KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA

VUONNA 1905

KAHDEKSASTOISTA VUOSIKERTA

HELSINGISSÄ
LILIUS & HERTZBERG OSAKEYHTIÖ
1909

Rahatoimikamarin päätöksen mukaan Lokakuun 17 p:ltä on Kertomuksiin Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta otetut tilastolliset taulut erotettu eri »Helsingin kaupungin Tilastollinen Vuosikirja» nimiseksi julkaisuksi, jota tässä kertomuksessa taululiitteisiin tehdyt viittaukset tarkottavat. Muutoin on tässä noudatettu samaa suunnitelmaa kuin edellisissä kunnalliskertomuksen vuosikerroissa.

Helsingin Rahatoimikamari Lokakuun 30 p. 1908.

K. Rein.

SISÄLLYS.

Vuosikertomus.

Kaupunginvaltuusto I
Rahatoimikamari II
Vaivaishoitohallitus III
Majoituslautakunta IV
Holhouslautakunta V
Terveyshoitolautakunta VI
Kansakoulujohtokunta VII
Palotoimikunta VIII
Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus IX
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunta . X
Sovintolautakunta XI
Työväenasiain lautakunta XII
Kunnan työnvälitystoimiston Johtokunta XIII
Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunta XIV
Tyttöjen ammattikoulun Johtokunta XV
Kasvatuslautakunta XVI
Puutarhalautakunta XVII
Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus XVIII
Asiarekisteri.

Huomattuja painovirheitä:

Sivu I 34, ensimäinen reunamuist. on: makasiinikorttelin N:o 189; lue m. N:o 187.
Sivu II 50 muist. [1]) on: Rhkn pöytäk. §§ 35—39; lue R. p. 22 p. kesäk. §§ 35—39.

Vuosikertomus

1905.

I. Kaupunginvaltuusto.

Valtuuston vuoden kuluessa käsittelemistä asioista esitetään tässä seuraavat:

a) Kaupungin kiinteimistön hoitoa koskevia asioita.

Vahvistettu asemakaavan muutos, koskeva Tokantoria.

Sittenkun Valtuusto oli 25 päivänä lokakuuta edellisenä vuonna tekemänsä päätöksen [1]) mukaisesti anonut Keisarilliselta Senaatilta sellaista kaupungin asemakaavan muutosta, jonka aiheutti Tokantorin varustaminen istutuksilla ja leikkikentän laittaminen sinne, oli Senaatti asiaa esiteltäessä 8 päivänä helmikuuta suostunut mainittuun anomukseen, mistä Valtuustolle annettiin tieto [2]) Maistraatin kirjelmällä 4 päivältä maaliskuuta.

Vahvistettu asemakaavan muutos, koskeva 10—12 kaupunginosia.

Samoin sai Valtuusto Maistraatin kirjelmällä 4 p:ltä helmikuuta tiedon siitä, että K. Senaatti esittelyssä 16 p. tammikuuta oli suostunut Valtuuston anomukseen [3]) sellaisesta muutoksesta kymmenennen, yhdennen- ja kahdennentoista kaupunginosan asemakaavaan, että sen kautta muodostettaisiin kaksi uutta korttelia, N:ot 250 ja 251, sekä että korttelit N:ot 340, 343, 347 ja 358 järjestettäisiin anomukseen liitetyn kartan mukaan, mistä Valtuusto päätti [4]) ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Vahvistettu asemakaavan muutos, koskeva korttelia N:o 299.

Sittenkun Valtuusto edellisenä vuonna oli anonut [5]) vahvistusta K. Senaatilta siihen, että kortteli N:o 299 Siltasaarella uudella tavalla jaettaisiin siitä tehdyn ehdotuksen mukaisesti, ilmoitettiin Valtuustolle Maist-

---

[1]) Katso 1904 vuoden kert. siv. I. 12. — [2]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 3. — [3]) Katso 1904 vuoden kert. siv. I 6 j. ss. — [4]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 26. — [5]) Katso 1904 vuoden kert. siv. I 3 j. s.

raatin kirjelmällä 17 p:ltä kesäkuuta, että K. Senaatti asiaa esitettäessä 27 p. maaliskuuta oli suostunut mainittuun anomukseen, mistä Valtuusto päätti [1]) ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Vahvistettu asemakaava, koskeva tehdaskorttelia N:o 292.

Sittenkun Valtuusto, käsitellessään [2]) Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön anomusta saada ostaa ja täyttää korttelin N:o 292 vieressä oleva vesialue, oli päättänyt K. Senaatilta anoa tarpeellisen asemakaavan muutoksen vahvistusta, tuli Maistraatilta tiedonanto siitä, että läänin Kuvernöörinviraston lähetepäätöksen mukaan 22 p:ltä huhtikuuta K. Senaatti 10 p:nä samaa kuuta oli suostunut Valtuuston edellämainittuun anomukseen, mistä Valtuusto päätti [3]) ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Vahvistettu esitys tilusvaihdosta valtionrautateitten kanssa.

Sittenkun Valtuusto Rautatiehallituksen ehdottaman ja Valtuuston hyväksymän tilusvahdon johdosta, jossa Helsingin kaupunki luovuttaisi valtionrautateille kaksi yhteensä 708,85 m^2 laajuista maa-aluetta Kaisaniemen puistosta saaden valtionrautateiltä vaihdoksena 991,60 m^2 laajuisen maa-alueen, oli päättänyt [4]) tehdä K. Senaatille esityksen tarvittavasta asemakaavan muutoksesta, oli Maistraatilta kirjelmässä 21 p:ltä tammikuuta tullut tieto siitä, että K. Senaatti oli suostunut mainittuun tilusvaihtoon, mistä Valtuusto päätti [5]) ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Anomus asemakaavan muutoksesta koskeva tonttia N:o 22 Huvilatien varrella korttelissa N:o 199.

Sittenkun Valtuusto oli valtuuttanut [6]) Rahatoimikamarin myymään Suomen Taideyhdistykselle tai sen asettamalle sijaiselle tontin N:o 22 Huvilatien varrella kortelissa N:o 199 Itäisessä Kaivopuistossa, tontti siten järjestettynä, kuin oli osoitettu oheenliitetyssä asemakaavapiirustuksessa, oli Rahatoimikamari, myötäliittäen Rakennuskonttorin tekemästä piirustuksesta kaksi kappaletta, anonut [7]) Valtuustolta tarvittavan vahvistuksen hankkimista kysymyksenalaiselle kaupunginasemakaavan muutokselle. Hankittuaan asiasta Terveyshoitolautakunnan lausunnon päätti [8]) Valtuusto ryhtyä Rahatoimikamarin esittämään toimenpiteeseen.

Gumtähden y. m. tilusten yhdistäminen Helsingin kaupunkiin.

Käsitellessään kysymystä Gumtähden y. m. tilusten yhdistämisestä Helsingin kaupunkiin oli Valtuusto v. 1902 kysymyksen valmistelua varten asetetun erityisen valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päättänyt [9]) K. Senaatilta anoa, että nämä tilukset, nimittäin Gumtähden tila, jonka

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 1. — [2]) Katso edemp. siv. 26. — [3]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 34. — [4]) Katso 1904 vuoden kert. siv. I 3. — [5]) Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 12. — [6]) Katso vuoden kert. siv. I 19. — [7]) Rhtk kirj. N:o 194 29 p:ltä kesäk. — [8]) Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 16. — [9]) Katso 1902 vuoden kert. siv. 53 j. ss.

muodostavat Wiksbergin allodisäteritila Gumtähden kylässä ja sen kanssa yhdysviljelyksessä oleva Kottbyn puoliverotalo Kottbyn kylässä, Hindernäsin eli Meilansin yksinäisverotalo sekä Grejuksen kruununtila siihen kuuluvine kruununsiirtotiloineen Pikku-Huopalahden kylässä ja Helsingin pitäjässä, käsittäen myös kruunun pakkolunastaman alueen, mihin Sörnäisten rangaistusvankila on rakennettu, sekä vielä Kottbyn tilalla olevan valtionrautateille kuuluvan alueen, luovutettaisiin kaupungille, joko kokonaisuudessaan tai lukuunottamatta niitä mainittuihin tiluksiin kuuluvia seitsemää maapalstaa, joita kokonaan ympäröitsevät kaupungille kuulumattomat Helsingin pitäjässä olevat maa-alat. Läänin v. t. Kuvernöörin lähetepäätöksen mukaan 13 p:ltä kesäkuuta, sisältävä Oikeustoimituskunnan kirjelmän toukokuun 29 p:ltä, joka annettiin Valtuuston tiedoksi Maistraatin kirjelmällä kesäkuun 26 p:ltä, oli K. Senaatti tehnyt asiassa 29 p:nä toukokuuta päätöksen, ja oli päätös näin kuuluva:

»— — — Kuulustettuaan asiassa Helsinginpitäjän kuntaa sekä Helsingin kaupungin Maistraatin ja Uudenmaan läänin Kuvernöörin annettua asiasta lausuntonsa on K. Senaatti 27 p:nä huhtikuuta 1903 säätänyt, että kysymyksenalaiset Helsingin kaupungille kuuluvat maakirjatilukset, lukuunottamatta edellämainittuja kaupungille kuulumattomien maa-alojen keskellä olevia maa-osuuksia, kuin myös Sörnäisten vankilaalue ja valtionrautateitten Kottbyn tilalla oleva alue ovat kaupunkiin liitettävät ja siihen hallinnollisessa suhteessa yhdistettävät; jonka ohessa Helsinginpitäjän kunnan puolesta tehty vaatimus luovutuksesta saada korvausta Helsingin kaupungilta on perusteettomana jätetty huomioonottamatta, ja Helsingin pitäjän kunnan anomus siitä, että ne esikaupungeissa asuvat henkilöt, jotka ovat saavuttaneet kotopaikkaoikeuden Helsingin kunnassa, siinä suhteessa siirrettäisiin kaupunkiin, joka kysymys kussakin erikoisessa tapauksessa on ratkaistava voimassa olevan vaivaishoitolainsäädännön mukaan, ei ole asiain näin ollen vaatinut tässä yhteydessä sen pitempää lausuntoa.

Tämän jälkeen on K. Senaatti 23 p. marraskuuta 1903 päättänyt, että kyseessä oleva siirto on tapahtuva myös kameraalisessa suhteessa noudattamalla seuraavia tarkempia määräyksiä: että Wiksbergin rälssisäteritila N:o 1 Gumtähden kylässä poistetaan maakirjatilusten joukosta merkitsemällä maakirjaan että se on Helsingin kaupunkiin yhdistetty, että kun § 58 mukaan Kuninkaallisessa päätöksessä kaupunkien v. 1757 tekemän valituksen johdosta kaupunkien tulee maksaa karjaveroa »tiloista,

jotka kaupungeille tilaksi ja karjalaitumeksi suodut ja lahjoitetut ovat», mutta Wiksbergin säteritilan Helsingin kaupunki on ostamalla hankkinut, kaupunkia ei tule velvoittaa suorittamaan kruunulle tästä tiluksesta karjaveroa, sekä että, koska muut edellämainitut maakirjatilukset ainoastaan osittain ovat kaupungin alueeseen yhdytetyt eikä vielä mitään tietoa ole siitä, kuinka suuren osan edellämainitut seitsemän maaosuutta, joita ei ole säädetty yhdyttämiseen, tekevät kukin emätiluksestaan sekä koska senvuoksi nykyään ei voida kylliksi tarkoin määrätä, kuinka suuri osa mainituista maakirjatiluksista on maakirjaan merkittävä yhdistetyksi ja kuinka suuri osa on yhä edelleen säilytettävä maatiluksena, joka suorittaa veroa suhteellisesti kokonsa mukaan, eikä myöskään sen karjaveron suuruutta, mikä kunkin viimemainituista maakirjatiluksista on suoritettava yhdistetystä osasta, tulee Helsingin kaupungin sekä ryhtyä lohkomaan ja muodostamaan mainitut maaosuudet laillisella tilusjaolla eri tiluksiksi, kuuluen kukin vastaavaan maakirjatilukseen, että myös, sittenkun jaotus on tapahtunut ja laillistunut, jättää K. Senaattiin siihen kuuluvat asiakirjat tarkempien säädösten antamista varten äskenmainittujen maakirjatilusten yhdistämisen merkitsemisestä maakirjaan kuin myös jostakin näistä tiluksista vastaisuudessa mahdollisesti suoritettavan karjaveron suuruuden määräämistä varten.

Asianomaisia seurakuntalaisia ja papistoa kuulustettua anomuksen johdosta sekä Porvoon hiippakunnan Tuomiokapitulin annettua asiassa lausuntonsa on K. Senaatti 4 p. lokakuuta 1904 säätänyt, että kyseessäoleva siirto on tapahtuva myös kirkollisessa suhteessa, ehdolla että nykyisten kirkollisten palkansaajain oikeutta ei loukata sekä että jaettaessa Helsingin suomalais-ruotsalaista seurakuntaa kohtuullisesti otetaan huomioon näitten alueitten asukasten hengellisen ja siveellisen hoidon tarve, jonka ohessa Helsingin maalaisseurakunnan asiassa tekemät korvausvaatimukset perusteettomina on hyljätty.

Mitä lopuksi tulee siirtoon oikeudellisessa suhteessa katsoo K. Senaatti, Turun Hovioikeuden, Helsingin tuomiokunnan Kihlakunnantuomarin sekä asianomaisten käräjäkuntalaisten annettua lausuntonsa asiassa, hyväksi säätää, että kyseessäolevat tilukset on erotettava Helsingin pitäjän käräjäkunnasta ja liitettävä Helsingin kaupungin tuomiovallan alle.

Mainittujen tilusten siirto on sekä hallinnollisessa, kirkollisessa että oikeudellisessa suhteessa astuva voimaan 1 päivänä tammikuuta 1906, ollen kuitenkin nykyiset kirkolliset palkansaajat Helsinginpitäjässä kuin myös

Helsingin Tuomiokunnan Kihlakunnantuomari, niin kauan kuin he nykyisissä viroissaan pysyvät, oikeutetut Helsingin kaupungilta vuosittain kantamaan sen korvauksen tulojensa vähennyksestä, mikä heille siinä suhteessa lain mukaan tulee, ja asianomaisten virastojen Helsingin kaupungissa siinä tapauksessa että tämä siirto vaatisi työvoimien lisäystä kaupungin Raastuvanoikeudessa, siitä jätettävä erityinen esitys.»

Tämä päätös oli ilmoitettava asianomaisille viranomaisille tiedoksi ja noudatukseksi. Tämän johdosta päätti [1]) Valtuusto Maistraatilta anoa, että Maistraatti tämän päätöksen sisällyksestä antaisi tiedon kaikille niille kaupungin virkakunnille, joitten toimintaa se koski, kuin myös kehoittaa Rahatoimikamaria ryhtymään tarpeenvaatimiin toimenpiteisiin päätöksessä mainittujen maaosuuksien lohkomiseksi ja muodostamiseksi erityisiksi tiluksiksi.

Kysymys suoranaisesta kulkutiestä Erottajalta Tehtaanpuistoon ja merenrantaan.

Käsitellessään insinööri K. Janssonin ehdotusta suoranaisen kulkutien laittamisesta Erottajankadun sekä Iso- ja Pikku-Roopertinkadun risteyksestä Tehtaankatuun ja edelleen merenrantaan oli Valtuusto päättänyt [2]) antaa erikoisen valiokunnan toimeksi asettaa kysymys tarkemman harkinnan alaiseksi sekä jättää siitä lausunto. Mietinnössään [3]) lausui valiokunta ehdotetusta kulkutiestä, että se oli yhtä mieltä Rahatoimikamarin ja Rakennuskonttorin kanssa siitä, että hyöty tästä uudesta tiestä ei vastaisi niitä suuria kustannuksia, mitkä työ, etenkin korttelin N:o 94 läpimurtaminen, vaatisi. Sitävastoin olivat erinäiset muut toimenpiteet tarpeen liikenteen helpottamiseksi Erottajan ja kuudennen sekä seitsemännen kaupunginosan välillä, jossa suhteessa valiokunta oli antanut Rakennuskonttorin laatia mietintöön liitetylle kartalle merkityn suunnitelman Punanotkon toisenlaiseksi jaoksi, jonka suunnitelman mukaan ajotie olisi laitettava Laivurinkadusta Laivurinrinteen poikki ja edelleen Punanotkon halki haarautuen Annankatuun sekä Yrjön-, Korkeavuoren- ja Ullanlinnankatujen kulmaukseen. Tämän yhteydessä huomautti valiokunta mukavampien kulkuteitten tarpeesta mainittujen kaupunginosien ja Kasarmin- sekä Kauppatorin välillä, joka liikenne oli pääasiallisesti rajoitettu ahtaisiin Iso- ja Pikku-Roopertinkatuihin; näitten epäkohtien poistamiseksi oli valiokunta anta-

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 22. — [2]) Katso 1903 vuoden kert. siv. I 24. — [3]) Valt. pain. asiakirj. N:o 16.

nut Rakennuskonttorin laatia erinäisiä vaihtoehdotuksia läheisten korttelien toisin järjestämiseksi. Huomauttaen niistä eduista, mitkä liikenne voittaisi, ehdotti valiokunta siis että Valtuusto päättäisi, että insinööri Janssonin edellämainittu ehdotus saisi raueta; hyväksyä valiokunnan oheenliitettyyn karttaan merkityn ehdotuksen Punanotkoa ja kortteleita N:ot 60 ja 110 koskevaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi, kuin myös, sittenkun Rakennuskonttori siihen kehoitettuna oli jättänyt tarkoitukseen tarvittavat piirustukset, hankkia asianmukaisen vahvistuksen mainitulle kaupunginasemakaavan muutokselle; kehoittaa Rahatoimikamaria hankkimaan asianomaisten talonomistajain lausunnot ja sitten jättämään Valtuustolle selvityksen siitä kustannuksesta, minkä vaatisi N:olla IV merkitty vaihtoehdotus korttelin N:o 52 asemakaavan muutokseksi, jonka jälkeen Valtuuston, jos mainitusta selvityksestä kävisi ilmi että ehdotus liiallisitta kustannuksitta voitaisiin toteuttaa, olisi Maistraatille ilmoitettava, että lisätty Valtuusto oli tarpeen hankkeen harkitsemista varten; sekä antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi jättää Valtuustolle lausunto ja ehdotus valiokunnan nostamasta kysymyksestä kulman kaarentamisesta tontissa N:o 1 Iso-Roopertinkadun varrella.

Mietintöön oli liitetty vastalause, jossa ehdotettiin että Valtuusto kehoittaisi Rahatoimikamaria hankkimaan asianomaisten talonomistajain lausunnot ja sitten jättämään Valtuustolle selvityksen siitä kustannuksesta, minkä vaatisi edellämainittu ehdotus korttelin N:o 94 ja tontin Iso-Roopertinkadun N:o 1 asemakaavan muutokseksi, jonka jälkeen, jos mainitusta selvityksestä kävisi ilmi että ehdotus liiallisitta kustannuksitta voitaisiin panna täytäntöön, Maistraatille ilmoitettaisiin, että lisätty Valtuusto olisi tarpeen kysymyksen pohtimista varten; sekä että Valtuusto hyväksyisi vastalauseentekijän laatiman ehdotuksen korttelin N:o 110 ja n. s. Koulutorin järjestämiseksi. — Asian esittelyssä päätti [1]) Valtuusto lykätä kysymyksen kokonaisuudessaan Rahatoimikamariin kehoittaen Kamaria jättämään selvityksen sekä valiokunnanmietinnössä että vastalauseessa esitettyjen ehdotusten toteuttamisen vaatimista kustannuksista.

---

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 10.

Kysymys esikaupungista työväenasuntoja varten ja kunnallisista työväen asunnoista.

Sittenkun insinööri Gustaf Zitting Valtuustolle jätetyssä esityksessä oli ehdottanut, että kaupungin puolelta ryhdyttäisiin toimenpiteisiin työväenasuntokysymyksen ratkaisemiseksi ja että Valtuusto siinä suhteessa ottaisi harkinnan alaiseksi, voisiko kaupunki huokeilla ehdoilla antaa vuokralle pieniin, tarkoituksenmukaisiin tontteihin jaetun alueen, joka muodostaisi erinäisen työväenkaupunginosan, oli Valtuusto kysymyksen valmistelua varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta päättänyt [1]) periaatteessa hyväksyä esittäjän ehdotuksen, että jollekin kaupungille kuuluvalle, syrjässä olevalle alueelle perustettaisiin kaupunginosa, jonne rakennettaisiin etupäässä työväelle sopivia asuntoja ja joka olisi suunniteltu ja muutenkin niin järjestetty kuin tämä tarkoitusperä vaatisi, jonka ohessa Rahatoimikamaria kehoitettiin hankkimaan Rakennuskonttorin lausunto ja sitten jättämään Valtuustolle seikkaperäinen ehdotus asiasta. Senjälkeen oli Lisätty Valtuusto käsitellessään kysymystä uuden obligatsionilainan ottamisesta 17 p. kesäkuuta 1902 varannut lainavaroista yhden miljoonan markan suuruisen määrän edistääkseen pienien, etupäässä työväelle aiottujen asuintalojen rakennushankkeita, sekä jättänyt varsinaisen Valtuuston tarkemmin päätettäväksi, millä tavoin näitä varoja olisi käytettävä; ja sai Rahatoimikamari 15 p. joulukuuta 1903 kehoituksen jättää Valtuustolle lausunnon asiassa.

Näitten tehtävien perusteella antoivat Rakennuskonttori ja Rahatoimikamari lausuntonsa, [2]) joista edellinen oli lyhyesti seuraavansisältöinen:

Tärkeimpiä näkökohtia perustettaessa työväenesikaupunkia oli, Konttorin mielestä, se että matka työmiehen asunnon ja työpaikan välillä ei tulisi liian pitkä. Kuitenkaan ei voitaisi tätä vaatimusta täyttää, jos työväenesikaupunki sijoitettaisiin niin kauas varsinaisen kaupunginalueen ulkopuolelle, että tämän luonnollinen laajeneminen ei häiriytyisi, mikäli ei välimatkoja lyhentäisi ylen huokeamaksuiset kulkuneuvot; toiselta puolen ei ollut tarkoituksenmukaista sijoittaa työläiskaupunkia välittömästi kaupunginaseman ulkolaidan viereen alueille, joitten vuoro oli lähinnä tulla yhdistetyiksi mainittuun asemaan. Koska kuitenkin Valtuuston tarkoitus oli kaupungin kustannuksella ainoastaan antaa laittaa työläiskaupungin synnylle välttämättömät kadut y. m. ja yrityksen toteuttaminen oli siis

---

[1]) Katso 1902 vuoden kert. siv. 5 j. ss. sekä 71 j. ss. — [2]) Valt. pain. asiak. N:o 3.

riippuvainen yksityisestä toiminnasta, ei kaupungin pitäisi antaa suunnitella mitään osaa laita-alueestaan työväenesikaupungiksi, ennenkuin oli takeita siitä, että tonteille myös rakennettaisiin ja tarpeelliset kulkuneuvot paikalle laitettaisiin. Jos valittaisiin tarkoitukseensa sopiva maaala, voitaisiin sekä tasotus- että kanavoimistyöt suorittaa rakennustyön yhteydessä; työväenesikaupungin syntymisen turvaamiseksi kaupungin varsinaisen laajenemisalueen ulkopuolelle ei siis kaupunginvirastoilta vaadittu muuta kuin, niinpiankuin vankalle pohjalle muodostettu yhtiö oli selittäytynyt halukkaaksi alkamaan rakennustyöt, sopia tämän kanssa paikan määräämisestä kyseessäolevalle esikaupungille ja heti varata tarvittavat varat perustamiseen kuuluvia katutasotuksia ja kanavoimisia varten. Näihin töihin tarvittava summa voitaisiin aluksi määrätä 200,000: — Smk:ksi.

Koska tämä ei kuitenkaan ollut kylläksi työläisasuntojen synnyn edistämiseksi ja koska melkoisen joukon työmiehiä aina täytyi asua varsinaisessa kaupungissa, näytti Konttorista oikeammalta että kaupungin viranomaiset koettaisivat helpottaa työläisasuntojen perustamista sopiville paikoille kaupunginasemakaavan piirin sisällä. Sellaiseen sopivina mainittiin Töölönalueella, pohjoispuolella Hietaniemen tietä olevat äskenjaetut korttelit N:ot 414, 415 ja 421 sekä osa korttelista N:o 207 ja korttelі N:o 411 Leppäsuon perhehuvilan vieressä, mitkä korttelit, jonne niiden aseman vuoksi luultavasti tulisivat, tarpeellisten katutasotuksien tapahduttua, joka tapauksessa etupäässä työmiehet rakentamaan, kaupunki voisi luovuttaa mahdollisimman edullisilla ehdoilla joko suuremmille työväenyhtiöille tai yksityisille työmiehille. Kummassakin tapauksessa voitaisiin tontit antaa vuokralle oikeudella vuokra-ajan pidentämiseen sekä työväenyhtiöille niiden lunastamiseen määrätyillä ehdoilla. Sen ohessa pitäisi joko kaupungin tai yksityisen yhtiön koetteeksi rakentaa yksinkertaisia asuntoja naimattomille työmiehille. Edelläesitetyn nojalla ehdotti Rakennuskonttori:

että, jos yksityinen yhtiö olisi halukas perustamaan työväenesikaupungin varsinaisen kaupunginalueen ulkopuolelle, kaupunginviranomaiset vastaiseksi määräisivät tarvittaviin katutasotuksiin ja kanavoimisiin korkeintaan 200,000 Smk:n suuruisen summan;

että sensijaan välittömästi ryhdyttäisiin toimenpiteeseen kortteleja N:ot 190, 411, 414, 415 ja 421 y. m. ympäröivien katujen tasottamiseen, jotka korttelit halpaa vuokraa vastaan tai muilla edullisilla ehdoilla luo-

vutettaisiin erityisen tarkoitusta varten laaditun rakennusjärjestyksen mukaan rakennettavien työväenasuntojen perustamiseen; sekä

että kaupunki antaisi kortteliin N:o 179 rakentaa asuintalon esimerkiksi 100 naimatonta työmiestä varten, johon samalla sijoitettaisiin kansankeittiö; jonka ohessa Konttori ilmoitti että kustannukset mainittujen ehdotuksien toteuttamiseen kuuluvista katutasotuksista ja kanavoimisista oli laskettu noin 300,000:— Smk:ksi, siten saadun tonttialan noustessa 61,000 m^2.

Rahatoimikamari huomautti taas lausunnossaan kuten esityksentekijäkin, kuinka oli ollut puute halvoista, etenkin alemman työväestön, apumiesten ja sentapaisten, asunnoista, jonka vuoksi näitten usein oli pakko asustaa sangen kaukana kaupungista. Mutta vaikkapa sellaisia esikaupunkeja kuin Hermanninkaupunki ja Toukola sekä viimeksi Böls Fredriksbergin rautatieaseman läheisyydessä, joihin oli rakennettu osaksi suuria puutaloja, osaksi pieniä työläismajoja, oli voinut syntyä, ei ollut kaupungille mahdollista tämän itsensä tai sen avustaman yhtiön, kaupunginalueen ulkopuolelle perustamassa esikaupungissa laiminlyödä tasotustöitä ja terveydellisiä toimenpiteitä siinä määrin kuin oli tapahtunut mainituissa esikaupungeissa. Ei myöskään näyttänyt tarkoituksenmukaiselta vahvistetun kaupunginasemakaavan lähimpään läheisyyteen muodostaa vuokratonteiksi aiottu esikaupunki, jonka suunnittelu oli kokonansa muutettava, kun alue otettaisiin kaupunginasemakaavaan ja rakennettaisiin voimassaolevan rakennusjärjestyksen mukaan. Olisi sentähden välttämätöntä että, jos esikaupunki perustettaisiin varsinaisen kaupunginasemakaavan ulkopuolelle, paikka tätä varten valittaisiin kauempaa ja sellaiselta maaperältä, missä tasotus- ja kanavoimiskustannukset tulisivat mahdollisimman halvat. Muussa tapauksessa ei, kuten esityksentekijäkin oli neuvottelussa Rahatoimikamarin kanssa myöntänyt, ajatus esikaupungista pikkuasumuksia varten osuisi oikeaan. Mutta sellainen sopiva paikka oli vain Gumtähden säteritilan ja Bakkastilan alueilla, jotka oli annettu vuokralle vuoden 1908 loppuun asti. Rahatoimikamarin mielestä oli senvuoksi kysymys kaupunginalueen ulkopuolelle ehdotetusta esikaupungista jätettävä toistaiseksi sikseen.

Sitävastoin ja koska rakennustoimintaan pääasiallisesti voisi vaikuttaa se, että oli runsaasti tarjolla halpoja tontteja, oli Rahatoimikamari esityksentekijän kannattamana yhtynyt Rakennuskonttorin esittämään ajatukseen sellaisesta välittömästä toimenpiteestä, että varsinaisen kaupun-

ginasemakaavan sisällä alue jätettäisiin jaettavaksi pieniksi rakennustonteiksi, jotka edullisilla ehdoilla luovutettaisiin työläisasuntojen eli ylimalkaan sellaisten asuntojen perustamiseen, joissa olisi korkeintaan kaksi huonetta ja keittiön sisältäviä asuinhuoneistoja. Valmistaviin töihin olikin ryhdytty niitten Töölön alueella olevien korttelien uudelleenjakamiseksi, jotka Rakennuskonttori oli huomauttanut sopiviksi; mutta kun vahvistusta ehdotukselle viimemainitun alueen asemakaavaksi ei vielä oltu saatu, oli Rahatoimikamari ottanut harkittavaksi, voitaisiinko jokin toinen paikka kyseessäolevaan tarkoitukseen osottaa, ja neuvoteltuaan Rakennuskonttorin kanssa katsonut sopivaksi Fredriksbergin rautatieaseman vieressä olevan luoteisen osan kahdennestatoista kaupunginosasta, jonka asema jotakuinkin näytti vastaavan niitä vaatimuksia, mitkä voitiin asettaa työläiskaupungille. Tarkoitukseen voitaisiin jättää korttelit N:ot 376—389, jotka olivat uudelleen järjestettävät saadakseen niistä pikku tontteja, ja täten lisääntyisi korttelien lukumäärä 14:stä 16:een, yhteensä 157 tonttia, pinta-alaltaan 440 ja 1,400 m^2 välillä. Mahdollisimman lyhyen kulkutien aikaansaamiseksi Sörnäisten alueelta Töölön uuteen kaupunginosaan vaadittiin uusi katu, joka kulkisi osittain Eläintarhan puiston läpi Fredriksbergin- ja Sturekatujen risteyksestä rautatieradan alla olevaan pohjoiseen kulkupaikkaan. Tarpeellisiin tasotus- ja kanavoimistöihin oli laskettu menevän suunnilleen 520,000 Smk. — Mitään erikoisempia helpotuksia rakennustavassa vähentääkseen rakennuskustannuksia ei Kamari katsonut voivansa ehdottaa, koska sensuuntaista ehdotusta olivat vastustaneet kaupunkien yleisen paloapuyhtiön johtokunta ja Palotoimikunta; sitävastoin pitäisi kyseessäolevien tonttien hinta, tehdäkseen ne enemmän halutuiksi, määrätä sangen alhaiseksi, kun kerran ehdoksi täytyi asettaa, että alueelle saisi rakentaa ainoastaan taloja, joissa olisi korkeintaan kaksi huonetta ja keittiön sisältäviä huoneustoja. Tontteja myytäessä olisi senvuoksi arvioimisen perustaksi pantava kaupungin suoranaiset menot alueesta, jonka ohessa tonttilunastuksen korko voitaisiin määrätä 4 $^1/_2$ % eli likimain samaksi korkomääräksi, minkä kaupunki suorittaa vuoden 1902 obligatsionilainasta. Kuuden % vuotuismaksulla tulisivat tonttilainat maksetuiksi 31 $^1/_2$ vuodessa. Kun tämän lisäksi tuli, että Rahatoimikamari voisi siirtää kiinnitetyn tontinlunastuksen työväen asuntotonteista, harkinnan mukaan, irtisanomattoman kuoletuslainan jälkeen, tulisivat tontinmyyntiehdot ostajille varsin edullisiksi. Ehdot rakennusten varustamisesta ainoastaan pienillä huoneustoilla ei kuitenkaan saattaisi olla sidottuna tonttei-

hin ainaiseksi, vaan olisi tätä varten määrättävä esim. kolmenkymmenen vuoden määräaika, mikä ajanjakso näytti voivan vastustaa tonttikeinottelua; ja olisi, voimassapitääkseen ehtoa korkeimmasta sallitusta huonelukumäärästä eri huoneustoissa mainitulla ajanjaksolla, kauppakirjaan otettava määräys siitä, että ellei ehtoa tarkoin noudatettaisi, tontinhaltija olisi velvoitettu välittömästi kaupungille suorittamaan vielä maksamattoman kauppasumman sekä sitä paitsi jonkin lisämaksun, esim. 60 % kauppasummasta. Tehdäkseen mahdolliseksi aivan pienten työläisasuntojen rakentamisen, voitaisiin toistaiseksi varata jokin pienehkö osa alueesta, esim. korttelit N:ot 377, 378, 379, 389 ja 391 uuden asemakaavajaotuksen mukaan, vuokratontteja varten, jotka voitaisiin luovuttaa vuoden 1935 loppuun asti ja vuokraa vastaan, joka pääasiallisesti vastaisi vain korkoa kaupungin suoranaisista menoista tonteista; vuokra-ajan loputtua pitäisi tontinhaltijalla olla etuoikeus tontin lunastamiseen silloin tapuhtuvan arvioimisen mukaan.

Mitä sitten tulee eritten työttömien työmiesten Kenraalikuvernöörille jättämään anomukseen [1]) muun muassa halpojen työväenasuntojen hankkimisesta, jonka anomuksen Valtuusto oli lykännyt Rahatoimikamariin, lausui Kamari mielipiteenään, että kaupungin ei pitäisi esiintyä suoranaisena kilpailijana rakennusteollisuuden alalla, jota vastoin Kamari katsoi voivansa puoltaa Rakennuskonttorin edellämainittua ehdotusta työväen asuinhuoneista, koskapa kaupungilla suurena työnantajana saattoi olla etua huokeitten asumusten varaamisesta erityisen kunnollisille työmiehille siten kiinnittääkseen heidät pitemmäksi aikaa kaupungin palvelukseen; ja voitaisiin tähän tarkoitukseen määrätä esim. 100,000 Smk:n suuruinen summa.

Keinoihin nähden halpojen ja tarkoituksenmukaisten työväenasuntojen syntymisen edistämiseksi oli mainittu vuoden 1902 lainatoimikunta vastustanut ajatusta, että kunta suorastaan myöntäisi lainoja sellaisiin rakennusyrityksiin. Sitävastoin huomautti toimikunta että jos erityinen kiinteimistöluotonantolaitos syntyisi ja järjestäisi toimintansa välittääkseen lainoja myöhempää kiinnitystä vastaan kaupunginkiinteimistöihin sekä tarjoisi tarpeeksi takeita siitä, että se avustaisi etupäässä pikkurakennusyrityksiä hyväksyttävillä ehdoilla annetuilla lainoilla ja lisäksi ottaisi huolekseen valvoa yritysten varainhoitoa ja toimintaa, saattaisi olla syytä

[1]) Katso 1904 vuod. kert. siv. I 117.

harkita, eikö sellainen laitos ansaitsisi kunnan avustusta merkitsemällä kaupungin puolesta sopivan määrän sen osakkeita. Juuri sellaista hypoteekkilaitosta varten tarkoitettua määrärahaa silmälläpitäen ehdotti toimikunta niin suuren summan kuin miljoonan markan varaamista.

Sinä aikana, joka tämän jälkeen oli kulunut, ei mainitunlaista kiinteimistöluotonantolaitosta oltu saatu aikaan eikä Rahatoimikamarin mielestä vastaisuudessakaan ollut toiveita siitä. Suoranainen hypoteekkilainaliike ei taas ollenkaan kuulunut kunnan tehtäviin ja olisi senvuoksi rakennuslainojen välittäminen jätettävä jo toimivien luotonantolaitosten huostaan. Sitävastoin saattaisi kaupunki kuten aikaisemminkin oli tapahtunut myöntää erityisiä etuja tontteja myydessään yhtiöille, jotka ilman keinottelutarkoituksia perustettaisiin soveliaiden ja halpojen pikkurakennuksien aikaansaamiseksi. — Edelläesitetyn perusteella ehdotti Rahatoimikamari että Valtuusto päättäisi:

määrätä pieniä asuinrakennuksia tarkoittavien rakennusyrityksien edistämiseksi kahdennessatoista kaupunginosassa olevien silloisten korttelien N:ojen 376—389 muodostama alue, joka jaettaisiin sopiviin kortteleihin pieniä asuintontteja varten ja siinä suhteessa hyväksyä mietintöön liitetty ehdotus alueen uudelleenjakamiseksi;

että sittenkun vahvistus on saatu tälle ehdotukselle kaupunginasemakaavan muutokseksi, alueella oleville tonteille, mikäli katuja on tasotettu, sallittaisiin rakentaa yksityisiä huoneita tai korkeintaan kahden huoneen ja keittiön huoneustoja sisältäviä taloja, mikä rajoitus rakentamisoikeudessa olisi voimassa kolmenkymmenen vuoden ajan;

että kaupunki suorittaisia mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan alueella tarvittavat tasotus- ja kanavoimistyöt sekä kustannukset tästä pantaisiin niitten lainavarojen vastattavaksi, jotka oli varattu vuoden 1902 obligatsionilainasta pikku asuinrakennusten synnyn edistämiseksi;

että Rahatoimikamari saisi edellähuomautetulla välipuheella tavallisessa järjestyksessä myydä tontit muissa kortteleissa, paitsi N:oissa 377, 378, 379, 389 ja 391, jolloin arvioimisen perusteeksi pantaisiin pääasiassa vain kaupungin suoranaiset menot alueesta;

että kauppasumma pitäisi saada vähitellen suorittaa 6 % vuotuismaksulla, josta ensinnä vähennettäisiin $4^1/_2$ % koroksi silloin maksamattomasta pääomasta ja loput olisi kuoletusta;

että tonttien kauppakirjoihin otettaisiin määräys siitä, että jos ehto asuinrakennusten suuruuden rajoittamisesta siihen määrätyn ajan kuluessa

rikottaisiin, tontinomistaja olisi velvoitettu välittömästi kaupunginrahastoon suorittamaan vielä maksamattoman kauppasumman ja sitäpaitsi lisämaksun, 60 % siitä summasta, mistä kaupunki oli tontin myynyt;

että korttelit N:ot 377, 378, 379, 389 ja 391 varattaisiin mahdollisesti tarvittavia vuokratontteja varten, mitkä Rahatoimikamari saisi antaa vuokralle vuoden 1935 loppuun asti vuokraa vastaan, joka vastaisi pääasiallisesti vain korkoa kaupungin menoista tonteista, ja jotka vuokraajalla olisi vuokra-ajan kuluttua oikeus lunastaa itselleen silloin tapahtuvan arvioimisen mukaan sekä muuten ehdoilla, jotka Rahatoimikamari saisi määrätä;

että sopivalle paikalle kyseessäolevalla alueella rakennettaisiin kaupungin laskuun yksi tai mahdollisesti useampia rakennuksia, joissa olisi yksityisiä huoneita tai pieniä huoneustoja, mitkä vuokrattaisiin pitemmän aikaa kaupungin yleisissä töissä olleille henkilöille;

että tämä kaupungin rakennushanke, jonka toimeensaamiseen saataisiin lainavaroista käyttää aina 100,000 mk:kaan asti, suoritettaisiin siinä tarkoituksessa, että täten saataisiin mahdollisimman soveliaita ja huokeita mallirakennuksia yksityisten rakennusyrityksille;

että Rahatoimikamari valtuutettaisiin mainitusta määrärahasta käyttämään korkeintaan 3,000 Smk sopivalla tavalla hankkiakseen mallipiirustuksia työläisasuintaloiksi sekä kivestä että puusta; sekä

että menot kaupungin mainituista työläisasunnoista ynnä vuokratulot erikseen merkittäisiin kirjoihin ja perustamiskustannukset kuoletettaisiin sillä tavalla kuin aikaisemmin tonttien kauppasummasta on sanottu, jonka ohessa jos edellä esitetty ehdotus, koskeva kahdennentoista kaupunginosan asemakaavan muutosta, saavuttaisi Valtuuston hyväksymisen, tämä antaisi Rahatoimikamarille tehtäväksi jättää Valtuustolle tarvittavat mainittua asemakaavanmuutoksen ehdotusta koskevat piirustukset.

Rahatoimikamarin mietintöä esiteltäessä päätti [1]) Valtuusto lykätä asiakirjat Työväenasiainlautakuntaan kehoittaen sitä Valtuustolle jättämään oman lausuntonsa ohella täkäläisiltä järjestyneiltä työväen- ja ammattiyhdistyksiltä rakennusteollisuudessa vaaditut lausunnot asiassa.

Laajassa, 22 p. syyskuuta päivätyssä mietinnössään [2]) ilmoitti Työväenasiainlautakunta, että lausuntoja oli hankittu yhdistyksiltä »Arbe-

---

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 9. — [2]) Valt. pain. asiak. N:o 24.

tets Vänner», »Svenska Arbetareföreningen», »Helsingin Työväenyhdistys», »Helsingin ulkotyöväenyhdistys», »Töölön työväenyhdistys» sekä »Kirvesmiesten ammattiosasto», ja »Rapparien ammattiosasto», ja esitettiin näissä lausunnoissa, jotka oli liitetty Lautakunnan omaan lausuntoon, yleensä se mielipide, että kaupungin itsensä tulisi eri, ei aivan syrjäisiin osiin kaupunkia rakentaa asuntoja työväestön vuokrattavaksi sekä että tähän tarkoitukseen pitäisi määrätä miljoonan markkaa ehdotettujen 100,000 mk:n asemesta. Eriäviä mielipiteitä olivat lausuneet vain yhdistykset »Arbetets Vänner» ja »Rapparien ammattiosasto», nämä kun arvelivat, että kunnan pitäisi avustaa myös yksityisiä rakennusyrityksiä ja että rakennustontteja ei pitäisi antaa ainoastaan vuokralle, vaan täydellä omistusoikeudella sekä ilman huutokauppaa arvioimishinnasta. — Omassa lausunnossaan teki Lautakunta ensin tarkoin selkoa nykyään vallitsevista työväestön asunto-oloista sen Helsingin työväenasunto-oloja käsittelevän tutkimuksen nojalla, minkä oli Terveyshoitolautakunnan puolesta laatinut ensimäinen kaupunginlääkäri, professori Vilh. Sucksdorff ja joka oli painosta ilmestynyt v. 1904. Tästä tutkimuksesta oli käynyt selville, että asunto-oloista työväestön keskuudessa saattaisi koitua sangen arveluttavia terveydellisiä ja siveellisiä vaaroja sekä mainitulle väestölle että myös yhteiskunnalle kokonaisuudessaan, jonka vuoksi mitä tarmokkaimmat toimenpiteet olivat Lautakunnan mielestä tarpeen mainitun epäkohdan poistamiseksi.

Katsoen asuntotarpeen suureen laajuuteen, jota Lautakunta valaisi numeroilla, ei ollut ajateltavissa että kunta yksinänsä voisi ottaa huolekseen sen tyydyttämisen, vaan oli tähän tarpeen myös yksityinen rakennustoiminta, jonka helpottamiseksi, mikäli se tarkoitti pienten asuntojen rakentamista, kaupungin pitäisi tarjota erityisillä, edullisilla myyntiehdoilla tarkoitukseen sopivia tontteja, joita Lautakunnan ilmoituksen mukaan oli suuri joukko tarjolla; sellaisia ehtoja oli Valtuusto jo aikaisemmin asettanut, muun muassa päätöksellä 21 p:ltä toukokuuta 1901, myytäessä sellaisia tontteja työläisasuntojen rakentamiseksi, joita varten oli saatu joko rakennuslainoja valtiolta tai myös lainanantajan puolelta irtisanomattomia lainoja Suomen kaupunkien hypoteekkirahastosta tai muusta rahalaitoksesta, kaupungin tyytyessä toiseen tontin ja siihen rakennettujen talojen kiinnitykseen. Näitä etuja myönnettäessä oli tosin määrätty erinäisiä ehtoja turvatakseen tonttien käytön tarkoitettuun tarpeeseen. Mitä tulee niihin tarkempiin määräyksiin, joitten

mukaan voitaisiin myöntää lisähelpotusta tontinlunastuksen suorittamisessa, oli Lautakunta tullut Rahatoimikamarin ehdotuksesta erinäisissä kohdin poikkeavaan mielipiteeseen; siten ei esim. kyseessäolevaa etua pitäisi rajoittaa eräisiin edeltäkäsin määrättyihin tontteihin yhdessä ainoassa osassa kaupunkia, Rahatoimikamarin ehdotuksessa Fredriksbergin aseman vieressä olevaan alueeseen, vaan olisi se myönnettävä työläisasunnoille muissakin osissa kaupunkia. Lisäksi ei pitäisi aikaa kyseessäolevien tonttien käyttöä varten työläisasunnoiksi määrättämän 30 vuodeksi, vaan olisi siihen määrättävä rajaton määräaika, jonka ohessa vastuu tonteille rakentamista koskevan ehdon rikkomisesta olisi kovennettava siksi, että siitä olisi seurauksena velvollisuus heti suorittaa tontinlunastus, laskettuna asuintonteista silloin voimassaolevien yleisten määräysten mukaan ja siihen lisättynä 60 % myyntisummasta. Sopivana myyntitapana ehdotettiin julkista huutokauppa. Mitä tulee kysymykseen, olisiko kaupungin toimesta pidettävä rakennusluottoa työväenasunto-osakeyhtiöitten saatavissa, ei Lautakunta katsonut voivansa puoltaa, että luoton myöntäminen, sopivien tonttilainojen lisäksi, kyseessäolevaan tarkoitukseen olisi tätä nykyä järjestettävä yleiseksi toimenpiteeksi; vaan olisi kunnan myötävaikutus asiassa tontinlunastuksen järjestämisen ohella edellä esitetyllä tavalla keskitettävä osaksi soveliain rakennustonttien tasottamiseen työväenasuntoja varten, osaksi pienten vuokrahuoneustojen rakentamiseen kunnan toimesta, osaksi viimein asuintalon rakentamiseen ainakin osalle niitä naimattomia työmiehiä, jotka nykyään asuivat loisina työmiesperheissä.

Mitä tulee sopivaan paikkaan aiotuille työväenkortteleille näytti Rahatoimikamarin ehdottamalla alueella, kortteleilla N:ot 376—389 Fredriksbergin rautatieaseman vieressä, vaikkapa maan epätasaisuus oli omiansa korottamaan tasotus- ja rakennuskustannuksia, olevan melkoisia etuja muitten paikkojen rinnalla kaupunginalueella, etenkin jos kulkulaitokset sopivalla tavalla järjestettäisiin. Sitävastoin ei Lautakunta voinut yhtyä Rahatoimikamarin ehdotukseen tasotuskustannusten suorittamisesta lainavaroilla, vaan pitäisi nämä varata muihin toimenpiteisiin asuntopuutteen poistamiseksi, ja mainitut kustannukset suorittaa tontinlunastuksilla. Ehdotusta muutamien tonttien vuokralle antamisesta puolsi sitävastoin mitä lämpimimmin Lautakunta, tehden selkoa sellaisista toimenpiteistä ulkomailla. Erityisen rakennusjärjestyksen laa-

timinen kyseessäolevaa aluetta varten olisi annettava sen valiokunnan [1]) toimeksi, jonka oli tehtävä rakennusjärjestys Töölön aluetta varten. — Edellä selostetun ehdotuksen keskitti Lautakunta seuraaviin kohtiin:

1.

»Rakennusyrityksille, jotka tarkoittavat talojen rakentamista, joissa on terveellisiä ja soveliaita yhden huoneen, yhden huoneen ja keittiön tai kahden huoneen pikkuhuoneustoja, myönnetään, ilman rajoitusta johonkin erinäiseen kaupunginosaan, se etu, että tontinlunastus saa jäädä kiinnityslainaksi vuotuismaksua vastaan, jota on suorittava a) sellaisten yksityisten talonomistajain tai yhtiöitten, jotka rakentavat vuokrahuoneustoja, 6 %, josta 5 % maksamattoman pääoman korkoa ja 1 % kuoletusta, b) sellaisten yksityisten henkilöitten tai yhtiöitten (osuuskuntien), jotka rakentavat asuntoja omaa tai omien osakasten tarvetta varten, sekä yleishyödyllisten rakennusyritysten, jotka tarkoittavat vuokrahuoneustojen rakentamista, 6 %, josta 4 1/2 % korkoa ja 1 1/2 % kuoletusta.

Viimemainitun maksuehdon voivat yksityiset henkilöt tai yhtiöt (osuuskunnat), jotka rakentavat asuntoja omaa tai omien osakasten tarvetta varten, poikkeustapauksissa saada myös kahden huoneen ja keittiön huoneustoille.

Jos rakennusta, jonka rakentamista mainitussa määrin on helpotettu, käytettäisiin muuhun kuin aiottuun tarkoitukseen, on haltijan heti suoritettava vielä maksamaton tontinlunastus, laskettuna nykyään voimassaolevien yleisten ehtojen mukaan (7 % vuotuismaksu, josta 5 1/2 % korkoa ja 1 1/2 kuoletusta), sekä sitäpaitsi lisämaksu, 60 % siitä summasta, josta kaupunki on tontin myynyt.

Milloin yleishyödyllisen rakennusyrityksen pienten vuokrahuoneustojen rakentamista varten katsotaan ansaitsevan lisäetuja, kuten suurempaa huojennusta tonttia myytäessä, osakkeitten merkitsemistä tai rakennusluoton myöntämistä, on Valtuuston asiaa harkittuansa erikseen ratkaistava kussakin tapauksessa kysymys.

2.

Rahatoimikamarin ehdottama alue Fredriksbergin aseman vieressä on mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan tasotettava ja kanavoitava varoilla, jotka siihen tarkoitukseen otetaan tulevan vuoden meno-

[1]) Katso 1903 vuod. kert. I 2.

arvioehdotukseen, ja siinä olevat tontit annetaan yksinomaan edellämainitunlaatuisia pikku asuntoja sisältävien talojen rakentamiseen, mikäli niitä halutaan, joko vuokralle tai täydellä omistusoikeudella, jonka ohessa arvioimisen perusteeksi on pääasiallisesti pantava vain kaupungin suoranaiset menot alueesta.

Kyseessä olevaa aluetta varten on laadittava erityinen rakennusjärjestys, sisältävä sekä määräyksen alueen käytöstä edellämainitulla tavalla että myös mahdolliset helpotukset kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen mukaan voimassaolevista säädöksistä.

3.

Rahatoimikamaria kehotetaan välittömästi ryhtymään laatimaan lopullista ehdotusta työväenesikaupungin perustamiseksi sopivalle, kaupungille kuuluvalle alueelle asemakaavan ulkopuolella, jolta alueelta, niinpiankuin se on saatu jälleen kaupungin vapaasti käytettäväksi, vuokratontteja annetaan mikäli mahdollista pienten talojen rakentamiseen puutarha-laitteineen.»

Kunnallisten työväenasuntojen rakentamisesta päättyi Lautakunnan mietintö seuraavaan ehdotukseen:

»Niistä yhden miljoonan markan suuruisista lainavaroista, jotka on varattu pienten, etupäässä työmiehille tarkoitettujen asuinhuoneustojen rakentamisyritysten edistämiseksi, määrätään 800,000 markkaa yhden huoneen, yhden huoneen ja keittiön tai kahden huoneen vuokrahuoneustoja sisältävien rakennusten rakentamiseen sopiville tarjolla oleville tonteille kunnan laskuun, mitkä huoneustot kohtuullista vuokraa vastaan annetaan etupäässä työmiehille, jotka kauemman aikaa ovat olleet kaupungin palveluksessa, sekä työläisperheille, joilla on monta lasta. Aina 3,000 mk:kaan asti sanotusta määräsummasta käytettäköön mallipiirustusten hankkimiseen työväenasuinrakennuksille.

Mainituista varatuista lainavaroista määrätään vielä 200,000 markkaa sellaisen työläisasumatalon rakentamiseen, jossa on pieniä yksityisiä huoneita naimattomia työmiehiä varten sekä yhteinen olinhuone y. m. sellaisia tarpeellisia mukavuuksia».

Työväenasiainlautakunnan mietintöön oli liitetty vastalause, jossa kaksi sen jäsenistä puolsi Rahatoimikamarin esitystä.

Asiaa esiteltäessä päätti Valtuusto yksityiskohtaisen käsittelyn poh-

jaksi panna Työväenasiainlautakunnan ehdotuksen ja hyväksyi [1]) mitä tulee yksityisen ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseen (Lautakunnan ponsissa kohdat n:ot 1, 2 ja 3) pienillä sanamuotoa koskevilla muutoksilla ensimäisen ja toisen kappaleen kohdasta 1 Lautakunnan ehdotuksessa. Mitä tulee keinoihin pakoittaa kyseessäolevien tonttien omistajat käyttämään niitä aiottuun tarkoitukseensa päätti Valtuusto antaa Rahatoimikamarin huoleksi jättää Valtuustolle ehdotus siitä vastuusta, mikä pitäisi asettaa tämän tapauksen varalle. Neljäs kappale hyväksyttiin seuraavalla lisäyksellä:

»— — — Kuitenkin myönnettäköön sellainen etu vain yhtiölle (osuuskunnalle), jolla säännöissään on määräys siitä, että vuotuisesta tulosta korkeintaan 6 % maksetusta pääomasta voidaan jakaa osakkaille, mutta että loput on käytettävä vuokrien alentamiseen, sekä ehdolla, että selonteko yrityksen toiminnasta ja tuloksista vuosittain jätetään kaupunginvirastoille». — Kohta 2 tehtiin näin kuuluvaksi: »Nykyisten korttelien N:ojen 376—389 muodostama alue Fredriksbergin aseman vieressä on mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan tasotettava ja kanavoitava varoilla, jotka sitä varten otetaan tulevan vuoden menoehdotukseen, ja tontteja siitä annetaan *etupäässä* pienten asuntojen rakentamiseen — — —». Kohta 3 hyväksyttiin muuttamattomana. Mitä tulee kysymykseen kunnallisten työväenasuntojen rakentamisesta päätettiin, että kyseessäoleva miljoonan markan suuruinen summa kokonansa käytettäisiin työväenasuntojen rakentamiseen, joissa olisi osaksi pieniä vuokrahuoneustoja kaupungin työmiehiä varten, osaksi asuinhuoneita naimattomia työmiehiä ja työläisnaisia varten, tarkemmin rajoittamatta, kuinka paljon kumpaankin tarkoitukseen olisi käytettävä. Lisäksi päätettiin asettaa toimikunta, jonka huolena olisi jättää Valtuustolle tarkempi ehdotus toimenpiteistä viimemainitun päätöksen täytäntöönpanoa varten ja jätettiin Valmistusvaliokunnan tehtäväksi laatia ehdotus toimikunnan kokoonpanosta ja sen jäsenten kohtuullisesta palkitsemisesta.

Toimikunta kunnallisten työväenasuntojen rakentamista varten.

Valmistusvaliokunnan tämän jälkeen tekemästä esityksestä valtuutti [2]) Valtuusto mainitun toimikunnan ottamaan apumiehikseen sihteerin ja arkkitehdin sekä määräsi sen jäsenten palkkion kymmeneksi markaksi kustakin kokouksesta, jonka ohessa toimikunnan oli Valtuustolle ehdotettava

---

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. § 4 (Valt. kirj. N:o 369 sam. päiv.). — [2]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 1.

mainittujen toimimiesten palkkion suuruus. Toimikunnan jäseniksi valittiin kaupungininsinööri G. Idström, herra J. H. Alkunen, arkkitehti A. Nyberg, tehtailija V. von Wright ja rakennusmestari J. Johansson.

Sallin, Kaavin ja Savilan vuokralle antaminen.

Sittenkun Valtuusto päätöksellä [1]) 15 p:ltä joulukuuta 1903, hyväksymällä sen mietinnön, minkä oli antanut Sallin, Kaavin, Savilan ja Daalin tilojen vastaista käyttöä koskevaa kysymystä varten asetettu valiokunta, oli valtuuttanut Rahatoimikamarin muun muuassa julkisella huutokaupalla tarjoamaan vuokralle 1 p:stä tammikuuta 1904 kymmentä erityistä näistä tiloista muodostettua viljelyspalstaa, mitkä mietintöön liitetylle kartalle olivat merkityt N:oilla 1—10, joista palstat 1, 3, 5 ja 6 toistaiseksi vuodeksi kerrallaan sekä muut viideksi vuodeksi, Valtuuston mainitussa päätöksessä määräämiä alimpia vuosimaksuja vastaan, niin oli vuoden 1904 kuluessa tehty vuokrasopimuksia [2]) useimmista näistä viljelyspalstoista osaksi huutokaupalla osaksi sopimuksen mukaan, mutta N:oilla 2 Salli ja 4 Kaavi merkityistä palstoista, joista alimmaksi vuosimaksuksi oli määrätty 550 ja 1,050 markkaa, ei oltu voitu saada mitään tarjouksia, jonka vuoksi ne vastaiseksi olivat käyttämättöminä. Saadakseen selvitystä mainitun asiaintilan vaatimista toimenpiteistä oli Rahatoimikamari määrännyt kyseessäolevien viljelyspalstojen katselmuksen antaen samalla tarkastusmiehille toimeksi lausua mielipiteensä siitä, eikö sitä maata Savilan tilalla, joka Valtuuston useinmainitun päätöksen mukaan olisi jätettävä Puutarhalautakunnan käytettäväksi, mutta jota Lautakunta tähän saakka ei ollut vaatinut, voitaisi toistaiseksi antaa vuokralle. Tästä antamassaan lausunnossa ehdottivat tarkastusmiehet esiintuomiensa perusteiden nojalla sellaista muutosta määräykseen kyseessäolevien maapalstojen vuokraehdoista, että niitten vuokraajat saisivat yli alkujaan määrätyn vuokra-ajan, josta luettuna 1 p:stä tammikuuta 1905 oli jäljellä neljä vuotta, pysyä nautinto-oikeudessaan toistaiseksi 6 kuukauden irtisanomisella, mikä sovitettaisiin niin, että palstoista ei tarvitsisi luopua heinä—syyskuun kuluessa, jonka ohessa vähin vuokramaksu olisi alennettava Smk:kaan 300: — ja 500: —. Mitä tulee mainittuun alueeseen Savilan tilalla ehdotettiin, että se 1905 vuoden alusta annettaisiin vuokralle kuuden kuukauden irtisanomisajaksi samallaisella ehdolla heinäsyyskuuhun nähden kuin edellä oli puollettu sekä vähintään 600 markan suuruista vuotuista vuokraa vastaan. Tämän ehdotuksen, jota Rahatoi-

---

[1]) Katso 1903 vuod. kert. siv. I 12 ja ss. — [2]) Katso 1904 vuod. kert. siv. II 3.

mikamari kannatti, esittäen [1]) Kamarin valtuuttamista tarkastusmiesten ehdottamilla ehdoilla antamaan vuokralle mainitut maapalstat, hyväksyi [2]) Valtuusto.

Uusi rakennusjärjestys Itä-Kaivopuistoa varten.

Sittenkun Keisarillinen Senaatti oli hyljännyt [3]) erään Valtuuston 13 kesäkuuta p:nä 1899 hyväksymän ja vahvistettavaksi jättämän ehdotuksen rakennusjärjestykseksi Kaivopuiston itäistä huvila-aluetta varten sillä perustuksella, että tontinomistajalle nykyään tuleva oikeus rakentamiseen käyttää tonttejansa tulisi ehdotetun rakennusjärjestyksen kautta ylenmäärin rajoitetuksi, lykkäsi Valtuusto, tästä saatuansa tiedon Maistraatin kirjelmällä 15 p:ltä marraskuuta 1902, asian kysymyksen valmistelua varten aikaisemmin asetettuun valiokuntaan. Mietinnössään [4]) mainitsi valiokunta, tuoden esiin rinnakkain Valtuuston ehdotuksen mainituksi rakennusjärjestykseksi, valittajain huomautukset sitä vastaan sekä mitä vastaselitykseksi näihin huomautuksiin oli mainittu, kuinka Valtuusto jo aikaisemmin oli huomauttanut, että Hallituksen tutkintaoikeus mitä tulee kaupunkien rakennusjärjestyksiin ei saattanut sisältää muuta kuin oikeuden valvoa, että lainmukaisesti noudatettiin kaikkea, mitä yleisen järjestyksen sekä terveyden- ja palohoidon etu vaatii. Jos jollakin rakennusjärjestyksen säädöksellä loukattiin yksityisen oikeutta, olisi ojennusta siihen haettava oikeudenkäynnin kautta yleisessä tuomioistuimessa. Senaatin kielto vahvistaa kyseessäoleva ehdotus sillä perustuksellla, että ehdotuksen kautta »tontinomistajille tuleva oikeus rakentamiseen käyttää tonttejansa tulisi ylemmäärin rajoitetuksi» oli senvuoksi oikeudeton ja loukkasi kaupunkien laillista oikeutta itsehallintoon. Jos useinmainitulle huvila-alueelle silloin voimassa olevat, aivan vanhentuneet määräykset eivät kaikin puolin pysyisi muuttumattomina, tulisi kuitenkin välttämättömäksi muodostaa ehdotus siihen suuntaan kuin mainitussa päätöksessä ilmaistiin. Siinä syntyi kuitenkin se vaikeus, että Senaatin kirjelmästä ei käynyt selville, missä suhteessa muka ehdotus »ylenmäärin» rajoitti tontinomistajain oikeutta. Useimmista ehdotuksen pykälistä olivat nämä näet valittaneet. Valtuusto joutuisi siis saamaan ehdotuksen takaisin yhtäläisellä päätöksellä kuin aikaisemmin, ellei se ilman poikkeusta suostuisi hyväksymään tontinomistajain kaikkia muistutuksia. Koska kuitenkin näytti käyvän ilmi, että pääasiallisin

[1]) Rhkn kirj. N:o 302 15 p:ltä jouluk. 1904. — [2]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 12. — [3]) Katso 1901 vuod. kert. siv. 114 ja 1902 vuod. kert. siv. 4. — [4]) Valt. pain. asiak. N:o 2.

muistutus koski ehdotuksen 5 §, jonka pykälän mukaan tontin alasta yleensä korkeintaan viidesosa saataisiin käyttää rakentamiseen, ehdotti valiokunta, kun ei mitään mahdollisuutta ollut saada ehdotus alkuperäisessä muodossaan hyväksytyksi, sellaista muutosta mainitun § sanamuotoon, että tontin alasta korkeintaan neljäsosa saataisiin rakentamiseen käyttää sekä että Valtuusto päättäisi:

uudelleen anoa vahvistusta Valtuuston aikaisemmin hyväksymälle ehdotukselle uudeksi rakennusjärjestykseksi Kaivopuiston itäistä huvilaaluetta varten, kuitenkin 5 § ehdotuksessa siten muutettuna kuin edellä on mainittu;

sekä että mainitussa esityksessä nimenomaan anottaisiin, että jos Senaatti syystä tai toisesta ei hyväksyisi esitystä, päätöksessä selvästi ilmaistaisiin, mihin mainittu kielto perustui.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi Valtuusto aikaisemmin tehdyn ehdotuksen, 5:nnen § sanamuoto niin muutettuna kuin valiokunta nyt oli ehdottanut, jonka ohessa Valtuusto, hyljäten valiokunnan jälkimäisessä ponnessa ehdotetun lauselman, päätti [1]) Keisarilliseen Senaattiin jättää anomuksen nyt hyväksytyn, kyseessäolevan alueen uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksen vahvistamisesta.

Tämän jälkeen jätti Maistraatti kirjelmällä 28 p:ltä syyskuuta Valtuustolle Lääninhallituksen remissin eräitten Itä-Kaivopuiston huvilanomistajain uudelleen ennenmainittua ehdotusta vastaan tekemien huomautusten johdosta, jonka asian Valtuusto lykkäsi [2]) erityiseen valiokuntaan, minkä jäseniksi valittiin herrat von Pfaler, Nyström ja Lundqvist sekä oikeusneuvosmiehet Heimbürger ja Lindberg.

Esitys muutoksista korttelein N:ot 180, 182, 183 ja 185 rakennusjärjestykseen.

Valtuuston kansliaan jätetyssä kirjelmässä oli »Aktiebolaget Chr. Jacobson & Söner», esittäen eräitä muistutuksia K. Senaatin 24 p:nä heinäkuuta 1902 kortteleita N:ot 180, 182, 183 ja 185 varten seitsemännessä kaupunginosassa vahvistamaa rakennusjärjestystä [3]) vastaan, joka anojan mielestä vaikeutti mainittuihin kortteleihin rakentamista, tehnyt anomuksen eräistä muutoksista mainittuun rakennusjärjestykseen; asian lykkäsi [4]) Valtuusto Rahatoimikamariin, kehoitaen Kamaria kuulusteltuaan rakennustarkastelijan mieltä jättämään Valtuustolle lausunnon asiasta.

---

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 2. — [2]) S:n s:n 10 p. lokak. § 9. — [3]) Katso 1902 vuod. kert. siv. 3. — [4]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 17.

Lausuntoja tonttien yhteenrakentamisesta.

Sittenkun Maistraatti oli anonut Valtuuston lausuntoa Arkkitehti Mauritz Gripenbergin jättämästä anomuksesta saada yhdeksi rakennustontiksi yhdistää anojalle kuuluvat tontit N:ot 18 ja 20 Kapteeninkadun varrella korttelissa N:o 180, päätti [1]) Valtuusto puoltaa tämän anomuksen hyväksymistä, kuitenkin ehdolla että yhdistämällä syntyneestä tontista ei saisi suurempaa pinta-alaa käyttää rakentamiseen kuin olisi sallittua, jos näille tonteille olisi rakennettu kullekin erikseen. — Samallaisesta Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön tekemästä anomuksesta, joka koski tontteja N:oja 3, 6, 8 ja 9 korttelissa N:o 294 antoi [2]) Valtuusto sellaisen lausunnon, että jos anoja poistaisi sen esteen kyseessäolevien tonttien yhteenrakentamiselle, jonka § 9 koht. 1 rakennusjärjestyksessä asetti, Valtuustolla puolestaan ei ollut mitään anomusta vastaan muistutettavaa. — Yhtäläisellä ehdolla kuin mitä tulee kumpaankin mainittuun anomukseen puolsi [3]) Valtuusto, kuulustettuaan Terveyshoitolautakuntaa, samoin suostumusta Asunto-osakeyhtiö Merilän anomukseen saada rakentaa yhteen tontit N:ot 24 Pietarinkadun varrella ja 11 Laivurinkadun varrella korttelissa N:o 183; kauppias Uno Staudingerin [4]) anomukseen saada rakentaa yhteen tontit N:ot 17 ja 19 viimemainitun kadun varrella korttelissa N:o 185, sekä Suomen Puuseppäin Kauppa- ja Teollisuus-Osakeyhtiön [5]) samallaiseen anomukseen, joka koski tehdastontteja N:oja 61 a ja 61 b Vladimirinkadun varrella korttelissa N:o 174.

Anomus Lapinlahdenkadun tontin N:o 17 halkaisemisesta.

Maistraatille jätetyssä ja Valtuustolle lausunnon antamista varten lähetetyssä kirjelmässä oli Lapinlahdenkadun talon ja tontin N:o 17 omistaja, Lainopinylioppilas Aarne Dahlström, ilmoittaen että hän oli kaupungin Rahatoimikamarilta ostanut [6]) asianmukaisesti vahvistetun kaupunginasemakaavanmuutoksen mukaan mainittuun tonttiin yhdistetyn lisäalueen, anonut luvan hankkimista tontin halkaisemiseen kokonaisuudessaan ja päätti Valtuusto yhtäpitävästi Rakennuskonttorin ja Rahatoimikamarin puoltavien lausuntojen [7]) kanssa myös puolestaan puoltaa [8]) sanotun anomuksen hyväksymistä.

Uuden tien perustaminen Sörnäisten vankila-alueen poikki.

Niitten haittojen vuoksi, mitkä Sörnäisten vankilalle tuotti liikenne Sörnäisten panimolta vankila-alueen poikki, aivan läheltä vankien työpaikkoja, Itäiselle Viertotielle vievällä tiellä, oli Vankeinhoitohallitus anonut Rahatoimikamarilta sellaista toimenpidettä, että mainittu tie saatai-

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 2. — [2]) S:n s:n 11 p. huhtik. § 11. — [3]) S:n s:n 10 p. lokak. § 5. — [4]) S:n s:n 12 p. jouluk. § 12. — [5]) S:n s:n 9 p. toukok. § 8. — [6]) Katso 1903 vuod. kert. siv. I 6 ja ss. — [7]) Rhkn kirje N:o 68 9 p. maalisk. — [8]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 26.

siin yleiseltä liikenteeltä sulkea. Neuvoteltuaan vankilan johtokunnan kanssa oli Rakennuskonttori tähän tehnyt ehdotuksen siitä, että kaupunki perustaisi uuden tien vankilan eteläpuolella olevan asumattoman vankila-alueen poikki ja myös pitäisi sen kunnossa sekä että ensinmainitun tien saisi kuritushuoneen johtokunta sulkea. Uuden tien perustamiskustannukset oli Konttori laskenut 11,900 markaksi, mutta vankilan johtokunta oli tarjoutunut vankilan toimesta suorittamaan tasotustyön summasta, joka perustuen hiukan alhaisempaan yksikkömaksuun kallionlouhimisesta y. m. nousisi noin 8,000 markkaan. Rahatoimikamarin anottua Vankeinhoitohallitukselta tietoa siitä, oliko valtion puolelta mitään estettä kyseessäolevan uuden tien perustamiselle ja saataisiinko se vastaiseksi avata yleiselle liikenteelle, oli Senaatti Oikeustoimituskunnan kirjelmällä 3 p:ltä huhtikuuta valtuuttanut Vankeinhoitohallituksen, joka oli jättänyt asian K. Senaatin ratkaistavaksi, Helsingin kaupungin kanssa sopimaan maan luovuttamisesta mainittuun tarkoitukseen vankila-alueelta ehdolla, että vanhempi tie Sörnäisten panimolta saataisiin sulkea. Tämän johdosta anoi [1]) Rahatoimikamari Valtuustolta edellämainitun sopimuksen hyväksymistä sekä Kamarin valtuuttamista kuritushuoneen johtokunnalle jättämään ehdotetun uuden tien perustaminen kaikkiansa 8,000 markan suuruista korvausta vastaan, joka olisi otettava tulevan vuoden menoarvioon. Tiedoksisaatuansa erään Rahatoimikamarin kirjelmän [2]), jossa Kamari vielä huomautti mainitun tien tarpeesta, päätti [3]) Valtuusto suostua Rahatoimikamarin sen aikaisemmassa kirjelmässä tekemään esitykseen.

Kysymys tonttien luovuttamisesta Yliopiston sairashuoneita varten.

Sittenkun Valtuusto käsitellessään kysymystä Eläintarhan huvila-alueen N:ojen 1—5 ja 14 luovuttamisesta valtiolle käytettäväksi tonttipaikoiksi erinäisille Yliopiston sairashuoneille oli päättänyt[4]) palauttaa asian Rahatoimikamariin, jotta Kamari antaisi lausunnon siitä, eikö mainittuun tarkoitukseen voitaisi osoittaa mitään muuta kuin nyt ehdotettua aluetta, jätti Rahatoimikamari vaaditun uuden lausunnon [5]), joka oli seuraavansisältöinen:

Saamansa tehtävän johdosta oli Kamari kehoittanut Rakennuskonttoria jättämään ehdotuksen mainitussa tarkoituksessa ja oli Konttori huomauttanut, että Lääkintöhallituksen Valtuustolle osoittamassa anomuksessa

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 108 27 p. huhtik. — [2]) S:n s:n N:o 147 25 p. toukok. — [3]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 6 §. — [4]) Katso 1904 vuod. kert. siv. I 16 ja s. — [5]) Rhkn kirj. N:o 121 1 p. toukok.

mainittujen huviloiden luovuttamisesta sairashuoneitten perustamiseen ei mitään mainittu tarvittavan alueen pienimmästä koosta, jonka vuoksi Konttori katsoi pitävänsä edellyttää, että niitten paikkojen, jotka vaihtoehtoisesti voisivat tulla kysymykseen, tulisi olla suunnilleen ehdotetun Eläintarhan alueen kokoiset. Vahvistetussa kaupunginasemakaavassa ei ollut yhtään yhtenäistä mainitunkokoista aluetta, ellei saataisi ottaa lukuun Valtuuston hyväksymää asemakaavaa Töölön aluetta varten, missä kahdella alueella, nimittäin Hietaniemellä ja venäläisen sotaväen ruutikellarin paikalla saattaisi olla kylläksi tilaa kyseessäolevanlaatuisia rakennushankkeita varten; koska kuitenkin näitä alueita kaiketi tultaisiin erikoisesti haluamaan asuntopaikoiksi, ja kaupungilla ei suinkaan ollut ylenmäärin sellaisia, ei Konttori ollut katsonut näitä alueita voitavan luovuttaa. Sitävastoin oli Konttori ajatellut mahdolliseksi, että useampia vierekkäin olevia kortteleja, joita eivät kaikilta puolin rajoittaneet vilkasliikenteiset kadut, yhdistettäisiin yhteen käytettäväksi kyseessäolevaan tarkoitukseen. Kaupunginpiirissä oli Konttori huomannut kuitenkin vain yhden alueen niin jaetuksi, että korttelien yhdistäminen voitaisiin toimittaa yleisen liikenteen siitä häiriytymättä, nimittäin korttelit 11:nnessä kaupunginosassa N:ot 334, 335, 337, 338, 341 ja 342 sekä näitten väliset kadut, jota aluetta rajoittivat pohjoisessa Helsinginja Torkelinkadut, idässä Pengerkatu, etelässä Agricolankatu sekä lännessä Fleminginkatu, jotka kaikki olivat vilkasliikenteisiä katuja, kun sitä vastoin mainittuja kortteleja eroittavia katuja tultaisiin käyttämään vain paikallisliikenteeseen ja ilman niitäkin siis hyvin tultaisiin toimeen, jos korttelit yhdistettäisiin yhteen. Rakennuskonttorin ehdottama alue oli Rahatoimikamarin mielestä ollut kyseessäolevaan tarkoitukseen sopiva, ja oli myös Lääkintöhallituksen Päätirehtööri katsonut sitä voitavan puoltaa, vaikkapa Eläintarhan alue olikin kaikin puolin edullisempi. Kyseessäolevan alueen, joka voimassaolevan kaupunginasemakaavan mukaan oli pinta-alaltaan 52,800 m^2, oli Rakennuskonttori arvioinut 15 markaksi m^2:ltä eli 792,000 markaksi. Jos tästä summasta vähennettiin kustannukset kaduntasotus- ja kanavoimistöistä alueella, laskettuina 106,000 markaksi, nousisi kauppasumma noin 686,000 markkaan, ja kun koko alueen pinta-ala, käsittäen tontit ja niitten väliset kadut, teki 66,800 m^2, tulisi perushinta m :ltä olemaan 10 markkaa 30 penniä. Tähän vaihtoehtoon olisi kuitenkin liitettävä Kamarin aikaisemmin ehdottama ehto, että valtio ilman erinäistä korvausta luovuttaisi kaupungille rakentamat-

toman alueen Vanhan ja Uuden sairaalan tonttien välillä. Vielä olisi se ehto asetettava, että Valtuusto ennen toukokuun loppua v. 1906 saisi tiedon siitä, haluaisiko valtio käyttää hyväkseen kaupungin tarjomusta. Edelläesitetyn perustuksella ehdotti Rahatoimikamari, että Valtuusto, ellei Kamarin ehdotusta 13 p:ltä lokakuuta 1904 otettaisi huomioon, ilmoittaisi Lääkintöhallitukselle vastaukseksi:

että Valtuusto ei voinut valtiolle luovuttaa Lääkintöhallituksen ehdottamaa Eläintarhan aluetta;

että Valtuusto sitävastoin, edellyttäen että siihen tarvittava kaupunginasemakaavan muutos tulisi hyväksytyksi, oli halukas tonttipaikaksi erinäisille Yliopiston sairaaloille 686,000 markan suuruisesta hinnasta myymään oheenliitetyssä karttapiirustuksessa esitetyn alueen, joka käsittää mainitut kortelit N:ot 334, 335, 337, 338, 341 ja 342 sekä näitten väliset kadut 11:nnessä kaupunginosassa;

että se osa kysymyksenalaisesta alueesta, joka on Ekon huvila-alueella, saataisiin ottaa haltuun vasta vuoden 1906 kuluttua;

että kauppasopimusta päätettäessä vähintäin kolmasosa sovitusta summasta olisi maksettava ja loput suoritettava kolmen vuoden kuluessa senjälkeen;

että valtion olisi mainitun kauppasumman lisäksi kaupungille luovutettava myös oheenliitetyssä karttapiirustuksessa esitetty alue n. s. vanhan ja uuden sairaalan välillä puistikon laittamista ja mahdollisesti kadun vetämistä varten; sekä

että tämä kaupungin tarjomus olisi voimassa toukokuun loppuun 1906, jonka ajan kuluessa ratkaiseva vastaus pitäisi olla Valtuustolle annettu. — Tämän Rahatoimikamarin esityksen hyväksyi [1]) Valtuusto kaikin puolin.

Tätä tarjomusta harkitessaan ei Lääkintöhallitus kuitenkaan, sen mukaan mitä hallitus kirjelmässä Valtuustolle 8 p:ltä syyskuuta oli ilmoittanut, ollut katsonut voivansa esiintuotujen syitten nojalla puoltaa siten tarjotun alueen ostamista valtion laskuun, eikä sen myöskään, huolimatta siitä että useita muita alueita oli otettu tarkasteltavaksi, ollut onnistunut löytää muuta sopivaa paikkaa, joka olisi kylläksi suuri kaikkien sairaanhoitolaitosten rakentamista varten, kuin ensin aiottu paikka Eläintarhan alueella, jonka vuoksi hallitus oli katsonut itsensä pakoitetuksi toistai-

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 25.

seksi jättämään tuuman rakentaa kaikki sairaanhoitolaitokset samalle alueelle. Koska kuitenkin se tila, missä olivat vanhaan sairaalaan sijoitetut sairashuoneet, ensinnä vaati uusien huoneustojen hankkimista näille sairashuoneosastoille, s. o. silmä-, iho- ja naistautien sairaaloille, oli Lääkintöhallitus, K. Senaatin kehoituksesta, katsonut itsellään olevan syytä Valtuustolta anoa suostumusta Eläintarhahuvilain N:ojen 1 ja 2 lunastamiseen rakentaakseen sinne sairaaloita mainittuja sairashuoneosastoja varten, joka tuuma hallituksen mielestä ei tulisi ehkäisemään Valtuuston aikomusta Eläintarhan huvila-alueesta muodostaa puisto. Sittemmin oli Lääkintöhallitus kirjelmällä Valtuustolle 26 p:ltä syyskuuta saattanut Valtuuston tietoon Suomen Lääkäriseuran samassa asiassa antaman lausunnon, joka sisälsi että erinäisiä sairashuoneosastoja varten aiotut rakennukset olisivat rakennettavat yhteiselle alueelle, nimittäin mainitulle Eläintarhan alueelle, mikä oli ainoa tarkoitukseen täysin sopiva. Rahatoimikamari, jolle myös oli lähetetty nämät kirjelmät, mainitsi antamassaan lausunnossa[1]) että Kamari uudelleen asiaa käsitellessään ei ollut voinut olla huomioonottamatta niitä samoja näkökohtia, jotka olivat aiheuttaneet Kamarin aikaisemman lausunnon välttämättömyydestä suostua esitykseen paikan luovuttamisesta kaikkia kysymyksenalaisia sairashuonerakennuksia varten Eläintarhan alueella, ja oli Kamari saanut lisää tukea tälle mielipiteelleen niistä näkökohdista, joita Lääkäriseuran mainitussa lausunnossa täysin pätevältä taholta oli esitetty. Rahatoimikamari ehdotti senvuoksi, että Valtuusto vastaukseksi Lääkintöhallituksen uudistettuun esitykseen asiassa ilmoittaisi:

että Valtuusto edellytyksellä, että tarpeellinen uusi kaupunginasemakaavanjako tulisi vahvistetuksi, oli halukas valtiolaitokselle luovuttamaan Eläintarhan huvilat N:ot 1, 2, 3, 4, 5 ja 14 sekä osan N:osta 13 sen suuruisesta kauppasummasta sekä muuten niillä ehdoilla, jotka Kamari kirjelmässään 13 p:ltä lokakuuta 1904 N:o 215, oli ehdottanut, kuitenkin niin, että aika, minkä tämä tarjoumus olisi voimassa, pidennettäisiin 1 p:ään kesäkuuta 1906, jota ennen kauppasopimuksen pitäisi olla tehty, sekä ollen valtiolaitos velvoitettu korkeintaan 20 vuoden kuluessa rakentamaan tälle alueelle useimmat yliopistonsairaalat, paitsi psykiatrista sairaalaa. — Asian lykkäsi[2]) Valtuusto Puutarhalautakuntaan.

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 277 30 p. marrask. (Valt. pain. asiak. N:o 30). — [2]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 11.

Maistraatilta oli tullut kirjelmä ynnä Rautatiehallituksen tiedustelu siitä, luovutettaisiinko valtionrautateitten tarpeihin maa-alueita Helsingin—Oulunkylän välisen rautatien varrelta sekä vesialueita Töölönlahdesta; esityksestä vaati[1]) Valtuusto Rahatoimikamarin lausuntoa.

Kysymys erinäisten alueitten luovuttamisesta valtionrautateille.

Sittenkun talonomistaja C. O. Saxelin kirjelmässä Valtuustolle oli tarjoutunut Helsingin kaupungille myymään omistamansa tehdastontin N:o 25 Ruoholahdenkadun varrella käytettäväksi Marian sairaalaa mahdollisesti laajennettaessa, oli Terveyshoitolautakunta, jolle asia oli lykätty lausunnon antamista varten, kuulustettuaan mainitun sairaalan hallitusta, kirjelmässä 6 p:ltä helmikuuta ilmoittanut, että Lautakunta ei katsonut kyseessäolevaa tonttia ainakaan toistaiseksi sairaalalle tarpeelliseksi sekä että siitä vaadittu hinta kaikissa tapauksissa oli liian korkea. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti[2]) Valtuusto hyljätä talonomistaja Saxelinin tarjoumuksen.

Hyljätty tarjoumus Ruoholahdenkadun tontin N:o 25 myymisestä kaupungille.

Ottaessaan lopullisesti ratkaistavaksensa Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön anomuksen saada yhtiön tehdasalueen laajentamista varten ostaa ja täyttää korttelin N:o 292 vieressä olevan vesialueen, jossa asiassa Rahatoimikamari[3]) ja Terveyshoitolautakunta olivat antaneet puoltavia lausuntoja, päätti[4]) Valtuusto, saatuansa tiedon yhtiön jättämästä uudesta kirjelmästä, jossa yhtiö vastasi niihin vaatimuksiin mainitun anomuksen hylkäämisestä, mitkä asiaa valmistelevasti käsiteltäessä Valtuustossa oli esitetty, Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyä Rahatoimikamarin esityksen asiassa, kuitenkin sillä selvittelevällä lisäyksellä, että kyseessäolevan alueen luovutus ei sisältäisi oikeutta yhtiölle käyttää ympärilläolevaa vesialuetta, sekä K. Senaattiin jättää anomuksen tarvittavan kaupunginasemakaavan muutoksen vahvistamisesta.

Korttelin N:o 292 vieressä olevan vesialueen myyminen.

Rahatoimikamarilta oli osakeyhtiö »Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad» anonut saada lisättyä vuokraa vastaan laajentaa tehdaskorttelin N:o 176 pinta-alaa uuden veistämön rakentamista varten osaksi täyttämällä mainitun korttelin länsipuolella olevan vesialueen, osaksi yhdistämällä siihen silloin käyttämättömänä olevan maa-alueen Munkkisaarensalmen ja Munkkisaarenkadun välillä; sitoutuen yhtiö samalla täyttämisellä perustamaan viimemainitusta kadusta tehdasalueen edustalla olevaan aallonmurtajaan vievän uuden tien, jotta kaupunki voisi sinne valmistaa tilaa tarpeellisille vene- ja pesulaitureille

Osakeyhtiön »Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad» anomus alueen laajennuksesta.

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 13. — [2]) S:n s:n 15 p. maalisk. § 14. — [3]) Katso 1904 vuod. kert. siv. I, 21 j. s. — [4]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 3.

y. m., kaikki anomukseen liitetyn asemakartan mukaisesti. — Kuulusteltuaan Rakennuskonttorin mieltä oli Rahatoimikamari määrännyt paikan katselmuksen ja arvioimisen ja kävi selville toimituksessa syntyneestä asiakirjasta, että kaupungin viranomaiset 17 p. lokakuuta 1864 olivat antaneet mainitun korttelin vuokralle paikaksi kuivatelakalle ja »sellaista laitosta varten tarpeelliselle konepajalle» niin pitkäksi ajaksi kuin mainitut laitokset olisivat siinä käytössä ja kunnossa, jolloin vuotuinen vuokramaksu oli määrätty 500 markaksi, sekä että korttelia Valtuuston päätöksen mukaan 23 p:ltä syyskuuta 1884 ja 15 p:ltä marraskuuta 1898 kaksi kertaa oli suurennettu ja muodosteltu, niin että sen pinta-ala nykyään oli 25,105,307 m^2, jonka ohessa vuotuista vuokramaksua näissä muodosteluissa oli korotettu edellisellä kertaa 180 markalla ja jälkimäisellä 451 markalla 25 pennillä. Katselmusmiehet puolsivat suostumusta yhtiön anomukseen seuraavilla ehdoilla, nimittäin:

että nyt pyydetyn lisäalueen vuokra-aika, joka alue oli pinta-alaltaan noin 4,470 m^2, määrättäisiin 30 vuodeksi, kuitenkin sillä ehdolla, että jos nykyinen tehdasalue ennen mainitun ajan loppua tehdasliikkeen lakkaamisen vuoksi jälleen joutuisi kaupungin käytettäväksi, vuokrasopimus näistä lisäalueista myös samalla kertaa lakkaisi olemasta voimassa;

että vuokraaja aluetta käyttäessään alistuisi niihin määräyksiin, jotka kaupungin satamajärjestys ja liikennetaksat sisältävät;

että vesialueitten ulkorajaa pitkin aiotut satamalaitokset rakennettaisiin niin, että kaupungille ei senkautta koituisi mitään menoja satamaa syvennettäessä y. m.;

että mainitut laiturit aina pidettäisiin hyvässä kunnossa;

että kaupunki, kun kyseessäolevat alueet sille jälleen luovutettaisiin, ei olisi velvoitettu korvaamaan kustannuksia sinne rakennetuista laitoksista;

että anoja velvoitettaisiin laittamaan kuntoon aallonmurtajalle vievän tien, ennenkuin nyt kysessäolevat alueet aidattaisiin ja erotettaisiin Munkkisaarenkadusta, jotta pesulaituri ja uimahuone voitaisiin sinne siirtää; sekä

että vuotuinen vuokramaksu mainituista lisäalueista määrättäisiin 500 markaksi.

Satamakonttorin ja Rahatoimikamarin puoltolauseitten [1]) nojalla suostui [2]) Valtuusto anomukseen.

Lisäalueen myynti tehdastonttiin N:o 7 Näkinkujan varrella.

Rahatoimikamarilta oli toiminimi J. D. Stenberg & Pojat Näkinkujan tehdastontin N:o 7 korttelissa N:o 296 omistajana anonut saada lunastaa ja mainittuun tonttiin yhdistää osan tontin kaakkoispuolella olevaa vesialuetta, jonka anoja aikoi täyttää ja varustaa satamalaitoksella ja laivatelakalla laiturineen, anomukseen liitetyn asemapiirustuksen mukaisesti. Rahatoimikamarin määrättyä paikalla pidettäväksi katselmuksen olivat katselmusmiehet puoltaneet suostumista anomukseen seuraavilla ehdoilla, nimittäin:

että kyseessäolevan lisäalueen rajat määrättäisiin katselmusasiakirjaa seuraavan karttapiirustuksen mukaan, jonka kautta hakijan ehdotuksesta poistettaisiin ristikkonostimelle paikaksi aiottu laiturihaara;

että hinta mainitusta lisäalueesta, pinta-alaltaan 2,156,280 m^2, määrättäisiin 2,156 markaksi 28 penniksi;

että ostaja aluetta käyttäessään alistuisi niihin määräyksiin, jotka kaupungin satamajärjestys ja liikennetaksa sisältävät;

että alueen ulkorajaa pitkin aiotut satamalaitokset rakennettaisiin niin, että kaupungille ei siitä koituisi ylimääräisiä menoja satamaa syvennettäessä;

että sanotut laiturit aina pidettäisiin hyvässä kunnossa; sekä

että kyseessäolevan alueen lunastaminen ei tuottaisi ostajalle oikeutta käyttää ympärillä olevaa vesialuetta, eikä myöskään mitään rajoitusta kaupungin oikeuteen käyttää sitä mielensä mukaan.

Antamassaan lausunnossa puolsi [3]) Rahatoimikamari suostumusta anomukseen yhtäpitävästi katselmusmiesten ehdotuksen kanssa ja sillä edellytyksellä, että tarpeellinen kaupunginasemakaavan muutos tulisi vahvistetuksi, jonka ohessa Kamari anoi valtuutusta jättää ehdotuksen mainituksi muutokseksi. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi [4]).

Vaasankadun tontin N:o 18 korttelissa N:o 349 myynti.

Sittenkun Åsin alueen tonttipaikan N:o 22 vuokraaja, ajuri J. J. Eklund oli Rahatoimikamarilta anonut saada ilman huutokauppaa omakseen lunastaa vahvistetun asemakaavan mukaan mainittua tonttipaikkaa vastaavan asuintontin N:o 18 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 349, oli Kamari antanut toimittaa mainitun tontin katselmuksen ja arvioimisen, jolloin se, pinta-alaltaan 1,755 m^2, arvioitiin 10 markaksi m:ltä eli

[1]) Rhkn kirj. N:o 234 14 p. syysk. — [2]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 56. — [3]) Rhkn kirj. N:o 287 7 p. jouluk. — [4]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 48.

kaikkiansa 17,550 markaksi. Antamassaan lausunnossa huomautti [1]) Kamari, että sanotusta tontista tehdyssä vuokrasopimuksessa 17 p:ltä joulukuuta 1886, jossa vuokra-aika oli määrätty 30 vuodeksi ja vuotuinen vuokramaksu 150 markaksi, oikeutta ilman huutokauppaa lunastaa tontti sen tultua otetuksi kaupunginasemakaavaan ei nimenomaan oltu myönnetty vuokraajalle, mutta että sellainen oikeus kohtuullisuussyistä samallaisissa tapauksissa oli myönnetty muille Åsin tonttien vuokraajille, jonka vuoksi Kamari puolsi suostumusta tehtyyn anomukseen suoritetun arvioimisen mukaan; ja suostuikin [2]) Valtuusto siihen.

Vaasankadun tontin N:o 11 korttelissa N:o 359 myynti

Samallaisen anomuksen oli Rahatoimikamarille tehnyt kauppias E. Jäppinen tontista N:o 11 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 359, joka vastasi vuokratonttia N:o 7 Åsin alueella, mikä sopimuksella 27 p:ltä tammikuuta 1882 oli annettu vuokralle samallaisilla ehdoilla kuin edellinen. Sanottu tontti, pinta-alaltaan 1,881,560 m^2, oli toimitetussa katselmuksessa arvioitu 12 markan yksikköhinnan mukaan m^2:ltä 22,578 markaksi 72 penniksi. Tähänkin anomukseen suostui [3]) Valtuusto Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon [4]) mukaisesti.

Vaasankadun tontin N:o 12 korttelissa N:o 348 myynti.

Vielä oli samallaisen anomuksen Rahatoimikamarille tehnyt Åsin tontin N:o 12 vuokraaja, kauppias O. V. Vainio, vahvistetun asemakaavan mukaan mainitusta vuokratontista muodostetusta asuintontista N:o 10 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 348. Anojan hallitseman tontin vuokra-aika tulisi päättymään vuonna 1913 ja vuotuinen vuokra teki 171 markkaa. Toimitetussa arvioimisessa oli vasta muodostettu tontti, pinta-alaltaan 1,645 m^2, arvioitu 10 markaksi m^2:ltä eli kaikkiaan 16,450 markaksi. Rahatoimikamarin esityksestä [5]) suostui [6]) Valtuusto anomukseen sillä ehdolla, että alkuperäinen vuokrasopimus heti lakkaisi olemasta voimassa, mutta että ostajalla olisi oikeus toistaiseksi kuuden kuukauden irtisanomisajalla ja 40 markan vuotuista maksua vastaan nykyisellä paikallansa säilyttää asuinrakennus, joka ulottui tontin etelärajan yli.

Ehto myytäissä Tehtaankadun tontteja N:oja 5 ja 7 korttelissa N:o 127.

Koska Rahatoimikamarilta oli anottu, että käyttämättä olevat Tehtaankadun tontit N:ot 5 ja 7 korttelissa N:o 127 luovutettaisiin rakentamiseen, oli Kamarissa nostettu kysymys että tontteja myytäessä vahvistettaisiin määräys siitä, että niille, ne kun molemmin puolin rajoittuivat suuriin 4- ja 5-kerroksisiin kivitaloihin ja avoimen paikan

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 55 23 p. helmik. — [2]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk § 20. — [3]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 21. — [4]) Rhkn kirj. N:o 56 23 p. helmik. — [5]) Rhkn kirj. N:o 224 24 p. elok. — [6]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 39.

ollessa niitten pohjoispuolella, pitäisi samaan malliin kivitaloja rakentaa. Huomauttaen että sellaisen ehdon määräämisen ei pitäisi tehdä mahdottomaksi kilpailua huutokaupassa sekä että tonteille arvioitaessa oli pantu niin korkea hinta, eli 20 markkaa m²:ltä, että sen mukaan laskettua kauppasummaa, vaikkapa arvioimissummaa suurempia tarjoumuksia ei saataisi, täytyi pitää kohtuullisena, ehdotti [1]) Kamari, että huutokauppaa pidettäissä mainituista Tehtaankadun tonteista nämä tarjottaisiin yhtaikaa ja kaupungin puolelta asetetulla mainitunlaisella ehdolla. Tämän esityksen hyväksyi [2]) Valtuusto, jonka ohessa päätettiin Maistraatilta anoa mainitun päätöksen ottamista kaupungin tonttikirjaan, jotta sitä vastaisuudessa noudatettaisiin sivulliseenkin nähden.

Hyljätty anomus ilmaisen tontin luovuttamisesta konserttisalille y. m.

Valtuustolle osottamassa kirjelmässä olivat Helsingin Filharmoninen Seura ja Taiteilijaseura, ilmoittaen että mainitut seurat olivat lyöttäytyneet yhteen saadakseen toimeen ajanmukaisen ja kaupungin arvoa vastaavan konserttisalin sekä taideteosten näyttelyhuoneuston, anoneet, että Valtuusto ottaen huomion sellaisen huoneuston syvästi tunnetun tarpeen, yrityksen toteuttamiseksi osottaisi sopivan tontin tai myös 200,000 markan suuruisella suoranaisella avustuksella tekisi mahdolliseksi ostaa silloin tarjolla olevan, sopivalla paikalla sijaitsevan talon. Rahatoimikamarin epäävän lausunnon [3]) mukaisesti päätti [4]) Valtuusto tällä kertaa hyljätä tehdyn esityksen.

Hyljätty anomus maksuttoman tontin luovuttamisesta Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle.

Vaaditussa [5]) lausunnossa Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen Valtuustolle tekemän anomuksen johdosta saada maksuttomasti omistusoikeuden yhdistyksen jo vuokralla hallitsemaan tonttiin N:o 19 Alppikadun varrella korttelissa N:o 324 sinne aiotun rukoushuoneen rakentamista varten, ehdotti [6]) Rahatoimikamari, annettuaan toimittaa tontin katselmuksen ja arvioimisen, jossa tämä, pinta-alaltaan 1,636,611 m², oli arvioitu 17 markan yksikköhinnan mukaan neliömetriltä 27,822 markan 39 pennin arvoiseksi, katsoen siihen hyödylliseen toimintaan, jota yhdistys harjoitti Kalliossa asuvan väestön hyväksi, että Valtuusto luovuttaisi Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle omistusoikeuden mainittuun tonttiin arvioimisessa määrätystä hinnasta; että sanottu kauppasumma saisi ensimäistä kiinnitystä vastaan korottomasti olla maksamattomana niin kauan kuin yhdistykselle kuuluvaa rukoushuonetta, joka tontille rakennettaisiin, pi-

[1]) Rhkn kirj. N:o 97 13 p. huhtik. — [2]) Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 14. — [3]) Rhkn kirj. N:o 82 23 p. maalisk. — [4]) Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 5. — [5]) Katso 1904 vuod. kert. siv. I, 30 j. s. — [6]) Rhkn kirj. N:o 46 2 p. helmik.

dettäisiin tarpeellisessa kunnossa, mutta päinvastaisessa tapauksessa olisi kaupungille suoritettava; sekä että Rahatoimikamari valtuutettaisiin myöntämään mainitun kiinnityksen siirtämisen mahdollisesti otettavien lainojen hyväksi, siihen määrään mikä Rahatoimikamarin harkinnan mukaan saatettaisiin myöntää kaupungin menettämättä takuutaan. Valmistusvaliokunnan esityksestä hylkäsi [1]) kuitenkin Valtuusto yhdistyksen anomuksen ja yhdistystä kehoitettiin, jos se niin halusi, tavallisessa järjestyksessä lunastamaan itselleen mainitun tontin.

Hyljätty anomus maksuttoman tontin luovuttamisesta »Suomen Liikemiesten kauppaopistolle».

Sittenkun Valtuusto oli Rahatoimikamarille lausunnon antamista varten lykännyt [2]) Suomen Liikemiesten Kauppaopiston osakeyhtiön johtokunnan kirjelmässä 4 p:ltä marraskuuta 1904 tekemän anomuksen maksuttoman tontin, esimerkiksi Kansakoulukadun N:o 3 korttelissa N:o 162, luovuttamisesta yhtiön kannattamaa kauppaopistoa varten, oli Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa [3]) myöntäen että opisto tyydytti todellista sivistystarvetta, huomauttanut että kaupunki aina siitä asti kuin opisto perustettiin oli kannattanut sitä rahaavustuksella, jonka vuoksi Rahatoimikamari ei ollut voinut puoltaa suostumista tehtyyn anomukseen. Tämän mukaisesti päätti [4]) Valtuusto hyljätä kysymyksenalaisen anomuksen.

Hyljätty anomus tontin luovuttamisesta venäläiselle kansakoululle.

Maistraattiin jätetyssä ja tämän Valtuustolle lähettämässä kirjelmässä oli Neuvotteleva komitea Suomen venäläisiä kouluja varten, ilmoittaen että toimikunnalla oli aikomus rakentaa oma talo Kenraaliajutantti N. I Bobrikoffin muistoksi Sörnäisten esikaupunkiin perustettua valmistavaa venäläistä kansakoulua varten, anonut että Valtuusto koulun paikaksi luovuttaisi ilman korvausta tai ainakin mahdollisimman halvasta hinnasta tontit N:ot 3 ja 5 Itä-Braahenkadun varrella korttelissa N:o 351, tuoden esiin anomuksensa perusteeksi, että se vuokrahuoneusto, johon koulu nykyään oli sijoitettuna, oli osottautunut tarkoitustaan vastaamattomaksi sekä syrjäisen asemansa vuoksi että puuttuvan tilan takia yhä kasvavalle oppilaslukumäärälle, sekä että kaikki sopivamman huoneuston hankkimiseksi tehdyt yritykset olivat osottautuneet tuloksettomiksi. Vaaditussa lausunnossaan anomuksesta huomautti [5]) Rahatoimikamari, toimitettuansa katselmuksen ja arvioimisen kyseessäolevista tonteista, oikeammin N:o 3 Josafatinkadun ja N:o 5 Itä-Braahenkadun varrella, ja yhtäpitävästi Kansakoulunjohtokunnan lausunnon kanssa, että anomuskirjelmässä ei oltu

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 18. — [2]) Katso 1904 vuod. kert. siv. I, 26 j. s. — [3]) Rhkn kirj. N:o 17 12 p. tammik. — [4]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 14. — [5]) Rhkn kirj. N:o 235 14 p. syysk.

ilmoitettu mitään varmoja tietoja oppilasmäärästä mainitussa koulussa, yhtä vähän kuin oli mitään selvitystä tuotu esiin niitten kouluunpyrkijäin määrästä, joita ei tilan puutteen takia oltu voitu kouluun ottaa, vaikka sellainen selvitys olisi ollut välttämätön, ennenkuin tehtiin anomus kyseessäolevan alueen luovuttamisesta; että anomuksessa ei oltu annettu mitään tietoa mainittua koulua käypien oppilasten vanhemmista ja eivätkö useimmat näistä ehkä olleet suomalaisten kansalaisten lapsia; sekä että tähänastisen kouluhuoneuston asemaa välittömästi Itäisen Viertotien alussa ei voitu pitää epäedullisena; lopuksi että tarpeellista selvitystä ei oltu tuotu esiin edes siitä, että mainittu komitea olisi sellainen asianmukaisesti perustettu yhdistys, että sen oli lupa omistaa maassa kiinteimistöä, vaan että vain kenraalikuvernöörinkansliasta oli annettu todistus siitä, että »mainitulla komitealla jo oli kiinteimistöjä eri paikoissa Suomea ja että se saattoi vastaisuudessakin hankkia itselleen sellaisia». Näillä perusteilla ehdotti Rahatoimikamari, että Valtuusto hylkäisi anomuksen tonttien luovuttamisesta komitealle ilman korvausta, mutta samalla ilmoittaisi, että ne toimitetussa katselmuksessa oli arvioitu yhteensä 60,106 markan 75 pennin arvoisiksi, josta hinnasta ne voitaisiin myydä. Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti[1]) Valtuusto Maistraatille lähettää vastauksen, jossa Valtuusto, toistaen Rahatoimikamarin lausunnon, esitti seuraavaa:

»— — — Tähän tulee vielä eräs seikka, joka kaikissa tapauksissa tekisi Valtuustolle mahdottomaksi kaupungin puolesta tehdä uhrauksia kyseessäolevan koulun hyväksi. Tämä koulu ilmoitetaan perustetun Kenraaliajutantti N. I. Bobrikoffin muistoksi. Niin ollen ei Valtuusto saata jättää huomioonottamatta, kuinka Kenraaliajutantti Bobrikoff, toimiessaan Suomen kenraalikuvernöörinä, sillä tavalla ja siinä laajuudessa, että se herätti hämmästystä ja kauhua koko maassa, työskenteli sekä hävittääkseen maan itsenäisen aseman ja riistääkseen sen kansalaisilta personallisen vapauden ja loukkaamattomuuden että myös tukahuttaakseen työn kansallisen sivistyksen hyväksi, ja että Kenraaliajutantti Bobrikoff näillä toimenpiteillä on täällä hankkinut itselleen myöhään katoovan muiston, mutta muiston, joka on aivan toista laatua kuin koulun perustajissa on edellytettävä. Tieto tästä velvoittaa ehdottomasti Helsingin Valtuustoa pysymään erillään kaikesta osallisuudesta kysymyksenalaiseen muistomerkkiin. Lähettäen mainitun vastineen on Valtuustolla kun-

[1]) Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 18.

nia anoa, että neuvottelevalle komitealle Maistraatin suosiollisesta toimesta annettaisiin tieto Valtuuston hylkäävästä päätöksestä».

Katajanokan makasiinikorttelin N.o 189 käyttö.

Valtuuston valtuuttamana oli Rahatoimikamari sopimuksella 10 p:ltä kesäkuuta 1896 erinäisillä ehdoilla vuokrannut[1]) Helsingin Makasiiniosakeyhtiölle makasiinikorttelin N:o 187 Katajanokalla kymmeneksi vuodeksi, luettuna vuoden 1896 alusta. Sittenkun Makasiiniosakeyhtiö oli Rahatoimikamarilta anonut vuokra-ajan pidentämistä viidellä vuodella, oli Kamari antanut toimittaa paikan katselmuksen, ja olivat katselmusmiehet, koska vuokraajalla, jolla sopimuksen mukaan oli lunastusoikeus kortteliin, ei ollut tilaisuutta lähimpien viiden vuoden kuluessa rakentaa sinne sellaista taloa, jonka paikan asema vaati, puoltaneet suostumusta anomukseen erinäisillä ehdoilla ja 1,750 markan suuruista vuotuista vuokramaksua vastaan. Anomuksesta antamassaan lausunnossa[2]) huomautti Rahatoimikamari, että kaupungin tarvetta varten ei oltu varattu tarpeeksi tilaa Katajanokalla vastaisille pakkahuonerakennuksille, rautatien tavarahuoneille y. m., jonka vuoksi Kamari ehdotti, että Makasiiniosakeyhtiön anomus pidennetystä vuokraoikeudesta mainittuun kortteliin N:o 187 säilyttäen vastaisen lunastusoikeuden kortteliin hyljättäisiin; että jäljelläolevia makasiinitontteja Katajanokalla toistaiseksi ei yksityisille myytäisi sekä että Rahatoimikamari valtuutettaisiin Makasiiniosakeyhtiön kanssa ryhtymään neuvotteluihin, jotta tämä luopuisi oikeudestaan kyseessäolevan korttelin lunastamiseen, saaden sen sijaan oikeuden sovitusta hinnasta lunastaa itselleen muita kaupungille kuuluvia makasiinitontteja Katajanokalla. — Tämän esityksen hyväksyi[3]) Valtuusto.

Sumparn saaren järjestely.

Siihen katsoen että kaupungille kuuluvan tiluksen N:o 96, Sumparn saaren vuokra-aika oli loppuva tänä vuonna, oli Rahatoimikamarin määräyksestä mainitulla tiluksella, joka tällöin oli kauppias Axel Pihlgrenin hallussa, 27 p:nä toukokuuta toimitettu säädetty lähtökatselmus, ja oli toimituskirjaan merkitty että Sumparn tiluksen, pinta-alaltaan 10,117 tynnyrinalaa maata, 30 p:nä elokuuta 1857 kaupungin Vanhimmat ja Maistraatti olivat antaneet vuokralle 30 vuodeksi 1 p:stä tammikuuta 1856, mikä 30 p:nä lokakuuta 1885 oli pidennetty 20 vuodella; että vuotuinen vuokramaksu tiluksesta oli tehnyt 552 markkaa ja 2,58 tynnyriä rukiita pohjaveroa; sekä että vuokraaja oli velvollinen vuokra-ajan lopussa jättämään takaisin tiluksen samassa kunnossa, jossa se oli ollut pidennys-

[1]) Katso 1895 vuod. kert. siv. 15 ja ss. — [2]) Rhkn kirj. N:o 181 8 p. kesäk. — [3]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 52.

ajan alussa, tai vastaisessa tapauksessa suorittamaan korvauksen kaupunginrahastoon vuokrasopimuksessa määrätyn laskuperusteen mukaan; ollen vuokraajalla samalla oikeus seuraavalta vuokraajalta saada hyvitystä kaupungin katselmusmiesten arvioimisen mukaan erinäisistä rakentamistaan huonerakennuksista. Tiluksella toimitetussa tarkastuksessa olivat katselmusmiehet havainneet sen olevan kunnossa ja hyvästi hoidettuna, jonka vuoksi mitään uutta arvioimista tiluksen maista kaupungille mahdollisesti suoritettavan korvauksen määräämistä varten ei oltu katsottu tarpeelliseksi. Koska tilus katselmusmiesten mielestä olisi yhä edelleen annettava vuokralle ja koska entinen vuokraaja katselmustilaisuudessa oli ilmoittautunut halukkaaksi tilukselta poistamaan kaikki muut rakennukset, jos hänelle myönnettäisiin uusi hallinto-oikeus siihen osaan saarta, missä päärakennus ja arvokkaimmat puutarhaistutukset sijaitsivat, olivat katselmusmiehet yhtyneet ehdottamaan:

että Sumparn tilus uutta vuokralle antoa varten jaettaisiin neljään eri maaosuuteen, sillä tavalla kuin katselmusasiakirjaan liitetty kartta tarkemmin osoitti;

että näistä osuuksista N:o 1 luovutettaisiin ilman huutokauppaa entiselle vuokraajalle siellä sijaitsevien istutusten kalleuden tähden, mutta muut myytäisiin huutokaupalla; sekä

että osuuksien N:ot 1, 2 ja 3 vuokra-aika määrättäisiin 30 vuodeksi, luettuna 1 p:stä tammikuuta 1906, mutta osuus N:o 4, katsoen sen asemaan vastapäätä Sörnäisten satamaa ja Mustikkamaata sekä sen sopivaisuuteen satama- ja varastopaikaksi, annettaisiin vuokralle ainoastaan 1909 vuoden loppuun, jolloin Mustikkamaan vuokra-aika loppuu.

Vuotuiset vuokramaksut eri maaosuuksista olisi määrättävä osuudesta N:o 1 350 Smk:ksi, kummastakin osuuksista N:o 2 ja 3 vähintäin 225 Smk:ksi, ja osuudesta N:o 4 vähintäin 150 Smk:ksi.

Tämän mukaisesti ehdotti[1]) Rahatoimikamari, että Valtuusto hyväksyisi Sumparn saaren mainitun jaotuksen sekä valtuuttaisi Kamarin antamaan nämä osuudet vuokralle lukien 1 p:stä tammikuuta 1906, osuuden N:o 1 entiselle vuokraajalle kauppias Axel Pihlgrenille 30 vuodeksi 350 markan suuruista vuotuista vuokramaksua vastaan, osuudet N:ot 2 ja 3 huutokaupalla enimmin tarjoovalle yhtä pitkäksi ajaksi katselmusmiesten ehdot-

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 225 24 p. elok.

tamaa vähintä vuokraa vastaan, sekä osuuden N:o 4 samoin huutokaupalla vuoden 1909 loppuun 150 markan suuruista vähintä vuotuisvuokraa vastaan.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[1]) Valtuusto suostua tähän esitykseen, kuitenkin niin, että sopimukseen kauppias Axel Pihlgrenin kanssa ei enää saisi ottaa määräystä hyvityksestä talorakennuksista vuokra-ajan lopussa.

Rajasaaren järjestely.

Sen johdosta että kaupungille kuuluvan Rajasaaren eteläisen huvilapalstan vuokraaja, kauppias N. T. Resvoy, tammikuussa oli Rahatoimikamarilta anonut saada, vaikkapa muutamia vuosia mainitun palstan vuokra-ajasta vielä oli jäljellä, kaupungin käytettäväksi heti jättää palstan, oli Rahatoimikamari antanut siellä toimittaa lähtökatselmuksen. Katselmusmiehille lausunnon antamista varten oli Kamari sittemmin myös jättänyt Maistraatista tulleen lähetteen ynnä K. Venäläisen meripelastusseuran Suomenmaalaisen piirihallituksen läänin Kuvernöörille tekemän esityksen myötävaikutuksesta siihen, että tällä osalla Rajasaarta kunnossapidettyä pelastusasemaa varten luovutettaisiin 75 neliösashenin suuruinen alue. Toimituksessa syntyneesen katselmusasiakirjaan oli merkitty: että kyseessäolevan tiluksen, pinta- alaltaan 4,91 tynnyrinalaa maata, Maistraatti 27 p. elokuuta 1859 oli antanut vuokralle 30 vuodeksi, laskettuna 1 p:stä tammikuuta 1860, ja että siitä suoritettiin 12 ruplaa 50 kopekkaa, eli 50 markkaa, vuotuista vuokraa, ja 0,156 tynnyriä ruista pohjaveroa; että Valtuusto joulukuussa 1892 oli pidentänyt vuokra-ajan 20 vuodella eli vuoden 1910 loppuun, ollen vuokraaja velvollinen tiluksesta luopuessaan jättämään sen samassa kunnossa, jossa se pidennysajan alussa oli, jonka ohessa tiluksella olevat istutukset ja maallenousulaiturit ilman korvausta olisivat jätettävät kaupungin huostaan, jota vastoin vuokraaja saisi viedä pois kaikki rakennukset. Puoltaen suostumusta vuokraaja Resvoyn mainittuun anomuksen olivat katselmusmiehet tiluksen vastaisesta käytöstä ehdottaneet, että se jaettaisiin kahteen huvilapalstaan, asiakirjaan liitetyllä kartalla merkittyinä 1 a ja 1 b, jotka annettaisiin vuokralle 30 vuodeksi 1 p:stä tammikuuta 1906, jonka ohessa vuotuiset vuokramaksut näistä palstoista eivät saisi olla 250 markkaa ja 200 markkaa pienemmät. — Venäläisen meripelastusseuran tekemän esityksen olivat katselmusmiehet esiintuotujen perusteitten nojalla katsoneet olevan hyljättävä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 40.

— Puoltaen suostumusta edelläkosketeltuun ehdotukseen anoi [1]) Rahatoimikamari valtuutusta antamaan vuokralle mainitut huvilapalstat; esityksen hyväksyi [2]) Valtuusto.

Kysymys uuden kansakoulutalon rakentamisesta tonteille N:ot 15 ja 17 Tehtaankadun varrella korttelissa N:o 126.

Kirjelmässä Valtuustolle 30 p:ltä tammikuuta oli Terveyshoitolautakunta, etupäässä niitten muistutusten johdosta, jotka ensimäinen kaupunginlääkäri oli terveydelliseltä näkökannalta esittänyt yhtenä kaupungin ylempänä kansakouluna käytettyä vuokrahuoneustoa vastaan talossa N:o 13 Antinkadun varrella, esiintuotujen syitten nojalla ehdottanut, että uusi koulutalo kaupungin kansakoulujentarkastajan tekemän, mainittuun kirjelmään liitetyn ohjelman mukaan rakennettaisiin sellaiseen tarkoituksen aikaisemmin varatuille [3]) tonteille N:ot 15 ja 17 Tehtaankadun varrella ja että talon rakentaminen alotettaisiin niin pian, että taloihin N:ot 13 Antinkadun ja 21 Kasarminkadun varrella sijoitetut kansakoululuokat voitaisiin uuteen koulurakennuksen muuttaa lukuvuoden 1906—1907 alussa. — Esityksestä antamassaan lausunnossa [4]) mainitsi Rahatoimikamari, että se ei ollut katsonut voivansa Kansakoulujenjohtokunnan ehdotusta vastaan tehdä mitään muistutuksia, mutta sitävastoin niistä valmistavista toimenpiteistä, jotka rakennusyritystä varten tulisivat tarpeen, oli Kamari havainnut olevan syytä erinäisiä näkökohtia sisältävään lausuntoon. Kansakouluhuoneustojen tarpeen kasvaessa vuosi vuodelta oli näet Kamari katsonut olevan syytä koettaa saada aikaan jonkinlaisia mallipiirustuksia, jotka vähäisillä asianhaarain vaatimilla muodosteluilla voitaisiin panna perustaksi rakennettaessa niitä koulutaloja, jotka lähimmässä tulevaisuudessa kaupungin laskuun olisivat rakennettavat. Tietystikin tulisi niitten ensi sijassa tarkoittaa mainitulle tontille Tehtaankadun varrella nyt rakennettavaa koulutaloa. Kamari oli arvellut olevan siinä tarkoituksessa ehdotettava palkintokilpailun julistamista nyt puheenaolevan kansakoulutalon luonnospiirustusten saamista varten, jossa seuraavat seikat olisi huomioonotettava:

että piirustusten samalla tulisi täyttää tarkoitus olla mallipiirustuksina tämänlaatuisille vastaisille koulurakennuksille;

että niitten laatimisessa pääasiallinen paino olisi pantava huoneustojen yksinkertaiseen ja tarkoituksenmukaiseen järjestelyyn ja sisustukseen, jota vastoin rakennuksen etusivu saisi olla mahdollisimman yksinkertainen;

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 226 24 p. elok. — [2]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 41. — [3]) Katso 1903 vuod. kert. siv. I, 22. — [4]) Rhkn kirj. N:o 103 27 p. huhtik.

että rakennuksen sisustuksessa olisi otettava huomioon sekä terveydelliset vaatimukset että uusimmat edistykset koulurakennustaidossa, mutta kaikkea liiallista kustannusta vältettävä;

että kilpailusuunnitelmia tulisi, jotta ne palkinnonjaossa voitaisiin ottaa lukuun, seurata kustannusehdotukset, laskettuina kilpailun aikana käypien työn ja ainesten hintojen mukaan; sekä

että ensimäisen palkinnon saaneet luonnospiirustukset jäisivät kaupungin omaksi, kaupungin silti kumminkaan olematta velvoitettu rakennuttamaan koulutalo täydellisesti yhtäpitävästi mainittujen piirustusten kanssa.

Jätettyjen kilpailupiirustusten arvosteleminen olisi annettava Rahatoimikamarin asettaman toimikunnan huoleksi, jossa olisi arkkitehtiseuran valitsema jäsen, kansakoulujentarkastaja, kaupungininsinööri ja kaupungin rakennustentarkastaja sekä yksi Rahatoimikamarin jäsen, jonka toimikunnan asiana olisi laatia tarkempi ohjelma kilpailua varten sekä julistaa se.

Siltä varalta että Valtuusto hyväksyisi nämä näkökohdat ehdotti Rahatoimikamari, että Valtuusto oikeuttaisi Kamarin panemaan toimeen yleisen palkintokilpailun saadakseen luonnospiirustuksia mainittua kansakoulurakennusta varten, huomioonottamalla edellä ehdotetut määräykset; sekä

että Valtuusto osottaisi tämän vuoden käyttövaroistaan 2,500 markan suuruisen summan, käytettäväksi kolmeen palkintoon: Smk 1,200: —, 800: — ja 500: — paraista jätetyistä luonnoksista.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) Valtuusto, ennenkuin muuhun toimenpiteeseen ryhdyttiin, asettaa erityisen toimikunnan tekemään ohjelman tulevaa kansakoulutaloa varten, jonka toimikunnan myös tulisi lausua mielipiteensä sen paikasta, ja valitsi[2]) Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti jäseniksi toimikuntaan kansakoulujentarkastajan, kansakoulujenlääkärin, kaupungininsinöörin, arkkitehti W. Aspelinin ja herra Tallbergin. Kesäkuun 3 p:nä antamassaan lausunnossa ehdotti toimikunta, esittäen erinäisiä näkökohtia ja toivomuksia koulurakennukseen nähden, että sen paikaksi valittaisiin mainitut tontit N:ot 15 ja 17 Tehtaankadun varrella; että palkintolautakunta asetettaisiin, jonka toimena olisi julistaa palkintokilpailu luonnospiirustusten ynnä niihin liittyvien arviolta laskettujen kustannusehdotusten valmistamista varten; että jäseniksi tä-

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok § 14. — [2]) S:n s:n 23 p. toukok. § 2.

hän lautakuntaan, jonka olisi Valtuustolle aikanansa jätettävä selonteko kilpailun tuloksista, valittaisiin kaupungininsinööri, kaupungin rakennustentarkastaja, kansakoulujentarkastaja, kansakoulujenlääkäri sekä kolme arkkitehtiseuran Valtuuston kehoituksesta valitsemaa henkilöä sekä että Valtuusto sittemmin, palkintolautakunnan lausuntoa harkittuansa, määräisi mikä palkituista kilpailupiirustuksista olisi pantava perustaksi yksityiskohtaisten piirustusten laatimiselle, ja kehoittaa Rahatoimikamaria ryhtymään toimenpiteisiin rakennustyön alkamiseksi; mitä tulee määrärahaan kilpailupalkintoja varten ja niitten suuruuteen yhtyi toimikunta Rahatoimikamarin ehdotukseen. — Tämän esityksen hyväksyi [1]) Valtuusto kaikin puolin.

Sittemmin jätti palkintolautakunta kirjelmässä 11 p:ltä lokakuuta selonteon kilpailun tuloksista ynnä lautakunnan kokouksissa pidetyn pöytäkirjan, jossa se ehdotti, että palkittujen kilpailuehdotusten laatijoille suoritettaisiin heille jaetut palkinnot; että arkkitehti Albert Nybergin laatima kilpailuehdotus muodostellussa muodossaan hyväksyttäisiin pohjaksi kaikkein tarpeellisten piirustusten valmistamiselle ja koulurakennustyön suorittamiselle, sekä että kaksi jätetyistä ehdotuksista ostettaisiin suorittamalla 500 markkaa kumpasestakin. — Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi [2]), jonka ohessa päätettiin, että kyseessäolevat piirustukset tilattaisiin arkkitehti Nybergiltä, sekä että tulevan vuoden meno- ja tuloarvioon otettaisiin arviolta laskettu määräraha rakennustyön suorittamista varten, jossa tarkotuksessa Rahatoimikamaria kehoitettiin hetimiten jättämään lausunto tarvittavan määrärahan suuruudesta.

Kasarmitorin kauppahalli.

Sittenkun Valtuusto käsitellessään 1905 vuoden tulo- ja menoarviota oli siihen ottanut [3]) m. m. 200,000 markan suuruisen määrärahan kauppahallin rakentamista varten Kasarmintorille, oli Rahatoimikamari, huomauttaen että tämä päätös vaati sanotun torin voimassaolevan asemakaavan muuttamista, ynnä lähettäen kaksi kappaletta Rakennuskonttorin laatimaa ehdotusta kyseessäolevaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi, Valtuustolta anonut [4]) asianomaisen vahvistuksen hankkimista sille. Kirjelmään oli liitetty Kasarminkadun talon N:o 38 omistajain, kauppias K. O. Geselliuksen perillisten Kamarille jättämä kirjoitus, sisältäen muistutuksia aiotun hallin rakentamista vastaan, jonka Kamari katsoi olevan

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 20. — [2]) S:n s:n 28 p. marrask. § 7. — [3]) Katso 1904 vuod. kert. siv. I, 65. — [4]) Rhkn kirj. N:o 50 16 p. helmik.

jätettävä huomionottamatta. Saatuansa tiedon samassa tarkoituksessa saman kadun talon N:o 34 omistajan Valtuuston kansliaan jättämästä kirjoituksesta, päätti [1]) Valtuusto jättää asian enemmän käsittelyn siksi, kunnes kauppahallin täydelliset piirustukset olisivat laaditut ja Valtuustolle jätetyt, jonka ohessa Rahatoimikamari velvoitettiin antamaan keskeyttää Kasarmintorilla alotetut perustustyöt, sekä mikäli mahdollista valmistamaan tilaisuutta ansioon muissa kaupungin töissä niille työmiehille, jotka olivat olleet edellämainitussa työssä.

Tämän johdosta jätti Rahatoimikamari Rakennuskonttorin toimeksi antaa arkkitehti S. Lindqvistin, joka oli tehnyt kauppahallin alkuperäiset luonnospiirustukset, laatia vaihtoehtoiset piirustukset siihen, jolloin Valtuustossa tehdyt yleiset lausunnot olisivat otettavat huomioon; ja lähetti Konttori sitten Rahatoimikamarin kautta oman lausuntonsa [2]) ohella kaksi erinäistä arkkitehti Lindqvistin tekemää ehdotusta mainituksi kaksikerroksiseksi halliksi, jotka ehdotukset päättyivät 195,000 ja 187,500 markan suuruiseen arviokustannukseen. Asian lykkäsi [3]) Valtuusto erityiseen valiokuntaan, johon valittiin herrat Öhman ja Rydman sekä arkkitehti Lars Sonck. Syyskuun 13 p:nä antamassaan lausunnossa [4]) mainitsi valiokunta, että se ei ollut voinut kiinnittää mitään huomiota niihin muistutuksiin, joita mainittujen Kasarminkadun talojen omistajat olivat esittäneet kysessäolevaa rakennushanketta vastaan, koska yrityksen ei voitu katsoa loukkaavan yksityisen oikeutta ja voimassa olevassa kaupunginasemakaavassa, kuten Rahatoimikamari oli huomauttanut, jo oli merkittynä sija kyseessäolevalle paikalle aiottua kauppahallia varten. Sitävastoin olivat Valtuuston aikaisemmin hyväksymä ehdotus ja Rahatoimikamarin viimeksi lähettämät kaksi vaihtoehdotusta näyttäneet valiokunnasta vähemmin tyydyttäviltä erityisesti esteettiseltä näkökannalta katsoen, jonka vuoksi valiokunta oli antanut arkkitehti Lindqvistin laatia uuden ainoastaan yksikerroksisen ehdotuksen, joka päättyi 125,000 markan suuruiseen kustannukseen. Lähettäen tämän ehdotuksen esitti valiokunta sen vuoksi, että Valtuusto hyväksyisi sen ja jättäisi Rahatoimikamarille toimeksi teettää ehdotus rakennusyritykseen tarvittavaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi ja jättää se Valtuustolle, sekä kehoittaisi Rahatoimikamaria heti, kun asemakaavan muutos ja piirustusten

---

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 20. — [2]) Rhkn kirj. N:o 152 25 p. toukok. — [3]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 4. — [4]) Valt. pain. asiak. N:o 23.

vahvistus oli hankittu, ryhtymään työn suorittamiseen. — Asiaa esiteltäessä sekä sittenkun Valtuustolle oli annettu tieto arkkitehti Lindqvistin tekemästä uudesta kustannusehdotuksesta, joka päättyi hiukan korotettuna 150,000 markan suuruiseen summaan, hyväksyttiin [1]) valiokunnan mietinnön ponnet, jonka ohessa Valtuusto päätti, että erinäiset keskustelussa lausutut hallin sisustusta koskevat toivomukset saatettaisiin Rahatoimikamarin tietoon. — Tämän johdosta lähetti Kamari Rakennuskonttorin kahdessa kappaleessa laatiman ehdotuksen mainituksi asemakaavanmuutokseksi, huomauttaen [2]) samalla, että muutoksen vaati se seikka, että päätetty hallirakennus, vaikka se sijoitettiinkin sille osalle toria, joka voimassa olevassa asemakaavassa oli merkittynä paikaksi sellaista tarkoitusta varten, Valtuuston viimeksi hyväksymän piirustuksen mukaan tulisi olemaan leveämpi kuin sanotun paikan siihenastinen laajuus salli, jonka vuoksi Kamari ehdotti, että Valtuusto hankkisi asianomaisen vahvistuksen mainitulle ehdotukselle. Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti [3]) Valtuusto edellyttäen, että Terveyshoitolautakunnalla, jonka lausunto hankittaisiin, ei olisi mitään muistuttamista kyseessäolevaa asemakaavanmuutosta vastaan, hankkia sille asianomaisen vahvistuksen.

Kysymys kunnallisen sähkölaitoksen rakentamisesta.

Kokouksessa 14 p:nä kesäkuuta 1904 oli lisätty Valtuusto käsitellessään sähkövalaistuksen järjestämistä varten asetetun valiokunnan esittämää ehdotusta kunnallisen sähkölaitoksen perustamisesta palauttanut [4]) valiokuntaan asian saadakseen lisäselvitystä erinäisistä ehdotuksen yhteydessä olevista kysymyksistä. Tämän johdosta oli valiokunta laatinut uuden mietinnön, joka oli lähetetty vakinaisen Valtuuston kokoukseen 10 p:nä lokakuuta 1905, jolloin Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti [5]), että seuraavaan kokoukseen kutsuttaisiin kysymystä varten aikaisemmin valitut lisävaltuusmiehet saamaan samalla kertaa kuin vakinainen Valtuusto tiedon mainitusta selvityksestä sekä päättämään, pitäisikö lisätyn Valtuuston toimivalta ulottaa asian käsittelyyn sen muutetussakin muodossa, vai olisiko tehtävä esitys uusien vaalien toimittamisesta. Kokouksessa 17 p:nä lokakuuta esitettiin [6]) mietintö ynnä uusi kirjelmä valiokunnalta, jossa se selitti syyn, mikä oli viivyttänyt Valtuuston vaatiman selvityksen lähettämistä, sekä ehdotti, että edellisessä mietinnössä 14 p:ltä toukokuuta 1904 esitetyt ponnet eivät antaisi

[1]) Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 12. — [2]) Rhkn kirj. N:o 269 23 p. marrask. — [3]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 18. — [4]) Katso 1904 vuod. kert. s. I, 51 j. ss. — [5]) Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 15. — [6]) Lis. Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 1.

aihetta mihinkään toimenpiteeseen. Valiokunnan nyt antama, varsin laaja mietintö [1]), päivätty 18 p:nä syyskuuta 1905, oli lyhyesti seuraavansisältöinen:

Yleissilmäyksestä asian kulkuun siirtyy valiokunta vastaamaan lisätyn Valtuuston valiokunnalle asettamaan kysymykseen, voitaisiinko periaatteelliselta kannalta katsoa sopivaksi että kunta ryhtyy mainitunlaatuiseen taloudelliseen yritykseen ja eikö ehdotuksella tarkoitettua päämäärää voitaisi sopivammin saavuttaa myöntämällä yksityisille henkilöille tai yhtiöille yksinomainen oikeus sähkövirran hankkimiseen valoksi ja voimaksi; tähän vastasi valiokunta, perusteellisesti tutkittuansa monopolijärjestelmää, mitä tulee kysymyksen edelliseen puoleen, ehdottomasti myöntävästi, jolloin kyseessäoleva monopoli voitaisiin pidättää kunnalle. Mitä tulee itse laitokseen, oli valiokunta nyt asettunut edellisestä täydellisesti poikkeavalle kannalle, valiokunta kun oli entisessä mietinnössään ehdottanut ainoastaan väliaikaisia toimenpiteitä sähkövirran saannin turvaamiseksi sinä odotusaikana, kunnes kyseessäoleva laitos tulisi rakennetuksi, ja että valaistuslaitoksen hallitukselle annettaisiin toimeki jättää uusi ehdotus ynnä kustannuslaskelmat tähän. Kun kuitenkin lisätty Valtuusto oli hyljännyt tämän ehdotuksen, oli valiokunnan nyt ollut pakko ensi sijassa koettaa ratkaista itse pääkysymys, nimittäin kysymys sähkölaitoksen perustamisesta. Mitä tulee siihen järjestelmään, jota olisi laitoksessa käytettävä, oli yksi valiokunnan jäsenistä, insinööri J. Sohlman pitänyt n. s. yksifaasi-vaihtojärjestelmää parempana kuin asiantuntijain herrojen Deckerin ja Holmgrenin ehdottamaa kolmifaasitasavirta-järjestelmää. Vielä yhden ehdotuksen oli valiokunnan kehoituksesta antanut insinööri E. Wikander Düsseldorffista. Kaikki nämä lausunnot seurasivat liitteinä valiokunnan mietintöä [2]). Valiokunta puolestaan oli tullut siihen käsitykseen, että täydellisellä tasavirtajärjestelmällä oli sellaisia etuja kaikkiin muihin järjestelmiin verraten, että valiokunnan mielestä ei ollut mitään syytä olla puoltamatta tämän järjestelmän käyttöä jaettaessa virtaa kuluttajille. Sähkölaitoksen paikka olisi valittava niin keskuksesta kuin mahdollista, ja ehdotti valiokunta siinä suhteessa korttelia N:o 192, jota silloin käytettiin kaasulaitoksen varastopaikkana. Yhden kulman ulottuessa satamarataan tarjosi tämä kortteli tilaisuuden mukavasti varustaa laitos polttoaineella, sinne kun voitaisiin satamaradasta johtaa

[1]) Valt. pain. asiak. N:o 22. — [2]) Valt. pain. asiak. N:o 22, liitteet I–IV.

lyhyt sivu-raide. — Mitä tulee laitoksen ja johtoverkon suuruuteen ja siihen laajennuksen, jonka nämä vastaisuudessa voisivat vaatia, oli valiokunta antanut laatia erityisen ohjelman[1]) ja hankkiakseen täydellisiä ja mahdollisimman luotettavia sekä keskinäistä vertailua ja asiaankuuluvaa keskinäistä täydennystä varten tarpeellisia kustannuslaskelmia laitoksesta tämän ohjelman mukaisesti oli valiokunta anonut yksityiskohtaisen suunnitelman ja kustannuslaskelman toiminimiltä »Allgemeine Elektricitäts Gesellschaft» ja »Siemens & Halske» sekä aikaisemmilta asiantuntijoilta Deckeriltä ja Holmgrenilta. Näistä eivät kuitenkaan viimemainitut jättäneet lausuntoa, jota vastoin sellaisen antoi Tukholman »Elektriska Pröfningsanstalten». Sitten siirtyy valiokunta tekemään selkoa jätetyistä ehdotuksista. Näitten perustuksella oli valiokunta tullut siihen käsitykseen, että tarkoitetunlaajuinen sähkövalaistuslaitos, s. o. 22,000 yhtaikaa palavine lamppuineen, voitaisiin valiokunnan ehdottamalle tontille rakentaa 2,500,000 markan suuruisella kustannuksella. Laitosta kolmin kerroin laajennettaessa ja johtoverkkoa kaksin kerroin suurennettaessa tulisi koko kustannus nousemaan 5,530,000 markkaan eli asiantuntijan Deckerin ja Holmgrenin laskemaan summaan. — Lopuksi mainitsee valiokunta erinäisiä laskelmia kyseesäolevan laitoksen kannattavaisuudesta.

Siltä varalta että Valiokunta päättäisi olla pidättämättä monopolia kunnan käsissä, vaan luovuttaisi sen yksityiselle tarjonnalle, jolloin se olisi tarjottava koko sille liikemaailmalle, sekä koti- että ulkomaiselle, joka harjoittaa sellaista liikettä, ehdotti valiokunta erinäisiä ehtoja ja välipuheita, jotka Valtuuston olisi asetettava, ennenkuin edellytetty monopoli tarjottaisiin, ja jotka tarkoittivat turvata kunnan ja kuluttajain oikeutettuja etuja. — Mitä tulee nykyisten sähköliikkeitten oikeuteen säilyttää johtonsa kaupungin kaduilla ja toreilla oli valiokunta nyt, poiketen aikaisemmasta kannastaan kysymyksessä, sitä mieltä, että tämä oikeus pitäisi anomuksesta ulottaa 1 päivään syyskuuta 1910, siinä tapauksessa nimittäin että kaupunki itse perustaisi sähkölaitoksen, jota vastoin luovutettaessa monopoli yksityiselle sähköliikkeelle myönnytyssopimuksen määräyksiä tässä kohden luonnollisestikin olisi noudatettava.

Edelläesitetyn nojalla ehdotti siis valiokunta, että lisätty Valtuusto päättäisi:

rakennuttaa kaupungin laskuun kortteliin N:o 192 Töölön alueen

---

[1]) Valt. pain. asiak. N:o 22, liite VI.

asemakaavan ehdotuksen mukaan sähkövoima-aseman tasasuuntaisen 2×220 voltin voimaisen sähkövirran synnyttämistä varten sekä siihen kuuluvan johtoverkon pääasiallisesti valiokunnan mietinnössään tekemän esityksen mukaan;

osoittaa sanottua tarkoitusta varten korkeintaan 2,500,000 markan suuruisen summan kahta vuotta pitemmäksi maksuajaksi otetuista lainavaroista; sekä

antaa vakinaisen Valtuuston tehtäväksi sekä hankkia vahvistus päätökselle käyttää lainavaroja mainittuun tarkoitukseen että myös ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin kyseessäolevan laitoksen rakentamista ja käyttämistä varten.

Siinä tapauksessa että nämä ehdotukset hyväksyttäisiin ehdotti valiokunta vakinaisen Valtuuston päätettäväksi:

hankkia K. Senaatilta vahvistuksen lisätyn Valtuuston edellämainitulle päätökselle kustantaa kysessäoleva laitos kahta vuotta pitemmäksi maksuajaksi otetulla lainalla;

kehoittaa Valaistuslaitoksen hallitusta jättämään ehdotuksen rakennustyön teknillisen johtajan ottamisesta ynnä tämän palkkaamisesta;

jättää samaisen hallituksen toimeksi yksissä neuvoin tämän teknikon kanssa ja mietinnössä lausuttujen näkökohtien ynnä edellämainitun ehdotuksen nojalla antaa Valtuustolle mahdollisimman pian sähkölaitoksen lopullinen suunnitelma sekä kustannuslaskelma; sekä

että asianomaisella luvalla asetetut sähköjohdot yli kaupungin katujen, teitten ja yleisten paikkojen saataisiin Rahatoimikamarille jätetystä anomuksesta säilyttää aina syyskuun 1 päivään 1910, ehdoilla, jotka Valtuusto katsoisi tarpeelliseksi määrätä.

Ellei kuitenkaan lisätty Valtuusto hyväksyisi valiokunnan ehdotusta lainavarojen myöntämisestä kyseessäolevaan tarkoitukseen, ehdotti valiokunta, että vakinainen Valtuusto päättäisi

antaa valiokunnan tehtäväksi vakinaiselle Valtuustolle jättää ehdotus niiksi ehdoiksi ja määräyksiksi, joilla koko kaupunkia käsittävän sähkölaitoksen toimiluvan saanti voitaisiin tarjota yleisessä kilpailussa.

Mietintöä seurasi vastalause, jonka oli allekirjoittanut kaksi valiokunnan jäsenistä, missä puollettiin insinööri J. Sohlmanin edellämainittua ehdotusta valittaessa järjestelmää laitosta varten.

Mietintöä esitettäessä päätti lisätty Valtuusto ilman uusia vaaleja ryhtyä asiaa käsittelemään, minkä jälkeen tämä jätettiin pöydälle ja Val-

tuusto päätti antaa valiokunnan toimeksi suorittaa se tehtävä, minkä lisätty Valtuusto 14 p:nä kesäkuuta 1904 muun muassa oli antanut valiokunnalle toimeksi, nimittäin hankkia selvitys siitä, millä ehdoilla kaupungin nykyiset sähkövirran hankkijat olivat halukkaat ottamaan monopolin sähkövirran hankkimiseen valoksi ja voimaksi.

Sittemmin päätti[1]) Valtuusto, valiokunnan esityksestä, että sen jäsenluku saataisiin lisätä yhdeksäksi siten että siihenastiset varamiehet tulisivat vakinaisiksi jäseniksi, kuitenkin niin että jonkun jäsenen ollessa jäävinä jossakin asian yksityiskohdassa lisävaramiehiä ei tarvittaisi.

Kysymys uuden öljykaasutehtaan rakentamisesta kortteliin N:o 178.

Kirjelmässä[2]) Valtuustolle 9 p:ltä helmikuuta huomautti valastuslaitoksen hallitus, että vuosi vuodelta lisääntyvä kaasun kulutus, josta menekistä numerotietoja oli myös esitetty, osoittaen että se vuodesta 1901 vuoteen 1904 oli tullut kaksinkertaiseksi, välttämättömästi vaati toimenpiteitä sanotun tarpeen tyydyttämiseksi, kunnes uusi hiilikaasulaitos voitaisiin saada rakennetuksi. Huokeimpana ja käytännöllisimpinä keinona hankkia kaupungille tarpeeksi kaasua yli sen määrän, minkä nykyinen kaasulaitos saattoi hankkia, ehdotti hallitus laitosta öljykarburoidun vesikaasun valmistamista varten, samanlaatuista kuin ulkomailla yleisesti on tullut käytäntöön suurempien hiilikaasulaitosten täydennyksenä. Sellaisen laitoksen tarjoomat edut olivat verrattain alhainen rakentamiskustannus ja lyhyt rakennusaika. Mitä tulee laitoksen paikkaan huomautti hallitus, että vaikka näyttikin siltä kuin siksi oli valittava se paikka, jonne tuleva hiilikaasulaitos sijoitettaisiin sekä että siis tämä pulmallinen paikka-kysymys ensinnä olisi ratkaistava, tämä ei kuitenkaan ollut välttämättömyyden vaatima. Niistä paikoista, jonne hiilikaasulaitos voitaisiin sijottaa, olivat tulleet kysymykseen Sörnäisten niemi ja kortteli N:o 178 Hernesaarenkadun varrella. Jos öljykaasulaitos sijoitettaisiin Sörnäisten niemeen, täytyisi paksuja torvijohtoja heti asettaa sieltä kaupunkiin ja sen läpi, mitkä työt vaatisivat sekä melkoisia kustannuksia että niin pitkän ajan, että laitos ei ennättäisi valmistua seuraavaan syksyyn, jolloin sen pitäisi olla kunnossa. Kortteli N:o 178 Hernesaarenkadun varrella oli sitävastoin hallituksen mielestä erittäin sopiva puheenalaiseen tarkoitukseen, laitos kun voitaisiin sijoittaa sinne niin, että ei syntyisi esteitä hiilikaasulaitoksen rakentamiselle vastaisuudessa samaan kortteliin; jos taas viimemainittu laitos sijoitettaisiin Sörnäisten niemeen ja sittemmin tah-

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. marrask. § 6. — [2]) Valt. pain. asiak. N:o 4.

dottaisiin muuttaa sinne myös öljykaasulaitos, saattaisi tämän tapahtua uhraamalla ainoastaan rakennukset ja koneitten y. m. siirtämiskustannukset. Vielä saavutettaisiin täten myös se etu, että kaasunpaine lisääntyisi kaupungin eteläisissä osissa, missä se tähän asti oli ollut alhaisin. Mitä tulee uuden laitoksen laajuuteen oli hallitus laskenut, että laitos 9,000 m^3 valmistuksella vuorokaudessa olisi riittävä seitsemäksi vuodeksi eteenpäin, jonka ajan kuluessa aiotun uuden hiilikaasulaitoksen pitäisi valmistua. Kirjelmään liitetyn laskelman mukaan tulisi kustannus kysymyksen alaisen suuruisesta öljykaasulaitoksesta nousemaan 210,000 markkaan. Hallitus esitti senvuoksi:

että öljykaasulaitos, joka kykenee tuottamaan noin 9,000 m^3 kaasua vuorokaudessa, vuoden kuluessa rakennettaisiin kortteliin N:o 178 Hernesaarenkadun varrella pääasiassa yhtäpitävästi kirjelmään liitetyn piirustuksen ja asemasuunnitelman kanssa korkeintaan 210,000 markan kustannuksella;

että työn suorittamista varten kaasulaitoksen käytettävissä olevista voittovaroista vuodelta 1904 osoitettaisiin 113,483 markan suuruinen summa ja että sen lisäksi tarvittavat varat eli korkeintaan 96,517 markkaa edeltäkäsin suoritettaisiin kaupunginrahastosta, mikä summa sittemmin otettaisiin huomioon kaasulaitoksen tulo- ja menoarviossa vuodelta 1906; sekä

että valaistuslaitoksen hallitukselle annettaisiin toimeksi välittömästi ryhtyä työn suorittamista varten tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Terveyshoitolautakunta, jota oli kehoitettu jättämään lausunto valaistuslaitoksen hallituksen edellämainitusta esityksestä, ilmoitti että Lautakunnalla ei terveydelliseltä kannalta ollut mitään muistuttamista ehdotusta vastaan, jos vaan siihen varokeinoon uusia johtoja asetettaessa ja niitä vaihdettaessa ryhdyttiin, että katsoen n. s. vesikaasun suuren hiilioksiidipitoisuuteen, putkentaittumien ehkäisemiseksi kaikki öjlykaasulaitokseen kuuluvat haarajohdot pääputkista aina maan pintaan asti ympäröitiin jäätymättömillä aineilla: hiekalla tai murskatulla kivellä, että putkijohtojen tarkastuksia toimitettiin maanporauksilla pitkin johtoja joka 10:nnen metrin päässä vähintäin kolme kertaa vuodessa, yksi kerta kesällä, yksi maan jäädyttyä, sekä yksi kevättalvella, ja että karburoimisen tarkastus uskottaisiin kaupungin laboratoorille terveydellisiä tutkimuksia varten. — Käsitellessään valaistuslaitoksen hallituksen esitystä hyväk-

syi[1]) Valtuusto sen ynnä Terveyshoitolautakunnan mietinnössään esittämät ehdot ja välipuheet.

Erinäisten Valtuuston mainitusta päätöksesta läänin Kuvernöörille tehtyjen valitusten johdosta antoi[2]) Valtuusto vaaditun selvityksen.

Vaivaistalon uuden keuhkotautisten paviljongin luovutus vaivaishoidon mielisairaita varten. Väliaikainen keuhkotautisten sairaalan perustaminen Grejukseen. Uusi paviljonki keuhkotautisille vaivaistalolla.

Kirjelmässä 6 p:ltä huhtikuuta oli Terveyshoitolautakunta ilmoittanut Valtuustolle, että vaivaishoidon sairashuoneitten lääkärin Vaivaishoitohallitukselle tekemän ilmoituksen mukaan ei mitään mielisairaille naisille aiottuja paikkoja enää ollut käytettävissä vaivaistalossa sekä että valtion mielisairaaloitten johtajat Lapinlahdessa, Niuvaniemellä ja Pitkäniemellä olivat ilmoittaneet, että näissä laitoksissa ei kuukausmääriin voitu hankkia tilaa sairaille Helsingin kaupungista ja että tämän johdosta oli tapahtunut että mielisairaita pitemmän aikaa oli säilytetty poliisilaitoksen säilytyshuoneessa ja Vaivaishoitohallituksen oli ollut pakko hankkia tilaa sellaisille mielisairaille yksityisissä sairashuoneissa. Tämän vuoksi oli Lautakunta katsonut toimenpiteitä tarpeellisiksi mainitunlaisten sairaspaikkojen lisäämiseksi vaivaistalossa ja siinä tarkoituksessa Valtuustolle ehdottanut, että viimeksi valmistunut, keuhkotautisille aiottu paviljonki [3]) toistaiseksi luovutettaisiin mielisairaitten hoitoa varten. Mutta kun tämä toimenpide melkoisesti vähentäisi keuhkotautisten sairaspaikkain lukumäärää, pitäisi näille valmistaa tilaa muualla. Hankittuansa tiedon sopivista käytettävissä olevista huoneustoista oli Lautakunta voinut hyväksyä kyseessäolevaan tarkoitukseen pää- ynnä muut rakennukset kaupungille kuuluvalla Grejuksen tilalla, josta huoneustosta oli vaadittu vuokraa 3,000 markkaa ja johon voitaisiin sijoittaa noin 30 sairasta. Sen lisäksi pitäisi vielä ryhtyä toimenpiteisiin toisen huoneuston vuokraamiseksi, johon mahtuisi noin 50 potilasta, Lautakunnan noin 10,000 markkaan laskemasta vuokramaksusta. Mitä tulee Grejuksen aiotun sairashuoneen hoitoon oli Lautakunta ajatellut, että se sikäli olisi järjestettävä Marian sairaalan haaraosastoksi, että viimemainitun sairaalan johtajan vallassa olisi sijoittaa sinne valinnan mukaan lievemmin sairaita, mutta että sairashoitoa siellä valvoisi siihen tarkoitukseen otettu lääkäri tarpeellisen sairashoitohenkilökunnan avustamana. Oheenliitetyn laskelman mukaan tulisi kustannus sairaalan sisustuksesta nousemaan 12,600 markkaan ja vuotuinen meno sen kunossapidosta 29,000 markkaan. Toisen huoneuston sisustuksen ja

---

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 12. — [2]) S:n s:n 9 p. toukok. § 7 sekä 23 p. toukok. § 19. — [3]) Katso 1904 vuod. kert. s. I, 81.

kunnossapidon vaatimasta kustannuksesta tulisi Lautakunta vastaisuudessa jättämään Valtuustolle esityksen. Oheenliittäen Vaivaishoitohallituksen puoltavan lausunnon ehdotti Lautakunta senvuoksi, että Valtuusto päättäisi toistaiseksi luovuttaa mainitun paviljongin vaivaistalossa mielisairaitten hoitolaitokseksi; myöntää keuhkotautisten sairaalan vuokraamiseksi Grejuksen tilalta 22 päivään marraskuuta 1908 vuotuisen 3,000 markan suuruisen määrärahan ja sairaalan kunnossapitämiseksi 29,000 markkaa vuosittain sekä valtuuttaa Lautakunnan toista keuhkotautisten sairaalaa varten vuokraamaan noin 50 paikkaa sisältävän huoneuston kolmeksi vuodeksi, myöntää tätä varten aina 10,000 markan suuruisen määrärahan vuotta kohti ja oikeuttaa Lautakunnan aikanansa jättämään Valtuustolle kustannusehdotuksen sairaalan sisustuksesta ja vuotuisesta kunnossapidosta. Rahatoimikamari, asiassa kuulustettuna, puolsi annetussa lausunnossa[1]) suostumusta Terveyshoitolautakunnan esitykseen keuhkotautisten paviljongin luovuttamisesta mielisairaitten hoitoa varten ja Grejuksen rakennusten vuokraamisesta keuhkotautisten sairaalaksi; sen ohessa ehdotti Kamari, että Valtuuston käyttövaroista sinä vuonna määrättäisiin sitä osaa varten mainitusta vuokrasummasta, joka tuli kesäkuun 1 p:n — joulukuun 31 p:n välille, 1,750 markkaa että myös 12,600 markan suuruinen summa Grejuksen sairaalan sisustamiseksi ja kuntoonpanemiseksi sekä 17,000 markkaa sitä varten lasketusta, 29,000 markkaan nousevasta vuotuisesta kunnossapitokustannuksesta, sekä että Terveyshoitolautakunnalle annettaisiin toimeksi vastaisuudessa jättää tarkempi ehdotus huoneuston vuokraamisesta toista keuhkotautisten sairaalaa varten sekä tiedonanto määrärahasta tämän sairaalan vuokran, sisustuskustannusten ja vuotuisen kunnossapidon suorittamiseksi. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[2]) Valtuusto hyväksyä ensimäisen ja toisen kohdan Rahatoimikamarin esityksessä, kuitenkin sillä lisäyksellä että Vaivaishoitohallitusta sen ohessa kehotettaisiin jättämään ehdotus kyseessäolevan paviljongin sisustukseen tarvittavasta määrärahasta; ja kolmanteen kohtaan nähden myöntää käyttövaroistaan paitsi siinä ehdotettuja määrärahoja vielä 500 markkaa rautaristikkojen hankkimista varten sanotun paviljongin ikkunoihin; sekä lopuksi hyljätä neljännessä kohdassa olevan ehdotuksen toimenpiteistä huoneuston vuokraamiseksi toista keuhkotautisten

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 107 27 p. huhtik. — [2]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 17.

sairaalaa varten, jota vastoin tehtiin päätös heti rakennuttaa vaivaistaloon viimemainittuja potilaita varten kolmas paviljonki tarkoin yhtäpitävästi viimeksi valmistuneen kanssa, johon tarkoitukseen myönnettiin 50,000 markan suuruinen summa edeltäkäsin maksettavaksi kaupunginkassasta ja sitten vietäväksi seuraavan vuoden meno- ja tuloarvioon, jonka ohessa Rakennuskonttori sai toimekseen yksissä neuvoin Vaivaishoitohallituksen ja Terveyshoitolautakunnan kanssa viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin tämän rakennussuunnitelman toteuttamiseksi.

Sittemmin jätti Vaivaishoitohallitus kirjelmässä Valtuustolle 5 p:ltä kesäkuuta anomuksen kaikkiansa 6,000 markan myöntämisestä oheenliitetyn kustannusehdotuksen mukaan edellämainitun mielisairaita varten luovutetun paviljongin kalustamiseksi ja kunnossapitämiseksi vuoden jälkimäisellä puoliskolla, jonka ohessa hallitus, joka puuttuvan tilan takia oli antanut toisin sijoitella eräitä hoidokkaita hulluinhoitolaitoksessa ja jonka senvuoksi oli ollut pakko ottaa palvelukseensa vielä kaksi nais- ja kaksi mieshoitajaa yhteensä 1,520 markan palkkiota vastaan, anoi äskenmainitunsuuruisen määrärahan myöntämistä tähän tarkoitukseen. Myös nämä esitykset hyväksyi [1]) Valtuusto.

Kysymys uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta, sekä työ- ja vaivaistalon siirtämisestä.

Samalla kun Valtuusto päätöksellä 15 p:ltä joulukuuta 1903 hyväksyi Terveyshoitolautakunnan esityksen korjausten ja lisärakennusten suorittamisesta 1904 vuoden kuluessa kulkutautipaviljongissa Marian sairaalan tontilla, jätti [2]) Valtuusto viisijäsenisen toimikunnan huoleksi laatia yksityiskohtainen ehdotus uuden noin 130 sairaspaikkaa sisältävän kulkutautisairaalan rakentamista varten, sekä jättää lausunto Terveyshoitolautakunnan samalla tekemästä ehdotuksesta Fredriksbergin aseman läheisyydessä olevan osan Malmin huvila-alueesta N:o 43 varaamisesta tätä sairaalaa varten.

Tammikuun 26 p:nä 1904 jätti [3]) Valtuusto vielä samaisen toimikunnan tehtäväksi, hankittuansa Vaivaishoitohallituksen lausunnon, antaa lausunto Terveyshoitolautakunnan kirjelmässä Valtuustolle 14 p:ltä joulukuuta 1903 [4]) tekemästä ehdotuksesta laajentaa hulluinhoitolaitosta kaupungin työ- ja vaivaistalossa rakentamalla lisäksi, pääasiassa yhtäpitävästi arkkitehti K. G. Grahnin tekemän suunnitelman kanssa, nykyiseen mielisairaalaan kaksi käytävällä yhdistettyä kaksikerroksista paviljonkia kivestä, joihin mahtuisi yhteensä 72 sairaspaikkaa, minkä yhtey-

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 23. — [2]) Katso 1903 vuod. kert. s. I 36.
[3]) Katso 1904 vuod. kert. s. I. 82 j. s. — [4]) Valt. pain. asiak. N:o 4 vuod. 1904.

dessä Terveyshoitolautakunta oli ehdottanut, että mielisairaala erotettaisiin vaivaistalosta ja asetettaisiin Terveyshoitolautakunnan valvonnan alaiseksi, — kuitenkin niin, että vaivaistalonhallitus, niinkauan kuin vaivaistalo ja sairashoitolaitokset olisivat yhteisellä alueella, erityistä korvausta vastaan toimittaisi mielisairaalaan tarvittavan ravinnon ja pitäisi huolen pesusta, kuin myös että vaivaistalon johtaja toimisi mainitun sairaalan taloudenhoitajana, — ja että, sittenkun mainittu lisärakennus on suoritettu, sairaalan lääkärin apulaiseksi otettaisiin amanuenssi, jolla olisi vuotuista palkkiota 1,200 markkaa ynnä vapaat huoneet, lämpö, ruoka ja valaistus.

Sittenkun vaivaistalon ja siihen kuuluvien sairashoitolaitosten lääkäri kirjelmässä Terveyshoitolautakunnalle vieläkin oli muistuttanut siitä pakottavasta välttämättömyydestä, että vallitseva tilanpuute vaivaistalon mielisairaalassa tyydytettäisiin ja Terveyshoitolautakunta tämän johdosta uudessa kirjelmässä Valtuustolle 19 p:ltä joulukuuta 1904 oli anonut, että ehdotus lisärakennuksen laittamisesta mielisairaalaan mahdollisimman pian otettaisiin käsiteltäväksi, oli myös nämä asiakirjat valiokuntaan lykätty[1]).

Kirjelmässä valiokunnalle 30 p:ltä tammikuuta 1905 antoi Vaivaishoitohallitus tämän jälkeen lausunnon Terveyshoitolautakunnan edellämainitusta ehdotuksesta vaivaistalon hulluinhoitolaitoksen laajentamiseksi, missä hallitus mainitsi, että vaatimus lisätyn tilan hankkimisesta varattomille mielisairaille hallituksenkin mielestä oli epäämätön, jonka vuoksi se periaatteessa kannattikin Terveyshoitolautakunnan lausuntoa, mutta ei ollut voinut keinoihin nähden hyväksyä Lautakunnan ehdotusta; tämä näet korjaisi vallitsevan tilanpuutteen vain väliaikaisesti, jonka ohessa sekä hulluinhoitolaitos että myös itse vaivaistalo kaipasi laajentamista. Vaikeuksia tuottaisi vielä sen laajuisen laitoksen hallinto, minkä vaivaistalo suunnitelman toteuttamisen kautta saavuttaisi. Näillä perusteilla ja koska hyöty hulluinhoitolaitoksen laajentamisesta ei tulisi vastaamaan työn vaatimia melkoisia kustannuksia, oli vaivaishoitohallitus katsonut ajan olevan käsissä toteuttaa jo ennen esitetty tuuma muuttaa työ- ja vaivaistalo johonkin paikkaan, joka on kaupungin ulkopuolella, mutta kuitenkin siihen kuuluvalla alueella, mikä tuuma ei Terveyshoitolautakunnallekaan näyttänyt olleen outo, kuten sen perustelusta kävi ilmi. Nykyinen työ- ja vaivaistalo voitaisiin siinä tapauksessa kaikkine rakennuksineen jättää Terveyshoitolautakunnan huostaan sairaalaksi sisus-

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 10.

tettavaksi, jotenka myös mielisairaalan laajennus kävisi mahdolliseksi ja haaraosasto Marian sairaalaan siten voitaisiin muodostaa. Tuuman toteuttamisella tulisi myös Terveyshoitolautakunnan kirjelmässä 9 p:ltä marraskuuta 1903 nostama edellämainittu kysymys uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta ratkaistuksi, kyseessäoleva laitos kun voitaisiin sijoittaa nykyiselle vaivaistalon alueelle, jotenka melkoinen säästö kustannuksissa sairaalan rakentamisesta ja kunnossapidosta voitaisiin saada aikaan. — Mielisairaitten hoitoon nähden huomautti Vaivaishoitohallitus, että täysihoitoonanto-järjestelmän vielä suuremmassa laajuudessa kuin ennen pitäisi tulla käytäntöön, ollen sekä huokeampi että sairaille terveellisempi kuin hoito suljetuissa laitoksissa. — Seurauksena mielisairaalan erottamisesta vaivaistalosta ja asettamisesta Terveyshoitolautakunnan valvonnan alle olisi, että mielisairaitten hoitoonanto ja valvonta tapahtuisi vastaisen sairaalahallituksen tai taloudenhoitajan toimesta ja että kustannukset hoitoonannosta pantaisiin sairaalan menosääntöön, jonka vuoksi Vaivaishoitohallitus ei tahtonut lausua mieltänsä tästä yksityiskohdasta. — Sopivana paikkana vastaiselle vaivaistalolle ehdotti hallitus asettamansa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti oheenliitetylle kartalle tarkemmin merkittyä aluetta, joka sijaitsi Forsbyn tilan maalla länsipuolella Vanhastakaupungista Oulunkylään vievää ajotietä. — Mietintöön oli liitettynä erinäisiä tietoja vaivaishoidon huostaansa ottamista mielisairaista henkilöistä vuosina 1896—1903.

Sittenkun Valtuuston asettama edellämainittu valiokunta oli saanut vastaanottaa tämän lausunnon, oli Vaivaishoitohallitus vielä kirjelmässä 20 p:ltä maaliskuuta lähettänyt valiokunnalle vaivaistalon lääkärin, tohtori Hagelstamin Vaivaishoitohallitukselle tekemän kirjallisen ilmoituksen siitä, että vaivaistalon mielisairaalan naisosastossa ei enää ollut saatavissa yhtään ainoata yksityistä huonetta, jonka ohessa Vaivaishoitohallitus oli samalla ilmoittanut, että myös sairaalan miesosastossa tilanpuute kauan oli ollut vallalla, sekä että ainoastaan muutamille mielisairaille oli voitu saada paikkoja valtion keskuslaitoksissa, ja että useat samassa tarkoituksessa tehdyt anomukset yhä edelleen olivat mainituissa laitoksissa ratkaisematta.

Toukokuun 17 p:nä päivätyssä mietinnössään[1]) mainitsi valiokunta ensinnä mitä tulee esitykseen uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta että se melkoisen laaja ala, joka sellaiseen nykyajan vaatimusten mukaan

[1]) Valt. pain. asiak. N:o 17.

rakennettuun laitokseen tarvittiin, teki mahdottomaksi sijoittaa se Marian sairaalan alueelle. Valiokunnan mielestä ei myöskään olisi soveliasta rakentaa tämänlaatuinen sairaala vaivaistalon alueelle, koska se ehdottomasti vaati muista sairashuoneista ja asutuista kaupunginosista erillään olevan aseman. Sitävastoin saattoi toimikunta hyväksyä Terveyshoitolautakunnan ehdottaman alueen Malmin tilalla N:o 43 Fredriksbergin aseman vieressä, joka paikka senvuoksi olisi siihen tarkoitukseen varattava. Edelläesitetyn johdosta ehdotti valiokunta, että Valtuusto päättäisi:

kehottaa Rahatoimikamaria paikaksi tulevalle kulkutautisairaalalle varaamaan oheenliitettyyn asemakarttaan merkityn alueen Malmin huvilatilasta N:o 43; sekä

lähettää lääkärin ja arkkitehdin tutkimaan ulkomailla olevia uusia kulkutautisairaalalaitoksia sekä osottaa näitten henkilöiden matkakustannusten suorittamiseksi vuoden käyttövaroistaan 2,000 markan suuruisen summan.

Mitä sitten tulee esitykseen vaivaistalon hulluinhoitolaitoksen laajentamisesta tahi viimemainitun laitoksen mahdollisesta muutosta, huomautti valiokunta niistä uudistetuista valituksista tilan puutteesta sanotussa sairaalassa, mitkä äsken olivat aiheuttaneet Valtuuston päätöksen luovuttaa viimeksi rakennettu keuhkotautisten paviljonki mielisairaitten hoitoa varten sekä järjestää väliaikainen keuhkotautisten sairaala Grejukseen. Tämän epäkohdan poistamiseksi näytti myös valiokunnasta sopivimmalta erottaa toisistaan nämä molemmat laitokset ja vaivaistalon paikkaan nähden puolsi valiokunta Vaivaishoitohallituksen ehdotusta. Tämän mukaisesti ehdotti valiokunta:

että Valtuusto lausuisi periaatteessa kannattavansa työ- ja vaivaistalon muuttoa nykyiseltä alueelta sekä mainitulla alueella olevien, nykyään vaivaishoitotarkoitukseen käytettyjen rakennusten luovuttamista sairashoitoa varten:

että Rahatoimikamarille annettaisiin toimeksi ryhtyä Forsbyn tilan vuokraajan kanssa neuvotteluihin uudelle vaivaistalolle paikaksi ehdotetun alueen välittömästä jättämisestä kaupungin käytettäväksi sekä yksissä neuvoin Vaivaishoitohallituksen kanssa ja tämän uutta vaivaistalorakennusta varten laatiman suunnitelman mukaisesti teettää piirustukset ja kustannusehdotus siihen tarvittavia uutisrakennuksia varten; sekä

että Terveyshoitolautakunnan huoleksi annettaisiin toimitettuansa asiantuntijain kautta katselmuksen, jättää Valtuustolle tarkempi ehdo-

tus vaivaistalon muuton jälkeen vapaiksitulleitten rakennusten käytöstä edellämainittuun tarkoitukseen sekä muutoksista, jotka olisi niihin tehtävä niiden sovittamiseksi uuteen tarkoitukseensa.

Lopuksi huomautti valiokunta, että kun menot mainituista uutisrakennuksista olisi suoritettava lainavaroilla, toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä lisätyn Valtuuston valitsemiseksi määrärahakysymyksen käsittelyä varten.

Tämän toimikunnan esityksen hyväksyi [1]) Valtuusto kokonansa, jonka ohessa Valtuusto valitsi dosentti R. Sieversin ja arkkitehti M. Schjerfbeckin tekemään mietinnössä ehdotetun matkan ulkomaisten uudempien kulkutautisairaalalaitosten tutkimista varten.

Kallion 4:nnen linjan väliaikaisen paloasemaan laajennus.

Kirjelmän ohella 25 p:ltä helmikuuta oli Maistraatti lähettänyt Rahatoimikamarille toimenpidettä varten Asunto-Osakeyhtiö Salmelan jättämän kirjelmän, jossa pyydettiin Hämeenkadun väliaikaisen paloaseman poistamista, koska se asemansa kautta tulisi aiheuttamaan vähennyksen toivotussa vuokratulossa myymälähuoneustoista yhtiön rakenteilla olevassa ja 1 p:nä seuraavaa kesäkuuta valmiiksitulevassa viisikerroksisessa kivitalossa tontilla N:o 2 a sanotun kadun varrella. Rakennuskonttori, jonka lausunnon Kamari oli vaatinut, oli ilmoittanut, että myös Konttori katsoi paloaseman silloisella paikallaan olevan suurena esteenä vilkkaalle sekä henkilö- että ajoliikenteelle, joka Hämeenkadun tultua tasotetuksi oli syntynyt siinä, jonka vuoksi asema olisi pikimmiten poistettava. Koska kuitenkaan ilman sitä palomiehistöä, joka oli sijoitettuna asemalle, ei voitu tulla niillä tienoin toimeen eikä sitä voitu sijoittaa äskenrakennetulle samoin väliaikaiselle asemalle 4:nnellä linjalla, viimeksimainittua asemaa laajentamatta, olisi joko Hämeenkadun paloasema muutettava toiseen sopivaan paikkaan tai myös toimitettava lisärakennus 4:nnen linjan asemaan. Näitä kahta vaihtoehtoista ehdotusta varten oli Konttori laatinut kustannuslaskelmat, toinen päättyen 1,500 markkaan, toinen 2,800 markkaan. Konttorin lausunnon mukaisesti esitti [2]) Rahatoimikamari, että Valtuusto jättäisi Kamarille toimeksi antaa heti poistaa mainittu Hämeenkadun paloasema ja käyttämällä siitä saatuja rakennusaineita laajentaa Kallion 4:nnen linjan väliaikainen paloasema oheenliitetyn piirustuksen mukaisesti, sekä manitun laajennuksen kustantamiseksi käyttövaroistaan myöntäisi 2,800 markan suuruisen määrärahan. Kuulustettuaan Palotoimikuntaa suostui [3]) Valtuusto tähän Rahatoimikamarin esitykseen.

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 29. — [2]) Rhkn kirj. N:o 88 6 p. huhtik. — [3]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 21.

Töölön kansakoulun pihamaan laajentaminen.

Sittenkun Kansakoulujenjohtokunta oli Töölön uuden kansakoulurakennuksen toimikunnalle huomauttanut, että rakentamaton osa koululle luovutetuista tonteista N:ot 41 ja 43 Töölönkadun varrella korttelissa N:o 486 ei läheskään tarjonnut kylläksi tilaa oppilasten leikeille ja huvituksille väliajoilla, oli rakennustoimikunta Rahatoimikamarilta anonut toimenpidettä siihen, että tontti N:o 45 sanotun kadun varrella yhdistettäisiin aikaisempiin koulutontteihin käytettäväksi koulun leikkikentän laajentamiseen. Tämän johdosta esitti [1]) Rahatoimikamari, hankittuaan Rakennuskonttorista kustannusarvion kyseessäolevan uuden tontin tasottamisesta, että Valtuusto luovuttaisi Töölön kansakoulun pihamaan laajentamista varten mainitun tontin N:o 45 Töölönkadun varrella sekä tämän tontin tasottamista varten ottaisi 1906 vuoden tulo- ja menoarvion tästä lasketun kustannussumman 3,200 markkaa. Valtuusto päätti [2]) suostua tähän esitykseen.

Uusi käytävä Hakasalmen huvilaan.

Sittenkun Rahatoimikamari, Valtuuston siitä tekemän päätöksen[3]) mukaisesti, valtiolle oli vuokrannut päärakennuksen Hakasalmen huvilasta kolmen vuoden ajaksi 1 p:stä kesäkuuta 1905 Arkeologisen komissionin käytettäväksi museontarkoituksiin, oli mainittu komissioni kirjelmässä Rahatoimikamarille 20 p:ltä maaliskuuta esiintuotujen syitten nojalla esittänyt toimenpidettä siihen, että muitten sanotulla huvila-alueelle suoritettaviksi päätettyjen korjaustöitten yhteydessä uusi käytävä alueelle, kommissionin kirjelmään liitetyn asemasuunnitelman mukaan, laitettaisiin suoraan Läntisestä Viertotiestä pihamaalle ja pääovelle. Rakennuskonttoria kuulustettuaan esitti [4]) Rahatoimikamari, että sanottuun tarkoitukseen Valtuuston käyttövaroista myönnettäisiin Rakennuskonttorin laskema summa 850 markkaa. Puutarhalautakunta, jolle lausunnon antamista varten Valtuusto oli asian lykännyt [5]), puolsi neuvoteltuaan arkkitehti Armas Lindgrenin kanssa, joka toimii vastapäätä toisella puolen viertotietä olevan kansallismuseorakennuksen johtavana arkkitehtina, suostumusta esitykseen ja siihen myös Valtuusto suostui [6]).

Kiinnityslaituri soutuveneitä varten Ruoholahden rannassa.

Sittenkun eräät veneenomistajat Valtuustolta olivat anoneet, että kunnes laitureja Ruoholahden rantaan rakennettaisiin, sinne laitettaisiin väliaikaisia maallenousulaitureja, joihin voitaisiin kiinnittää 350 tai 400 venettä, oli Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiassa oli vaadittu, kehot-

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 276 30 p. marrask. — [2]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 41. — [3]) Katso 1904 vuod. kert. s. I. 33 j. s. — [4]) Rhkn kirj. N:o 95 13 p. huhtik. — [5]) Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 15. — [6]) S:n s:n 9 p. toukok. § 12.

tanut Satamakonttoria neuvoteltuaan Rakennuskonttorin kanssa jättämään lausunnon anomuksesta, jonka johdosta Konttorit olivat ehdottaneet, että Ruoholahden täyterannassa olevaa vanhempaa purkamuslaituria pidennettäisiin sekä tämän molemmille puolille laitettaisiin noin 60 m. pitkä paalulaituri, johon voitaisiin kiinnittää veneitä, mitkä työt vaatisivat 1,200 markan suuruisen kustannuksen. Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon [1]) mukaisesti suostui [2]) Valtuusto esilläolevaan esitykseen, ja oli määräraha tätä varten suoritettava Valtuuston käyttövaroista.

Määräraha puuvarastopaikan laittamista varten Marian sairaalalle.

Sittenkun Marian sairaalan ylilääkäri, huomauttaen sairaalan tarvitsevan erinäisen varastopaikan puita varten, oli tehnyt esityksen sellaisen paikan laittamisesta sopivalle kohtaa Ruoholahden täyterantaan, mikä tarkoitusta varten olisi ympäröitävä aidalla ja varustettava katoksella, josta kustannus oli laskettu 2,000 markaksi, esitti [3]) Kamari, että vaadittu summa myönnettäisiin Valtuuston käyttövaroista. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti [4]) Valtuusto suostua tähän esitykseen.

Lisämääräraha kaupungin puistojen y. m. hoitoa varten.

Valtuustolta oli Puutarhalautakunta, huomauttaen että määräraha kaupungin puistojen, istutusten, kasvihuoneitten ja puuntaimistojen kunnossapitoa varten useana vuonna oli näyttäytynyt riittämättömäksi ja että sen yli oli tämän johdosta melkoisella summalla noustu, anonut, että tätä vuotta varten tulo- ja menoarvioon otetun määrärahan lisäksi myönnettäisiin Valtuuston käyttövaroista mainittuun tarkoitukseen arviolta 4,300 markan suuruinen lisämääräraha; tähän esitykseen [5]) Valtuusto suostui.

Polyteknillisen opiston edustalla olevan puistikon hoito.

Valtuustolta oli Teollisuushallitus, Keisarillisen Senaatin siihen kehottamana, anonut Helsingin kaupungin sitoutumista yleisistä varoista kerta kaikkiansa suoritettua 19,100 markan suuruista korvausta vastaan ottamaan huolekseen kaikki Polyteknillisen opiston talon edustalle tulevan puistikon laittamiseen ja vastaiseen hoitoon kuuluvat kustannukset; ja päätti [6]) Valtuusto antaa sellaisen sitoumuksen.

Kirurgisen sairaalan istutusten hoito.

Kirjelmässä Rahatoimikamarille 19 p:ltä huhtikuuta oli Puutarhalautakunta ilmoittanut, että Kirurgisen sairaalan taloudenhoitaja oli tehnyt esityksen siitä, että kaupungin puutarhahallinto ottaisi huolekseen sairaalan alueesen kuuluvien istutusten ja ruohokenttäin sekä hietakäytävien hoidon vuotuista 700 markan suuruista korvausta vastaan. Tämän summan oli kaupunginpuutarhuri, joka oli laatinut Lautakunnan kirjel-

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 155 2 p. kesäk. — [2]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 3. — [3]) Rhkn kirj. N:o 57 23 p. helmik. — [4]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 22. — [5]) S:n s:n 17 p. lokak. § 10. — [6]) S:n s:n 15 p. maalisk. § 13.

mään liitetyn laskelman hoitokustannuksista, katsonut olevan riittävän istutusten kunnossapitoa varten, jonka ohessa kuitenkin oli edellytetty, että kaksi vesijohtoa laitettaisiin sairaalan kustannuksella istutetulle alueelle ruohokenttäin kastelemista varten. Istutukset olivat kuitenkin ennen niitten jättöä kaupungin hoitoon perinpohjin puhdistettavat ja perattavat, mikä oli laskettu aiheuttavan ylimääräisen 1,200 markan suuruisen kustannuksen. Tämän johdosta oli Puutarhalautakunta ehdottanut, että kaupunki ottaisi huolekseen sanottujen istutusten hoidon ehdotettua 700 markan korvausta vastaan vuodessa sekä sen lisäksi kerta kaikkiansa 1,200 markan suuruista hyvitystä vastaan kuin myös kaupunginpuutarhurin ehdottamilla ehdoilla. Rahatoimikamarin puollettua [1]) ehdotusta suostui [2]) Valtuusto siihen, kuitenkin niin että Kamari valtuutettaisiin tekemään sopimuksen kyseessäolevien istutusten hoidosta ainoastaan toistaiseksi.

Z. Topeliuksen haudan hoito.

Valtuustolta oli Suomen Naisyhdistyksen toimikunta, ilmoittaen että yleisellä rahankeräyksellä aikaansaatu Z. Topeliuksen hautapatsas nyttemmin oli melkein valmiina, anonut että kaupunki ottaisi 1 p:stä kesäkuuta huolekseen haudan hoidon, johon Valtuusto suostui [3]) ja jätti Puutarhalautakunnan toimeksi pitää tästä huolta.

Valtuuston istuntosalin korjaus.

Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti Valtuusto, siihen katsoen että raatihuoneessa seuraavana kesänä tehtäisiin laajanlaisia korjauksia, samalla kertaa antaa korjata myöskin Valtuuston istuntosalin sekä että sen ohessa lukittava pulpetti hankittaisiin jokaiselle valtuusmiehelle; tarkoitukseen osotettiin arviolta 20,000 markan summa edeltäkäsin maksettavaksi kaupunginkassasta ja sitten otettavaksi huomioon seuraavan vuoden tulo- ja menoarviossa.

Uuden huoneuston sisustaminen Vaivaishoitohallitukselle.

Valtuustolle oli Rahatoimikamari, oheenliittäen tarpeelliset piirustukset sekä kustannusehdotuksen huoneuston sisustamiseksi Vaivaishoitohallitukselle entiseen pakkahuoneeseen Aleksanterinkadun varrella, joka huoneusto viimeksi oli ollut vuokralla huutokaupantoimittajalla A. Frelanderilla, sekä ilmoituksen siitä, että vuokrasopimus tämän kanssa oli lakkautettu, esiintuotujen perusteitten nojalla ehdottanut [4]) että tämän työn kustantamiseksi myönnettäisiin Valtuuston käyttövaroista 12,500 markan suuruinen määräraha; ja tähän esitykseen Valtuusto suostui. [1])

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 109 27 p. huhtik. — [2]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 20. — [3]) S:n s:n 9 p. toukok. § 26. — [4]) Rhkn kirj. N:o 58 23 p. helmik. — [5]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 23.

Kirjelmässä Maistraatille 7 p:ltä maaliskuuta oli Lääkintähallitus, samalla ilmoittaen, että oli päätetty välittömästi laittaa valtion kustannuksella ylimääräinen venerinen sairaala kaupunkiin tai sen läheisyyteen, sekä että kaupungille kuuluvan Gumtähden tilan vuokraaja, Kiialan Osakeyhtiö maanviljelystä ja teollisuutta varten, oli sitoutunut huoneustoksi mainitulle sairaalalle vuokraamaan päärakennuksen mainitulla tilalla, anonut että sille mahdollisimman pian annettaisiin tieto siitä, oliko kaupungin viranomaisten puolelta mitään estettä huoneuston vuokraamiselle mainittuun tarkoitukseen. Rahatoimikamari, jolle Maistraatti toimenpidettä varten oli asian jättänyt, kehotti [1]) Valtuustoa suostumaan ehdotukseen sillä ehdolla, että mitään laajanlaista muutosta rakennuksen sisustukseen ei tehtäisi, ja sen myös Valtuusto hyväksyi [2]).

Lupa Gumtähden päärakennuksen vuokraamiseen veneriseksi sairaalaksi.

Kirjelmässä Rahatoimikamarille oli Vesijohtokonttori huomauttanut, että konttorin jo aikaisemmin laatimassa suunnitelmassa vesijohdon torviverkon vaihtamiseksi 1—9:nnessä kaupunginosassa myös oli ollut Katajanokan torvijohdon vaihto, joka tarkoitti 153 mm:in läpimittaisten torvien vaihtoa 305 mm:in läpimittaisiin torviin. Vedensaannin turvaamiseksi Katajanokkaan, jos silloinen ainoa johto jostakin syystä suljettaisiin, oli kuitenkin tarpeellista saada aikaan uusi johto, jonka ohella vanha yhä edelleen olisi säilytettävä. Katajanokan siltaa kohta laajennettaessa tarjoutui nyt sopiva tilaisuus laskea uuden johdon torvi Katajanokankanavan pohjaan, koska tämä sillan vierestä kokonansa kuivattaisiin; ja tulisi johto, joka laskettaisiin sillan eteläpuolelle, kulkemaan Pohjois-Esplanadinkadun päästä ja yhdistettäisiin se vanhaan johtoon Kanavakadun päässä, jotta sitä mahdollisesti vastaisuudessa voitaisiin jatkaa eteläpuolitse korttelia N:o 142 Läntiseen Satamakatuun. Puoltaen suostumusta tähän esitykseen ehdotti [3]) Rahatoimikamari, että mainitun 305 mm:in läpimittaisen johtotorven välitöntä laskemista varten Pohjois-Esplanadinkadun päästä Kanavakatuun osotettaisiin siihen tarkoitukseen käytettävistä lainavaroista 12,500 markan suuruinen summa; ja tähän esitykseen Valtuusto suostui. [4])

Uusi vesijohtotorvi Katajanokkaan.

Rahatoimikamarilta olivat eräitten Humlebergin huvilatonttien vuokraajat anoneet, että vesijohto ulotettaisiin Läntisestä viertotiestä vastaisen Humalistonkadun alatse mainittuihin huviloihin, jossa suhteessa hakijat

Vesijohtoverkon ulottaminen Humalistonkadun alitse.

[1]) Rhkn kirj. N:o 86 30 p. maalisk. — [2]) Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 6. — [3]) Rhkn kirj. N:o 51 16 p. helmik. — [4]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 21.

olivat antaneet tavanmukaisen takuusitoumuksen vuotuisesta vesimaksusta. Antamassaan lausunnossa oli Vesijohtokonttori ilmoittanut, että kustannus mainitusta johdosta oheenliitetyn kustannuslaskelman mukaan nousisi 9,700 markkaan, jonka ohessa konttori oli lausunut suotavaksi, että vesijohtoa mikäli mahdollista laajennettaisiin tulevassa Töölön kaupunginosassa, ja niin muodoin puoltanut mainittuun anomukseen suostumista. Rakennuskonttorinkin puollettua anomusta esitti [1]) Rahatoimikamari Valtuustolle, että vesijohtoverkkoa seuraavana kesänä laajennettaisin Humalistonkadun alitse Humlebergin huviloihin N:oihin 15, 16 ja 17 ja että tästä työstä johtuvat menot otettaisiin 1906 vuoden menoarvioon. Tähän esitykseen Valtuusto suostui. [2])

Määräraha viemäri- ja vesijohdon laajentamiseen Töölön kansakoulutontille.

Rahatoimikammarille oli Töölön uuden rakenteella olevan kansakoulutalon rakennustoimikunta [3]) ilmottanut, että mainitun rakennuksen kustannusarvioon oli otettu rahaerä vesi- ja viemärijohtojen asettamista varten eri kouluhuoneustoihin, mutta että koulutontilta tätä nykyä puuttui yhteys yleisen vesi- ja viemäriputkiston kanssa; koska kuitenkin rakennus oli aikomus luovuttaa tarkotukseensa jo tammikuun 1 p:nä 1906, jolloin myös sisäjohtojen pitäisi olla täysin käyttökelpoisia, mutta tämä ei olisi mahdollista, ennenkuin yleisiä johtoja olisi laskettu läheisten katujen alle, oli rakennustoimikunta siinä tarkotuksessa hankkinut Vesijohto- ja Rakennuskonttorien 19,200 markkaan päättyvän kustannuslaskelman puheenalaisten putkien laskemiseksi Kammionkadun alitse, niin laajalle että kansakoulutontti voisi niitä käyttää, sekä anonut, että tämä työ vielä vuoden kuluessa suoritettaisiin, jonka ohessa toimikunta oli ilmottanut, että sekä vesi- että viemärijohtojen koko oli laskettu silmällä pitäen sitä että vastaiset johdot läheisten katujen alla esteettömästi voitaisiin liittää nyt ehdotettuihin johtoihin. Tämän johdosta esitti [4]) Rahatoimikamari Valtuustolle että puheenalaista tarkotusta varten vuoden kuluessa laskettaisiin vesi- ja viemärijohdot Kammionkadun alitse ja että näiden töiden kustannusten suorittamiseksi myönnettäisiin 19,200 markan määräraha, joista 6,000 markkaa olisi suoritettava käytettävistä lainavaroista ja loput 13,200 markkaa osotettaisiin Valtuuston käyttövarosta. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti [5]) Valtuusto suostua tähän Rahatoimikamarin esitykseen, kuitenkin siten että viemärijohtojen laske-

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 151 25 p. toukok. — [2]) Valt. pöytäk 30 p. toukok. § 5. — [3]) Katso 1904 v. kert. s. I 34 j. ss. — [4]) Rhkn. kirj. N:o 96 13 p. huhtik. — [5]) Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 17.

miseen käytettävä summa 13,600 markkaa ei olisi suoritettava Valtuuston tämän vuoden käyttövaroista, vaan otettava tulevan vuoden menoarvioon sekä etukäteen maksettava kaupunginrahastosta.

Öljykatuvalaistussopimuksen kumoaminen.

Valtuustolta olivat erinäiset Töölön ja Söörnäisten etukaupungeissa toimivat työväen- ja raittiusyhdistykset, huomauttaen että mainittujen esikaupunkien katuvalaistus, jota urakalla toimitti lääketieteentohtori A. af Forselles, jo kauemman aikaa muka oli ollut puutteellinen ja nyttemmin puhjenneen lakon takia aivan oli lakkautettu, anoneet että kaupunki ottaisi huostaansa tämän valaistuksen. Urakoitsijan annettua suostumuksensa siihen, että hänen ja kaupungin välillä tulevaan kevääseen tehty sopimus petroleumivalaistuksen toimittamisesta puheenalaisilla alueilla paikalla kumottiin, sekä Valaistuslaitoksen hallituksen selitettyä ettei mikään estänyt anomuksiin suostumista, jos vaan hallitukselle jätettiin valmistusaikaa kaksi viikkoa, päätti[1]) Valtuusto kumota mainitun sopimuksen ja antaa valaistuslaitokselle toimeksi heti tahi viimestään joulukuun 15 p:nä ottaa huolekseen tämäkin valaistus.

Huoneustoja rokotusta varten.

Kaupungin rokotusainevaraston, dosentti A. Clopatt'in anottua että Terveyshoitolautakunta ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin että kaupunki luovuttaisi sopivia huoneustoja rokotuksen toimittamista varten ja että rokotusainevarastolle myönnettäisiin vuotuinen 200 markan määräraha varastolle tarpeellisten lääkeaineiden y. m. hankkimiseen, oli Lautakunta kirjelmässä Valtuustolle 7 p:ltä joulukuuta, ilmottaen että rokotusta aikasemmin oli toimitettu kaupungin kansakouluissa sekä viime vuosina satunnaisissa huoneustoissa, anonut että kahden uuden huoneuston vuokraamiseen ja näiden siivoamiseen otettaisiin 1906 vuoden menoarvioon 600 markan määräraha. Asian lykkäsi[2]) Valtuusto Budgettivaliokuntaan.

Esitys toimenpiteistä lisätilan hankkimiseksi kaupungin pakkahuoneessa.

Herra V. Rydmanin Valtuustolle tekemän ehdotuksen toimenpiteistä lisätilan hankkimiseksi kaupungin pakkahuoneella lykkäsi[3]) Valtuusto Satamarakennusdelegatsionille; lausuntoa ei annettu vuoden kuluessa.

Esitys uuden kansakoulutalon rakentamisesta Kallioon.

Maistraattiin jättämässään, Valtuustolle osotetussa kirjelmässä oli Ruotsalainen Työväenyhdistys, huomauttaen että Kallion alueelta puuttui täydellinen ylempi kansakoulu, anonut että Valtuusto mainittuun kaupunginosaan rakennuttaisi uuden kansakoulutalon, »ennenkuin sinne kirkko rakennettiin»; asian lykkäsi[4]) Valtuusto Kansakoulujohtokunnalle ke-

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 2. — [2]) S:n s:n 18 p. jouluk. § 12. — [3]) S:n s:n § 6. — [4]) S:n s:n 10 p. lokak. § 10.

hottaen tätä samalla hankkimaan tietoja eri kaupunginosissa asuvain lasten lukumäärästä, käytettäväksi perustana käsiteltäessä uusien kansakoulutalojen rakentamista koskevia kysymyksiä. Antamassaan lausunnossa mainitsi Kansakoulujohtokunta, että sen jo oli ollut aikomus tehdä esitys hakijain lausumassa tarkotuksessa, mutta oli se katsonut asian olevan lykättävä tulevaan vuoteen, koska Valtuusto jo oli päättänyt[1]) tämän vuoden kuluessa rakennuttaa uuden kansakoulutalon Tehtaankadun varrelle; mitä tulee Valtuuston päätöksen jälkimäisessä osassa annetuun tehtävään viittasi Johtokunta kansakoulujentarkastajan laatimiin, painosta julkaistuihin vuosikertomuksiin kansakoulujen toiminnasta kolmena viimeksi kuluneena vuonna. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[2]) Valtuusto, katsoen siihen että kaupunki vuoden kuluessa oli kustantanut suuren kansakoulutalon Töölöön sekä äskettäin tehnyt päätöksen yllämainitun kansakoulutalon rakentamisesta Tehtaankadun varrelle, antaa anomuksessa tehdyn ehdotuksen tällä kertaa raueta sekä jättää sen vastaisen käsitelyn Kansakoulujohtokunnan uuden esityksen varaan.

Paikan luovuttaminen tullilaitoksen tähystelypaviljongille.

Sittekun Valtuusto käsitellessään Helsingin Tullikamarin anomusta saada Merisatamaan laittaa tähystelypaviljonki tullilaitokselle, erinäisten Kapteeninkadun tontin N:o 17 omistajan anomusta vastaan tekemäin muistutusten johdosta oli[3]) Rahatoimikamariin palauttanut asian, oli Rahatoimikamari vaatinut lausunnon Rakennuskonttorilta, joka paviljongin paikaksi ehdotti vaihtoehtoisesta edellämainitun kanssa korkealla sijaitsevan, kaupungin tarpeihin varatun korttelin N:o 181 pohjoisosan. Tullikamarinkin hyväksyttyä tämän paikan, esitti[4]) Rahatoimikamarin että se luovutettaisiin kyseessä olevaan tarkotukseen samoilla ehdoilla kuin edelliseen paikkaan nähden oli ehdotettu. Valtuusto hyväksyi[5]) esityksen.

Kysymys paikan luovuttamisesta meripelastusasemaa varten.

Sittenkun Valtuusto päätöksellä syyskuun 19 p:ltä oli hylännyt[6]) Venäläisen meripelastusseuran Suomenmaalaisen piirihallinnon anomuksen paikan luovuttamisesta Rajasaarella meripelastusasemaa varten, oli Maistraatti kirjelmän ohella marraskuun 9 p:ltä Valtuustolle toimittanut läänin Kuvernöörin lähetteen, jossa tiedusteltiin, eikö kaupunki olisi halukas mainittuun tarkotukseen luovuttamaan mitään muuta paikkaa. Rahatoimi-

[1]) Katso yllä s. 38 j. ss. — [2]) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 6.— [3]) Katso 1904 vuoden kert. s. I 38. — [4]) Rhkn kirj. N:o 289 14 p. jouluk. — [5]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 13. — [6]) Katso yllä s. 36.

kamarilta vaadittua lausuntoa asiassa esitti[1]) Kamari, Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaisesti, että yllämainittuun tiedusteluun annettaisiin se vastaus, että kaupunki oli taipuvainen pelastusaseman paikaksi maksuttomasti kymmenen vuoden ajaksi luovuttamaan läntisimmän n.s. Särkistä (Örarne), joka sijaitsee Hietanokan länsipuolella. Tämän mukaisesti laadittiin[2]) Valtuuston vastauskirjelmä.

Helsingin Työväen-pursiseuralle myönnetty lupa laivatelakan y. m. rakentamiseen Skällarn-saarelle.

Helsingin Työväen-Pursiseura, joka oli saanut vuokrata kaupungille kuuluvan Skällarn-saaren[3]) rakentaakseen sinne laivatelakan y. m. laitteita seuraa varten, oli Rahatoimikamarilta anonut lupaa saada oheenliitetyn asemakartan mukaisesti rakentaa saaren itäisimpään niemeen laivatelakan sekä pohjoisrannalle kaksi laituria, ja oli anomuksen oheen liitetty satamakapteenin lausunto, jossa tämä selitti ei olevan mitään laiturien rakentamista vastaan muistutettavaa, mutta että aijotun telakan käyttäminen voi tuottaa hankaluutta saaren ohitse kulkevan väylän höyrypursiliikenteelle, jolleivät asianomaiset noudattaneet sellaista järjestystä että nostavat aluksensa telakkaan sillä tavalla ja niinä aikoina, että sellaiset häiriöt ehkäistäisiin. Antamassaan lausunnossa puolsi[4]) Rahatoimikamari anomukseen suostumista ehdolla että seura käyttäessään telakkaa noudatti Satamakonttorin lähempiä ohjeita sekä piti huolta siitä ettei siten syntyisi höyrylaivaliikenteelle häiriötä. Valtuusto hyväksyi[5]) tämän esityksen.

Merisataman uimahuone.

Kuten edellisinä vuosina suostui[6]) Valtuusto tänäkin vuonna Rahatoimikamarin puoltolauseella Helsingin Uimaseuran anomukseen saada kesän aikaan maksuttomasti käyttää kaupungin uimahuonetta Merisataman rannassa.

Anomus Hesperian kansakoulurakennuksen luovuttamisesta kansansivistystarkotuksiin.

Kaupunginvaltuuston kansliaan jättämässään kirjelmässä olivat Töölön väestön keskuudessa toimivat raittiusyhdistykset »Rauha» ja »Kilpi» sekä Töölön työväenyhdistys anoneet, että vuoden lopussa joutilaaksi tuleva Hesperian kansakoulutalo luovutettaisiin kansansivistystarkotuksiin, kuten luentokurssien, esitelmien y. m. pitämiseen; anomuksen lykkäsi[7]) Valtuusto Rahatoimikamariin.

Pitennetty Ulrikaporin kaivohuoneen vuokra-aika.

Rahatoimikamarin esityksestä[8]) päätti[9]) Valtuusto yhdeksi vuodeksi pitentää Kaivohuoneen ravintola-osakeyhtiön ja kaupungin välillä tehdyn vuokrasopimuksen Ulrikaporin kaivohuoneesta entisillä ehdoilla.

[1]) Rhkn kirj. N:o 298 21 p. jouluk. — [2]) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 11. — [3]) Katso 1903 vuod. kert. s. I. 16. — [4]) Rhkn kirj. N:o 94 13 p. huhtik. — [5]) Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 17. — [6]) S:n s:n 30 p. toukok. § 7. — [7]) S:n s:n 28 p. marrask. § 22. — [8]) Rhkn kirj. N:o 299 21 p. jouluk. — [9]) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 12.

Vanhankaupungin tullijauhomyllyn vuokralle antaminen.

Syystä että vuokraoikeus Vanhankaupungin vesiputouksen luona olevaan tullijauhomyllyyn vuoden lopussa oli päättyvä, oli Rahatoimikamari kuulutuksella kehottanut halullisia jättämään mainitun myllyn vuokraamistarjouksia kolmen tai viiden vuoden ajaksi; sittenkun määräajan sisällä kaksi tarjousta oli jätetty, esitti[1]) Kamari, siihen katsoen että tarjoukset eivät näyttäneet edullisilta, valtuutusta toistaiseksi ainoastaan yhdeksi vuodeksi eteenpäin entisen vuokraajan, mylläri K. Skogsterin, kanssa uudistaa vuokrasopimuksen puheenalaisesta tullijauhomyllystä 2,000 markan vuotuisvuokraa vastaan ja muuten entisillä ehdoilla. Tähän esitykseen Valtuusto suostui[2]).

Hylätty anomus ilmaisen huoneuston myöntämisestä Helsingin yleiselle sairas- ja hautausapukassalle.

Kaupunginvaltuuston kansliaan jättämässään kirjelmässä oli Helsingin yleisen sairas- ja hautausapukassan johtokunta anonut että kassan tarpeisiin luovutettaisiin ilmaiseksi huoneusto jossain kaupungin talossa, ilmottaen samalla että kassa pidettiin avoinna kahtena päivänä viikossa kl:o 7—9 i. p. Rahatoimikamarin epäävän lausunnon[3]) mukaisesti hylkäsi[4]) Valtuusto tämän anomuksen.

Anomus erityskaivojen säilyttämisestä.

Sittekun Kiinteistöosakeyhtiö Olofsborg, Palovakuutusyhtiö Pohjola ja Osakeyhtiö Aeolus Valtuustolle jättämässään yhteisessä anomuksessa olivat pyytäneet saada entisellään säilyttää näiden yhtiöiden taloihin kuuluvat erityskaivot, jotka olivat laitetut viereisten katujen alle, oli Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa[5]), kuultuaan Rakennuskonttoria, esittämillään syillä ehdottanut[6]) että anojille myönnettäisiin toistaiseksi lupa säilyttää talojansa varten laittamansa erityskaivot silloisilla paikoillaan ollen kuitenkin talonomistajat velvolliset vastedes, jolloin kaupungin tahi sen jolle kaupungin oikeus tässä suhteessa luovutettiin tarve vaati, kolmen kuukauden kuluessa irtisanomisen perästä poistamaan puheenalaiset kaivot. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[7]). Valtuusto hyväksyä tämän Rahatoimikamarin esityksen, mutta samalla kehottaa Maistraattia toimittamaan että Valtuuston päätös merkittäisiin kaupungin kiinteistökirjaan niiden tonttien kohdalle, joita nyt myönnetty etu tarkotti.

Rahatoimikamarille annettu valtuutus myöntää sähköjohtojen säilyttämisluvan pidennystä.

Valtuustolle oli sähkövalaistuksen järjestämistä varten asetettu valiokunta huomauttanut, että Lisätyn Valtuuston valiokunnan ehdotuksen käsittelyssä kesäkuun 14 p:nä 1904 tekemä päätös[8]) palauttaa asia Valiokuntaan

[1]) Rhkn kirj. N:o 286 7 p. jouluk. — [2]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 47. — [3]) Rhkn kirj. N:o 124 18 p. toukok. — [4]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 26. — [5]) Katso 1904 v. kert. s. I. 45. — [6]) Rhkn kirj. N:o 16 12 p. tammik. — [7]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 16. — [8]) Katso 1904 v. kert. s. I. 51 ja ss.

oli suuressa määrin hidastuttanut asian lopullista käsittelyä. Nyt kumminkin se toimilupa, jonka Valtuusto oli myöntänyt muutamille yksityishenkilöille ja yhtiöille, oli päättyvä syyskuun 1 p:nä, jonka vuoksi valiokunta esitti Valtuustolle, että Rahatoimikamari valtuutettaisiin anomuksesta myöntämään niille henkilöille ja yhtiöille, joilla viimeksi oli ollut oikeus sähköjohtojaan varten käyttää kaupungin katuja, teitä ja julkisia paikkoja, oikeuden pidennystä yhdeksi vuodeksi eteenpäin eli siis syyskuun 1 p:ään 1906 entisillä ehdoilla ja samassa laajuudessa kuin ennen. Koska kuitenkin niihin liikkeisiin, jotka hankkivat kaupungille sähkövoiman, laitosten suuremman käytön takia oli yhä syvemmälle juurtunut tapa paksulla nokisella savulla liata kaupunkia, katsoi valiokunta tarpeelliseksi, Valtuustolle huomauttaa, eikö Valtuustolla olisi syytä kääntää Maistraatin huomio tähän epäkohtaan ja anoa, että Maistraatti ryhtyisi niihin toimenpiteisiin, jotka sen ehkäisemiseksi voivat olla tarpeen. Asiaa esitettäissä päätti[1]) Valtuusto, hyväksymällä valiokunnan ehdotuksen muissa kohdin, pitentää toimilupa syyskuun 1 p:ään 1907, jonka ohessa valiokuntaan lykättiin keskustelun kuluessa tehty ehdotus Rahatoimikamarin valtuuttamisesta myöntää samaksi ajaksi lupaa uusien haarajohtojen asettamiseen. Valiokunnan toinenkin ponsi hyväksyttiin.

Tämän yhteydessä päätti Valtuusto katsoen valiokunnan ensimäisen ponnen johdosta tekemäänsä päätökseen jättää Rahatoimikamarin päätettäväksi sähköteknikko Otto A. Blomqvistin Valtuuston kansliaan jättämän anomuksen saada syyskuun 1 p:n 1905 jälkeenkin säilyttää ja käyttää pystyttämänsä sähköjohdot, joita hän aikasemmin oli saanut luvan käyttää mainittuun päivään asti.

Myönnetty ja kielletty lupa sähköjohtojen asettamiseen.

Tehtyjen anomusten johdosta ja hankittuaan valaistuslaitoksen toimitusjohtajan lausunnot sekä tämän ehdottamilla ehdoilla myönsi Valtuusto seuraaville hakijoille luvan sähkövalaistus- ja -voimajohtojen asettamiseen kaupungin katujen ja julkisten paikkain ylitse tai alitse, nimittäin: kauppias M. E. Fazer[2]) maanpäällisen johdon toiminimi M. E. Fazer & C:on sokeritehtaalta Nuoranpunojankadun talossa N:o 4 saman kadun tonttiin N:o 3; kiinteistöosakeyhtiöt »Sirius» ja »Fredsgatan 11» maanalaisia johtoja Helsingin Sähkövalaistus Osakeyhtiön johtoverkosta yhtiöiden taloihin Fabianin- ja P. Makasiinikatujen kulmauksessa sekä

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 14. — [2]) S:n s:n 9 p. toukok. § 16.

Rauhan- ja Mariankatujen kulmauksessa; Aleksanterin Yliopisto[1]) maanpäällisen johdon sanotusta johtoverkosta Fysiologisen Laitoksen taloon Siltavuorella; viimemainittu hakija toisen maanpäällisen johdon Kirurgisesta sairaalasta Tähtitieteelliseen Observatorioon[2]); sekä Helsingin Puuseppätehdas osakeyhtiö[3]) samoin maanpäällisen johdon yhtiön sähkösentraalista Lastenkodonkadun tontilla N:o 5 varastopaikalle N:o 6 Ruoholahden rannassa. — Sitävastoin hylättiin[4]) kiinteistöosakeyhtiö Ainon anomus saada asettaa maanalaisen haarajohdon Valaistusosakeyhtiön verkosta yhtiön taloon Yrjön- ja Uudenmaankatujen kulmauksessa.

Määräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren ylläpitoon.

Valtuuston antaman ohjeen mukaan oli Helsingin anniskeluosakeyhtiön Johtokunta kirjelmässä marraskuun 24 p:ltä tehnyt esityksen[5]) määrärahan myöntämisestä yhtiön voittovaroista vuodelta 1905 Johtokunnan hallittavana olevain Korkeasaaren ja Seurasaaren kansanpuistojen kunnossapitämiseksi vuonna 1906. Menot, joista merkittävimpinä mainittiin kahden uuden aitauksen kustannukset, oli Johtokunta laskenut seuraavasti:

Korkeasaarelle:

Palkkauksia ja päiväpalkkoja	Smk.	13,000: —	
Eläintarha ja sen rakennukset	»	32,000: —	
Korjaus- ja istutustöitä	»	8,000: —	Smk. 54,000: —

Seurasaarelle:

Palkkauksia ja päiväpalkkoja	Smk.	12,000: —	
Korjaustöitä	»	4,000: —	
Sekalaisia	»	1,000: —	» 17,000: —
Yhteensä		— —	Smk. 71,000: —

Kun yhtiön talojen ylläpito ja sekalaiset kustannukset oli laskettu 7,400 markaksi, sekä nettojäännös vuokrista y. m. noin 43,400 markaksi, vaadittiin saarien ja sikäläisten laitteiden kunnossapitoon 35,000 markan suuruinen summa. Johtokunta esitti näin ollen Valtuustolle, että tämä

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 15. — [2]) S:n s:n 17 p. lokak. § 18. — [3]) S:n s:n 19 p. syysk. § 38. — [4]) S:n s:n 9 p. toukok. § 23. — [5]) Valt. pain. asiak. N:o 34.

summa myönnettäisin puheenalaiseen tarkotukseen. Budgettivaliokunnan anomuksesta antaman lausunnon mukaisesti myönsi[1]) Valtuusto pyydetyn summan.

Vahvistaessaan menosäännön vuodelle 1906 päätti[2]) Kaupunginvaltuusto suoritettavaksi erinäisiä yleisiä töitä, joista tässä mainittakoon seuraavat: 1906 vuoden menoarvio.

Vesijohdon putkiverkon laajentamiseen ja vesimittarien ostoon otettiin menoarvioon yhteensä Smk. 167,000: — ja olivat päätetyt uutislaitteet seuraavat: vesijohto Kammionkadun alle, tulevan Humalistonkadun osan alle, Perämiehenkadun alle Merimiehen- ja Pursimiehenkatujen välillä (putkienvaihto), Kasarmikadun alle P. Robertinkadusta Vuorimiehenkadulle, sekä Neitsytpolun alle viimemainitusta kadusta Tehtaankadulle (ensimäinen osa putkienvaihtoa), Aleksanterin-, Helenan- ja P. Esplanadikatujen alle Senaatintorista Mariankadulle (putkienvaihto), Unioninkadun alle P. Esplanadin- ja Aleksanterinkatujen välillä (osittain putkienvaihtoa), Kanavatorin alle Konstantininkadusta Aleksanterinkatuun, Ritarikadun alle Hallituskadusta Aleksanterinkatuun, Sofiankadun alle (putkienvaihto), E. Esplanadikadun alle Korkeavuorenkadusta Kasarmikatuun, sekä Fabianinkadusta Länsi-Rantaan (putkienvaihto), Pitkänsillanrannan alle pitkin korttelia N:o 298, Pääskylänkadun alle I. Viertotien ja Söörnäisten Rantatien välille, Kulmalankadun alle, pitkin Hermannin I Vuorikatua, Museokadun alle Töölönkadusta I. Viertotielle sekä Aurorankadun alle Museokadun ja Viertotien välille, sekä Porvoon-, Inkoon- ja Espoonkatujen alle. Vesijohdon putkiverkon laajentaminen.

Sittenkun kaikki siivilät oli betoneerattu ja vanhemman vesisäiliön katto uudestaan katettu, otettiin tämän otsakkeen alle ainoastaan määräraha vesijohdon rakennusten y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon, Smk. 25: 000,— sekä vesimittarien korjaukseen arviolta Smk. 5,400: —, Smk. 37,200: — vastaan yhteensä koko otsakkeelta edellisen vuoden menoarviossa. Vesijohdon kunnossapito ja korjaus.

Erinäisiä pienempiä vesijohtoon kuuluvia töitä varten merkittiin yhteensä Smk. 4,100: —. Nämä työt olivat: uuden hevosjuottoaltaan asettaminen Katajanokalle, Pohjoissataman vapaakaivon muutos, ukkosenjohdattimen pystyttäminen vesisäiliöön ja istutustöitä Vanhassakaupungissa. Sekalaisia töitä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 2. — [2]) Rhkn kirj. N:o 258 26 p. lokak. (Valt. pain.asiak. N:o 26), Valt. pain.asiak. N:ot 29, 33 ja 35, Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 1.

Kaupungin rakennusten ja tilusten korjaus ja kunnossapito.

Rakennusten ja tilusten korjaus ja kunnossapito nimisen otsakkeen alla huomataan muutamia suurempia töitä, nimittäin: erinäisiä pohjoisen ja eteläisen palotornin korjauksia, yhteensä Smk. 7,000: —, yllämainittu Kaupunginvaltuuston istuntosalin korjaus sekä uuden kaluston hankkiminen siihen, Smk. 20,000: —, sekä Marian sairaalan tavanmukainen vuosikorjaus, Smk. 19,000: —. Muut työt, osittain jokavuotisia, ynnä sekalaiset korjaukset nousevat yhteensä Smk. 57,625: —

Uutisrakennukset.

Otsakkeen »Uutisrakennukset» alle merkittiin määrärahat seuraavia jo edellä mainittuja töitä varten: uusi keuhkotautispaviljonki Vaivaistalolle Smk. 50,000: —, uusi kansakoulutalo Tehtaankadun varrelle, osa kustannuksesta, Smk. 200,000: —, sekä sen lisäksi desinfisioimislaitoksen lisärakennukseen Smk. 4,800: —.

Katujen ja yleisten paikkain korjaus, kunnossapito ja uudistyöt.

Katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon otettiin yhteensä Smk. 131,200: — ja oli näillä varoilla paitsi erinäisiä korjauksia suoritettava kaupungille kuuluvan Mikonkadun osuuden pitkin Rautatientoria, kaupungin Sofiankadun osuuden, kaupungin L. Heikinkadun Bulevardinkadun ja Vladimirinkadun välisen osuuden Vladimirinkadun jatkon L. ja I. Heikinkatujen välillä, Antinkadun jatkon L. ja I. Heikinkatujen välillä sekä Kauppatorin jälellä olevan osan laskeminen priima nupukivillä asfalttiin; samoin 2,5 metrin levyisen käytävän laskeminen priima nupukivillä Erottajantorin poikki Erottajankadun jatkoksi sekä kaupungille kuuluvan Siltasaarenkadun osuuden laskeminen samallaisilla kivillä asfaltiin. — Uutislaitteita nimisen otsakkeen alla määrättiin kaikkiaan Smk. 408,933: 14 seuraaviin töihin: Töölönkadun tontin N:o 45 tasottaminen leikkikentäksi[1]); kaupungille kuuluvan Tehtaankadun osuuden Laivurinkadusta Sepänkatuun ja kaupungin Tehtaan- ja Sepänkatujen välisen Laivurinkadun osuuden laskeminen mukulakivillä, kaupungin Merikadun osuuden ja Meritorin osien makadamiseeraus; samoin Sörnäisten Rantatien laskeminen mukulakivillä Hakaniemen torin ja Haapaniemenkatujen välillä; vaihderaiteet Hakaniementorille ja Sörnäisten Rantatien länsiosaan; samoin Rahapajanrantaan; Ruoholahden täyterannassa olevan yksityisen omistaman rautatieraiteen lunastus; Pitkäsillan Rantakadun tasotus 15 metrin levyiseksi pitkin korttelia N:o 298; 3:nnen linjan pitkin korttelia N:o 313, Pääskylänkadun I. Viertotien ja Sörnäisten Rantatien välisen osan, Kulmalankadun sekä kort-

[1]) Katso yllä s. 53.

telin N:o 285 itäpuolitse kulkevan kadun tasotus; Fjälldalin museotonttia ympäröivien Museo-, Töölön-, Cygnaeus- ja Aurorankatujen ynnä L. Viertotien tasotus; korttelin N:o 107 pohjoispuolitse kulkevan tien, Ruoholahden täyterannan varastopaikkojen välisten teiden tasotus, sekä samoin Porvoonkadun Kotkan- ja Karjalankatujen välisen pohjoispuolen ja Fredriksberginkadun tasotus 8 metrin levyiseksi Kotkan- ja Karjalankatujen välillä sekä Espoon-, Inkoon- ja Karjalankatujen tasotus 12 metrin levyisiksi Porvoon- ja Fredriksberginkatujen välillä.

Kanavain ja viemäriojain korjaus, kunnossapito ja uudistyöt.

Tämän otsakkeen alle otettiin samoinkuin vuoden menoarvioon erinäisiin kunnossapito- ja täydennystöihin Smk. 15,000: — edellisiin ja 3,000: — jälkimäisiin sekä sen lisäksi uutislaskutöihin erinäisten katujen alla yhteensä Smk 20,500: — ja Näkinkujan alaisen kanavan jatkamiseen Smk 2,500: — Uutislaitteet, joita varten myönnettiin yhteensä Smk 83,540: —, kuuluvat pääasiallisesti vastaaviin kaduntasotustöihin.

Teiden ja viertoteiden korjaus.

Tiet ja Viertotiet nimisen otsakkeen alle otettiin korjauksiin ja kunnossapitoon Smk 10,000: — ja 15,000: — jonka ohessa huomataan seuraavat uutislaitteet: edellämainittu tie Helsingin viereisen kuritushuoneen alueen halki, määräraha Smk 8,000: — sekä tie vanhan ja uuden Eläintarhan tien välillä huvilan N:o 7 halki, määräraha Smk 11,200: —.

Satamain korjaus; kunnossapito ja uutislaitteet.

Satamain korjaukseen ja kunnossapitoon määrättiin kaikkiaan Smk 44,000: — Smk 55,800: — vastaan vuoden menoarviossa. Uutislaitteet nousivat ainoastaan Smk 1,300: —.

Istutusten korjaus, kunnossapito ja uutislaitteet.

Kaupungin istutusten korjauksiin ja kunnossapitoon otettiin Smk 65,500: — suuruinen summa, vastaten Smk 58,500: — vuoden menoarviossa. Uutislaitteista mainittakoon: Kaivopuiston istutustyöt, Smk 10,000: —, jatketut tasotustyöt Eläintarhan urheilukentällä samoin Smk 10,000: —. Muut uutistyöt nousivat yhteensä Smk 12,900: —.

Puhtaanapitolaitos.

Otsake »Puhtaanapitolaitos» käsittää Smk. 127,200: — määrärahan korjauksiin ja kunnossapitoon, vastaten Smk. 111,200: — tänä vuonna, jota vastoin uudislaitekustannukset, käsittäen 8 rikkakärryn ja 100 rikkalaatikon oston, ovat alenneet Smk:sta 31,800: — Smk:kaan 5,800: —.

Työkalut ja sekalaista.

Työkaluja ja sekalaisia nimisten otsakkeiden alla olevat määrärahat merkittiin Smk:ksi 7,000: — ja 8,940: —.

Valaistuslaitoksen meno- ja tuloarvio.

Kaupungin yleiseen menoarvioon oli kuten ennenkin liitetty valaistuslaitoksen menoarvio, jossa menot olivat lasketut Smk:ksi 641,300: —, jakautuen seuraaviin eriin: hallinto Smk 55,150: —, kaasunvalmistuskustan-

nukset Smk 285,000: —, kustannukset sivutuotteista Smk 8,400: —, katuvalaistuksen kustannukset Smk 37,800: —, yksityisen kaasunkulutuksen kustannukset Smk 15,100: — korjaukset ja kunnossapito Smk 31,800: —, korkoa konttokuranttitililtä kaupunginkassan kanssa Smk 12,000: —, pääputkiverkon laajennus Smk 48,000: —, uusien kaasulyhtyjen asettaminen Smk 16,480: — sekä haarajohtoja, kalustoa y. m. Smk 35,053: —, jonka ohessa huomataan yllämainittu, Kaupunginvaltuuston päätöksellään maaliskuun 15 p:ltä myöntämä määrä Smk 96,517: — uuden öljykaasutehtaan rakentamiseen. Kun kaasutehtaan tulot laskettiin Smk:ksi 73,800: —, tuli kaupungin yleisen tuloarvion hyväksi Smk 89,500: — suuruinen nettosäästö. Vastaavat luvut tämän vuoden meno- ja tuloarviossa olivat: menot Smk 504,100: —, tulot Smk 674,300: —, nettosäästö siis Smk 170,200: —.

Katuvalaistus.

Kaupungin katujen, laiturien ja tavaravajain valaisemiseksi kaasulla, petroleumilla ja sähkövalolla otettiin 1906 vuoden menosääntöön yhteensä Smk 250,089: 30 suuruinen määräraha vastaten Smk 239,576: — tämän vuoden menosäännössä.

b) *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevia asioita.*

Kaupungin rahaston tilinpäätös vuodelta 1904.

Kaupunginvaltuustolle oli Rahatoimikamarin kautta lähetetty[1]) Rahatoimikonttorin laatimat ja sen toimesta painatetut asiakirjat[2]), jotka koskivat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1904; tämä tilinpäätös oli yhteenvetona seuraavansisältöinen:

Tulot:

Käytetty säästö vuodelta 1903	Smk	560,000: —
Vuosirahansäännön mukaan	»	5,253,883: 87
» lisäksi	»	934,350: 29
Säästöä määrärahoista	»	167,702: 46
	Yhteensä Smk	6,915,936: 62

[1]) Rhkn kirj. N:o 75 16 p. maalisk. — [2]) Valt. pain.asiak. N:o 8.

Menot:

Määrärahoja vuosirahansäännön mukaan	Smk	5,813,883: 87
Määrärahain lisäksi käytetty	»	262,898: 81
Vajausta lasketuissa tuloissa	»	14,383: 72
	Smk	6,091,166: 40
Vuoden tulos, ylijäämä	»	824,770: 22
Yhteensä	Smk	6,915,936: 62

Edellämainittu ylijäämä, lisättynä vuodesta 1903 käyttämättömällä säästöllä eli	Smk	818,071: 13
tekee siirtoa vuoteen 1905	Smk	1,642,841: 35

Tilinkertomuksessa tehdyn tiedonannon johdosta että nostamattomain avustusten joukossa oli valtioavustus kansakouluja varten, 30,000 markkaa, jonka summan Lääninhallitus oli pidättänyt kolmannen vuosineljänneksen avustuksesta vuodelta 1903 ja joka vielä oli maksamatta, päätti[1]) Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta kehottaa Rahatoimikamaria laatimaan Valtuustolle täydellisen selonteon siitä, miksi mainittua avustusta ei vielä oltu kaupungille suoritettu. Muuten ei kertomus antanut aihetta mihinkään muistutukseen.

Kaupunginvaltuustolle Maistraatin kautta lähetetystä tilikertomuksesta[2]) käy muun muassa selville, Kaupungin tilien tarkastus vuodelta 1904.

että kaupungin viranomaisilta ja tilintarkastajilta, tänä vuonna, samoin kuin edellisinäkin, kokonaan oli salattu polisilaitoksen ylläpitoon suoritetun raha-avun käyttö. Tämä raha-avustus ja kustannus polisilaitoksen huoneustoista, niiden lämmittämisestä ja valaisemisesta ynnä sekalaiset menot yhteenlaskettuina teki kaupungin koko kustannus polisilaitoksesta vuonna 1904 Smk 249,996:22, osottaen edelliseen vuoteen verrattuna Smk 13,525: 57 lisäyksen.

Terveys- ja sairashoidon tileistä olivat tilientarkastajat huomauttaneet että Terveyshoitolautakunnalla oli tilittämätön Smk 15,226: 98 suuruinen summa, käsittäen kahden vuoden tilit, jonka vuoksi lausuttiin toivomus että tilit vastedes jätettäisiin hyvissä ajoin ennen kaupungin tilinpäätöstä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 26. — [2]) Valt. pain.asiak. N:o 19.

Vaivaishoitohallituksen myöntämistä hätäapulainoista, yhteensä 26,844 markkaa, oli tilintekovuonna suoritettu takaisin ainoastaan 514 markkaa; maksamatta oli Smk 24,252: —, joiden takaisinsaamisesta ei ollut suuria toiveita.

Opetustoimen tileistä olivat tilientarkastajat, sen johdosta että kansakoulujen tilit olivat ainoastaan kansakoulujen taloudenhoitajan todentamia, ehdottaneet, että näitä tilejä samaten kuin oli tapana kaupungin muissa lautakunnissa, ennen niiden jättämistä Rahatoimikamarille todentaisi myös Kansakoulujohtokunnan puheenjohtaja tai muu jäsen, jolle tämä tehtävä uskottiin.

Tilinpäätökseen ja hallintoon nähden kokonaisuudessaan esittivät tilientarkastajat, mitä tulee kunnallisverojen rästien perimiseen, eikö tätä voitaisi toimittaa kiireellisemmin, mainiten samalla että oli ollut mahdoton saada selville syytä siihen että useiden korkeassa asemassa olevien, valtionvaroilla palkattujen virkamiesten lainmukaiset verot Helsingin kaupungille vielä olivat kaupungin tileihin merkityt maksamattomina. — Tilienpäätös vuodelta 1904 osotti Smk:n 824,770: 22 ylijäämän. — Lopputuloksena tarkastuksesta lausuivat tilientarkastajat, että kaupungin rahatointa edelleenkin oli hoidettu asianymmärryksellä ja huolellisesti.

Vastuuvapaus kaupungin lautakunnille ja hallituksille.

Kansakoulujohtokunnan annettua selityksen tilientarkastajain yllämainittujen, kaupungin kansakoulujen tilien todentamista koskevain muistutuksen johdosta päätti [1]) Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myöntää kaupungin hallinnollisille virastoille, johtokunnille ja lautakunnille vastuuvapauden tilivuodelta.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tilientarkastus vuodelta 1904.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan kirjelmän ohella maalisk. 24 p:ltä lähetettyä Maistraatin kautta Valtuustolle kertomuksen yhtiön tilien ja hallinnon tarkastuksesta vuodelta 1904, missä tilientarkastajat olivat lausuneet havainneensa että tilit olivat yhtäpitäviä heille näytettyjen verifikaattien kanssa sekä myös että tilinpäätös oli oikein ja huolellisesti tehty, päätti[2]) Valtuusto myöntää johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta. Yhtiön käyttämättömästä voitosta tilivuodelta oli Smk 97,465: 65 mennyt kulkulaitosrahastoon ja Smk 146,198: 46 Helsingin kaupunkikunnalle.

Helsingin Vähittäismyyntiosakeyhtiön tilientarkastus vuodelta 1904.

Kirjelmän ohella maaliskuun 21 p:ltä oli Maistraatti Kaupunginvaltuustolle lähettänyt jäljennöksen Helsingin Vähittäismyyntiosakeyhtiön tilien ja hallinnnon tarkastuksen kertomuksesta vuodelta 1904, joka osotti

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 2. — S:n s:n 11 p. huhtik. § 24.

tilientarkastajain havainneen tulojen ja menojen olevan yhtäpitäviä näytettyjen verifikaattien kanssa, tilinpäätöksen olevan oikein tehdyn ja kirjanpidon muutenkin kaikin puolin tyydyttävästi toimitetun. Yhtiön käytettävänä oleva nettovoitto vuodelta oli Smk 96,534: 85, josta Smk 38,613: 94 meni kulkulaitosrahastoon ja Smk 57,920: 91 Helsingin kaupunkikunnalle. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myönsi[1]) Valtuusto yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden tilintekovuodelta.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Mariau turvakodin tilien tarkastus vuodelta 1904.

Saatuaan tiedon Sedmigradskyn pientelastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastuskertomuksesta vuodelta 1904, päätti[2]) Valtuusto myöntää näiden laitosten johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta, jonka ohessa tilientarkastajiksi tilivuodeksi 1905 valittiin konsuli G. Paulig ja maisteri Ernst Nordström.

Lahjoitusrahastojen hoito

Lahjoitusrahastojen tilien päätettyä vuodelta 1904 oli Rahatoimikonttori jättänyt Rahatoimikamarille painetun kertomuksen[3]) rahastojen hallinnosta, jonka Kamari lähetti[4]) Valtuustolle.

Esitys Raastuvanoikeuden neljännen osaston ottamisesta vakinaiseen menosääntöön.

Kirjelmässä Valtuustolle syyskuun 19 p:ltä oli Yhteinen Raastuvanoikeus anonut sellaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä, että Raastuvanoikeuden neljäs osasto, samalla tavoin järjestettynä kuin toinen ja kolmas osasto otettaisiin vakinaiseen menosääntöön. Perustellakseen tätä ehdotusta mainitsi Yhteinen Raastuvanoikeus, miten sanottu neljäs osasto aluksi v. 1892 perustettiin väliaikaiseksi osaksi syystä että arveltiin puuttuvan kokemusta missä määrin Raastuvanoikeuden työtaakka uuden rikoslain käytäntöön oton ja sen aiheuttaman polisikamarioikeuden lakkauttamisen kautta tulisi lisääntymään, osaksi silmällä pitäen maan oikeuslaitoksen tekeillä olevaa uudistusta, joka arveltiin pian voitavan toteuttaa; kumminkin oli osottautunut että Raastuvanoikeuden työ lakkamatta kasvoi, jonka ohessa mainittua oikeuslaitoksen uudistusta nähtävästi ei pitkään aikaan voitu toteuttaa. Näin ollen oli Yhteinen Raastuvanoikeus arvellut olevan syytä asettaa neljäs osasto, jolla oli sama työ kuin muilla osastoilla, samaan asemaan kuin nämä, jonka kautta mainitun osaston virkamiehet pääsisivät nauttimaan samoja palkkaetuja kuin toisen ja kolmannen osaston virkailijat. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätti[5]) Valtuusto periaatteellisesti hyväksyä tämän esityksen sekä kehottaa Yhteistä Raastuvanoikeutta laatimaan Valtuustolle ehdotuksen niiksi muutoksiksi ja lisäyksiksi, jotka tämän johdosta olivat tarpeen K. Senaa-

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 32. — [2]) S:n s:n § 4. — [3]) Valt. pain.asiak. N:o 8. — [4]) Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 10. — [5]) S:n s:n 17 p. lokak. § 19. —

tin kirjelmässä lokakuun 1 p:ltä 1887 annettuihin määräyksiin Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta.

Arkkitehdin ottaminen Terveyshoitolautakunnan palvelukseen.

Kokouksessaan marraskuun 29 p:ltä 1904 oli Valtuusto Rahatoimikamariin lykännyt[1]) Terveyshoitolautakunnan tekemän esityksen arkkitehdin ottamisesta Lautakunnan palvelukseen työläisasuntojen valvontaa varten, kehottaen Kamaria samalla antamaan lausuntonsa siitä, eikö olisi mahdollista jossain määrin jättää puheenalainen valvonta kaupungin rakennustarkastajalle korottamalla hänen palkkaetujaan. Antamassaan lausunnossa[2]) esitti Rahatoimikamari tämän johdosta, että neuvoteltaissa kaupungin rakennustarkastajan, arkkitehti R. Björnbergin kanssa oli tämä selittänyt tarvitsevansa touko—lokakuussa melkein koko aikansa virkansa puolesta toimittamiinsa rakennusten tarkastuksiin, jota vastoin hän vuoden muina kuukausina oli taipuvainen vaadittaissa ottamaan osaa Terveyshoitolautakunnan määräämiin työläis- ja muiden asuntohuoneustojen tarkastuksiin tai itse toimittamaan niitä, milloin näissä tarkastuksissa ammattitietoja rakennustekniikassa katsottiin olevan tarpeen. Työläisasuntojen tarkastus, jossa, kun oli kysymys asuntojen ahtaudesta tai kosteusmäärästä, ammattitiedot eivät olleet välttämättömiä, oli siis yleensä Lautakunnan jäsenten, ensimäisen kaupunginlääkärin tai jonkun Lautakunnan palveluksessa olevan tarkastusmiehen voitava toimittaa. Niistä katselmuksista, arviolta korkeintain 200 vuodessa, jotka rakennustarkastaja ehti toimittaa, pyysi hän palkkiota rakennuskatselmusten taksan mukaan, siis 5 markkaa kultakin toimitukselta. — Kannattaen rakennustarkastajan lausumaa mielipidettä, arveli Rahatoimikamari siihen katsoen että Terveyshoitolautakunnan tarkastusmiesten lukua oli uudessa menosäännössä lisätty kahdella, että Lautakunnalle olisi mahdollista panna toimeen, joskin aluksi vähemmässä määrin, työläisasuntojen tarkastuksen Lautakunnan nykyisen henkilökunnan avulla käyttäen lisäksi kaupungin rakennustarkastajan apua, milloin arveltiin olevan teknillisiä ammattitietoja tarpeen. Näillä perusteilla ehdotti Rahatoimikamari:

että Terveyshoitolautakunnan tekemä esitys arkkitehdin ottamisesta Lautakunnan palvelukseen pääasiallisesti työläisasuntojen valvontaa varten tällä kertaa hyljättäisiin; sekä

että yllämainittujen katselmustoimitusten korvaukseksi Kaupunginvaltuuston kuluvan vuoden käyttövaroista myönnettäisiin 1,000 markan

[1]) Katso 1904 v. kert. s. I. 78, 79. — [2]) Rhkn kirj. N:o 32 26 p. tammik. (Valt. pain.asiak. N:o 7).

arviomääräraha, maksettavaksi Terveyshoitolautakunnan hyväksymäin laskujen mukaan.

Asian lykkäsi[1]) Valtuusto Työväenasiain lautakuntaan saadakseen sen lausunnon. Tämä annettiin[2]) lokakuun 12 p., ja teki Lautakunta siinä selkoa asuntojen tarkastuksesta muissa maissa ja huomautti, mitenkä kaikkialla oli osottautunut puheenalaisen tarkastuksen tehokkaan toimittamisen edellytykseksi, että oli ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin asuntojen puutteen poistamiseksi yleensä. Kun tähän tuli lisäksi, että voimassa oleva asuntolainsäädäntö oli ylen puutteellinen ja ylimalkainen, oli Lautakunta sitä mieltä että Terveyshoitolautakunnan ehdottama toimenpide ei johtaisi tarkotettuun tulokseen, vaan olisivat kunnan voimat tätä nykyä suunnattavat yllämainitun epäkohdan, nimittäin asunnonpuutteen, poistamiseksi, missä suhteessa Lautakunta viittasi syyskuun 29 p:nä antamaansa lausuntoon[3]) työväen esikaupungin perustamisesta. Se tehtävä, joka Terveyshoitolautakunnan esityksen mukaan m. m. oli uskottava ehdotetulle virkailijalle, nimittäin työväenasuntokysymyksen tutkiminen kokonaisuudessaan ja ehdotusten laatiminen toimenpiteiksi työväestön asuntoolojen parantamiseksi yleensä, näytti sopivimmin olevan yhdistettävä niihin tehtäviin, jotka olivat jätettävät ehdotetulle rakennuslautakunnalle.

Yllälausutun perusteella ja kun Terveyshoitolautakunnassa parhaillaan oli tekeillä ehdotus kaupungin terveyshoitojärjestykseksi ja tämä ehdotus oleellisesti vaikutti asuntojentarkastuksen järjestelyyn, katsoi Lautakunta tehdyn ehdotuksen voivan toistaiseksi raueta ja Terveyshoitolautakunnan edelleenkin olevan toimitettava puheenalaista tarkastusta. Tästä aiheutuvien kustannusten suorittamiseksi oli tulevan vuoden menosääntöön otettava 3,000 markan arviomääräraha käytettäväksi Terveyshoitolautakunnan harkinnan mukaan työvoimain lisäämiseksi usein mainitun tarkastuksen toimittamista varten.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[4]) Valtuusto suostua Työväenasiain lautakunnan tekemään esitykseen.

Toisen kaupunginlääkärinviran toisinjärjestely.

Kirjelmässä Valtuustolle kesäkuun 2 p:ltä oli Terveyshoitolautakunta, huomauttanut mitenkä läänin Kuvernöörin joulukuun 21 p:nä 1893 vahvistama ja vielä voimassa oleva Helsingin kaupunginlääkärien ohjesääntö ei ollut tyydyttävällä tavalla voinut järjestää molempain kaupunginlää-

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 11. — [2]) Valt. pain.asiak. N:o 25. — [3]) Katso yllä s. 6 j. ss. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 11.

kärien yhteistyötä. Kun toinen kaupunginlääkärinvirka tohtori E. Jusslinin kuoleman kautta oli tullut vapaaksi, oli Lautakunta ottanut harkittavakseen kysymystä millä tavalla, saavutetun kokemuksen nojalla, mainittu virka oli uudestaan järjesteltävä. Lautakunnan mielestä oli tarpeellista koettaa aikaansaada lähempää yhteistoimintaa molempain mainittujen virkailijain välillä siten, että toinen kaupunkilääkäri koko vuoden avustaisi kaupunginlääkäriä hänen virkatehtävissään ja siten saavuttaisi tarpeellista kokemusta kaupungin terveyshoidossa, tullakseen siten kykeneväksi tarpeen tullen astumaan hänen tilalleen. Oheenliittäen ehdotuksen sanotun virkamiehen ohjesäännöksi esitti Terveyshoitolautakunta näin ollen, että Valtuusto, hyväksymällä Lautakunnan yllämainitun ehdotuksen toisen kaupunginlääkärin virkatehtäväin muutoksiksi siten, että siihen luettaisiin, paitsi mitä hänen tehtäviinsä tähänkin asti on kuulunut, myös velvollisuus avustaa ensimäistä kaupunginlääkäriä kaupungin terveysolojen valvomisessa, toimittaisi asianomaiselta viranomaiselta vahvistuksen oheenliitetylle ohjesääntöehdotukselle; että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi toisen kaupunginlääkärin vuosipalkkaukseksi 7,000 markkaa, josta palkkaa 5,000 markkaa ja palkiota 2,000 markkaa, oikeudella 1,000 markan palkkion korotukseen viiden ja kymmenen vuoden kuluttua sekä jättäisi asianomaiseen paikkaan anomukseen hänen osanotostaan siviiliviraston leski- ja orpokassaan; sekä että toisen kaupunginlääkärin sijaisen palkkaamiseksi tämän lomaaikana myönnettäisiin 400 markan vuotuinen määräraha. Sen ohessa anoi Lautakunta että puheenalaisen viran täyttäminen lykättäisiin toistaiseksi ja että virkaa saisi hoitaa sijainen. Suostumalla Terveyshoitolautakunnan viimemainittuun ehdotuksen[1]) lykkäsi[2]) Valtuusto asian muissa kohdissa erityiseen valiokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat Öhman, af Forselles ja Ignatius.

Ehdotus Terveyshoitolautakunnan ohjesäännön 4 ja 5 §§ muutokseksi.

Samalla kun Valtuusto marraskuun 29 p:nä edellisenä vuonna pitämässään kokouksessa oli myöntänyt[3]) Terveyshoitolautakunnan puheenjohtajalle, laskettuna 1905 vuoden alusta, 1,200 markan vuosipalkkion oli Valtuusto kehottanut Lautakuntaa laatimaan ehdotuksen muutoksiksi ja lisäyksiksi Lautakunnan ohjesääntöön tarkotuksella lähemmin määrätä puheenjohtajan tehtävät. Tämän johdosta jätti Lautakunta Valtuustolle laatimansa ehdotuksen niiden Terveyshoitolautakunnan ohjesäännön pykäläin muutokseksi, joita Valtuuston yllämainittu päätös koski,

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 17. — [2]) S:n s:n 19 p. syysk. § 42. — [3]) Katso 1904 v. kert. s. I. 89.

huomauttaen samalla ettei sen mielestä ollut tarpeellista jättää Lautakunnan puheenjohtajan tehtäväksi Marian sairaalan ja kaupungin avustamain yksityissairaalain tarkastuksen, koska sellainen tarkastus, Helsingin ensimäisen kaupunginlääkärin ohjesäännön 7 §:n mukaan, kuului tämän tehtäviin. Terveyshoitolautakunnan ehdotuksen mukaan saisivat yllämainitut ohjesäännön §§ seuraavan muutetun sananmuodon:

4 §.

Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja valitaan vuosittain sen jäsenistä; puheenjohtajan valitsee Kaupunginvaltuusto ja varapuheenjohtajan Lautakunta. Vaalin tuloksista on kirjallisesti ilmoitettava läänin Kuvernöörille ja Maistraatille sekä yleisölle annettava tieto suomen- ja ruotsinkielellä kaupungissa ilmestyvässä sanomalehdessä.

5 §

Puheenjohtaja, joka nauttii Valtuuston määräämää vuotuista palkkiota, kutsuu kokoon Lautakunnan kerran kuussa tahi useammin, mikäli tarve vaatii, johtaa Lautakunnan keskusteluja sekä valvoo asiain esittelyä ja päätösten toimeenpanoa. Lautakunnan tulee myös kokoontua, kun vähintäin kaksi sen jäsenistä sitä puheenjohtajalta anoo».

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[1]) Valtuusto hyväksyä Terveyshoitolautakunnan laatiman ehdotuksen puheenalaisten Lautakunnan ohjesäännön pykäläin muutokseksi sekä läänin Kuvernööriltä anoa ehdotuksen vahvistusta.

Toimenpiteitä veneristen tautien vastustamiseksi.

Laajahkossa, maaliskuun 16 p. 1905 päivätyssä mietinnössä[2]) oli Terveyshoitolautakunta huomauttunut, mitenkä niiden ilmotusten mukaan kaupungissa sattuneista akuuttisista sairaustapauksista, joita useimmat täkäläiset lääkärit ja muutamat sairaalat viikottain jättävät Lautakunnan toimistoon, veneriset taudit olivat vuodesta 1901 arveluttavassa määrin lisääntyneet. Tämän seikan valaisemiseksi esitettiin tilastollisia tietoja, jotka m.m. osottivat että kun vuosina 1897—1900 1000 asukasta kohti tuli keskimäärin 10,2 mainittujen tautien tartuttamia henkilöitä, tämä luku ajanjaksona 1901—1904 oli 19,3. Koska niin suuresta veneristen tautien lisääntymisestä ei ollut ainoastaan yksilölle, vaan myös yhteiskunnallekin suuri vaara, oli Lautakunta, toivoen voivansa keksiä

[1]) Valt pöytäk. 18 p. huhtik. § 10. — [2]) Valt. pain.asiak. N:o 15.

sopivia keinoja näiden tautien laajenemisen ehkäisemiseksi, keväällä 1904 ottanut asian harkittavakseen ja sitten erinäisissä kokouksissa sitä käsitellyt käyttäen asiantuntijoiksi kutsuttujen entisen polisimestarin, eversti Ivar Gordie'n, professori C. Lundströmin, tohtorien W. Collanin ja vapaaherra A. Cedercreutzin, entisen tarkastuslääkärin W. Saxbäck'in, ja tämän kuoltua v. t. tarkastuslääkärin, tohtori W. Stockmannin apua.

Veneristen tautien levenemisen syiksi mainittiin mietinnössä työnetsijän sisäänmuutto kaupunkiin, luonaasujain-järjestelmä y. m. sekä ensi sijassa ammatillinen haureus. Venerisen tarkastustoimiston vuosikertomusten mukaan oli vuosina 1895—1903 73,8 % säännöllisen tarkastuksen alaisista julkisesti ammattihaureutta harjottavista ja 39,6 % tilapäisesti tarkastetuista naisista tarkastuksessa ilmenneen venerisen taudin johdosta vuosittain lähetetty sairaalaan, ja täytyi siis ammatillista haureutta harjoittavain naisten kesken tavattavain veneristen tautien lukuisuuden takia katsoa näiden henkilöiden olevan suurena terveydellisenä vaarana.

Armollisessa, toukokuun 28 p. 1894 veneristen tautien vastustamisesta annetussa asetuksessa ja samana päivänä annetussa Arm. julistuksessa, joka sisältää lähempiä määräyksiä toimenpiteistä näiden tautien vastustamiseksi, säädettiin muun muassa että sekä lääkintö- (s. o. terveyshoito-) että myös polisiviranomaisten tulee vastustaa venerisiä tauteja ja niiden leviämistä sekä että polisiviranomaisten etenkin tulee valvoa prostittueerattuja henkilöitä.

Mitä tulee lääkintöviranomaisten, s. o. Helsingin Terveyshoitolautakunnan toimenpiteisiin oli niitä tuskin nimeksikään. Laajempiin toimenpiteisiin olivat sitä vastoin polisiviranomaiset ryhtyneet sekä mainitun asetuksen ja julistuksen että myös K. Senaatin toukokuun 19 p. 1896 antaman määräyksen ja kesäkuun 19 p. 1896 annetun Helsingin kaupungin prostitueerattujen henkilöiden tarkastuslääkärin ja -polisin ohjesäännön perusteella. Näiden säädösten mukaan olivat polisin toimenpiteet melkein yksinomaan rajottuneet prostitueerattuihin henkilöihin ja veneristen tautien levenemiseen heidän kauttansa.

Tunnetusti prostitueerattujen valvonta sekä niiden naisten etsiminen, joiden voidaan epäillä antautuneen harjottamaan ammattihaureutta, kuuluu kaupungin polisimestarin johdolla n. s. siveyspolisille, jonka muodostavat yksi komisarius, yksi ylikonstaapeli ja kuusi konstaapelia, jonka ohessa terveyshoidollinen tarkastus on uskottu tarkotusta varten otetulle lääkärille, jonka käytettäväksi kaupunki on asettanut kahden huoneen

suuruisen huoneuston kaupungin omistamassa, Aleksanterinkadun talossa N:o 22, sekä kaikki tarkastuksessa tarvittavat ainekset.

Sairashoidon hankkimiseksi venerisiä tauteja poteville ei Helsingin kaupungin puolelta oltu ryhdytty mihinkään erityisiin toimenpiteisiin. Kuitenkin olivat kaupungin alueläkärit hoitaneet muutamia harvoja tämänlaatuisia sairaita. Kaikkea sitä sairashoitoa, jota veneriset potilaat olivat nauttineet, olivat niin muodoin tarjoneet joko yksityiset lääkärit tai yleisen sairaalan syfiliittinen osasto joko hoitamalla heitä poliklinillisesti tai sairaalaan ottamalla.

Tämän jälkeen siirtyy Lautakunta käsittelemään kysymystä sopivimmista toimenpiteistä veneristen tautien vastustamiseksi, ja huomauttaa että vaikkei terveyshoito yksinään voi alottaa ja onnelliseen päätökseen saattaa taistelua näitä tauteja vastaan, ilman useiden muiden yhteiskuntalaitosten tehokasta apua, kuitenkin on meidän aikana kerta kaikkiaan sovittava siitä, että terveyshoitoviranomaisten tulee ottaa johtaakseen kaikkia niitä toimenpiteitä, jotka ensi sijassa tarkottavat tautien vastustamista. Että tämä piti paikkansa veneristen tautien vastustamiseen nähden ei Lautakunnan mielestä voitu syyllä kieltää, ja sai virallista tukea siitäkin, että yllämainitussa, näiden tautien vastustamista koskevassa asetuksessa lääkintä- s. o. terveyshoitoviranomaiset mainitaan ensimäisinä niistä viranomaisista, joille tämä toiminta kuuluu. Että sen ohessa polisiviranomaiset olivat saaneet tehtäväkseen vastustaa näitä tauteja ja niiden levenemistä sekä erityisesti valvoa ammattihaureutta ja siitä yhteiskunnalle johtuvia terveyshoidollisia vaaroja sai luonnollisen selityksensä sekä siitä, että niinä aikoina, jolloin terveyshoito vielä oli alullaan, katsottiin sopivaksi uskoa tämä tehtävä suuremmalla virkavallalla varustetulle viranomaiselle, että myös siitä, että polisiviranomaisten yleisen järjestyksen kannalta tuleee valvoa prostitueerattuja.

Mitä tulee keinoihin veneristen tautien vastustamiseksi, oli, niinkuin kaikkien tarttuvien tautien vastustamisessa, seuraavat seikat otettava huomioon ja toimeenpantava, nimittäin:

1:ksi tautien taajuuden ja niiden seikkain tutkiminen, jotka myötävaikuttavat niiden leviämiseen ja edistävät sitä;

2:ksi ehkäseviin toimenpiteisiin ryhtyminen;

3:ksi parantaviin toimenpiteisiin ryhtyminen, jotka samalla vaikuttavat ehkäisevinä toimenpiteinä.

Ensimäiseen kohtaan nähden oli Terveyshoitolautakunta ryhtynyt toimenpiteeseen saadakseen kaikki ne tilastolliset ja yksityistapauksia käsittävät ainekset, jotka voivat olla tarpeen nyt puheena olevan kysymyksen selvittämiseen, ja siinä tarkotuksessa vaatinut kaikilta niiltä sairaaloilta ja lääkäreiltä jotka tarjoovat lääkärinapua ja hoitoa venerisiä tauteja poteville henkilöille, sekä kaupungin tarkastuslääkäriltä seikkaperäisiä tietoja puheenalaisten henkilöiden sukupuolesta, ijästä y. m.

Venerisiin tauteihin, samoinkuin tarttuviin tauteihin nähden ylimalkaan, tarkotettiin parantavilla toimenpiteillä taasen ensi sijassa potilaiden terveyden parantamista; mutta jos tämä tarkotus kerran todella saavutettiin, oli samalla tartunnan pesä saatu hävitetyksi ja siten saavutettu profylaktinen (ehkäisevä) tulos. Tältä kannalta katsoen oli senvuoksi veneristen potilaiden terveyden parantamista pidettävä tärkeimpänä keinona näiden tautien ehkäisemiseksi. Näin ollen oli Helsingin kaupunginkin ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka mikäli mahdollista tarjoisivat sairaille tilaisuutta tarpeelliseen lääkärin- ja sairashoitoon.

Voimassa olevain asetusten mukaan oli yleensä valtion tehtävänä huolenpito veneristen potilaiden hoidosta; kuitenkaan eivät yksityiset kunnat olleet kokonaan vapautetut suorittamasta puheenalaisten potilaiden hoitokustannuksia, koskapa mainitun Arm. julistuksen 12 § 3 mom. sisälsi seuraavan säädöksen: »Jos varaton potilas on saanut luvan olla lääkärin hoidettavana ulkopuolella yleistä sairashuonetta, suorittaa kunta siihen hoitoon menevät kustannukset.» Tämä kuntain velvollisuus kustantaa varattomain potilasten lääkrinhoitoa tarkotti siis ensi sijassa kiertävää tahi poliklinista sairashoitoa. Että Helsingin kaupunkikunta toistaiseksi ei ollut tarvinnut suorittaa mitään suoranaisia menoja tätä sairashoitoa varten johtui siitä edullisesta seikasta, että valtion yleisen sairaalan syfiliitiselle osastolle oli järjestetty poliklinikka m. m. veneristen tautien hoitoa varten. Joskin kuten oli syytä otaksua, tämä poliklinikka oli tyydyttänyt aikasempia vähempiä vaatimuksia, ei sen nyt enää mitenkään voitu katsoa vastaavan veneristen potilaiden poliklinisen hoidon tarvetta, jonka vuoksi näytti tarpeelliselta nopean ja helposti saatavan lääkärinavun hankkimiseksi työväen luokkaan kuuluville tämänlaatuisille potilaille järjestää ainakin yksi, tahi mieluummin kaksi poliklinikkaa, toinen miehille ja toinen naisille, sellaisten veneristen potilaiden kiertävää ja luonnollisesti maksutonta hoitoa varten, jotka eivät kaipaa sairaalahoitoa. Nämä poliklinikat pitäisi sopivimmin sijottaa niihin kaupunginosiin, missä asuu

lukuisampi työläisväestö, toinen siis 4:nteen tai 6:nteen kaupunginosaan ja toinen 10:nteen, 11:teen tai 12:teen kaupunginosaan, sekä olisivat pidettävät yleisölle avoinna joka arkipäivä illalla k:lo 6—7 tai 7—8. Kolmena päivänä viikossa pitäisi olla miesten vastaanotto ja samoin kolmena naisten.

Tiedusteltaissa kaupungin jo avustamain poliklinikkain johtajilta oli Kallion poliklinikan johtaja katsonut ei voivansa sinne järjestää venerisiä tauteja potevain henkilöiden vastaanottoa, jota vastoin Vladimirinkadun poliklinikan johtajat olivat selittäneet olevansa taipuvaiset panemaan toimeen sellaisen vastaanoton, ja oli tästä johtuvat kustannukset laskettu nousevaan 1,500 markkaan kuntoonpanosta ja 4,700 markkaan vuotuisesta ylläpidosta.

Käsiteltäessä kysymystä, olisiko Helsingin kaupungin, samoinkuin muutamat muut, kuten esim. Tukholma ja Kööpenhamina, perustettava oma sairaala veneristen potilaiden hoitoa varten, oli Lautakunnan käsityksen mukaan erinäiset seikat otettava huomioon; siten että valtion sairaalan syfiliittisellä osastolla vallitsi tilanpuute, ja että se oli sopimaton prostitueerattujen naisten hoitolaksi, jonka ohessa sellainen siveellisessä suhteessa turmeltuneiden henkilöiden sulloutuminen yhteen kuin tätä nykyä vallitsi mainitulla osastolla, oli suurimmassa määrin epäkäytännöllinen ja vaikeutti näiden naisten palauttamista järjestyneisiin elintapoihin. Tämän epäkohdan poistamiseksi oli perustettava eristyssairaala venerisiä tauteja poteville naisille, sisältäen noin 50 sairaspaikkaa, jonka johtajaksi oli otettava ylilääkäri, jolla sen lisäksi olisi sama tehtävä tässä alempana ehdotetussa Terveystoimistossa; sen lisäksi oli henkilökuntaa assistentti, ylihoitajatar, tarpeellinen luku hoitajattaria ja vahtimestari. Jos kaupunki päättäisi perustaa tämänlaatuisen sairaalan, olisi Valtiolaitoksen kanssa tehtävä sellainen sopimus, että kaupungin sairaalaan otettaisiin kaikki prostitueeratut potilaat, jonka kautta syfiliitinen osasto vapautuisi niiden hoidosta, mutta että kaupunki tämän korvaukseksi saisi valtiolta kohtuullista avustusta sairaalan rakentamiseen sekä vuotuisen apumaksun, joka vastaisi todellisia sairashoitokustannuksia esim. 75—80 % kaikista laitoksen sairasvuoteista; lisäksi anoi Lautakunta saada vastedes, Valtuuston tehtyä päätöksen sairaalan perustamisesta ja sijottamisesta, Valtuustolle jättää ehdotus sekä sairaalan rakennuskustannuksista että myös sen vuotuisesta ylläpidosta.

Mitä tulee varsinaisiin ehkäseviin toimenpiteisiin venerisiä tauteja vastaan, ensi sijassa tiedon levittäminen näiden tautien luonnosta ja vaa-

rasta sekä yksilölle että yhteiskunnalle, näytti sopivimmalta että kaupunki apurahoilla tai muulla tavoin kannatti niitä yhdistyksiä ja yksityisiä, jotka toimivat tässä tarkotuksessa.

Koska, kuten yllä mainittiin, prostitutsioni eli ammatillinen haureuden harjottaminen oli tärkeimpänä syynä veneristen tautien leviämiseen, oli yleisen terveyshoidon, yrittäessään vastustaa näitä tauteja, tehokkaasti käytävä käsiksi tähän venerisen myrkyn pääpesään. Tässä suhteessa oli jyrkästi erotettava toisistaan terveyshoidon ja polisin tehtävät siten että polisin tuli valvoa kaikkea sellaista, joka voi loukata yleistä järjestystä, siveydentunnetta y. m., jota vastoin terveyshoidolle oli uskottava varsinaiset toimenpiteet puheenalaisten tautien vastustamiseksi. Edelleen oli venerinen tarkastustoimisto asetettava Terveyshoitolautakunnan alaiseksi sekä muutettava terveystoimistoksi veneristen tautien vastustamista varten, jonka tehtävänä olisi sekä ryhtyä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, jotka olivat omiaan ehkäsemään veneristen tautien leviämistä, että myös tehokkaalla tavalla helpottaa kaikkien niiden henkilöiden palaamista siveelliseen elämään, jotka jo ovat antautuneet ammattihaureuteen, sekä estää niiden henkilöiden joutumista sen valtaan, jotka ilmeisesti antautuvat siveettömään elämään. Tämän terveystoimiston välittömään yhteyteen oli järjestettävä veneris- poliklininen asema sellaisten, veneristen tautien levittämisestä epäiltyjen henkilöiden sairashoitoa ja terveydellistä tutkimista varten, jotka edellämainitun Arm. julistuksen 4 §:n 4 mom:n mukaan ovat asetettavat lääkärin tarkastuksen alaisiksi. Terveystoimiston esimieheksi oli otettava yllämainitun, prostitueerattujen sairaalan lääkäri ja johtamaan kaikkia muita, paitsi lääketieteellisiä tehtäviä, jotka kuuluvat terveystoimistolle, olisi otettava toimiston johtaja, joka olisi välittömästi lääkärin alaisena, mutta itse oleva sen terveyshoitohenkilökunnan esimiehenä, jolle kuului venerisen tartunnan pesäpaikkain etsiminen ja kaikkien niiden henkilöiden valvominen, joiden voitiin epäillä levittävän näitä tauteja. — Lääkärin avuksi olisi palkattava lääketieteellisesti sivistynyt assistentti, joka samalla palvelisi eristyssairaalassa, sekä tarpeellinen määrä, esimerkiksi kuusi, tarkastusmiestä, tahi -naista sekä siivoojatar.

Yhdistäen ylläesitetyn ehdotti Lautakunta Valtuuston päätettäväksi heti tahi viimestään tammikuun 1 p:stä 1906 myöntää Vladimirinkadun poliklinikan johtajille, tohtoreille Max Björkstenille ja Erik von Willebrandille venerisen osaston järjestämiseksi mainittuun poliklinikkaan 1,500 markkaa sekä sen ylläpitoon vuosittain 4,700 markkaa;

edellyttämällä, että saadaan valtioapua sekä sairaalan rakentamiseen ja sisustukseen että sen vuotuiseen ylläpitoon, perustaa noin 50 sairaspaikkaa sisältävä venerinen sairaala naisia varten, sekä ottaa sairaalan palvelukseen lääkäri ja hoitohenkilökuntaa ylläolevan esityksen mukaisesti;

antaa Lautakunnan tehtäväksi sairaalan kustannusarvion ja sääntöehdotuksen laatiminen ja jättäminen Valtuustolle;

edelleen perustaa terveystoimisto veneristen tautien vastustamiseksi ja tämän välittömään yhteyteen venerinen poliklininen asema, ylläehdotettuine lääkäreineen ja henkilökuntineen, sekä myöntää tähän tarkotukseen aseman huoneuston sisustamiseen arviolta 6,500 markkaa ja sen kalustamiseen y. m. 2,000 markkaa sekä sen vuotuiseen ylläpitoon 20,300 markkaa;

hankkia vahvistus erinäisille, Lautakunnan mietinnön oheen liitetyille ehdotuksille veneristen tautien vastustamiseksi perustettavan Terveystoimiston, saman toimiston lääkärin ja assistentin sekä Terveystoimiston johtajan ohjesäännöiksi; sekä

ryhtyä toimenpiteisiin K. Senaatin toukokuun 19 p. 1896 antaman määräyksen ja Siviilitoimituskunnan kesäkuun 19 p. 1896 vahvistaman Helsingin kaupungin prostitueerattujen henkilöiden tarkastuslääkärin ja -polisin ohjesäännön kumoamiseksi.

Asiaa esiteltäissä päätti [1]) Valtuusto hyväksyä mietinnön ponnet tekemällä sen muutoksen toiseen ponteen että siinä ehdotettu sairaala perustettaisiin kumpaankin sukupuoleen kuuluville venerisille potilaille. Lautakunnan ehdotuksen mukaisesti hyväksyttiin seuraavat ohjesäännöt:

Ohjesääntö veneristen tautien vastustamiseksi perustetulle terveystoimistolle.

1 §.

Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston tehtävänä on panna tarkka huomio veneristen tautien ilmenemiseen ja levenemiseen ynnä niihin seikkoihin, joista ne ovat riippuvia, ryhtyä kaikkiin semmoisiin toimenpiteisiin, jotka ovat omiaan vastustamaan näiden tautien leviämistä, sekä koettaa niin hyvin tehdä mahdolliseksi siveelliseen elämään palaaminen kaikille niille, jotka jo ovat vajonneet ammattimaiseen epäsiveellisyyteen, kuin myös estää niiden vajoamista siihen, jotka ilmeisesti antautuvat epäsiveelliseen elämään.

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 7.

2 §.

Terveystoimistoon, joka on välittömästi Terveyshoitolautakunnan käskynalainen ja ensimäisen kaupunginlääkärin ylivalvonnan alaisena, kuuluu laillistettu lääkäri päällikkönä, toimistonjohtaja, lääketieteenoppinut apulainen ja tarpeellinen määrä katsontamiehiä (taikka -naisia), jotka viimeksimainitut Terveyshoitolautakunta ottaa toimeensa.

3 §.

Terveystoimiston tulee toiminnassaan soveltuvin kohdin noudattaa niitä ohjeita, jotka sisältyvät 28 p:nä toukokuuta 1894 kuppatautien vastustamisesta annettuun armolliseen asetukseen ja armolliseen julistukseen samalta päivältä, joka sisältää tarkempia määräyksiä toimenpiteistä sanottuja tauteja vastaan, mutta toimiston toiminta sen erikoiskohdissa on lääkärin järjestettävä.

4 §.

Terveystoimiston välittömässä yhtydessä on veneris- poliklininen asema sellaisten, veneristen tautien levittämisestä epäiltyjen henkilöiden sairaskäsittelyä ja terveydellistä tutkimista varten, jotka ovat 4 §:n 4 momentin mukaan armollista julistusta 28 p:ltä toukokuuta 1894, joka sisältää tarkempia määräyksiä toimenpiteistä kuppatauteja vastaan, saatettavat lääkärintutkimuksen alaisiksi.

5 §.

Niin hyvin terveystoimistoa kuin veneris-poliklinista asemaa pidetään avoinna yleisölle kunakin arkipäivänä Terveyshoitolautakunnan, lääkärin ehdotuksesta, määrättävinä aikoina.

6 §.

Terveystoimisto on oikeutettu saamaan polisilta sellaista virkaapua, kuin voimassaolevissa asetuksissa mainitaan.

7 §.

Terveyshoitolautakunta myöntää Terveystoimiston henkilökunnalle virkavapautta ja määrää sijaisen; kuitenkin on johtaja oikeutettu myöntämään katsontamiehille enintäin kahden viikon loma-ajan.

Ohjesääntö veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston lääkärille ja apulaiselle.

1 §.

Lääkärin, joka on veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston päällikkö ja jonka tulee olla laillistettu suomalainen lääkäri sekä omata erikoistiedot venerologiassa, valitsevat, Terveyshoitolautakunnan ehdotuksesta, Kaupunginvaltuusmiehet kuuden vuoden ajaksi.

2 §.

Lääkärin tulee tarkoin pitää silmällä kaikkia niitä olosuhteita kaupungissa ja sen ympäristöissä jotka voivat edistää veneristen tautien leviämistä, mikäli mahdollista koettaa estää ja rajoittaa niiden levenemistä sekä aina pitää Terveyshoitolautakunnan tiedossa näiden tautien luonne, leviäminen ja vaihtelut sekä tehdä Terveyshoitolautakunnalle ne esitykset, joita asianhaarat ehkä vaativat.

3 §.

Lääkärin toimena on Terveystoimiston ja poliklinisen aseman ylihoito ja tulee hänen katsoa että se on aina varustettuna ajanmukaisilla ja kelvollisilla tarvekaluilla, koneilla, koneistoilla, lääkeaineilla, sidetarpeilla ja desinfisioimisaineilla y. m. sekä valvoa että hänen alaisensa henkilökunta kunnollisesti täyttää velvollisuutensa.

4 §.

Annettujen raporttien ja ilmoituksien nojalla sellaisista henkilöistä, joiden epäillään välittävän veneristen tautien levenemistä, tulee lääkärin tarkan harkintansa mukaan ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joita olosuhteet kussakin tapauksessa vaativat.

5 §.

Lääkärin tulee vaarinottaa ystävällisyyttä ja kärsivällisyyttä, soveliaalla tavoin koetta saada niitä henkilöitä, jotka ovat vajonneet epäsiveellisyyteen, miettimään, mitä vaaroja he sen kautta matkaansaattavat sekä itsellensä että yhteiskunnalle, ynnä tehdä kaikki, mitä häneen tulee, helpottaakseen näiden henkilöiden palaamista siveelliseen elämään.

6 §.

Lääkärin asiana on myöskin sillä tarkkuudella kuin tieteen kanta vaatii kunakin arkipäivänä määrättyyn aikaan veneris-poliklinisella asemalla toimittaa tarpeellisia lääkärintutkimuksia ja käsittelyitä.

7 §.

Ne tutkimukset, jotka lääkäri toimittaa, ovat siten järjestettävät ettei häveliäisyyttää loukata, älköönkö siinä siis miehiä ja naisia vietäkö yhteen, älköönkä myös siveellisessä katsannossa langenneita henkilöitä tutkittako samoina aikoina kuin nuoria ja vähemmän turmeltuneita, ja on niinikään suurempia väenkokouksia tutkimustilaisuuksissa aina vältettävä.

8 §.

Jos lääkärintutkimuksessa havaitaan jossakin henkilössä olevan venerinen tauti tahi epäilyttäviä oireita, jotka vaativat sairaanhoitoa, tulee lääkärin, milloin tartunnan levittämisen vaaraan nähden katsotaan tarpeelliseksi, lähettää hänet joko yleiseen sairashuoneeseen taikka myös kaupungin eristyssairashuoneeseen venerisiä sairaita varten.

9 §.

Sellaisen tutkitun henkilön terveydenkantaa, jolla on kuppatauti sen tarttuvassa tilassa, vaan joka ei ehdottomasti tarvitse sairashuonehoitoa, tulee lääkärin

useasti uusimalla tutkimuksia erittäin tarkasti valvoa. Samoin on muiden tutkittujen henkilöiden terveydentilaa, jotka elantosuhteittensa perusteella ovat ilmeisenä vaarana venerisen tartunnan levittämiseen nähden, tutkimuksia uusimalla valvottava.

10 §.

Lääkäri on velvollinen toiminnastansa pitämään päiväkirjaa sekä lähettämään kaupungin Terveyshoitolautakunnalle raportteja ja muita tiedonantoja niinä aikoina ja sellaisten kaavain mukaan, kuin tämä viranomainen määrää. Niinikään on lääkärin asiana lähettää Lääkintöhallitukselle ja kaupungin polisilaitokselle tarpeelliset tilastolliset ilmoitukset sekä muutoin toimintapiirinsä sisällä olla avullinen viranomaisille, milloin ne sitä vaativat.

11 §.

Lääkäri on, olematta velvollinen itse palkkaamaan sijaistansa, vuosittain oikeutettu saamaan neljän viikon virkaloman sellaisina aikoina, kuin Terveyshoitolautakunta hyväksyy.

12 §.

Apulainen, jonka Terveyshoitolautakunta, lääkärin ehdotuksesta, ottaa vähintäin yhden vuoden ajaksi, on velvollinen avustamaan lääkäriä ja täyttämään ne tehtävät, jotka lääkäri hänelle uskoo, sekä lääkärin ollessa satunnaisesti estettynä tahi hänen nauttiessansa virkalomaa suorittamaan hänen tehtävänsä.

Ohjesääntö veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston johtajalle.

1 §.

Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston johtajan, jonka tulee olla kaikin puolin hyvin tunnettu sekä luonteeltaan nuhteeton ja siveellinen henkilö, ottaa lääkäriä kuulustettuaan, Terveyshoitolautakunta määräämättömäksi ajaksi, mutta kuuden kuukauden irtisanomisella.

2 §.

Toimiston johtajan, joka on lähinnä lääkärin käskynalainen ja on Terveystoimiston muun henkilökunnan esimies, tulee yleisesti toimintaansa nähden täyttää lääkärin hänelle antamat määräykset sekä niin hyvin itsensä kuin alaistensa katsontamiesten kautta koetta saada selville ne henkilöt, jotka elantosuhteittensa ja tapojensa perusteella näyttävät olevan ilmeisenä vaarana veneristen tautien levittämiseen nähden, ynnä näistä havainnoistansa päivittäin tehdä selko lääkärille.

3 §.

Toimiston johtajalle kuuluu sen lisäksi yhtenä päätehtävänänsä niin hyvin vakaalla ja väsymättömällä uutteruudella koettaa saada ne henkilöt, jotka ovat vajonneet epäsiveellisyyteen, käsittämään mitä siveellisiä ja terveydellisiä vaaroja he sen kautta matkaansaattavat itsellensä ja muille, kuin myös alati ja uupumatta neuvoilla, ohjeilla ja avunteolla koettaa nostaa ja avustaa kaikkia niitä, jotka mahdollisesti voi-

vat ja tahtovat palata kunnialliseen ja vakavaan elantotapaan, ja käyttäköön hän hyväksensä kaikkea sitä apua, jota viranomaisilta ja yksityisiltä henkilöiltä voi siinä tarkotuksessa saada».

Puheenalaisesta järjestelmänmuutoksesta aiheutuviin menoihin nähden jätettiin Terveyshoitolautakunnalle ratkaistavaksi, milloinka oli syytä tehdä Valtuustolle esitys varojen myöntämisestä niiden suorittamiseksi, sekä alotteen tekeminen sairaalalle tulevan valtioavun anomiseksi.

Kysymys savutekniikon ottamisesta kaupungin palvelukseen.

Käsitellessään kysymystä, mihinkä toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä niiden haittojen ehkäisemiseksi, joita aiheuttaa höyrypannuista, teollisuuslaitosten ja muista tulisijoista tuleva savu, oli Valtuusto maaliskuun 25 p. 1902 päättänyt [1]) antaa asian toistaiseksi raueta, mutta kehottaa Terveyshoitolautakuntaa edelleenkin kääntämään huomionsa tähän kysymykseen. Tämän johdosta huomautti Terveyshoitolautakunta kirjelmässä Valtuustolle lokakuun 19 p:ltä, mitenkä mainittu epäkohta siitä saakka kun Valtuuston yllämainittu päätös tehtiin, vieläkin oli lisääntynyt, sen kautta että kivihiilien käyttö oli tullut yhä yleisemmäksi. Varman perustan hankkimiseksi vastaisille toimenpiteille oli Lautakunnan käsityksen mukaan kauemman aikaa tutkittava savupiipuista tulevaa savua, jota varten oli Lautakunnan palvelukseen otettava ammattimies 250 markan kuukausipalkkaa vastaan, ja ehdotti Lautakunta että tähän tarkotukseen otettaisiin 1906 vuoden menoarvioon 3,000 markan suuruinen erä. Esityksen lykkäsi[2]) Valtuusto vastedes asetettavaan budgettivaliokuntaan.

Vaivaishoidon sairaalain lääkärin virka.

Sen johdosta että se kuuden vuoden aika, joksi vaivaishoidon sairaalain lääkärinvirka oli täytetty, ennen pitkää oli päättyvä, oli Terveyshoitolautakunta kirjelmässä Valtuustolle syyskuun 11 p:ltä muistuttanut siitä ehdotuksesta puheenalaisen viran muutoksiksi, jonka Lautakunta oli tehnyt[3]) Valtuustolle joulukuun 14 p. 1903 lähettämässään, vaivaistalon sairashoitoa koskevassa kirjelmässä; jonka ohessa Lautakunta oli esittänyt Valtuuston päätettäväksi joko että puheenalaista virkaa hoitaisi Lautakunnan ottama sijainen, kunnes Valtuusto lopullisesti käsittelisi kysymystä vaivaistalon sairashoito-oloista, tahi myös että virka julistettaisiin haettavaksi sillä ehdolla että vastainen haltija olisi velvollinen alistumaan niihin muutoksiin, joihin Valtuusto puheenalaiseen virkaan nähden ryhtyisi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti[4]) Valtuusto että virkaa toistaiseksi hoitaisi sijainen.

---

[1]) Katso 1902 v. kert. s. 120. — [2]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 29. — [3]) Katso 1904 v. kert. s. I 82 ja yllä s. 49. — [4]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 50.

Ehdotus tarkastuslääkärinviran avoimeksi julistamisen lykkäämisestä.

Kirjelmässä Valtuustolle maaliskuun 16 p:ltä oli Terveyshoitolautakunta, ilmottaen että tarkastuslääkärintointa oli sen entisen haltijan, W. Saxbäckin joulukuun 25 p. 1904 kuoltua hoidettu siihen määrätyn henkilön avulla, anonut että viran haettavaksijulistamista saataisiin lykätä tuonnemmaksi, koska Lautakunta, joka oli ottanut käsiteltäväkseen kysymystä veneristen tautien vastustamisesta[1]), oli päättänyt Valtuustolle tehdä esityksen asiassa ja ehdottaa muun muassa muutoksia tehtäväksi tarkastuslääkärinvirkaan nähden. Tämän esityksen hyväksyi[2]) Valtuusto.

Tyttöjen ammattikoulun ohjesäännön muutos.

Kirjelmässä Valtuustolle maaliskuun 22 p:ltä oli Tyttöjen ammattikoulun johtokunta koulun opettajiston esityksestä ehdottanut sellaista muutosta koulun ohjesäännön 3 §:ään, että työvuosi, joka tähän asti oli alkanut elokuun 1 p. sekä päättynyt toukokuun 31 p., määrättäisiin alkamaan elokuun 15 p. ja jatkumaan kesäkuun 15 p:ään. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi[3]) Valtuusto tämän esityksen.

Määräraha ylempää työväenopetusta varten.

Sittekun kunnan järjestämän ylemmän työväenopetuksen toimikunnat olivat Työväenasiain lautakunnalle jättäneet kertomukset[4]) sanotusta opetustoiminnasta lukuvuonna 1904—1905, lähetti Lautakunta Valtuustolle nämä kertomukset ilmottaen, että ne eivät olleet aiheuttaneet mitään huomautusta Lautakunnan puolelta. Toimintavuodelle 1905—1906 olivat mainitut toimikunnat myös laatineet kustannusarvioita ja syyslukukautta varten täydelliset opetusohjelmat, pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan kuin ennen, mitkä asiakirjat oli Lautakunnan kirjelmän oheen liitetty. Opetuksen kustannusehdotukset oli kumpikin toimikunta laatinut edellyttäen että tarkotukseen myönnetty 12,000 markan vuosimääräraha, josta 6,000 markkaa oli merkittynä vuoden menosääntöön ja ja loput oli myönnetty anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista, jaettaisiin samalla tavoin kuin tähän asti, nimittäin siten että 7,200 markkaa osotettaisiin suomenkieliseen ja 4,800 ruotsinkieliseen opetukseen. Koska kuitenkin viime vuoden kuluessa oli menty määrärahojen yli ja oli osottautunut tarpeelliseksi hankkia lisää huoneustoja puheenalaiselle opetukselle, ehdotti Lautakunta että mainitun 12,000 markan lisäksi myönnettäisiin tarkotukseen 3,750 markan lisämääräraha, jaettavaksi siten että 3,200 markkaa määrättäisiin suomenkieliseen ja

[1]) Katso yllä s. 75 j. ss. — [2]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. s. 17. — [3]) S:n s:n 11 p. huhtik. § 15. — [4]) Katso 1904 v. kert. s. I 72 j. s.s.

loput ruotsinkieliseen opetukseen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti [1]) Valtuusto hyväksyä Lautakunnan ehdotuksen kyseessä olevan määrärahan jakamiseksi ja käyttövaroistaan myöntää pyydetyn lisämäärärahan, jonka ohessa erinäiset asiaa käsiteltäissä tehdyt muistutukset opettajakunnan valintaa vastaan oli merkittävä Valtuuston pöytäkirjaan.

Täydentävä vuosikurssi työläisille.

Käsitellessään kysymystä työväenopetuksen järjestämisestä oli Valtuusto m. m. lähetteellä marraskuun 15 p:ltä 1904 Kansakoulujohtokuntaan lausunnon antamista varten lykännyt [2]) alempain käsityökoulujen johtokunnan antaman lausunnon erityisten alkeiskurssien järjestämisestä työläisille. Tämän johdosta lausui [3]) Kansakoulujohtokunta seuraavaa:

Mitä tulee kysymykseen erityisten työväen-alkeiskurssien järjestämisestä käsityökoulujen yhteyteen oli Kansakoulujohtokunta sitä mieltä että se opetus, jota nyt jo annettiin näissä kouluissa, oli omiaan tyydyttävästi täyttämään sitä täysiikäisten työläisten alkeisopetuksen tarvetta, jota kunnan mahdollisesti oli velvollisuus täyttää. Mutta mitä tulee ehdotettuun osastoon kansakoulukurssin antamista varten oli Kansakoulujohtokunta toista mieltä kuin käsityökoulujen johtokunta. Kansakouluasetuksessa mainitut täydennyskurssit olivat nimittäin, kuten johtokunnan mainitsemista sanotun asetuksen 109 ja 110 §§:stä kävi ilmi, aijotut lapsille, jota vastoin nyt oli kysymys täydennyskursseista täysiikäisille työläisille. Tähän katsoen ja koska muutkin alempain käsityökoulujen johtokunnan tekemät muistutukset ehdotusta vastaan, joka koski puheenalaisten kurssien sijottamista näihin kouluihin, näytti Kansakoulujohtokunnasta vähemmän vakuuttavilta, puolsi se sekä erityisen, täysiikäisille työläisille aijotun osaston perustamista, jossa olisi annettava täydellinen kansakoulukurssi että myös sitä, että tämä järjestettäisiin käsityökoulujen yhteyteen, jonka ohessa Kansakoulujohtokunta kaikin puolin hyväksyi sen opetussuunnitelman, jonka alempain käsityökoulujen johtokunta oli laatinut, sekä ehdotti että aluksi olisi perustettava ainoastaan suomenkielinen osasto.

Asian lykkäsi [4]) Valtuusto erityisen valiokunnan käsiteltäväksi, johon valittiin kansakoulujentarkastaja, alempain käsityökoulujen johtokunnan puheenjohtaja sekä herra Castrén. — Helmikuun 11 p. antamassaan mietinnössä [5]) ehdotti valiokunta, pääasiallisesti yhtä mieltä Kansakoulujohtokunnan kanssa:

---

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 11. — [2]) Katso 1904 v. kert. s. I 74 j. s.s. — [3]) Valt. pain. asiak. N:o 46 v. 1904. — [4]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 8. — [5]) Valt. pain.asiak. N:o 9.

että täydentävä vuosikurssi suoritettua kansakoulukurssia vastaavain tietojen antamiseksi järjestettäisiin tulevan syyslukukauden alusta täkäläisten alempain käsityökoulujen yhteyteen, mainittujen koulujen johtokunnan laatiman ohjelman mukaan ja ottamalla huomioon mitä toukokuun 4 p. 1881 annetun arm. julistuksen mukaan vaaditaan, jotta kansakoulukurssin vastaavan opinnäytteen suorittaminen on oikeuttava nauttimaan säädettyä helpotusta asevelvollisuuden suorittamisessa;

että toistaiseksi ainoastaan suomalainen luokka olisi pantava toimeen sekä

että Valtuusto tämän luokan kustannusten suorittamiseksi kuluvana vuonna myöntäisi käyttövaroistaan 700 markan arviomäärärahan.

Tämän valiokunnan ehdotuksen hyväksyi [1]) Valtuusto.

Hyljätty esitys erotusluokkain järjestämisestä kansakouluihin.

Sittekun Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys käsitellessään kysymystä toimenpiteistä pahantapaisten ja vaikeasti kurissa pidettävien kaupungin kansakoulujen oppilaiden parantamiseksi oli lykännyt asian valiokuntaan, joka marraskuun 18 p. 1901 oli antanut mietinnön asiassa, oli mainitun yhdistyksen johtokunta Kansakoulujohtokunalle lähettämässään kirjelmässä helmikuun 3 p:ltä 1902 tehnyt esityksen erityisten luokkain perustamisesta tämänlaatuisia kansakouluoppilaita varten. Käsiteltyään useammassa kokouksessa tätä ehdotusta sekä kansakoulujentarkastajan siitä antamia lausuntoja, joista viimeinen oli liitettynä johtokunnan kirjelmään esitti Kansakoulujohtokunta Valtuustolle seuraavaa [2]):

Lukuisassa oppilasjoukossa, joka kaupungin kansakouluissa nousee lähes 8,000:teen, oli aina lapsia, jotka huolimatta kaikellaisista keinoista tuottivat opettajalle kurinpitoon nähden mitä suurinta vaikeutta, siten että he välinpitämättömyytensä ja uppiniskaisuutensa kautta vaikuttivat häiritsevästi koulutyöhön eivätkä ottaneet ojennusta mistään koulun rankaisukeinosta. Toinen laji pahantapaisia oppilaita olivat ne, joilta suuremmassa määrin puuttui oikeudentunto. Nämät kansakoulujen poikaoppilaat olivat herättäneet ajatuksen perustaa erityisiä n. k. erotusluokkia, joihin oli otettava sellaisia oppilaita, jotka kaipasivat erityistä valvontaa ja yksilöllistä johtoa. Toisessakin suhteessa oli näistä erotusluokista koituva varsin suurta hyötyä kansakoululle. Huono esimerkki tarttui helposti, ja koulun kieltämätön velvollisuus oli pitää huolta siitä, etteivät sen huostaansa ottamat oppilaat saisi tilaisuutta turmeltua. Tähän

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 13. — [2]) Valt. pain.asiak. N:o 45 v. 1904.

katsoen oli Kansakoulujohtokunta pitänyt velvollisuutenaan tehdä Valtuustolle esitys tämänlaatuisten erotusluokkain perustamisesta koetteeksi kansakouluihin, aluksi ainoastaan kahden, jotka olivat aijotut ylempäin kansakoulujen kahden alemman vuosiluokan oppilaille. Oheenliitetyn kustannusarvion mukaan nousivat näiden luokkain menot vähän yli 16,000 markan, johon sisältyi 4,900 markan erä korkeintain 50 oppilaan ruokkimiseksi 196 lukupäivänä 50 pennin mukaan oppilasta kohti päivässä. Vuoden kuluessa tarvittavasta määrärahasta luokkia varten, joiden oli alotettava toimintansa tulevan lukuvuoden alusta, pyysi johtokunta vastedes saada jättää seikkaperäiset tiedot.

Esityksen lykkäsi [1]) Valtuusto Kasvatuslautakuntaan, joka lausunnossaan [2]), huomauttaen erinäisistä ehdotuksessa olevista puutteista ja muistuttaen siitä että kysymys n. k. suojeluskasvatuksen järjestämisestä oli käsiteltävänä eräässä Hallituksen asettamassa komiteassa, epäsi Kansakoulujohtokunnan ehdotuksen hyväksymistä. Tämän mukaisesti hylkäsi [3]) Valtuustokin sen.

Lisäpalkkio avonaista kunnallisneuvosmiehenvirkaa varten.

Kaupunginvaltuustolle oli Maistraatti kirjessään maaliskuun 11 p:ltä esittänyt lisäpalkkion myöntämistä neuvosmies A. A. F. Lindbergin kuoleman kautta avonaiseksi joutuneen Maistraatin kunnallisneuvosmiehenviran viransijaiselle, suoritettavaksi sellaiseen määrään, että viransijaiselle voitaisin toistaiseksi maksaa 250 markkaa kuukaudessa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti [4]) Valtuusto suostua Maistraatin esitykseen ja sitä varten myöntää kysymyksenalaisen kunnallisneuvosmiehenviran viransijaiselle lisäpalkkion, laskettuna 1,000 markan mukaan koko vuodelta, ja oli menoero merkittävä Valtuuston käyttövaroihin.

Kaupunginvaltuuston sihteerin korotettu palkka.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti [5]) Valtuusto, että Valtuuston sihteerin palkka siltä ajalta, jonka silloinen viran haltija olisi virassaan, oli suoritettava korotettuna 6,000 markan määränä vuosittain, 1906 vuoden alusta lukien.

Kysymys vakanssisäästön maksamisesta kunnallispormestarin- ja kunnallisneuvosmiehenviroista.

Toukokuun 9 p:n kokouksessa ilmoitti Valtuuston puheenjohtaja että Valmistusvaliokunta oli käsitellyt kysymystä, eikö Kaupunginvaltuuston pitäisi ryhtyä toimenpiteesen sen johdosta että, koska viranomaisten laittoman menettelyn johdosta kaupungin kunnallispormestarinvirka oli ollut avonaisena yli kahden vuoden ja Maistraatin kunnallisneuvosmiehenvirka

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 7. — [2]) Valt. pain.asiak. N:o 27. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 24. — [4]) S:n s:n 11 p. huhtik. § 23. — [5]) S:n s:n 12 p. jouluk. § 49.

yli vuoden, näihin virkoihin kuuluvat palkat, marraskuun 16 p:nä 1892 annetun asetuksen 3 §:n 3 momentin säädöksen mukaan, olivat vakanssisäästönä langenneet ja edelleen lankesivat Siviiliviraston leski- ja orpokassaan; ja oli Valmistusvaliokunta, koska mainittu säädös ilmeisesti edellytti että virkojen täyttäminen tapahtuisi laillisessa järjestyksessä eikä mainittua määräystä sentähden voitu kaupungin vahingoksi ulottaa sellaisiin tapauksiin, jolloin virka yksinomaan jonkun viranomaisen toimenpiteen kautta tarpeettoman kauan pidettiin täyttämättömänä, katsonut olevansa velvollinen ehdottamaan, että Valtuusto päättäisi ilmoittaa Rahatoimikamarille, ettei kysymyksenalaisten virkain vakanssisäästön maksua enää saisi suorittaa. Asian lopullisessa käsittelyssä hyväksyi [1]) Valtuusto tämän esityksen, minkä ohessa päätettiin tehdä valitus Keisarillisen Senaatin Prokuraattorille vaatimuksella, että mainitut virat kohta täytettäisiin ja että hän ryhtyisi toimenpiteisiin korvauksen saamiseksi vakanssisäästönä tarpeettomasti maksetuista varoista niiltä viranomaisilta, jotka olivat olleet syynä virkojen täyttämättä jättämiseen; sitäpaitsi oli Siviiliviraston leski- ja orpokassan johtokunnalle ilmoitettava tästä Valtuuston päätöksestä.

Tämän jälkeen lähetti mainitun rahaston johtokunta Kaupunginvaltuustolle [2]) kirjeen syyskuun 21 p:ltä, jossa Johtokunta, joka katsoi 1892 vuoden asetuksen edellämainitun §:n säädöksen ehdottomaksi, ilmoitti aikovansa ryhtyä sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että rahasto saisi nauttia koko sen vakanssisäästön, joka sille asetuksenmukaisesti oli tuleva. — Kirje ei aiheuttanut mitään toimepidettä Valtuuston puolelta.

Kansakoulujen valtioavusta pidätetty osa sakkoja varten.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto, esitettäessä kertomusta kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä vuodelta 1904, oli kehoittanut [3]) Rahatoimikamaria antamaan selvityksen, mikä oli syynä siihen, ettei kaupunki kansakoulujen 1903 vuoden valtioavun kolmannesta neljänneksestä vielä ollut saanut nostaa 30,000 markan erää, ilmoitti [4]) Rahatoimikamari seuraavaa:

»— — — —

olivat kieltäytyneet vaalin toimituksesta, langetti Kuvernööri kunnan saman vuoden huhtikuun 7 p:nä maksamaan määrätyn 30,000 markan sakon. Sittemmin maaliskuun 14 p:nä 1903 kehotti Kuvernööri täkälaistä Maistraattia perimään mainitun sakon ja seuraavan syyskuun 5 p:nä päätti Maistraatti julistaa Helsingin kaupungille kuuluvan talon tonttineen Vuorimiehenkadun N:o 6:ssa ulosmitatuksi sakon maksamista varten, josta Kuvernöörille myöskin ilmoitettiin.

Saman kuukauden kuluessa eli syyskuun 24 p:nä 1903 lähetti Uudenmaan läänin Kuvernöörin puolesta lääninsihteeri Reinbott kirjeen lääninkonttoriin, jossa Reinbott, ilmoittaen että koska sakkoja ei oltu saatu vapaaehtoisesti, oli ryhdytty toimenpiteisiin sakkomäärän saamiseksi ulosottotoimella, antoi lääninkonttorille määräyksen, että »kaikenkaltainen ulosmaksu, olkoonpa kenelle hyvänsä, kunnan lääninrahastossa säilytetyistä varoista oli keskeytettävä siksi kunnes ulosmittaus oli saatu toimitetuksi»; ja päätti Valtuusto syyskuun 29 p:nä anoa Keis. Senaatin toimenpidettä, että mainittu kielto kohta kumottaisiin ja että viranomaiset saatettaisiin lailliseen edesvastuusen sen julistamisesta. Jo seuraavana syyskuun 30 p:nä 1903 kumosi lääninkanslia kiellon, mutta määrättiin lääninkonttori samalla lääninsihteeri Reinbottin »mieskohtaisella edesvastuulla» Koulutoimen ylihallituksen käytettäväksi asetetusta 46,000 markan määrärahasta Helsingin kaupungin kansakoulujen ylläpitoa varten vuoden kolmantena neljänneksenä pidättämään 30,000 markkaa yllämainitun sakon suorittamiseksi, sekä ilman muuta siirtämään tämän erän yleisiin varoihin. Tämän johdosta päätti Valtuusto sitä seuraavan lokakuun 20 p:nä anoa Keis. Senaatin toimenpidettä näiden menettelyjen pikaiseksi kumoamiseksi ja että kuvernöörinviraston viranomaiset asetettaisiin tästä virkasyytteesen. Oheenliitetyn tämän toukokuun 5 p:nä annetun diariotodistuksen mukaan on Kaupunginvaltuuston kirjelmä marraskuun 5 p:nä 1903 jätetty Senaatin Talousosaston Reistraattorinkonttoriin, mutta Senaatti ei ole vielä asiaa ratkaissut.

Myöskin Maistraatin toimenpiteestä syyskuun 5 p:ltä 1903, joka koski kaupungille kuuluvan kiinteistön ryöstöön panoa kysymyksenalaisen sakon suorittamiseksi, oli kaupunki valittanut Keis. Turun Hovioikeuteen, joka kuitenkin päätöksellään maaliskuun 3 p:ltä 1904 julisti ulosoton pysyväksi; ja on Hovioikeuden päätös sittemmin saanut lain voiman. Oheenliitetyt Maistraatista hankitut asiakirjat osoittavat kuitenkin että Maistraatti oli heinäk. 18 p. 1904 tehnyt päätöksen siitä että, koska läänin Kuvernööriltä Maistraattiin saapunut kirje saman kuukauden 7 p:ltä

näytti osoittavan, että 30,000 markan erä kaupungin varoista oli tullut kruunun hyväksi ja merkitty kirjoihin hyvityksenä useinmainitusta sakosta, aikaisemmin toimitettu ulosmittaus saisi tarpeettomana raueta.

Tämä Maistraatin toimenpide ei ole voinut laillistuttaa Lääninhallituksen toimenpidettä varain omavaltaisesta käyttämisestä, jotka olivat määrätyt kansakoulujen ylläpitoavuksi. Että kaupunki ei ole saanut nostaa pidätettyjä varoja riippuu yksinomaan siitä, että Keis. Senaatti ei ole vielä ratkaissut Kaupunginvaltuuston yllämainittua vuonna 1903 tekemää vaatimusta Lääninhallituksen lainvastaisten toimenpiteiden pikaisesta kumoamisesta».

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti [1]) Valtuusto toistamiseen esittää Keis. Senaatille ne vaatimukset, jotka Valtuusto lokakuun 20 p:nä 1903 lähettämässään kirjeessä oli esittänyt.

Tämän jälkeen saapui Maistraatista kirje heinäkuun 12 p:ltä ynnä läänin Kuvernöörinviraston lähete, joka sisälsi Keis. Senaatin Siviilitoimituskunnan päätöksen toukokuun 30 p:ltä, joka osotti, että Keis. Senaatti oli katsonut oikeaksi, kumoamalla Lääninkanslian antaman yllämainitun kiellon useinmainittujen varain maksamisesta, käskeä Lääninkonttoria viipymättä asettamaan mainitun 30,000 markan erän asianomaisten kaupunginviranomaisten käytettäväksi. — Tästä päätti [2]) Valtuusto antaa Rahatoimikamarille ilmoituksen.

Määräraha järjestyksen ylläpitoa varten suurlakon aikana.

Marraskuun 1 p:n kokouksessa myönsi Valtuusto [3]) käsitellessään kysymystä järjestyksen ylläpitämisestä n. s. suurlakon aikana tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 10,000 markan summan.

Määräraha kaupungin poliisivoiman väliaikaista lisäystä varten.

Samoin osoitti [4]) Kaupunginvaltuusto marraskuun 21 p:n kokouksessa kaupungin poliisilaitoksen uudestaanjärjestämistä varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta poliisikunnan väliaikaista lisäämistä varten 600,000 markkaan asti nousevan summan.

Määräraha eroitettujen venäläisten poliisimiesten poismatkustuksen kustantamiseksi.

V. t. poliisimestarin esityksestä myönsi [5]) Valtuusto viimeksi mainitussa kokouksessa 12,625 markan summan maksettavaksi etukäteen kaupungin varoista poliisin käytettäväksi tilintekovelvollisuutta vastaan erinäisten poliisin palveluksesta eroitettujen Venäjän alamaisten avustukseksi

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 21. — [2]) S:n s:n 19 p. syysk. § 21. — [3]) S:n s:n 1. p marrask. § 1 (katso lähemmin osastossa C. »Poliisihoidon järjestäminen suurlakon aikana».) — [4]) S:n s:n 21 p. marrask. § 2. (Katso lähemmin osastossa C. »Kaupungin poliisilaitoksen uudestaan-järjestäminen»). — [5]) S:n s:n 21 p. marrask. § 3.

ja erittäin heidän ynnä perheidensä maasta poismuuttamisen helpoittamiseksi; kuitenkin olisi poliisi velvollinen katsomaan, että kysymyksenalaista avustusta annettaisiin ainoastaan niissä tapauksissa, jolloin oli varmuutta siitä, että asianomaiset todellakin jättivät maan.

Erinäisten poliisivirkamiesten palkkaaminen marraskuun aikana.

Maistraatin esityksestä myönsi [1]) Valtuusto edelleen 1,651 markan 70 pennin määrärahan erinäisten poliisilaitoksessa palvelevain virkamiesten palkkaamiseksi kuluneelta marraskuulta sekä määräsi v. t. Poliisimestari C. W. Malmin hyvitykseksi, sanotun kuukauden 15 p:stä saman kuukauden loppuun, 625 markkaa, joka vastaa kaupungin poliisimestarille vuosirahansäännön mukaan tulevia täysiä palkkaetuja.

Määräraha opetusta varten veneristen tautien vastustamiseksi.

Harkitessa kysymystä kaupungissa yhä enemmän alaa voittavain veneristen tautien vastustamisesta, oli Terveyshoitolautakunta katsonut ettei varsin vähäiseksi olisi katsottova toimenpidettä asiallisten tietojen levittämisestä muun muassa kasvavan nuorison keskuuteen siveellisistä ja terveydellisistä vaaroista, jotka johtuvat siveettömästä elämästä. Keskusteltuaan Kansakoulujohtokunnan kanssa esitti Terveyshoitolautakunta tämän johdosta Valtuustolle, että opetuksen antamiseksi mainitulla alalla kansakoulujen ylimmillä luokilla asetettaisiin Lautakunnan käytettäväksi 200 markan määräraha. Kaupunginvaltuusmiehet päättivät [2]) käyttövaroistaan myöntää pyydetyn erän, mutta oli se Kansakoulujohtokunnan käytettävä.

Määräraha raittiusopetuksen järjestämiseksi kansakouluissa.

Sittenkun erinäiset kaupungin kansakouluissa palvelevat opettajat ja opettajattaret olivat Kansakoulujohtokunnalle tehneet esityksen määrärahan hankkimisesta erityisen raittiusopetuksen järjestämistä varten kansakouluihin, jota esitystä kansakoulujentarkastaja oli puoltanut, esitti Kansakoulujohtokunta Valtuustolle, että seuraavan vuoden kansakoulujen kulunkiarvioon otettaisiin 1,600 markan erä raittiusopetuksen järjestämistä varten kansakoulujen ylimmillä luokilla. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättivät [3]) Valtuusmiehet kysymyksenalaista tarkoitusta varten myöntää koetteeksi ensi vuodeksi yllämainitun määrärahaerän sekä kehoittaa Kansakoulujohtokuntaa ennen 1907 vuoden kulunkiarvion laatimista Valtuustolle jättämään selvityksen siitä, miten opetus on ollut järjestettynä ja onko se näyttänyt vastaavan sillä tarkoitettua pyrintöä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. jouluk. § 3. — [2]) S:n s:n 9 p. toukok. § 24. — [3]) S:n s:n 17 p. lokak. § 28.

Korotettu korvaus Majoituslautakunnan huoneuston siivouksesta ja lämmityksestä.

Majoituslautakunnan esityksestä myönsi [1]) Valtuusto Lautakunnalle luvan korottaa Lautakunnan huoneuston siivouksesta ja lämmityksestä menevää korvauserää 7 markasta 10 markkaan kuukaudessa.

Uuden kansakoulutalon palkintolautakunnan palkkio.

Palkkioksi sille palkintolautakunnalle, joka oli asetettu [2]) arvostelmaan kaupungin uuden kansakoulutalon kilpapiirustuksia, määräsi [3]) Valtuusto käyttövaroistaan 1,350 markan summan.

Myönnetty määräraha Kunnallisneuvos C. E. Degerholmin opintomatkaa varten.

Käsiteltäessä Terveyshoitolautakunnan ehdotusta houruinhoitolaitoksen laajentamisesta työ- ja vaivaistalolla oli Valtuusto muun muassa antanut [4]) Rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin Vaivaishoitohallituksen kanssa ja tämän uutta vaivaishoitorakennusta varten laatiman suunnitelman mukaan teettää piirustukset ja kustannusarvio siihen tarvittavia uutisrakennuksia varten. Tietojen saamiseksi niistä kokemuksista, joita tässä suhteessa oli toisissa maissa saavutettu, oli Vaivaishoitohallitus tämän jälkeen antanut työ- ja vaivaistalon johtajan, kunnallisneuvos C. E. Degerholmin toimeksi tutkia Skandinavian maissa kysymyksenalaista laatua olevain laitosten suunnittelua ja sisustusta sekä käytettäväkseen asetetuista varoista myöntänyt etukäteen tarkoitusta varten 800 markan erän. Ilmoituksensa ohella tästä esitti Vaivaishoitohallitus, että Valtuusto hyväksyisi tämän toimenpiteen sekä anoi että edellämainittu erä korvattaisiin Vaivaishoitohallitukselle. Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyivät esityksen [5]).

Esitys tulensammutusvenheen ostamisesta.

Kaupunginvaltuustolle oli Palotoimikunta esittänyt että kaupungin tarpeeksi ostettaisiin tulensammutusvenhe ja tarkoitukseen myönnettäisiin 125,000 markan summa sekä venheen ylläpito- ja käyttökustannuksiin määrättäisin vuotuinen 4,200 markan arvioerä. Asia lähetettiin [6]) Rahatoimikamariin.

Hylätty esitys erinäisten todistajapalkkioiden maksamisesta.

Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjeessä oli Kaupunginviskaali O. R. F. Albrecht, ilmoittaen että Helsingin kaupungin Raastuvanoikeus heinäkuun 19 p:nä julistamallaan päätöksellä, poliisikonstaapeleja J. E. Forsgrenia ja K. K. Hiltusta sekä työmies O. W. Hokkasta koskevassa oikeusasiassa, jossa he olivat syytettyinä muun muassa yllytyksestä valtiopetokseen, oli velvoittanut mainitut henkilöt erinäisille, oheen liitetyssä luettelossa mainituille todistajille maksamaan todistajapalkkioina yhteensä 270 markkaa 40 penniä, mainitsemillaan perusteilla esittänyt,

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 36. — [2]) Katso yllä sivu 39. — [3]) Valt. pöytäk. 17 p. jouluk. § 27. — [4]) Katso yllä sivu 32. — [5]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 45. — [6]) S:n s:n 12 p. jouluk. § 11.

eikö Valtuusto suostuisi puheenalaisten todistajain hyvitykseksi määrämään maksettavaksi sanottua summaa; esityksen [1]) Valtuusto hylkäsi.

Korvaus Kaupunginviskaali O. R. F. Albrechtille erinäisistä tutkimuskustannuksista.

Rahatoimikamarin saatua tietää, että kaupunginviskaali O. R. F. Albrecht heinäkuusta alkain 1904 toimittamistaan tutkimuksista erinäisissä, aikoinaan vireille pannuissa, valtiollista laatua olevissa asioissa oli saanut kärsiä 900 markkaan nousevat kustannukset, oli Kamari siihen nähden, että kaupunginviskaali Albrecht näissä tutkimuksissa ei ollut saanut myötävaikutusta poliisilaitoksen puolelta vaan päinvastoin oli häntä vastustettu ponnistuksissaan totuuden selville saamiseksi, katsonut kohtuulliseksi, että Albrecht mainitussa suhteessa kärsimistään menoista hyvitettäisiin kaupungin varoista; ja oli Kamari sentähden, edellyttämällä että Valtuusto toimenpiteen hyväksyisi, korvaukseksi mainituista selityksistä määrännyt Valtuuston käyttövaroista Kaupunginviskaali Albrechtille maksettavaksi 900 markkaa. Rahatoimikamarin tästä ilmoitettua [2]) hyväksyi Valtuusto [3]) tämän toimenpiteen.

Hyljätty esitys Marian sairaalan sairashoitokenkilökunnan palkankorotuksesta.

Sittenkun »Sairaalanpalveluskunnan ammattiyhdistyksen» puheenjohtaja oli Valtuustolle esittänyt vaatimuksen Marian sairaalan sairaanhoitohenkilökunnan palkkaetujen sekä asunto-olojen parantamisesta, epäsi Terveyshoitolautakunta, jonka lausuntoa hakemuksesta oli vaadittu, hankittuaan viimemainitun sairaalan hallituksen lausunnon ja sen esittämillä syillä sanottuun hakemukseen suostumista; ja hylkäsi [4]) sen myöskin Valtuusto.

Myönnetty sijaispalkkio Valmistavan poikain ammattikoulun johtajaa varten sekä määräraha työhuoneuston hankkimista varten.

Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunnan esityksestä myönsi [5]) Valtuusto käyttövaroistaan 458 markan 64 pennin summan käytettäväksi sijaispalkkiona mainitun koulun johtajaa insinööri E. Stråhlmania varten tämän 4 kuukautta kestävän virkavapauden aikana, sekä määräsi että seuraavan vuoden kulunkiarvioon oli samaa tarkoitusta varten 8 kuukauden ajaksi otettava yhteensä 917 markan 28 pennin erä. Tämän yhteydessä valtuutti Kaupunginvaltuusto Johtokunnan kohta tekemään työhuoneuston vuokrasopimuksen sanottua koulua varten talossa N:o 4 Hakasalmenkadun varrella kesäkuun 1 p:stä alkain 1906 vuotuista 4,000 markan vuokraa vastaan, jonka ohessa Johtokuntaa kehoitettiin tekemään Valtiolaitokselle esitys yleisistä varoista tulevan avun korottamiseksi 2,000 markasta 4,000 markkaan.

Anomus palkkojen korottamisesta kaupungin töissä.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä olivat erinäiset kaupungin yleisissä töissä toimivat työläiset esittäneet, että oli vaikeata tulla

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 26. — [2]) Rhkn kirj. N:o 219 3 p.elok. — [3]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 1. — [4]) S:n s:n 12 p. jouluk. § 35. — [5]) S:n s:n 28 p. marrask. § 10,

toimeen kalliiden elantokustannusten ja korkeiden vuokrien vallitessa 30 pennin tuntipalkalla. Tämän johdosta ja kun kunnan työläiset olivat huonommin palkattuja kuin yksityisillä työnantajilla palvelevat työläiset, olivat hakijat anoneet kymmenen prosentin korotusta heidän tähänasti olleihin palkkoihinsa sekä 50 ja 100 prosentin palkanlisäystä yliajalta. Rahatoimikamari, jolta asiasta oli vaadittu lausuntoa, oli antanut Kaupunginsinöörin, Vesijohtoinsinöörin ja Valaistuslaitoksen toimitusjohtajan toimeksi jättää asiasta yhteinen lausunto Kamariin, jonka jälkeen mainitut virkailijat, antaen tietoja palkkaussuhteista kaupungin töissä, näyttäen etteivät hakijain mainitsemat tiedot olleet oikeita, Rakennus- ja Vesijohtokonttorin työläisiin nähden olivat ehdottaneet, että kaikille työläisille, jotka tähänasti olivat saaneet 40 penniä ja sen alle tunnilta, annettaisiin 10 % palkankorotus ja että yliaika- ja sunnuntaityöstä maksettaisiin palkkaa kaikille työläisille, sekä apulaisille että ammattimiehille, 50 % korotuksella, jollei yötyö olisi katsottava varsinaiseksi työksi; jonka ohessa asianomainen konttori olisi valtuutettava käsittelemään yksityiskohtaisia kysymyksiä ammattityöläisten palkkojen korottamisesta. Mitä kaasulaitoksessa palveleviin työläisiin tulee, oli sanotun laitoksen toimitusjohtaja esittänyt, että nyt voimassa oleva sopimus retorttihuoneenlämmittäjäin, koneenkäyttäjäin ja lyhdynsytyttäjäin kanssa olisi säilytettävä; ja samanlaiseksi olisi asianlaita saatava niihinkin nähden kaasutehtaan muista työläisistä, jotka voitiin lukea kuuluviksi ammattityömiesten luokkaan, kuitenkin niin että yliaikatyöstä maksettaisiin 50 %:n korotus ja että vakinaisten sekalaista työtä tekeväin työmiesten tuntipalkka olisi korotettava 33 penniksi, 50 % korotuksella yliaikatyöstä. — Lausunnossaan ehdotti [1]) Rahatoimikamari, että Kaupunginvaltuusto lausuisi että Valtuusto, jolla ei ollut mitään muistuttamista mainittujen konttoripäällikköjen esittämiä ehdotuksia vastaan työpalkkojen järjestämisestä kunnan yleisissä töissä, antoi Rakennuskonttorin, Vesijohtokonttorin ja Valaistuslaitoksen Hallituksen huoleksi kuten tähänkin asti, ottamalla huomioon kohtuulliset vaatimukset, harkita ja vahvistaa ne palkat, jotka kohtuudella olisivat maksettavat kaupungin työläisille. Valtuusmiehet päättivät [2]) hyväksyä tämä esityksen.

Kaasulaitoksen lyhdynsytyttäjäin palkankorotus.

Sittenkun kaupungin kaasulaitoksen lyhdynsytyttäjät olivat Valtuustolle tehneet anomuksen heidän palkkaetujensa parantamisesta 20 %:lla,

[1]) Rhkn kirj. N:o 283 7 p. jouluk. — [2]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 43.

oli Valtuusto lähetteellä joulukuun 13 p:ltä 1904 kehoittanut Valaistuslaitoksen Hallitusta antamaan hakemuksesta lausunnon. Tämän johdosta esitti Hallitus, että mainittujen työmiesten palkka, joka kaupungin ostaessa kaasulaitoksen, teki 2 markkaa 40 penniä päivältä, korotettiin tammikuun 1 p:stä 1902 nykyään voimassa olevaan eli 2 markkaan 50 penniin. Tämän palkan voi katsoa koko vuotta kohti olevan varsin riittävän, mutta ehdotti Hallitus kuitenkin, kiinnittääkseen kaupungin palvelukseen mahdollisimman pitkäksi ajaksi kelvollisia ja tunnollisia työmiehiä, että mainitut palkat korotettaisiin 10 %:lla eli että palkka niinmuodoin tammikuun 1 p:stä 1005 määrättäisiin 2 markaksi 73 penniksi päivältä. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi[1]) Valtuusto ylläolevan esityksen.

Myönnetty lisämääräraha Taideteollisuusyhdistyksen keskuskoulua varten.

Maistraattiin jättämässään kirjelmässä oli Taideteollisuusyhdistyksen toimikunta esittämällä että yhdistyksen keskuskouluun syyslukukaudella pyrkineiden oppilasten suuri luku oli tehnyt välttämättömäksi ylimääräisen piirustussalin vuokraamisen sekä lisäopettajavoimain ottamisen, anonut 964 markan lisäavustusta tästä aiheutuneiden menojen korvaamiseksi. Kaupunginvaltuusto, jolle Maistraatti oli hakemuksen lähettänyt, myönsi[2]) pyydetyn määrärahan.

Määräraha veistonopettaja O. W. Coranderin veisto-oppilaitosta varten.

Marraskuun 29 p:nä 1904 tekemällään päätöksellä oli Valtuusto vaatinut Rahatoimikamarin lausuntoa veistonopettaja O. W. Coranderin Valtuustolle tekemän hakemuksen johdosta, että kaupunki myöntäisi hakijan täkäläiselle valtioavulla ylläpitämälle kasvatusopilliselle veisto-oppilaitokselle sekä vuotuisen 3,500 markan avustuksen kolmeksi vuodeksi eteenpäin tammikuun 1 p:stä alkain 1905 että myös 2,880 markkaa sen puuttuvan osan korvaamiseksi laitoksen tuloissa, joka oli olemassa vuoden 1904 päättyessä. Antamassaan lausunnossa epäsi[3]) Rahatoimikamari hakemuksen, mutta Valtuusto päätti[4]) määrätä 2,000 markkaa etukäteen maksettavaksi niistä anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista, joita vuoden kuluessa tultaisiin jakamaan, ehdolla, että kysymyksenalaisessa laitoksessa varattaisiin 10 vapaapaikkaa alkeisoppilaitoksissa käyville kaupungista kotosin oleville oppilaille.

Avustusanomus aijottua puuveiston ammattikorkeakoulua varten.

Kaupunginvaltuustolta oli Suomen Yleisen Veistoyhdistyksen johtokunta, joka valtionvaroilla ylläpiti puuveiston ammattikoulua, ja aikoi nyt laajentaa mainitun koulun puuveiston ammattikouluksi, jonka tehtävänä olisi m. m. valmistaa opettajia maan veistokouluja varten ja

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 3. — [2]) S:n s:n 28 p. marrask. § 9. — [3]) Rhkn kirj. N:o 18 12 p. tammik. — [4]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 15.

sitä varten jättänyt Keisarilliseen Senaattiin anomuksen lisätystä 15,500 markan suuruisesta valtioavusta mainittua tarkoitusta varten, tiedustanut, voitaisiinko, jos sanottu valtioapu myönnettäisiin, odottaa myöskin Helsingin kaupungilta avustusta mainitun koulun varsinaista ammattiosastoa varten, ainakin tarvittavasta kouluhuoneustosta, sen lämmityksestä ja valosta aiheutuvain menojen korvaamiseksi. Valtuusto päätti[1]) Taideteollisuusyhdistyksen johtokunnalta pyytää asiassa lausuntoa.

Kalahuutokauppojen järjestäminen.

Käsiteltäessä tehtyä ehdotusta kalahuutokauppojen järjestämisestä oli Valtuusto edellisen vuoden kesäkuun 14 p:nä päättänyt[2]) että Länsi-Rannan kauppahalliin olisi järjestettävä uusia myymäläosastoja sekä osasto kalahuutokauppojen pitämistä varten, jonka ohessa Rahatoimikamarille oli annettu toimeksi tehdä ehdotus sanottujen huutokauppojen järjestämisestä. Tämän tehtävän johdosta oli Rahatoimikamari ryhtynyt keskusteluihin erinäisten henkilöiden kanssa, jotka oli katsottu kykeneviksi ottamaan huostaansa kysymyksenalaisen huutokauppalaitoksen, mutta nämä keskustelut eivät olleet johtaneet minkäänlaiseen tulokseen. Tohtori O. Nordqvist oli silloin tullut ajatelleeksi, että kalahuutokauppahuoneusto olisi luovutettava suunnitellulle »Saaristolaiskalastajain osuuskunnalle» sekä esitti, että jos kalastajat itse ottaisivat huostaansa huutokauppalaitoksen, niin täten paremmin kuin millään muulla tavoin voitaisiin odottaa keskeytymätöntä kalan tuontia. Tätäkään ehdotusta ei kuitenkaan oltu voitu toteuttaa, jonka tähden Rahatoimikamari oli antanut erään niistä henkilöistä, joiden kanssa se oli keskustellut huutokauppalaitoksen luovuttamisesta, Suomen kalastusyhdistyksen entisen assistentin, kauppias R. W. Snellmanin toimeksi antaa kirjallinen lausunto tohtori Nordqvistin aikaisemmin tekemistä laskelmista huutokauppalaitoksen tuloihin ja menoihin nähden. Oheenliittäen kauppias Snellmanin antaman lausunnon sekä hänen tekemän tarjouksen laitoksen huostaansa ottamisesta esitti[3]) Rahatoimikamari Valtuustolle:

että Kamari saisi kahden vuoden ajaksi luovuttaa Länsi-Rannan kauppahalliin perustetun kalahuutokauppahuoneuston kauppias Snellmanille, joka Kamarin lähempäin ohjeitten mukaan olisi velvollinen pitämään siellä joka päivä kalahuutokauppoja, jolloin myydystä tavarasta saisi kantaa korkeintaan 5 prosenttia myyntihinnasta;

---

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 33. — [2]) Katso 1904 v. kert. siv. I 45 ja seur. — [3]) Rhkn kirj. N:o 85 6 p. huhtik. (Valt. pain. asiak. N:o 12).

että kauppias Snellmanille mainitulta ajalta paitsi vapaata huutokauppahuoneustoa, vettä ja valoa taattaisiin 4,000 markan avustus vuodelta Rahatoimikamarin vuosineljänneksittäin maksettavaksi Valtuuston käyttövaroista, kuitenkin ehdolla, että toisen vuoden määräraha olisi mahdollisesti maksettava takaisin, jos liike tilinpäätöksen mukaan osottaisi sellaista ylijäämää, jonka kauppias Snellman lausunnossaan oli maininnut;

että Rahatoimikamari saisi kauppias Snellmanin kanssa tehdä sopimuksen ja järjestää kirjanpidon tarkastuksen sekä tarpeen mukaan antaa järjestyssääntöjä huutokauppoja varten; sekä

että Kamari aikanansa Valtuustolle jättäisi ehdotuksen kalahuutokauppojen järjestämisestä mainittujen kahden koevuoden päätyttyä.

Asiata esiteltäessä päätti[1]) Valtuusto käskeä Rahatoimikamaria kehottamaan halullisia henkilöitä jättämään tarjouksensa kalahuutokauppalaitoksen huostaansa ottamisesta sekä sen jälkeen tekemään Valtuustolle lisäesityksen, johon aihetta saattaisi ilmetä.

Sittenkun Rahatoimikamari tämän johdosta kuulutuksella kaupungin sanomalehdissä oli kehoittanut halullisia kykeneviä henkilöitä viimeistään kesäkuun 3 p:nä jättämään tarjouksensa Kamariin, oli näin määrätyn ajan kuluessa kolme uutta tarjousta sisäänjätetty, niissä asetettuine erinäisine ehtoineen. Lähettäen[2]) nämä Valtuustolle esitti Rahatoimikamari että Valtuusto hyväksyisi Kamarin aikaisemmin esittämän ehdotuksen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[3]) Valtuusto suostua tähän Rahatoimikamarin esitykseen.

Myönnetty lisäerä Terveyshoitolautakunnan määrärahaan.

Kaupunginvaltuustolle oli Terveyshoitolautakunta ilmoittanut että erinäiset Lautakunnalle myönnetyt määrärahat eivät tulisi riittämään vuoden loppuun; niinpä täytyi tarvevarain määrärahan yli käyttää 1,800 markkaa, sekä kotien desinfisioimiseen myönnetyn määrärahan yli 900 markkaa, jonka lisäksi Marian sairaalan tuberkelisairaiden poliklinikan ylläpitoon myönnetty määräraha vaati 1,000 markan lisäystä; ja oli Lautakunta anonut näiden lisäeräin myöntämistä. Valtuusto hyväksyi esityksen, ja olivat kysymyksenalaiset määrärahat maksettavat[4]) Valtuuston käyttövaroista.

Määräraha lavantaudin tukahuttamiseksi.

Terveyshoitolautakunnan esityksestä myönsi[5]) Valtuusto niiden kustannusten peittämiseksi, joita oli vaatinut kaupungissa kesällä vallinneen lavantaudin tukahuttaminen, käyttövaroistaan 12,000 markkaan

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 9. — [2]) Rhkn kirj. N:o 179 5 p. kesäk. — [3]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 19. — [4]) S:n s:n 17 p. lokak. § 3. — [5]) S:n s:n 17 p. lokak. § 4.

asti nousevan määrärahan, jonka ohessa tämän vuoden määräraha ylimääräisten tarkastusmiesten palkkaamiseksi lisättiin 245 markalla 96 pennillä.

Määräraha sijaisen palkkaamiseksi Marian sairaalan sisätautiosaston alilääkärille.

Terveyshoitolautakunnan esityksestä myönsi[1]) Valtuusto 300 markan määrärahan sijaisen palkkaamiseksi Marian sairaalan sisätautien osaston alilääkärille tämän virkaloman ajaksi.

Määräraha sijaisen palkkaamiseksi tarkastusmies P. Meriläiselle.

Terveyshoitolautakunnan esityksestä myönsi[2]) Valtuusto terveyspoliisin tarkastusmiehen P. Meriläisen sijaisen palkkaamiseksi kolmen kuukauden ajaksi kaikkiaan 375 markan määrärahan maksettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Määräraha vaivaistalon houruinhoitolaitoksen lisättyä hoitohenkilökuntaa varten.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä myönsi[3]) Valtuusto yllämainitun 1,520 markan määrärahan kahden miehisen ja kahden naispuolisen hoitajan palkkaamiseksi vaivaistalon houruinhoitolaitokseen.

Määräraha Raastuvanoikeuden kahta ylimääräistä vahtimestaria sekä kaupunginviskaalien virkamenoja varten.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa ja Yhteiselle Raastuvanoikeudelle jätetyssä kirjoituksessa olivat kaupunginviskaalit Adolf Mesterton, O. R. F. Albrecht ja Gustaf Lagerblad, esittäen että heidän työnsä viime aikoina tunnetuista syistä olivat melkoisesti lisääntyneet, anoneet että kullekin heistä asetettaisiin apulaiseksi ylimääräinen vahtimestari kaikkiaan 4,800 markan palkalla sekä myönnettäisiin kaupunginviskaalinvirkoihin kuuluvain menojen korvaamiseksi ja korvaukseksi lisääntyneestä työstä kullekin heistä 700 markan määrä. Lähettäen Valtuustolle tämän hakemuksen ehdotti Yhteinen Raastuvanoikeus että Raastuvanoikeuteen vakinaiselle vuosipalkalle otettujen kaupunginpalvelijain lisäksi otettaisiin ainakin kaksi ylimääräistä vahtimestaria, joiden ensi sijassa tulisi olla kaupunginviskaalien käytettävissä asioissa, joita nämä viran puolesta suorittavat; vahtimestarien palkkio voitaisiin sopivimmin vahvistaa 1,800 markaksi vuodessa. Kaupunginviskaalien tarvevarainanomukseen nähden ehdotti Yhteinen Raastuvanoikeus että kullekin heistä myönnettäisiin vuotuinen 500 markan erä käytettäväksi selontekovelvollisuutta vastaan. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[4]) Valtuusto suostua kahden ylimääräisen vahtimestarin ottamiseen Raastuvanoikeuteen syyskuun 1 p:stä alkain vuoden loppuun saakka sekä määrätä tätä tarkoitusta varten Valtuuston käyttövaroista 1,200 markan erän sekä kaupunginviskaalien virkatehtäviin kuuluvien menojen korvaamiseksi samana aikana myöntää mainituista varoista 500 markkaa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 5. — [2]) S:n s:n 11 p. huhtik. § 16. — [3]) Katso yllä sivu 49. Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 23. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 8

Poliisivahtikonttorien säilytyshuoneiden korjaus.

Maistraattiin lähettämässään ja tämän edelleen Rahatoimikamariin jättämässä kirjeessä kesäkuun 23 p:ltä oli kaupungin poliisimestari, huomauttaen että osa poliisin säilytyshuoneista pidätettyjä henkilöitä varten oli varsin puutteellisessa kunnossa, esittänyt että asiantuntevat henkilöt tarkastaisivat säilytyshuoneet ja havaitut puutteellisuudet sitten autettaisiin. Tämän johdosta oli Rahatoimikamari määrännyt pidettäväksi mainittujen säilytyshuoneiden tarkastuksen, jolloin tarkastusmiehet olivat havainneet, ettei korjauksia voitu välttää; työn kustannukset oli Rakennuskonttori laskenut 1,200 markaksi. Kun myöskin Rahatoimikamari asiata lopullisesti käsitellessään oli katsonut kysymyksenalaisia töitä ei voitavan lykätä, oli Kamari antanut Rakennuskonttorin toimeksi suorittaa ne tehdyn kustannusarvion mukaan. Pyytäen Valtuustolta näin tehdyn toimenpiteen hyväksymistä esitti[1]) Rahatoimikamari että mainitun menon saisi viedä Valtuuston käytettäväksi asetettujen arvaamattomain menojen määrärahaan. Valtuusto hyväksyi[2]) esityksen.

Kaasuvalaistuksen asettaminen Töölön kansakoulurakennukseen.

Rahatoimikamarille oli Töölön kansakoulurakennuksen toimikunta, esittäen että sanotun rakennuksen kustannusarviossa ei ollut mitään erää keinotekoisen valaistuksen asettamista varten siihen, ilmoittanut että, koska muut työt olivat tästä riippuvia, toimikunta oli valaistuslaitoksen toimitusjohtajalta hankkinut ehdotuksen koulun valaisemiseksi auerlampuilla, nousten kustannukset tästä 5,325 markkaan, minkä ehdotuksen toimikunta oli myöskin hyväksynyt. Oheenliittäen sanotun kustannusarvion esitti[3]) Rahatoimikamari Valtuustolle työtä kohta suoritettavaksi, jonka kustannus olisi ensi vuoden kulunkiarvioon otettava yllämainittuun määrään. Esityksen Valtuusto hyväksyi[4]).

Määräraha ulospäässeiden kansakouluoppilaiden paikanvälitystoimistoa varten.

Sittenkun Kansakoulujentarkastaja oli Kansakoulujohtokunnassa nostanut kysymyksen paikanvälitystoimiston järjestämisestä ulospäässeille kansakouluoppilaille, esitti johtokunta, lähettäen mainitun ehdotuksen, että tulevan vuoden kulunkiarvioon otettaisiin tarkoitusta varten 1,200 markan määräraha, josta toinen puoli menisi palkkioksi toimistossa palvelevalle opettajalle ja opettajattarelle ja toinen puoli asetettaisiin tilintekovelvollisuutta vastaan toimiston huostaan käytettäväksi sen menojen korvaamiseksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostui[5]) Valtuusto esitykseen pyydetyn määrärahan ottamisesta kansakoulujen kulunkiarvioon yhdeksi vuodeksi eteenpäin.

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 195 6 p. heinäk. — [2]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 54. — [3]) Rhkn kirj. N:o 241 28 p. syysk. — [4]) Valt. pöytäk.. 17 p. lokak. § 13. — [5]) S:n s:n 17 p. lokak. § 29.

Esitys kodin perustamisesta äpärälapsia varten.

Kaupunginvaltuuston kansliaan jätetyssä kirjelmässä oli Töölön työväenyhdistys mainitsemillaan syillä tehnyt esityksen kunnan hoitolaitoksen perustamisesta äpärälapsia varten, jonka ehdotuksen Valtuusto lähetti[1]) Vaivaishoitohallitukseen. Lausuntoa ei annettu vuoden kuluessa.

Selonteko Suomen Naisyhdistyksen kesäsiirtoloista työläisnaisia varten.

Sittenkun Työväenasiainlautakunta oli Valtuustolle lähettänyt Suomen Naisyhdistyksen Johtokunnan jättämän selonteon sen kesäsiirtoloista työläisnaisia varten kesällä 1905 sekä ilmoituksen, ettei sanotun selonteon oltu havaittu antavan aihetta muuhun muistutukseen kuin että tarkoitukseen myönnetystä määrärahasta säästynyt 246 markan 50 pennin ylijäämä olisi ollut suoritettava takaisin kaupunginkassaan, päätti[2]) Valtuusto jättää tämän selonteon Rahatoimikamariin sekä mainitusta ylijäämästä ilmoittaa vastedes anniskelu- ja vähittäismyyntiyhtiöiden voittovarain jakamista varten asetettavalle valiokunnalle.

»Sokeain ystäväin» anomus saada nauttia F. J. von Beckerin rahaston korot.

Kaupunginvaltuustolle oli »Sokeain ystävät»-niminen yhdistys tehnyt anomuksen saada nauttia yhdistyksen sokeita lapsia varten perustaman esikoulun hyväksi käytettävissä olevan vuotuiskoron edesmenneen professori F. J. von Beckerin ja hänen vaimonsa lahjoittamasta rahastosta kasvatus- ja opetuslaitoksen perustamiseksi ja ylläpitämiseksi sokeita varten. Rahatoimikamarin epäävän lausunnon[3]) mukaan hylkäsi[4]) Valtuusto hakemuksen.

Määrärahaanomus «häviävän Helsingin» kuvaamiseen.

Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kirjelmässä olivat valtioarkistonhoitaja Reinh. Hausen ja professori Gustaf Nyström esittäneet ryhdyttäväksi sopiviin toimenpiteisiin »häviävän Helsingin» muiston säilyttämiseksi kuvaamisen kautta, ja olivat ehdotuksentekijät sitä varten ajatelleet, että asetettaisiin pysyväinen lautakunta, jonka tehtävänä olisi tällaisten kuvien aikaansaaminen ja että lautakunnan käytettäväksi myönnettäisiin vuodeksi 1906 arviolta 800 markan määräraha. Valtuusto lähetti[5]) asian Rahatoimikamariin.

Monumentaalisen veistoteoksen tilaaminen.

Suomen Taideyhdistyksen johtokunnan tekemän esityksen johdosta taideteoksen tilaamisesta kuvanveistäjä Ville Vallgrenilta, mikä teos oli tarkoitettu asetettavaksi ulkoilmaan, oli Rahatoimikamari kirjelmässään lokakuun 20 p:ltä 1904 esittänyt[6]) Valtuustolle että Kamari saisi toimeksi, sittenkun oli saatu tieto, paljonko vuoden 1904 anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista voitaisiin tarkoitukseen varata,

---

[1]) Valt. pöytäk, 17 p. lokak. § 9. — [2]) S:n s:n 12 p. jouluk. § 34. — [3]) Rhkn kirj. N:o 297 21 p. jouluk. — [4]) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 10. — [5]) S:n s:n 18 p jouluk. § 17. — [6]) Katso 1904 vuoden kert. s. I 86.

tehdä Valtuustolle ehdotuksen asiassa. Sittemmin oli sanottujen voittovarain jakamisehdotusta laatimaan asetettu valiokunta mietinnössään[1]) m. m. ehdottanut että useinmainituista voittovaroista 25,000 markan suuruinen erä jo aikaisemmin varatun 12,456 markan 66 pennin lisäksi tarkoitukseen varattaisiin. Käsiteltäessä kysymystä voittovarain jakamisesta päätti[2]) Valtuusto, alentamalla erän 20,000 markaksi, antaa Valmistusvaliokunnan toimeksi tehdä Valtuustolle ehdotuksen näiden määrärahain käyttämisestä. Tämän tehtävän johdosta ehdotti Valmistusvaliokunta, että Rahatoimikamari, asiantuntevilla henkilöillä täydennettynä, saisi Valtuustolle jättää ehdotuksen ei ainoastaan itse taideteoksesta vaan myöskin sen paikasta. Tämän ehdotuksen Valtuusto hyväksyi[3]). Tämän jälkeen antoi Rahatoimikari pyydetyn lausunnon[4]), jossa Kamari, joka asiantuntijoina oli käyttänyt professori J. J. Tikkasta, taiteilija Eero Järnefeltiä ja arkkitehti Eeliel Saarista, oheenliittäen valokuvan herra Vallgrenin tekemästä suihkukaivon luonnoksesta, esitti, että herra Vallgrenilta kohta tilattaisiin pronssinen, noin 5 metrin korkuinen monumentaalinen suihkukaivo sanotun luonnoksen osoittaman aiheen mukaan asetettavaksi johonkin pääkaupungin istutukseen; että taideteokselle, Helsinkiin kuletettuna, määrättäisiin 40,000 markan hinta; että tällöin kuitenkin olisi edellytettävä että kuvanveistäjä Vallgren, ennen lopullisen luonnoksen laatimista, saapuisi Helsinkiin antaakseen, neuvoteltuaan ensin käytettyjen asiantuntijain kanssa, lausuntonsa taideteoksen soveliaimmasta paikasta, jonka jälkeen Rahatoimikamari saisi tehdä tästä ehdotuksen Valtuustolle; ja että Rahatoimikamari, sittenkun taiteilija oli laatinut lopullisen luonnoksen, saisi laadituttaa ja Valtuustolle jättää ehdotuksen suihkukaivoa ympäröiväksi alemmaksi altaaksi, jonka kaupunki kustantaisi. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi[5]).

Kunnallispormestari Elias Öhmanin eläke.

Marraskuun 7 p:n kokouksessa ilmoitti Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja että sittekun laillinen järjestys oli palautettu maahan, Valmistusvaliokunta oli katsonut Valtuuston kunnianasiaksi saattaa täytäntöön Valtuuston huhtikuun 1 p:n 1903 kokouksessa tekemän päätöksen[6]) 7,000 markan vuotuisen eläkkeen myöntämisestä kaupungin laittomasti eroitetulle kunnallispormestari Elias Öhmanille, viimemainitusta päivästä lukien,

[1]) Valt pain. asiak. N:o 18. — [2]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 2. — [3]) S:n s:n 6 p. kesäk. § 16. — [4]) Rhkn kirj. N:o 250 12 p. lokak. — [5]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 32. — [6]) Katso 1903 vuoden kert. s. I 113.

jonka täytäntöönpanon läänin Kuvernööri oli aikaisemmin estänyt. Esityksen Valtuusto hyväksyi[1]).

Palkanmaksu lakkoajalta.

Valtuuston marraskuun 3 p:n[2]) kokouksessa esitettiin kaupungin palveluksessa olevain työläisten jättämä kirjelmä, jossa vaadittiin täyden palkan maksamista työläisille parhaillaan kestävän valtiollisen lakon aikana, ja päätti Valtuusto Valmistusvaliokunnan puoltavan lausunnon nojalla hyväksyä tämän anomuksen, kuitenkin niin, että palkka maksettaisiin marraskuun 4 päivään, mutta jos lakkoa edelleen jatkettaisiin, palkanmaksu saisi riippua Valtuuston erityisestä harkinnasta.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostui Valtuusto edelleen marraskuun 7 p:n[3]) kokouksessa Rakennuskonttorin esitykseen siitä että niillekin kaupungin työmiehille, jotka eivät olleet tilaisuudessa edellisenä päivänä, yleisen lakon päättämispäivänä saapumaan työhön, maksettaisiin täysi palkka.

Samoin suostui[4]) Valtuusto Rahatoimikamarin esitykseen siitä, että Töölön kansakoulurakennuksella työskenteleville työläisille maksettaisiin palkka lokakuun 31 p:stä marraskuun 6 p:ään, kuitenkin ehdolla että urakoitsija, rakennusmestari J. Johansson ottaisi 25 %:lla osaa palkkasummaan, ja että ainoastaan niille työmiehille annettaisiin palkka, jotka eivät olleet kantaneet hyvitystä lakkoviikosta valtiolaitoksen määräämistä varoista.

Sitävastoin hylkäsi[5]) Valtuusto Rahatoimikamarin ehdotuksesta työmies Kristian Wehniäisen tekemän anomuksen palkansaamisesta edellämainitulta ajalta.

Vapautus ylimakuupäivämaksun suorittamisesta.

Rahatoimikamarin esityksestä oikeutti[6]) Valtuusto Kamarin lyhentämään Suomen Maanviljelijäin kulutusyhdistys Laborille merkityn ylimakuupäivämaksun kaupungin tavaravarikossa olleilta tavaroilta tehden kaikkiaan 69 markkaa, jonka ohessa Kamari valtuutettiin tällaisissa tapauksissa, jolloin tavaran poishankkimisen viipyminen ei riippunut tavaranomistajasta, harkinnan mukaan myöntämään vapautusta kysymyksenalaisen maksun suorittamisesta.

Hylljättyjä esityksiä hätäaputöiden järjestämisestä.

Kahdessa Valtuustolle jätetyssä kirjelmässä olivat erinäiset ulkotyöläiset sekä työttömäin asettama komitea anoneet hätäaputöiden järjestämistä 50 pennin minimituntipalkalla, jolloin olisi myöskin naisille

---

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. marrask. § 2. — [2]) S:n s:n 3 p. marrask. § 2. — [3]) S:n s:n 7 p. marrask. § 2. — [4]) Rhkn kirj. N:o 270 23 p. marrask.; Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 30. — [5]) Rhkn kirj. N:o 5 4 p tammik.. 1906; Valt. pöytäk. 16 p. tammik. 1906 § 15. — [6]) Rhkn kirj. N:o 291 14 p. jouluk.; Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 14.

valmistettava sopivata työtä. Rahatoimikamarin hylkäävan lausunnon[1]) mukaan päätti[2]) Valtuusto, etteivät esitykset aiheuttaisi mitään toimenpidettä.

Hyljätty tarjous Kaartinpataljoonan kirjaston vastaanottamisesta.

Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjeessä oli lakkautetun Suomen Kaartinpataljoonan komentaja, översti N. Mexmontan tehnyt kysymyksen, olisiko Helsingin kaupunki halukas ottamaan lahjana Kansankirjastolle tai jollekin toiselle yleishyödylliselle laitokselle Kaartinpataljoonan upseeri- ja sotilaskirjaston. Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen lausunnon mukaan päätti[3]) Valtuusto, lausumalla Valtuuston kiitollisuuden tehdystä tarjouksesta, selittää ettei Valtuusto voinut ottaa sitä vastaan.

Esplanaatikappelin korotetun vuokran velkomisaika.

Päätöksellä marraskuun 27 p:ltä 1894 myönsi Valtuusto kaupungille kuuluvan ravintolapaviljongin »Kappelin» vuokraajalle, ravintoloitsija Josef Wolontis'elle sopimuksessa määrätyn vuokra-ajan pidennystä »kymmeneksi vuodeksi eli siis toukokuun 1 p:ään 1915», muuten entisillä ehdoilla, paitsi että vuokraaja on velvollinen vuokra-ajan kymmenenä viimeisenä vuotena suorittamaan vuotuista vuokramaksua kerta kaikkiaan 12,500 markkaa, jonka vuoksi korotettua vuokramaksua olisi suoritettava toukokuun 1 p:stä 1905 alkain. Koska kuitenkin alkuperäinen vuokra-aika sopimuksen mukaan tulisi päättymään vasta joulukuun 1 p:nä 1905 ja Valtuuston mainittuun päätökseen sisältyvä ajanmääräys riippui erehdyksestä, pitäisi vuokraoikeuden sanotun pidennyksen jälkeen oikeastaan päättyä joulukuun 1 p:nä 1915, jonka tähden Rahatoimikamari antoi Rahatoimikonttorille määräyksen ryhtyä kantamaan korotettua vuosivuokraa oikaistun aikamääräyksen mukaan eli joulukuun 1 p:stä 1905. Ilmoittaen tästä toimenpiteestä pyysi[4]) Rahatoimikamari Valtuustolta sen hyväksymistä; minkä Valtuusto myöskin myönsi[5]).

Lausunto Lääninhallitukseen selvityksellä Valtuuston kahden valtioapuhakemuksen johdosta.

Maistraatista oli saapunut kirje maaliskuun 14 p:ltä ynnä Lääninhallituksen lähete, jossa Lääninhallitus niiden kahden erityisen joulukuun 30 p:nä 1904 päivätyn hakemuksen johdosta korotetun valtioavun myöntämisestä kaupungin kansakoulujen ylläpitoon sekä avustuksen myöntämisestä yleisistä varoista kaupungin katuvalaistuksen kustantamiseksi, jotka Valtuusto oli lähettänyt Maistraattiin lähetettäväksi edelleen asianomaiseen paikkaan, oli kehoittanut Maistraattia pyytämään Valtuustolta »niiden

[1]) Rhkn kirj. N:o 275 30 p. marrask. sekä N:o 284 7 p. jouluk. — [2]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 40. — [3]) S:n s:n 12 p. jouluk. § 37. — [4]) Rhkn kirj. N:o 80 16 p. maalisk. — [5]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 27.

vuosien meno- ja tulosääntöä, joina valtio oli myöntänyt määrärahoja». — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[1]) Valtuusto ilmoittaa Kuvernöörille että koska tätä vuotta varten vahvistettu Helsingin kaupungin kulunkiarvio oli oheenliitetty Valtuuston kansakoulujen korotettua apua koskevaan hakemukseen, Valtuusto ei voinut luulla muuta kuin että Keis. Senaatti kysymyksenalaisia asioita käsitellessään ei tarvinnut lisäselvitystä, sekä anoa että hakemusasiakirjat pitemmittä mutkitta lähetettäisiin Keis. Senaattiin.

Parmaanmittaritaksan muuttaminen.

Maistraatille oli Satamakonttori kaupungin parmaajain anomuksesta, sekä ilmoittaen että erilaisia laskutapoja oli parmaajamaksun suorittamisessa käytetty, esittänyt sellaisen muutoksen aikaansaamista voimassaolevaan liikennetaksaan että mainittu maksu, jota taksan mukaan olisi suoritettava 32 penniä syleltä eli 4 kuutiometriltä halkoja, jotka mittaan pinoamalla mitataan kaupungin laitureilla tai halkojenmyyntipaikoilla, vahvistettaisiin 30 penniksi syleltä yli $^1/_2$ metrin pituisista haloista sekä 20 penniksi syleltä halkoja, jotka ovat $^1/_2$ metrin pituisia, tai lyhemmiltä haloilta, jota taksaa olisi seurattava halkoja mitatessa muillakin kuin kaupungin osoittamilla myyntipaikoilla. Vaadittuaan Rahatoimikamarin lausunnon [2]) lähetti Maistraatti, joka oli hyväksynyt esityksen, asian Valtuustoon, joka myöskin suostuen ehdotukseen päätti[3]) Keis. Senaatilta anoa sen vahvistusta.

Siviilitoimituskunnan kirjeen mukaan toukokuun 15 p:ltä, josta Maistraatti ilmoitti Valtuustolle kirjeellään kesäkuun 26 p:ltä, oli Keis. Senaatti tämän jälkeen ensimainittuna päivänä asiata esiteltäessä vahvistanut seuraavan muutetun sananmuodon kaupungin voimassa olevan liikennetaksan V kohdalle:

»Parmaanmittausmaksuna suoritetaan 30 penniä jokaiselta halkosyleltä, jonka kaupungin parmaaja mittaan pinoamalla mittaa; jos halot ovat $^1/_2$ metrin pituisia tai sen alle, on tämä maksu 20 penniä syleltä ja lankeaa lyhentämätönnä sille parmaajalle, joka mittauksen on toimittanut». Tästä kysymyksenalaisen taksan muutoksesta päätti[4]) Valtuusto ilmoittaa Rahatoimikamarille ja Satamakonttorille.

Kaupungin kuorma-ajurien uutta taksaa koskeva lausunto.

Sittenkun Maistraatti kirjeessään elokuun 8 p:ltä 1903 oli anonut Valtuuston lausuntoa täkäläisen Ajuriyhdistyksen Maistraattiin jättämästä ehdotuksesta kaupungin kuormaajurien uudeksi taksaksi, oli Valtuusto

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 33. — [2]) Rhkn kirj. N:o 22 12 p. tammik. — [3]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 4. — [4]) S:n s:n 19 p. syysk. § 3.

syyskuun 8 p:nä samana vuonna tekemällään päätöksellä lähettänyt kysymyksen asiakirjat Rahatoimikamariin, jota oli kehoitettu antamaan lausuntonsa ehdotuksesta.

Koska Ajuriyhdistys mainitun ehdotuksen yhteydessä oli tehnyt pyynnön kuormaajurien vapauttamisesta heille palojärjestyksen mukaan kuuluvasta velvollisuudesta pitää huolta vedenkuletuksesta tulipalojen sattuessa, katsoi Rahatoimikamari oikeaksi hankkia asian tästä puolesta Palotoimikunnan lausunnon, joka tämän johdosta toukokuun 13 p:nä 1904 lähettämässään kirjeessä ilmoitti että toimikunta, koska kaupungin kaduissa vielä pitkillä matkoilla oli niin pienikokoisia vesijohtoputkia että paine vesijohtoverkossa näillä paikoin oli hyvin huono ja tämän johdosta saattaisi tapahtua, ettei tulipalojen niillä paikoin sattuessa olisi vettä riittävästi saatavissa ilman ajurien vedenkuletusta sammutustarpeeksi, katsoi kysymyksenalaista rasitusta ei voitavan vielä tällä haavaa ajureilta poistaa. Palotoimikunta oli kuitenkin jo Valtuustolle tehnyt esityksen vesijohtoverkon varustamisesta suurempikokoisilla putkilla.

Ajuriyhdistyksen ehdottamiin muutoksiin nähden itse kyytipalkkataksaan jätti Rahatoimikamari silloiselle jäsenelleen översti Gordie'lle, joka virantoimituksessaan kaupungin poliisimestarina oli saavuttanut kokemusta taksan määräysten sovelluttamisesta, toimeksi ehdotusta lähemmin tarkastettuaan antaa siitä lausunto Kamarille. Sittenkun översti Gordie oli Kamariin jättänyt kirjallisen lausuntonsa ynnä laatimansa uuden ehdotuksen, lähetti[1]) Kamari sen Kaupunginvaltuustolle esittäen että Valtuusto Maistraattiin annettavassa lausunnossaan puoltaisi kaupungin ajurien uuden taksan vahvistamista pääasiallisesti översti Gordien laatiman ehdotuksen mukaan, jonka ohessa Kamari ilmoitti että se Palotoimikunnan esittämillä syillä hylkäsi ajurien vapauttamisen veden kuletuksesta tulipalojen sattuessa. Valtuuston lausunto annettiin[2]) Rahatoimikamarin lausunnon mukaan.

Korvaus kaupungin töissä saadusta ruumiinvammasta.

Työmies K. Sysmelin, joka kaupungin sepelkivityössä tammikuun 17 p:nä oli saanut ruumiinvamman, oli Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä anonut lainsäätämää korvausta tästä. Rahatoimikamari, jolle hakemus oli lähetty, myönsi, Kamarille annetun valtuutuksen nojalla ratkaista tällaisia kysymyksiä sekä hankittuaan Rakennuskonttorin

[1]) Rhkn kirj. N:o 67 9 p. marrask. (Valt. pain. asiak. N:o 10. — [2]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 1. —

selvityksen asiassa, hakijalle 86 markan 40 pennin vuotuisen vahingonkorvauksen huhtikuun 1 p:stä lukien 1905, josta Kamari ilmoitti[1]) Valtuustolle.[2])

Kysymys poliisilaitoksen kaluston korvauksesta.

Rahatoimikamarille oli Rahatoimikonttori ilmoittanut että kaupungin poliisilaitoksen kalusto vuoden 1902 tilinpäätöksessä oli otettu kaupungin tulona, jonka kirjoihin merkitty arvo teki yhteensä 27,874 markkaa 46 penniä, johon myöskin sisältyi Hermanninkaupungin poliisiaseman kaluston arvo 466 markkaa 75 penniä, mutta että 1903 vuoden inventaarioluettelo oli jätetty ainoastaan viimemainitulta poliisiasemalta, osoittaen siellä 128 markan 25 pennin inventaarioarvon lisäystä, ja että poliisilaitoksen kalusto oli sentähden 1903 vuoden tilinpäätöksessä, ottaen huomioon ainoastaan äsken mainitun lisäyksen, merkitty 28,002 markan 71 pennin arvoiseksi. Koska kuitenkin Helsingin poliisilaitos vuonna 1903 tästä laitoksesta annettujen asetusten mukaan oli muutettu valtionlaitokseksi ja viimemainittuna vuonna poliisilaitosta varten annetun menosäännön mukaan kaupunki ei ollut velvollinen hankkimaan tai ylläpitämään kalustoja poliisin virkahuoneustoihin sekä koska poliisin aikanaan käyttämien kalustojen tarkastus oli kokonaan otettu pois kaupunginviranomaisilta, oli Konttori pitänyt oikeimpana ettei näiden kalustojen arvo enää sisältyisi kaupungin kirjanpitoon. Konttori oli sentähden esittänyt, eikö kaupungin pitäisi hankkia valtiolaitokselta korvausta poliisilaitoksen nyt käyttämistä, kaupungille kuuluvista kalustoista, joka vastaisi niiden yllämainittua kirjanpitoarvoa.

Rahatoimikamari, joka katsoi tämän esityksen huomiota ansaitsevaksi, kuitenkin niin että se erä, joka oli merkitty Hermanninkaupungin poliisiaseman kalustoa varten, mikä asema ei sisältynyt Helsingin kaupungin poliisilaitoksen kulunkiarvioon, olisi poliisin kalustojen arvon ilmoituksesta poisjätettävä, joten korvattava erä tulisi tekemään 27,408 markkaa 71 penniä, jätti[3]) esityksen Valtuuston harkittavaksi. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[4]) Valtuusto panna asian nyt pöydälle sekä antaa sen vasta Valiokunnan määräyksestä esityttää itselleen.

Viaporin kansakoulun lakkauttaminen.

Kaupunginvaltuuston kehoittamana[5]) Kansakoulujenjohtokuntaa kuultuaan antaa lausunnon Wiaporin komentajan tekemästä tiedustelusta, eikö kaupunki tahtoisi rakennuttaa omaa taloa sikäläiselle ruotsalais-suomalaiselle kansakoululle, jonka entinen huoneusto tulisi poiskorjat-

---

[1]) Rhkn pöytäk. 4 p. toukok. § 40. — [2]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 22. — [3]) Rhkn kirj. N:o 304 29 p. jouluk. 1904. — [4]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 13. — [5]) Katso 1904 vuoden kert.s. I. 119 ja seur. —

tavaksi, sekä sen jälkeen kuin Kamari oli Maistraatin kirjeen ohella lokakuun 11 p:ltä saanut vastaanottaa samoin Kuvernöörinviraston kautta saapuneen uuden kirjeen mainitulta komentajalta, sisältäen samanlaisen tiedustelun kuin aikaisempikin, sekä tiedonannon, että paikka mainittua koulua varten voitaisiin linnoituksessa luovuttaa ilman korvausta, esitti[1]) Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa mainitsemillaan syillä ja Kansakoulujohtokunnan puoltolauseella: että Kaupunginvaltuusto päättäisi, hylkäämällä Wiaporin komentajan edellämainitun esityksen, seuraavan syyslukukauden alusta lakkauttaa useinmainitun koulun; että Kansakoulujohtokunta saisi toimeksi, antaakseen Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvan Wiaporissa ja läheisillä saarilla asuvan ruotsalais-suomalaisen väestön lapsille tilaisuuden käydä kaupungin kansakouluissa, tulevan syyslukukauden alusta järjestää näille lapsille matkan ilmaiseksi edes ja takaisin kaupungin ja saarten välillä; että Kansakoulujohtokunta valtuutettaisiin tätä järjestelyä varten vuoden kuluessa tarvittavan 360 markan suuruisen kustannuserän korvaamiseksi käyttämään sen kansakoulukulunkiarvion säästön, joka syntyisi mainitun koulun lakkauttamisesta; sekä

että samaa tarkoitusta varten tulevan vuoden kulunkiarvioon kansakoulujen menosääntöön otettaisiin 1,500 markan määräraha.

Tämän Rahatoimikamarin esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi[2]).

Määräraha yksityistä paikanvälitystä koskevan komiteanmietinnön painattamiseksi.

Työväenasiainlautakunnan esityksestä myönsi[3]) Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 300 markan määrärahan erään mietinnön painattamista varten, joka koski yksityisten paikanvälitystoimistojen toimintaa Helsingissä sekä lainlaadintaa tällä alalla eri maissa, jonka mietinnön oli laatinut Lautakunnan asettama komitea, mihin kuuluivat Lautakunnan sihteeri, Kunnan työnvälitystoimiston edustaja sekä edustaja kustakin seuraavasta yhdistyksestä: Helsingin Työväenyhdistys, Ruotsalainen Työväenyhdistys ja Suomen Naisyhdistys.

Rullapaarit haavoittuneiden ja sairasten kuletusta varten.

Sittekun Kaupunginvaltuusto käsitellessään nostettua kysymystä ambulanssivaunun ostamisesta haavoittuneiden ja sairaiden henkilöiden kuletusta varten oli Terveyshoitolautakuntaan lähettänyt[4]) tämän yhteydessä tehdyn esityksen kaksien rullapaarien hankkimisesta, jotka olisivat sijoitettavat Kallion ja Kampin paloasemille käytettäviksi samallaista tarkoitusta varten kuin mainittu ambulanssivaunu, oli Lautakunta

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 63 2 p. maalisk. — [2]) Valt. pöytäk. 15 maalisk. § 25. — [3]) S:n s:n 11 p. huhtik. § 20. — [4]) Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 77.

marraskuun 28 p:nä 1904 antamassaan lausunnossa esitetyillä syillä puoltanut ehdotusta, kuitenkin niin että toiset paarit olisivat sijoitettavat Korkeanvuorenkadun Keskuspaloasemalle ja hoidettavat kohtuullista korvausta vastaan tilapäisesti lomalle lasketun miehistön avulla. Toisten Kallion asemalle sijoitettavien paarien hoitamista varten olisi otettava vanhempi palokonstaapeli vuotuisella 820 markan palkalla. Paarien kustannukset Lautakunta laski 1,200 markaksi. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi[1]) ja olivat kustannukset näistä tältä vuodelta suoritettavat Valtuuston käyttövaroista.

Hyljätty anomus koskeva pörssihuutokauppaprovisioonia.

Maistraatille osoittamassaan kirjelmässä oli pörssikaupanvälittäjä A. Grönberg esittämillään syillä anonut sen suuntaista toimenpidettä että hän kokonaan vapautettaisiin kaupungille suorittamasta 1904 vuoden kulunkiarvioon otettua kaupungille tulevaa pörssiprovisionin osuutta, joka oli laskettu 600 markaksi. Valtuusto, jonka käsiteltäväksi Maistraatti oli hakemuksen lähettänyt, päätti[2]), hylkäämällä hakijan sen yli ulottaman vaatimuksen, että hänen pitäisi tehdä selkoa sanotusta osuudesta ainoastaan heinäkuun 7 p:ään 1904 ulottuvalta ajalta, jolloin Keisarillinen Senaatti oli vahvistanut muutoksen[3]) pörssihuutokauppojen ohjesäännön 11 §:ään.

Laina Helsingin Työkoti- ja Yömajayhdistykselle.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä oli Helsingin Työkoti- ja Yömajayhdistyksen johtokunta esittänyt että yhdistyksen vahvistettujen sääntöjen 2 §:n mukaan sen toimintana oli ollut »ylläpitää työkotia, tarkoituksella valmistaa tilapäistä työnansiota ja asuinpaikkaa työttömille, yömajaa kodittomille, kansanhöyrykeittiötä ja vieraskotia tai raittiushotellia vähävaraisille matkustajille». Kuitenkin oli kokemus osoittanut, että työkodin ylläpitäminen varsinaisessa tarkoituksessa oli mahdoton ja höyrykeittiökin oli vuosittain antanut suuria tappioita; asiain näin ollen ja koska oli osoittautunut että yhdistyksen ylläpitämissä makuusaleissa kävijäin luku oli vahvasti lisääntymässä, oli yhdistys viimeisessä vuosikokouksessaan huhtikuun 26 p:nä päättänyt tehdä Keis. Senaattiin anomuksen sen sääntöjen sellaiseksi muutokseksi, ettei yhdistys olisi velvollinen ylläpitämään höyrykeittiötä, jotavastoin makuusaleja olisi laajennettava. Tämän yhteydessä oli yhdistyksen nimeksi otettava »Helsingin Vieraskoti- ja Yömaja-Yhdistys.» Siltä varalta että tämä hake-

---

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 9. — [2]) S:n s:n 17 p. tammik. § 6. — [3]) Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 90, 91. —

mus tulisi vahvistetuksi, oli johtokunta tiedustanut Valtuustolta, kohtaisiko mikään este kaupungin puolelta laitoksen kiinteistöön kohta valtiolainain jälkeen kiinnitettyjen lainain edelleen pysymistä vastaan, jos sääntöjen ehdotettu muutos ja yhdistyksen toiminnan rajoittaminen saataisiin aikaan. Vaadituksi lausunnoksi ilmoitti[1]) Rahatoimikamari, että yhdistykselle oli vuosina 1892—1895 vähittäismyynti- ja anniskeluosakeyhtiöiden voittovaroista annettu kaikkiaan 45,000 markkaa korottomina lainoina Pursimiehenkadun N:o 10:ssä olevan yhdistyksen kiinteistön kiinnitystä vastaan, lähinnä 200,000 markan suuruisen valtiolainan kiinnityksen jälkeen ja takaisinmaksuvelvollisuudella ainoastaan siinä tapauksessa, että yhdistys tulisi lakkauttamaan toimintansa ja sen kiinteistöä käytettäisiin toiseen tarkoitukseen. Koska kuitenkin se muutettu toiminta, johon yhdistys aikoi ryhtyä, näytti tulevan kaupungille varsin hyödylliseksi, puolsi Rahatoimikamari hakemuksen hyväksymistä. — Valmistusvaliokunnan esityksestä hyväksyi[2]) sen myöskin Valtuusto.

Maksamat hätäapula

Vaivaishoitohallituksen esityksestä oli Valtuusto marraskuun 29 p:nä 1904 päättänyt[3]) pidentää niiden maksamattomain hätäapulainain takaisinmaksukauden, jotka vuonna 1903 olivat kaupungin varoista annetut Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvain työläisten perheenhuoltajille, heinäkuun 1 p:ään 1905. Sittekun näin pidennetty takaisinmaksukausi oli loppuunkulunut, ilmoitti Vaivaishoitohallitus Valtuustolle, että puheenalaisista lainoista vuoden kuluessa oli seitsemän lainanottajaa maksanut takaisin 127 markkaa, joista kolme oli täysin suorittanut velkansa. Lainoista, tehden alun pitäen kaikkiaan 26,844 markkaa, oli takaisinmaksettu yhteensä ainoastaan 2,719 markkaa, maksamatonna oli niinmuodoin 24,125 markkaa. Samalla lausui Vaivaishoitohallitus mielipiteenään, ettei minkään muunlaisen maksamattomain lainain poiston pitäisi saada tulla kyseesen kuin sen, jonka saattoi aiheuttaa lainanottajan tapahtunut kuolema tai sattunut parantumaton tauti tai myöskin Vaivaishoitohallituksen ryhtyminen asianomaisten perheiden elättämiseen. Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti[4]) Valtuusto valtuuttaa Vaivaishoitohallituksen poistamaan kysymyksenalaisista lainoista sellaiset, joita todellisen hädän vuoksi maksuvelvollinen ei voinut suorittaa sekä kehoittaa Hallitusta taivuttamaan

[1]) Rhkn kirj. N:o 149 25 p. toukok. — [2]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 8. — [3]) Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 90. — [4]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 46.

muut velalliset maksamaan lainansa, ynnä ennen vuoden 1906 loppua antamaan Valtuustolle tiedon asian kulusta; samalla valtuutettiin Hallitus erinäisissä tapauksissa, harkintansa mukaan, olevat olot huomioonottaen, myöntämään maksuajan pidennystä aina kolmeksi vuodeksi.

Tuulaakimaksun suuruuden määrääminen.

Maistraatista oli saapunut kirje joulukuun 18 p:ltä ynnä Lääninhallituksen lähete, jossa vaadittiin Valtuuston ehdotusta sen tullierän prosenttiluvun määräämiseksi, johon tuulaakimaksua Helsingin kaupungissa saisi kantaa tammikuun 1 p:stä 1906. Valmistusvaliokunnan esityksen mukaan päätti[1]) Valtuusto ehdottaa, että kysymyksenalainen maksu, kuten tähänkin asti oli ollut asianlaita, vahvistettaisiin kahdeksi prosentiksi tullierältä.

Selonteko M. C. Olanderin rahastosta raajarikkoisten avustamisyhdistykselle myönnetystä määrärahasta.

Raajarikkoisten avustamisyhdistys, jolle Valtuuston päätöksen mukaan syyskuun 29 p:ltä 1903 oli Maria Charlotta Olanderin rahastosta toistaiseksi vuoden 1904 alusta lukien annettu[2]) vuotuinen 4,000 markan suuruinen määräraha, oli Rahatoimikamarille jättänyt selonteon mainitun määrärahan käyttämisestä vuonna 1904 ja hyväksyi[3]) Valtuusto, jolle Kamari oli sen lähettänyt, tämän selonteon.

Kivenhakkaaja K. V. Bergmanin testamentti.

Sittenkun Rahatoimikamarille oli ilmoitettu että edesmennyt kivenhakkaaja K. W. Bergman testamentillaan huhtikuun 2 p:ltä 1901 oli määrännyt että osa hänen peruistaan jätettäisiin Helsingin kaupungin viranomaisille »hoidettavaksi siksi kunnes rahasto yleisen lastenhuoneen perustamiseksi Helsinkiin tai sen lähistölle» saataisiin aikaan, jolloin varat olisivat siihen siirrettävät, esitti[4]) Kamari Valtuustolle, oheenliittäen jäljennöksen mainitusta testamentista, Kamarin valtuuttamista valvomaan sitä ja vastaanottamaan lahjoituksen, joka olisi hoidettava kaupungille lahjoitettujen rahastojen yhteydessä, jolloin korko vuosittain olisi pantava pääomaan. Esityksen Valtuusto hyväksyi.[5])

Kauppias J. G. Wilckmanin lahjoitus »Sörnäisten köyhäin lasten kasvatuskoululle».

Sittenkun Rahatoimikamari oli Valtuustolle ilmoittanut edesmenneen kauppias J. G. Wilckmanin elokuun 20 p:nä 1900 tekemästä kirjallisesta testamentista, jossa tämä oli määrännyt että puolet hänen peruistaan lankeaisi Helsingin Ukkokodille ja toinen puoli »Sörnäisten köyhäin lasten kasvatuskoululle» oli Valtuusto päätöksellään kesäkuun 14 p:ltä antanut[6]) Rahatoimikamarin toimeksi valvoa kaupungin puolesta kysymyksenalaista testamenttia ja toimitetun pesänselvityksen jälkeen jättää Valtuustolle lähempi ehdotus lahjoituksen käyttämisestä viimeksi mainittua tarkoitusta varten.

---

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 5. — [2]) Katso 1903 vuod. kert. s. I. 105. — [3]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 16. — [4]) Rhkn kirj. N:o 282 7 p. jouluk. — [5]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 46. —[6]) Katso 1904 vuod. kert. s. I 94.

Sittekun testamenttia oli valvottu ja testamentintekijän jälkeenjäämä äiti ja ainoa perillinen leskirouva Gustava Wilckman oli sen hyväksynyt, olivat pesänselvittäjät kaupunginrahastoon suorittaneet jälelläolevat perut, jotka nousivat yhteensä Smk. 30,130: 33. Testamentin määräyksen mukaan oli näistä varoista kertyvä korko maksettava leskirouva Wilckmannille tämän eläissä, josta syystä lahjoitus vasta hänen kuoltuaan voitiin mainittuun tarkotukseen käyttää — Lahjoituksen vastaiseen käyttöön nähden Sörnäisten koulun hyväksi oli Rahatoimikamari hankkinut lausunnon Kansakoulujohtokunnalta, joka esittämillään perusteilla oli puoltanut ehdotusta, että vuotuiset korot käytettäisiin ruuan ja poikkeustapauksissa täyshoidon hankkimiseksi muutamille Vallilan kansakoulun varattomimmille oppilaille sekä että varain hallinto uskottaisiin erään mainitun koulun opettajain ja opettajatarten varta vasten valitseman toimikunnan huoleksi, johon olisi kuuluva viisi henkilöä ja joihin koulun johtaja ja johtajatar kuuluisivat itseoikeutettuina jäseninä. Kunkin lukuvuoden lopussa oli tämän toimikunnan tehtävä tili Kansakoulujohtokunnalle. Tätä ehdotusta [1]) puolsi Rahatoimikamarin ja hyväksyi sen Valtuustokin.[2])

Nuhteettoman palvelusväen palkitseminen.

Sittenkun Rahatoimikamari Valtuuston päätöksen nojalla lokakuun 26 p:ltä 1886 »nuhteettoman palvelusväen palkitsemiseksi» kaupungille lahjotetun rahaston korkojen käyttämisestä oli kuulutuksella kehottanut näiden avustusten halullisia hakijoita lähettämään Rahatoimikonttoriin hakemuksensa ja näitä hakemuksia oli määräajan kuluessa saapunut 43, lähetti [3]) Rahatoimikamari ne Valtuustolle, ilmottaen samalla että sanotun rahaston vuoden kuluessa juossut korko nousi 600 markkaan; ja päätti [4]) Valtuusto, asian valmistamista varten asetetun erityisen valiokunnan ehdotuksesta antaa kysymyksenalaisen rahaston käytettävistä varoista panna 50 markkaa säästöpankkikirjaan seuraaville palvelijattarille: Amanda Katarina Anttila, Gustava Charlotta Ekholm, Wilhelmina Eriks, Aurora Amalia Hagman, Katarina Gustava Hiitolin, Miina Huovilainen, Emilia Charlotta Johansson, Ulrika Katarina Kavén, Eva Pettinen, Karolina Paulina Tamminen ja Amanda Gustava Åberg, sekä entiselle tarkk'ampujalle Johan Malmille, josta Rahatoimikamarin oli kuulutettava säästöpankkikirjojen sekä jätettyjen todistusten ja mainetodistusten ulosottamista varten.

Anniskelu- ja Vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovarojen jako.

Anniskelu- ja Vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovarojen kaupungille tulevaa osaa vuodelta 1904 oli kaupungin rahastoon suoritettu edelli-

[1]) Rhkn kirj. N:o 49 9 p. helmik. — [2]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 19. — [3]) Rhkn kirj. N:o 160 9 p. marrask. — [4]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 18.

sen yhtiön puolesta Smk 146,198: 46 ja jälkimäisen puolesta Smk 57,920: 91 eli siis yhteensä Smk 204,119: 37. Näistä varoista oli aikaisemmin myönnetty 2,500 markkaa Kansankirjaston lukusalin freskoseinämaalausta varten; 1,500 markkaa ruotsalaisten kansanopistokurssien ylläpitämistä varten lukuvuonna 1904—1905; samoin 1,500 markkaa »Arbetets Vänner»-nimiselle yhdistykselle sen kansanvalistustoimintaa varten samana lukuvuonna [1]) sekä 2,000 markkaa avustuksena veistonopettaja O. W. Coranderin kasvatusopillisen veisto-oppilaitoksen ylläpitämiseksi [2]). Sittenkun Anniskeluosakeyhtiön laitosten ylläpitämiseksi Korkeasaarella ja Seurasaaralla annettu 35,000 markan [3]) määräraha sekä yllämainitut Valtuuston aikaisemmin käyttämät erät olivat vähennetyt, oli jälellä 161,619 markkaa 37 penniä Valtuuston käytettävänä.

Pääasiallisesti asian valmistamista varten asetetun valiokunnan ehdotuksen mukaisesti myönsi Valtuusto: [4])

a) neideille Betty Alander'ille ja Hanna Rothman'ille 8,000 markkaa kansanlastentarhan ylläpitämiseksi Sörnäisissä lukuvuonna 1905—1906;

b) neiti Anni Rundström'ille 6,500 markkaa Sepänkadun kansanlastentarhan ylläpitämiseksi samana aikana;

c) neiti Lydia Wendell'ille 6,000 markkaa Töölön kansanlastetarhaa varten samana lukuvuonna;

d) neiti Thyra Gahmberg'ille 6,000 markkaa Eerikinkadun kansanlastentarhan ylläpitämiseksi myöskin tulevana lukuvuonna;

e) neideille Bertha Bäckman'ille ja Lilli Winter'ille 6,000 markkaa Kallion kansanlastentarhaa varten myöskin lukuvuodeksi 1905—1906;

f) neideille Therese Wuorenheimolle ja Siiri Haloselle 6,000 markkaa heidän huostaansa joutunutta Hermannin suomenkielistä kansanlastentarhaa varten samaksi lukuvuodeksi;

g) neideille Maria Åberg'ille ja Mildrid Brotherus'elle 4,300 markkaa Hermaninn ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten, samoin mainituksi lukuvuodeksi;

h) Helsingin kaupungin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 10,000 markkaa kansakoululasten kesäsiirtoloita varten;

i) työläisnaisten kesäsiirtolain toimikunnalle 2,000 markkaa;

---

[1]) Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 87, 89. — [2]) Katso edeltä sivu 97. — [3]) S:n s:n sivu 64. — [4]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 5. Valt. pain. asiak. N:o 18. Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 2. —

j) köyhäin lasten työhuoneiden toimikunnalle 7,000 markkaa näiden laitosten ylläpitämistä varten vuonna 1905;

k) lastenhoitoyhdistykselle 10,000 markkaa;

l) »Maitopirasan»-nimellä aloitettua yritystä varten 5,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;

m) vanhain naisten työkodin toimikunnalle 3,500 markkaa;

n) Rouvasväenyhdistykselle 2,000 markkaa sen lastenkodin ylläpidon avustukseksi;

o) yhdistykselle Hyväntekeväisyyden järjestämiseksi 2,000 markkaa työnjakamisen kustantamiseksi naiduille naisille;

p) Helsingin palvelijataryhdistykselle 3,500 markkaa sen palvelijatarkodin ylläpitämiseksi;

q) yhdistykselle »Risatautisten lasten sanatorio» 1,000 markkaa ehdolla että neljä paikkaa luovutetaan maksuttomasti tämän kaupungin sairaille, jotka Vaivaishoitohallitus ehdottaa;

r) Martta-yhdistyksen ompeluseuralle 1,000 markkaa sen kodin ylläpitämiseksi tehdastyöläisnaisille;

s) naisasialiitto Unionille ja Martta-yhdistykselle yhteisesti 1,000 markkaa käytännöllisten ruuanlaittokurssien kustantamiseksi työväenluokan naisille;

t) »Sokeain ystäville» 1,500 markkaa;

u) Helsingin kuuromykkäyhdistykselle 500 markkaa sen opetuskurssien kustantamiseksi kuuromykille;

v) Suomen Terveydenhoitoyhdistykselle 2,000 markkaa esitelmäsarjojen kustantamiseksi venerisistä taudeista;

x) Uudenmaan eläinsuojelusyhdistykselle 500 markkaa avustuksena sen eläinsuojeluskonttorin ylläpitämiseksi;

y) Helsingin käsityökoululle 1,000 markkaa avustuksena koulun ylläpitämiseksi;

z) Helsingin uimaseuralle 1,500 markkaa sen tarkoituksen edistämiseksi;

å) Helsingin torvisoittokunnalle 2,500 markkaa;

ä) Helsingin filharmoniselle seuralle 4,000 markkaa lisäavustuksena täksi vuodeksi;

ö) ulkoilmaan sijoitettavaa monumentaalista veistokuvateosta varten 20,000 markkaa;

aa) neiti Agda Blom'ille 500 markkaa hänen veistokoulunsa ylläpitämiseksi, velvollisuudella ottaa kouluun 5 tästä kaupungista kotosin olevaa vapaaoppilasta;

bb) Helsingin Työväenyhdistykselle 1,000 markkaa sen kirjastoa ja lukusalia varten;

cc) Töölön Työväenyhdistykselle 500 markkaa samaan tarkoitukseen;

dd) Arbetets Vänner-nimiselle yhdistykselle 1,500 markkaa kielenopetuskurssien kustantamiseksi;

ee) saman yhdistyksen läntiselle haaraosastolle 600 markkaa sen yleistä toimintaa varten;

ff) samalle 2,000 markkaa kesätoiminnan järjestämiseksi työväestön lapsille;

gg) »Arbetets Vänner i Sörnäs»-nimiselle yhdistykselle 600 markkaa samaa tarkoitusta varten;

hh) Suomen naisyhdistykselle 500 markkaa ruotsin- ja suomenkielisiä alkeiskursseja varten työläisnaisille;

ii) seminaarinjohtaja K. Werkolle 2,500 markkaa täksi vuodeksi harjoituskoulun ylläpitoa varten hänen pikkukouluseminaarissaan tässä kaupungissa;

jj) Helsingin ruotsalaisten kansanopistokurssien johtajille 1,500 markkaa näiden kurssien ylläpitämiseksi lukuvuonna 1905—1906;

kk) Aktiebolaget Folkhemmet-nimiselle osakeyhtiölle 400 markkaa huoneustojen maksuttomasta luovuttamisesta Hermannin Kansankodissa vaikuttaville yhdistyksille;

ll) Hermannin nuorisoseuralle 400 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;

mm) raittiusyhdistys Balderille 2,000 markkaa sen raittiustoimintaa varten;

nn) saman yhdistyksen Sörnäisten haaraosastolle 500 markkaa;

oo) raittiusyhdistys Kilvelle 1,000 markkaa;

pp) raittiusyhdistys Wäinölälle 1,000 markkaa;

qq) raittiusyhdistys Rauhalle 500 markkaa;

rr) raittiusyhdistys Toimelalle 500 markkaa;

ss) Helsingin Toivonliittojen yhteistoimikunnalle 500 markkaa;

tt) Uudenmaan raittiuspiirille 500 markkaa;

uu) työväenopetuksen kustantamiseksi vuonna 1906 siihen tarvittavat 12,000 markkaa; sekä

vv) raittiusyhdistys Koitolle 5,000 markkaa yhdistyksen toiminnan edistämiseksi;

Voittovarojen jäännös 1,819 markkaa 37 penniä varattiin, vasta lähemmin määrättävällä tavalla käytettäväksi työväestön puutarhasiirtoloita varten.

Ne määräraha-anomukset, joita olivat jättäneet Suomen Naisyhdistys palvelijatarkotia varten, naisasianliitto Unioni sen työnjakamista varten sekä Helsingin työväenyhdistyksen naisosasto, jätettiin huomioonottamatta.

Edelleen päätti Valtuusto:

että niitä yhdistyksiä, seuroja ja yksityisiä henkilöitä, joille oli jaettu avustusta voittovaroista, kehoitettaisiin vuoden loputtua antamaan lyhyet kertomukset toiminnastaan, erittäinkin myönnettyjen varojen käyttämisestä, ja saisivat sen tehdä:

lastetarhain johtajattaret ja Helsingin käsityökoulu Kasvatuslautakunnalle;

Helsingin työväenyhdistys, Töölön työväenyhdistys, »Arbetets vänner» haaraosastoineen, Suomen naisyhdistys, naisasianliitto Unioni ja Marttayhdistys, Martan ompeluseura, työläisnaisten kesäsiirtolain toimikunta, Aktiebolaget Folkhemmet ja Hermannin nuorisoseura, Uudenmaan eläinsuojelusyhdistys sekä raittiusyhdistykset Balder ja sen haaraosasto, Kilpi, Wäinölä, Rauha, Toimela, Koitto, Toivonliittojen yhteistoimikunta ja Uudenmaan Raittiuspiiri Työväenasiainlautakunnalle;

Helsingin kuuromykkäyhdistys, Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys, seminaarinjohtaja Werkko, ruotsalaisten kansanopistokurssien johtajat, Helsingin uimaseura ja neiti Blom Kansakoulujohtokunnalle;

Suomen Terveydenhoitoyhdistys ja »Risatautisten lasten Sanatorio» Terveyshoitolautakunnalle; sekä

yhdistys Sokeain ystävät, Rouvasväenyhdistys, köyhäin lasten työhuoneiden toimikunta, lastenhoitoyhdistys, Palvelijataryhdistys ja yhdistys hyväntekeväisyyden järjestämiseksi Vaivaishoitohallitukselle;

ja oli näiden lautakuntain valvottava asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa sekä lähetettävä yllämainitut kertomukset oman lausuntonsa ohella Valtuustolle.

Lopuksi sai Valmistusvaliokunta tehtäväkseen jättää Valtuustolle ehdotuksen niiden määrärahojen käyttämisestä, jotka nyt sekä aikaisemmin olivat myönnetyt monumentaalista veistokuvateosta varten. [1])

[1]) Katso yllä s. 103.

Korotettu avustus entiselle vahtimestarille F. M. Lindqvistille.

Valtuustolta oli entinen tätä nykyä lakkautetun täkäläisen realikoulun vahtimestari F. M. Lindqvist esittämillään syillä anonut 150 markan suuruista lisäystä siihen 300 markan vuotuiseen avustukseen, jota hän vuodesta 1896 alkain oli nauttinut [1]). Asiasta vaaditussa lausunnossa puolsi [2]) Rahatoimikamari hakemuksen hyväksymistä siten että kysymyksenalainen lisäavustus annettaisiin kesäkuun 1 p:stä lukien 1905 ja hyväksyi sen myöskin Valtuusto [3]) siten, että tarvittava erä oli merkittävä Valtuuston käyttövaroihin.

Elinkautisavustus entiselle siivojattarelle Karolina Charlotta Sundmarkille.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä ja Rahatoimikamarin lausunnon [4]) mukaan myönsi [5]) Valtuusto kansakoulujen yhteyteen perustetun, kehityksessään myöhästyneiden lasten opetuslaitoksen entiselle siivoojattarelle Karolina Charlotta Sundmark'ille vuotuisen 300 markan elinkautisavustuksen kuukausittain maksettavaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 1905; ja oli tätä vuotta varten tarvittava erä maksettava Valtuuston käyttövaroista.

Avustus satamakirjurinleskelle E. K. Hjeltille.

Maistraattiin jättämässään, Valtuustolle osoitetussa kirjelmässä oli Satamakonttorin kirjanpitäjän J. G. M. Hjeltin leski Elise Karolina Hjelt anonut vuotuista avustusta. Sittenkun Kaupunginvaltuusto, jonne hakemus oli lähetetty, oli lykännyt sen Rahatoimikamariin, esitti [6]) Kamari antamassaan lausunnossa että hakijalle myönnettäisiin vuotuinen 300 markan avustus elokuun 1 p:stä lukien 1905 maksettavaksi niin kauan kuin hän on leskenä. Valtuusto päätti [7]) suostua tähän esitykseen siten että avustus kuluvalta vuodelta oli maksettava Valtuuston käyttövaroista ja sen jälkeen otettava kaupungin kulunkiarvioon.

Avustus katujenpuhtaanapidonpäällysmiehen Jakob Nyholmin leskelle ja lapsille.

Sittenkun leski Maria Nyholm Valtuustolle osoittamassaan kirjelmässä oli anonut miehensä, rakennusmestari Jakob Nyholmin jälkeen, joka oli ollut 23 vuotta kaupungin palveluksessa, ja viimeksi katujenpuhtaanapidonpäällysmiehenä sekä lokakuun 5 p:nä 1904 kuollut, vuotuista avustusta itselleen ja kahdelle alaikäiselle lapselleen, myönsi [8]) Valtuusto, pääasiallisesti Rahatoimikamarin hakemuksesta antaman lausunnon [9]) mukaan leski Nyholmille vuotuisen 300 markan avustuksen vuoden 1905 alusta lukien, kuitenkin niin että avustus vähenisi 75 markalla

[1]) Katso 1896 vuoden kert. siv. 62. — [2]) Rhkn kirj. N:o 153 2 p. kesäk. — [3]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 11. — [4]) Rhkn kirj. N:o 154 2 p. kesäk. — [5]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 12. — [6]) Rhkn kirj. N:o 255 26 p. lokak. — [7]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 15. — [8]) S:n s:n 9 p. toukok. § 19. — [9]) Rhkn kirj. N:o 106 27 p. huhtik.

sen mukaan kuin hakijan lapset pääsisivät laillisen ikään tai tytär sitä ennen menisi avioon; ja oli kuluvaa vuotta varten tarvittava 300 markan erä merkittävä Valtuuston käyttövaroihin.

Myönnetty elinkautiseläke opettajatar M. Hertzille.

Sedmigradskyn pikkulastenkoulujen ja Marian turvakodin Johtokunnan esityksestä sekä Rahatoimikamarin siitä antaman puoltavan lausunnon [1]) mukaan myönsi [2]) Valtuusto sanotun turvakodin opettajattarelle neiti Maria Hertzille vuotuisen 1,000 markan elinkautiseläkkeen syyskuun 1 p:stä lukien 1905, ja oli tätä vuotta kohti tuleva eläkkeen määrä merkittävä Valtuuston käyttövaroihin.

Elinkautiseläke järjestysmiehenleskelle Karolina Wilhelmina Rönnbergille.

Palotoimikunnan esityksestä ja Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon [3]) mukaan myönsi [4]) Valtuusto kaupungin palolaitoksen entisen järjestysmiehen Jakob Rönnbergin leskelle Karolina Wilhelmina Rönnbergille vuotuisen 200 markan elinkautiseläkkeen helmikuun 1 p:stä 1905 lukien.

Edellisessä esitetyn lisäksi myönsi Valtuusto vuoden kuluessa seuraavat satunnaiset määrärahat ja avustukset, nimittäin:

Matka-avustus Kasvatuslautakunnan sihteerille.

Kasvatuslautakunnan sihteerille 700 markkaa [5]) opintomatkaa varten Skandinavian maihin;

Avustus protokollasihteeri E. Furuhjelmin vaimolle.

protokollasihteeri E. Furuhjelmin vaimolle [6]) 1,200 markan avustuksen;

Hautausapu leski U. G. Brandtin lapsille.

leski Ulrika Gustava Brandtin jälkeenjääneille lapsille edesmenneen sairaus- ja hautausavuksi 150 markan lahjapalkkion [7]);

Avustus työlaitoksille naisia ja miehiä sekä nuorukaisia varten.

ylläpito-avustukseksi Kaupunginlähetyksen kustantamille työlaitoksille varattomia naisia sekä työttömiä miehiä ja nuorukaisia varten, edelliselle 4,000 markkaa sekä jälkimäiselle 1,500 markkaa [8]);

Lisämääräraha Hermannin kansanlastentarhalle.

Hermannin kansanlastentarhalle 1,200 markan [9]) lisäavustuksen maksettavaksi etukäteen kaupunginkassasta ja sittemmin korvattavaksi anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden tämän vuoden voittovaroista; sekä

Määräraha Uudenmaan raittiuspiirille.

»Uudenmaan raittiuspiirin» johtokunnalle 3,000 markan [10]) määrärahan raittiustyön edistämiseksi, joka samoin oli kaupunginkassasta maksettava ja vastedes korvattava yllämainituista voittovaroista.

Meno- ja tuloarvio vuodelle 1906.

Se meno- ja tuloarvio vuodelle 1906, jonka Valtuusto vahvisti [11]), osoitti verratessa lähinnä edellisen vuoden kulunkiarvioon seuraavat loppusummat:

---

[1]) Rhkn kirj. N:o 63 2 p. maalisk. — [2]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 24. — [3]) Rhkn kirj. N:o 281 7 p. jouluk. — [4]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 45. — [5]) S:n s:n 9 p. toukok. § 27. — [6]) S:n s:n 9 p. toukok. § 28. — [7]) S:n s:n 17 p. tammik. § 17. — [8]) S:n s:n 19 p. syysk. § 49. — [9]) S:n s:n 28 p. marrask. § 23. — [10]) S:n s:n 28 p. marrask. § 28. — [11]) Rhkn kirj. N:o 258 26 p. lokak. (Valt. pain. asiak. N:o 26), Valt. pain. asiak. N:ot 29, 33 ja 35, sekä Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 1.

Menot:		*1906*	*1905*
I. Kaupungin velat	*Smk.*	1,023,587: 50	1,029,942: 50
II. Kaupungin virastot	»	240,303: 33	227,520: —
III. Kunnallishallinto	»	290,390: —	277,285: —
IV. Katu- ja laiturivalaistus	»	250,089: 30	239,576: —
V. Palolaitos	»	137,635: —	118,230: —
VI. Poliisilaitos	»	251,999: 28	245,414: 28
VII. Terveys- ja sairashoito	»	419,395: 50	379,123: —
VIII. Vaivaishoito	»	394,240: —	340,200: —
IX. Opetuslaitos	»	1,210,609: 78	1,088,799: —
X. Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset	»	285,125: 21	246,823: 08
XI. Vesijohto	»	362,150: —	406,500: —
XII. Kauppahallit	»	14,900: —	14,900: —
Kaupungin maatilukset	»	—	7,400: —
XIII. Yleiset työt	»	1,359,938: 14	1,537,950: —
XIV. Eläkkeet	»	22,290: 67	13,690: 67
XV. Sekalaiset menot	»	322,095: 60	177,793: 20
Yhteensä	*Smk.*	6,584,749: 31	6,351,146: 73

Tulot:		*1906*	*1906*
Laskettu käytettävä säästö	*Smk.*	650,000: —	750,00: —
I. Korot	»	410,500: —	389,000: —
II. Tonttilunastukset	»	250,000: —	200,000: —
III. Tulot kaupungin kiinteistöistä	»	423,200: —	428,600: —
IV. Tonttiverot	»	3,000: —	2,800: —
V. Tuloa tuottavat oikeudet	»	988,900: —	954,800: —
VI. Sekalaiset tulot	»	470,553: —	351,123: 12
VII. Valtioavut	»	270,188: —	253,054: 66
VIII. Vesijohto	»	624,850: —	582,850: —
IX. Valaistuslaitos	»	89,500: —	170,200: —
X. Lainat	»	167,000: —	356,050: —
XI. Taksoitus	»	2,237,058: 31	1,912,668: 95
Yhteensä	*Smk.*	6,584,749: 31	6,351,146: 73

Vuosien 1905 ja 1906 meno- ja tuloarvioiden eroavaisuuksien selitykseksi esitettäköön tässä yllämainitun lisäksi [1]), ensin menoihin nähden seuraavaa:

Kaupungin velat.

Sittenkun 1905 vuoden menosäännössä ensinnä merkitty Viertotie-obligatsionilaina oli vuoden kuluessa täydelleen suoritettu, jäi se pois seuraavan vuoden kulunkiarviosta; muiden obligatsionilainain kuoletukset merkittiin täysin yhtäpitävästi vahvistettujen kuoletussuunnitelmien ja lainasopimusten määräysten kanssa. Lisäksi merkittiin arvioerä »mahdollinen kurssitappio arvotuista, kaupunginrahastossa olevista obligatsioneista», jotka kuuluvat 1876 vuoden vesijohtolainaan, korotetuksi 900 markaksi ensistä 500 markkaa vastaan, siihen nähden että kaupungin ylikurssiin lunastamat obligatsionit voisivat tulla arvotuiksi ja joutuisivat kirjoista poistettaviksi ainoastaan nimellisarvolla. Uusia talonkilehtiä varten sanottuun 1876 vuoden lainaan merkittiin arviolta 500 markkaa. Koska 1902 vuoden lainaa varten 1,500 markaksi otettu määräraha »provisioneiksi, kurssierotuksiksi y. m.» oli havaittu riittämättömäksi, korotettiin se 3,000 markaksi.

Kaupungin virastot.

Pääluokka II »Kaupungin virastot» osoittaa 1905 vuoden kulunkiarvioon verraten Smk 12,783: 33 menojen lisäyksen, ja jakantui tämä lisäys yksityisten alaosastojen kesken seuraavalla tavalla: »Maistraatti»-otsakkeen alle tuli oikeusneuvosmiehen palkankorotus kymmenen vuoden palveluksesta vuoden 2 kuudaudelle Smk 83: 33; Raastuvanoikeuden vuosirahansääntöön tuli 8,400 markan lisäys, joka riippui pääasiallisesti Valtuuston ennenmainitusta päätöksestä lokakuun 17 p:ltä, mikä koski Raastuvanoikeuden neljännen osaston ottamista varsinaiseen menosääntöön, josta aiheutui vanhempain oikeusneuvosmiesten luvun lisääminen kahdella ja nuorempain neuvosmiesten yhdellä, sekä rikosasiain pöytäkirjan notarioiden yhdellä, 3,000 markan palkalla. — Otsake »Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet» sisältää palkankorotuksen viiden vuoden palveluksesta yhdelle kaupunginpalvelijalle, jonka ohessa kaksi ylimääräistä kaupunginpalvelijaa, jotka ovat palvelleet neljännessä osastossa, on otettu vakinaiseen menosääntöön. — Ulosottotoimen menosääntö sisältää palkankorotuksen kahdelle ulosottoapulaiselle, toisen 10 vuoden ja toisen 5 vuoden palveluksesta, jonka ohessa toisen kaupunginvoudin esityksestä on lisäksi otettu yksi ulosottoapulainen lisään-

[1]) Katso edellä siv. 65 ja seur.

tyneesen työhön nähden verojen kannossa, mikä on aiheutunut Gumtähden, Meilansin ja Grejuksen tilojen kaupunkiin yhdistämisestä; lisäys otsakkeen alla tekee Smk 1,833: 33.

Kunnallishallinto.

III:ssa pääluokassa »Kunnallishallinto» huomataan seuraavat muutokset: Valtuuston päätöksen mukaan joulukuun 12 p:ltä on Valtuuston kanslia-nimisen otsakkeen alla Valtuuston sihteerin palkka merkitty 6,000 markaksi entistä 3,600 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Rahatoimikamarin kulunkiarvio sisältää 200 markan korotuksen vahtimestarin palkkaan, jonka ohessa tämän otsakkeen alle on merkitty 2,000 markan arviomääräraha arvaamattomia menoja varten. — Rahatoimikonttorissa tulee nuoremmalle kaupunginkirjanpitäjälle korotus kymmenen vuoden palveluksesta koko vuodelta yhdeksän kuukauden sijaan tämän vuoden kulunkiarviossa. Edelleen on määrärahaa viikkotilitysten toimittamiseksi työmailla lisätty 1,200 markasta 1,800 markkaan, mikä lisäys tulee toisen nuoremman kaupunginkirjanpitäjän palkkioksi. Määrärahat apulaisten palkkaamiseksi ja verolippujen kantamista varten ovat koroitetut vastaavasti 800 ja 200 markalla. Myöskin tarverahojen määräraha, joka oli osoittautunut riittämättömäksi, sittenkun tilinpäätöksen yhteenvetoa oli alettu julaista myöskin saksan- ja ranskan kielillä, koroitettiin 500 markalla 4,500 markaksi. — Liikennekonttorin vuosirahansääntö osoittaa 780 markan lisäyksen, kun nimittäin kirjanpitäjälle on myönnetty 600 markan mieskohtainen palkanlisäys sekä Konttorin rahastonhoitajalle tulee maaliskuun 1 p:stä 180 markan palkankorotus kymmenen vuoden palveluksesta. — Satamakonttorin menoissa ovat satamakapteenin ja satamakonttorinkirjanpitäjän ylöskantoprosentit merkityt lasketun, tulopuolelle otetun satamaveronkannon mukaan. Satamakonttorin kirjanpitäjän palkankorotus viiden vuoden palveluksesta on kuolemantapauksen vuoksi jäänyt pois, jotavastoin Sörnäisten satamakonstaapelin palkka on korotettu 800 markasta 100 markalla. Satamakapteenin esityksestä otettiin 4,000 markan määräraha moottorivenheen ostamista varten Satamakonttorin käytettäväksi; höyrypurrenvuokraksi ja moottorivenheen käyttökustannuksiksi on merkitty yhteinen 500 markan arviomääräraha. Lisäys kuluvan vuoden kulunkiarviosta tekee koko otsaketta kohti 3,850 markkaa. — Rakennuskonttorin ja Puutarhalautakunnan vuosirahansäännöt esiintyvät muuttumattomina. — Otsakkeen »Erityiset lautakunnat» alla on 400 markan korotettu palkkio Holhouslautakunnan sihteerille sekä 1,200 markasta 1,500 markkaan korotetut palkkiot Kunnan työnvälitys-

toimiston molemmille apulaisille. Muiden lautakuntain vuosirahansäännöt ovat muuttumattomina.

Palolaitoksen menosääntöä (pääluokka V) on lisätty 19,405 markalla. Tämän on aiheuttanut pääasiallisesti Palotoimikunnan ehdottama, Rahatoimikamarin hylkäämä, mutta Maistraatin puoltama vakinaisen palokunnan alipäällystölle ja miehistölle tulevan palkan lisäys, sekä lisäys muonanpidon määrärahaan. Mainitusta ehdotuksesta aiheutunut korotus tekee kaikkiaan 17,222 markkaa. Palotallin määrärahaa on kohonneesen heinäinhintaan nähden lisätty 570 markalla sekä valaistuksen määrärahaa 300 markalla. Kalusto-niminen otsake sisältää 700 markan määrärahan hevosen ostamista varten, 4,500 markkaa, jolla oli hankittava 400 metriä kumilla liimattua pumpuliletkua y. m. sekä 500 markkaa sekalaisia palotelegrafiverkon tarpeita varten. Palolaitos.

Se raha-avustus, jolla kunta voimassa olevain asetusten mukaan on velvollinen ottamaan osaa poliisin ylläpitoon, on niinkuin tämänkin vuoden kulunkiarviossa 198,034 markkaa 28 penniä. Virkahouneustot-nimisen otsakkeen alla on 4:nnen poliisiaseman vuokramaksu korotettu 385 markalla 1,885 markaksi, jonka ohessa Gumtähden tilan kaupunkiin yhdistämisestä 1906 vuoden alusta uusi poliisiasema Hermanninkaupunkia varten on katsottu välttämättömäksi ja 1,000 markan arviomääräraha sentähden otettu huoneuston vuokraamista varten mainitulle asemalle. Määrärahaa polttopuita varten on korotettu 200 markalla. Sekalaisia-nimisen otsikon alla on uutena eränä yllämainitun 4:nnen poliisiaseman uuden huoneuston sisustamista varten 5,000 markkaa. Lisäys koko pääluokkaa kohti tekee 6,585 markkaa. Poliisilaitos.

Terveys- ja sairashoidon menosääntö nousee 419,395 markkaan 50 penniin 379,123 markkaa vastaan kuluvan vuoden kulunkiarviossa. Muutokset eri otsakkeiden alla ovat seuraavat: Terveyshoitolautakunta-nimisen otsikon alla huomataan sihteerin palkka korotettuna 2,000 markan eränä 1,600 markkaa vastaan, minkä ohessa Lautakunnan tarverahat ovat koroitetut 5,000 markasta 6,800 markaksi. Lääkäri- ja sairaanhoitohenkilökunnan menoissa otettiin ensimäisen kaupunginlääkärin palkka, viran hoitajalle 10 vuoden palveluksesta tulevaan palkkionkorotukseen nähden, 12,000 markaksi. Lääkäripäivystystä varten sunnuntaisin on otettu 500 markkaa 240 markan asemesta, koska viimemainittu määräraha on osoittautunut riittämättömäksi. — Marian sairaalan menosääntö osoittaa erinäisiä muutoksia eri osastoissa. Niinpä on ei-epideemisten Terveys- ja sairashoito.

tautien osastoon otettu Valtuuston lokakuun 17 p:nä hyväksymä 300 markan erä sijaisen palkkaamiseksi alilääkärille hänen virkalomansa ajaksi, sekä ylimääräisen amanuenssin palkkaamiseksi arviolta 9 kuukauden ajaksi 900 markkaa. Kulkutautien osasto sisältää kuudennen siivoojattaren 180 markan palkalla. Kaluston kunnossapitoerää sisätautis-kirurgisella osastolla on korotettu 1,000 markalla liinavaraston täydentämiseksi. Talousosaston menosäännössä on 4 palvelijattaren palkkaerää korotettu 720 markasta 864 markkaan, koska mainittujen palvelijatarten kuukausipalkkaa on lisätty 15 markasta 18 markkaan. Henkilökunnan lisäys yllämainitulla ylimääräisellä amanuenssilla sekä siivoojattarilla on aiheuttanut määrärahan korotuksen henkilökunnan ruuasta 401 markalla 50 pennillä. Valtuuston ennenmainitun päätöksen mukaan toukokuun 9 p:ltä ovat Grejuksen keuhkotautisairaalan menot merkityt kaikkiaan 32,000 markaksi. Poliklinikat-nimisen otsikon alla on Kallion lastenpoliklinikan määräraha korotettu 2,500 markasta 3,300 markkaan, sekä poliklinisen silmäosaston määräraha 1,800 markasta 2,500 markkaan. Lisäksi on Terveyshoitolautakunnan esityksestä Hermanninkaupungin lapsenpäästölaitoksen määräraha korotettu 3,500 markasta 1905 vuoden kulunkiarviossa 8,000 markaksi, joka jakantuu ylläpitokustannusten, lääkärinpalkkion, sisustustöiden y. m. kesken. — Marian sairaalan tuberkuloosipoliklinikan määrärahaa on samoin korotettu 2,000 markalla 10,000 markaksi. — Terveyspoliisi-niminen osasto sisältää neljännen tarkastusmiehen palkan 2,000 markkaa, kolmen jo ennestään olevan lisäksi, sekä viimemainittujen virkailijain matkakustannuksiksi 500 markkaa, jonka ohessa arviomääräraha kotien desinfisioimiseen on korotettu 1,000 markalla 3,000 markaksi. — Tarkastustoimiston menosäännössä ei ole tapahtunut mitään muutoksia. — Laboratorion terveydellisiä tutkimuksia varten menosääntöön on otettu uusi 1,500 markan erä näytteenottajan palkaksi.

Vaivaishoito. VIII pääluokka »Vaivaishoito» osoittaa 54,040 markan lisäyksen. Eri otsikkojen alla huomataan seuraavaa: Vaivaishoitohallituksen menosääntö sisältää erän »palkkio tarkastusmiehille ja vakinaisille asiamiehille maaseudulla» vähentyneenä 6,000 markaksi 7,700 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Menot »Vaivaistalosta ja sen yhteydessä olevista laitoksista» nousevat yhteensä 172,640 markkaan 141,600 markkaa vastaan kuluvan vuoden menosäännössä, ja on tämä melkoinen lisäys pääasiallisesti riippuva vaivaistalon sairaalan laajentamisesta kahdella uudella paviljongilla. Vaivaistaloon on tullut lisäksi erinäisiä sairaanhoitajattaria

lisättyjen sairas-sijojen takia, minkä ohessa määrärahat vaatetukseen, ruokaan, lääkkeisiin, kalustoon, polttopuihin ja valaistukseen sekä sekalaisiin menoihin ovat lisääntyneet kaikkiaan 14,800 markalla. Vaivaistalon korjauskustannukset ovat otetut 3,300 markaksi 4,400 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Koska työlaitoksen tarveaineiden määräraha on osoittautunut riittämättömäksi, on se korotettu 5,000 markasta 6,000 markaksi, minkä ohessa uutteruusrahojen määräraha on myöskin korotettu 200 markalla; korjauskustannukset ovat otetut 1,400 markaksi. — Vaivaistalon houruinhoitolaitoksen menosääntö sisältää lisäksi kolmen mies- ja yhtä monen naishoitajan palkan vastaavasti 720 markkaa ja 600 markkaa kullekin. Uuden houruinhoito-paviljongin perustaminen on lisäksi tehnyt välttämättömäksi arviomäärärahan lisäyksen vaatetuksesta, ruuasta, lääkkeistä, kalustosta, polttopuista ja valaistuksesta sekä sekalaisista kustannuksista yhteensä 8,100 markalla. Korjaustyöt ovat merkityt 3,500 markaksi 500 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Otsikko »Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten» sisältää kaupunkiin ja maaseudulle hoidettavaksi annettuja varten 55,000 markan arviomäärärahan 70,000 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa, mutta eroitus 15,000 markkaa on viety mielenvikaisten henkilöiden hoitokustannuserään, joka vieläkin lisääntyen on otettu 40,000 markaksi 22,000 markkaa vastaan. — Kaupungin laajentamisen vuoksi Gumtähden y. m. tiloilla, ovat määrärahat sairashoitoa, suoranaisia apurahoja sekä lääkkeitä varten lisätyt vastaavasti 2,000, 15,000 ja 3,000 markalla. — Otsikko »Sekalaisia menoja» on kasvanut 4,000 markasta 1,700 markalla.

IX pääluokassa »Opetuslaitos» huomataan seuraavaa: Merikoulun määräraha on otettu muuttamattomana 3,600 markan suuruisena. Osastossa »käsityöläiskoulut» huomataan määrärahassa korkeampia käsityöläiskouluja varten 4,292 markan lisäys, aiheutuneena varsin tuntuvasti lisääntyneestä oppilasluvusta, joka on tehnyt välttämättömäksi myöskin opettajavoimien lisäyksen. Samoin on alempien käsityöläiskoulujen määrärahaa lisätty 3,076 markalla. Näitä määrärahakysymyksiä käsiteltäessä päätti Valtuusto hyväksyä Kulunkiarviovaliokunnan ehdotuksen erityisen valiokunnan asettamisesta käsittelemään kysymystä korkeamman käsityöläiskoulun mahdollisesta eroittamisesta keskuskoulusta taideteollisuutta varten. — Valmistavan poikain ammattikoulun menosääntö sisältää 4,000 markan suuruisen vuokraerän 2,000 markkaa vastaan tämän vuoden ku- Opetuslaitos.

lunkiarviossa, minkä ohessa huomataan Valtuuston myöntämä 917 markan 28 pennin sijaispalkkio 8 kuukaudelta. Vuoden 1906 alussa kaikilla luokilla toimintansa aloittava tyttöjen ammattikoulu osoittaa 43,528 markan 66 pennin suuruisen menosäännön, johon sisältyy 1,100 markalla lisätty määräraha sekalaisia menoja varten sekä 3,875 markan 66 pennin lisämääräraha sisustusta varten tämän vuoden kulunkiarvioon otetun 5,000 markan suuruisen määrärahan lisäksi. — Määrärahat kauppaopistoja varten ovat otetut muuttumattomina erinä, vastaavasti 9,000 ja 6,000 markkaa.

Kansakoulujen menosääntöä, joka päättyy 890,118 markan 50 pennin kokonaissummaan, on korotettu kaikkiaan 91,161 markalla. Tästä tulee palkkojen osalle 33,870 markkaa, ja huomattava on tässä, että joukko opettajia ja opettajattaria tulee nauttimaan palkankorotusta, että 2 uutta opettaja- ja 9 opettajatarpaikkaa on lisääntyneen oppilasluvun vuoksi tullut lisää, että erinäisten apulaisopettajien ottaminen on katsottu tarpeelliseksi; lisäksi huomataan ennen mainittu 1,600 markan määräraha erityistä raittiusopetusta varten sekä palkankorotuksia koulujen vahtimestareille. »Muiden kustannusten» osalle tulee 57,291 markan lisäys ja ovat mainittavimmat korotukset siinä seuraavat: kanslia- ja kouluhuoneustojen vuokriin 5,000 markkaa, määrärahat opetustarpeita, käsitöiden ja koulukeittiöiden tarveaineita sekä uusia kouluhuonekaluja ja vanhojen korjausta varten vastaavasti 2,000: —, 2,000: — ja 1,000 markalla; määrärahaa vaatetusapua varten on lisätty 6,000 markalla. Koulutalojen ja huoneustojen kunnossapidon ja korjauksen määräraha on otettu 30,903 markaksi 50 penniksi 24,000 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Valtuuston päätöksen mukaan on otettu 1,200 markan määräraha kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitystä varten, sekä 1,500 markkaa Viaporissa asuvain lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa. — Huonekalujen hankkimiseksi Töölön uuteen kansakoulutaloon on otettu 24,400 markan erä. Tämän lisäksi havaitaan pienempiä lisäyksiä erinäisissä muissa meno-erissä.

Tylsämielisten lasten kasvatuslaitoksen määräraha on muuttumaton, 4,500 markkaa, jota vastoin pahantapaisten lasten turvakodit osoittavat yhteensä 14,999 markan 17 pennin lisäyksen, joka aiheutuu siitä, että melkein kaikkien jo olevain laitosten määrärahat ovat lisääntyneet, ja että Kasvatuslautakunnan esityksestä on tullut lisää kaksi uutta, nimittäin yksi Sammattiin ja yksi Sipoosen yhteensä 8,585 markan määrärahalla sekä kolmas, tytöille aijottu, 5,365 markan 84 pennin erällä, johon sisältyy ylläpito

vuoden viitenä kuukautena. Määräraha yksityisten hoidettaviksi annetuista on sitävastoin vähentynyt 10,000 markasta 6,000 markkaan. — Otsikko »Kansakirjastot ja lukusalit» osoittaa 5,670 markan lisäyksen, ja on se aiheutunut pääkirjaston ylimääräisen amanuenssintoimen muodostamisesta vakinaiseksi toiseksi amanuenssinviraksi; että yhden siivoojattaren palkkaa on lisätty ja että Sörnäisten haaraosastoon on otettu lisäksi ylimääräinen amanuenssi. Edelleen sisältää menosääntö satunnaisen määrärahan kirjahyllyjen, huonekalujen y. m. hankkimiseksi, sekä erän ylimääräisten apulaisten kustantamiseksi kirjastoa aukipidettäessä kesän aikana kuusi päivää viikossa kolmen päivän asemesta. — Otsikon alla »Muut kansanvalistustarkotukset» havaitaan teaterien ja Helsingin Filharmonisen seuran määrärahat muuttumattomina erinä, jota vastoin Helsingin Torvisoittokunnan määrärahaa on korotettu 2,000 markalla 8,000 markasta. Kunnan järjestämän työväenopetuksen määräraha, joka tämän vuoden kulunkiarviossa on otettu 6,000 markaksi, on nyt jäänyt pois, koska tarkoitukseen on anniskeluyhtiöiden voittovaroista varattu tarpeellinen määrä.

Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset.

X pääluokassa »Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset» huomataan, että menot kyydinpidosta ovat uuden urakkasopimuksen nojalla vähentyneet 1,950 markasta 1,800 markaksi. Majoituskustannukset ovat Majoituslautakunnan ehdotuksen mukaan otetut 275,270 markaksi 25 penniksi 236,818 markkaa 12 penniä vastaan tämän vuoden menoarviossa. — Majoituslautakunnan menosääntö on muuttumaton.

Vesijohto.

XI pääluokan »Vesijohdon» menosääntö sisältää paitsi aikaisemmin mainittuja menoja vesijohdon laajentamisesta ja ylläpidosta y. m. »Hallinto ja käyttö»- nimisen otsikon alla ainoastaan pienempiä korotuksia; niinpä on vesijohtokonttorin huoneuston vuokra otettu 2,500 markaksi 2,000 markkaa vastaan ja työmestarille on myönnetty mieskohtaista palkanlisäystä 200 markkaa.

Kauppahallit.

XII pääluokassa »Kauppahallit» ei ilmene mitään poikkeusta 1905 vuoden kulunkiarviosta.

Sittenkun Gumtähden, Meilansin ja Grejuksen tilat 1906 vuoden alusta ovat yhdistetyt kaupunkiin, on kulunkiarviosta jätetty pois edellisten vuosien menosäännöissä oleva pääluokka »Kaupungin maatilat» ja mainittujen tilojen kustannukset ovat merkityt pääluokkaan »Sekalaisia menoja».

Eläkkeet.

Eläkkeennauttijoista ovat entinen vanginvartija Jakob Stark, entinen palolaitoksen järjestysmies I. Rönneberg ja entinen vaivaishoidon kaitsijanainen Emilia Grönstrand kuolleet, jonka tähden heille pannut eläkkeet yhteensä 880 markkaa ovat jääneet pois. Entisen realikoulunvahtimestari F. M. Lindqvistin eläke on Valtuuston päätöksen mukaan kesäkuun 6 p:ltä lisätty 150 markalla. Edelleen huomataan vuoden kuluessa myönnetyt eläkkeet: opettajatar M. Hertzille 1,000 markkaa; rakennusmestarinleski A. M. Nyholmille lapsineen 300 markkaa; siivoojatar K. C. Sundmarkille 300 markkaa; satamakonttorinkirjanpitäjänleskelle K. Hjeltille samoin 300 markkaa; entiselle kunnallispormestari E. Öhmanille 7,000 markkaa, järjestysmiehenleski K. V. Rönnebergille 200 markkaa, sekä siivoojatar H. K. Lindgrenille 230 markkaa. Pääluokan loppusumma tekee 22,290 markkaa 67 penniä.

Sekalaiset menot.

XV pääluokassa »Sekalaiset menot» huomataan lisäätulleet määrärahat 3,000 markkaa savun tarkastuksesta Terveyshoitolautakunnan käytettäviksi, sekä kustannukset Gumtähdestä, Meilansista, ja Grejuksesta 7,000 markkaa, jonka ohessa erä vahingonkorvauksesta ruumiinvamman saaneille työmiehille on otettu 345 markaksi 60 penniksi 43 markkaa 20 penniä vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. Arvaamattomiin menoihin Valtuuston määräyksen mukaan on otettu 200,000 markkaa 70,000 markkaa vastaan.

Tulot.

Kulunkiarvion tulopuoleen nähden esitettäköön tässä seuraavaa:

Edellisen vuoden käytettävänä oleva säästö on merkitty 650,000 markaksi eli 100,000 markkaa pienemmäksi kuin lähinnä edellisenä vuotena.

Korot.

I tulo-otsikon »Korot» alla on erä »korot Viertotie-obligatsioneista jäänyt pois, koska tämä obligatsionilaina on täydelleen suoritettu. — Lähipitäen tämän vuoden olosuhteiden mukaan on korko tonttilunastuksista otettu arviolta 160,000 markaksi, eli 20 markkaa suuremmaksi kuin tämän vuoden kulunkiarviossa. — Korko lahjoitusrahastoista, joiden korot lankeavat kaupungille, on todellisten olojen pohjalla alennettu 13,500 markaksi, jota vastoin korkoerä valaistuslaitoksen ennakkomaksuista on mainitun laitoksen Hallituksen ehdotuksen mukaan korotettu 6,000 markasta 12,000 markkaan.

Tontinlunastukset.

Laskettuna tulona tonttien lunastuksesta on otettu 250,000 markkaa eli 50,000 markkaa enemmän kuin edellisessä kulunkiarviossa.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

III tulo-otsikon alla »Kaupungin kiinteä omaisuus» on tuloerä »vuokria rakennuksista ja tiloista» Gumtähden y. m. tilojen kaupunkiin yhdistä-

misen johdosta korotettu 163,000 markasta tämän vuoden kulunkiarviossa 188,400 markaksi. Vuokra huoneustoista Sofiankadun N:ossa 3 ja samoin Vuorimiehenkadun N:ossa 6 on vähentynyt vastaavilla 200:— ja 100 markalla sekä Kalavedenmaksut 100 markalla. Sitävastoin on tuloerää »satunnaiset sekä paikkain vuokrat» voitu koroittaa 20,000 markasta 25,000 markkaan. — Yllä viitattujen seikkain vuoksi on otsakkeen »Kaupungin maatilat» alla ainoastaan vuokra Reimarsin tilasta muuttumatonna 150 markan eränä.

Tuloerää pääotsakkeella IV Tonttiverot on korotettu tosiolojen perusteella 200 markalla 3,000 markaksi. Tonttiverot.

Liikennekonttorissa toimitettujen laskujen mukaan ovat pääotsikolla V Tuloatuottavat oikeudet erät »tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrätyiltä tavaroilta» ja »liikennemaksut» koroitetut vastaavilla 10,000:— ja 20,000 markalla eli 220,000:— ja 490,000 markaksi, jota vastoin erä »tuulaaki Helsinkiin meritse tulevilta, sisämaan kaupunkeihin määrätyiltä tavaroilta» esiintyy muuttumattomana 8,000 markan eränä. — Satamakonttorin ehdotuksesta on erää »satamamaksut» lisätty 3,000 markalla ja sisältyy niinmuodoin 208,000 markkana. — Samoin ovat erät »siltamaksut» sekä »ulkomaalaisten maksut ruokatavarain myynnistä aluksesta» korotetut vastaavilla 1,000:— ja 2,000 markalla, jotavastoin »punnitsemismaksut» ovat alennetut 100 markalla. Koko pääotsikon lisäys tekee niinmuodoin 34,100 markkaa. Tuloa tuottavat oikeudet.

Terveyshoitolautakunnan ehdotuksen mukaan on tuloerää desinfisioimisesta kodeissa korotettu 200 markalla. Samoin on laskettu tulo vaivaistalon työlaitoksesta otettu 1,000 markkaa korkeammaksi kuin edellisessä kulunkiarviossa. Tulot kirjalainoista ovat Kansankirjaston Hallituksen ehdotuksesta korotetut 500 markalla ja Työnvälitystoimiston tulot 25 markalla. Tämän pääotsikon alle on lisäksi merkitty valtiolaitoksen 75,000 markan suuruinen avustus tasoitustöitä ja viemärijohtoja varten museotontin viereisillä kaduilla Fjälldalissa, 700 markan suuruinen apumaksu Kirurgisen sairaalan tontilla olevain istutusten kunnossapitoon, sekä Majoituslautakunnan laskema 269,264 markan suuruinen korvaus kruunulta majoituskustannuksista. Koko pääotsikon kokonaissumma tekee 470,553 markkaa 351,123 markkaa 12 penniä vastaan edellisessä kulunkiarviossa. Sekalaiset tulot

Keisarillisen Senaatin lisättyä kansakoulujen valtioavustusta 19,000 markalla, on mainittu erä kulunkiarviossa merkitty 203,000 markaksi. Valtioavut.

Apumaksu valmistavalle poikain ammattikoululle on otettu 17,650 markkaksi 19,516 markkaa 66 penniä vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa

Vesijohto. Tulot vesijohdosta ovat lisääntyneet, vesimaksut 40,000 markalla ja vesimittarivuokrat 2,000 markalla. Muut erät ovat muuttumattomina

Valaistuslaitos. Kaasutehtaan käytettävänä oleva voitto on merkitty 89,500 markkaksi 170,200 markkaa vastaan lähinnä edellisenä vuotena.

Lainat. Sen perustuksella mitä aikaisemmin on vahvistettu 1902 vuoden obligatsionilainan käyttämisestä on otsikolla »Lainat» otettu tulona kaikki XI meno-otsikon alla lasketut kustannukset vesijohtoverkon laajennuksesta ja vesimittarien ostamisesta.

Taksoitus. Vahvistetun meno- ja tuloarvioehdotuksen nojalla päätti Valtuusto vahvistaa sen määrän, joka vuonna 1906 oli kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, 2,237,058 markaksi 31 penniksi eli 324,389 markkaa 36 penniä suuremmaksi kuin vuonna 1905.

---

c) *Erinäisiä muita Valtuuston käsittelemiä asioita.*

Maistraatin toiminnan lakkaaminen. Sittenkun Maistraatin puheenjohtaja kirjeessään tammikuun 7 p:ltä oli Valtuustolle ilmoittanut että Maistraatin kaikki määrätyt jäsenet sattuneesta syystä olivat eronneet viroistaan, jonka tähden ja kun yritykset korvata heitä toisilla sopivilla henkilöillä eivät olleet johtaneet mihinkään tulokseen, Maistraatti saman kuukauden 2 p:stä alkain oli lakannut toimimasta, päätti[1]) Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan lausua valittelunsa siitä, että läänin Kuvernööri toimenpiteittensä kautta oli saattanut Maistraatin siihen asemaan, että sen jäsenet olivat katsoneet olevan syytä luopua viroistaan, joten kaupunki nyt oli laillista hallitusta vailla, sekä valtuutti Rahatoimikamarin ynnä muut hallitukset ja lautakunnat toistaiseksi toimittamaan 1905 vuoden vahvistettuun kulunkiarvioon otettujen palkkain ja määrärahain maksamisia.

Valtuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali. Tammikuun 10 p:nä toimitetussa vaalissa valitsi[2]) Valtuusto vuodeksi puheenjohtajakseen pankinjohtaja Alfred Norrménin sekä varapuheenjohtajakseen lääketieteentohtori O. Heikelin. Tämän jälkeen saapui Maistraatin kautta läänin virkaatekevän Kuvernöörin kirje kesäkuun 3 p:ltä, jossa Kuvernööri ilmoitti Maistraatille, ettei hän ollut tahtonut vahvistaa

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. tammik. § 1. — [2]) S:n s:n 10 p. tammik. §§ 1 ja 2.

mainittua vaalia. Valmistusvaliokunnan lausunnon mukaan katsoi[1]) Valtuusto että, koska kysymyksenalainen vaali oli tapahtunut laillisessa järjestyksessä, virkaatekevän Kuvernöörin kirje ei aiheuttanut mitään toimenpidettä.

Toimenpide tammikuun 24 ja 25 p:n katurauhattomuuksien johdosta.

Sittenkun tammikuun 24 ja 25 p:nä kaupungissa oli tapahtunut vähäisempiä rauhattomuuksia, jotka poliisi oli hillinnyt, oli Valtuuston Valmistusvaliokunta käsitellyt kysymystä, aiheuttaisivatko mainitut levottomuudet ja poliisin niissä esiintyminen mitään toimenpidetta Valtuuston puolelta, ja oli valiokunta katsonut että kaupungin poliisi mainituissa tilaisuuksissa oli suuressa määrin osoittanut kykenemättömyyttään järjestyksen ylläpitämisessä sekä tarpeellisen maltin ja kohtuuden vaarinottamisessa, ja ehdotti valiokunta sentähden että Valtuusto Keisarilliseen Senaattiin lähetettävässä kirjeessä esittäisi:

että Valtuusto, joka mitä vilpittömimmin valitti että toimeenpannut kansanmielenosoitukset olivat johtaneet vallattomuuksiin, jotka olivat aiheuttaneet kotirauhan häiriöitä ja yksityisen omaisuuden vahingoittamista, katsoi että poliisivalta oli osoittanut arveluttavaa kykenemättömyyttä vallattomuuden hyvällä tukahuttamisessa, mutta sittemmin ryhtynyt toimenpiteisiin, jotka törkeytensä kautta olivat olleet omiaan enemmän kiihoittamaan kuin rauhoittamaan kansanjoukkoa, jonka tähden Valtuusto anoi Keisarilliselta Senaatilta sen suuntaista toimenpidettä, että osittain ne poliisikunnan niin korkeammat kuin alemmatkin virkailijat, jotka olivat osoittautuneet kykenemättömiksi tyydyttävällä tavalla hoitamaan tointansa, korvattaisiin toisilla, kelvollisilla henkilöillä, jotka voisivat saavuttaa yleisön luottamuksen, osoittain annettaisiin poliisikunnalle määräyksiä sopivamman menettelyn vaarinottamisesta tarpeettomia väentungoksia hajoittaessa kaupungissa. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi[2]), mutta samalla Valtuusto päätti Keisarilliselle Senaatille lähetettävässä kirjeessä lisäksi huomauttaa:

että suureksi, jollei pääasiallisimmaksi osaksi poliisikuntaan kuuluvain henkilöiden puuttuva maan kielten tunteminen oleellisesti teki mainitun kunnan kykenemättömäksi järjestystä ylläpitämään täällä ja tarpeen tullen rauhallisesti hajoittamaan väentungoksia;

että poliisin nykyisessä kokoonpanossa eivät komisariot, ylikonstaapelit eivätkä konstaapelitkaan vastanneet sitä vaatimusta joka

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 58. — [2]) S:n s:n 31 p. tammik. § 13.

heille asetettiin Helsingin kaupungin poliisilaitosta varten joulukuun 15 p:nä 1897 annetun Keisarillisen asetuksen 25 §:ssä, eli että mainittujen virkailijain tulee »kunkin vartiopiirissään tarkoin tuntea väestön»;

että poliisin harjoittama raaka menettely tammikuun 25 p:n rauhattomuuksia ehkäistessä ei tehnyt mitään poikkeusta sen lähipitäen samallaisesta tavallisesta nykyisestä menettelytavasta, jota varsinkin on ollut tapana sovelluttaa henkilöihin nähden, joita on teljetty poliisikamariin, jossa tuon tuostakin on tapahtunut, että poliisi ilman minkäänlaista syytä on rääkännyt henkilöitä; sekä

että se seikka, että poliisi tammikuun 25 p:n katurauhattomuuksissa ilmeisesti ahdisti useita pakenevia henkilöitä, selvästi osoitti että poliisin käyttämä valta oli mennyt sille kuuluvan toimivallan yli epäjärjestyksiä ehkäistessään.

Tervehdyspuhe herra Homénille.

Valtuuston helmikuun 22 p:n kokoukseen oli saapunut valtuusmies, professori Th. Homén, joka viime kesästä pitäin oli ollut Keisarikuntaan maanpakoon karkoitettuna, ja lausui Valtuuston puheenjohtaja tämän johdosta hänelle muutamia tervehdyssanoja[1]).

Adressi Kenraalikuvernöörille kaupungin poliisikunnan päällystöä koskevassa kysymyksessä.

Valtuustolle oli Valmistusvaliokunta, siihen nähden että kaupungin poliisikunta sen silloisen päällikön johdolla oli useita kertoja tehnyt itsensä syypääksi katurauhattomuuksien järjestämiseen, jotka olivat aiheuttaneet yksityisen omaisuuden vahingoittamista sekä muita törkeitä oikeudenloukkauksia, esittänyt että Valtuusto lähetystön kautta kääntyisi maan Kenraalikuvernöörin puoleen pyynnöllä että kaupungin poliisilaitoksen päälliköiksi nimitettäisiin kelvollisia, kansalaisten luottamusta nauttivia henkilöitä. Hyväksyen tämän esityksen valitsi[2]) Valtuusto lähetystön jäseniksi puheenjohtajan herra Norrménin, varapuheenjohtajan herra Heikelin sekä herra Törngrenin, jonka ohessa päätettiin että mainittu Kenraalikuvernöörille jätettävä esitys tehtäisiin kirjallisesti, ja sai se seuraavan sananmuodon:

»Teidän Ylhäisyytenne. Helsingin kaupungin Valtuusmiehet ovat antaneet meidän tehtäväksemme esiintuoda Teidän Ylhäisyydellenne ne syvät huolet, joita pääkaupungin poliisilaitoksen nykyinen tila herättää Valtuustossa.

Kun poliisi edellisen kunnioitetun päällikkönsä, eversti Gordien johdolla oli kaikinpuolin tyydyttävällä ja kiitettävällä tavalla täyttänyt yhtä

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 1. — [2]) S:n s:n 9 p. toukok. § 1.

arkaluontoisen kuin vaikean tehtävänsä rikollisten tekojen estämisessä ja selville saamisessa sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä, on poliisi nykyisen johdon vallitessa kadottanut kaiken kunnioituksen sekä joutunut yleisön pilkan ja halveksumisen esineeksi. Poliisia syytetään törkeästä mielivallasta, raa'an väkivallan käyttämisestä silloin kun tämä ei millään tavalla ole ollut asianhaarain vaatima, sekä siitä että se käyttää vähemmän tunnollisesti poliisin ylläpitämiseksi myönnettyjä varoja, kykenemättömyydestä ehkäisemään ja saamaan selville mitä vaarallisinta laatua olevia rikoksia, ja mikä pöyristyttävintä, sitä syytetään katurauhattomuuksien järjestämisestä ja täytäntöönpanosta, jotka ovat muodostuneet arveluttaviksi vallattomuuksiksi ja oikeudenloukkauksiksi yksityisiä kohtaan. Nämä syytökset ovat todistetut lukuisten tosiasiain nojalla, joiden vakavaa ja paljastavaa luonnetta ei voida kieltää.

Kerta toisensa jälkeen ovat Kaupunginvaltuusmiehet katsoneet olevan syytä kääntyä Keisarillisen Senaatin puoleen huomauttamalla yllämainituista arveluttavista epäkohdista, mutta ilman näkyvää tulosta. Sitävastoin on kaikenmoisia palkinnoita runsain määrin jaettu poliisille, kehoittaen täten sitä kulkemaan samaa tietä kuin tähänkin asti. Että yleisö täten on katsonut entistä enemmän tulleensa loukatuksi oikeudentunnossaan, on itsestään selvää.

Tila ei suinkaan ole käynyt siedettävämmäksi, sittenkun poliisin johto, vaikkakin väliaikaisesti, on uskottu henkilölle, jonka ominaisuudet ja edellinen toiminta saattavat hänet yleisön silmissä täydellisesti arvottomaksi edustamaan järjestysvaltaa.

Helsingin kaupunki avustaa melkoisella erällä poliisin ylläpitoa. Kaupungilla on oikeus vaatia että sen varoja käytetään kaupungin hyödyksi eikä sen ilmeiseksi vahingoksi.

Vakuutettuina siitä, että ainoa tehoisa keino parannuksen aikaansaamiseksi nykyiseen surulliseen tilaan, on pääkaupungin poliisikunnan päällikkyyden uskominen kelvolliselle ja yleisön kunnioitusta nauttivalle henkilölle, joka vapaasti saa ehdottaa hänen luottamustaan nauttivat avustajansa, rohkenevat Kaupunginvaltuusmiehet kääntyä Teidän Ylhäisyytenne puoleen, jolle kuuluu pääkaupungin poliisimestarin virastaan eroittaminen ja nimittäminen, pyynnöllä että Teidän Ylhäisyytenne tahtoisi hyväntahtoisesti käyttää valtaansa niin, että tämä tärkeä kysymys ratkaistaisiin tavalla, joka voi tyydyttää yhteiskunnan oikeutettuja vaatimuksia».

Kesäkuun 6 p:n kokouksessa[1]) ilmoitti Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja että Kenraalikuvernööri adressin luettua oli luvannut lähetystölle ottaa huomioon siinä esitetyt toivomukset ja näkökohdat sekä koettavansa nimittää pääkaupungille uuden poliisimestarin, mikä ei kuitenkaan ollut muka varsin helppoa, koska kaikki ne pätevät henkilöt, joiden puoleen Kenraalikuvernööri oli kääntynyt tiedustelulla tässä suhteessa, olivat antaneet kieltävän vastauksen. — Tämä selonteko oli otettava Kaupunginvaltuuston pöytäkirjaan.

Ehdotus läänin kuvernöörin virkaa koskevasta alamaisesta adressista.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle oli Sipoon kunnan kuntakokouksella saapunut kirje, jossa, huomauttamalla sitä epätyydyttävää tapaa, jolla läänin hallitusta vuosien kuluessa oli hoidettu, mikä seikka ensi sijassa riippui siitä, ettei läänin kuvernöörinviran hoitajana ollut kotimainen kelvollinen mies, tehtiin se ehdotus, että läänin kunnat Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen osoitetussa alamaisessa adressissa anoisivat suomalaisen miehen nimittämistä mainittuun virkaan. Tätä kirjettä Kaupunginvaltuustolle esitelttäessä päätti[2]) Valtuusto antaa Valmistusvaliokunnan toimeksi lähemmin valmistaa asiaa ja antaa siitä ehdotuksen Valtuustolle.

Kysymys laittomain olojen poistamisesta.

Lokakuun 30 p:n kokouksessa ilmoitti puheenjohtaja, että kun työväestö samana päivänä Rautatientorilla pitämässään kokouksessa muutoksen saamiseksi parempaan päin maassa vallitseviin valtiollisiin oloihin oli julistanut yleisen lakon ja tämä lakko epäilemättä tulisi hyvin tuntuvasti vaikuttamaan pääkaupungin elämään, koska se koski sellaisiakin välttämättömiä tarpeita, joita tyydytti sähkö- ja kaasuvalaistus sekä vesijohto, niin oli Valtuusto kokoonkutsuttu harkitsemaan niitä toimenpiteitä, joihin kaupungin puolelta olisi ryhdyttävä lakon aiheuttamaan asemaan nähden sekä mahdollisten epäjärjestysten ehkäisemiseksi että ensi sijassa niiden valtiollista laatua olevain epäkohtain poistamiseksi, jotka olivat olleet lakon aiheuttajina. Edelleen ilmoitettiin että kaupungin kaikki anniskelu- ja vähittäismyyntipaikat olivat kaupungin kunnallispormestarin toimesta tulleet toistaiseksi suljetuiksi. Seikkaperäisen keskustelun jälkeen valtiollisesta asemasta päättivät[3]) Valtuusmiehet lausua tyytyväisyytensä Maistraatin mainittujen anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkain sulkemista koskevasta toimenpiteestä, mutta olla toistaiseksi mitään lausumatta lakon laajuudesta. Koska keskustelun kuluessa oli tehty ehdotus, että yleisesti välttämättömiksi katsottujen valtiopäiväin kokoonkutsumisvaatimuksen

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. 1 § — [2]) S:n s:n 17 p. lokak. § 25. — [3]) S:n s:n 30 p. lokak. § 1.

yhteydessä lausuttaisiin myöskin, minkälaisten uudistusten toteuttamista varten tämä kutsumus olisi annettava, päätti Valtuusto valtiollisiin oloihin katsoen ja toivossa saada muutosta parempaan päin näissä oloissa ilmaista myötätuntoisuutensa alkanutta lakkoa kohtaan sekä lausua että välttämättömänä edellytyksenä laillisuuden pikaiseksi palauttamiseksi kaikilla aloilla olisi se, että maan hallituksen nykyisten jäsenten sijaan nimitettäisiin miehiä, jotka nauttivat maan täydellistä luottamusta ja että valtiopäivät viipymättä kokoonkutsuttaisiin.

Järjestyksen ylläpitäminen »suurlakon» aikana.

Kaupunginvaltuuston seuraavassa kokouksessa marraskuun 1 p:nä ilmoitti puheenjohtaja, esittäen ne suuret muutokset yleisessä tilassa, jotka sitten Valtuuston viime kokouksen olivat tapahtuneet, kun muun muassa maan hallituksen jäsenet kansalaisten tarmokkaiden vaatimusten johdosta olivat jättäneet erohakemuksensa, että näiden tapausten yhteydessä myöskin kaupungin poliisilaitos oli lakannut toimimasta, mutta että kansalaiset olivat kuitenkin pitäneet huolta, että uusi järjestysvalta oli astunut sen sijaan, ja että kaupungin entinen poliisimestari, eversti Ivar Gordie, oli ottanut muodostaakseen ylioppilaista, polyteknikoista ja järjestyneistä työmiehistä erityisen kunnan järjestyksen ylläpitämiseksi. Mutta koska voimassa olevan kunnallisasetuksen mukaan kunnan itsensä tulee pitää huolta järjestysasioistaan, oli Valtuuston otettava tämä asia käsiteltäväkseen. Puheenjohtaja ehdotti senvuoksi asian siten järjestettäväksi että översti Gordie väliaikaisesti määrättäisiin kaupungin järjestysvallan päälliköksi, ja että hänelle annettaisiin vapaus valita apulaisensa. — Tämän yhteydessä esitettiin työväen Keskuslakkokomitean Valtuustolle lähettämä kirjelmä, missä ilmotettiin että komitea oli antanut alikapteeni Johan Kockin toimeksi kaupungin järjestyksen ylläpitämisen, ja lausuttiin että Valtuuston velvollisuus oli pikimmiten tätä tarkotusta varten antaa komitean käytettäviksi tarpeelliset varat. Översti Gordien, joka oli kokouksessa läsnä, tehtyä selkoa asemasta sekä selitettyä, että koska työväki ei näyttänyt haluavan häntä järjestysvallan päälliköksi, hän ei yksin voinut astua puheenalaiseen toimeen, päätti [1]) Valtuusto asettaa viisijäsenisen komitean, jolle annettiin tehtäväksi koettaa saada aikaan niiden järjestöjen yhteenliittymistä, jotka oli perustettu mainitun kahden suojeluskunnan ylläpitämiseksi, sekä ryhtyä niihin toimenpiteisiin, jotka katsottiin tarpeen järjestyksen säilyttämiseksi, ja valittiin komitean jäseniksi Valtuuston puheen-

[1]) Valt. pöytäk. maarask. 1 p. § 1.

johtaja, herra Norrmén, herrat Öhman ja Perttilä sekä översti Gordie ja alikapteeni Kock. Lopuksi päätettiin osottaa Valtuuston käyttövaroista 10,000 markkaan asti nouseva summa sen järjestön käytettäväksi, joka mahdollisesti oli syntyvä komitean neuvotteluista.

Täten asetettu komitea julkaisi tämän jälkeen yleisölle näin kuuluvan kehotuksen:

»Kansalaiset. Päivän tapahtumain johdosta ilmoitetaan yleisölle, että kaupungin viranomaiset ovat ottaneet vastatakseen järjestyksen ylläpitämisestä kaupungissa, ja kehotetaan yleisöä mitä hartaimmin:

antamaan tässä kaupungin hallitukselle apuansa;

kansankokousten välttämiseksi pysyttelemään kotonaan, paitsi milloin tarve vaatii;

välttämään pelkoa herättäväin huhujen levittämistä;

välttämään kaikenlaatuisia epäjärjestyksiä sekä

osottamaan täyttä luottamusta kaupungin järjestysmiehille, jotka kantavat osittain valkosia, osittain punasia siteitä käsivarressa.»

Edelleen ryhtyi komitea keskusteluihin lakkokomitean kanssa järjestyksen ylläpitämisestä, josta lakkokomitea oli selittänyt täydelleen vastaavansa; ja olikin tähän asti mallikelpoista järjestystä ylläpidetty. Koska lakkokomitea ei kuitenkaan suostunut siihen, että alikapteeni Kock eroaisi järjestysvallan johdosta, tehtiin sellaisen sopimus, että kapteeni Kock edelleen jäisi päälliköksi, mutta että komitean jäsenet, eversti Gordie, sekä herrat Norrmén ja Öhman tarkastaisivat ja hyväksyisivät kaikki suoritettavat maksut. Näin sovitun asiain järjestelyn hyväksyi[1]) Valtuusto marraskuun 2 p:n a. p. kokouksessa.

Saman päivän i. p. kokouksessa lausui puheenjohtaja yleiseen tilaan nähden, ettei siinä ollut tapahtunut mitään muuta muutosta kuin että eräät lakkolaisryhmät olivat ottaneet huostaansa kaupungin sähkölennätinkonttorin ja että kenraalikuvernööri Obolenski oli jyrkästi vaatinut sen pikaista palauttamista asianomaisten haltuun. Erinäisten valtuusmiesten huomautettua, miten lakkolaiset olivat tehneet itsensä syypäiksi muuhunkin vallattomuuteen kun näet oli vaikeutettu elintarpeiden myyntiä, estetty matkustavaisia, myöskin ulkomaalaisia, kaupungista poismatkustamasta, ehkäisty tiedonantojen kaikkinainen painattaminen muulta kuin työläistaholta y. m., ilmoitettiin Valtuustolle, että alikapteeni Kockin työtoverit olivat tehneet sen pyynnön että hän, ollen täydellisesti sopimaton

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. marrask. a. p. § 1.

johtamaan järjestysvaltaa, poistettaisiin ja hänen sijaansa otettaisiin översti Gordie. Kokouksen vähäksi aikaa lykättyä, jotta edellämainittu komitea ja kunnallispormestari voisivat poliisikamarissa ottaa selkoa sikäläisistä oloista, antoi Valtuusto översti Gordien toimeksi ottaa käsiinsä järjestysvallan johdon, mutta sittenkun tämä esittämillään syillä oli hyljännyt tämän tehtävän, päätti[1]) Valtuusto antaa järjestyskysymystä varten aikaisemmin asetetulle, herrain Janssonin ja Alkusen täydentämälle komitealle toimeksi koettaa saada aikaan sopimus työläisten lakkokomitean kanssa kysymyksenalaisessa asiassa.

Marraskuun 3 p:n kokouksessa ilmoitettiin[2]) Valtuustolle järjestysvallan johtoa koskevasta kysymyksestä, että komitea oli keskustellut työläisten lakkokomitean kanssa, saavuttamatta kuitenkaan tällöin mitään käytännöllistä tulosta, koska lakkokomitea oli itsepintaisesti väittänyt että alikapteeni Kock nautti poliisin ainoana päällikkönä täyttä luottamusta. Valtuuston erinäisten jäsenten huomioitten johdosta, että, vaikka lakon alussa työläisten puolelta oli selitetty, ettei tultaisi harjoittamaan minkäänlaista ruokatavarain kaupan rajoittamista, järjestysvalta ei ollut ainoastaan määrännyt, että mainittua kauppaa saisi harjoittaa vain k:lo 8—11 a. p., vaan myöskin tänä aikana erinäisillä paikoin häirinnyt puheenalaista kauppaa, päätti Valtuusto järjestyskomiteansa kautta vaatia lakkokomitealta näiden epäkohtain korjaamista sekä enempäin tällaisten tekojen estämistä.

Valtuuston kokouksessa marraskuun 4 p:nä a. p. esitti puheenjohtaja, että ulkonaista järjestystä tosin oli edelleen ylläpidetty, mutta että osa lakkolaisista oli alkanut ajaa lakon alkuperäiselle tarkoitusperälle vieraita pyyteitä, jopa yhteiskuntaakumoavaakin laatua olevia tarkoitusperiä, ja että alikapteeni Kockin johtama järjestysvalta oli silminnähtävästi liittynyt yhteiskuntaakumoavaan ainekseen, mikä ilmeni painoksena levitetystä kehoituksesta »kansalaisille Helsingissä», joita kehoitettiin mainittuna päivänä kokoontumaan valitsemaan maalle väliaikaisen hallituksen. Tämän johdosta päätti[3]) Valtuusto nimenomaan lausua paheksumisensa kumouksellisesta suunnasta, joka tätä nykyä oli ilmennyt lakkoliikkeessä, sekä antaa Valmistusvaliokunnan toimeksi, översti Gordien täydentämänä, ryhtyä Maistraatin kanssa yksissä neuvoin toimenpiteisiin kaupungin järjestyksen ylläpitämiseksi.

---

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. marrask. i. p. § 1. — [2]) S:n s:n 3 p. marrask. a. p. § 1. — [3]) S:n s:n 4 p. marrask. a. p. § 1.

Samana päivänä iltapäivällä pidetyssä kokouksessa ilmoitti puheenjohtaja että aamupäivällä asetettu komitea oli yksissä neuvoin Maistraatin kanssa pitänyt huolta uuden järjestön muodostamisesta järjestyksen ylläpitämiseksi, mikä järjestö oli valmis alkamaan toimintansa, niin pian kuin nykyinen lakkaisi toimimasta; ja päätti[1]) Valtuusto antaa mainitun komitean toimeksi käsitellä edelleen kysymystä järjestyksen ylläpitämisestä kaupungissa.

Sittemmin antoi[2]) puheenjohtaja marraskuun 6 p:n kokouksessa lähempiä tietoja siitä järjestöstä, joka oli tarkoitettu ottamaan kaupungin poliisihoidon huostaansa. Valmistusvaliokunta oli nimittäin ryhtynyt keskusteluihin kapteeni Gösta Theslöfin kanssa, joka oli ottanut järjestääksensä kaupungin vakinaisen poliisin, ja Maistraatti oli jo antanut hänelle määräyksen toimimaan kaupungin poliisimestarina. Toimenpiteisiin oli myöskin jo ryhdytty miehistön hankkimiseksi uuteen poliisikuntaan. Poliisin vastainen järjestäminen tulisi riippumaan niistä määräyksistä, joita Valtuuston erittäin asettama[3]) komitea tulisi laatimaan, mutta toistaiseksi täytyisi vanhoja määräyksiä pääasiassa noudattaa.

Marraskuun 7 p:n kokouksessa klo 11 a. p. ilmoitettiin että lakon lopettamisen vuoksi alikapteeni Kockin johtama järjestysvalta tulisi samana päivänä klo 12 päivällä lopettamaan toimintansa sekä jättämään poliisikamarin poliisimestarinviran sen varsinaiselle hoitajalle, överstiluutnantti M. af Enehjelmille, jonka jälkeen tämä kohta eroaisi sekä jättäisi vuorostaan poliisilaitoksen kaupungin Maistraatille. Järjestyksen ylläpidon tulisi tämän jälkeen ottamaan huostaansa kapteeni G. Theslöfin järjestämä poliisivalta. — Luvan saatuaan saapui tämän jälkeen kolmimiehinen lähetystö, joka työväen puolessa lausui tyytymättömyytensä siitä tavasta, millä kapteeni Theslöfin johdosta oleva joukko oli esiintynyt edellisenä päivänä tapahtuneessa katumellakassa.

Sittenkun kapteeni Theslöfiltä oli vaadittu selitys mainitusta tapahtumasta, jossa hän, ensin kerrottuaan tapahtuman kulun, sanoutui irti hänelle annetusta tehtävästä, päätti[4]) Valtuusto jättää Maistraatin toimeksi, herrojen Perttilän, Homénin ja Lundqvistin täydentämänä, toistaiseksi ottaa huostaansa poliisilaitoksen.

Näin täydennetyn Maistraatin toimenpiteistä annettiin[5]) marraskuun 14 p:n kokouksessa seuraava kertomus:

---

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. marrask. i. p. § 1. — [2]) S:n s:n 6 p. marrask. § 1. — [3]) Katso alempana sivu 141. — [4]) Valt. pöytäk. 7 p. marrask. § 4. — [5]) S:n s:n 14 p. marrask. § 5.

Kohta tehtävän saatuaan olivat Maistraatin jäsenet sekä yllämainitut henkilöt lähteneet poliisikamariin sekä saaneet siellä aikaan sellaisen sopimuksen alikapteeni Kockin ja lakkokomitean kanssa että Maistraatti ottaisi hallintoonsa poliisilaitoksen, mikä myöskin kohta sen jälkeen tapahtui. Sittenkun kunnallispormestari kaupungin puolesta oli lausunut kapteeni Kockille ja hänen johtamalleen joukolle tunnustuksen järjestyksen ylläpitämisestä lakkoaikana, oli översti Ivar Gordien ja ratsumestari Carl Wilhelm Malmin avulla ryhdytty kohta järjestämään poliisikuntaa, jota tarkoitusta varten jo oli sovittu kelvollisten henkilöiden kanssa tärkeimpäin poliisitoimien hoitamisesta sekä otettu palvelukseen useampaan sataan henkeen nouseva miehistö. Koska kuitenkin oli saapunut tieto, että Kenraalikuvernööri oli selittänyt voivansa hyväksyä poliisimestariksi vain työläisten luottamusta nauttivan henkilön, sekä överstiluutnantti af Enehjelm oli ilmoittanut, että hän Kenraalikuvernöörin käskystä taas oli ryhtynyt toimeensa poliisimestarina, ei Maistraatti voinut tehdä muuta kuin esittää överstiluutnantti af Enehjelmille, ettei poliisin palvelukseen saisi ottaa muita kuin maan molempia kotimaisia kieliä taitavia henkilöitä, ja että kolme kelvottominta poliisikomisariota oli kohta viroistaan eroitettava sekä heidän sijaansa valittava komitean ehdottamat henkilöt, ja oli överstiluutnantti af Enehjelm suostunut tähän.

Valmistusvaliokunnan esityksestä antoi Valtuusto tämän kertomuksen johdosta seuraavan lausunnon:

»Kaupunginvaltuusmiehet, jotka pitävät överstiluutnantti af Enehjelmiä sen sortohallituksen kätyrinä, joka viime ajan valtaavan kansanliikkeen kautta on saanut yksimielisen tuomionsa, eivät voi panna luottamusta herra af Enehjelmiin kaupungin järjestysvallan päällikkönä ja vaativat sentähden häntä viipymättä eroamaan toimestaan».

Samalla annettiin Valmistusvaliokunnan toimeksi edelleen jatkaa keskusteluja usein mainitun toimen jälleentäyttämisestä.

Herra Frenckellin marraskuun 1 p:n kokouksessa tekemän ehdotuksen johdosta, että vallitsevasta yleisestä lakosta huolimatta julkaistaisiin lyhyitä tietoja päivän tapahtumista omassa maassa ja Keisarikunnassa, päätti[1]) Valtuusto kieltäytyä antamasta mitään lausuntoa asiassa. Ehdotus uutisten julkaisemisesta.

Marraskuun 3 p:n kokouksessa i. p. ehdotettiin, että Valtuusto ottaisi harkittavakseen, eikö Valtuuston pitäisi jotain tehdä saattaakseen työ-

1) Valt. pöytäk. 1 p. marrask. § 4.

läisille tunnetuksi tiedonantoja tapausten kulusta Venäjällä, koska oli osoittautunut että väliaikainen järjestysvalta oli poistanut siinä tarkoituksessa levitettyjä tiedonantoja, jotka olivat lähteneet toiselta kuin lakkokomitean taholta. Sittenkun oli tehty ilmoitus että alikapteeni Kock jo oli nimenomaan levittämäinsä kiertokirjeiden kautta ilmoittanut että allekirjoituksella varustettuja tiedonantoja ei saisi repiä, päätti[1]) Valtuusto, ettei tehty ehdotus antaisi aihetta mihinkään toimenpiteesen.

Tiedonanto Armollisesta julistuskirjasta sekä valtiopäiväkutsumuksesta.

Kun Kaupunginvaltuusto marraskuun 4 p:nä klo 6 i. p. kokoontui, ilmoitti[2]) puheenjohtaja että luotsipäällikkö, kenraalimajuri N. Sjöman kaksi tuntia aikaisemmin oli saapunut kaupunkiin »Eläköön» luotsilaivalla sekä tuonut mukanaan Pietarista kauan odotetun Armollisen julistuskirjan laillisten olojen maahan palauttamisesta sekä valtiopäiväin kokoonkutsumisesta, ja että julistuskirja, mikäli kerrottiin, sisälsi hyväksymisen kysymyksessä tehtyihin esityksiin. Sittemmin, marraskuun 5 p:n kokouksessa klo 11 a. p. luki[3]) puheenjohtaja, ilmoittaen ettei asianomaista julkaisemista vielä oltu toimitettu, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa Armollisen julistuskirjan laillisen järjestyksen maahan palauttamista koskevista toimenpiteistä, sekä Hänen Majesteettinsa Keisarin ja Suuriruhtinaan Armollisen kirjeen ja Käskyn Suomen Säädyille ylimääräisten Valtiopäiväin avaamisesta Helsingin kaupungissa joulukuun $^{7}/_{20}$ p:nä 1905.

Julistus lakon lopettamisesta.

Viimemainitussa kokouksessa ilmoitettiin[4]) Valtuustolle edelleen, että Valmistusvaliokunta sekä kaupungin Maistraatti olivat laatineet lakon lopettamista koskevan julistuksen, joka oli tarkoitettu painettavaksi ja levitettäväksi, mutta että lakkokomitea oli estänyt sen painattamisen. Tämä julistus, joka nyt luettiin ja jonka Valtuusto hyväksyi, oli näin kuuluva:

»Kansalaiset. Kansamme hartaat toivomukset ovat täytetyt. Armollisen manifestin kautta on laillinen järjestys palautettu ja valtiopäivät kokoonkutsuttu. Sen levottomuuden syyt, joka näinä päivinä on järkyttänyt koko maata, ovat poistetut. Palatkoon sentähden jokainen työhönsä ja tavallisiin toimiinsa tietoisena että valtiopäivät laillisessa järjestyksessä ratkaisevat ne kysymykset, joista kansamme onni ja rauhallinen kehittyminen edelleen riippuu.

Helsingissä marraskuun 5 p:nä 1905.

Helsingin kaupungin Maistraatti ja Valtuusmiehet.»

---

[1]) Valt. pöytäk. 3 p. marrask. i. p. § 3. — [2]) S:n s:n 4 p. marrask. i. p. § 1. — [3]) S:n s:n 5 p. marrask. a. p. § 1. — [4]) S:n s:n § 2.

Edelleen päätettiin[1]) mainitussa kokouksessa, sittenkun sen suuren mielipiteenilmaisun, johon koko yhteiskunta oli ottanut osaa, päätarkoitus oli saavutettu, ottaa Valtuuston pöytäkirjaan tunnustuksen lausunto kaikille niille kansalaisille, jotka olivat vaikuttaneet isänmaallisen tarkoituksen saavuttamiseksi, jonka ohessa tyydytyksellä merkittiin, että viimeksi kuluneina päivinä rauha ja järjestys yleensä olivat ylläpidetyt. Tämä päätös oli Valmistusvaliokunnan toimesta saatettava asianomaisten ja yleisön tiedoksi.

Lausunto kansalaisille ja järjestysvallalle.

Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti[2]) Valtuusto marraskuun 3 p:n kokouksessa siihen nähden, että kaupungin poliisilaitos perustui nykyään kumottuun n. s. diktatuuriasetukseen huhtikuun 2 p:ltä 1903, asettaa komitean laatimaan asiasta ehdotusta uudeksi asetukseksi, joka oli nojautuva siihen periaatteesen että poliisin tulee olla kunnallisen laitoksen, ja valittiin tämän komitean jäseniksi Valtuuston varapuheenjohtaja, herra Heikel, kunnallispormestari J. von Haartman, herra Öhman, oikeusneuvosmies A. V. Lindberg, herrat Perttilä ja Jansson sekä översti I. Gordie.

Komitea poliisilaitoksen uudestaanjärjestämistä varten.

Näin asetettu valiokunta teki tämän jälkeen Valtuustolle esityksen[3]) poliisikunnan väliaikaisesta lisäämisestä ja esitettiin tämän ehdotuksen tueksi seuraavaa:

Poliisikunnan väliaikainen lisääminen.

Varsinaisen tehtävänsä ohella oli valiokunta katsonut olevan aihetta ottaa harkittavakseen kysymystä, olisiko ja missä määrin kohta ryhdyttävä väliaikaisiin toimenpiteisiin järjestyksen ja turvallisuuden suojaamiseksi maan pääkaupungissa.

Se poliisivoima, jonka Helsingin kaupungin poliisilaitosta varten voimassa oleva menosääntö maaliskuun 26 p:ltä 1903 edellytti, nimittäin 9 komisariota, 21 ylikonstaapelia, ja 320 konstaapelia, oli epäilemättä aivan riittävä, kaupungin varsinkin viime aikaisesta suuresta laajentumisesta huolimatta, säännöllisissä oloissa vastaamaan tarvetta pitkäksi aikaa eteenpäin. Itsestään selvänä edellytyksenä oli tähän kuitenkin, että poliisi oli luotettava ja edesvastuunalaisesta tehtävästään täysin tietoisen päällikön johdettavana ja että poliisikunnan alipäällystö ja miehistö otettiin yksinomaan silmällä pitäen kelvollisuutta ja sopivaisuutta poliisimiehen toimeen eikä, kuten lähinnä edellisinä vuosina oli ollut melkein sääntönä, henkilöitä, jotka eivät taitaneet maan kieliä, eivätkä tunteneet sen tapoja. Mutta vaikkapa pääkaupungin poliisikunta muodostettaisiinkin näiden

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. marrask. § 4. – [2]) S:n s:n 3 p. marrask. § 3. – [3]) Valt. pain. asiak. N:o 28.

periaattieden mukaan, voitaisiin toiselta puolen tuskin kieltää, ettei tämä poliisivoima olisi kyllin tepsivä ylläpitämään järjestystä ja turvallisuutta valtiollisen levottomuuden aikana, sellaisena kuin nykyinen, jolloin kiih tymys ja mikä pahempi, sortovallan aiheuttama lain halveksiminen, ol vallannut mielet. Viimeisimmän ajan merkilliset tapahtumat sekä koh taukset viimeisten valtiopäiväin lopulla, jolloin tuhannet ihmiset suuri äänisellä mielipiteenilmaisulla koettivat harjoittaa pakkoa ja häiritä Sää tyjen keskusteluja, osoittivat riittävästi, etteivät nämä epäilyt olleet aiheet tomia ja liioiteltuja.

Tähän nähden ja koska mitään kotimaista sotaväkeä ei nyt enää ollu käytettävissä järjestyksen ylläpitämiseksi eikä minkäänlaisten olojen valli tessa pitäisi tulla kysymykseenkään maahan sijoitetuilta venäläisiltä jou koilta avun anomisen tähän tarkoitukseen, ja koska lisäksi ne kansalais yhtymät, joita mahdollisesti oli perustettu vakavassa tarkoituksessa autta maan järjestyksen ja turvallisuuden suojaamista, eivät olleet elävässä yhteydessä laillisesti vastuunalaisen, varsinaisen poliisivoiman kanssa, mikä oli välttämättömänä ehtona jotta näiden yhtymäin toiminta ei, päivän mielipiteen vaikutuksesta, poikkeaisi varsinaisesta tarkoituksestaan, niin näytti Helsingin kunta hyvissä ajoin tehtyjen väliaikaisten toimenpitei den kautta paikallisen poliisin täydentämiseksi olevan velvollinen pitä mään huolta, että epäjärjestykset ja väkivaltaisuudet, joita ei voitais sallia lainalaisessa yhteiskunnassa, estettäisiin ja tarmokkaasti tukahutettai siin.

Tällainen pääkaupungin poliisin väliaikainen täydentäminen oli yhteis kunnan puolelta velvollisuuden täyttämistä sen lainkuuliaisia ja rauhalli sia jäseniä kohtaan sekä samoin Helsingin kaupungin puolelta niitä tuhan sia maan muista osista olevia kansalaisia ja kaupungissa käyviä ulkomaa laisia, sekä ennenkaikkea Suomen kansan edustajia kohtaan, joiden häiri ytymättömän asiain käsittelyvapauden turvaamisen pitäisi olla kunnian asiana Helsingin kaupunkikunnalle.

Kysymyksenalaisen väliaikaisen järjestelmän toimeenpanon aikaan nähden ehdotti valiokunta että poliisireservi olisi viipymättä asetettava ja pidettävä palveluksessa seuraavan vuoden kesäkuun 1 päivään, jolloin palautuminen säännöllisiin oloihin luultavasti olisi mahdollinen.

Poliisireservin, jonka lukumäärä olisi määrättävä 700 mieheksi, jär jestämistä koskevat yksityiskohdat voitaisiin soveliaasti jättää erityisell Niiden henkilön ynnä lisäksi poliisimestarin muodostamalle toimikunnalle

Koko voiman etunenään oli asetettava päällikkö, jonka luonnollisesti tuli olla kaupungin poliisimestarin käskynalaisena. Sekä päällystö että miehistö olisi ensi sijassa otettava henkilöistä, jotka aikaisemmin olivat palvelleet lakkautetussa Suomen sotaväessä. Monesta syystä pitäisi reservimiehistöä pitää kasarmeissa sekä hankkia tätä varten sopivia huoneustoja mahdollisesti jossakin kruunun käyttövapaista rakennuksista.

Poliisireservin kustannukset oli valiokunta laskenut 600,000 markaksi, jolloin valtiolaitoksen, yleiseen, nyt kysymyksessä olevaan hyötyyn katsoen, pitäisi korvata tämä kustannus kaupungille joko kokonaisuudessaan tai ainakin otta siihen osaa melkoisella osuudella.

Valiokunta ehdotti sentähden, että Valtuusto päättäisi:

että, säilyttämällä toistaiseksi nykyinen varsinainen poliisivoima voimassa olevan menosäännön mukaan, järjestysvallan vahvistamiseksi pääkaupunkiin kohta muodostettaisiin väliaikainen 700 miehen poliisireservi ynnä päällystö sekä ylläpidettäisiin kesäkuun 1 päivään 1906;

että järjestysvallan sanotusta väliaikaisesta vahvistamisesta koituvain kustannusten korvaamiseksi osoitettaisiin 600,000 markkaan asti nouseva erä;

että Valtuuston valitsemalle viiden henkilön muodostamalla toimikunnalle annettaisiin toimeksi yksissä neuvoin kaupungin poliisimestarin kanssa ryhtyä viipymättä tarpeellisiin toimenpiteisiin poliisireservin kokoonpanoon, jakoon, majoittamiseen, varustamiseen sekä järjestämiseen nähden; sekä

että yllämainittu toimikunta valtuutettaisiin tarpeen mukaan ja tilintekovelvollisuutta vastaan määräämään yllämainitusta määrärahasta maksettavaksi tarpeelliset summat.

Edelleen ehdotti valiokunta että Valtuusto:

aikanansa tekisi maan hallitukselle esityksen siitä, että valtiolaitos korvaisi kunnalle ainakin suurimmalta osaltaan yllämainitut menot.

Tämän valiokunnan esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi[1]), jonka jälkeen valiokunnan ehdottaman järjestämistoimikunnan jäseniksi valittiin herrat Öhman ja Lundqvist, kirjailija Eero Erkko, översti G. Gadolin ja alikapteeni O. Tudeer.

Vastalause poliisireservin asettamista vastaan.

Sittenkun Valtuuston edellämainitun poliisireservin asettamista koskevan päätöksen johdosta, marraskuun 26 p:nä Senaatintorilla oli pidetty työ-

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. § 2.

väestön vastalausekokous tätä päätöstä vastaan sekä kolmimiehinen lähe tystö kokouksen puolesta Valtuuston puheenjohtajalle esittänyt vaati muksen päätöksen peruuttamisesta, otettiin[1]) kysymys Valtuustossa käsi teltäväksi, joka seikkaperäisen keskustelun jälkeen päätti, että tämä sais olla Valtuuston vastauksena esilläolevaan kysymykseen.

Vastalause harjotettua omantunnonpakkoa vastaan.

Sittenkun Valtuuston kokouksessa marraskuun 14 p:nä käsiteltäess kysymystä kaupungin poliisihoidon järjestämisestä, useat puhujat oliva lausuneet moitteensa siitä tavasta, jolla valtuusmies, filosofiantohtori W Wallin oli koettanut vaikuttaa poliisikunnan uuden päällikön vaaliin, o kaupungin järjestyneen raittiusväen pitämässä kokouksessa pantu vasta lause herra Wallinin osaksi näin tullutta kohtelua vastaan, josta Valtuus tolle eräässä kokouksen valtuuttamain henkilöiden kautta jätetyssä kirjeess oli ilmoitettu. Asia merkittiin tiedoksi[2]).

Esitys Suomen sorrosta vapauttamisen muiston ikuistuttamisesta.

Helsingin kaupungin Valtuustolle osoitetussa marraskuun 6 p:nä pä vätyssä kirjeessä esittivät erinäiset henkilöt, miten viimeksi kuluneet pä vät vaativat muistoon ikuistuttamista tuleviksi ajoiksi. Pääkaupungiss oli historiallisilla tapauksilla ollut keskipisteensä, täältä oli liike levinny yli koko maan ja tänne olivat kansan katseet olleet kääntyneet. Oli sen tähden näyttänyt luonnolliselta että Helsingin kaupunkikunta rientäis pystyttämään jonkun pysyväisen muistomerkin Suomen vapauttamisest sorrosta, jota pääkaupunki oli saanut lähinnä tuntea. Sitä varten oliva ehdotuksentekijät ajatelleet jonkun laitoksen perustamista, joka välittö mästi voisi auttaa niitä pääkaupungin väestön joukkoja, jotka niin mahta vasti olivat edistäneet maan valtiollisen elämän muutosta. Semmoisiks tarjoutuivat kunnan ylläpitämät laitokset kansakouluoppilaiden ilmaist ruokkimista varten; ja ehdotettiin kirjeessä sentähden että Valtuust tarpeellisen selvityksen hankittuaan, ryhtyisi välittömään toimenpiteese tässä tarkoituksessa. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan asetet tiin[3]) asian lisävalmistusta varten kuusijäseninen valiokunta.

Kaupungin vaalipiirien muuttaminen.

Maistraatista saapuneen kirjeen sekä siinä mainitun kaupungin vaali piirien muutosta koskevan ehdotuksen johdosta antoi Valtuusto sen lau sunnon[4]), ettei sillä ollut mainittua ehdotusta vastaan mitään muistutta mista.

Komiteanmietintö maan jakamisesta hallinnollisessa, oikeudellisessa ja kirkollisessa suhteessa.

Maistraatin kautta oli Lääninhallitus vaatinut Kaupunginvaltuus tolta lausuntoa siitä mietinnöstä, jonka maan hallinnollisessa, oikeudelli

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 2. — [2]) S:n s:n § 31. — [3]) S:n s:n 28 p. ma rask. § 4. — [4]) S:n s:n 17 p. tammik. § 2.

sessa ja kirkollisessa alemmassa jaossa esiintyvien epäsäännöllisyyksien poistamista varten asetettu komitea oli laatinut. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [1]) Valtuusto lausunnossaan ilmoittaa, että koska ainoa Helsingin kaupunkia koskeva komitean tekemä esitys, nimittäin se, jossa puhuttiin Gumtähden, Meilansin, Kottbyn ja Greijuksen tilain siirtämisestä Helsinginpitäjältä kaupungille, jo oli toteutettu[2]), ei Valtuustolla enää ollut aihetta ilmaista mieltään kysymyksessä olevasta mietinnöstä.

Lausunto poliisijärjestyksen rangaistusmääräysten muuttamisesta.

Sittenkun Lääninhallitus Maistraatin kautta oli vaatinut Valtuuston lausuntoa Maistraatin esityksen johdosta, joka koski muutettuja rankaisumääräyksiä kaupungin voimassa olevan poliisijärjestyksen säädösten rikkomisesta, päätti[3]) Valtuusto puoltaa kysymyksenalaisen esityksen hyväksymistä.

Muutetut säädökset Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja työjärjestyksestä.

Käsitellessään Yhteisen Raastuvanoikeuden esitystä Raastuvanoikeuden neljännen osaston ottamisesta vakinaiseen vuosirahansääntöön oli Valtuusto kokouksessaan lokakuun 17 p:nä periaatteessa hyväksynyt[4]) tämän esityksen sekä päättänyt kehoittaa Yhteistä Raastuvanoikeutta tekemään ehdotuksen muutoksiksi ja lisäyksiksi, jotka tämän johdosta olivat tehtävät Keis. Senaatin kirjeissä helmikuun 7 p:ltä 1881 ja lokakuun 1 p:ltä 1887 oleviin Raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskeviin määräyksiin. Tämän johdosta teki Yhteinen Raastuvanoikeus kirjeessään marraskuun 22 p:ltä täydellisen uudestaanlaaditun ehdotuksen[5]) mainituiksi säädöksiksi. Samana päivänä päivätyssä toisessa kirjeessä esitti Yhteinen Raastuvanoikeus, miten Keis. Senaatin edellämainittu päätös toukokuun 29 p:ltä 1905 Gumtähden y. m. tilojen yhdistämisestä kaupunkiin hallinnollisessa, kirkollisessa ja oikeudellisessa suhteessa tulisi edelleen lisäämään Raastuvanoikeuden työtä, josta olisi seurauksena lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous-, pesänkirjoitus- ja perinnönjako-asiain käsittelyn myöhästyminen, jotka asiat voimassa olevan työjärjestyksen mukaan kuuluivat Raastuvanoikeuden ensimäiselle osastolle. Tämän epäkohdan poistamiseksi ehdotti Yhteinen Raastuvanoikeus sellaista järjestelyä, että konkurssi-, pesäero- ja perinnönluovutusasiat sekä konkurssirikosasiat jaettaisiin arpomalla Raastuvanoikeuden muiden osastojen kesken ja että poliisiasioita käsittelisi yksinomaan Yhteisen Raastuvanoikeuden esityksestä Hovioikeuden määräämä oikeusneuvosmies ynnä kaksi Oikeuden jäsentä,

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 23. — [2]) Katso yllä sivu 2 ja seur.. — [3]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 4. — [4]) Katso yllä sivu 71. — [5]) Valt. pain. asiak. N:o 31.

joiden myöskin tuli pitää pöytäkirjaa. Ehdotetun osaston kulunkiarvio oli laskettu 12,400 markaksi vuodessa.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätti[1]) Valtuusto puoltaa Yhteisen Raastuvanoikeuden laatiman säädösehdotuksen hyväksymistä Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta neljällä vakinaisella osastolla, jotavastoin Valtuusto poliisiasioita varten ehdotettuun osastoon nähden katsoi että, ennen tarpeellisen kokemuksen saavuttamista siitä vaikutuksesta, minkä yllämainittu uusien alueiden kaupunkiin yhdistäminen tulisi tässä suhteessa vaikuttamaan, aihetta ei ollut ryhtyä tällaisen osastoon perustamiseen. Samalla päätti Valtuusto kehoittaa Yhteistä Raastuvanoikeutta yllämainittujen säädösten vahvistamishakemuksen yhteydessä vaatimaan, että oikeusneuvosmiehet Edvard Loo ja Gustaf Björkman, jotka ilman laillista tutkimusta ja tuomiota olivat tulleet eroitetuiksi oikeusneuvosmiehenviroistaan, ilman muuta saisivat ne takaisin sekä ottaisivat saman virka-aseman, jonka he virka-aikansa nojalla Raastuvanoikeuden muihin neuvosmiehiin nähden olisivat saaneet, jos heidän virantoimituksensa ei olisi tullut mainitun toimenpiteen kautta keskeytetyksi.

Palojärjestyksen 4 ja 6 §§:n muutettu sananmuoto.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto käsitellessään nostettua kysymystä marraskuun 17 p:nä 1882 annetun ja voimassa olevan palojärjestyksen 4 ja 6 §§:n muutetusta sananmuodosta oli lähettänyt[2]) asian Rahatoimikamariin, puolsi Kamari antamassaan lausunnossa[3]), että mainitun muutosehdotuksen vahvistaminen hankittaisiin asianomaisessa järjestyksessä. Valtuuston tämän jälkeen Keis. Senaatilta anottua tämän ehdotuksen vahvistamista saapui Maistraatista kesäkuun 26 p:n kirjeessä ilmoitus siitä, että Keis. Senaatti toukokuun 15 p:nä asiata esiteltäessä oli vahvistanut sen; ja saivat näin muutetut §§ seuraavan sananmuodon:

„§ 4.

Mom. 1

4) tilata Rahatoimikamarilta etukäteen tarpeen vaatiessa palolaitosta varten määrättyjä varoja, tarkastaa ja hyväksyä saapuneet palkkalistat ja laskut palolaitoksen menoista, tarkastuksen tehtyä lähettää Rahatoimikamariin palomestarin antamat selonteot hänelle uskottujen rahavarain hoidosta;

— — — — — — — —

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 4. — [2]) Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 119. — [3]) Valt. pain. asiak. N:o 5.

§ 6.

Mom. 1

7) nostaa Rahatoimikonttorista Palotoimikunnan tilaamat rahaetunaksut, toimittaa palolaitoksen maksut ja antaa niistä kuukausittain elonteko Palotoimikunnalle;

8) antaa vuosittain ennen helmikuun loppua Palotoimikunnalle kirallinen selonteko palokomennuskunnan toiminnasta viimeksi kuluneena vuonna; sekä

9) muuten noudattaa tämän palojärjestyksen määräyksiä».

Kaupunginvaltuusto päätti[1]) ilmoittaa tästä Rahatoimikamarille ja Palotoimikunnalle.

Vahvistettu muutos Terveyshoitolautakunnan ohjesääntöön.

Sittenkun Valtuusto, hyväksyen Terveyshoitolautakunnan tekemän ehlotuksen Lautakunnan ohjesäännön 4 ja 5 §§:n muutokseksi, oli läänin Kuvernööriltä anonut[2]) sen vahvistusta, saapui Maistraatista kirje elokuun 14 p:ltä lmoituksella siitä, että v. t. Kuvernööri oli vahvistanut mainitun ehdotuksen.

Kysymys rakennuslautakunnan asettamisesta.

Käsitellessään valiokunnanmietintöä N:o 19 vuodelta 1904, joka koski Teknillisen yhdistyksen esitystä muutetuista säädöksistä kaupungin rakennusasiain käsittelyyn nähden oli Valtuusto asian valmistamista varten asetettuun valiokuntaan palauttanut[3]) kysymyksen lähemmän selvityksen saamiseksi siitä millä tavoin ehdotetun rakennuslautakunnan toimivaltaa olisi rajoitettava, varsinkin rakennusasioissa syntyviin oikeudellista laatua oleviin kysymyksiin nähden. Antamassaan lausunnossa esitti valiokunta mielipiteenään[4]), että rakennuslautakuntaa asetettaessa tarkastamaan kaupungin rakennustointa sen toiminta-alasta voitaisiin eroittaa ja Maistraatille pidättää seuraavat kaupungin rakennusjärjestyksessä mainitut asiat, nimittäin:

Kaupunginasemakaavan säilyttäminen siihen kuuluvine asiakirjoineen sekä kaupungin tonttikirjan toisen kappaleen tallettaminen;

kysymykset katujen ylläpidosta;

kysymykset tonttien ympäri laitettavista aitauksista sekä niistä syntyvät riitaisuudet;

määräysten antaminen tulenvaaran välttämiseksi erinäisiä ammatteja harjoitettaessa;

väärin tai luvatta rakennettujen rakennusten purettavaksi määrääminen;

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 2. — [2]) Katso yllä sivu 75. — [3]) Katso 1904 vuoden kert. s. I. 114. — [4]) Valt. pain. asiak. N:o 14.

luvan antaminen tarveaineiden kasaamiseen rakennushanketta varten sekä kadun tai yleisen paikan käyttämiseen;

rakennusjärjestyksen 104 ja 106 §:ssä olevain järjestyssäännösten sovelluttaminen, siihen luettuna rappiotilassa olevan talon purettavaksi määrääminen, jota ei voida laittaa kuntoon;

talojen puhtaanapitotointa koskevan tarkastuksen hoitaminen;

rakennusjärjestyksen rikkomisesta sakkoihin tuomitseminen, sakkojen vahvistaminen määräysten täyttämistä varten sekä määräysten täytäntöönpano niskoittelevan kustannuksella; sekä

vuotuisten katutarkastusten määrääminen ja toimenpiteisiin ryhtyminen tällaisissa tarkastuksissa tehtyjen muistutusten johdosta.

Esiteltäessä tätä sekä asiasta aikaisemmin annettua mietintöä päätti[1]) Valtuusto:

anoa Keis. Senaatilta Armollista esitystä voimassa olevan lain sellaiseksi muutokseksi, että rakennusasiain käsittelyä varten sallittaisiin joko asettaa rakennuslautakunta tai ryhtyä Maistraatin kokoonpanon muutokseen sillä tavalla kuin oli ehdotettu valiokunnan edelliseen mietintöön liitetyn vastalauseen ensimäisessä ponnessa, jonka ohessa alamainen lausunto Turun Kaupunginvaltuuston esityksestä asiassa olisi tämän mukaan annettava.

Tämän yhteydessä päätti Valtuusto, siihen nähden, ettei kaupungin voimassa oleva rakennusjärjestys näyttänyt vastaavan nykyaikaisia oloja, asettaa erityisen valiokunnan sanotun rakennusjärjestyksen tarkastusta varten.

Valiokunnan ehdotuksen toinen ponsi hyljättiin.

Terveyshoitojärjestys Fredriksbergin Hagan ja Oulunkylän huvila-alueita varten.

Maistraatin kautta oli Lääninhallitus vaatinut Kaupunginvaltuuston lausuntoa Helsinginpitäjän kunnan anomuksen johdosta, että sanotun kunnan laatima terveyshoitojärjestys Fredriksbergin, Hagan ja Oulunkylän huvila-alueita varten alistettaisiin Keis. Senaatin tarkastettavaksi ja vahvistettavaksi. Tämän ohella oli Valtuustolle ilmoitettu, että Helsingin kaupungin Terveyshoitolautakunta vaaditussa lausunnossa sanotusta esityksestä, mainiten ettei puheenalaista kysymystä ollut ratkaistu sillä tavoin kuin kesäkuun 15 p:nä 1898 annetun, maaseudulla olevain taajaväkisten yhteiskuntain järjestämistä erinäisissä tapauksissa koskevan Keis. asetuksen 3 ja 4 §§:ssä, säädetään, oli lausunut sen toivomuksen, että terveyshoito mainituilla, Helsingin kaupunkiin rajoittuvilla huvila-alueilla jär-

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok § 5.

jestettäisiin ajanmukaisella tavalla, ja että sittenkun asiassa oli menetelty edelleen kuten yllämainitun asetuksen 5 §:ssä mainitaan, hyväksytty ehdotus siihen kuuluvine asemapiirroksineen y. m. jätettäisiin yksityiskohtaista tarkastusta varten Helsingin kaupungin viranomaisille, jonka oikeutta ja etuja mainitun ehdotuksen määräykset saattoivat koskea. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[1]) Valtuusto kuten Terveyshoitolautakuntakin antaa lausuntonsa siihen suuntaan että erinäiset terveyshoitoa Fredriksbergin, Hagan ja Oulunkylän huvila-alueilla koskevat määräykset näyttivät olevan tarpeen vaatimia.

Kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan toimi.

Sittenkun Valtuusto edellisen vuoden lokakuun 26 p:n kokouksessa oli päättänyt[2]) alistaa Koulutoimen Ylihallituksen ratkaistavaksi kysymyksen, oliko Kansakoulujohtokunta menetellyt oikeuden mukaisesti, kun johtokunta sitä edellisen syyskuun 9 p:nä toimittamassaan vaalissa oli kansakoulujentaloudenhoitajaksi valinnut johtokuntaan kuulumattoman henkilön, oli Ylihallitus asiata tammikuun 5 p:nä 1905 esiteltäessä katsonut hyväksi kumota sekä mainitun vaalin, koska se oli toukokuun 11 p:nä 1866 annetun ja voimassa olevan koululain 15 §:n säädöstä vastaan, että myös johtokunnan edellämainitun kuukauden 10 p:nä toimittaman asessori N. B. Grotenfeltin vaalin mainittuun toimeen, koska Kansakoulujohtokunta ei ollut oikeutettu toimittamaan uutta vaalia, ennenkuin edellinen vaali, josta oli valitettu, oli tullut laillisessa järjestyksessä kumotuksi. Saatuaan tästä tiedon lähetti[3]) Valtuusto Ylihallituksen kirjeen Kansakoulujohtokunnalle kirjeen lähemmin sisältämässä tarkoituksessa. Tämän jälkeen ilmoitti Kansakoulujohtokunta Valtuustolle kirjeessä maaliskuun 13 p:ltä, että johtokunnan puheenjohtaja ynnä kaksi sen jäsentä sekä filosofianmaisteri G. Dreijer olivat tehneet valituksen Keis. Senaattiin muun muassa Ylihallituksen yllämainitusta päätöksestä tammikuun 5 p:ltä sekä esitti, että asiain näin ollen kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan uuden vaalin toimittaminen saisi jäädä silleen, kunnes äskenmainitut valitukset olivat tulleet ratkaistuiksi. Asiata esiteltäessä päätti[4]) Valtuusto ilmoittaa Kansakoulujohtokunnalle että sen tuli noudattaa, mitä laillisessa järjestyksessä oli tullut tai vasta saattoi tulla asiassa säädetyksi.

Ehdotus toimenpiteistä asioiden käsittelyn joudutta-miseksi valiokunnissa.

Valtuustolle esiteltäessä Valtuuston diarioon vietyjen, joulukuun 31 p:nä 1904 ratkaisemattomain asiain luetteloa[5]), tehtiin[6]) siinä tarkoituksessa,

[1]) Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 6. — [2]) Katso 1904 vuoden kert. siv. I. 68 ja seur. — [3]) Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 4. — [4]) S:n s:n 11 p. huhtik. § 18. — [5]) Valt. pain. asiak. N:o 1 v. 1905. — [6]) Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 1.

että saataisiin asiain käsittely Valtuuston valiokunnissa joudutetuksi, ehdotus, että Valtuusto päättäisi, että jokaista valiokuntaa jo asetettaessa kehoitettaisiin kohta ilmoittamaan Valtuustolle valiokunnan puheenjohtajan vaalista sekä ajasta, jonka kuluessa valiokunta arvelisi voivansa antaa lausunnon asiasta, ja että luettelot ratkaisemattomista asioista vasta käsiteltäisiin Valtuustossa puolivuosittain. Valmistusvaliokunnan esityksestä hylkäsi[1]) Valtuusto tehdyn ehdotuksen.

Torien ja kauppahallien myyntiaikojen muutos.

Kaupunginvaltuustolle oli jätetty kirjelmä, jossa erinäisten kaupungin siirtomaa- ja ruokatavarakauppiaiden puolesta esitettiin pyyntö että kauppaa kaupungin vuokraamilla toripaikoilla ja kaupungin kauppahalleissa saisi tehdä ainoastaan k:lo 8:aan i. p. ja että seuraavalla kerralla kauppahallipuoteja vuokratessa tehtäisiin sellainen muutos, että kaupanteko niissä olisi lopetettava k:lo 7 i. p.; Valtuusto lykkäsi[2]) asian Rahatoimikamariin. Antamassaan lausunnossa[3]) esitti Kamari, että läänin Kuvernöörin yksissä neuvoin Maistraatin kanssa kesäkuun 11 p:nä 1898 vahvistaman lisäyksen kautta maaliskuun 29 p:nä 1878 annetun poliisijärjestyksen 35 §:ään, joka koskee kaupungin torikauppaa, on määrätty, että kaupantekoa ei saa aloittaa k:lo 5:ttä aikaisemmin aamulla huhtikuun 1 p:stä lokakuun 1 p:ään ja k:lo 6:sta aamulla vuoden muina aikoina sekä että kaupanteon aina tulee olla päätetyn, Kauppa- ja Rantatorilla k:lo 12 päivällä ja kaiken muun kaupan viimeistään k:lo 9 i. p. ja että Rahatoimikamarin kauppahalleille antamain järjestyssääntöjen mukaan kaupanteko lakkaa niissä k:lo 8 i. p., jonkatähden Kamari esitti, että Valtuusto hylkäisi anomuksen kauppahallien kaupanteon lopettamisesta jo k:lo 7 i. p., mutta kehoittaisi Kamaria, vakinaisia paikkoja vuokratessa kaupungin toreilta, joissa kauppaa saa tehdä iltapäivilläkin, määräämään, että sanotun torikaupan tulee lakata ympäri vuoden k:lo 8 i. p. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi[4]) Valtuusto tämän esityksen.

Sittemmin pyysi Maistraatti kirjeessään elokuun 21 p:ltä Valtuuston lausuntoa erinäisten torikauppiaiden hakemuksen johdosta, joka koski määräyksen antamista siitä, että kaikkinainen torikaupanteko olisi lakkautettava k:lo 8 i. p. Rahatoimikamari, jonka lausunto[5]) asiasta hankittiin, esitti, toistamalla ne tiedonannot torikaupan järjestämisestä, jotka sen aikaisemmassa kirjeessä toukokuun 25 p:ltä olivat annetut, että Valtuusto

---

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 28. — [2]) S:n s:n 23 p. toukok. § 31. — [3]) Rhkn kirj. N:o 148 25 p. toukok. — [4]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 9. — [5]) Rhkn kirj. N:o 243 28 p. syysk.

Maistraatille puoltaisi sellaista yllämainitun lisäyksen muutettua sanamuotoa poliisisäännön 35 §:ään, että kaupungin torikauppa aina on lopetettava Kauppa- ja Rantatoreilla k:lo 12 päivällä, sekä kaikki muu torikauppa viimeistään k:lo 8 i. p.

Sittenkun Terveyshoitolautakuntakin joka myöskin oli käsitellyt kysymystä, oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt sellaisen muutoksen tekemistä poliisijärjestyksen yllämainitun 35 §:än lisäykseen, että torikauppa ei saisi alkaa k:lo 7 aikaisemmin aamulla marraskuusta—helmikuuhun eikä k:lo 6 aikaisemmin vuoden muina aikoina ja että Valtuusto niille kaupungin toreille, joilla ruokatavarain kauppaa suurenlaisessa määrässä harjoitetaan, antaisi järjestää niin tehokkaan keinotekoisen valaistuksen, että ruokatavarain tarkastaminen pimeänä vuoden aikana suotavassa määrin tehtäisiin mahdolliseksi, päätti[1]) Valtuusto anoa Maistraatilta sensuuntaisen muutoksen hankkimista voimassa olevan poliisijärjestyksen 35 §:ään, että torikaupan niinhyvin alkamis- kuin lopettamisaika määrättäisiin tehtyjen ehdotusten mukaan sekä paremman valaistuksen aikaansaamista kaupungin kauppatoreille koskevaan kysymykseen nähden lykätä asian Valaistuslaitoksen hallitukselle.

Kysymys sovinnoista ja välitystuomioista työriidoissa.

Sittenkun Työväenasiainlautakunnassa oli nostettu kysymys toimenpiteistä työriitain rauhalliseksi sovittamiseksi ja Lautakunnan sihteeri oli tehnyt asiasta selostuksen, oli tämä esitys painatettu, ruotsiksi vihkona 2, nidos IV Suomen Taloudellisen Seuran esitelmiä ja keskusteluja, sekä suomeksi Helsingin Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen myöntämällä suomentamis- ja painatusavulla N:ona 23 kustannusosakeyhtiö Otavan julkaisemasta »Yhteiskunnallisia kysymyksiä» nimisestä sarjasta. Kirjeessään Kaupunginvaltuustolle esitti Lautakunta, oheenliittäen edellämainitun selostuksen, että Kaupunginvaltuusto tekisi Keis. Senaattiin anomuksen valtiopäiväesityksen hankkimisesta, joka sisältäisi ehdotuksen säädöksiksi työriitain sovittamisesta ja ratkaisemisesta, mikäli mahdollista täydellisen uuden elinkeinolakiehdotuksen yhteydessä. Valtuusto jätti[2]) asian erityisen viisijäsenisen valiokunnan valmisteltavaksi.

Yksityisen työnvälityksen järjestäminen.

Kirjeessä Työväenasiainlautakunnalle toukokuun 19 p:ltä 1904 oli kaupungin Työnvälitystoimiston johtokunta esittänyt toimenpiteiden tarpeellisuuden erinäisten epäkohtain korjaamiseksi yksityisten työnvälitystoimistojen toiminnassa, jonka johdosta Lautakunta, hankittuaan lausun-

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 6. — [2]) S:n s:n 23 p. toukok. § 23.

toja eri työläisjärjestöiltä, asetti erityisen komitean kysymyksen käsittelyä varten lautakunnan sihteerin johdolla. Sittenkun tämä komitea oli antanut lausuntonsa, päätti Lautakunta kirjeillä kehoittaa paikkakunnan työläisjärjestöjä koettamaan vaikuttaa siihen suuntaan, että kunnan ja yhdistysten johtamaa työnvälitystä käytettäisiin mahdollisimman paljon ja että väärinkäytön esiintyessä yksityisten työnvälitystoimistojen puolelta olisi se saatettava asianomaisessa virastossa syytteesen. Katsoen tämän lisäksi tarpeelliseksi että lainsäädännönkin avulla ryhdyttäisiin asiaan esitti Lautakunta, oheenliittäen mainitun mietinnön, Kaupunginvaltuustolle, eikö Valtuusto tahtoisi tehdä Keis. Senaattiin anomusta yksityistä työnvälitystä koskevan asetusehdotuksen laatimisesta komiteanmietinnössä mainittujen perusteiden mukaan kuin myöskin valtiopäiväesityksen hankkimisesta, joka koskisi säätylain sellaista muutosta, mikä tarvittaisiin hallinnollisen asetuksen antamiseksi. — Valtuusto päätti[1]) lykätä asian samaan valiokuntaan, joka oli asetettu edellisen asian valmistamista varten.

Lokaveden puhdistuskokeita.

Kysymyksen nostettua Töölönlahteen juoksevan likaviemäriveden puhdistamisesta ja sittekun Terveyshoitolautakunta kirjelmän ohella helmikuun 23 p:ltä oli lähettänyt Rahatoimikamarille ehdotuksen[2]) vedenpuhdistamiskokeiden tekemisestä eri menettelytapojen mukaan sekä anonut että 1,600 markan määräraha hankittaisiin tarkoitusta varten, oli professori A. Palmberg jättänyt Rahatoimikamarille lähemmän selonteon keksimästään likaviemäriveden puhdistamistavasta, jonka mukaan kokeita myöskin oli tehtävä.

Sittenkun Terveyshoitolautakunnalle tämän jälkeen oli annettu tilaisuus tutustua professori Palmbergin selontekoon sekä Lautakunta, oheenliittäen asiasta lausunnon, Rahatoimikamarille lähettämässään kirjeessä toukokuun 25 p:ltä oli toistanut aikaisemmin tekemänsä anomuksen, lähetti Rahatoimikamari tässä kysymyksessä[3]) syntyneet asiakirjat Valtuustolle sekä esitti:

että 1,600 markan määräraha asetettaisiin Terveyshoitolautakunnan käytettäväksi likaviemäriveden puhdistamiskokeita varten, jotka varat olisivat maksettavat Valtuuston määräyksen mukaan tämän vuoden menosääntöön otetusta arvaamattomain tarpeiden määrärahasta.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan suostui[4]) Valtuusto edellämainitussa kirjelmässä tehtyyn esitykseen.

---

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 24. — [2]) Valt. pain. asiak. N:o 11. — [3]) Rhkn kirj. N:o 158 2 p. kesäk. (Valt. pain. asiak. N:o 20). — [4]) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 18.

Eräs »Helsingin järjestyneen raittiusväen» Kaupunginvaltuustolle tekemä esitys yleisen koeäänestyksen toimeenpanemisesta pääkaupungissa siitä, oliko täällä kesäkuun 1 p:n jälkeen 1906 sallittava anniskella ja vähittäinmyydä väkijuomia, lähetettiin[1]) väkijuomakaupan järjestämistä mainitun ajankohdan jälkeen käsittelemään asetettavaan valiokuntaan.

Ehdotus väkijuomakauppaa koskevan yleisen koeäänestyksen toimeenpanosta.

Kaupunginvaltuusmiehen, tehtailija K. V. Bergmanin kuoleman johdosta lausui[2]) Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja lokakuun 10 p:n kokouksessa hänestä muutamia muistosanoja.

Puhe herra Bergmanin muistolle.

Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kirjelmässä oli erinäisten työttömäin henkilöiden pitämässä kokouksessa marraskuun 25 p:nä asetettu komitea, esittäen kaupungin korkeat elinkustannukset, vaatinut että kunnan pitäisi järjestää töitä 50 pennin alimmalla tuntipalkalla täysikäiselle miehelle ja naiselle sekä 30 pennin nuoremmille henkilöille, vapauttaen itsensä, jolleivät heidän vaatimuksensa tulisi hyväksytyiksi, »kaikista epäjärjestyksistä, joita työttömyys tulisi aiheuttamaan». Asia lykättiin[3]) Rahatoimikamariin.

Vaatimuksia hätäaputöiden järjestämisestä.

Käsiteltäessä kysymystä kaupungin väkijuomakaupan järjestämisestä kesäkuun 1 p:stä 1904—kesäkuun 1 p:ään 1906 oli Valtuusto maaliskuun 29 p:nä 1904 päättänyt[4]) m. m., että kesäkuun 1 p:stä 1905 alkain kaikkien sekä kotimaisten että ulkomaisten väkijuomain yksinomainen vähittäismyynti- ja anniskeluoikeus myönnettäisiin yhdelle ainoalle yhtiölle, jolloin liikkeen harjoittaminen ei tarkoitaisi omaa voittoa, vaan juoppouden vastustamista, ollen yhtiö oikeutettu määrättyä yhtiölle suoritettavaa maksua vastaan hotellin, ravintolan tai konditorian omistajalle luovuttamaan osan saamistaan anniskeluoikeuksista sekä samoin yksityisille kauppiaille luovuttamaan ulkomaisten väkijuomatavarain vähittäismyyntioikeuksia; jonka ohessa Valtuusto oli myöntänyt sellaisen yksinomaisen väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuden Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle. Tästä Valtuuston päätöksesta, jonka Maistraatti oli hyväksynyt, olivat useimmat kaupungin anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuksien omistajat tehneet laillisessa järjestyksessä valituksen. Kaupunginvaltuustolle maaliskuun 4 p:nä lähettämässään kirjelmässä ilmoitti Maistraatti että kun tuskin kolmea kuukautta oli jäljellä kesäkuun 1 p:ään, jolloin kaupungin väkijuomakauppaa koskevan uuden järjestyksen piti astua voimaan, mutta Kuvernööri ei ollut antanut mitään päätöstä kysymyksen-

Väkijuomakaupan järjestäminen kesäkuun 1 päivän jälkeen 1905.

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 9. — [2]) S:n s:n 10 p. lokak. § 1. — [3]) S:n s:n 28 p. marrask. § 3. — [4]) Katso 1904 vuoden kert. sivu I, 126 ja ss.

alaisiin valituksiin eikä siis myöskään Maistraatti ollut voinut antaa Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle ilmoitusta kaupunginviranomaisten yhtiölle myöntämästä oikeudesta, oli Maistraatti tehnyt valituksen Keis. Senaatin prokuraattorille Kuvernöörin laiminlyömisestä mainitussa kohden. Mainitun kirjelmän oheen oli liitetty oikeaksi-todistettu jäljennös läänin Kuvernöörin Maistraatille lähettämästä kirjeestä huhtikuun 20 p:ltä, jossa Kuvernööri toimenpiteitä valtiollisen järjestyksen ja yleisen rauhan ylläpitämiseksi Suomessa koskevan armollisen asetuksen 5 §:n c) kohdan nojalla käski että Valtuuston väkijuomakaupan järjestämistä koskevan päätöksen täytäntöönpano ehkäistäisiin. Tämän kirjeen yhteydessä esitettiin Maistraatin kirje maaliskuun 14 p:ltä ynnä Kuvernöörinviraston saman kuukauden 11 p:nä antamaa kaksi eri päätöstä, joiden kautta Kuvernöörinvirasto yllämainittujen Kuvernöörille tehtyjen Kaupunginvaltuuston päätöstä koskevain valitusten johdosta esitetyillä syillä oli sen kumonnut sekä velvoittanut Valtuuston ottamaan uudestaan käsiteltäväksi kysymyksen väkijuomakaupan järjestämisestä kesäkuun 1 p:n 1905 ja kesäkuun 1 p:n 1906 välisenä aikana sekä tekemään siitä päätöksensä lain mukaan. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[1]) Valtuusto tehdä valituksen Keis. Senaatin Talousosastoon Kuvernöörinviraston edellä mainitusta kahdesta päätöksestä sekä samalla, koska ei näyttänyt todennäköiseltä, että valitukset tulisivat ratkaistuiksi siinä ajassa, mikä oli jäljellä väkijuomakaupan uuden järjestelmän toimeenpanoon, eikä kysymystä voitu jättää avonaiseksi, tehdä Maistraattiin esityksen toimenpiteisiin ryhtymisestä Valtuuston ja Maistraatin asiasta tekemäin yhtäläisten päätösten täytäntöön saattamiseksi.

Tämän jälkeen ehdotti Maistraatti kirjeessä huhtikuun 5 p:ltä, huomauttamalla, mikä sekasorto siitä syntyisi väkijuomakauppaan, jos lopullista päätöstä asiasta ei ehdittäisi mainitun ajan kuluessa, eli ennen kesäkuun 1 p:ää 1905, antaa, että Valtuusto, muuttamalla asiasta maaliskuun 15 p:nä tekemänsä päätöksen, ottaisi uudestaan käsiteltäväkseen kysymyksen väkijuomakaupan järjestämisestä sekä päättäisi tällöin luopua valituksista kuin myöskin, mikäli mahdollista järjestyksen ja selvyyden saavuttamiseksi puheenalaisessa kaupassa, minkä Lääninhallitus toimenpiteittensä kautta oli arveluttavassa määrässä horjuttanut, määräisi että yksityisiä oikeuksia kuten ennenkin annettaisiin mainituksi ajanjaksoksi,

---

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 4.

jolloin Valtuusto voisi, jos katsottiin tarpeelliseksi sen väkijuomakauppaa koskevan muutetun menettelyn valmistamiseksi, jonka Valtuusto aikaisemmalla päätöksellään oli tarkoittanut vastaisuudessa kaupungissa toteutettavaksi, jo nyt lausua, että Valtuusto nykyisessä kokoonpanossaan katsoi väkijuomamonopolin myyntikautena 1906—1908 olevan olosuhteiden vaatiman. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti[1]) Valtuusto pysyä edellämainitussa maaliskuun 15 p:nä tekemässään päätöksessä, valituksen nostamisesta Kuvernöörinviraston päätöksestä, sekä hyväksyi valiokunnan laatiman valituskirjelmäehdotuksen. — Viimemainitussa kokouksessa esitettiin[2]) myöskin Maistraatin kirje maaliskuun 18 p:ltä ynnä Kuvernöörin päätös Osakeyhtiö J. H. Wickelin y. m. tekemästä valituksesta useinmainitussa asiassa, mutta Valtuusto katsoi, viimeksi tekemäänsä päätökseen nähden, Kuvernöörin sanotun päätöksen ei antavan aihetta mihinkään toimenpiteesen.

Sittenkun kaikki väkijuomakauppiaat olivat jättänneet Maistraattiin yhteisen kirjallisen anomuksen siitä, että heidät oikeutettaisiin toistaiseksi myöskin kesäkuun 1 p:n jälkeen samoissa paikoissa kuin siihenkin asti vähittäin myymään väkijuomia, siksi kunnes asiasta laillisessa järjestyksessä toisin määrättäisiin, jätti Maistraatti Valtuustolle lähettämässään kirjeessä toukokuun 29 p:ltä, ilmoittaen samalla, että Maistraatti ei ollut katsonut voivansa ryhtyä toimeenpanemaan Valtuuston päätöstä maaliskuun 29 p:ltä 1904, Valtuuston harkittavaksi, oliko mainitun hakemuksen johdosta väkijuomakauppakysymyksen erikoiseen tilaan nähden ryhdyttävä mihinkään toimenpiteesen, jonka ohessa Maistraatti esitti, että jos Valtuusto puolestaan katsoisi olevan syytä tehdyn esityksen hyväksymiseen, samallainen oikeus olisi myöskin myönnettävä niille, jotka laillisessa järjestyksessä olivat saaneet väkijuomien anniskeluoikeuden kesäkuun 1 p:ään 1905. Tämän johdosta päätti[3]) Kaupunginvaltuusto lähettää Maistraattiin vastauskirjeen, jossa Valtuusto, pysyen periaatteellisesti käsityksessään, että Maistraatti oli ollut esteetön panemaan täytäntöön kaupunginviranomaisten useinmainitun yksimielisen päätöksen, selitti kuitenkin, niiden selkkausten välttämiseksi, jotka saattoivat syntyä sen johdosta että Maistraatti oli vältellyt useinmainittua täytäntöönpanotoimenpidettä, mikäli siitä riippui, suostuvansa siihen, että vähittäiskauppa-

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 1. — [2]) S:n s:n § 2. — [3]) S:n s:n. 30 p. toukok. § 1.

ja anniskeluoikeuksien silloiset haltijat, jotka laillisessa järjestyksessä olivat hankkineet itselleen tällaiset oikeudet kesäkuun 1 p:ään 1905, saisivat jatkaa liikettään mainitun päivän jälkeen siksi kunnes toinen järjestys liikkeen harjoittamisesta voisi tulla laillisessa järjestyksessä vahvistetuksi.

Paloviinan ja väkiviinan paljottaismyyntioikeudet.

Asianomaisen valiokunnan ehdotuksesta puolsi[1]) Valtuusto paloviinan ja väkiviinan paljottaiskauppaoikeuksien myöntämistä kauppiaille N. A. Turdenille, Fridolf Ekbergille ja A. Nikiforoffille.

Väkijuomain vähittäismyyntioikeuksien siirto.

Väkijuomainmyyntioikeutta koskevain hakemusten johdosta puolsi Valtuusto asianomaisen valiokunnan ehdotuksesta »Aktiebolaget Richard Rudolph Osakeyhtiön»[2]) anomuksen hyväksymistä saada itselleen siirretyksi toiminimi Richard Rudolphin väkijuomain vähittäiskauppaoikeuden; konttoristi Gustaf Engströmin[3]) samallaisen anomuksen hyväksymistä kauppias Alexander Nikiforoffille myönnettyyn oikeuteen nähden sekä toiminimi N. A. Turdénin[4]) anomusta, joka koski kauppias N. A. Turdénin samallaista oikeutta.

Väkijuomain anniskeluoikeudet.

Edelleen käsiteltiin »Klippans Restaurationsaktiebolag» nimisen ravintolaosakeyhtiön anomusta saada »Luodon» ravintolaliikkeessä anniskella väkijuomia, ja antoi[5]) Valtuusto tällöin puoltavan lausunnon. Samallainen lausunto annettiin myöskin ravintoloitsija O. W. Carlssonin[6]) anomuksesta saada itselleen siirretyksi ravintoloitsija J. Wolontis'elle myönnetyn väkijuomain anniskeluoikeuden »Kappelissa» ja ravintoloitsija E. Kurosen[7]) hakemuksen johdosta ravintoloitsija J. A. Claessonin oikeuteen nähden anniskella edellä mainittuja juomia talossa N:o 4 Bulevardinkadun varrella.— Sitävastoin epäsi[8]) Valtuusto suostumuksen ravintoloitsijatar Karolina Adolfina Petterssonin hakemukseen saada anniskella m. m. väkijuomia sirkushuoneustossa Siltasaarenkadun 4:ssä.

Viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyynti.

Viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kauppaa koskevista asioista käsiteltiin vuoden kuluessa kolme tällaista kauppaoikeutta koskevaa hakemusta sekä 9 sanottujen oikeuksien siirtoa koskevaa anomusta ja antoi Kaupunginvaltuusto tällöin lausuntonsa asianomaisen valiokunnan ehdotusten mukaan.

Mallasjuomain vähittäismyyntioikeudet.

Kaupunginvaltuuston päätöksellä marraskuun 29 p:ltä 1904, johon Maistraatti oli yhtynyt, oli mallasjuomain kauppaan nähden kesäkuun 1 p:stä 1905 samaan päivään 1907 määrätty[9]) seuraavasti:

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 33, 19 p. syysk. §§ 29 ja 30. — [2]) S:n s:n 15 p. maalisk. § 32. — [3]) S:n s:n 12 p. jouluk. § 25. — [4]) S:n s:n § 26. — [5]) S:n s:n 22 p. helmik. § 2. — [6]) S:n s:n 22 p. helmik. § 23. — [7]) S:n s:n § 24. — [8]) S:n s:n 19 p. syysk. § 31. — [9]) Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 134.

Mallasjuomain myyntioikeuksien luku saisi nousta korkeintaan 100:aan, kaupungin panimoille kuuluvat oikeudet siihen luettuina:

Mallasjuomain myyntiä ei saisi harjoittaa:

a) kuudennessa, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessä- ja kahdennessatoista kaupunginosassa;

b) ensimäisen kaupunginosan sillä alueella, jota lännessä ja etelässä rajoittavat Unionin- ja Elisabetinkadut, mutta kyllä näiden katujen varsilla;

c) neljännen ja viidennen kaupunginosan sillä alueella, joka sijaitsee länteen ja pohjoiseen siitä murtoviivasta, jonka muodostavat Albertinkatu, Eerikinkatu ja Fredrikinkatu Kampinkadulle, mutta kyllä sanottujen katujen kysymyksenalaisilla osilla;

d) seitsemännessä kaupunginosassa lukuunottamatta taloja Kasarminkadun varrella sekä Vuorimiehenkadulla Kasarminkadun ja Saunakadun välillä; sekä

e) kaupungin asemakaavaan vielä kuulumattomilla alueilla.

Sittenkun Valtuusto oli saanut vastaanottaa 131 jätettyä hakemusta mallasjuomain myyntioikeuksien myöntämisestä kesäkuun 1 p:n 1905 ja s. p. 1907 väliseksi ajaksi sekä poliisimestarin lausunnon hakemuksista, antoi Valtuusto tällaisten asiain valmistamista varten asetetulle valiokunnalle toimeksi laatia Valtuustolle lausunnon asiassa.

Lausunnossaan[1]) esitti valiokunta että se harkitessaan kysymyksenalaisia hakemuksia, jolloin polisimestarin lausunnosta oli ollut varsin vähän hyötyä, oli katsonut niille henkilöille, jotka tähän asti olivat omistaneet ja moitteettomasti käyttäneet heille myönnettyjä kysymyksenalaista laatua olevia oikeuksia, yleensä pitävän antaa etusija ennen niitä, joilla sellaisia ei ole ollut. Edelleen ilmoitti valiokunta, että Kansakoulujohtokunta Maistraattiin jättämässään, asiakirjojen oheen liitetyssä kirjeessä, ilmoittaen että Kaupunginvaltuusto ja Maistraatti olivat olleet yhtä mieltä siitä, ettei väki- eikä mallasjuomain vähittäiskauppaa saisi harjoittaa m. m. koulun välittömässä läheisyydessä, oli anonut toimenpidettä tällaisten ravintolain poistamiseksi kansakoulujen läheisyydestä; mutta koska Valtuuston tarkoitettu päätös ei koskenut mallasjuomain vähittäismyyntiä, ei valiokunta ollut katsonut voivansa tällä haavaa kiinnittää huomiota mainittuun vaatimukseen.

---

[1]) Valt. pain. asiak. N:o 13.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan antoi[1]) Valtuusto sitten hakemuksiin nähden puoltavan tahi hylkäävän lausuntonsa.

Muita mallasjuomain kauppaa koskevia asioita.

Muista mallasjuomain kauppaa koskevista asioista käsitteli Valtuusto vuoden kuluessa kahta mainittujen juomain myyntioikeutta koskevaa hakemusta, 9:ää näiden oikeuksien siirtoa koskevaa hakemusta sekä kahta mallasjuomain anniskeluoikeutta koskevaa hakemusta vahvistetun alueen ulkopuolella, jolloin hakemuksista annettiin lausunnot ylipäänsä asianomaisen valiokunnan ehdotusten mukaan. Edelleen annettiin yhdessä tapauksessa pyydetty selitys tehdyn valituksen johdosta, joka koski mallasjuomainmyyntioikeuden kieltoa.

Juovutusjuomain anniskelu- ja vähittäinmyyntiajan rajoittaminen.

Erinäisissä Kaupunginvaltuustolle jätetyissä kirjelmissä olivat useat kaupungissa vaikuttavat raittius- y. m. yhdistykset ja työläisjärjestöt mainitsemillaan syillä esittäneet vaatimuksen siitä, että juovutusjuomain vähittäinmyynti- ja anniskeluaikaa rajoitettaisiin, jolloin muutamat yhdistykset olivat esittäneet sen vaatimuksen että kaiken juovutusjuomakaupan tulisi lakata k:lo 6 i. p. perjantaisin, toiset taas että toisen ja kolmmannen luokan ravintolat sekä väkijuoma, viini- ja olutkaupat olisivat lauantaisin suljettavat k:lo 12 päivällä ja että näitä aikoja olisi seurattava muihinkin juhlapäiviin nähden. Tämän yhteydessä oli Suomen Panimoteollisuusyhdistys jättänyt kirjeen, jossa yhdistys esitti että juovutusjuomakauppaa varten ehdotettuja aikarajoituksia ei ulotettaisi mallasjuomakauppaan; lisäksi oli Maistraatin kautta vaadittu Kaupunginvaltuuston lausuntoa virkaatekevän polisimestarin esityksestä toimenpiteisiin ryhtymisestä samallaisessa tarkoituksessa, kuin yllämainituissa kirjeissä oli esitetty.

Pääasiallisesti Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätti[2]) Valtuusto:

anoa Maistraatilta sellaisen muutoksen aikaansaamista Kuvernöörin päätöksellä huhtikuun 13 p:ltä 1898 vahvistettuihin määräyksiin, jotka koskevat paloviinan ja muiden väkijuomain sekä viinien ynnä muiden miedompain juovutusjuomain anniskeluaikaa kuin myös hotellien, konditoriain, ravintolain ja anniskelupaikkain mallasjuomain anniskeluaikaa, että kaikkinainen anniskelu toisen ja kolmannen luokan ravintoloissa kiellettäisiin sunnuntai- ja juhlapäivien edellisinä päivinä k:lo 12:stä päivällä klo 9:ään aamulla seuraavana arkipäivänä;

---

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 29 sekä 18 p. huhtik. § 3. — [2]) S:n s:n 10 p. lokak. § 8.

koska voimassaolevat asetukset eivät myöntäneet samallaista rajoittamisoikeutta vähittäismyyntiin kuin anniskeluun nähden, lausua ainoastaan sen toivomuksen että ne henkilöt ja yhtiöt, joille väki- ja mallasjuomain vähittäiskauppaoikeus oli myönnetty, sulkisivat sunnuntai- ja juhlapäiväin edellisinä päivinä liikkeensä k:lo 12 päivällä, joka kehoitus olisi kirjelmillä ilmoitettava myöskin Helsingin Anniskeluosakeyhtiön ja Helsingin Vähittäismyyntiosakeyhtiön johtokunnille; sekä

vastaukseksi Maistraatin edellämainittuun kirjeesen ilmoittaa, että Valtuusto oli päättänyt tehdä asiasta erityisen esityksen.

Toisen ja kolmannen luokan ravintolain muutetut anniskeluajat.

Sittemmin saapui[1]) Maistraatin kirjellä joulukuun 6 p:ltä ilmoitus siitä, että Kuvernöörinvirasto päätöksellään marraskuun 25 p:ltä oli vahvistanut seuraavan muutetun sananmuodon Kuvernöörin huhtikuun 13 p:nä 1898 antaman päätöksen 3 ja 4 momentille, nimittäin:

»että kaikkinainen anniskelu on kielletty toisen ja kolmannen luokan ravintoloissa sunnuntain ja juhlapäivän edellisestä päivästä k:lo 12:sta päivällä seuraavaan arkipäivään k:lo 9:ään aamulla, markkinain aikana sekä päivänä ennen ja jälkeen markkinoita.»

Juovutusjuomakaupan väliaikainen kielto.

Sittenkun Valtuusto kokouksessaan lokakuun 30 p:nä oli hyväksynyt[2]) Maistraatin toimenpiteen kaupungin kaikkien anniskelu- ja vähittäinmyyntipaikkain toistaiseksi sulkemisesta silloisten sekavain olojen ja alkaneen yleisen lakon vuoksi, oli tätä kieltoa koko lakkoajan noudatettu. Valtuuston kokouksessa marraskuun 14 p:nä esitettiin suurenpuoleinen määrä saapuneita kirjelmiä, joissa erinäisten raittius-, ammatti- ja muiden yhdistysten sekä kansalaiskokousten puolesta tehtiin kaupunginviranomaisille kehoitus, että yleisössä edelleen vallitsevaan rauhattomaan mielialaan nähden mainittua juovutusjuomakaupan kieltoa edelleenkin pidettäisiin voimassa. Sittenkun kokoukselle oli lisäksi jätetty muutamia kirjelmiä samassa tarkoituksessa, päätti[3]) Valtuusto Maistraatin kautta tehdä Lääninhallitukseen esityksen siitä, että paloviinan ja muiden samanveroisten väkijuomain vähittäiskauppa ja anniskelu kiellettäisiin, siksi kunnes Keis. Senaatti oli ratkaissut Valtuuston edellämainitun valituksen monopolikysymyksessä, jonka ohessa päätettiin tehdä esitys kaikkien niiden vähittäinmyynti- ja anniskelupaikkain välittömästä sulkemisesta, joiden omistajille oli myönnetty oikeudet lainvastaisessa järjestyksessä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 3. — [2]) Katso yllä sivu 134. — [3]) Valt. pöytäk. 14 p. marrask. § 4.

Sittemmin vaati Lääninhallitus Maistraatin kautta Valtuuston lausuntoa »Yhdistyneen työ- ja raittiusväen raittiuskomitean» tekemän esityksen johdosta, joka koski juovutusjuomain vähittäiskaupan ja anniskelun kieltoa seuraaviin valtiopäiviin asti. Valtuusto päätti [1]) hyljätä tämän esityksen, koska sillä ei ollut tukea voimassa olevassa laissa.

Säätytalon ja Ritarihuoneen anniskelulupa.

Säätytalon taloudenhoitajan hakemuksen johdosta saada lupa ravintoloitsija John Carlstedtille harjoittaa valtiopäiväin aikana Säätytalolla ravintolaliikkeen yhteydessä väkijuomain anniskelua päätti Valtuusto ilmoittaa [2]) Maistraatille, ettei Valtuustolla ollut hakemusta vastaan mitään muistuttamista. Samallaisen lausunnon antoi [3]) Valtuusto Ritarihuoneenkamreerin hakemuksen johdosta saada anniskella väkijuomia Ritarihuoneella.

»Perustuslaillisen klubin» anniskeluoikeus.

Puoltava lausunto annettiin [4]) myöskin »Perustuslaillisen klubin» hakemuksen johdosta saada yksityisiä seuroja koskevain määräysten mukaan anniskella väkijuomia PohjoisRannan N:ossa 4, ravintoloitsija John Carlstedt johtajana.

Lausuntoja kunnallistaksotusta koskevissa asioissa. Kunnallisveroja palautus.

Kahdessa tapauksessa [5]) antoi Valtuusto vaaditun lausunnon läänin Kuvernöörille kunnallistaksotusta vastaan tehtyjen valitusten johdosta, jonka ohessa Valtuusto yhdessä tapauksessa päätti [6]) käyttövaroistaan palauttaa suoritettuja kunnallisveroja, 1,920 markkaa 60 penniä.

Lausunto johtajan ottamisesta Suomen huutokauppalaitokseen.

Maistraatin anottua Kaupunginvaltuuston lausuntoa Osakeyhtiö Suomen huutokauppalaitoksen anomuksen johdosta saada yhtiön huutokauppaliikeen johtajaksi ottaa vahtimestari K. A. Markelinin, päätti [7]) Valtuusto Rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti evätä mainitun anomuksen.

Samoin koskeva anomusta saada harjottaa huutokaupan toimittajan ammattia.

Sitä vastoin puolsi [8]) Valtuusto Rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti suostumusta kamreerin leski Anna Liliuksen Maistraattiin jättämään anomukseen saada harjottaa huutokaupantoimittajan ammattia.

Elinkeino- ja kansalaisoikeusanomuksia sekä anomuksia päästä Suomen kansalaisoikeuksista.

33 tapauksessa puolsi [9]) ja 8 tapauksessa epäsi [10]) Valtuusto luvan myöntämistä ulkomaalaisille kaupan tai muun elinkeinon harjottamiseen.

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 15. — [2]) S:n s:n § 29. — [3]) S:n s:n § 30. — [4]) S:n s:n 29 p. jouluk. § 13. — [5]) S:n s:n. 18 p. huhtik. § 11, 17 p. lokak. § 14. — [6]) S:n s:n 17 p. lokak. § 15. — [7]) S:n sn § 16. — [8]) S:n s:n 12 p. jouluk. § 44. — [9]) S:n s:n 31 p. tammik. § 9; 22 p. helmik. §§ 6, 7, 8, 25; 15 p. maalisk. §§ 8, 10, 34, 35; 11 p. huhtik. §§ 6, 7, 8; 18 p. huhtik. § 19; 9 p. toukok. § 6; 23 p. toukok. §§ 7, 8, 9, 11, 12; 19 p. syysk §§ 7, 9, 10, 11, 12, 13; 10 p. lokak. § 3; 17 p. lokak. § 23; 28 p. marrask. § 12; 12 p. jouluk. § 8, 9, 10, 14, 23. — [10]) S:n s:n 15 p. maalisk. §§ 7, 9; 11 p. huhtik. § 5; 23 p. toukok. § 10; 19 p. syysk. §§ 8, 14, 15.

Puoltava lausunto annettiin edelleen 11 kansalaisoikeuden anomuksesta[1]) ja 4 anomuksesta päästä vapaaksi Suomen kansalaisoikeuksista[2]). Yhdestä[3]) kansalaisoikeuden anomuksesta ei Valtuusto katsonut voivansa antaa lausuntoa.

Uuden apteekin perustaminen kaupunkiin.

Maistraatin kirjelmällä toukokuun 8 p:ltä, jota seurasi Lääninhallituksen lähete samassa asiassa, oli Valtuustolta vaadittu lausuntoa sen johdosta että Lääkintöhallitus oli tehnyt esityksen yhdennentoista apteekin perustamisesta, joka oli sijotettava kaupungin kaakkoisosaan; Valtuusto päätti[4]) Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta puoltaa puheenalaisen apteekin perustamista sekä ehdottaa, Terveyshoitolautakunnan asiassa antaman lausunnon mukaisesti, että sen alueen rajoiksi, johon uusi apteekki olisi sijotettava, määrättäisiin lännessä Kapteeninkatu ja pohjoisessa Vuorimiehenkatu, viimemainitun kadun pohjoispuoli luettuna alueeseen.

Rohdoskauppaoikeudet.

Lääninhallituksen Maistraatin kautta tulleen lähetteen johdosta, sisältäen apteekkari Gustaf Evert Wallinin anomuksen luvan myöntämisestä rohdoskaupan harjottamiseen päätti[5]) Valtuusto, kuultuaan Terveyshoitolautakuntaa, ilmottaa, ettei se tuntenut mitään, joka voisi aiheuttaa anomuksen hylkäämisen.

Oikeus vähemmän myrkyllisten värien ja väriaineiden kaupan harjottamiseen.

Samallaisen lausunnon antoi[6]) Valtuusto Lääninhallituksen lähetteen johdosta, joka koski kauppias E. Campbellin, »Emil Björkellin Teknillisen Tehtaan» toiminimen haltijana tekemän anomuksen johdosta saada harjottaa vähemmän myrkyllisten värien ja väriaineiden kauppaa.

Biljaardinpitooikeudet.

Lääninhallituksen Valtuustolle Maistraatin kautta saapuneilla lähetteillä oli Valtuustolta vaadittu lausunto ravintoloitsija C. V. Sundellin ja ravintoloitsijatar A. A. Roligin anomuksista saada asettaa biljardeja, edellinen P. Esplanadikadun N:o 37, jälkimäinen Nikolainkadun N:o 7; Valtuusto päätti[7]) lausua ettei sillä ollut mitään tiedossaan, joka voisi aiheuttaa anomusten hylkäämisen.

Vuoden valtuusmiehet.

Vuoden valtuusmiehinä olivat: pankinjohtaja A. Norrmén (puheenjohtaja), lääketieteentohtori O. Heikel (varapuheenjohtaja), asianajaja F. Jansson, pankinjohtaja L. von Pfaler, professori Hj. von Bonsdorff, senaattori K. F. Ignatius, kauppias V. Rydman, insinööri A. Engström, tehtailija

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 4; 23 p. toukok. §§ 13, 14, 15; 6 p. kesäk. § 9; 19 p. syysk. §§ 4, 5, 6; 10 p. lokak. § 4; 12 p. jouluk. §§ 21, 22. — [2]) S:n s:n 22 p. helmik. § 5; 19 p. syysk. §§ 16, 17, 18. — [3]) S:n s:n 28 p. marrask. § 11. — [4]) S:n s:n 9 p. toukok. § 25. — [5]) S:n s:n 18 p. huhtik. § 4. — [6]) S:n s:n 11 p. huhtik. § 9. — [7]) S:n s:n 19 p. syysk. §§ 19 ja 20.

K. V. Bergman (kuollut vuoden kuluessa), professori F. Gustafsson, insinööri G. Zitting, kauppias Julius Tallberg, professori C. E. Holmberg, konsuli K. Stockmann, lääketieteentohtori A. af Forselles, kauppias A. Palmroos, maalari A. Ingman, dosentti K. Grotenfelt, puuseppä J. E. Perttilä, filosofiantohtori S. Ingman, yliinsinööri Th. Tallqvist (osan vuotta), rehtori V. T. Rosenqvist, pankinjohtaja A. Renqvist, professori H. Holsti, kauppias Hj. Schildt esittelijäsihteeri F. Stjernvall (osan vuotta), professori E. N. Setälä, pormestari E. Öhman, dosentti M. E. Oker-Blom, faktori J. A. Kosk, satulaseppä J. H. Alkunen, filosofiantohtori W. Wallin, rakennusmestari A. N. Nyberg, insinööri K. Söderman, professori Th. Homén, filosofianmaisteri J. Cygnæus, turkkuri A. Lundqvist, merenkuluntarkastaja Th. Hjelt, professori G. Nyström, kauppias A. F. Lindberg, filosofianmaisteri A. R. Frenckell, oikeusneuvosmies Arvid Nyberg, senaattori A. Ramsay, varatuomari E. Castrén, arkkitehti H. Neovius, lääketieteentohtori A. Törngren, toimitusjohtaja W. A. Lavonius, filosofianmaisteri M. Pesonen sekä professori K. R. Wahlfors (herra Tallqvistin sijasta).

Kaupunginvaltuuston kokoukset, pöytäkirjat ja kirjeet.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden kuluessa 31 kertaa, niistä kerran lisätyin luvuin. Pykäläin luku Valtuuston pöytäkirjassa oli 522 ja kirjeiden luku, jotka Valtuuston puolesta lähetettiin, nousi 459.

II. Rahatoimikamari.

Koska tärkeimmät Rahatoimikamarin käsittelemät asiat on kerrottu edellisessä osastossa, mainitaan tässä ainoastaan seuraavat:

a) *Kaupungin kiinteän omaisuuden hallintoa koskevia asioita.*

Tonttien myynti.

Osaksi erinäisten, Kaupunginvaltuuston antamain ja edellä kosketeltujen valtuutusten nojalla, osaksi sen oikeuden nojalla, joka Rahatoimikamarilla ohjesääntönsä mukaan on julkisella huutokaupalla myydä kaupungille kuuluvia käyttämättömiä tontteja, möi Rahatoimikamari vuoden kuluessa alempana mainitut asuin- ja tehdastontit, joille, sittenkun niistä määrätyt lunastushinnat oli joko rahassa maksettu taikka suoritettu tonttiin kiinnitetyillä velkakirjoilla, Rahatoimikamari antoi kaupungin puolesta kauppakirjat:

Kortteli N:o	Tontti N:o	Katu	Ostaja	Tontin ala m²	Yksikköhinta Smk.		Kauppahinta Smk.	
140	4-19	Siltavuorenpenger	K. Aleksanderin-Yliopisto	5,930,306	18	—	43,215	51
355	5	Josafatin	Rakennusmestari V. Mikkola	1,016,500	15	—	15,247	50
355	7	S:n	Sama	1,016,500	14	—	14,231	—
317	37	3:s linja, Kallio	Rakennusmestari N. L. Eskola	1,213,600	—	—	7,888	—
185	19	Laivurin-	Kauppias U. Staudinger ..	540,230	—	—	9,100	—
161	10	Kauppiaan-	Rakennusmestari E. N. Lietsén	1,106,000	20	—	22,120	—
298	2	Saariniemen-	Rakennusmestari M. Sundqvist	772,015	—	—	28,000	—

128	11	Pietarin-	Sementtityömies K. Suo erään yhtiön puolesta ..	1,695,125	22	—	37,292	75
183	24	S:n	Muurari J. Eronen erään yhtiön puolesta	493,643	—	—	14,600	—
183	11	Laivurin-	Sama saman puolesta.....	502,292	—	—	9,600	
161	8	Kauppiaan-	Rakennusmestari E. N. Lietsén	1,106,000	—	—	30,200	—
295	2	I. Viertotie	Kirvesmies J. W. Isaksson ja rakennusmestari H. Kaartinen	1,473,750	35	—	51,581	25
298	15	Pitkänsillan ranta	Kauppias E. Björkell.....	934,916	27	—	25,242	73
359	11	Vaasan-	Kauppias E. Jäppinen	1,881,560	12	—	22,578	72
349	18	S:n	Pikaajuri J. J. Eklund	1,755,000	10	—	17,550	—
298	6	Saariniemen-	Rakennusmestari T. Lindberg	1,585,777	25	—	39,644	42
182	20	Pietarin-	Rakennusmestari E. Löppönen	617,345	22	—	13,581	59
183	22	S:n	Muurari D. Huttunen	496,526	20	—	9,930	52
128	22	Tehtaan-	Rakennusmestari Hj. Linderoos ja kirvesmies H. Lähde erään yhtiön puolesta	1,951,780	—	—	70,500	—
149	14	Luotsi-	Lakitieteenkandidaatti L. Hjelt.....	1,142,625	—	—	30,000	—
127	5	Tehtaan-	Rakennusmestari J. Ahde erään yhtiön puolesta ..	3,436,090	20	—	68,721	80
149	16	Luotsi-	Insinööri W. Grönqvist....	1,142,625	—	—	35,000	—
155	34	Malmi-	Rakennusmestari V. Mikkola	1,622,910	20	—	32,458	20
128	15	Pietarin-	Kauppias J. A. Kauppinen	1,912,385	20	—	38,247	70
147	6	Laivasto-	Sahanomistaja N. Ahlgren	1,209,600	—	—	52,500	—
129	11	Laivanvarustajan-	Sementtityömies K. Suo ..	1,318,200	—	—	36,000	—
183	5	Laivurin-	Rakennusmestari W. Munter	502,292	17	—	8,538	96
		Korttelin N:o 292 viereinen vesialue	Kone- ja Sillanrakennusosakeyhtiö	19,035,000	1	—	19,035	—
319	18	5:s linja, Kallio	Muurari E. Alho.....	1,303,045	20	—	26,060	90
355	30	Vaasan-	Kauppias V. Liljeström ..	1,016,500	—	—	17,280	—
355	4	L. Braahen-	Sama	1,749,000	—	—	29,735	—
128	14	Tehtaan-	Rakennusmestari O. Eklund	1,712,069	—	—	54,100	—
313	9	3:s linja, Kallio	Rouva A. Edberg	1,425,379	10	—	14,253	79

129	12	Pietarin-	Tehtailija K. G. Tirkkonen	1,546,261	23	—	35,564	—
312	6	4:s linja, Kallio	Eläinlääkäri O. Lindström	1,304,614	10	50	13,695	45
182	11	Huvila-	Rakennusmestari E. Löppönen	629,000	16	—	10,064	—
185	15	Laivurin-	Varatuomari O. Wegelius	540,230	—	—	9,055	—
185	17	S:n	Kauppias U. Staudinger ..	540,230	—	—	7,970	—
299	5	Saariniemen-	H:gin Työväenyhdistys....	—	—	—	113,048 [1]	63
358	51	I. Viertotie	Leskirouva A. Malmborg ..	1,240,000	17	—	21,080	—
299	3	Sirkus-	Puuseppä E. Perttilä H:gin työväenyhdistyksen puolesta	1,717,443	20	—	34,348	86
146	12	Laivasto-	Rakennusmestari E. Ikäläinen	927,724	—	—	39,450	—
348	10	Vaasan-	Kauppias O. W. Wainio ..	1,645,000	10	—	16,450	—
367	13	Flemingin-	Kauppias G. Strömberg....	8,596,664	8	50	73,071	64
316	33	3:s linja, Kallio	Kauppias H. J. Ek.....	1,658,320	10	50	17,412	36
146	8	Laivasto-	Kauppias D. Miettinen....	945,000	52	—	49,140	—
146	10	S:n	Sama	945,000	40	—	37,800	—
364	39	Vaasan-	Konttoristi E. Pakalén	1,349,000	15	—	20,235	—
147	4	Laivasto-	Rakennusmestari D. Koponen	1,224,720	43	—	52,662	96
128	9	Pietarin-	Rakennusmestari K. A. Himanko	1,578,294	18	—	28,409	29
180	11	Huvila-	»Familjebyggnadsaktiebolaget»	693,750	15	50	10,753	12
180	13	S:n	Sama	693,750	15	50	10,753	12
128	16	Tehtaan-	Rakennusmestari G. W. Nyberg	1,654,625	21	—	34,747	12
Makasiinikortteli N:o 187		Katajanokka	Helsingin- Makasiini Osakeyhtiö	—	—	—	47,611	—

[1]) Ostosumma jää maksamatta, niinkauan kuin tontilla ylläpidetään rakennus työläisyhdistysten huoneustoja varten.

Vuokralle annettuja tiloja.

Kaupunginvaltuuston osaksi vuoden kuluessa, osaksi aikaisemmin tekemäin päätösten nojalla teki Rahatoimikamari vuokrasopimuksia kaupungille kuuluvasta maasta seuraavissa tapauksissa:

N:o kartalla	Tilan nimi	Ala m²	Vuokramiehen nimi	Vuokra-aika päättyy	Pohjavero hl	Vuotuinen rahavuokra Smk.	
—	*Fjälldal*, pelto	—	Puutarhurinleski G. Utkin [1].....	1905, jouluk. 31 p.	—	400	—
—	*Hakasalmi*, päärak.	—	Valtiolaitos [2]....	1908, kesäk. 1 p.	—	7,000	—
—	*Kaavi*, palsta N:o 4	—	Kauppias J. Tallberg [3].....	1908, jouluk. 31 p.	—	775	—
—	*Laivatokka*, lisäalue tehdaskortteliin N:o 176	—	Osakeyhtiö »Aktiebolaget Sandvikens Skeppsdocka och mekaniska verkstad [4].....	1935, marrask. 30 p.	—	500	—
—	*Rajasaari*, palsta N:o 1 a	—	Kaupunginrakennusmestari S. Hongell [5].....	1935, jouluk. 31 p.	—	250	—
—	*S:n*, N:o 1 b	—	Konttorinesimies E. Eklund [5]....	1935, » »	—	200	—
—	*Salli*, palsta N:o 1	—	Puutarhuri V. Frostell [6].....	1905, » »	—	200	—
—	*S:n*, palsta N:o 2	—	Kauppias J. Tallberg [3].....	1908, » »	—	655	—
—	*Sumparn*, palsta N:o 1	—	Kauppias A. Pihlgren [7].....	1935, » »	—	350	—
—	*S:n*, palsta N:o 2	—	Sama [8]	1935, » »	—	354	—
—	*S:n*, palsta N:o 3	—	Sama [8]	1935, » »	—	368	—
—	*S:n*, palsta N:o 4	—	Sama [8]	1909, » »	—	151	—
—	*Toukola*, tontti N:o 1, kortteli N:o 3	—	Suutari C. J. Nordberg [9]	—	—	25	—

[1]) Rhkn pöytäk. 23 p. helmik. § 3. — [2]) S:n s:n 2 p. helmik. § 4. — [3]) S:n s:n 9 p. helmik. § 2. — [4]) S:n s:n 5 p. lokak. § 10. — [5]) S:n s:n 26 p. lokak. § 2. — [6]) S:n s:n 6 p. huhtik. § 3. — [7]) S:n s:n 5 p. lokak. § 14. — [8]) S:n s:n 26 p. lokak. § 1. — [9]) S:n s:n 5 p lokak. § 35.

Samoin myönnettiin pidennetty vuokraoikeus seuraavaan tilaan: Vuokraoikeuden pidennys.

Tilan nimi	Vuokraaja	Pidennetty vuokraaika		Vuokramaksu Smk.		Pohjavero hl rukiita
		mistä	mihin			
Töölön tiilitehtaan alue, N:o 46	Töölön sokuritehdas O. Y.[1])	1905 tammik. 1 p.	1914 jouluk. 31 p.	2,400	—	—

Enemmän tilapäisen luontoisia vuokrasopimuksia kaupungille kuuluvista pienemmistä, osaksi viljelykseen, osaksi varastopaikoiksi y. m. soveltuvista paikoista teki Rahatoimikamari sitä paitsi lyhemmäksi ajaksi seuraavissa tapauksissa: Tilapäisiä vuokrasopimuksia.

Vuokrapaikka	Vuokramiehen nimi	Vuokra-aika päättyy	Vuokramaksu Smk.	Muist.
Alppikatu, kivilouhimoksi tontti N:o 15 kortt. N:o 321	Kivityöm. J. G. Makkonen[2])	2 kuuk. irtis.	12	vuod.
Ekonkatu, varastopaikka E:n ja Rantatien kulmassa	Ylivahtim. K. L. Lindberg[3])	6 » »	180	»
Fleminginkatu, kivilouhimoksi alue F:n ja Vaasankadun kulmassa	Osuuskunta Roima[4])	6 » »	8	»
Hakaniementori, varastopaikoiksi 2 aluetta	Helsingin Asfaltti O.-Y.[5]) ..	3 » »	{30 / 75}	kuuk.
Hermanninkaupunki II, viljelysmaaksi tontti N:o 1 kortt. N:o 16	Puuseppä J. Helenius[6])....	Toistaiseksi	25	vuod.

[1]) Rhkn pöytäk. 5 p. tammik. § 9. — [2]) S:n s:n 19 p. tammik. § 3. — [3]) S:n s:n § 1. — [4]) S:n s:n 30 p. maalisk. § 5. — [5]) S:n s:n 2 p. kesäk. § 29. — [6]) S:n s:n 22 p. kesäk. § 44.

Hernesaarenkatu, varastopaikaksi alue tontilla N:o 2 kortt. N:o 178	Yhdistys »Puita köyhille» [1])	6 kuuk. irtis.	—	ilm.
Hietalahden Ranta, virvoitusjuomakioskin paikka	Kauppias J. Jusslin [2])	Toistaiseksi.	50	vuod.
S:n, saman paikka	Tehtailija E. V. Salenius [3])	V. 1905	50	—
Hietalahden satama, odotuspaviljongin paikka	H:gin Höyrypursiosakeyht. [4])	Toistaiseksi.	—	ilm.
Humalisto, niittypalsta	Kauppias A. A. Himander [5])	3 kuuk. irtis.	400	vuod.
Huvilakatu, varastopaikaksi tontti N:o 15 kortt. N:o 180	Halkokauppias V. Viljanen [6])	2 » »	10	kuuk.
Janssonin istutukset, osa	Pikaajuri A. Berndtsson [7]) ..	kesäksi 1905	20	kesä
Kaavi, viljelyspalsta N:o 3	Apteekkari A. Lindström [8]) ..	31 p. jouluk. 1906	250	vuod.
Kampinmalmi, kivilouhimoksi alue	Kivityömies K. Granlund [9])	2 kuuk. irtis.	24	»
Kampinvuoret, s:n s:n	Kivityömies G. Råman [10]) ..	3 » »	24	»
Linnakatu, makasiinitontti N:o 8 kortt. N:o 190	Kauppias J. Tallberg [11])	2 » »	10	kuuk.
S:n, varastopaikaksi tontti N:o 15 kortt. N:o 191	H:gin Rakenn.-ainekauppa [12])	6 » »	180	vuod.
S:n, samaksi makasiinitontti N:o 17 kortt. N:o 190	Kauppias Hj. Segercrantz [13])	3 » »	180	»
Läntinen Daali, viljelysalue N:o 6	Makkarantek. Aug. Piehl [14])	V. 1905	60	»

[1]) Rhkn pöytäk. 18 p. toukok. § 30. — [2]) S:n s:n 19 p. tammik. § 33 a. — [3]) S:n s:n 13 p. huhtik. § 7. — [4]) S:n s:n 3 p. elok. § 2. — [5]) S:n s:n 23 p. helmik. § 4. — [6]) S:n s:n 18 p. toukok. § 23. — [7]) S:n s:n 13 p. huhtik. § 6. — [8]) S:n s:n 2 p. marrask. § 4. — [9]) S:n s:n 27 p. huhtik. § 51. — [10]) S:n s:n 2 p. marrask. § 3. — [11]) S:n s:n 29 p. kesäk. § 7. — [12]) S:n s:n 17 p. elok. § 7. — [13]) S:n s:n 23 p. marrask. § 31. — [14]) S:n s:n 8 p. kesäk. § 8.

Läntinen Satamakatu, varastopaik. tontti N:o 11 kortt. N:o 147	Rakennusmestari W. Udd [1])	2 kuuk. irtis.	25	kuuk.
S:n, samaksi sama tontti	Rakenn.m. K. A. Himanko [2])	1 » »	25	»
S:n, samaksi osa tonttia N:o 4 kortt. N:o 139	Arkkitehti G. Estlander [3])	3 » »	10	«
Malminkatu, varastopaikaksi tontti N:o 36 kortt. N:o 155	Rakennusm. V. Mikkola [4])	2 » »	10	»
Meilansi, ent. pajan paikka kaup. portin luona	Työmies O. F. Tulander [5])..	1902 v. lopp.	25	vuod.
Merikatu, varastopaikaksi pienempi alue	Asioitsija A. Lund [6])....	3 kuuk. irtis.	7	kuuk.
Merisatama, samaksi alue täytepaikalla	Konttoristi John Nordberg [7])	3 » »	20	»
S:n, samaksi alue samalla paikalla	Uunintekijä J. Berg [8])....	6 » »	12	»
S:n, samaksi lisäalue samalla paikalla	Konttoristi John Nordberg [9])	6 » »	160	vuod.
Perämiehenkatu, varastopaikaksi alue P:n ja Hernesaarenkadun kulmassa	Arkkitehti G. Estlander [10])..	2 » »	8	kuuk.
Pietarinkatu, varastopaikaksi tontti N:o 10 kortt. N:o 129	Osakeyhtiö Palmu [11])....	2 » »	10	»
Ruoholahti, varastopaikaksi alue N:o 8 täytepaikalla	H:gin Puusepp.tehd.os.yht.[12])	6 » »	525	vuod.

[1]) Rhkn pöytäk. 24 p. elok. § 7. — [2]) S:n s:n 16 p. marrask. § 13. — [3]) S:n s:n 30 p. marrask. § 6. — [4]) S:n s:n 22 p. kesäk. § 3. — [5]) S:n s:n 21 p. syysk. § 7. — [6]) S:n s:n 25 p. toukok. § 29. — [7]) S:n s:n 18 p. toukok. § 43. — [8]) S:n s:n 29 p. kesäk. § 2. — [9]) S:n s:n 16 p. marrask. § 18. — [10]) S:n s:n 31 p. elok. § 4. — [11]) S:n s:n 27 p. huhtik. § 6. — [12]) S:n s:n 20 p. huhtik. § 5.

Ruoholahti, samaksi alue N:o 9 b sam. paik.	Rakennusmest. V. Ekman [1])	6 kuuk. irtis.	440	vuod.
S:n, varastopaikaksi alue samassa paikassa	Rakennusm. E. Löppönen [2])	6 » »	681	»
Ruusavilla, hevoshaka sekä kaksi sarkaa	Tallimestari K. J. Löfgren [3])	kesäksi 1905	105	—
S:n, alue viljelysmaaksi	Puutarhuri F. Sundstén [4])..	» «	50	—
Santasaari, varastopaikka	Insinööri E. Levón [5]).....	6 kuuk. irtis.	48	vuod.
Savila, L., maanviljelyspalsta N:o 5	Puutarhurit W. Kiriloff ja M. Rjäboff [6])	Vuod. 1905	580	»
S:n, viljelyspalsta	Puutarhuri W. Kiriloff [7]) ..	» »	300	»
Stengård, vähempi osa aluetta	Vphra Knut Stjernvall [8]) ..	2 kuuk. irtis.	35	»
S:n, tontti litt A	Kauppias A. Matrosoff [9]) ..	6 » »	750	»
S:n, » » D ja E	Leskirouva L. Nilsson [10]).....	6 » »	D 120 / E 180	»
S:n, » » H	Leskirouva A. Koski [11])	6 » »	160	»
S:n, » » I	Leskirouva M. Pettersson [12])	6 » »	150	»
S:n, » » K	Työmies J. V. Lindroos [13])..	6 » »	150	»
Surutoin, pelto	Pikaajuri A. Berndtsson [14])	kesäksi 1905	100	—
Säästöpankinranta, varastopaikaksi tontti N:o 12, kortt. N:o 298	Rakennusm. T. Lindberg [15])	2 kuuk. irtis	10	kuuk.
Sörnäisten Rantatie, varastopaikaksi alue	Peltiseppä K. Kallio [16])	6 » »	30	»
S:n, s:n s:n	Rakennusm. A. Wasenius [17])	2 » »	12	»
Waasankatu, kiviloukimoksi alue kortt. N:o 351 luona V:n ja Porv.k. kulm.	Osuuskunta Kivi [18]).....	3 » »	40	vuod.

[1]) Rhkn pöytäk. 22 p. kesäk. § 13. — [2]) S:n s:n 28 p. syysk. § 6. — [3]) S:n s:n 12 p. tammik. § 4. — [4]) S:n s:n 11 p. toukok. § 2. — [5]) S:n s:n 24 p. elok. § 6 — [6]) S:n s:n 30 p. maalisk. § 3. — [7]) S:n s:n 17 p. elok. § 1. — [8]) S:n s:n 2 p. kesäk. § 6. — [9]) S:n s:n 14 p. syysk. § 17. — [10]) S:n s:n 5 p. lokak. § 25. — [11]) S:n s:n § 5. — [12]) S:n s:n § 4. — [13]) S:n s:n § 3. — [14]) S:n s:n 13 p. huhtik. § 6. — [15]) S:n s:n 22 p. kesäk. § 19. — [16]) S:n s:n 7 p. syysk. § 6. — [17]) S:n s:n 14 p. syysk. § 2. — [18]) S:n s:n 11 p. toukok. § 6.

Laiduunmaan ja ruohikkojen niittämisen vuokralle antaminen.

Yhteensä 150 markan maksusta myönsi Rahatoimikamari 3 henkilölle oikeuden käyttää laidunmaaksi [1]) soveltuvia alueita sekä yhteensä 77 markan korvauksesta 6 henkilölle oikeuden korjata ruohikon ja kaislikon [2]) erinäisillä käyttämättömillä alueilla.

Luistinradan paikka.

Edelleen myönnettiin [3]) yhdelle henkilölle lupa laittaa jäälle kaupungin satamaalueelle luistinrata yleisön käytettäväksi.

Virvoitusjuoma- ja hedelmävaunujen, pienempäin kauppakojujen y. m. paikkoja.

Vuoden kuluessa myönsi Rahatoimikamari 40 eri hakijalle 25 markan vuotuismaksua vastaan luvan toistaiseksi kaupungin maille sijottaa 44 vaunua [4]) virvoitusjuomain, hedelmäin ja jäätelön myyntia varten, sekä kahdelle henkilölle oikeuden 10 markan maksua vastaan pitää pöytiä [5]) hedelmäkauppaa varten. Edelleen annettiin yhdelle henkilölle [6]) lupa 10 markan maksua vastaan ja 12 henkilölle [7]) maksutta pitää pienempiä kojuja kahvin, virvoitusjuomain y. m. s. kauppaa varten, yhdelle henkilölle [8]) maksuttomasti pitää kaupan kaljaa ja samoin yhdelle henkilölle lupa muutamiin kaupungin puistohin asettaa fonograafi [9]).

Vuokraoikeuden siirto.

Tehtyjen hakemusten ja esiintuodun saantiselvityksen johdosta hyväksyi Rahatoimikamari ne vuokransiirrot, joiden kautta allamainittavat henkilöt ennemmin määrätystä vuokrakaudesta jälellä olevaksi ajaksi olivat hankkineet hallintaoikeuden seuraaviin tiloihin:

Tilan nimi	Uusi haltija
Bergudd, varastopaikka	Herra Fr. Norrman [10])
Castréninkatu, tontti N:o 14 kortt. N:o 321	Talonomistaja J. F. Peltonen [11])
Esplanadikappeli	Ravintoloitsija O. Carlsson [12])
Forsbyn tila	Toiminimi «Kiala aktiebolag för jordbruk och industri [13])
Gumtähden säterin maa	Sama [14])

[1]) Rhkn pöytäk. 16 p. maalisk. § 7, 4 p. toukok. § 4 ja 8 p. kesäk. § 14. — [2]) S:n s:n 11 p. toukok. § 26, 2 p. kesäk. § 3, 22 p. kesäk. § 31, 13 p. heinäk. §§ 20 ja 28 sekä 17 p. elok. § 4. — [3]) S:n s:n 5 p. tammik. § 4. — [4]) S:n s:n 23 p. helmik. § 35, 9 p. maalisk. § 37, 16 p. maalisk. § 5, 23 p. maalisk. §§ 6 a, b, d—m, 7, 30 p. maalisk. §§ 4, 6, 6 p. huhtik. § 2, 13 p. huhtik. §§ 8, 17, 20 p. huhtik. § 3, 27 p. huhtik. §§ 11, 12, 14; 4 p. toukok. § 10, 11 p. toukok. §§ 8, 9; 18 p. toukok. §§ 5, 6, 7; 25 p. toukok. §§ 6, 9, 10, 12, 14; 8 p. kesäk. §§ 10, 12, 13; 29 p. kesäk. §§ 4, 5; 13 p. heinäk. § 3 sekä 3 p. elok. § 1. — [5]) S:n s:n 16 p. maalisk. § 4, 23 p. maalisk. § 6 c. — [6]) S:n s:n. 25 p. toukok. § 16. — [7]) S:n s:n 16 p. maalisk. § 6, 23 p. maalisk. §§ 2, 3; 13 p. huhtik. § 14; 27 p. huhtik. § 13; 11 p. toukok. § 11; 25 p. toukok. §§ 11, 13, 16; 8 p. kesäk. § 11; 17 p. elok. § 3, 28 p. elok. § 7 sekä 5 p. lokak. § 6. — [8]) S.n s:n 18 p. toukok. § 8. — [9]) S:n s:n 11 p. toukok. § 10. — [10]) S:n s:n 29 p. kesäk. § 6. — [11]) S:n s:n 19 p. tammik. § 9. — [12]) S:n s:n 2 p. helmik. § 3. — [13]) S:n s:n 12 p. tammik. § 14. — [14]) S:n s:n § 13.

Hermanninkaupunki I:	
tontti N:o 7, kortt. N:o 1	Teknikko A. Alexandroff [1])
» » 1 d » » 2	Koneenkäyttäjä K. E. Segersven [2])
» » 9 » » 2	Pikaajuri A. F. Åvall [3])
» » 2 » » 3	Pikaajuri A. Wirtanen [4])
kortt. N:o 9	Kaupp. E. Rehnbergin konkurssipesä [5])
sama kortteli	Osakeyhtiö G. J. Sundberg [6])
tontti N:o 2 kortt. N:o 11	Kirvesmies G. A. Michelsson [7])
» » 4 » » 11	Maalarinkisälli O. R. Lindström [8])
Hermanninkaupunki II:	
tontti N:o 4 kortt. N:o 15	Rouva J. Olander [9])
» » 2 » » 16	Maalari D. Vuorinen [10])
» » 1 » » 17	Osakeyhtiö Rauhala [11])
Humalisto, huvilapalsta N:o 14 (puolet)	Ajuri H. J. Jansson [12])
Itäinen Viertotie, tontti N:o 9 kortt. N:o 312	Maanviljelijä V. Nuuskala [13])
Kallio:	
Toinen linja, tontti N:o 8 kortteli N:o 303	Talonomistaja G. Gustafsson [14])
Kolmas linja, tontti N:o 1 kortteli N:o 312	Apteekkari E. A. Silander [15])
S:n, tontti N:o 14 kortteli N:o 307	Neidit E. H. ja K. A. Bärlund [16])
» » » 17 » » 314	Ent. poliisikomis. E. Parkkinen [17])
» » » 25 » » 315	Varatuomari G. Palmroos [18])
» » » 30 » » 309	Rautatienjarr. J. E. Blomqvist [19])
Länlinen Kaivopuisto, huvila N:o 5 ..	Dosentti E. A. Stenberg [20])
Mustikkamaa, varastopaikka N:o 4 a	Suomen Höyrylaivaosakeyhtiö [21])
Sirpalesaari, tila N:o 111	Tireht. E. Erkko ja ins. K. Markoff [22])
Sörnäinen, tilat N:ot 19 ja 20 a—g ..	Herra Fr. Norrman [23])
S:n, kaksi varastopaikkaa litt. C. N:ot 17—20 ja litt. A.	A. Parviainen & Kumpp. O.-Y. [24])
Verkkosaari, *Pikku* tila N:o 92	Herra Fr. Norrman [23])

[1]) Rhkn pöytäk. 22 p. kesäk. 42. — [2]) S:n s:n 16 p. maalisk. § 43. — [3]) S:n s:n 22 p. kesäk. § 43. — [4]) S:n s:n 14 p. toukok. § 56. — [5]) S:n s:n 13 p. huhtik. § 18. — [6]) S:n s:n 6 p. heinäk. § 28 — [7]) S:n s:n 27 p. heinäk. § 28. — [8]) S:n s:n 21 p. jouluk. § 42. — [9]) S:n s:n 26 p. kesäk. § 41. — [10]) S:n s:n 9 p. helmik. § 47. — [11]) S:n s:n 20 p. huhtik. § 36. — [12]) S:n s:n 16 p. helmik. § 15. — [13]) S:n s:n 27 p. huhtik. § 49. — [14]) S:n s:n 7 p. jouluk. § 1. — [15]) S:n s:n 22 p. kesäk. § 17. — [16]) S:n s:n 16 p. helmik. § 4. — [17]) S:n s:n 12 p. tammik. § 3. — [18]) S:n s:n 18 p. toukok. § 42. — [19]) S:n s:n 6 p. huhtik. § 11. — [20]) S:n s:n 19 p. tammik. § 10. — [21]) S:n s:n 2 p. maalisk. § 9. — [22]) S:n s:n 15 p. kesäk. § 30. — [23]) S:n s:n 29 p. kesäk. § 6. — [24]) S:n s:n 6 p. heinäk. § 26.

Kaupunginvaltuuston 22 p:nä huhtikuuta 1897[1]) tekemän päätöksen nojalla teki Rahatoimikamari uudet vuokrasopimukset seuraavista Hermanninkaupungin ja Toukolan esikaupungeissa olevista asuntotonteista, nimittäin N:oista 7 1:ssä korttelissa, 1 d 2:ssa korttelissa sekä 2 9:nnessä korttelissa Hermanninkaupunkia I, N:osta 2 17:ssa korttelissa Hermanninkaupunkia II sekä N:oista 6 12:ssa korttelissa, 9 Rantakorttelissa ja 3 14:ssa korttelissa Toukolaa.

Uusien välikirjain tekeminen Hermanninkaupungin ja Toukolan vuokramiesten kanssa.

Erinäisten vuokramiesten hakemusten johdosta, että saisivat heidän vuokramaallaan olevain rakennusten kiinnittämistä varten lain mukaan tarvittavan oikeuden kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttaa vuokraoikeutensa, myönsi Rahatoimikamari, Kaupunginvaltuuston 26 p:nä huhtikuuta ja 3 p:nä syyskuuta 1882 Rahatoimikamarille sellaisten asiain ratkasemiseen annetun valtuutuksen mukaan, vapaamman käyttöoikeuden seuraaviin kaupungin ulkopuolella oleviin vuokratiloihin:

Vapaamman käyttöoikeuden myöntäminen.

Eläintarhanhuvila, N:o 5[2]).
S:n , N:o 7[3]).
Läntinen Kaivopuisto, huvila N:o 5[4]).
Dal, entinen tila, tonttipaikka litt B[5]).
Meilansi, asuntohuvila N:o 27, Pukkisaari[6]).

Sen sijaan että näistä tiloista paitsi Eläintarhan huvilasta N:o 5, josta ei mitään vuokraa suoriteta, menevät vuokramaksut olivat olleet turvatut takaussitoumusten kautta, kiinnitettiin nyt tilat vapaampaa käyttöoikeutta myönnettäessä ensin tavalliseen tapaan kaupungille vakuudeksi vuokramaksujen suorittamisesta.

Erinäisissä tilaisuuksissa toimeenpani[7]) Rahatoimikamari kaupungin kauppahallien joutilaina olevain myymäläin huutokauppoja; ja olivat tulot vuoden kuluessa kaikista myymälöistä Rantatorin kauppahallissa Smk 47,018: 50, Länsirannan voihallissa Smk 9,120: 50 ja Hietalahdentorin kauppahallissa Smk 19,151: 89 eli yhteensä Smk 75,200: 89.

Kauppahallit.

Erinäisten Hietalahdentorin kauppahallin kauppiaiden anottua Rahatoimikamarilta lupaa pitää mainitussa hallissa kaupan myös kalaa, päätti

Kalakauppa Hietalahdentorin kauppahallissa.

[1]) Kts. 1897 v. kert. s. 22. — [2]) Rhkn pöytäk. 20 p. huhtik. § 5. — [3]) S:n s:n 15 p. kesäk. § 24. — [4]) S:n s:n 26 p. tammik. § 14. — [5]) S:n s:n 22 p. kesäk. § 30. — [6]) S:n s:n 17 p. elok. § 8. — [7]) S:n s:n 20 p. huhtik. § 9 a, 23 p. toukok. § 1, 24 p. elok. § 3, 30 p. marrask. § 30.

Kamari[1]), hyläten mainitun anomuksen, kehottaa Rakennuskonttoria tulevan vuoden menoarvioehdotuksen yhteydessä laatimaan suunnitelman muutamain kalamyymäläin sisustamiseksi puheenalaiseen kauppahalliin.

Tokantorin kauppakojut.

Sittenkun Rahatoimikamari Valtuuston 15 p. joulukuuta 1903 tekemän päätöksen mukaisesti 5 markan korvausta vastaan m²:lta oli Tokantorilla luovuttanut[2]) paikkoja kahvin- ja ruuantarjoilukojuja varten 1904 vuoden loppuun, nimenomaisella ehdolla, että kojuja ei saisi muille henkilöille luovuttaa ja että ne olisivat vuoden lopussa torilta poistettavat, olivat kauppakojujen haltijat anoneet Rahatoimikamarilta lupaa pitää niitä mainitulla paikalla kesäkuun 1 p:ään 1905; tähän anomukseen Kamari suostui[3]), jota vastoin se hylkäsi[4]) toistamiseen tehtyn anomuksen pidennyksen myöntämisestä.

Kaupungin uimahuoneiden vuokralle antaminen.

Kaupungin uimahuoneet Siltavuoren rannassa, Haapaniemellä, Munkkisaaren salmessa, Ruoholahdessa ja Humallahdessa luovutti[5]) Rahatoimikamari, toimitettuaan huutokaupan, erinäisille urakoitsijoille yhteensä 757 markan korvausta vastaan ja muuten ennen voimassa olleilla ehdoilla.

Paikkoja ulkoilmassa pidettäviä kansanhuveja y. m. varten.

Tehtyjen anomusten johdosta myönnettiin erinäisille työväen-, raittius- ja urheiluyhdistyksille lupa käyttää kansan- y. m. juhlia varten Hesperian ja Hakasalmenpuistoja[6]). Kaisaniemen suuri urheilukenttä[7]) luovutettiin kansainvälisiä urheilukilpailuja ja suurempia kansanhuveja varten ja Eläintarhan n. k. Mäntymäki [8]) lähetys- ja kansanhuveja varten.

Viertotien- ja kadunpuhtaanapito.

Tehdyn anomuksen johdosta päätti Rahatoimikamari että kaupunki ottaisi huolekseen taloon N:o 31 Itäisen Viertotien varrella[9]) kuuluvan viertotien osuuden puhtaanpiden 85 markan vuotuista korvausta vastaan, lukuunottamatta erityistä korvausta laskun mukaan lumenajosta ja jäänhakkauksesta; samallainen päätös tehtiin saman kadun talojen N:ojen 24 ja 26[10]) viertotieosuuksista, jolloin vuotuinen korvaus muutoin samoilla ehdoilla määrättiin 150 markaksi.

Ritarihuoneenjohtokunnan anottua että kaupunki ottaisi toimittaakseen Ritarihuonetonttiin kuuluvain katuosuuksien puhtaanapidon, päätti[11]) Rahatoimikamari jättää tämänkin puhtaanapidon Rakennuskonttorille vuotuista kaupungille tulevaa 600 markan korvausta vastaan.

---

[1]) Rhkn. pöytäk. 2 p. kesäk. § 48. — [2]) Katso 1904 v. kert. s. II 12. — [3]) S:n s:n 9 p. helmik. § 33. — [4]) S:n s:n 4 p. toukok. § 52. — [5]) S:n s:n 25 p. toukok. § 2. — [6]) S:n s:n 2 p. maalisk. § 2, 9 p. maalisk. § 38, 13 p. huhtik. § 1, 20 p. huhtik. § 1, 22 p. kesäk. § 1, 21 p. syysk. § 1, 28 p. syysk. § 1, 5 p. lokak. § 27. — [7]) S:n s:n 25 p. toukok. §§ 7 ja 66. — [8]) S:n s:n 8 p. kesäk. §§ 6 ja 29; 29 p. kesäk. § 33, 27 p. heinäk. § 13. — [9]) S:n s:n 11 p. toukok. § 29. — [10]) S:n s:n 2 p. kesäk. § 35. — [11]) S:n s:n 4 p. toukok. § 31.

Toimenpiteitä karjakaupan järjestämiseksi.

Uudenmaan Eläinsuojelusyhdistyksen anottua Rahatoimikamarilta toimenpiteisiin ryhtymistä siihen, että elävän karjan kauppaa varten, jota kauppaa nyt talvisaikaankin harjotettiin taivasalla, osotettaisiin joku suojattu paikka, antoi[1]) Rahatoimikamari Rakennuskonttorille tehtäväksi ehdottaa paikka väliaikaiselle karjakauppahallille sekä laatia sellaisen rakennuksen kustannuslaskelma, sekä päätti tehdä Teurastuslaitoksen kanssa sellaisen sopimuksen, että laitoksen talleissa toistaiseksi luovutettaisiin tarpeellista tilaa mainittua karjakauppaa varten. Tämän johdosta laati Rakennuskonttori vaaditun ehdotuksen väliaikaiseksi, korkeintain 26 elukkaa sisältäväksi karjakauppahalliksi, joka oli aijottu sijotettavaksi tehdaskorttelien N:ojen 292 ja 296 sekä Sörnäisten Rantatien väliselle täytepaikalle; kustannus tästä oli laskettu noin 13,900 markaksi. Edelleen ilmotti Konttori että Teurastuslaitoksen johtokunta oli halukas luovuttamaan kesäkuun 1 p:ään 1905 sekä saman vuoden lokakuun 1 p:stä kesäkuun 1 p:ään 1906 tarpeellisen luvun tallipaikkoja myytäviä elukoita varten 25 pennin korvausta vastaan vuorokaudessa suuremmista eläimistä ja 10 pennin pienemistä. Rahatomikamari katsoi hyväksi hyväksyä[2]) tämän Teurastuslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen, jota vastoin kysymys muuten lykättiin tulevan vuoden meno- ja tuloarvion käsittelyyn.

Polisikamarin huoneuston laajentaminen.

Sen johdosta että Lääninhallitus oli Kaupunginvaltuustolta tiedustellut, voitaisiinko polisilaitokselle vuotuista korvausta vastaan luovuttaa kaksi kirjelmässä mainittua, kaupungille kuuluvassa talossa N:o 24 Aleksanterinkadun varrella sijaitsevaa huoneustoa, oli Valtuusto päättänyt[3]) ilmottaa, että toista puheenalaisista huoneustoista ei voitu luovuttaa, mutta että Valtuusto oli taipuvainen jättämään polisilaitoksen käytettäväksi toisen huoneuston, joka silloin oli manttaalikirjurille luovutettu, ehdolla että valtiolaitos korvaisi sen vuokran, minkä kaupungin oli pakko suorittaa uudesta mainitulle virkailijalle annettavasta huoneustosta. Sittemmin oli polisimestari kirjelmässä läänin v. t. Kuvernöörille marraskuun 25 p:ltä 1904, lausuen että puheenalaiset huoneet olivat polisille ehdottoman tarpeelliset, ilmottanut että polisilaitos suostui niistä suorittamaan kohtuullisen vuokran. Sittenkun Rahatoimikamarin, jolle tämä kirjelmä Maistraatin kautta oli lähetetty, oli onnistunut manttaalikirjurille vuokrata toinen huoneusto 1,080 markan vuotuista vuokraa vastaan, ja polisimestari oli hyväksynyt tämän järjestelyn sillä ehdolla että polisilaitokselle luovu-

[1]) Rhkn pöytäk. 26 p. tammik. § 11. — [2]) S:n s:n 16 p. maalisk. § 24. — [3]) Katso 1904 v. kert. s. I 41.

tettiin lisäksi eräs useinmainittujen huoneiden viereinen keittiö, vuokrattiin tämä huoneusto polisilaitokselle yllämainittua vuokramaksua vastaan [1]).

Kuorma-ajuriaseman paikka.

Täkäläisen Kuormaajuriyhdistyksen anomuksesta päätti[2]) Rahatoimikamari perustaa uuden kuormaajuriaseman Läntisen Viertotien varrelle valtion rautateiden tavaramakasiinin viereen lasketulla 900 markan kustannuksella.

Katsojalavoja Eläintarhan suksimäen luo.

Tehdyn anomuksen johdosta ja erinäisillä ehdoilla myönsi[3]) Rahatoimikamari Helsingin Hiihtoseuralle luvan rakennuttaa katsojalavoja Eläintarhan hiihtomäelle, joka Valtuuston päätöksen mukaan huhtikuun 12 p:ltä 1904 oli luovutettu seuralle.

Jääntutkimuksia.

Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallitukselta oli Rahatoimikamari saanut vastaanottaa[4]) karttoja ja muistinpanoja Gråharan, Porkkalan, Jussarön ja Söderskärin luona Kamarin pyynnöstä ja kaupungin kustannuksella luotsipalveluskunnan tekemistä jäähavainnoista; nämä asiakirjat olivat tarvittaissa pidettävät Rahatoimikamarissa saatavissa.

Kilpaajorata Pohjoissatamassa.

Kahdessa tapauksessa myönsi[5]) Rahatoimikamari luvan pidettäviä kilpaajoja varten erottaa alueen Pohjoissataman jäällä luistinradan ja Korkeasaaren välillä.

Helsingin telefoniyhdistyksen kaapelirummut.

Helsingin Telefoniyhdistyksen Rahatoimikamariin jättämän yksityiskohtaisen suunnitelman kesällä 1905 laitettavista kaapelirummuista hyväksyi[6]) Kamari erinäisillä ehdoilla.

Hedelmävaunut Ateneumin ympärillä.

Ateneumin taloudenhoitajan anottua Polisikamarilta sellaista toimenpidettä, että se luvaton kauppa, jota erinäiset kauppiaat harjottivat siinä osassa valtiolle kuuluvaa Ateneumin tonttia, joka sijaitsee jalkakäytävän ja istutuksia ympäröivän aidan välillä, kiellettäisiin, olivat, siihen katsoen että muutamat katukauppiaat olivat Rahatoimikamarilta hankkineet luvan kaupan harjottamiseen puheenalaisella paikalla, jutussa syntyneet asiakirjat Maistraatin kautta lähetetyt Rahatoimikamariin. Tämän johdosta Kamari ryhtyi siihen toimenpiteeseen[7]) että mainituille kauppiaille osotettiin toinen paikka Rautatientorilla.

Hautapatsas kauppias J. G. Wilckmanin haudalle.

Rahatoimikonttorin esityksestä päätti[8]) Rahatoimikamari teettää hautapatsaan, lahjoittajan, kauppias J. G. Wilckmanin haudalle.

Kirjelmä Polisikamarille kauppapaikkojen myöntämisestä Eläintarhassa.

Rahatoimikamarille ilmotettua, että erinäiset henkilöt, saamatta siihen Rahatoimikamarilta lupaa, olivat Eläintarhassa pitäneet pöytiä virvoi-

[1]) Rhkn. pöytäk. 6 p. heinäk. § 6. — [2]) S:n s:n 19 p. tammik. § 19. — [3]) S:n s:n 26 p. tammik. § 34. — [4]) S:n s:n 2 p. marrask. § 8. — [5]) S:n s:n 9 p. helmik. § 3 ja 16 p. maaiisk. § 8. — [6]) S:n s:n 27 p. huhtik. § 28. — [7]) S:n s:n 22 p. kesäk. § 4. — [8]) S;n s:n 30 p. maalisk. § 17.

tusjuoma- ja hedelmäkauppaa varten, johon he väittivät saaneensa polisilta lupaa, päätti[1]) Kamari kirjelmässä polisimestarille pyytää että asianomaisia polisivirkamiehiä velvotettaisiin olemaan antamatta sellaista lupaa.

Ajuriyhdistyksen anomus kaupungin katujen hiekottamisesta.

Sittenkun Helsingin ajuriyhdistys oli Maistraatilta anonut että kokeiden kautta tutkittaisiin, eikö voitaisi välttää usein tapahtuvia kumoonajoja sen kautta, että tellikkakivillä lasketuille kaduille sirotettaisiin karkeata hiekkaa, oli Rahatoimikamari, jolle tämä anomus jätettiin, kehottanut Rakennuskonttoria antamaan lausunnon asiassa. Kun tämä tehtävä oli täytetty, antoi[2]) Kamari anomuksesta lausuntonsa, missä Kamari, pääasiallisesti Rakennuskonttorin lausunnon kanssa yhtäpitävästi, epäsi anomukseen suostumusta.

Lisähuoneen vuokraaminen Vesijohtokonttorille.

Vesijohtokonttorin tehtyä Rahatoimikamarille esityksen lisähuoneen vuokraamisesta konttorille 360 markan vuotuisvuokrasta, suostui[3]) Kamari tähän anomukseen.

Seurahuoneen lisävakuutus tulenvaaraa vastaan.

Sittekun Kaupunkien yleisen Palovakuutusyhtiön johtokunta oli ilmottanut että yhtiö, jossa Seurahuone oli vakuutettu, ei ollut vakuutussopimuksessa sitoutunut suorittamaan korvausta palovahingosta, joka voi kohdata rakennusta erinäisten, julkisissa huveissa käytettyjen laitteiden kautta, hankki[4]) Rahatoimikamari lisävakuutuksen rakennukselle Skandiayhtiössä.

Talletushuone eksyneille koirille.

Uudenmaan Eläinsuojeluskonttorin anottua Rahatoimikamarilta toimenpidettä, että joku säilytyshuone luovutettaisiin konttoriin tuotuja eksyneitä koiria varten, myönsi[5]) Kamari Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaisesti 200 markkaa erään rankkurinasunnon luona olevan vajan kuntoonpanemiseksi mainittuun tarkotukseen.

Ulrikaporin kylpylaitoksen vuokraoikeus.

Rahatoimikamarille jättämässään kirjelmässä oli tohtorinleski Olga Jusslin ilmottanut, että hän miesvainajansa, lääketieteentohtori Edvard Jusslinin oikeudenomistajana, aikoi jatkaa tämän harjottamaa kylpy- ja uimaliikettä Ulrikaporin kylpyhuoneessa, jota siihen kuuluvine kiinteistöineen ja irtaimistoineen tohtori Jusslin oli hallinnut vuokralla kaupungilta, sekä että koska vuokrasopimuksessa edellytettiin, että mainittu kylpylaitos oli oleva ammattimiehen johdettavana, tohtorinleski Jusslin oli ottanut kylpylaitoksen johtajaksi lääketieteentohtori Arthur Clopatt'in. Tämä ilmotus oli otettava[6]) Rahatoimikamarin pöytäkirjaan.

---

[1]) Rhkn pöytäk. 13 p. huhtik. § 19. — [2]) S:n s:n 16 p. marrask. § 22 (Rhkn kirj. N:o 268 s. p.). — [3]) Rhkn pöytäk. 26 p. tammik. § 18. — [4]) S:n s:n 6 p. huhtik. § 34. — [5]) S:n s:n 23 p. maalisk. § 18. — [6]) S:n s:n 8 p. kesäk. § 22.

Vankilayhdistyksen huoneusto.

Suomen vankilayhdistyksen keskustoimikunnan anomukseen saada yhden tunnin ajan joka päivä kokoushuoneekseen käyttää kaupunginvoutikonttorin etuhuonetta suostui Rahatoimikamari.

Lupa Töölönlahden yli kulkevan ratapenkereen laajentamiseen.

Sittekun Rautatiehallitus kirjelmällä marraskuun 30 p:ltä oli Maistraatilta anonut lupaa ennen toimitettua pakkoluovutusta ryhtyä asematalon uutisrakennuksen aiheuttamaan Töölön lahden yli kulkevan penkereen laajentamiseen, päätti[1]) Rahatoimikamari, johon mainittu anomus lykättiin, kuultuaan Rakennuskonttoria ilmottaa, ettei Kamarilla omasta puolestaan ollut mitään muistuttamista ehdotettua täyttämistyötä vastaan, eikä myöskään työhön heti ryhtymistä vastaan, kuitenkin sillä edellytyksellä, että työ suoritettiin siten että pengertä pitkin kulkevaa jalkakäytävää voitiin edelleenkin käyttää tarkotukseensa ja että Rautatiehallitus sitoutui kustantamaan sen Töölön lahden mutauksen ja syventämisen, joka mahdollisesti havaittiin tarpeelliseksi penkereen luona toimitetun täyttämisen perästä.

Viemärijohdon laskeminen L. Viertotien tonteille N:oille 59 ja 61.

Sittekun talonomistaja K. V. Snellman oli Rahatoimkamarilta anonut että Itä-Viertotien alle tonttien N:ojen 59 ja 61 edustalle rakennettaisiin viemärijohto, päätti[2]) Kamari Rakennus- ja Vesijohtokonttorien lausunnon mukaisesti suostua anomukseen sekä kehotti Rakennuskonttoria suorittamaan mainitun työn ja merkitsemään tästä aiheutuvat kustannukset vuoden menosääntöön otettuun erään Itä-Viertotien alle rakennettavaa viemärijohtoa varten.

Tonttien myyntiä koskeva määräys.

Sattuneesta syystä päätti[3]) Rahatoimikamari noudatettavaksi vastedes tapahtuvissa tonttikaupoissa säätää, että ostaja joka huutokaupassa on tehnyt Kamarin hyväksymän ostotarjouksen jostakin kaupungin omistamasta tontista eikä 8 päivässä käteisellä rahalla suorita siitä sovittua hintaa, on velvollinen kahden kuukauden sisällä siitä lukien jättämään Kamarille asianmukaisessa järjestyksessä laaditun velkakirjan kauppasumman hinnasta, uhalla että kauppatarjous muuten katsotaan rauenneeksi, ja Rahatoimikamari on oikeutettu ostajan laskuun uudessa huutokaupassa tarjoomaan kaupaksi tonttia; tämä säädös oli tästä lähin toimitettavissa tonttihuutokaupoissa annettava asianomaisille ostajille tiedoksi.

Lykkäys rakennusvelvollisuuden täyttämisessä.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi Rahatoimikamari toiminimelle »Finska elektriska Aktiebolaget»[4]) pitennettyä rakennusaikaa syyskuun 1 p:ään 1907 Suvilahdenkadun tonteille N:oille 5 ja 9 sekä tehdastontille Sör-

[1]) Rhkn pöytäk. 21 p. jouluk. § 31. — [2]) S:n s:n 27 p. huhtik. § 27. — [3]) S:n s:n 8 p. kesäk. § 36. — [4]) S:n s:n 7 p. syysk. § 13.

näisten Rantatien N:olle 6, jotka kaikki tontit hakijalla oli vuokralla. Sama etu myönnettiin Kallion toisen linjan asuntotontin N:o 13 haltijalle, rouva A. J. Järviselle lokakuun 1 p:ään[1]) 1907.

Sirkuskadun tontilla N:o 2 olevan vajan poistaminen.

Sen johdosta että oli ilmotettu, että kauppias Oskar Parkkinen, joka Rahatoimikamarin päätöksen mukaan tammikuun 19 p:ltä oli velvotettu ennen seuraavan maaliskuun 1 p:ää korjaamaan pois erään omistamansa vajan, joka sijaitsi osittain Sirkuskadun tontilla N:o 2, osittain mainitulla kadulla, ei vielä ollut täyttänyt tätä määräystä, päätti[2]) Rahatoimikamari Maistraatilta anoa toimenpidettä puheenaolevan ruman vajan välittömäksi poistamiseksi.

Sörnäisten Rantatien varrella olevan purkauslaiturin kunnossapito.

Tehdyn anomuksen johdosta ja Rakennuskonttorin puoltavan lausunnon mukaisesti päätti Rahatoimikamari että kaupunki ottaisi toimekseen erään Wilh. Andsténin Tehdasosakeyhtiön omistaman, Sörnäisten Rantatien varrella olevan purkauslaiturin vastaisen kunnossapidon.

Sirpalekarin ja mannermaan välinen silta.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi[3]) Rahatoimikamari tirehtööri E. Erkolle ja insinööri K. Markoffille, jotka olivat saaneet haltuunsa tilan N:o 111 Sirpalesaaren vuokraoikeuden, luvan edelleenkin säilyttää ja käyttää Sirpalekarin ja mantereen välille rakennettua siltaa.

Hiilivarastopaikaksi käytetty laiva.

Sittekun Rahatoimikamari, joka oli kiinnittänyt huomionsa siihen että eräs hiilivarastopaikaksi käytetty, riisuttu laiva jo pitemmän aikaa oli ollut kiinnitettynä Katajanokan etelärantaan, oli pyytänyt Satamakonttorin lausuntoa siitä, kenenkä tämä laiva oli ja oliko sekä millä ehdoilla lupa myönnetty laivan kiinnittämiseen mainitulle paikalle, oli Satamakonttori antanut vaaditun lausunnon, josta kävi selville, että puheenalainen laiva, joka vuodesta 1901 oli ollut sanotulle paikalle kiinnitettynä, oli Suomen Höyrylaivaosakeyhtiön oma ja että luvan sen kiinnittämiseen oli voimassaolevan satamajärjestyksen nojalla antanut Satamakonttori. Rahatoimikamari, joka ei katsonut konttorin mainitsemia säädöksiä soveltuviksi tähän tapaukseen, päätti[4]) kehottaa Satamakonttoria valvomaan että mainittu laiva pikimmiten korjattaisiin pois.

Raitiotieraiteet Hietalahden rantaan.

Tehdystä anomuksesta myönsi[5]) Rahatoimikamari Hietalahden Osakeyhtiölle luvan puutavarain purkausta ja lastausta varten rakentaa Hietalahden rantaan raitiotien satamaradan lastausraiteilta yhtiön tehtaalle.

Lupa ikkunan rakentamiseen Oikokadun tonttia N:o 4 vastaan.

Sittekun Oikokadun tontin N:o 3 korttelissa N:o 22 omistaja, rakennusmestari Albert Ahlgren oli anonut Rahatoimikamarilta lupaa laittaa maini-

[1]) Rhkn pöytäk. 14 p. syysk. § 5. — [2]) S:n s:n 18 p. toukok. § 57. — [3]) S:n s:n 15 p. kesäk. § 31. — [4]) S:n s:n 8 p. kesäk. § 22. — [5]) S:n s:n 27 p. heinäk. § 16.

tulle tontille rakennettuun kivitaloon kuhunkin kerrokseen ikkunan kaupungin omistamaa, mutta Sedmigradskyn pikkulastekoululle luovutettua, samasa korttelissa olevaa naapuritonttia N:o 4 vastaan, ja Palotoimikunta vaaditussa lausunnossa oli selittänyt ei olevan mitään anomusta vastaan muistutettavaa suostui[1]) Rahatoimikamari puolestaan puheenalaisten ikkunain rakentamiseen anomukseen liitetyn piirustuksen mukaisesti.

Peruutettu kauppa koskeva tonttia N:o 11 Länsi-Satamakadun varrella korttelissa N:o 147.

Rahatoimikamarille ilmotettua, että rautatievirkamies O. M. Massinen, joka Kamarin toimittamassa huutokaupassa heinäkuun 7 p. 1904 oli huutanut tontin N:o 11 Länsi-Satamakadun varrella korttelissa N:o 147, mutta sittemmin ei ollut Kamarille jättänyt velkakirjaa 59,961 markan suuruisesta kauppasummasta, sekä jättänyt s. v. lokakuussa maksettavaksi langenneen vuotuismaksun suorittamatta, nyt oli jättänyt pesänsä konkurssiin, ja ettei konkurssipesä tahtonut esittää vaatimuksia kaupan päättämisestä, eivätka takausmiehet, joille oli tarjottu tilaisuus ottaa tontti omaan nimeensä asettamalla takuun kauppasumman suorittamisesta, halunneet tätä oikeutta käyttää päätti[2]) Rahatoimikamari siihen nähden että mainitusta tontista, sen asemaan ja laatuun katsoen, arveltiin uudessa huutokaupassa voitavan saada korkeampi hinta kuin Massisen siitä tarjooma, mainitun konkurssipesän kanssa tehdä sopimuksen kaupan purkamisesta sillä ehdolla ettei kaupungin eikä konkurssipesän puolelta tehtäisi mitään huutokauppatarjoukseen perustuvia vaatimuksia.

Lupa vesijohdon laskemiseen Pääskylänkadun tonttiin N:o 3.

Rahatoimikamarilta olivat Pääskylänkadun tontin N:o 3 omistajat anoneet saada laskea vesijohdon tähän tonttiin Itä-Viertotien tontin N:o 24 halki, jonka tontin samat henkilöt omistivat, ja päätti[3]) Kamari, kuultuaan Rakennus- ja Vesijohtokonttoreja, suostua tähän anomukseen.

Luvattomasti laitettuja rakennuksia Malmin tilalla N:o 43.

Saatuaan ilmotuksen siitä että kaksi rakennusta, jotka kivityömies M. Storkivi ja kuormaajuri K. Josefsson luvattomasti olivat rakentaneet Malmin huvilaalueelle N:o 43 ja jotka heidän Rahatoimikamarin syyskuun 1 p. 1904 tekemän päätöksen mukaan oli poiskorjattava ennen sanotun kuukauden loppua, edelleenkin olivat paikoillaan huolimatta siitä ettei lupaa niiden säilyttämiseen oltu hankittu, päätti[4]) Rahatoimikamari asianomaiselta syyttäjältä anoa kanteen nostamista mainittuja henkilöitä vastaan puheenalaisen luvattoman rakennusyrityksen johdosta.

Lupa rakennusten toisin sijottamiseen Humaliston huvilatontille N:o 3.

Tehdystä anomuksesta myönsi[5]) Rahatoimikamari puolestaan Humaliston huvilapalstan N:o 3 vuokraajalle, arkkitehti J. Ahrenbergille luvan

[1]) Rhkn pöytäk. 23 p. marrask. § 33. — [2]) S:n s:n 8 p. kesäk. § 35. — [3]) S:n s:n 17 p. elok. § 9. — [4]) S:n s:n 10 p. elok. § 9. — [5]) S:n s:n 21 p. syysk. § 23.

sijottaa toisin kaksi sanotulle huvilapalstalle rakennettavaksi aijottua rakennusta sillä ehdolla että hakijalle myönnetty rakennuslupa ei antanut hänelle mitään oikeutta vastedes ilman huutokauppaa lunastaa itselleen niitä tontteja, joille rakennukset lankeaisivat.

Hernesaarelle toimitettua estettyä rakennusyritystä koskeva valitus.

Rahatoimikamariin oli Maistraatti lausunnon antamista varten lykännyt Uudenmaan läänin Lääninhallituksen lähetteen helmikuun 27 p:ltä sen valituksen johdosta, jonka kalastaja Oskar Emil Pettersson oli Kuvernöörille tehnyt siitä että häntä oli estetty päättämästä kaupungille kuuluvalla Hernesaarella alottamaansa rakennustyötä, johonka hän oli hankkinut luvan Viaporin linnoituksen komentajalta. Antamassaan lausunnossa[1]) huomautti Rahatoimikamari, että mainittu Pettersson, joka ei edes ollut sanotun tilan vuokraaja, ei ollut hankkinut kaupungin viranomaisten lupaa rakennustyön suorittamiseen, jonka vuoksi hänen valituksensa, täysin aiheettomana, oli hylättävä.

Väliaikaisia sähkölennätinjohtopylväitä.

Rahatoimikamarilta oli Rautatiehallitus, ilmottaen että Rautatientorin varrella olevan uuden asemahuonerakennuksen takia oli tarpeellista siirtää ne venäläisen sähkölennätinlaitoksen johtolangat, jotka olivat johdetut mainitulle rakennukselle aijotun alueen yli, anonut lupaa saada kyseessäolevia sähköjohtoja varten rakennusajaksi väliaikaisesti pystyttää 3 kpl. pylväitä Suomalaisen teatterin länsipuolella kulkevalle kadulle sekä 2 kpl. pylväitä Kaisaniemen puistoon, kaikki oheenliitetyn asemapiirustuksen mukaan. Rahatoimikamari katsoi hyväksi suostua[2]) tähän anomukseen sillä ehdolla että mainitut pylväät pystytettiin Rakennuskonttorin saatua siitä ilmotuksen ja sen ohjeitten mukaisesti sekä että pylväät poistettiin rakennuksen valmistuttua.

Selitys Helsingin Sähkövalaistus-Osakeyhtiön valitusten johdosta.

Sittekun läänin Kuvernöörinvirasto oli vaatinut Rahatoimikamarilta selitystä niiden valitusten johdosta, joita Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiö oli tehnyt Kuvernöörille Maistraatin maaliskuun 8 p. 1905 antaman päätöksen johdosta, jolla päätöksellä sanottu yhtiö oli velvotettu poistamaan sentraalistaan asuntoosakeyhtiö »Majan» Kapteeninkadun varrella olevaan taloon johtamansa sähköjohdon, antoi Rahatoimikamari vaaditun selityksen[3]).

Sähkövalaistusjohtoja koskevia asioita.

Kaupunginvaltuuston siinä tarkotuksessa antaman valtuutuksen[4]) mukaan myönsi Rahatoimikamari seuraaville henkilöille luvan syyskuun 1 p:ään 1906 säilyttää pystyttämänsä sähköjohdot: eläinlääkäri Oskar

[1]) Rhkn pöytäk. 9 p. maalisk. § 15. — [2]) S:n s:n 7 p. jouluk. § 21. — [3]) S:n s:n 21 p. syysk. § 18 (Rhkn kirj. N:o 238 s. p.). — [4]) Katso yllä s. 63.

Lindströmille[1]) Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön Itä-Viertotien varrella olevasta voimasentraalista hakijan omistamaan 4 linjan talossa N:o 6 sijaitsevaan Kallion Ajokalutehtaaseen kulkevan ilmajohdon; insinööri Gottfrid Strömbergille[2]) 10:nnessä, 11:ssa ja 12:ssa kaupunginosissa omistamansa sähkö-ilmajohdot sekä sähköteknikko Otto A. Blomqvistille[3]) hänen aikasemmin kaupunkiin pystyttämänsä ilmajohdot. Edelleen myönsi Kamari Vakuutusosakeyhtiö Kalevalle[4]) erinäisillä ehdoilla luvan asettaa Helsingin Valaistusosakeyhtiön johtoverkosta maanalaisen haarajohdon yhtiön taloon Yrjönkadun N:o 4:ään. Sitä vastoin hylkäsi Kamari erinäiset muut anomukset saada mainitun valaistusosakeyhtiön johtoverkosta asettaa haarajohtoja.

Yleiset työt.

Selonteoksi vuoden kuluessa suoritetuista yleisistä töistä otetaan tähän seuraava Rakennuskonttorin toiminnastaan antama kertomus:

Rakennuskonttori.

Rakennuskonttorin henkilökunnassa ei ole vuoden kuluessa tapahtunut mitään muutosta.

Menot »ylimääräisistä insinööreistä ja piirustajista» nousivat 8,300 markkaan, — osotettu oli vain 8,000 markkaa.

1,500 markan määrärahasta »metsänvartijanapulaista ja metsän istutusta varten» käytettiin vuoden aikana 1,274 markkaa 87 penniä.

Kustannukset »aineksista ja apuripäivätöistä mittauksissa» nousivat vuoden kuluessa 11,380 markkaan 96 penniin, tarkotukseen asetetun arviosumman ollessa 10,000 markkaa.

Rakennukset ja tilukset.

Rakennusten ja tilusten »erinäisten korjauksien» määräraha oli 27,500 markkaa, mutta nousivat ne 8,141 markkaa 4 penniä kalliimmiksi riippuen siitä että vuoden kuluessa oli toimitettava useita edeltäaavistamattomia töitä. Niinpä m. m. pantiin Terveyshoitolautakunnan kehotuksesta kuntoon koleraparakit ja meni tähän työhön 5,007 markkaa 5 penniä, johon kuuluivat kokonaan pilalle menneiden vesi- ja viemärijohtojen uudestaan laskeminen, asfalttilattiain korjaus sekä ikkunain ja ovien kuntoonpano. Muista ylimääräisistä töistä mainittakoon: vesijohtoputkien uudestaan laskeminen taloon N:o 9 Vuorimiehenkadun varrella, jotka aikojen kuluessa ruoste oli kokonaan täyttänyt, ja nousivat kustannukset tästä 500 markkaan. Vihdoin pantiin uudestaan 2,000 markan kustannuksilla Katajanokan tavarasuojuksen N:o 2 lattia niiden laskeutumisten johdosta, joiden alaisena laituri ja suojuksen perustus oli ollut.

---

[1]) Rhkn pöytäk. 7 p. syysk. § 29. — [2]) S:n s:n 21 p. syysk. § 12. — [3]) S:n s:n 29 p. kesäk § 29. — [4]) S:n s:n 30 p. maalisk. § 10.

»Lumen y. m. kulettamista varten kaupungin taloista» osotetusta 4,300 markan määrärahasta meni erinäisiin töihin 4,149 markkaa 41 penniä.

»Marian sairaalan» korjauksesta nousivat kustannukset 17,792 markkaan 26 penniin laskettua 16,500 markkaa vastaan. Määrärahan yli meno aiheutui siitä että määrättyjen korjausten lisäksi täytyi panna uudestaan kirurgisen osaston operatsionihuoneen lattia, jonka vuoliaiset ja lankut olivat lahonneet pesuveden vaikutuksesta, jotapaitsi osa talousrakennuksen välikattoa, joka oli vahingoittunut ulkovesikaton vuodosta, myöskin korjattiin.

Määrärahasta »Hakasalmen huvilan rakennuksen korjaamiseksi» meni yli 2,564 markkaa 48 penniä siitä syystä että korjauksen aikana huomattiin joukko aavistamattomia korjaustöitä välttämättömiksi. Niinpä esim. täytyi kaikki suuren rakennuksen vesijohtotorvet korvata uusilla, ne kun olivat kokonaan ruosteen syömät. Sitäpaitsi täytyi kahden pienen rakennuksen tulisijat uusia sekä maaperässä oleva lattia panna uudestaan.

Kustannukset »Polisilaitoksen huoneustojen korjaamisesta» nousivat 9,753 markkaan 21 penniin 9,400 markan laskettua summaa vastaan.

»Ikkunaristikot, linoleumimatot ja erinäiset muutostyöt Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa» toimitettiin lasketuilla kustannuksilla.

»Raatihuoneen muutosta ja uutisrakennusta» varten oli arviolta myönnetty 70,000 markkaa, mutta nousivat näiden töiden kustannukset 101,273 markkaan 86 penniin. Kun Konttorille ei oltu annettu ohjeeksi mitään yksityiskohtaista kustannusarviota työtä toimitettaessa, ei Konttori myöskään voi varmuudella lausua mielipidettään näin suuresta määrärahan ylimenosta, kun kysymyksenalainen on, mutta otaksuu konttori että Raatihuoneen erinäisten hnoneustojen uudestaan sisustamisesta menevät kustannukset, kuten esim. Rakennuskonttorin entisen huoneuston kokonaan uudestaan sisustaminen ja uudestarakentaminen y. m. työt, eivät olleet ehdotuksessa otetut lukuun.

Määrärahat Kasarmintorille rakennettavaa kauppahallia ja Töölönkadun kansakoulua varten siirrettiin vuoteen 1906, koska näitä töitä ei päätetty vuoden kuluesssa.

12,000 markan määräraha »katujen ja yleisten paikkain erinäisiin korjauksiin» kului kokonaan aijottuun tarkotukseen.

Vuoden kuluessa laskettiin priima nupukivillä asfalttiin seuraavat kadut: kaupungin osuus Puutarhakatua, Unioninkadun ja Fabia- **Kadut ja yleiset paikat.**

ninkadun välillä, kustannus 6,757 markkaa 50 penniä, määräraha oli Smk 7,600: —; Itä-Heikinkadun jatko E. Esplanadikadusta Bulevardinkatuun, kustannus Smk 14,404: 69, määräraha Smk 16,000: —; ajotie yli Erottajan osotenumerosta 4 Bulevardinkatuun, kustannus Smk 10,795: 87, määräraha Smk 11,100: —; nousu Pitkälle sillalle, kustannus Smk 8,267: 39, määräraha Smk 8,600: —; Kauppatorin pohjoinen osa Helenankadun jatkon ja odotuspaviljongin välillä Linnalaiturilla, kustannus Smk 19,855: 05, määräraha Smk 20,000.

Kustannukset »Kauppatorin priima nupukivillä lasketun osan rakojen täyttämisestä asfaltilla» nousi Smk:aan 4,653: 97, määrärahan ollessa Smk. 5,300: —. Makasinirannan laskeminen sekunda nupukivillä ja mukulakivillä pitkin tavarasuojuksen sivua tuli 2,203 markkaa 85 penniä kalliimmaksi kun oli laskettu sen johdosta että oli pakko kaivaa sangen pitkä matka rantamuurin vierellä ja korvata siitä otettu maa sepelikivillä vastaisten laskeutumisten estämiseksi.

Jalkakäytävän laskeminen sekunda nupukivillä Länsi-Rannassa Tähtitorninvuoren vierellä toimitettiin lasketuilla kustannuksilla.

»Tukimuurin uudestaan rakentaminen Mikonkatua pitkin Vilhonkadun ja Kaisaniemen välille» toimitettiin pääasiallisesti lasketuilla kustannuksilla.

Samoin käytettiin »erinäisten aitojen uudestarakentamiseen ja korjauksien varalle» aiottu summa Smk 13,000 kokonaisuudessaan.

Sitävastoin kului »Katajanokan sillan laajentamiseen» aiotun 28,200 markan määrärahan yli Smk 6,189: 27. Syynä tähän oli osittain että pohjoinen salpaustoe, joka piti asettaa kanavan pohjaa siinä kohden peittävälle huokoiselle maaperälle, ei voitu saada kyllin tarkaksi, jonkatähden täytyi toimittaa alinomaista pumppuamista koko työajan, osittain että kustannusarviota laadittaessa oli oletettu että osa vanhoista pitkittäiskannattimista voitaisiin käyttää poikkikannattimiksi, mutta huomattiin niiden olevan siksi hauraat, ettei konttori uskaltanut niitä enää käyttää, vaan täytyi hankkia uudet kannattimet.

Kaikki 1905 vuoden menoarvioon otetut erinäisten katujen uutistyöt ja makadamiseeraukset tulivat vuoden aikana tehdyiksi siinä määrin kun ehdotuksessa oli ilmotettu ja, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta hiukan huokeammilla kustannuksilla kun kuhunkin työhön oli laskettu menevän.

Samoin ei ole myöskään erityistä muistuttamista kustannusarvioehdotuksiin otettuihin kaduntasotuksiin nähden, jotka kaikki suori-

tettiin kokonaan vuoden kuluessa sellaisilla kustannuksilla, jotka jokaisessa yksityisessä tapauksessa olivat tarkotukseen osotettua määrärahaa pienemmät.

Menot »erinäisistä ylläpitokustannuksista» nousivat 18,183 markkaan 72 penniin, määrärahan ollessa 15,000 markkaa. Kanavat ja viemäriojat.

Kustannukset »täydentämistöistä» nousivat ainoastaan Smk 74: 65 yli myönnetyn 3,000 markan määrärahan.

Seuraavien katujen alle laitettiin vuoden kuluessa uudet kanavat: Itäinen Viertotie osotenumerosta 45 Vilhonvuorenkatuun ja Torkkelinkadusta Haapaniemenkadun alaiseen kanavaan, määräraha Smk 42,900: —, kustannukset Smk 39,908: 08; Laivurinkatu osotenumerosta 29 Pietarinkatuun, määräraha Smk 5,100: —, kustannukset Smk 4,007: 88; Sirkuskatu osotenumerosta 5 Siltasaarenkatuun, määräraha Smk 6,500: —, kustannukset 4,181: 08; Saariniemenkatu osotenumerosta 6 Pitkänsillanrantaan, määräraha Smk 1,900: —, kustannukset Smk 1,334: 30, 5:es linja Itäisestä Papinkadusta Porthaninkatuun, määräraha 6,200: —, kustannukset Smk 7,380: 77; Fredriksberginkatu osotenumerosta 26 Pääskylänkatuun, määräraha Smk 14,900: —, kustannukset Smk 13,747: 75; Harjukatu osotenumerosta 6 Fredriksberginkatuun, määräraha Smk 3,400: —, kustannukset Smk 2,113: 87; Kaiunkatu osotenumerosta 3 Pohjoissatamaan, määräraha Smk 2,800: —, kustannukset Smk 3,692: 61; Alppikatu Wallininkadusta Kristinankatuun, määräraha Smk 5,750: —, kustannukset Smk 4,812: 18; sekä Malminkadun alle osotenumerosta 34 E. Rautatienkatuun, määräraha Smk 2,650: —, kustannukset Smk 2,257: 79. Useimmista näistä kanavatöistä on jälellä suurempia tai pienempiä säästöjä määrärahoista, lukuunottamatta määrärahoja »kanavasta 5:n linjan alle I. Papinkadusta Porthaninkatuun» ja »kanavasta Kaiunkadun alle osotenumerosta 3 Pohjoissatamaan», jotka ovat maksaneet edellinen Smk 1,180: 47 enemmän, pääasiallisesti riippuen siitä että louhittava massa tuli laskettua suuremmaksi ja jälkimäinen määräraha Smk 892: 61 enemmän, siitä syystä että Kaiunkadun alainen kanava täytyi ulottaa myöskin sanotun kadun viereiseen vanhaan mutakaatopaikkaan asti, joka täytyi siten kuivata jos mieli sitä käyttää varastopaikkana.

Erinäisiin teiden korjauksiin arviolta myönnetyn 10,000 markan määrärahan lisäksi käytettiin Smk 2,541: 87, jota vastoin kustannukset »erinäisten viertoteiden korjauksista» pääasiallisesti peitettiin osotetulla 15,000 markan määrärahalla. Tiet ja viertotiet.

5,500 markan määräraha »jalkakäytävää varten pitkin I. Viertotietä Kulmalankadusta Hermanninkaupunkiin nousi 654 markkaa 66 penniä korkeammaksi sitä syystä että tukimuuri pitkin viertotietä täytyi rakentaa osittain uudestaan, jotta uusi jalkakäytävä saisi tarpeellisen vakavuuden.

Satamat.

Viereisellä otsikolla menoarvioon otetut määrärahat olivat kaikki osotetut erinäisten siltain ja rantalaiturien korjaukseen kaupungin satamaalueella. Ja toimitettiin nämäkin työt lasketuilla kustannuksilla, lukuunottamatta »erinäisiä korjauksia» rannoissa y. m., joista korjauksista koituivat 2,203 markkaa 35 penniä osotettua 15,000 markan määrärahaa korkeammat kustannukset.

Puhtaanapitolaitos.

Määrärahoista »kaupungin kaatopaikkojen, makkien, käymäläin, yleisten paikkojen ja katuosain, kuin myöskin viertoteiden ja teiden ylläpitämiseksi» osottautuivat melkein kaikki riittämättömiksi, riippuen pääasiallisesti siitä että nämä määrärahat olivat liian niukasti lasketut, tyydyttääkseen niitä korkeita vaatimuksia, joita yleisö ja polisiviranomaiset asettavat yleiselle puhtaanapidolle.

Työkalusto.

7,000 markan määrärahasta »työkaluston ostamiseksi ja korjaamiseksi» käytti Rakennuskonttori Smk 6,691: 15. Sen yli nousivat kustannukset höyrypannun ostamisesta kuletettavaan pumppulaitokseen Smk:aan 2,681: 50, tarkotukseen osotetun määrärahan ollessa Smk 2,750: —.

Sekalaista.

Kustannukset »pesulaiturien, puumittojen, lyhtytolppain y. m. ylläpitämisestä» nousivat vuoden kuluessa Smk:aan 9,490: 30, nousten Smk 3,490: 30 yli arviolta myönnetyn määrärahan».

Kaupungin geodeetin toiminta.

Kaupungin geodeetti on vuoden kuluessa ollut mukana suorittamassa seuraavia Rakennuskonttorin johtosäännön 5 §:ssä mainittuja toimituksia, nimittäin:

81 tontinmittausta, 62 tontinarviota, 7 huvilan- ynnä muuta maankatselmusta, 65 kolmen vuoden katselmusta, 47 tarkastuskatselmusta, 6 lähtökatselmusta, 22 varastopaikkain ja kivilouhimoin arviota, 9 rajanseivästystä, 5 maankorkeuden mittausta, 3 uutisrakennuksen paalutusta ja 59 kivijalan katselmusta. Mainittu geodeetti on antanut: 16 mittauskirjan, 5 arviokirjan, 1 katselmuskirjan kopiota, 8 todistusta tonttikirjasta, 20 tilain, varastopaikkain y. m. karttaa ja sen ohessa sekä itse että sitä varten otettujen apulaisten kautta toimittanut kaikenlaisia Rakennuskonttorin ja kaupungin karttalaitoksen tarvitsemia geodeettisia töitä.

Kaupungin metsänhoito.

Kaupungin metsänkasvatuksen valvontaa varten käytetty metsänhoitomies, metsänhoitaja G. O. Timgren, on toiminnastaan vuoden kuluessa antanut seuraavan kertomuksen:

Mitään huomattavampia töitä ei tämän kertomusvuoden kuluessa ole kaupungin metsässä toimitettu.

Metsänviljelys.

Metsän viljelys on rajottunut 220 saarnen istuttamiseen Eläintarhaan ja muutamien koivujen Seurasaaren tien varrelle sekä 1,675 taimen uudelleen istuttamiseen taimitarhassa. Apuharvennusta on toimitettu nuorutamisalueilla Meilansin ja Greijuksen osissa 12 hehtaarin alalla. Senohessa on toimitettu lehtipuiden ja lehtipensaiden juurimista havupuiden tieltä pienillä alueilla Meilansissa, Greijuksessa ja Gumtähdessä.

Apuharvennukset.

Metsänpalot.

Metsänpalo sattui 4 päivänä heinäkuuta Eläintarhassa ja 9 päivänä samaa kuuta Meilansissa, mutta sammutettiin ne ennenkun tuli ehti saada aikaan mainittavampaa vahinkoa.

Kustannukset.

Kustannukset nousevat:

metsänjalostuksesta	Smk	14: —
taimitarhasta	»	104: 70
harvennuksesta ja raivaamisesta	»	535: 12
metsäpalon sammuttamisesta	»	6: 35
ylimääräisestä valvonnasta juhanuksen ja joulun aikana	»	386: 77
Yhteensä	Smk	1,046: 94

Vesijohdosta, sen laajentamisesta ja toiminnasta on Vesijohtokonttori antanut seuraavan kertomuksen:

Vesijohdon laajentaminen ja arvo.

	Smk.	p:iä
Vesijohdon pääoma-arvo 1904 vuoden lopussa	4,044,316	47
Vesimittarien osto	10,428	27
Vesijohto Antinkadun alitse Länsi-Heikinkadusta Abrahaminkatuun (putkien vaihto)	16,433	11
» Albertinkadun alitse Antin- ja Bulevardinkatujen välillä (osa lykätään)	2,741	28
» Ruoholahdenkadun ja Lapinlahdenkadun osan alitse Malminrinteen ja Hietalahdenkadun välillä (putkien vaihto)	17,924	66
» Unioninkadun alitse E. Esplanadin- ja P. Makasininkatujen välillä (putkien vaihto)	2,201	11
» Puutarhakadun alitse Vuori- ja Fabianinkatujen välillä (putkien vaihto)	1,929	34
» I. Viertotien alitse Vilhonvuorenkadulta Vallilan huvilaan N:o 1	11,255	57
» L. Viertotien alitse Eläintarhan portilta Humaliston huvilaan N:o 1	28,778	11
» Laivurinkadun alitse Tehtaan- ja Pietarinkatujen välillä	4,111	40
» Sirkus- ja Saariniemenkatujen alle Siltasaarella	10,514	55
» Fredriksberginkadun alitse Fleminginkadusta Pääskylänkatuun	11 832	07
» I. Viertotien alitse Käenkujan ja Waasankadun välillä	5,524	34
» Hakasalmenkadun osan alitse (putkien vaihto)	924	27
» Alppikadun alitse Wallininkadusta Kristiinankatuun	8,111	01
» V linjan osan alitse	8,573	17
» Malminkadusta E. Rautatienkadun N:oon 32	5,416	62
» Katajanokan kanavan alitse Katajanokalle	11,088	66
» vastaisen Kammionkadun alitse Töölössä	3,876	03
» » Humalistonkadun » »	5,563	73
Paloposteja ja sulkuranoja putkiverkossa	2,624	92
	4,214,168	69
Poistoa putkiverkosta	20.180	—
Vesijohdon pääoma-arvo 1905 vuoden lopussa	4,193,988	69

Asetettujen vesimittarien luku on lisääntynyt 66 ja oli vuoden lopussa 2,066, joista 6 oli yksityisten kuluttajain omia. Mittarien johtoaukon läpimitta näkyy seuraavasta erittelystä:

Johtoaukon läpimitta	7	13	20	25	30	40	50	75	100	150 mm.
Luku	2	185	665	474	287	228	163	46	7	9 kpl.

Samaten kuin edellisinä vuosina suoritettiin tänäkin vuonna vanhojen asfaltoimattomien 100 mm putkijohtojen uudestaanlaskemista osittain sellaisten katujen alle, jotka olivat laskettavat nupukivillä, osittain sellaisten, joissa paineen menetys pienen läpimitan takia oli iso, ja valittaessa kokoa otettiin huomioon vastaisten pääjohtojen tarpeet. Siten laskettiin osa Antinkadun alaista johtoa 305 mm putkilla ja Ruoholahdenkadun alaista 406 mm putkilla. **Putkiverkon uudestaan laskeminen.**

Aikasemmin 11:n kaupunginosan korttelin N:o 343 halki laskettu 305 mm putkijohto siirrettiin Viertotielle ja 205 mm yhdistysjohto laskettiin saman tien alle Vilhonvuorenkadusta Vallilaan. Jotta voitaisiin välttää niitä suuria louhimistöitä, jotka olisivat tulleet tarpeen, jos tämä johto olisi laskettu Sörnäisten rautatien alitse, laskettiin ne Rautatiehallituksen suostumuksella sillan alle I-rautoihin ripustettuun, ulkopuolelta peltillä katettuun puulaatikkoon. Jäätymistä vastaan on johto siten suojattu, että sen ympärille kiedottiin huopaa ja olkipuneita, jonka jälkeen laatikko täytettiin puuhiilimurskalla. L. Viertotien alle laskettiin 406—203 mm. läpimittainen johto Eläintarhan portilta Humaliston huvilaan N:o 1, ja myönnettiin vuoden kuluessa — etukäteen 1906 vuoden menosäännöstä — määrärahoja kahta tästä johdosta lähtevää haarajohtoa varten, joista toinen kulkisi rakenteella olevaan Töölön kansakouluun ja toinen vastaisen Humalistonkadun alitse Humaliston huviloihin N:oihin 15, 16 ja 17. Viimemainitusta johdosta takaavat huvilain omistajat tuloa vesimaksuista 6 % perustamispääomasta.

Kun Katajanokan kanava pohjiaan myöten oli kuivattava kanavan yli kulkevan sillan uudestaan rakentamista varten katsoi konttori sopivan tilaisuuden tarjoutuvan laskemaan uutta Katajanokalle vievää johtoa, joten vedensaanti, jota tähän asti ainoastaan yksi putkijohto oli välittänyt, turvattaisiin. Valtuusto myönsi tähän tarvittavat varat.

Muita laskettuja johtoja on katsottava putkiverkon laajennukseksi.

Vuoden kuluessa on uusia sulkuventtiilejä ja paloposteja laitettu sellaisiin paikkoin, joissa niitä on ollut liian harvassa. **Uusia sulkuventtiilejä ja paloposteja.**

Poistoa pääoma-arvosta.

Putkien vaihdosta aiheutuvat pääomaarvon poistot nousevat seuraaviin määriin:

Antinkatu	Smk	7,800: —
Ruoholahdenkatu	»	3,780: —
Unioninkatu	»	1,250: —
Puutarhakatu	»	980: —
Hakasalmenkatu	»	460: —
Itä-Viertotie	»	4,940: —
Fredriksberginkatu	»	970: —
Yhteensä	Smk	20,180: —

Laskettuja ja nostettuja vesijohtoputkia.

Vuonna 1905 maahan laskettujen ja nostettujen vesijohtoputkien pituus ja läpimitta ynnä palopostien ja sulkuranojen luku näkyvät seuraavasta taulusta:

	406 mm putkea m	305 mm putkea m	203 mm putkea m	152 mm putkea m	127 mm putkea m	102 mm putkea m	Palopostejа kpl.	Sulkuranoja kpl.
Putkienvaihto Antinkadun alla	—	201	—	579	—	—	—	4
» Ruoholahden- ja Lapinlahdenkatujen alla	341	—	5	—	—	—	1	3
» Unioninkadun alla	—	—	—	125	—	—	—	1
» Puutarhakadun »	—	—	—	—	97	—	—	—
» Hakasalmenkadun »	—	—	—	46	—	—	—	1
Vesijohto Albertinkadun »	—	30	—	—	—	—	1	—
» I. Viertotien »	—	206	186	—	—	—	1	2
» Fredriksberginkadun »	—	—	—	172	164	14	3	4
» V linjan »	—	122	—	—	90	—	2	3
» Alppikadun »	—	—	172	—	—	—	1	—
» Sirkus- ja Saariniemenkatujen »	—	—	—	329	—	42	3	3
» Laivurinkadun »	—	—	—	—	167	—	1	1
» Malminkadun »	—	—	—	170	—	—	2	—
» Katajanokalle	—	105	—	4	—	—	1	3
» L. Viertotien »	282	—	203	—	—	—	5	5
» Töölön Kammionkadun »	—	—	—	186	—	—	3	1
» » Humalistonkadun »	—	—	—	253	—	—	2	1
Sekalaisia täydennyksiä	—	—	—	—	42	13	2	6
Yhteensä	623	664	566	1,864	560	69	28	38
Maasta kaivettuja tai hylyksi jätettyjä	—	279	—	40	6	1,379	—	—
Lisäys	623	385	566	1,824	554	—	28	38
Vähennys	—	—	—	—	—	1,310	—	—

Putkiverkon pituus sekä siihen asetettujen palopostien ja sulkuranojen luku näkyy seuraavasta taulusta: Putkiverkon pituus.

	583 mm putkea m	533 mm putkea m	457 mm putkea m	406 mm putkea m	305 mm putkea m	203 mm putkea m	152 mm putkea m	127 mm putkea m	102 mm putkea m	76 mm putkea m	51 mm putkea m	Yhteensä putkea m	Palopostejа kpl.	Sulkuranoja kpl.
31 p. jouluk. 1904.....	92	15	4,193	3,119	9,059	7,108	13,458	6,373	27,666	1,919	2,655	75,613	550	554
Lisäys v. 1905.....	—	—	—	623	385	566	1,824	554	—	—	—	3,952	28	38
Vähennys v. 1905.....	—	—	—	—	—	—	—	—	1,310	—	—	1,310	—	—
31 p. jouluk. 1905.....	92	15	4,149	3,742	9,444	7,674	15,282	6,927	26,356	1,919	2,655	78,255	578	592

Putkiverkon keskimääräinen läpimitta on 180,0 mm.

Vuoden lopussa oli käytännössä: 16 julkista käymälää, varustettuina vesisuihkulla, 4 vesiallasta (joista kahdessa oli laitteet veden lämmittämistä varten), 48 vedenottopaikkaa puistojen ja 6 katujen kastelemista varten, 33 vedenottopaikkaa laitureilla laivojen varustamista varten vedellä, 14 keskeytyvää ja 16 alati juoksevaa vapaakaivoa ja juomavedenheittäjää, 4 suihkukaivoa (paitsi kahta yksityisen omistamaa, joihin kaupunki hankki veden), sekä 2 vesipainehissiä. Kaupungin taloista ja laitoksista oli 36 varustettuina vesijohdolla.

Hallinto, käyttö ja sekalaista. Vesijohdon hallinto ja käyttö.

	Smk.	p:ä	Smk.	p:ä
Vesijohtokonttori.				
Yksi insinööri, palkkiota ja matkarahoja	8,385	92		
Yksi assistentti	4,800	—		
Yksi kirjanpitäjä	3,600	—		
Kirjurin- ja piirustusapulainen ja konttoripoika	3,567	—		
Vuokra, lämmitys, siivous ja valaistus	1,939	07		
Tarverahoja	2,323	33	24,615	32

Vedennosto.				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, puolet palkkiota	1,350	—		
Yksi ensimäinen koneenkäyttäjä, palkkiota	1,800	—		
Yksi toinen s:n s:n	1,500	—		
Yksi puhdistaja s:n	1,000	—		
Lämmittäjä- ja apuripäivätyöt	828	28		
Polttoaineita höyrypumppulaitokseen ja konehuoneen lämmitys, öljyä, vanua ja sekalaista	5,630	83		
Polttoaineita konemiehistön asuntoihin	425	30		
Turbiinipumppulaitoksen korjaus ja kunnossapito	2,289	38		
Höyrypumppulaitoksen » » »	1,030	74		
Vesirännin » » »	146	80		
Konemiehistön asuntojen » » »	972	22	16,973	55
Siivilöiminen.				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, toinen puoli palkkiota	1,350	—		
Siiviläin jäädyttäminen ja kuoriminen, ynnä hiekan pesu, kärryttäminen ja täyttäminen	11,989	72		
Siiviläaltaan N:o I betonoiminen	4,251	56		
Siiviläallasten korjaus	700	48		
Aitausten »	1,802	—		
Työkalujen korjaus ja sekalaista	500	—		
Polttoaineet pumppukaivoihin	288	—	20,881	76
Putkiverkko.				
Palopostien ja vedenottopaikkain hoito	8,588	—		
Putkiverkon korjaus ja kunnossapito	1,980	72		
Palopostien ja sulkuranain korjaus ja kunnossapito	2,984	38		
Hylyksi jätettyin tai nostettujen putkijohtoin poisto	20,180	—	33,733	10
Vesisäiliö.				
Yksi säiliönvahti, palkkiota	500	—		
Vanhemman vesisäiliön katon uudestaanlaskeminen, $^1/_3$ koko pintaa	4,571	66		
Vesisäiliön sähköllä käyvän vedenkorkeudenosottajan ja vahdin asunnon korjaus ja kunnossapito	1,491	71	6,563	37
Vesimittarit.				
Vesimittarien korjaus ja tarkistus (vähentämällä tästä kertyneet maksut)	4,313	99		
Vesimittarien lukeminen ja tulosten käsittely	8,332	93	12,646	92

Sekalaista.				
Mittauksia ja tutkimuksia	1,500	—		
Palovakuutusmaksuja, veroja Helsinginpitäjään ja telefonimaksuja	3,245	33		
Hevosallasten vedenlämmityslaitosten käyttö ja hoito	2,358	45		
Vanhankaupungin siivilä- ja suojelusalueen vuokra, siitä vähennettynä kaupungin alivuokraajilta kertyneet maksut	700	—		
Istutustöitä Vanhassakaupungissa	105	50		
Maksulippujen jakamiskustannukset	700	—		
Jatkettuja vesijohtoveden puhdistuskokeita ja pohjavesitutkimuksia	21,900	72	30,510	20
Työpaja.				
Yksi työmestari, palkkiota	1,800	—		
Päivätöitä yksityisten töihin	34,823	65		
Tarveaineet » »	53,020	53		
Työpajan työkalujen korjaus	2,000	—		
Aitausten korjaus sekä työpajarakennuksen kunnossapito	600	—	92,244	18
Yhteensä	—	—	238,168	40

Vesijohtokonttori-nimisen otsikon alla olevat menot ovat palkkoja ja tarverahoja vesijohdon laajennuksen, käytön, kunnossapidon ja hallinnon valvontaa sekä vesimaksujen ja vesijohtotöiden suorittamisesta tulevain korvausten maksunpanon varten. Vesijohtokonttori.

Konttoritöitä oli vuoden kuluessa 120 toimituskirjaa, 113 kirjettä, 5,725 maksulippua kulutetusta vedestä sekä 2,209 laskua työpajan toimittamista töistä.

Vuoden kuluessa nostetun veden määrä on 2,595,017 kuut. m, mikä on viime vuoden määrää 186,988 kuut. m eli n. 7,8 % suurempi. Höyrypumppulaitosta käytettiin 24 päivänä yhteensä 406 tuntia, vähempäin turbiinipumppujen korjausten, toisessa pumpussa syyskuussa sattuneen akselin katkeamisen sekä marras- ja joulukuussa kertyneen jääsohjon takia. Vedennosto.

Taulu pumppulaitoksen käytöstä v. 1995.

Kuukausi	Turbiinipumppulaitos				Höyrypumppulaitos			Summa m³	Nosto vuorokaudessa		
	Pumppu N:o	Tunteja	Lyöntejä	m³	Tunteja	Lyöntejä	m³		Keskim. m³	Enintään m³	Vähint. m³
Tammikuu ..	I II	574 573	454,744 451,404	203,883	—	—	—	203,883	6,577	8,783	4,391
Helmikuu ..	I II	535 537	422,322 422,077	189,974	—	—	—	189,974	6,785	7,677	4,640
Maaliskuu ..	I II	572 598	460,086 474,087	210,189	—	—	—	210,189	6,780	7,783	4,563
Huhtikuu....	I II	574 588	412,640 421,455	187,671	—	—	—	187,671	6,256	7,520	3,870
Toukokuu ..	I II	655 649	506,595 500,138	226,515	—	—	—	226,515	7,307	8,371	4,581
Kesäkuu	I II	611 592	499,448 477,147	219,734	—	—	—	219,734	7,324	8,796	4,160
Heinäkuu....	I II	622 606	494,216 479,275	219,035	2	3,693	590	219,625	7,085	8,366	4,216
Elokuu	I II	470 466	380,429 374,943	169,959	187	325,655	52,040	221,999	7,161	9,191	4,431
Syyskuu	I II	638 529	532,596 437,024	218,165	91	107,828	17,231	235,396	7,847	8,731	5,202
Lokakuu	I II	648 514	543,340 428,786	218,728	101	114,619	18,316	237,044	7,647	9,556	5,198
Marraskuu ..	I II	562 602	460,684 510,477	218,511	3	5,501	879	219,390	7,313	9,450	4,104
Joulukuu	I II	580 573	482,159 480,698	216,643	22	43,519	6,954	223,597	7,213	8,389	4,470
Koko vuonna	—	13,868	11,106,700	2,499,007	406	600,815	96,010	2,595,017	7,110	9,556	3,870

Vedenkulutus vuorokautta kohti oli keskimäärin 7,110 kuut. m (= 82,3 sek. l), enin Lokakuun 30 p. s. o. päivää ennen suurlakon alkua, 10,000 kuut. m (= 115,7 sek. l), vähin huhtikuun 23 p., 3,870 kuut. m (= 44,8 sek. l).

Nostokustannus oli keskimäärin 0,65 penniä kuut. m:ltä vettä.

Vedensiivilöiminen.

Siivilöimiskustannus on 6 markkaa 38 penniä neliömetriltä siiviläpintaa ja 0,81 penniä kuutiometriltä vettä.

Siiviläin puhdistus toimitettiin 42 kertaa, niinkuin seuraavasta taulusta näkyy:

Puhdistettuja siivilöimisaltaita	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu
I	1	—	—	1	2	—	—	—	—	1	1	—
II	—	—	1	1	1	—	1	—	1	—	1	—
III	—	1	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—
IV	—	—	—	1	2	1	—	1	—	1	—	1
V	—	—	1	1	1	1	—	1	1	1	—	1
IV	—	1	—	1	1	1	1	—	1	1	—	1
Yhteensä	1	2	2	6	8	4	3	2	4	5	2	3

Eri siiviläin käyntiaika oli koko vuodelta: N:o I:n — 215, N:o II:n — 309, N:o III:n — 314, N:o IV:n — 302, N:o V:n — 295 ja N:o VI:n — 297 vuorokautta. Keskimääräinen käyntiaika kahden puhdistuksen välillä taas oli: N:o I:n — 36, N:o II:n — 51, N:o III:n — 45, N:o IV:n — 43, N:o V:n — 37 ja N:o VI — 37 eli kaikkien siiviläin 41 vuorokautta. Pisin käyntiaika ($^{7}/_{11}$ 04—$^{7}/_{2}$ 05), 92 vuorokautta, oli siivilällä N:o III sekä ($^{22}/_{11}$ 04 —$^{22}/_{2}$ 05) samoin 92 vuorokautta siivilällä N:o VI, lyhin ($^{16}/_{4}$—$^{30}/_{4}$), 16 vuorokautta, siivilällä N:o I.

Jään vahvuus oli avoimissa siivilöissä enintään 63, katetuissa 19 cm. Alin ilmanlämpö oli — 27° C, alin lämpömäärä katetuissa siivilöissä — 2,0° C.

Vuoden kuluessa varustettiin avoin siivilä N:o I samallaisella betonisisustuksella, kuin aikasemmin siivilät N:ot II ja III, joten nyt kaikki avoimet siivilät ovat kokonaan sisältä betonoidut. Tämän työn yhteydessä tyhjennettiin ja puhdistettiin koko siiviläallas. Muissa siivilöissä kaivettiin ja täydennettiin hiekka entiseen tapaan.

Muut tiedot siiviläin käytöstä ja sen tuloksista antaa seuraava taulu:

Taulu siiviläin käytöstä vuonna 1905.

Kuukausi	Siiviläalaa käytännössä m²			Siivilöimisnopeus mm tunnissa			Läpikuultavuus, cm						Veden bakteriopitoisuus tutkittiin, kertaa	Bakteripesäkkeitä oli 1 cm³:ssä vesijohtovettä yli 100, kertaa	Siivilöimisen kautta poistettiin bakteripesäkkeitä keskim. %
							Jokivesi			Vesijohtovesi					
	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Keskimäär.	Enintään	Vähintään	Keskimäär.	Enintään	Vähintään			
Tammikuu ..	2,717	2,805	2,610	101	130	65	61	62	59	75	75	75	4	2	96,4
Helmikuu ..	2,652	2,805	2,610	107	123	74	52	62	39	75	75	75	5	4	93,5
Maaliskuu ..	2,840	2,925	2,610	100	121	65	41	52	32	75	75	70	4	4	97,1
Huhtikuu ..	2,708	2,925	2,610	96	116	62	25	48	5	65	75	42	12	11	96,3
Toukokuu ..	2,656	2,925	2,142	116	158	74	28	42	9	69	75	45	13	13	95,7
Kesäkuu	2,139	2,262	1,947	143	186	81	50	52	43	75	75	75	10	0	88,7
Heinäkuu ..	2,022	2,142	1,947	147	179	82	49	55	40	75	75	75	4	0	65,1
Elokuu	2,199	2,610	1,947	136	179	86	34	46	9	69	75	55	3	3	93,4
Syyskuu	2,712	2,925	2,610	121	137	83	34	47	17	70	75	63	4	1	95,8
Lokakuu	2,740	2,925	2,610	117	136	74	25	48	10	58	75	40	4	4	93,4
Marraskuu ..	2,642	2,923	2,610	115	151	66	41	55	9	70	75	35	3	2	86,3
Joulukuu	2,830	2,925	2,610	106	129	66	36	53	16	62	75	40	5	4	74,6
Koko vuonna	2,571	2,925	1,947	117	186	62	40	62	5	70	75	35	71	38	94,5

Kuten taulusta näkyy oli siivilöimisnopeus keskimäärin 117 mm tunnissa ja oli ainoastaan noin 23 % pumppujen käyntiajasta alle 100 mm.

Siivilöimisen kautta on jokiveden bakteripitoisuus keskimäärin vähentynyt 94,5 % ja läpikuultavuus enentynyt 75 %, jonka ohessa on huomautettava että se kone, jolla veden läpikuultavuutta mitataan, ei osota suurempaa määrää kuin 75 cm, mutta että vesijohtoveden läpikuultavuus usein on noussut sitä enempään.

Jokiveden lämpömäärä oli keskimäärin 7,0 enintään 23,0 ja vähintään 0,2° C sekä suunnilleen yhtäpitävä Vanhassakaupungissa siivilöidyn veden lämpömäärän kanssa.

Putkiverkko. Vuoden kuluessa korjattiin 6 putkenkatkeamaa eli yksi aina 12 kilometrin putkenpituutta kohti.

Suurempia korjauksia tehtiin 68 palopostiin ja sulkuranaan, pienempiä melkein joka päivä. Palopostien hoito maksoi vuotta ja kappaletta kohti keskimäärin noin 5 markkaa 42 penniä. Putkiverkon ja siihen kuu-

luvain laitosten koko kunnossapitokustannus, poistot siihen luettuna nousee 431 markkaan 7 penniin kilometrilta putkenpituutta ja 1,36 penniin kuutiometriltä vettä.

Vesisäiliö puhdistettiin kaksi kertaa ja oli tällöin säiliössä oleva vähin vesimäärä noin 750 kuut. m. Vanhemman vesisäiliön katon viimeisen kolmanneksen sijaan pantin uusi kyllästytetyistä laudoista tehty sekä rautaisiin kannattimiin nojautuva katto. Vesisäiliö.

Korjattujen ja tarkistettujen vesimittarien luku oli 617 eli noin 30 % koko lukumäärästä. Vuoden kuluessa toimitettiin noin 25,000 eri vesimittarin lukemista. Juoksevat menot mittareista olivat vuodelta ja kappaleelta 6 markkaa 12 penniä kunnossapidosta ja lukemisesta sekä 10 markkaa 58 penniä korkoa ja poistoa eli kaikkiaan 16 markkaa 70 penniä. Kertyneet vuokrat taas ovat keskimäärin 12 markkaa 72 penniä vuodelta ja kappaleelta. Vesimittarit.

Vuonna 1904 tarkastettiin 4 mittaria asianomaisten kuluttajain pyynnöstä, jolloin yksi osotti 0,15 % liian vähän ja kaksi 1,2 ja 2,35 % liian paljon. Yksi osotti kokonaan väärin, syystä että tarkistusreijät olivat rikkojen tukkomia. Keskimäärin osottivat kaikki vuoden kuluessa koetetut mittarit noin 1,4 % liian vähän.

Tietoja niiden töiden rahallisesta tuloksesta, joita työpaja on toimittanut yksityisille henkilöille taikka vesijohtoon kuulumattomille kunnallislaitoksille, antaa seuraava likimääräinen laskelma: Työpaja.

	Smk.	p.	Smk.	p.
Tulot.				
Tuloja vuonna 1905 toimitetuista töistä	—	—	115,439	95
Menot.				
Yksi työnjohtaja, palkkiota	1,800	—		
5,5 % poistoa ja korkoa työpaja- ja makasiinirakennuks.	2,018	75		
Työpajarakennuksen korjaus ja kunnossapito y. m.	600	—		
Työpajan työkalujen korjaus ja kunnossapito	2,000	—		
Varastokorko ja palovakuutusmaksut	4,000	—		
Työkoneiden poistoa ja korkoa	434	—		
	10,852	75		
3/4 tästä yksityisiä töitä varten (loput kaupungin)	8,139	56		
Päivätöitä yksityisten töihin	34,823	65		
Tarveaineita yksityisten töitä varten	53,020	53		
Laskulanketteja, kirjoja, kustannuksia laskumääräin perimisestä	1,000	—		
Mahdollisia maksuttomia korjauksia varten varataan	1,000	—		
Saatavain korkoihin ja mahdollisesti huomaamatta jääneisiin menoihin	1,956	21	99,939	95
Saldo puhdasta voittoa	—	—	15,500	—

Työpajan vuoden kuluessa toimittamain yksityisten johdonyhdistämisten luku on 89 seuraavain erikoistietojen mukaan:

Johtoaukon läpimitta:	55	30	40	50	75	100	mm
	8	20	22	27	10	2	kpl.

Vesijohdon työväestö ja työpalkat.

Paitsi vakinaisesti palveluksessa olevaa henkilökuntaa (9 kapp.), jolla on kuukausipalkka, vastaava koko vuodelta 26,085 markkaa 92 penniä, sekä urakoitsijain työmiehiä, on vuoden kuluessa enintään 185, keskimäärin 115 ja vähintään 74 henkeä ollut vesijohdon työssä ja nousee heidän yhteenlaskettu palkkauksensa 138,386 markkaan 33 penniin. Kymmentuntisen päivätyön keskikustannus pääasiallisimmissa ammateissa näkyy seuraavista tiedoista, joissa sulkumerkkien sisällä olevat numerot osottavat päivätöiden lukua: rakennusmestari ja työnjohtajat (1,178) — 7,60, kuorma-ajurit (1,586) — 7,45, muurari (220) — 5,54, seppä (296) — 5,00, sorvari (312) — 5,00 kirvesmiehet (733) — 4,90, mittarinlukijat (1,212) — 4,30, viilaajat (1,640) — 4,46, putkenlaskijat (4,531) — 4,57, valuri (230) — 4,69, apurit (18,973) — 3,26, yövahdit (1,171) — 2,13, vedenmyyjät (1,013) — 2,26, puhdistaja (342) — 2,96.

Kaikkiin vesijohtokonttorin toimesta tehtyihin töihin meni seuraavat kustannukset:

Vesijohdon laajennukseen	Smk	169,852: 22
Sen käyttöön, kunnossapitoon ja korjaukseen	»	125,744: 22
Sijoitustöihin	»	92,244: 18
Yhteensä	Smk	387,840: 62

Nämä kustannukset jakaantuvat seuraavasti:

Palkkoja	Smk	26,085: 92
Päivätöitä	»	138,386: 33
Urakka- ja tinkitöitä	»	31,109: 68
Rakennuskonttorin toimittamia töitä, laskun mukaan	»	31,465: —
Tarveaineita ja sekalaista	»	160,793: 69
Yhteensä	Smk	387,840: 62

Kustannukset jokaisesta nostetusta kuutiometristä vettä ovat: Kustannukset m³:ltä vettä.

Jos ainoastaan siivilöimiskustannukset otetaan lukuun ..	0,81	penniä
Jos tähän lisätään pumppuamiskustannukset	1,46	»
Jos tähän lisätään putkiverkon hoidon ja kunnossapidon kustannukset.....	2,76	»
Jos tähän lisätään vesijohtokonttorin kustannukset.....	3,71	»
Jos tähän lisätään vesimittarien kustannukset.....	4,19	»
Jos tähän lisätään muut käyttö- ja kunnossapitokustannukset (paitsi työpajan kustannuksia)	5,62	»
Jos tähän lisätään 5 % perustamispääomalle	13,70	»
Jos tähän lisätään 1 % poistoa perustamispääomasta.....	15,62	»

Tulo jokaisesta kuutiometristä vettä näkyy seuraavasta: Tulo m³:ltä vettä.

Kertyneitä vesimaksuja	Smk	494,948: 85	
Tulo hevosaltaista	»	2,196: 29	
Korotus vesimaksujen suorituksen myöhästymisestä	»	1,092: 03	498,237: 17
Vesimittarien vuokria	»		26,291: —
	Yhteensä Smk		524,528: 17

joten keskitulo jokaiselta nostetulta kuutiometriltä vettä on 20,21 penniä. Tulot vedestä ja mittarein vuokrista olivat yhteensä 43,130 markkaa 94 penniä suuremmat kuin vuonna 1904 ja 56,928 markkaa 17 penniä suuremmat kuin 1905 vuoden tulo- ja menoarviossa otaksuttu määrä.

Kuluttajia oli vuoden lopussa 1,452 ja niiden luku on vuoden kuluessa lisäytynyt 35. Vedenkäyttäjät ja vedenkulutus.

Maksettavaksi pantu kulutus eri kaupunginosissa nousi seuraaviin määriin:

I kaupunginosa	177,429	kuut. m
II »	265,539	»
III »	106,118	»
IV »	248,498	»
V »	146,724	»
VI »	92,008	»

VII kaupunginosa	184,309	kuut. m.
VIII »	80,755	»
IX »	14,070	»
X »	84,119	»
XI »	92,784	»
XII »	104,538	»
Jakamattomat maa-alueet	189,461	»
Yhteensä	1,786,352	kuut. m

Keskimäärin on jokaisesta myydystä kuutiometristä vettä kertynyt 27,89 penniä vesimaksuja ja 1,47 penniä mittarienvuokria, eli yhteensä 29,36 penniä.

Koska nostettu vesimäärä oli 2,595,017 ja myyty 1,786,352 kuutiometriä, on ero 808,665 kuutiometriä, joka 15,72 pennin yksikköhinnan mukaan vastaa 26,313 markan 47 pennin arvoa ja johon kuuluu vedenmenekki tulensammuttamiseen, yleisiin mukavuuslaitoksiin, hevosaltaihin ja vapaakaivoihin, katujen ja istutusten kastelemiseen, sekä vuotanut ja mittareissa merkitsemättä jäänyt vesi.

Vesijohdon bruttosäästö.

Työpajan käyttö mukaan luettuna on vesijohdon bruttosäästö vuonna 1905 ollut 401,799 markkaa 72 penniä. Jos tähän lisätään yllämainittu yleisiin tarpeisiin käytetyn veden arvo, niin nousee määrä 528,113 markkaan 19 penniin ja jos tästä vähennetään korkoa ja poistoa perustamispääomasta (4,193,988: 69) ja juoksevasta ainesvarastosta (204,759: 85) sekä kalustosta (54,530: 67) 6 % eli 267,196 markkaa 75 penniä, niin on jäännös 260,916 markkaa 44 penniä, mikä, lukuunottamatta sen pääomaksi muutetun tappion korkoa, jolla vesijohtoa käytettiin sen ensimmäisinä 6 à 7 toimintavuotena, on 1905 vuoden puhdas voitto.

Vesimaksujen alennuksia.

Vuoden kuluessa myönnetyt ohjesäännön mukaiset alennukset suuremmasta kuin 125 kuutiometrin kulutuksesta vuosineljännekseltä sekä yksityisten serviisijohdosta vuotanut vesi nousevat yhteensä 40,956 markan 75 pennin määrään.

Yksityisten johtojen sulkeminen.

Yksityisen serviisijohdon sulkemiseen siitä syystä ettei vedenkulutusmaksuja tai korvausta työpajantöistä oltu suoritettu ryhdyttiin 2 kertaa yhteensä 151 markan 82 pennin maksumäärästä, kummallakin kertaa tarkotetulla seurauksella. V. 1904 suljetuista johdoista on kaksi vielä avaamatta ja on tätä vastaava suorittamatta oleva määrä 1,001 markkaa 39 p:iä.

Vedenkorkeus Vantaan joessa oli, tulvakanteen verrattuna, v. 1905 seuraava: Vedenkorkeus Vantaan joessa.

Kuukausi	Keskimäär. m	Enintään m	Vähintään m
Tammikuu	+ 0,16	+ 0,33	+ 0,00
Helmikuu	+ 0,14	+ 0,22	+ 0,08
Maaliskuu	+ 0,18	+ 0,50	+ 0,08
Huhtikuu	+ 0,63	+ 1,46	+ 0,20
Toukokuu	+ 0,49	+ 1,22	+ 0,16
Kesäkuu	+ 0 08	+ 0,17	+ 0,02
Heinäkuu	+ 0,02	+ 0,10	— 0,10
Elokuu	+ 0,18	+ 0,66	+ 0,04
Syyskuu	+ 0,17	+ 0,44	+ 0,10
Lokakuu	+ 0,53	+ 0,85	+ 0,11
Marraskuu	+ 0,45	+ 1,03	+ 0,21
Joulukuu	+ 0,30	+ 0,54	+ 0,12
Koko vuodelta	+ 0,28	+ 1,46	— 0,10

Jäänlähtö alkoi huhtikuun 24 p., jolloin vedenkorkeus oli 1,46 m. yli tulvakannen.

Jatkettuihin vesijohtoveden puhdistuskokeisiin ja pohjavesitutkimuksiin on vuoden kuluessa maksettu 21,900 markkaa 72 penniä. Vesijohtoveden puhdistus ja pohjavesitutkimuksia.

Nämä menot voidaan jakaa seuraavasti:

Koelaitos Vanhaankaupunkiin veden kemiallista puhdistusta varten	Smk.	15,100: 72
Puhdistuskokeiden käyttökustannukset ja sekalaiset laitoksen korjaukset	»	700: —
Pohjavesitutkimukset	»	5,500: —
Muut kustannukset	»	600: —
Yhteensä	Smk.	21,900: 72

Koelaitokseen kuuluu kolme eri sekotus- ja kerrostusallasta, kukin sisältävä noin 12 kuut. m., sekä hiekkasiivilä, joka sulkuventtiilin avulla voidaan jakaa kahteen osaan, joista kuitenkin ainoastaan toista voidaan käyttää siivilöimiseen. Hiekkasiivilän pinta on 51,2 vast. 21,9 neliömetriä. Tarpeellisia käsittelyjä varten on joukko sulkuranoja ja läppiä, joiden avulla sekä kerrostumisaikaa että siivilöimisnopeutta voidaan muuttaa.

Koko laitos on louhittu vuoreen ja sisustettu betonilla sekä rapattu sementtiruukilla ja varustettu päällysrakennuksella kaksinkertaisista lautaseinistä sahajauho-täytteellä. Lämmitys toimitetaan rautakaminan avulla.

Laitoksen valmistuttua heinäkuun alussa pantiin se käytäntöön ja valvoi puhdistusta lähinnä maisteri Allan Zilliacus. Myöhemmin syksyllä, marraskuussa, kun Vantaan-joen vesi oli hyvin sakeata, tehtiin vielä koe, mutta näistä kahdesta kokeesta ei vielä voida tehdä mitään johtopäätöksiä.

Valmistavia pohjavesitutkimuksia toimitettiin koko Viikin latokartanon ja Tikkurilan välisellä alueella. Tätä tarkotusta varten pistettiin suuri joukko 50 mm. takorautaputkia vettä sisältäviin maakerroksiin ja puhdistettiin putket valelemalla niitä vedellä. Sittekun putkien korkeus oli määrätty, mitattiin vedenkorkeus niissä, joten saatiin selville pohjaveden absoluutinen korkeus kussakin putkessa. Yhteen sovittamalla nämä mittaukset alueesta tehtyyn karttaan, on vihdoin saatu yleiskatsauksellinen kuva pohjavesivirtojen suunnista ja kaltevuussuhteista, ja voidaan, jos se katsotaan tarpeelliseksi, panna alulle lopulliset tutkimukset virtojen ko'on y. m. selville saamiseksi. Syystä että se pohjaveden määrä, joka mahdollisesti oli saatavissa, likimääräisten laskelmain mukaan oli verrattain vähäinen ja kustannukset sen kokoamisesta nousivat sangen suuriksi ei kuitenkaan toimitettu lopullisia tutkimuksia, vaan lykättiin kysymys pohjavesitutkimusten jatkamisesta tai siitä oliko koetettava siivilöimisen kautta saada keinotekoista pohjavettä, Tukholmassa asuvain asiantuntijain, rakennuspäällikön A. O. Alrutzin ja professori J. G. Richertin käsiteltäväksi. Tämän johdosta kävi insinööri Skog marraskuussa näiden asiantuntijain luona, tutkien samalla erinäisiä ruotsalaisia vesijohtolaitoksia. Asiantuntijain vastaus ei kuitenkaan ole vuoden kuluessa ehtinyt saapua.

---

b) *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevia asioita.*

Kaupungin menot ja tulot.

Kaikki tiedot kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1905 sekä vertailu vahvistetun meno- ja tuloarvion ja todellisen tilinpäätöksen välillä ynnä selonteko kaupunginrahaston tilasta vuoden lopussa saadaan tätä varten laadituista taululiitteistä.

Kaupungin irtain kalusto.

Hankkimalla eri lautakunnilta, hallituksilta ja konttoreilta tietoja vuoden kuluessa tapahtuneista kaupungin irtaimen omaisuuden muutoksista, on tämän omaisuuden kalustokirjaa täydennetty ja esitetään yhteenveto mainitusta kalustokirjasta edempänä taululiitteissä.

Niissä kaupunginrahaston katsastuksissa, jotka kunnallisasetuksen säännöksen mukaan on säädetyssä järjestyksessä toimitettu joka neljännesvuosi, samaten kuin niissä ylimääräisissä katsastuksissakin, jotka Rahatoimikamarin vuonna 1878 tekemän päätöksen mukaan kaksi Rahatoimikamarin jäsentä on toimittanut, ei ole ollut mitään syytä muistutuksiin. Kaupunginrahaston katsastukset.

Helmikuun 2 p:nä asianomaisessa järjestyksessä toimitetussa obligatsionien arvonnassa joutuivat seuraavat numerot lunastettaviksi [1]): Obligatsionien arvonta.

Helsingin kaupungin 3 1/2 prosentin lainasta vuodelta 1898

Sarja litt. B à 2,000 m:kaa N:ot 38, 133, 252.
» » C à 1,000 » » 216, 220, 251, 397, 435, 506,
» » D à 500 » » 188, 259, 373, 376, 465, 510, 589, 670, 746, 763, 776, 784, 787, 810, 887, 911, 1,098, 1,148, 1,149, 1,157, 1,194,

Helsingin kaupungin 4 prosentin lainasta vuodelta 1900

Sarja litt. B à 2,000 m:kaa N:ot 318, 491, 589,
» » C à 1,000 » » 707, 762, 823, 1,006, 1,050, 1,053,
» » D à 500 » » 1,236, 1,283, 1,513, 1,566, 1,567, 1,568, 1,749, 1,883, 2,332, 2,342, 2,363, 2,390.

Kesäkuun 5 p:nä toimitetussa obligatsionien arvonnossa lankesivat seuraavat numerot lunastettaviksi [2]):

Helsingin kaupungin 4 prosentin lainasta vuodelta 1902

à 500 markkaa N:ot 349, 541, 605, 671, 674, 749, 1,265, 1,501, 1,708, 1,725, 1,877, 2,048, 2,195, 2,274, 2,288, 2,304, 2,448, 2,490, 2,500, 2,637, 2,640, 2,768, 2,821, 2,922, 3,641, 3,805, 3,926, 4,031, 5,024, 5,379, 5,399, 5,409, 5,603, 5,660, 5,671, 5,727, 5,748, 5,798, 5,979, 6,110, 6,228, 6,478, 6,542, 7,278, 7,320, 7,388, 8,688, 8,781, 8,818, 9,017, 9,026, 9,256, 9,282, 9,622, 9,641, 9,670, 10,090, 10,173, 10,520, 10,584, 10,652, 10,678, 10,877, 10,981, 11,003, 11,070, 11,581, 12,124, 12,185, 12,202, 12,258, 12,366, 13,211, 13,407, 13,417, 13,436, 13,894, 13,903, 14,006, 14,056, 14,919, 15,190, 15,219, 15,502, 15,712, 15,942, 15,953.

[1]) Rhkn pöytäk. 9 p. helmik. § 38. — [2]) S:n s:n 8 p. kesäk. § 39.

Marraskuun 1 p:nä toimitetussa obligatsionien arvonnassa tulivat seuraavat N:ot lunastettaviksi [1]):

Helsingin kaupungin 5 prosentin lainasta vuodelta 1876.

Sarja litt.	A à	1,000	markkaa	N:ot	28, 34, 42, 50, 254, 300, 311, 313, 434, 439.
» »	B à	500	»	»	112, 184, 187, 235, 296, 362, 449, 580, 620, 640, 684, 694, 778, 780, 800, 882, 895, 912, 935, 965, 978, 1,122, 1,144, 1,151, 1,177, 1,260, 1,285, 1,347, 1,444, 1,483, 1,484, 1,489.
» »	C à	200	»	»	7, 85, 103, 185, 299, 315, 320, 424, 464, 472, 511, 521, 544, 550, 592, 607, 657, 688, 702, 744, 784, 797, 798, 994, 1,010, 1,044, 1,120.

Helsingin kaupungin 4 1/2 prosentin lainaa vuodelta 1882.

Sarja litt.	A à	3,000	markkaa	N:ot	1, 20, 24, 54, 82, 138.
» »	B à	1,000	»	»	8, 121, 173, 186, 238, 252, 274, 275, 302, 309, 325, 331, 340, 404, 407, 408, 411, 485, 487, 495, 497, 539, 570, 584, 592, 595, 638, 641.
» »	C à	500	»	»	57, 120, 134, 166, 199, 214, 234, 280, 282, 297, 301, 359, 367, 428, 442, 450, 476, 483, 492, 511, 539, 552, 579, 615, 656, 662, 665, 740, 745, 768, 771.

Helsingin kaupungin 4 1/2 prosentin lainaa vuodelta 1892.

Sarja litt.	A à	5,000	markkaa	3,600	kruunua	N:ot	115, 236.
» »	B à	1,000	»	720	»	»	261, 406, 408, 415, 442, 486, 1,208, 1,393, 1,476.
» »	C à	500	»	360	»	»	81, 267, 288, 427, 750, 752, 781, 901, 907, 1,316, 1,598, 1,625, 1,630, 1,664, 1,901, 1,936, 1,958.

[1]) Rhkn pöytäk. 9 p. marrask. § 3.

Selonteoksi kaupungin tuloa tuottavista oikeuksista otetaan tähän seuraava Liikennekonttorin antama kertomus liikenne- y. m. maksujen kannosta sekä Konttorin toiminnasta:

Tulot.

Vuodelta 1905 nousevat kaupungille kannetut määrät kaikista maksuista, joista selonteko kuuluu konttorille, Smk:aan 769,873: 63, korkein summa yhdeltä vuodelta mitä tähän asti on esiintynyt. Mainittu määrä nousee Smk 38,221: 40 eli 5,2 % yli edellisen vuoden velotuken sekä Smk 84,873 yli 1905 vuoden tuloarviossa lasketun summan. Verrattuna velotukseen vuodelta 1904 osottavat tuulaakimaksut 9,810 markan 8 pennin eli 4,2 % lisäyksen, liikennemaksut 27,988 markan 45 pennin eli 5,7 % ja makasiinivuokrat 1,193 markan 77 pennin eli 28,5 % lisäyksen, jotavastoin mittausmaksut ovat vähenneet 770 markalla 90 pennillä.

Yleinen varastomakasiini.

Ylläesitettyihin summiin sisältyvät myös maksut kaupungille yleisessä varastomakasiinissa talletetuista tavaroista ja nousivat ne 88,808 markkaan 55 penniin, josta tuulaakimaksua 43,004 markkaa 30 penniä ja liikennemaksuja 45,804 markkaa 25 penniä, tämäkin korkein määrä koko sinä aikana kun tullikäsittely on siellä tapahtunut, ja on se 9,079 markkaa 3 penniä eli 11,4 % suurempi kun vastaava summa vuodelta 1904.

Kauto.

Konttorissa velotettujen maksujen kantoon nähden voidaan tyydytyksellä mainita että ne ovat edelleenkin tulleet niin säännöllisesti että ainoastaan 1,3 % koko summasta on tarvinnut jättää uloshaettavaksi. Viimeksikuluneen vuoden vaihteessa maksamattomista 16,420 markasta 26 pennistä on suurin osa jo maksettu.

Nelivuotiskaudelta 1901—04 on nyt maksamatta yhteensä Smk 598: 85, josta summasta ei enää ole mainittavia maksuja odotettavissa.

Konttorin työt.

Ilmoituskirjoja, joiden nojalla velottaminen tapahtuu, oli vuosina 1905 — 62,912 kappaletta, joista 12,293 kuuluu postin kautta saapuneihin tavaroihin. Vaikka postin kautta saapuneista tavaroista annettujen ilmoituskirjain luku nousee 20 % kirjain koko luvusta, ei kaupungille tuleva velotettu summa viimemainituista tavaroista ole enemmän kun 2,6 % koko vuoden kuluessa velotetusta summasta. Noin 47 % postikirjoista ei jokaisesta sellaisesta kirjasta velotettu summa noussut 50 penniin. Samalla on huomautettava että sittenkun postipakettimaksu aina 5 kg:n painoisiin asti muutamia vuosia sitten melkoisesti alennettiin, on tavaratuonti postin kautta melkoisesti noussut. Tällaisista tavaroista kaupungille tulevat maksut nousivat vuodelta 1905 noin 23 % korkeammiksi kun vuonna 1904.

Ylöskannon menot.

Oheenliitetyistä tauluista näkyy miten velotus ja ylöskanto jakautuvat vuoden kullekin kuukaudelle. Menot konttori- ja muulle konttorin alaiselle henkilökunnalle, tarverahat, kalusto konttoriin ja pakkahuoneesen sekä myös konttorihuoneuston, pakkahuoneen ja muiden tullihuoneesen yleisön täytettäväksi luovutettujen huoneustojen valaistus nousivat vuodelta 1905 43,028 markkaan 63 penniin, siitä Smk. 41,535: 25 määrärahassa III. 4. »Liikennekonttori» sekä Smk. 1,693: 38 määrärahassa XVI. 4. s. 19.» »Sekalaisia menoja». Määrär. III. 4., joka vuosirahasäännössä on laskettu Smk:si 41,740: — on siis säästetty Smk. 204: 75. Määrärahasta XVI. 4. s. 19, josta konttorin käytettävänä on ollut Smk. 800: — vast. 500: — on edellisestä säästetty Smk. 83: 37, jota vastoin jälkimäisestä on käytetty Smk. 276: 75 yli määrän riippuen siitä 1905 vuoden menoarviota tehtäessä aavistamattomasta seikasta että muutamia suolamittoja oli vuonna 1905 hylätty, jonka tähden oli heti hankittava 4 uutta suolamittaa, jotka maksoivat Smk. 345: —. Yhteenlaskettuna ovat konttorin käytettäviksi annetut määrärahat kuitenkin jättäneet säästöä Smk. 11: 39».

Tuulaaki ylämaan kaupunkeihin menneistä tavaroista.

Ylämaan kaupungeissa kannetusta Helsingin kaupungille tulevasta tuulaakista kertyi yhteensä 6,237 markkaa 49 penniä eli 1,762 markkaa 51 penniä vähemmän kuin tämän vuoden tulosäännössä on laskettu.

Satamakonttorin kanto.

Satamakonttorissa maksettavaksi pantujen maksujen määrästä annetaan tieto erityisesti laadituissa taululiitteissä. Tässä mainittakoon ainoastaan seuraavaa:

Satamakapteenille ja Satamakirjurille tuleva kantoprosentti.

Vuoden kannosta, joka 40 ja 60 prosentin vähennyksellä kaupungissa säännöllisesti käyvistä höyrylaivoista, on 228,395 markkaa 2 penniä, on tullut Satamakapteenille 4 % 8,567 markkaa 90 penniä, Satamakirjuri J. G. M. Hjelt-vainajan leskelle 495 markkaa 49 penniä sekä v. t. Satamakirjurille 646 markkaa 49 penniä, tehden molemmille viimemainituille 0,5 % kannosta.

Parmaajat, pakkaajat ja runsimiehet.

Voimassa olevan 10 p:nä huhtikuuta 1888 annetun Helsingin kaupungin liikennetaksan mukaan, joka säätää että Satamakonttoriin on otettava määrätty luku valantehneita parmaajia, jotka toimittamastaan mittauksesta itse saavat kantaa heille tulevan palkkion, oli vuoden kuluessa asetettuna yksi vanhin ja kaksikymmentä parmaajaa ja oli heidän toimintansa seuraava: mitattu 49,811 syltä halkoja à 30 penniä syleltä = Smk 14,943:30 sekä 4,015 syltä halkoja à 20 penniä = Smk. 803: — eli yhteensä Smk. 15,746: 30, joka jaettuna kahdellekymmenelle yhdelle tekee keskimäärin Smk. 749: 82 kullekin.

Pakkausta ja runsausta varten oli Satamakonttorissa kaksi henkilöä, joiden oli velvollisuus muun muassa tarvittaessa toimittaa näitä töitä ja vuoden kuluessa runsattiin 628 tynnyriä tervaa, mikä 15 pennin mukaan tynnyriltä teki Smk. 94: 20 eli kahdelle jaettuna Smk. 47: 10 kummallekin.

Kaupungin tilinpäätöksen julkaiseminen saksan- ja ranskan kielillä.

Rahatoimikonttorin esityksestä päätti [1]) Rahatoimikamari, että yhteenveto kaupungin tilinpäätöksestä oli julkaistava saksan- ja ranskankielillä ensi sijassa vuodelta 1904 ja sittemmin vuosittain lähetettäväksi niille ulkomaalaisille pankkilaitoksille, jotka ovat välittäneet kaupungin obligatsionilainoja.

Muutettu Helsingin kaupungin obligatsionien lunastuspaikka.

Rahatoimikamarille oli saapunut ilmotus että Berlinissä oleva »Bank für Handel und Industrie» oli ottanut huolekseen toiminimi Rob. Warschauer & C:on tehtävät Helsingin kaupungin obligatsionilainoihin nähden; Kamari päätti [2]) vastauskirjelmässä ilmottaa hyväksyneensä tämän muutoksen.

Vesijohtotöiden taksan alentaminen.

Vesijohtokonttorin esitykseen erinäisiä vesijohtotöitä varten vahvistetun taksan alentamisesta suostui [3]) Rahatoimikamari.

Muutettu kiinnitys Kone- ja sillanrakennusosakeyhtiön tontteihin.

Sittekun Kone- ja Sillanrakennusosakeyhtiön puolesta oli tehty anomus sellaisesta muutoksesta kaupungin ottamiin kiinnityksiin yhtiön tontteihin N:oihin 6 ja 8 Itä-Viertotien, 3 Haapaniemenkadun ja 9 Sörnäisten Rantatien varrella, että kaupungin saatava kunkin mainitun tontin lunastuksesta kiinnitettäisiin yhteisesti kaikkiin näihin tontteihin, katsoi Kamari hyväksi suostua tähän anomukseen ehdolla että kaupungilla edelleenkin olisi ensimäinen kiinnitys puheenalaisiin tontteihin.

Kiinnityksen jälemmäksi siirtäminen.

Kaupunginvaltuuston Rahatoimikamarille antaman valtuutuksen [4]) nojalla suostui [5]) Rahatoimikamari siihen että Lääkärien sairaalaosakeyhtiölle Suomen kaupunkien Hypoteekkikassasta myönnetty 85,000 markan suuruinen kuoletuslaina, kiinnitettäessä sitä yhtiön taloihin ja tontteihin Laivurinkadun N:oihin 21, 23 ja 25 kortelissa N:o 185 saataisiin siirtää kaupungin tavanmukaisen maksamattoman kauppasumman vakuudeksi omistaman ensimäisen kiinnityksen edelle.

Lupa Gumtähden allodialisäteritilan kiinnittämiseen vuokrasopimuksen vakuudeksi.

Osakeyhtiö G. J. Sundberg, joka kauppakirjalla heinäkuun 1 p:ltä oli Konsuleilta K. Stockmann ja Werner Söderström sekä lääketieteentohtori Matti Äyräpäältä ostanut vuokra-oikeuden kortteliin N:o 9 Hermanin I etukaupungissa, lukuunottamatta siitä lohkottuja tontteja N:oja

---

[1]) Rhkn pöytäk. 6 p. huhtik. § 27. — [2]) S:n s:n 23 p. toukok. § 1. — [3]) S:n s:n 9 p. maalisk. § 23. — [4]) Katso 1904 v. kert. s. I 16. — [5]) Rhkn pöytäk. 13 p. heinäk. § 19.

1 ja 2, oli Rahatoimikamarilta anonut lupaa saada hakea kiinnitystä Gumtähden allodialisäteritilaan erään mainitusta korttelista syyskuun 4 p. 1891 tehdyn vuokrasopimuksen vakuudeksi; tähän anomukseen Kamari suostui [1]).

Insinööri A. Skogin matka-apuraha.

Vesijohtokonttorin ilmotettua että Konttorin toimittamat pohjavesitutkimukset kaupungin ympäristöissä olivat päätetyt, myönsi [2]) Rahatoimikamari tarvittavan määrärahan antaakseen vesijohtoinsinöörille tilaisuutta tehdä Tukholmassa asuville asiantuntijoille selkoa tutkimusten tuloksista.

Pidätetty manttaalikirjurin palkkio.

Saatuaan Rahatoimikonttorilta tiedon siitä että kaupungin kappale 1904 vuoden henkiluetteloa oli vaillinainen, käski [3]) Kamari Konttoria pidättämään manttaalikirjurin koko maksamatta olevan palkkion, kunnes henkiluettelo oli täydennetty.

Sijaispalkkio hallintarkastusmies A. J. Björkholmille.

Sittekun kaupungin Rantatorilla olevan kauppahallin tarkastusmies A. J. Björkholm, joka sairauden takia oli ollut pakotettu kuukauden ajan olemaan poissa toimestaan ja palkkaamaan sijaisensa, oli Rahatoimikamarilta anonut että kaupunki myöntäisi hänelle korvaukseksi tästä menosta yhteensä 84 markkaa 50 penniä, katsoi Rahatoimikamari hyväksi [4]) suostua tähän anomukseen, ja oli puheenalainen meno merkittävä konttoon XII. 1. Sekalaisia kustannuksia.

Määräraha manttaalikirjurin huoneuston siivoukseen y. m.

Manttaalikirjurin esityksestä myönsi [5]) Rahatoimikamari tarpeellisia varoja manttaalikirjurin huoneuston siivoamiseen, lämmitykseen ja valaistukseen.

Työkalujen ja tarveaineiden myynti.

Rakennuskonttorin lähetettyä Rahatoimikamarille luettelon erinäisistä kelpaamattomista, konttorin kalustokirjoihin merkityistä työkaluista ja tarveaineista kehotti [6]) Kamari Rakennuskonttoria tarjoamaan nämät tavarat julkisella huutokaupalla.

Kaartinpataljoonan normaalikellon osto.

Rakennuskonttorin puoltolauseella päätti [7]) Rahatoimikamari kaupungin laskuun ostaa hajotetun Henkivartioväen kolmannen Suomen tarkampujapataljoonan omistaman normaalikellon 200 markan hinnasta.

Lisätty luku myötäjäiskirjeitä n. k. Demidoffin rahastosta.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä ja Rahatoimikonttorin puoltavan lausunnon mukaisesti päätti [8]) Rahatoimikamari, että n. k. Demidoffin rahastosta toistaiseksi annettaisiin vuosittain 12 myötäjäiskirjettä, kukin 500 markkaa.

---

[1]) Rhkn. pöytäk. 31 p. elok. § 7. — [2]) S:n s:n 26 p. lokak. § 33. — [3]) S:n s:n 2 p. marrask. § 28. — [4]) S:n s:n 15 p. kesäk. § 15. — [5]) S:n s:n 28 p. syysk. § 28. — [6]) S:n s:n 30 p. marrask. § 26. — [7]) S:n s:n 7 p. syysk. § 17. — [8]) S:n s:n 9 p. marrask. § 11.

Korvaus työläiselle kaupungin töissä sattuneesta ruumiinvammasta.

Vesijohtokonttorin esityksesti ja Valtuuston antaman valtuutuksen nojalla päätti [1]) Rahatoimikamari hankitun selvityksen johdosta siitä, että työmies Karl Wikman oli kuollut tapaturman johdosta, joka oli kohdannut häntä kaupungin laskuun tehdyssä työssä, ja katsoen siihen mitä asiassa muutoin oli ilmennyt, joulukuun 5 p. 1895 työnantajan vastuunalaisuudesta työläistä kohdanneesta ruumiinvammasta annetun lain 10 §:n mukaisesti myöntää mainitun Wikmanin jälkeenjättämälle leskelle Anna Lovisa Wikmanille ja tyttärelle Anna Sally Wikmanille vuotuista vahingonkorvausta, edelliselle 20 % ja jälkimäiselle 10 % Karl Wikmanin siten menettämää vuotuista työnansiota eli niin muodoin molemmille yhteensä 216 markkaa vuodessa, laskettuna heinäkuun 4 p:stä 1905 leski Wikmanin nautittavaksi niin kauan kuin hän pysyy naimatonna ja tyttären kunnes täyttää viisitoista vuotta.

Kirvesmies Herman Nykäsen samassa tarkotuksessa tekemän anomuksen hylkäsi [2]) sitä vastoin Rahatoimikamari.

Laurellin stipendirahasto.

Aksel Fredrik Laurellin stipendirahastosta käytettävänä oleva korko 95 markkaa jaettiin [3]) tältä vuodelta täkäläisten Ruotsalaisen realilyseon ja »Privata svenska läroverket»-nimisen koulun välillä.

c) *Erinäisiä muita Rahatoimikamarin käsittelemiä asioita.*

Kiinteistökirjan täydennys.

Luetteloa kaupungin kiinteästä omaisuudesta täydennettiin vuoden kuluessa merkitsemällä kaupungin kiinteistökirjoihin kaikki muutokset, jotka vuoden varrella oli kiinteistöjen käyttämisessä sattunut.

Vakuusasiakirjain tarkastus.

Kaupungin vakuusasiakirjat tarkastettiin kaksi kertaa vuoden kuluessa ja sattuneissa tapauksissa ryhdyttiin tarvittaviin toimenpiteisiin kaupungin oikeuden säilyttämiseksi.

Kaupungin oikeuden valvominen oikeudenkäynneissä, konkursseissa ja taksoitusasioissa y. m.

Paitsi niissä tapauksissa, jolloin Rahatoimikamari asianomaisten viranomaisten vaatimuksesta antoi ainoastaan selityksen, valvottiin Rahatoimikamarin toimesta kaupungin puhevaltaa tuomioistuimessa niissä asioissa, missä kaupunki oli asianosaisena tai sillä muuten oli jotakin etua valvottavana.

Hankittuja ja uusittuja kiinnityksiä.

Yhteensä 27 tapauksessa hankki Rahatoimikamari kiinnityksen tontteihin ja rakennuksiin, nimittäin 25 tapauksessa tehdyistä vuokrasopimuksista ja 2 tapauksessa myytyjen tonttien kauppahintaa vastaavista velkakirjoista.

[1]) Rhkn pöytäk. 21 p. jouluk. § 30. — [2]) S:n s:n 19 p. lokak. § 6. — [3]) S:n s:n 6 p. huhtik. § 28.

Hyväksyttyjä takaussitoumuksia.

Vuoden kuluessa hyväksyi Rahatoimikamari 50 takaussitoumusta tehdyistä vuokrasopimuksista, 1 hankinnasta, 41 myytyjen tonttien kauppahinnan suorittamisesta ja 1 takaussitoumuksen kestikievarin- ja kyydinpidon urakasta.

Hyväksyttyjä rakennuspiirustuksia.

Yhteensä 23 tapauksessa hyväksyi Rahatoimikamari sinne annettuja piirustuksia kaupungin vuokramaille tehtäväksi aiottuihin rakennuksiin ja entisten muutoksiin, nimittäin 3 rakennusyritykseen Kalliossa, 2 Siltasaarella, 1 Daalissa, 1 Eläintarhan huvilaalueella, 2 Sirpalesaarella, 1 Merisatamassa, 1 Hermannissa, 1 Saariniemellä, 2 Humalistossa, 1 Toukolassa, 2 Meilansissa, 1 Roosavillassa, 1 Hietanokalla, 1 Skällarn-saarella, 1 Sörnäisissä N:ot 17—22, 1 Taipaleessa sekä 1 Töölön sokeritehtaan alueella.

Lausunto koskeva muistutettuja terveydellisiä epäkohtia Fredriksbergin huvilakaupungissa.

Sittekun Maistraatti Rahatoimikamarin joulukuun 15 p. 1904 tekemän ilmotuksen johdosta, että Helsingin kaupungille kuuluvalla, mutta toisen hallittavalla maalla Helsingin pitäjässä sijaitsevassa Fredriksbergin huvilakaupungissa vallitsi erinäisiä terveydellisiä epäkohtia, tammikuun 18 p. oli läänin Kuvernööriltä anonut että Helsingin pitäjän kunnallislautakunta joulukuun 22 p. 1879 terveyshoidosta Suomessa annetun K. asetuksen 27 §:n säädöksen mukaan velvotettaisiin viipymättä ryhtymään toimenpiteisiin mainittujen epäkohtain poistamiseksi, ja Helsingin pitäjän kunnallislautakunta oli antanut siltä vaaditun selityksen asiassa, oli Rahatoimikamari, jolle asiakirjat oli lausunnon antamista varten lykätty, anonut Terveyshoitolautakunnan lausuntoa asiassa. Tämän annettua lähetti [1]) Kamari sen oman lausuntonsa ohella Maistraattiin.

Lupa vesijohtotöiden suorittamiseen.

Tehdystä anomuksesta ja Vesijohtokonttorin lausunnon mukaisesti myönsi[2]) Rahatoimikamari tehtailija K. G. Tirkkoselle luvan suorittaa erinäisiä vesijohtotöitä sillä ehdolla että hakija noudatti Helsingin Vesijohtokonttorin ohjesäännön sisältämiä säädöksiä.

Kestikievari- ja kyydinpitooikeuden luovuttaminen.

Sittekun Rahatoimikamari sen johdosta että aika, joksi kaupungin kestikievari- ja kyydinpito oli annettu nykyiselle tämän oikeuden haltijalle, oli päättyvä kesäkuun 1 p., kuulutuksella oli kehottanut halullisia jättämään Kamariin tarjouksia tämän oikeuden vuokralle ottamisesta kolmen vuoden ajaksi, ja kaksi tarjousta oli jätetty, hyväksyi [3]) Rahatoimikamari herra K. Toivosen jättämän tarjouksen, missä vuotuinen korvausmäärä oli merkitty 300 markaksi hevoselta.

---

[1]) Rhkn pöytäk. 30 p. marrask. § 10 (Rhkn kirje N:o 274 s. p.). — [2]) S:n s:n 28 p. jouluk. § 14. — [3]) S:n s:n 2 p. helmik. § 10.

Tiedustelu koskeva asevelvollisuuskutsuntain huoneustoa.

Sittekun läänin Kuvernööri Maistraatin kautta oli Rahatoimikamarilta vaatinut ilmotusta siitä, olisiko mahdollisesti käytettävänä huoneusto tulevassa kesäkuussa toimitettavia asevelvollisuuskutsuntoja varten, päätti[1]) Rahatoimikamari vastaukseksi tähän tiedusteluun ilmottaa ettei Kamari voinut tätä tarkotusta varten luovuttaa mitään sopivaa huoneustoa.

Helsinginpitäjän kihlakunnanoikeuden päätös kalastaja K. A. Liljebergiä vastaan nostetussa jutussa.

Sittekun Rahatoimikamari oli saanut tiedon Helsinginpitäjän käräjäkunnan Kihlakunnanoikeuden helmikuun 8 p. antamasta päätöksestä Rahatoimikamarin Toukolasta kotosin olevaa kalastaja G. A. Liljebergiä vastaan nostamassa jutussa, jossa vaadittiin Liljebergin velvottamista Helsingin kaupungille suorittamaan ne rahamäärät, mitkä hän useamman vuoden kuluessa oli kantanut kauppaneuvos A. Eklöf'iltä Porvoossa, vuokrana niistä Gumtähden vesialueen osista, mitkä Liljeberg oli sallinut käyttää puutavarain varastopaikkana, ja mainitusta päätöksestä oli käynyt selville että Kihlakunnanoikeus esitetyillä perusteilla oli hylännyt puheenalaisen kanteen, mutta kuitannut oikeudenkäyntikulut asianosaisten kesken, päätti[2]) Rahatoimikamari että päätöstä vastaan varattu veto oli jatkettava K. Turun Hovioikeudessa.

Anomus työajan lyhentämisestä kaupungin töissä.

Sittekun kaupungin palveluksessa olevain työläisten valitsema komitea Rahatoimikamarille jättämässään kirjelmässä oli anonut sellaista muutosta työajassa, että työ lauantaisin ja pyhäaattoina saisi päättyä kl:o 2 i. p., viikkopalkkaa vähentämättä, päätti [3]) Rahatoimikamari, hankittuaan Rakennuskonttorin, Vesijohtokonttorin ja Valaistuslaitoksen hallituksen lausunnot, suostua tähän anomukseen, kuitenkin siten, että työpalkka laskettiin ainoastaan todellisen työajan mukaan.

Savenmyyntilupa.

Sittekun Maistraatilta oli anottu lupa puutarhuri G. Utkinille, joka satunnaisella vuokralla hallitsi Pikku-Fjälldal-nimistä tilaa, mainitulta alueelta myydä Suomenmaalaisen Tykkiväkirykmentin tarpeihin 100 kuormaa savea, katsoi [4]) Rahatoimikamari, jolle tämä anomus lykättiin, hyväksi suostua tähän anomukseen erinäisillä Rakennuskonttorin ehdottamilla ehdoilla.

Tavaran säilyttäminen kaupungin tavaravajaan.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [5]) Rahatoimikamari kauppias Aksel Holmströmille luvan samaa vuokraa vastaan, joka oli voimassa yleiseen tavaramakasiiniin nähden, kahden kuukauden ajan säilyttää kaupungin tavaravajassa erään ruisjauhomäärän.

---

[1]) Rhkn pöytäk. 12 p. tammik. § 9. — [2]) S:n s:n 6 p. huhtik. § 15. — [3]) S:n s:n 22 p. kesäk. § 26. — [4]) S:n s:n 25 p. toukok. § 63. — [5]) S:n s:n 12 p. kesäk. § 17.

Toimitettuja katselmuksia.

Paitsi erinäisiä katselmuksia ehdotuksen tekemistä varten tilojen vuokralle antamisesta ja varastopaikkain, kivilouhimoin y. m. tilapäisestä vuokralle antamisesta määräsi [1]) Rahatoimikamari, että vuoden kuluessa seuraavat tilat olivat tarkastettavat n. k. kolmivuotiskatselmuksilla nimittäin: Vanhankaupungin värjärintontti, Annebergin, Arabian ja Sofielundin huvilat, Sörnäisten niemi litt. A, B, tehdastontti N:o 20 Fleminginkadun varrella, Kallio N:ot 2, 17, 19, 27 ja 29 2:n linjan varrella, N:ot 18, 20, 21, 22, 24, 26 ja 28 3:n linjan varrella, sekä N:ot 14, 16, 17, 22 ja 24 4:n linjan varrella, N:o 1 Castréninkadun ja N:o 19 Alppikadun varrella, Eläintarhan huvilat N:ot 1—7, 8 b, 13, 14, Leppäsuon puutarhapalsta, Perheasuntohuvila, s:n työväenasunnot, Länsi-Kaivopuiston palstat N:ot 2 ja 3, Hesperian tehdastontti, Töölön sokeritehtaan alue, Kammio, Tallbacka, Hummelvik, Miramar, Kinnekulle, Humaliston palstat N:ot 18—21, Rajasaaren N:o 2, Meilansin palstat N:ot 11, 12, 14, 15, 18, 21, 27, Tilkan niityn litt. A ja B samassa paikassa, sekä Jakobssonin, Dubbin ja Lindströmin tonttipaikat samassa paikassa. Lähtökatselmus määrättiin [2]) pidettäväksi seuraavilla tiloilla: Vanhankaupungin tullijauhomylly, Stengårdin palstat litt. A, D, E, H, I ja K, sekä Kaivohuone.

Rahatoimikamarin jäsenet.

Rahatoimikamariin kuuluivat tänä vuonna: Ylitirehtööri Alexis Gripenberg (puheenjohtaja), hovineuvos C. Nummelin (varapuheenjohtaja, protokollasihteeri A. Aminoff, ratatirehtöörin apulainen Th. Frosterus, talonomistaja K. R. Åström ja insinööri A. Engström. Varajäseniä olivat: arkkitehti W. Aspelin, varatuomari E. Indrenius ja kauppias Alex. Lindberg.

Rahatoimikamarin kokoukset, asiain luku, y. m.

Rahatoimikamarilla oli vuoden kuluessa 61 kokousta, joista 52 vakinaista ja 9 ylimääräistä. Niissä käsiteltiin 1,822 diarioon merkittyä asiaa joista 205 [3]) oli edellisestä vuodesta ratkasemattomia ja 1,617 uusia. Näistä käsiteltiin loppuun 1,681 ja toimenpiteen varaan jäi 141. Maksumääräyksiä annettiin, 3,558. Pykäläin luku Kamarin pöytäkirjoissa oli 2,076 ja kirjeiden 308.

---

[1]) Rhkn pöytäk. §§ 35—39. — [2]) S:n s:n 22 p. kesäk. §§ 32—34. — [3]) Täten oikastaan vastaava tieto 1904 v:n kert.

III. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen Rahatoimikamarille antama selonteko toiminnastaan vuonna 1905 on seuraavasisältöinen:

»Kaupungin Vaivaishoitohallitukseen kuuluivat vuoden alussa seuraavat Kaupunginvaltuuston valitsemat henkilöt, nimittäin eversti I. Gordie puheenjohtajana, kamreeri Ö. G. Westling varapuheenjohtajana, lääketieteentohtori vapaaherra E. Cedercreutz, Vankeinhoitohallituksen sihteeri varatuomari A. af Forselles, neiti F. Palmén, tehtailija K. V. Bergman, pastori E. Murén, kauppapuutarhuri V. F. Sagulin, muurarimestari A. Ärt ja tehtailija Hj. Fagerroos sekä varajäseninä protokollasihteeri E. Willgren, filosofianmaisteri M. Holmberg ja neiti Betty Alander. Vaivaishoitohallituksen jäsenet ja virkailijat.

Vuoden kuluessa on Vaivaishoitohallitusta kohdannut monta vaikeata vahinkoa, kun monta sen jäsenistä on mennyt manan majoille. Helmikuun 20 p. 1905 vaipui kuoleman uneen neiti Fanny Palmén, joka vuodesta 1895 oli ollut Vaivaishoitohallituksen jäsenenä, pian sen jälkeen, maaliskuun 15 p:nä kuoli varapuheenjohtaja, kamreeri Ö. G. Westling, joka oli kuulunut Vaivaishoitohallitukseen vuodesta 1894, ja lokakuun 3 p. kuoli tehtailija K. V. Bergman, Vaivaishoitohallituksen jäsen vuodesta 1897. Hallitus muistelee kaipauksella ja kiitollisuudella näiden jalojen ihmisystävien monivuotista taidokasta ja menestyksellistä toimintaa vaivaishoidon ja ihmisystävällisten harrastusten palveluksessa.

Neiti Palménin sijaan valittiin jäseneksi presidentin rouva C. Montgomery ja kamreeri Westlingin sijalle kauppias N. Kochtomow, joka jo ennenkin useina vuosina oli ollut Vaivaishoitohallituksen jäsenenä, mutta vuoden 1904 lopussa siitä eronnut. Herra Bergmanin sijalle valittiin vuoden lopussa satulaseppä J. H. Alkunen.

Filosofian maisteri A. Antell on hoitanut Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajalle kuuluvia tehtäviä ja Vaivaishoitohallituksen sihteerinä on toiminut protokollasihteeri E. Willgren.

Vaivaishoitohallituksessa vaivaisten silmälläpitoa varten olevaan hen-

kilökuntaan ovat 1905 vuoden kuluessa kuuluneet rouva H. Creutlein, neiti H. Karlsson ja — joulukuun 1 p:stä, jolloin neiti Karlsson omasta pyynnöstään sai eron virasta — rouva S. Amirchanjanz, sekä herrat A. Johansson ja K. F. Vass.

Työ- ja vaivaistalon johtajana on myös vuonna 1905 ollut kunnallisneuvos C. E. Degerholm, minkä ohessa rouva M. Degerholm edelleenkin on hoitanut emännän tehtävät laitoksessa ja konttorityöt on toimittanut konttoristi F. Rosendahl.

Lääkärinhoitoa vaivaishoidon sairaalalaitoksissa on toimittanut dosentti tohtori Jarl Hagelstam ja tämän siirryttyä toiselle paikkakunnalle professori Ernst Ehrnrooth. Papilliset toimitukset työ- ja vaivaistalolla on suorittanut pastori Emil Murén.

Asiain luku ja laatu y. m.

Vaivaishoitohallituksella on vuoden kuluessa ollut 21 vakinaista ja 3 ylimääräistä kokousta. Niissä on hallitus käsitellyt yhteensä 1,176 asiaa, joista 939 on ollut toimitusjohtajan valmistamia avunantoasioita ja 237 kirjeasioita.

Taululiitteistä saadan yleiskatsaus toimitusjohtajan toimintaan vuonna 1905. Toimitusjohtajan käsittelemiä asioita (lukuun ottamatta hänen valmistamiaan avunantoasioita) oli kaikkiaan 16,610 (v. 1904 13,006 ja v. 1903 12,696.)

Suoranaista apua nauttivain köyhäin sekä kaupunkiin elätteelle annettujen silmälläpitoa varten on kaupunki kuten ennenkin ollut jaettuna 9 piiriin, joista kukin on ollut yhden hallituksen jäsenen valvonnan alaisena.

Vaivaishoitohallituksen palveluksessa oleva tarkastushenkilökunta on avustanut Vaivaishoitohallitusta ja toimitusjohtajaa sekä niiden henkilöiden suhteiden selville ottamisessa, joille on haettu vaivaisapua, että sellaisten, jotka erillään vaivaistalosta saavat vaivaishoitoa, ja muuten hankkinut tietoja kunnan hätääkärsivistä ja varsinkin alaikäisistä, jotka kodeissaan eivät saa tarpeellista hoitoa.

Kaikkiaan avunsaajia.

Vaivaishoitohallituksen toimesta vuonna 1905 hoidetuista, ylläpidetyistä ja raha-apua saaneista henkilöistä oli:

		V. 1905	*V. 1904*	*V. 1903*
a)	Työ- ja vaivaistaloon otettuja	849	793	777
b)	Elätteille annettuja	572	573	568
c)	Kodeissa avustettuja suoranaisilla avuilla	2,089	2,054	2,330
d)	Mielenvikaisten hoitolaitoksissa, aistivialliskou-			

luissa ja vaivaistalosta erillään olevissa turvakodeissa hoidettuja	112	117	128
e) Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidettuja (paitsi Marian sairaalassa ja Sörnäisten sairastuvassa)	440	290	226
f) Lahjoitettujen pääomain koroista eläkettä nauttivia	73	73	73
Yhteensä	4,135	3,900	4,102

Tarkempain erikoistietojen saamiseksi työ- ja vaivaistalon toiminnasta vuonna 1905 viitataan johtajan, kunnallisneuvos Degerholmin antamaan, tämän myötä liitettyyn kertomukseen ja sen mukana oleviin luetteloihin ja tietoihin. Työ- ja vaivaistalo.

Työ- ja vaivaistaloon otetuista 849 henkilöstä oli:

1) *Vaivaistalossa* 659
niistä enintään samalla kertaa 485
vähintään 395
keskimäärin 440

Hoidokkaista oli:

miehiä	276	
naisia	314	
lapsia	69	659
Helsingissä syntyneitä	88	
muilla paikkak. »	571	659
ruotsia puhuvia	294	
suomea »	347	
venäjää	14	
saksaa »	4	659

Vuoden kuluessa kuoli 56 miestä, 39 naista ja 3 lasta.

2) *Työlaitoksessa* 190
niistä enintään samalla kertaa 115
vähintään 55
keskimäärin 84

Työlaitokseen vuonna 1905 otetuista oli:

Helsingissä syntyneitä	49	
muilla paikkak. »	141	190
ruotsia puhuvia	80	
suomea »	106	
venäjää »	4	190

Vaivaishoidon sairaalalaitokset.

Koko lukumäärästä 190 on 6 työllään kunnalle korvannut heidän vaimoilleen ja lapsilleen annetun vaivaisavun.

Sairaanhoito kaupungin työ- ja vaivaistalossa on vuonna 1905 käynyt pääasiallisesti samojen periaatteiden mukaan kuin edellisinä vuosina.

Vaivaishoidon sairaalalaitoksia on vuoden kuluessa ahkeraan käytetty, varsinkin mielenvikaisten hoitolaa. Jotta kävisi mahdolliseksi valmistaa tilaa vuoden 1905 kuluessa laitokseen otetulle 109 mielenvikaiselle henkilölle, oli tarpeellista luovuttaa mielenvikaisten hoitoa varten vielä yksi »keuhkotautispaviljongeista». Lokakuun lopulla siirrettiin nimittäin alkuperäisesti keuhkotautisia potilaita varten aijotusta paviljongista, joka Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten luvalla kaksi vuotta sitten luovutettiin naispuolisten mielenvikaisten hoitoa varten, nämät potilaat siihen kolmanteen keuhkotautispaviljonkiin, joka Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti toukokuun 9 p:ltä 1905 kesän kuluessa rakennettiin. Tämän rakentamiseen ja kuntoon panemiseen kului noin 4 ½ kuukautta. Paviljonki on samantapainen kuin molemmat aikasemmin rakennetut vaikka hieman tilavampi. Siten joutilaaksi tullut ensimäinen »keuhkotautipaviljonki» luovutettiin marraskuun 1 p:nä miespuolisia mielenvikaisia varten. Toiseen paviljonkiin sijotettiin kesän aikana, jolloin korjaustöitä toimitettiin sairaskodissa, sanotun osaston potilaita. Sittenkun paviljonki oli tyhjennetty, alettiin sitä järjestää alkuperäistä tarkotustaan varten, keuhkotautia potevain henkilöiden hoitolaksi.

Yhdessä vaivaistalon osastorakennuksessa on vuoden kuluessa saatu enemmän tilaa potilaille ja raihnaisille sen kautta että tarkotusta varten on sisustettu 3 työsalia.

Vaivaistalon suuren sairaalaryhmän eri osastoilla oli sairashoito seuraava:

Mielenvikaisten hoitolaitos.

Vuoden kuluessa hoidettujen mielenvikaisten päiväkirjanumero oli 256, niistä miehiä 100, naisia 156. Edellisestä vuodesta jälellä olevia oli

48 miestä ja 99 naista eli yhteensä 147. Laitokseen otettiin 52 miestä ja 57 naista, yhteensä 109 (v. 1904 otettiin 80). Laitoksesta poiskirjotettiin 88;[1]) näistä

terveinä	20	miestä,	12	naista,	yhteensä	32
paremmiksi tulleina	5	»	7	»	»	12
parantumattomina	16	»	7	»	»	18
kuolleita	13	»	13	»	»	26
Yhteensä	49	miestä,	39	naista,	yhteensä	88
Jälellä vuoteen 1906 oli	55	»	110	»	»	165

Sipooseen annettiin elätteelle 4 miestä ja 9 naista. Aikasemmin elätteelle annetuista on vuoden kuluessa tuotu takaisin 8 miestä ja 2 naista.

Sairaanhoitopäiviä oli vuoden kuluessa 55,096 (v. 1904 49,698); keskimäärin kutakin hoidettua varten 215,2; keskimäärin sairaita päivää kohti 150,9.

Taululiitteistä näkyy niiden henkilöiden luku, joita kymmenvuotiskautena 1896—1905 on hoidettu Helsingin työ- ja vaivastalon mielenvikaisten laitoksissa, niiden luku, jotka laitoksissa ovat olleet kunkin vuoden alussa ja lopussa, niistä vuosittain poiskirjotettujen luku, maksavain potilaiden luku sekä valtion laitoksissa Vaivaishoidon kustannuksella ylläpidettyjen ja Vaivaishoidon vuosittain elätteille annettujen mielenvikasten luku.

Elätteelle annettujen siirtolat.

Syyskuussa tarkasti laitoksen lääkäri *Sipoon siirtoloita*. Tällöin kävi selville, että elätteelle annetut nauttivat hyvää hoitoa ja että oleskelu maalla sekä ympäristössä, joka muistutti heitä siitä missä aikasemmin olivat eläneet, ylimalkaan oli vaikuttanut edullisesti. Moni heistä osotti jonkunmoista mielenkiintoa kodin hoitoon ja talon tehtäviin, joihin he jossain määrin ottivat osaa. Isäntäväessä ei havaittu tyytymättömyyttä elätteelle annettuihin. Muutamat jotka havaittiin sopimattomiksi elätteillä olemaan, lähetettiin takaisin Helsingin laitokseen. Elätteelle annettujen valvontaa varten on kaksi hoitajaa ollut palkattuina.

Taululiitteissä annetaan erinäisiä tietoja työ- ja vaivaistalon mielenvikaisten hoitolasta vuosina 1901—1905 Sipoon pitäjään elätteille annetuista henkilöistä.

---

[1]) Niiden lisäksi yksi nainen, syntyisin venakko, joka oli lähetetty tarkastusta varten. Hän ei havaittu olevan mielenvikainen. Oli laitoksessa $^{10}/_{8}$—$^{18}/_{9}$.

Työ- ja vaivastalon mielenvikaisten hoitolaitokseen on vuoden kuluessa viety Pitkäniemen keskuslaitoksesta 2 miestä ja Lapinlahden keskuslaitoksesta 1 mies ja 4 naista, jotka sairastivat kroonillista mielenvikaa.

Mielenvikaisten osaston henkilökuntaa on ollut kuusi hoitajaa, joista kaksi otettiin palvelukseen marraskuun 1 p. ja 12 hoitajatarta, joista 3 otettiin huhtikuun 1 p:nä. Valvontaosasto on huhtikuun 1 p:stä ollut järjestettynä naisosastolle kivirakennuksessa. Ylihoitajattaren toimessa on edelleenkin ollut neiti Augusta Bergström.

Sairaskoti.

Sairaskodissa on vuoden kuluessa hoidettu 168 miestä ja 101 naista eli yhteensä 269 henkilöä. Jälellä edellisestä vuodesta oli 84, siitä 45 miestä ja 39 naista. Sairaalaan otettiin 123 miestä ja 62 naista, eli siis yhteensä 185. Poistettu on:

terveinä	24	miestä,	6	naista,	yhteensä	30
paremmaksi tulleina ..	40	»	13	»	»	53
parantumattomina	28	»	18	»	»	46
kuolleita	33	»	28	»	»	61
Yhteensä	125	miestä,	65	naista,	yhteensä	190
Jälellä oli vuoteen 1906	43	»	36	»	»	79

Sairaanhoitopäiviä oli vuonna 1905 27,326; kukin potilas on ollut sairaalassa keskimäärin 101 päivää; keskimäärin on ollut sairaita päivää kohti 74,8.

Kaksi hoitajatarta ja neljä alihoitajatarta on vuoden kuluessa ollut sairaskodin palveluksessa.

Polikliinillisesti on hoidettu 612 työ- ja vaivastaloon otettua henkilöä.

Lausunto työ- ja vaivaislaitoksen mielenvikaisten hoitolan laajennusta koskevassa kysymyksessä. Ehdotettu työ- ja vaivaistalon siirto.

Tammikuun 26 p. 1904 antoi Kaupunginvaltuusto eräälle valiokunnalle toimeksi, hankittuaan Vaivaishoitohallituksen lausunnon, antaa lausunnon siitä ehdotuksesta kaupungin työ- ja vaivaistalon mielisairaalan laajentamiseksi, minkä Terveyshoitolautakunta kirjelmässä Valtuustolle joulukuun 14 p:ltä 1903 oli tehnyt ja joka laajennus oli suoritettava siten että nykyiseen mielisairaiden hoitolaan oli rakennettava kivestä kaksi käytävällä yhdistettyä kaksikerroksista paviljonkia, sisältäen yhteensä 72 sairaspaikkaa, minkä yhteydessä Terveyshoitolautakunta oli esittänyt että mielisairaiden hoitola erotettaisiin vaivastalosta ja asetettaisiin Terveyshoitolautakunnan valvonnan alaiseksi, sekä myös että mainitun

lisärakennustyön suoritettua lääkärin avuksi palkattaisiin amanuenssi, jonka palkaedut olisivat 1,200 markkaa sekä vapaa huoneusto, lämmitys, elanto ja valaistus.

Vaivaishoitohallituksen tammikuun 30 p. 1905 antama lausunto oli seuraavasisältöinen:

Puheenaolevan ehdotuksen perusteluissa on Terveyshoitolautakunta huomauttanut, miten ehdottoman tarpeellista on sekä lisätä kaupungin varattomain mielenvikaisten sairaspaikkoja, että myös parantaa niiden tarkoituksenmukaisen hoidon järjestelyä. Siinä tarkotuksessa on Terveyshoitolautakunta ehdottanut muun muassa, että työ- ja vaivaistalon mielenvikaisten hoitolaan rakennettaisiin lisää kaksi uutta paviljonkia, sisältäen 72 sairaspaikkaa, sekä että mielenvikaisten hoitolaitos erotettaisiin vaivaistalosta ja asetettaisiin Terveyshoitolautakunnan valvonnan alaiseksi, jolloin kuitenkin vaivaistalon hallituksen, niin kauan kuin vaivaistalo ja sairashoitolaitokset sijaitsevat yhteisellä alueella, tulisi erityistä maksua vastaan mielenvikaisten hoitolaitokselle suorittaa tarpeellisen muonan ja pitää huolta pesosta, minkä ohessa vaivaistalon johtaja erityistä korvausta vastaan toimisi mielenvikaisten hoitolaitoksen taloudenhoitajana.

Vaivaishoitohallituskin on täysin vakuutettu siitä että on ehdottoman tarpeellista mitä pikimmin ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin tarkotuksenmukaisen hoidon hankkimiseksi kaupungin varattomille mielenvikaisille. Tässä tarkotuksessa pitäisi lisätä sairaspaikkain lukua, ja akuuttisesti mielisairaita olisi hoidettava laitoksissa, jotka olisivat terveyshoitoviranomaisten valvonnan alla. Vaivaishoitohallitus katsoo sen vuoksi olevan syytä periaatteellisesti puoltaa Terveyshoitolautakunnan lausuntoa tässä tarkotuksessa, mutta mitä tulee kysymykseen siitä, mitenkä mainitut tarkotusperät edullisimmin olisivat saavutettavissa, rohkenee Vaivaishoitohallitus olla toista mieltä kuin Terveyshoitolautakunta. Perustuen kokemukseensa kaupungin mielenvikaisten luvun lisääntymisestä ei nimittäin Vaivaishoitohallitus voi olla huomioon ottamatta että joskin toteuttamalla Terveyshoitolautakunnan ehdotusta työ- ja vaivaistalon mielisairaiden hoitolan laajentamisesta voitaisiin joksikin ajaksi poistaa varattomille mielisairaille aijottujen sairaspaikkain puute, tämä puute taas jonkun vuoden kuluttua ilmenisi ja vaatisi sanotun laitoksen edelleen laajentamista. Mutta asianlaita on tätä nykyä sellainen ettei ainoastaan houruinhoitolaitos, vaan myöskin itse vaivaistalo ovat laajennuksen tarpeessa. Jo vuosikausia ovat vaivaistalon rakennukset olleet suurimman

osan vuotta liian täydet, riippuen etupäässä siitä että on ollut pakko luovuttaa työkykyisille hoidokkaille aiottuja osastoja vuoteenomaisille sairaille, mutta myöskin ympäristöpitäjäin väestön haluttomuudesta ottaa hoitoonsa vanhoja vaikeasti käsiteltäviä hoitolaisia. Viitatuista olosuhteista on myöskin etsittävissä syy siihen ettei Vaivaishoitohallitus ole voinut asianmukaisessa määrässä käyttää itselleen kuuluvaa isännyysoikeutta enemmän tai vähemmän työkykyisiin avunsaajiin ja velvollisuudentuntonsa unohtaneihin perheenhuoltajiin yhtävähän kuin lapsellisiin työkykyisiin naisiinkaan nähden. Siitä on myös seurannut että rahalliset avustukset viimeisinä vuosina ovat alinomaa kasvaneet ja nousseet v. 1903 noin 12,000 markalla yli vaivaishoidon meno- ja tuloarvioon otetun määrärahan. Vaivaistalosta on puuttunut tilaa aiheettoman vaivaishoidon estämiseksi, koska vakinaisen vaivaistalon paikoista iso osa on ollut henkilöillä, jotka ovat olleet sairashoidon (usein ainoastaan satunnaisen) tarpeessa, mutta joita ei ole voitu vapaiden paikkojen puutteessa ottaa valtion sairaslaitoksiin eikä Marian sairaalaan. Mutta sellainen asiaintila ei ole vaivaishoitojärjestelmän mukainen, joka tarkottaa jokaisen pakottamista mahdollisuuden mukaan pitämään huolta itsestään, huolellisuuteen ja säästäväisyyteen, eikä anna työkykyisille turmelevia almuja, vaan vaatii työtä nautitun vaivaishoidon hyvitykseksi. Siinä tarkotuksessa säätää vaivaishoito-ohjesääntö että »apua jaetaan nautintoaineina tai rahassa ainoastaan poikkeustapauksissa». Toiselta puolen tarkottaa sanottu menettelytapa todellisesti hädänalaisille, parantumattomille sairaille ja raihnaisille hoidon ja turvattomille lapsille hyvän kasvatuksen valmistamista.

Terveyshoitolautakunta ehdottaa että vaivaistalon hallitus toistaiseksi antaisi mielenvikaisten laitokselle vaadittavan ruuan ja pitäisi huolen laitoksen pesusta. Tämän ehdotuksen näyttää Terveyshoitolautakunta katsoneen voitavan toteuttaa kalliimmitta kustannuksitta, siis siinä keittiössä ja niillä työvoimilla, mitkä vaivaistalolla nykyään on käytettävinään. Kun kumminkin vaivaistalon keittiö on kokonaan tarpeellinen ruuan valmistamiseen laitokseen otetuille yli 500 hoitolaiselle, tullee mahdottomaksi antaa ruokaa vielä 72 satunnaiselle mielisairaalle ehdotetussa laajennetussa mielenvikaisten hoitolaitoksessa sekä niille 36 sairaalle, jotka otetaan siihen uuteen paviljonkiin keuhkotautis-potilaita varten, joka Valtuuston päätöksen mukaan rakennetaan tänä vuonna vaivaistalon alueelle, varsinkin kun näiden 108 sairaan tulee nauttia laitoksen tavallisesta

poikkeavaa ruokaa. Jos siis Terveyshoitolautakunnan ehdotus ruuan toimittamisesta mielenvikaisten hoitolaitokseen on toteutettava, niin täytyy vaivaistalon keittiötä ja varastohuoneita laajentaa ja muuttaa sekä lisätä keittiöhenkilökuntaa. Ja koska pesua ovat tähän asti voineet ainoastaan suurilla vaikeuksella toimittaa vaivaistalon hoidokkaat, joista on käytetty pesijättärinä myöskin enemmän tai vähemmän heikkomielisiä, tulisivat palkatut voimat tarpeellisiksi, jos laitoksen tulisi pitää huoli vielä yllämainittujen 108 henkilön ja heidän hoitajainsa pesusta. Mutta kun ei kävisi päinsä panna palkattuja työntekijättäriä yhteen vaivaistalon hoitolaisten kanssa, olisi siitä seurauksena, että pitäisi rakentaa uusi tilava pesutupa kysymyksenalaista tarkotusta varten.

Koska niin laajan laitoksen kun vaivaistalon hoito vaatii yhden henkilön koko ajan, niin ei Vaivaishoitohallitus myöskään voi hyväksyä Terveyshoitolautakunnan ehdotusta että vaivaistalon johtaja velvotettaisiin toimimaan mielenvikaisten laitoksen toimitsijamiehenä, varsinkin kun vaivaishoidon edut siten tulisivat luonnollisestikin syrjäytetyiksi.

Kaikkeen tähän katsoen, ja kun sen lisäksi tulee että mielenvikaisten hoitolaitoksen laajentamisen voidaan varmuudella laskea nousevan vähintäin 200,000 markkaan, samalla kun tulisi tulokseksi että köyhäinhoito ja sairashoito tulisivat yhä edelleenkin sangen onnettomasti ja järkiperäistä vaivaishoitoa vaikeuttavalla tavalla yhdistetyiksi kaupungin työ- ja vaivaistaloon, niin on Vaivaishoitohallitus katsonut olevan ajan jo ennen esitetyn suunnitelman toteuttamiselle työ- ja vaivaistalon muuttamiseksi johonkin paikkaan kaupungin ulkopuolelle, mutta kumminkin kaupungin omistamalle alueelle. Tämäkään suunnitelma ei näytä olleen Terveyshoitolautakunnalle vieras, koskapa Lautakunta on esillä olevan ehdotuksensa perusteluissa viitannut siihen että kenties lähimmässä tulevaisuudessa huomataan sopivaksi, koska vaivaistalon alueen arvokkaimmat rakennukset kuuluvat sairaanhoitolaitokselle, että tämä alue käytettäisiin kokonaan sairashuonetarkotuksiin ja sekä työhuone että vaivaistalo sijoitettaisiin johonkin muuhun paikkaan. Nykyinen työ- ja vaivaistalo voitaisiin siinä tapauksessa luovuttaa kaikkine rakennuksineen Terveyshoitolautakunnan käytettäväksi ja sisustettavaksi sairashuoneeksi. Mielenvikaisten sairashuoneen laajentaminen tulisi niin ollen mahdolliseksi esim. siten että vaivaistalon kivestä ja puusta tehty asuinrakennus sisustettaisiin kroonillisesti mielenvikaisille naisille ja työlaitoksen rakennus luovutettaisiin kroonillisesti sairaille miehille. Koska kummassakin näissä

rakennuksissa on ensikerroksessa suuret ja korkeat työsalit, voitaisiin niitä osittain edelleenkin käyttää tähän tarkotukseen, joten voitettaisiin se etu, ettei mielisairaiden kuten nyt tarvitse tilanpuutteessa viettää päiviään melkein toimettomina. Muut rakennukset voitaisiin sisustaa yksinkertaisemmiksi sairashuoneiksi, jotka puhtaasti lääketieteellisinä laitoksina, aiottuina yksinomaan akutisten sairaiden hoitoa varten, muodostaisivat arvokkaan lisäosaston Marian sairaalalle, joka jo nyt on useimmiten liian täysi. Vaivaistalon talousrakennuksessa olisi asunto alilääkärille, huoneita palvelusväelle, konttoreja, keittiö y. m. samalla kun tarkastusmiehen rakennus työlaitoksen luona sopii toimitsijamiehen asunnoksi. Tämän yhteydessä tahtoo Vaivaishoitohallitus kiinnittää Valiokunnan huomiota siihenkin että Terveyshoitolautakunta — mikäli Vaivaishoitohallituksen tietoon on tullut — on kirjelmällä 9 päivältä marraskuuta 1903 esittämällä Valtuustolle Marian sairaalan tilanpuutteen ehdottanut uuden kulkutautisairaalan perustamisen noin 130:lle sairaalle ja on Terveyshoitolautakunta ajatellut sen sijotettavaksi Fredriksbergin aseman läheisyyteen. Tämä ehdotus näyttää Vaivaishoitohallituksen mielestä antavan lisätukea sen esilläolevalle ehdotukselle, koska Vaivaishoitohallituksen mielestä voitaisiin Terveyshoitolautakunnan ehdottama kulkutautisairaalakin sopivimmin sijottaa vaivaistalon alueelle, joten saataisiin aikaan melkoinen kustannusten säästö sairashuoneen perustamisesta ja ylläpitämisestä.

Terveyshoitolautakunnan esittämä epäkohta nykyisessä ainoastaan 10 vuotta vanhassa mielisairaalassa että nimittäin levottomat ja meluavat sairaat häiritsevät äsken sairastuneita on tosin oikeutettu, mutta ehdotetuilla toimenpiteillä voitaisiin valmistaa suurempi tila äsken sairastuneille ja muutamilla rakennuksen sisustuksen muutoksilla, kuten kaksinkertaisten ovien asettamisella käytäväin ja yhteishuoneiden välille ja muilla laitteilla pitäisi mainittu epäkohta voida auttaa, joten tämä rakennus voitaisiin käyttää yksinomaan akutisia tapauksia varten.

Vaikkakin ehdotetulla työ- ja vaivaistalon kahden rakennuksen sisustamisella kroonillisesti mielenvikaisia varten tulisi joukko paikkoja käytettäviksi, niin pitäisi kumminkin Vaivaishoitohallituksen mielestä edelleenkin käyttää hoidolleanto-järjestelmää eli perhehoitoa. Tämän järjestelmän edistämiseksi tulisi kumminkin välttämättömäksi että aivan läheisessä tulevaisuudessa esim. Sipoon pitäjään, johon on jo yli 40 sairasta annettu hoidettaviksi, rakennettaisiin pieni keskuslaitos, johon voitaisiin ottaa ne mielisairaat, jotka tilapäisesti ovat tulleet niin levotto-

miksi, ettei niitä voida hoitaa kodeissa, palautettaviksi taas hoitoperheihin levottomuuspuuskan mentyä ohitse.

Sopivain mielisairasten hoidettavaksianto-menettelyllä on epäilemättä, Vaivaishoitohallituksen mielestä, tulevaisuus puolellaan. Meilläkin on kokemus osottanut että tulee sekä huokeammaksi että on sairaiden sielulliselle olotilalle parempi, jos he asetetaan luonnolliseen ympäristöönsä eikä sijoteta kalleihin suljettuihin laitoksiin.

Luonnollisena seurauksena mielenvikaisten hoitolaitoksen erottamisesta vaivaistalosta ja asettamisesta Terveyshoitolautakunnan valvonnan alaiseksi olisi että mielenvikaisten hoitoonantaminen ja valvonta tapahtuisi joko sairashuoneen hallituksen tai toimitsijamiehen toimesta ja että kustannukset hoidosta pantaisiin sairashuoneen meno- ja tuloarvioon, jonkatähden Vaivaishoitohallituksella ei ole syytä lähemmin lausua mielipidettään tästä tärkeästä yksityisseikasta, se kun oikeastaan kuuluukin lääketieteellisille viranomaisille.

Mainitsematta vaivaishoidon ja sairaanhoidon erottamisesta koituvaa periaatteellista voittoa ja niiden erilaisten tarpeiden tyydyttämistä, tulisivat yllä ehdotetuista järjestelyistä seuraavat edut, nim.: ettei tarvittaisi vaivaistalon nykyiseen mielenvikaisten sairaalaan mitään lisärakennuksia ja voitaisiin tätä varten vaadittavilla kustannuksilla perustaa uusi vaivaistalo, että luovuttamalla vaivaistalon rakennukset sairashuoneeksi kroonillisesti mielisairaille saataisiin sairassijoja vähintäin kaksinkertaiselle sairasmäärälle kun ehdotettuun lisärakennukseen voisi mahtua; että saataisiin aikaan Marian sairaalalle lisäosasto suuremmitta kustannuksitta; sekä ettei sairasten hoito ja niiden ravitseminen jäisi vaivaishoitonäkökannoista riippuvaksi.

Siltä varalta että Vaivaishoitohallituksen ylläkosketeltu ehdotus saavuttaisi valiokunnan hyväksymisen on vielä vastattavana kysymys, mihin tuo uusi työ- ja vaivastalo voitaisiin sijottaa. Tässä tarkotuksessa antoi Vaivaishoitohallitus delegatsionin toimeksi ehdottaa sopivan paikan uudelle laitokselle. Delegatsionin jäsenet ajattelivat ensi sijassa Gumtähden kaupungille kuuluvaa säteriä, joka sijaitsee kaupungin lähellä ja jossa on valmiita rakennuksia, joista ainakin muutamia voitaisiin käyttää, mutta katsoivat delegatsionin jäsenet kuitenkin pitävän jättää tämä tuuma katsoen siihen että delegatsionin saamien tietojen mukaan tehdastonttien kysyntä läheisyydessä on jo sangen vilkas ja on pelättävissä että laitos ennen pitkää joutuisi tehdaskorttelin keskelle, sekä että säterin

rakennukset, jotka ovat vanhat ja hajallaan siellä täällä, voitaisiin käyttää laitoksen tarpeiksi ainoastaan kalliiden korjausten ja muutosten jälkeen, mutta eivät sittenkään tulisi yhtä sopiviksi kuin varta vasten rakennetut. Ja kun delegatsionin jäsenet luulivat löytäneensä laitokselle paremman tontin myöskin kaupungille kuuluvan Forsbyn tilan maalla, ovat he päättäneet ehdottaa että työ- ja vaivaistalo sijotettaisiin sanottuun tilaan kuuluvalle alueelle, joka on vasemmalla Vanhastakaupungista Oulunkylään vievästä ajotiestä ja jonka lähipitäiset rajat ovat merkityt laaditulle aluepiirustukselle. Tähän ehdotukseen on Vaivaishoitohallitus katsonut voivansa yhtyä. Viimemainittu paikka tarjoaa nimittäin erinäisiä huomattavia etuja. Se on lähellä kaupunkia, mutta kumminkin sellaisen matkan päässä siitä ettei sitä pitkään aikaan käytetä kaupungin muihin rakennustarkotuksiin, jonka ohella paikka on heti rakennettavaksi käytettävissä. Sen lisäksi on alue lähellä vesijohtoa, joka siis voidaan ilman suurempia kustannuksia johtaa laitokselle, sekä ainoastaan noin kilometrin etäisyydellä Oulunkylän rautatieasemalta. Asema on erittäin sopiva rakentamiselle ja hygieniset olosuhteet voidaan pitää erinomaisina, koska paikka on metsääkasvavaa hietakangasta, eteläänpäin avointa. Sitäpaitsi on kysymyksenalaisella alueella sekin huomattava etu että sinne tarvitsisi rakentaa aluksi ainoastaan laitokselle tarpeelliset rakennukset, mutta että se tarjoisi kumminkin mahdollisuuden laitoksen asteettaiselle laajentamiselle yhdenmukaisesti alustapitäen tehdyn yhtenäisen suunnitelman mukaan. Paikalla olisi myöskin tilaisuutta hoitolaisten työskentelyyn maanviljelystyössä.

Sekä Terveyshoitolautakunnan ylläkosketellussa kirjelmässä 14 päivältä joulukuuta 1903 annetusta selonteosta olosuhteista vaivaistalon mielenvikaisten sairaalassa että puuttuvasta tilasta mainitussa sairashuoneessa johtuneista valituksista, joita työ- ja vaivaistalon lääkäri on kerran toisensa perästä esittänyt, käy ilmi — sanotaan valiokunnan 17 päivänä toukokuuta 1905 Valtuustolle antamassa mietinnössä — täysin selvästi että hulluinhoitolaitoksen laajentamiseen tulee ryhtyä mahdollisimman pian. Vuonna 1902 käytetty keino, jolloin mielisairasten hoitoa varten luovutettiin vaivaistalon tuberkelisairaita varten rakennettu paviljongi, oli, kuten tästä päätettäessäkin huomautettiin, ainoastaan väliaikaista laatua. Ja joskin, kuten Valtuusto nyttemmin Terveyshoitolautakunnalta viimeksi saapuneen esityksen perustuksella on päättänyt, tänä vuonna valmistunut toinen tuberkelipaviljonki vielä käytetään hulluinhoitoon, tulisi siten,

viimeisten vuosien vaivaistaloon otettuja mielenvikaisia koskevista numerotiedoista päättäen, tarve tyydytetyksi ainoastaan lähintä tulevaisuutta varten. Tähän tulee lisäksi että siinä tapauksessa täytyy keuhkotautipotilaiden sairashoitopaikkain tarve täyttää jollakin muulla tavalla. Siinä tarkotuksessa onkin Valtuusto jo viimeksi kosketellun päätöksen yhteydessä ryhtynyt toimenpiteeseen huoneuston vuokraamiseksi väliaikaista tuberkelisairaalaa varten Grejuksen tilalla sekä päättänyt kolmannen tuberkelipaviljongin rakentamisen Vaivaistalon alueelle. Seuraukseksi ylläesitetystä jää ettei voida välttää uutis- tai lisärakennuksen rakentamista vaivaistalon mielenvikaisten laitoksille, jollei Vaivaishoitohallituksen antamassa lausunnossa esitetty ehdotus vaivaistalon muuttamisesta saavuta hyväksymistä.

Itse asiassa — jatkaa valiokunta — näkyy tässä joskus aikaisemminkin, kun on ollut kysymys vaivaistalon sairaanhoitolaitosten laajentamisesta, viitatussa mahdollisuudessa olevan kysymyksen oikea ratkaisu. Vaivaishoito- ja sairaanhoitolaitosten yhdistämisellä samalle alueelle ja yhteisen hallinnon alaiseksi on itsessään oikeutus sikäli kun viimemainittujen laitosten tarkotus on valmistaa sairashoitoa vaivaistalon omille hoidokkaille niiden keskuudessa sattuneissa tilapäisissä sairaustapauksissa. Sitä vastoin ei nykyisen järjestelmän puolesta voida esittää muita syitä kun se että enemmistö näihin sairaanhoitolaitoksiin otetuita potilaita on varattomia ja voivat sen perustuksella vaatia kunnalta vapaata sairaanhoitoa. Tämä seikka ei kuitenkaan riitä yksistään perustelemaan näiden sairasten asettamista samaan luokkaan köyhänhoitolaisten kanssa, jotka vaivaishoitohallitus on ottanut huostaansa hoidettaviksi ja joihin nähden vaivaistalon hallituksella on sillä perustuksella isäntävalta. Järjestelmää haittaa m. m. Terveyshoitolautakunnan kirjelmässä kosketeltu epäkohta etteivät sairaat voi saada sellaista ravintoa kun sairaanhoito vaatii, koska vaivaistalon ruuanpito on aiottu varsinaisille vaivaishoitolaisille, eikä kaksinkertaista ruuanlaittoa voida järjestää ilman kalleita muutoksia. Sitä myöten kuin kaupungin väkiluvun lisääntyessä vaivaishoitolaisten sekä vaivaistalon sairashuoneen hoidokkaiden luku kasvaa, lisääntyvät myöskin vaikeudet eri tarpeiden tyydyttämisessä ja pakottavat välttämättömyydellä ennemmin tai myöhemmin pesäeroon. Edelleen on huomattava että työ- ja vaivaistalon nykyinen alue, joka kaupungin asemakaavaa toteutettaessa katujen rakentamisen vuoksi jonkun verran pienenee, ei anna kauemmaksi aikaa tilaisuutta vaivaishoito- ja sairaanhoitolaitosten laa-

jentamiseen. Asiain näin ollen ei valiokunta voinut muuta kuin omaksua Vaivaishoitohallituksen käsityksen siitä että näiden molempain laitosten eron toteuttamisen oikea aika oli nyt käsissä, sekä että tässä kohden *sairaanhoitoa varten aiottujen*, joihin kuuluvat kallisarvoisimmat rakennukset ja jotka suuremmassa määrin ovat lähemmän aseman tarpeessa, *pitää saada jäädä paikoilleen*, samalla kun vaivaistalo ja siihen yhdistetty työhuone olisi muutettava toiseen paikkaan. Tämän muutoksen kautta tulisi nykyisen työ- ja vaivaistalon rakennuksista, joista osa on jo valmiita, hyvässä kunnossa olevia sairashuonerakennuksia ja osa muista voidaan pienillä muutoksilla sisustaa samallaisiksi, ilman muuta käytettäviksi sairashuonetarkotuksiin.

Vaivaishoitohallitus on huomauttanut ja valiokunnan eri jäsenet ovat myöskin todistaneet että niistä rakennuksista, joista vaivaistalonhallitus muutosta tehtäessä luopuu, on osa sellaisia, jotka ilman vaikeuksia voitaisiin käyttää mielisairaalan laajentamiseen. Sellaisella menettelyllä voitaisiin nyt kysymykseenotetun, vastaisuudessa kenties kumminkin tarpeellisen lisärakennuksen rakentaminen hulluinhoitolaitokselle lykätä toistaiseksi. Samalla tehtäisiin mahdolliseksi täten nykyään mielenvikaisille käytettyjen tuberkelipaviljonkien käyttäminen varsinaiseen tarkotukseensa. Yksityiskohtaisempaa ehdotusta nykyään vaivaishoitoon käytettävien rakennusten käyttämisestä ei valiokunta ole katsonut tarvitsevansa tehdä, ennenkuin vaivaistalon muuttokysymys on periaatteellisesti ratkaistu. Mainittakoon kumminkin että hyvin tarpeellinen sairashuone muita kroonillisia tauteja varten saataisiin käyttämällä siihen nykyinen kaksikerroksinen kivinen sairashuone vuoteenomaisia vaivaishoitolaisia varten. Senjälkeen samalle alueelle yhtenäiseksi ryhmäksi yhdistetyt sairaanhoitolaitokset mielenvikaisille, keuhkotautispotilaille ja muille kroonillisille sairaille saisivat, ottamalla käytäntöön vaivaistalon talousrakennuksen, tilaisuuden oman taloudenhoidon ja ruuanpidon, alilääkärin asunnon y. m. järjestämiseen.

Uuden työ- ja vaivaistalon paikkaan nähden on valiokunta hyväk- Vaivaishoitohallituksen esityksen, eli että siihen määrättäisiin se kaupungille kuuluvan Forsbyn tilan alue, joka on merkittynä Vaivaishoitohallituksen kirjelmään liitetyssä kartassa ja jonka sopivaisuudesta Vaivaishoitohallitus on antanut mitä parhaimman arvosanan.

Ylläesitetyillä perusteilla ehdotti valiokunta:

Että Valtuusto periaatteessa lausuisi kannattavansa Työ- ja vaivaistalon muuttamista nykyiseltä alueelta sekä sanotulla alueella olevien nyt vaivaishoitotarkotuksiin käytettyjen rakennusten luovuttamista sairashoitoa varten;

että Rahatoimikamarin tehtäväksi annettaisiin sekä neuvotteluihin ryhtyminen Forsbyn tilan vuokraajan kanssa uuden vaivaistalon paikaksi ehdotetun alueen heti luovuttamisesta kaupungin käytettäväksi, kun myöskin antaa, yksin neuvoin Vaivaishoitohallituksen kanssa ja sen uudeksi vaivaistalolaitokseksi laatiman suunnitelman mukaisesti, laatia piirustukset ja kustannusarvio siihen vaadittavia uutisrakennuksia varten; sekä

että Terveyshoitolautakunnan toimeksi jätettäisiin, asiantuntijain toimittaman katselmuksen jälkeen, antaa Valtuustolle tarkempi ehdotus vaivaistalon muuton jälkeen vapaaksi jääneiden rakennusten käyttämisestä yllämainittuun tarkotukseen, sekä niistä muutoksista, joita olisi tehtävä niiden sovelluttamiseksi uuteen tarkotukseensa.»

Vaivaishoitohallitukselle lähettämässään kirjelmässä 23 päivältä toukokuuta 1905 ilmotti Valtuusto hyväksyneensä yllämainitun ehdotuksen ja siten periaatteessa päättäneensä työ- ja vaivaistalon muuttamisen sen nykyiseltä alueelta sekä antaneensa Rahatoimikamarin tehtäväksi yhdessä Vaivaishoitohallituksen kanssa ja Vaivaishoitohallituksen Forsbyn maalle rakennettavaa uutta vaivaistalolaitosta varten laatiman suunnitelman mukaisesti laatia piirustukset ja kustannusarvio siihen vaadittavia uutisrakennuksia varten.

Istunnossa seuraavan elokuun 7 päivänä tämän asian ollessa esillä, havaitsi Vaivaishoitohallitus kysymyksenalaisen hankkeen merkityksen niin laajaperäiseksi ja tärkeäksi, ettei se luullut voivansa ryhtyä valmistaviin toimenpiteihin hankkeen toteuttamiseksi, kuten herrat Valtuusmiehet olivat tarkottaneet, hankkimatta selkoa niistä tuloksista ja kokemuksista, joita kysymyksenalaisessa suhteessa oli saatu Skandinavian maissa. Vaivaishoitohallitus antoi sentähden työ- ja vaivaistalon johtajan kunnallisneuvos Degerholmin toimeksi tutkia kysymyksessäolevan laatuisten laitosten aseman suunnittelua ja sisustusta eri paikoissa äskenmainituissa maissa. Kun Vaivaishoitohallitus katsoi asian kiireellisluonteiseksi eikä sietävän viivytystä, määräsi Vaivaishoitohallitus

käyttövaroistaan kunnallisneuvos Degerholmille kahdeksansataa markkaa yllämainitun matkan tekemiseksi ja anoi että tämä Vaivaishoitohallituksen määrärahasta satunnaisia menoja varten etukäteen otettu summa sille korvattaisiin. Viimemainittuun esitykseen suostui Valtuusto seuraavan syyskun 19 päivänä ja määräsi että Valtuuston käyttövaroista maksettaisiin 800 markkaa Vaivaishoitohallituksen yllämainitun tutkimusmatkan kustantamiseksi määräämän summan korvaukseksi. (Katso muist. Taul. N:o 2).

Elätteelle annettuja.

Koko lukumäärästä 572 Helsingin kaupungin vaivaishoidon elätteelle antamia henkilöitä oli:

Kaupungissa 135,	niistä vanhempia henkilöitä	38
	lapsia alle 15 vuoden	97
vuonna 1904 120,	niistä vanhempia henkilöitä	41
	lapsia alle 15 vuoden	79
Maaseudulla 437,	niistä vanhempia henkilöitä....	214
	lapsia alle 15 vuoden	223
vuonna 1904 435,	niistä vanhempia henkilöitä	219
	lapsia alle 15 vuoden	234

Maaseudulle elätteelle annetuista oli sijotettuina:

Kirkkonummen	pitäjään	 56	
Wihdin	»	 69	
Espoon	»	 88	
Siuntion	»	 39	
Sipoon	»	 82	
Nurmijärven	»	 16	
Helsingin	»	 21	
Tuusulan	»	 17	
Lohjan	»	 2	
Erinäisiin muihin kuntiin		 47	437

Näistä kuoli 9 miestä, 9 naista ja 2 lasta = 20
täytti 15 vuotta 16
ottivat omaiset hoidettaviksi 2

otettiin vaivaistaloon 21
jätettiin Kasvatuslautakunnalle 1
otti toinen kunta hoidettavakseen..... 1

Niiden köyhäin tarkempaa silmälläpitoa, joita Helsingin kaupunki ylläpitää muilla paikkakunnilla, ovat 4 kunnassa hoitaneet Vaivaishoitohallituksen sitä varten ottamat asiamiehet.

Sellaisina ovat vuoden kuluessa toimineet:

Espoossa neiti Matilda Bergström,
Kirkkonummella entinen siltavouti K. A. Lönnqvist,
Siuntiossa kruununnimismies K. A. Grönholm ja
Wihdissä ylikonstaapeli G. Grönberg.

Näiden asiamiesten palkkio on vaihdellut 100 ja 150 markan välillä vuodelta riippuen elätteelle annettujen luvusta eri paikkakunnilla.

Asiamiehen velvollisuudet ovat:

1:ksi) hankkia tietoja sellaisista henkilöistä kunnassa, jotka ovat halukkaat ottamaan hoitoonsa lapsia ja vanhempia vaivaishoitolaisia Helsingin kaupungista sekä antaa lausuntonsa näiden henkilöiden sopivaisuudesta hoitajan tehtävään ja vaaditusta hyvityksestä;

2:ksi) vähintäin kerran joka kolmas kuukausi, mutta useamminkin, jos olosuhteet niin vaativat, käydä jokaisen Helsingin Vaivaishoitohallituksen pitäjään hoidettavaksi annetun lapsen ja vanhemman vaivaishoitolaisen luona ottamassa selkoa heidän hoidostaan sekä tehdä näistä tarkastuksista lyhyet muistiinpanot Vaivaishoitohallituksen vahvistaman kaavan mukaan ja lähettää ne sitten Helsingin Vaivaishoitohallitukselle;

3:ksi) tarpeen vaatiessa ottaa laiminlyöneeltä hoitajalta heti pois huonosti hoidettu vaivaishoitolainen ja luovuttaa se toistaiseksi toiselle henkilölle; sekä

4:ksi) ilmottaa viimemainitusta toimenpiteestä, samoin kuin myös hoidokkaan kuolemasta, vaikeammasta sairaudesta tai hoidokasta kohdanneesta tapaturmasta viipymättä Vaivaishoitohallitukselle.

Muihin kuntiin elätteelle annettujen hoitoa ovat valvonneet työ- ja vaivaistalon toimitusjohtaja ja tarkastaja.

Suoranaisia apuja.

Suoranaista apua kotiinsa saaneista köyhistä oli:

	V. 1905	v. 1904	v. 1903
vanhempia henkilöitä	852	836	852
niiden lapsia	1,237	1,218	1,478
Yhteensä	2,089	2,054	2,330

	V. 1905	v. 1904	v. 1903
niistä henkilöitä jotka 17 p:nä maaliskuuta 1879 annetun Arm. Asetuksen mukaan ovat ehdottomasti vaivashoitoon oikeutettuja	451	423	380
muita sellaiseen puutteesen joutuneita, että Vaivaishoitohallituksen on ollut pakko antaa heille satunnaista apua	401	413	372
Yhteensä	852	836	852

Erityisissä laitoksissa hoidettuja.

Mielenvikaisten hoitolaitoksissa, aistivialliskouluissa tai turvakodeissa hoidettuja.

1:o	Niuvaniemen mielenvikaisten keskuslaitoksessa	3
2:o	Lapinlahden » »	25
3:o	Pitkäniemen » »	13
4:o	Käkisalmen » turvalaitoksessa	17
5:o	Seilin » »	18
6:o	Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitoksessa	3
7:o	Kaatuvatautisten lasten kodissa Keravalla	5
8:o	Raajarikkoisten työkoulussa ja kodissa Helsingissä	6
9:o	Kuuromykkäinkoulussa Porvoossa	2
10:o	» Pietarsaaressa	1
11:o	» Jyväskylässä	1
12:o	» Kuopiossa	1
13:o	» Mikkelissä	1
14:o	» Turussa	3
15:o	Sokeainkoulussa Helsingissä	4
16:o	Myrskylän pahantapaisten poikain turvakodissa	9
	Yhteensä	112

Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidettuja:

	V. 1905	v. 1904	v. 1903
Yleisen sairaalan eri osastoilla	357	282	222
Muissa sairaaloissa ja parantoloissa	83	8	4
Yhteensä	440	290	226

Erinäisiä apuja.

Niiden henkilöiden luku, joita selontekovuoden eri kuukausina on avustettu *ravintoaineilla* (ruoka-annoksilla työväenhöyrykeittiöstä Pursimiehenkadun N:o 10:ssä), sekä niiden henkilöiden luku, jotka ovat saaneet *lääkkeitä* vaivaishoidon kustannuksella, näkyy taululiitteistä.

Vaivaishoidon 1905 vuoden menosääntöön »Avustuksia ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten» nimisen osaston kohdalla oleva 10,000 markan määräraha lääkkeiksi on näyttäytynyt riittämättömäksi, mainittuun tarkotukseen kun on annettu 11,762 markkaa 32 p:iä (v. 1904 10,507 markkaa 94 p:iä ja v. 1903 9,633 mk. 98 p:iä). Syynä siihen että on käytetty varoja yli määrärahan, on vuoden kuluessa vallitseva suuri sairaaloisuus lukuisan työväestön keskuudessa.

Kaikkiaan on 277 kuollutta *haudattu* vuoden kuluessa *vaivaishoidon kustannuksella*, niistä 257 Helsingin kaupungissa. Kustannukset nousivat 1,429 markkaan 34 penniin.

Vaivaishoidolle lahjoitettujen rahastojen korkojen käyttäminen.

Korot erinäisistä vaivaishoidolle lahjoitetuista rahastoista, joita Rahatoimikamari hoitaa, on Vaivaishoitohallitus jakanut 73 hengelle, jotka maksunosotusten nojalla ovat Rahatoimikonttorista kantaneet heille myönnetyt osuudet. Nämät korkovarat on jaettu seuraavan laskelman mukaan:

Helmikuussa 1905 korkoa		
Aleksandran rahastosta	*Smk.*	200: —
Wilhelm Elgin rahastosta	»	586: 30
Hanellin	»	296: —
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahast.	»	637: 60
Toukokuussa 1905 korkoa		
Carl Sierckenin rahastosta	»	159: 39
Gustava Karolina Brobergin y. m. rahastoista	»	825: 45
Lokakuussa 1905 korkoa		
Maria Bergmanin rahastosta	»	569: 27

Joulukuussa 1905 korkoa

Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	Smk	398: 50
Elsa Maria Lampan rahastosta	»	527: 45
Lisette Gardbergin rahastosta	»	56: 95
Yhteensä	Smk.	4,256: 91

Myrskylän turvakoti.

Kunnan osuus Myrskylän pahantapaisten poikain turvakodin hoidokasten kustannuksista oli vuonna 1905 Smk. 192: 50 (1904 — 338: 65, 1903 — 459: 83).

Vaivaishoidon tulot ja menot.

Seuraava laskelma osottaa vaivaishoidon tulot ja menot vuonna 1905.

	Smk.	p:ä.	Smk.	p:ä.
Tulot.				
Säästöä vuodesta 1904	3,589	78		
Korvausta köyhäin ylläpidosta	12,107	23		
Töistä, joita vaivaistalon hoidokkaat ovat tehneet ..	222	51		
» » työlaitoksen » » » ..	16,584	70		
Maantuotanto vaivaistalosta.....	2,091	92		
Korkoa juoksevalta tililtä	132	56		
Takaisinmaksettu lainoja, joita on annettu puutteenalaisille työmiehille	127	—	34,855	70
Nostettu Rahatoimikonttorissa.....	340,000	—		
» » uuden hulluinhoitopaviljongin sisustukseen ja ylläpitoon vaivaistalossa v. 1905 (katso muist. taul. 2)	6,000	—		
Nostettu Rahatoimikonttorista lisätyn hoitohenkilökunnan palkkaamiseksi vaivaistalon hulluinhoitolaitoksessa (katso muist. taul. 2)	1,520	—		
Nostettu Rahatoimikonttorista, korvausta tutkimusmatkasta (katso muist. taul. 2)	800	—	348,320	—
Yhteensä Smk.	—	—	383,175	70
Menot.				
Vaivaishoitohallitus.				
Palkkauksia	11,600	—		
Palkkiota katsantomiehille	7,200	—		
Korvausta tarkastusmatkoista.....	271	40	19,071	40
Vaivaistalo.				
Palkkauksia	15,600	—		
Siirto	15,600	—	19,071	40

	Smk.	pid.	Smk.	pid.
Siirto	15,600	—	19,071	40
Vaatetusta	6,104	72		
Muonaa	28,816	45		
Lääkkeitä	3,329	32		
Kalustoa	1,656	65		
Tarveaineita	902	41		
Polttopuita ja valaistusta	9,345	39		
Hevosenruokaa	865	67		
Korjaustöitä	6,105	99		
Sekalaisia menoja	4,530	11	77,256	71
Työlaitos.				
Palkkauksia	3,420	—		
Polttopuita ja valaistusta	1,627	51		
Muonaa	11,973	78		
Vaatetuskustannukset	2,947	25		
Tarveaineita	9,481	59		
Kalustoa ja työkaluja	274	63		
Ahkeruusrahoja	1,364	50		
Korjaustöitä	923	40		
Sekalaisia menoja	831	85	32,844	51
Mielenvikaisten hoitolaitos.				
Palkkauksia	9,480	—		
Vaatetusta	6,535	36		
Muonaa	18,181	68		
Lääkkeitä	2,291	31		
Kalustoa	4,272	70		
Polttopuita ja valaistusta	7,197	67		
Korjaustöitä	457	31		
Sekalaisia menoja	2,287	90	50,703	93
Keuhkotautispaviljonki.				
Polttopuut ja valo	1,165	32		
Korjaustyöt	359	05	1,524	37
Köyhäin ylläpito ja kustannukset laitoksen ulkopuolella.				
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteille annettuja	75,394	64		
Erinäisiin laitoksiin otettuja	4,334	35		
Sairaanhoitokustannuksia	9,028	55		
Siirto	88,757	54	181,400	92

	Smk.	pia.	Smk.	pia.
Siirto	88,757	54	181,400	92
Mielenvikaisten hoitokustannuksia	22,470	80		
Lääkkeitä	11,762	32		
Suoranaisia apuja	65,642	—	188,632	66
Sekalaista.				
Hautajaismenoja	1,429	34		
Tarverahoja	1,936	32		
Arvaamattomia menoja	4,122	62	7,488	28
Yhteensä menoja	—	—	377,521	86
Säästöä vuoteen 1906	—	—	5,653	84
Yhteensä Smk.	—	—	383,175	70

Vaivaishoitohallituksen esityksestä on Kaupunginvaltuusto kesäkuun 6 p:nä 1905 pitämässään kokouksessa, sen johdosta että Valtuusto toukokuun 9 p:nä s. v. oli päättänyt luovuttaa työ- ja vaivaistalon uuden keuhkotautispaviljongin mielenvikaisten henkilöiden hoitoa varten, mainitun paviljongin sisustus- ja ylläpitokustannuksia varten 1905 vuoden jälkimäisellä puoliskolla myöntänyt 6,000 markan määrärahan, sekä sen vuoden kuluessa lisätyn hoitohenkilökunnan palkkaamiseksi, joka tämän järjestelmän kautta on käynyt tarpeelliseksi, määrännyt 1,520 markkaa, mitkä määrärahat ovat suoritettavat Valtuuston käyttövaroista.

Vaivaishoidon menot laskettuina kuukausittain ovat otetut tilastollisiin taululiitteisiin.

Taulu, osottava menoarvion sekä menojen eron vuonna 1905.

	Menoarvion mukaan		Menot		Lisäys		Vähennys	
Palkkaukset	36,680	—	36,680	—	—	—	—	—
Katsantomiesten palkkio	7,700	—	7,200	—	—	—	500	—
Korvaus tarkastusmatkoista	800	—	271	40	—	—	528	60
Vaatetus	10,000	—	12,640	08	2,640	08	—	—
Muona	44,000	—	46,998	13	2,998	13	—	—
Lääkkeet	16,000	—	17,382	95	1,382	95	—	—
Kalusto	2,200	—	5,929	35	3,729	35	—	—
Siirto	117,380	—	127,101	91	10,750	51	1,028	60

	Menoarvion mukaan		Menot		Lisäys		Vähennys	
Siirto	117,380	—	127,101	91	10,750	51	1,028	60
Tarveaineet	800	—	902	41	102	41	—	—
Polttopuut ja valaistus	16,500	—	17,708	38	1,208	38	—	—
Hevosenruoka	800	—	865	67	65	67	—	—
Korjaustyöt	5,400	—	6,922	35	1,522	35	—	—
Työlaitos	26,320	—	32,844	51	6,524	51	—	—
Kustannukset elätteille annetuista	70,000	—	75,394	64	5,394	64	—	—
Erinäisiin laitoksiin otetut	6,500	—	4,334	35	—	—	2,165	65
Sairaanhoito	8,000	—	9,028	55	1,028	55	—	—
Mielenvikaisten hoito	22,000	—	22,470	80	470	80	—	—
Suoranaiset avut	58,000	—	65,642	—	7,642	—	—	—
Sekalaiset menot	8,500	—	14,306	29	5,806	29	—	—
Lisämääräraha	8,320	—	—	—	—	—	8,320	—
Yhteensä *Smk.*	348,520	—	377,521	86	40,516	11	11,514	25

Vaivaishoidon hallinnosta selkoa tehtäessä ei ole jätettävä huomioonottamatta niitä korvauksia, jotka vaivaishoito 17 p:nä maaliskuuta 1879 annetun Armollisen asetuksen 28 §:n mukaan on saanut nostaa kruunulta, ei niitä apumaksuja ja korvauksia, joita muut kunnat ja yksityiset ovat antaneet, eikä myöskään tuloja työ- ja vaisvaistalosta.

Kun tässä edellä mainituista vaivaishoidon menoista kaikkiaan *Smk:sta* 377,521: 86 vähennetään sanotut tulot *Smk.* 31,006: 36, nähdään että kunnan todelliset menot 1905 vuoden vaivaishoidosta olivat *Smk.* *346,515: 50* (v. 1904 — *Smk.* 331,923: 80 ja v. 1903 — *Smk.* 341,507: 34.

Seuraava taulu osottaa eri menojen eron vuosina 1904 ja 1905.

	Menot				Vuonna 1905 menot			
	1905		1904		lisäytyneet		vähentyneet	
Palkkaukset	36,680	—	36,500	—	180	—	—	—
Katsantomiesten palkkaus	7,200	—	7,200	—	—	—	—	—
Korvaus tarkastusmatkoista	271	40	477	85	—	—	206	45
Vaatetus	12,640	08	10,491	10	2,145	98	—	—
Siirto	56,791	48	54,671	95	2,325	98	206	45

	Menot				Vuonna 1905 menot			
	1905		1904		lisäytyneet		vähentyneet	
Siirto	56,791	48	54,671	95	2,325	98	206	45
Muona	46,998	13	46,832	18	165	95	—	—
Lääkkeet	17,382	95	16,441	46	941	49	—	—
Kalusto	5,929	35	3,967	67	1,961	68	—	—
Tarveaineet	902	41	834	75	67	66	—	—
Polttopuut ja valaistus	17,708	38	17,132	68	575	70	—	—
Hevosenruoka	865	67	739	70	125	97	—	—
Korjaustyöt	6,922	35	9,320	02	—	—	2,397	67
Työlaitos	32,844	51	29,288	47	3,556	04	—	—
Kustannukset elätteille annetuista	75,394	64	74,065	88	1,328	76	—	—
Erinäisiin laitoksiin otetut	4,334	35	4,001	50	332	85	—	—
Sairaanhoito	9,028	55	9,207	49	—	—	178	94
Mielenvikaisten hoito	22,470	80	22,715	18	—	—	244	38
Suoranaiset avut	65,642	—	62,419	—	3,223	—	—	—
Sekalaiset menot	14,306	29	9,824	60	4,481	69	—	—
Yhteensä Smk.	377,521	86	361,462	53	19 086	77	3,027	44

Kaupungin vaivaishoidon hallintoon on luonnollisesti vaikuttanut talvella ja keväällä 1905 vallinnut työnansion puute sekä keuhkotaudin leveneminen kaupungin työväestössä. Näissä seikoissa sekä ruumiillista työtä tekeväin luokan keskuudessa yhä yleisemmin sattuvissa hermotaudeissa ja mielenviassa on selitys menojen edelleen lisääntymiseen vuonna 1905.

Kunnalliset lainat.

Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten valtuutuksella hädänalaisille työläisille keväällä 1903 annetuista lainoista, joiden takasinmaksuajan Valtuusto marraskuun 29 p:nä 1904 ulotti helmikuun 1 p:ään 1905, on vuoden kuluessa suoritettu takaisin yhteensä 127 markkaa. Koska 1903 vuoden kuluessa lainoista maksettiin takaisin 2,078 markkaa, ja v. 1904 514 markkaa, on niin muodoin kaikista lainoista, nousten yhteensä 26,844 mk:kaan, 584 lainalle jaettuna, 1905 vuoden loppuun suoritettu ainoastaan 2,719 markkaa, joten maksamatta oli 24,125 markkaa. 584 lainanottajasta on ainoastaan 30 kokonaaan maksanut lainansa.

Sittenkun Vaivaishoitohallitus kirjelmällä 4 päivältä syyskuuta oli ilmottanut tästä sekä mielipiteensä olevan ettei pitäisi tulla minkään poiston

kysymykseen maksamattomista lainoista muulloin kuin lainanottajan kuoltua tai parantumattomasti sairastuttua taikka myös jos Vaivaishoitohallitus on ollut pakotettu avustamaan vainajan perhettä, päätti Valtuusto oikeuttaa Vaivaishoitohallitusta lyhentämään sellaisia kysymyksenalaisia lainoja, joita maksuvelvolliset eivät todellisen puutteen tähden voineet suorittaa sekä tutkittuaan esillä olevia asianhaaroja, myöntämään maksuajan pitennystä aina kolmeen vuoteen, laskettuna 19 päivästä syyskuuta 1905, sekä samalla kehottaa Vaivaishoitohallitusta koettamaan saada muut velalliset maksamaan lainansa ennen 1906 vuoden loppua ja lähettämään Valtuustolle tieton miten näiden lainojen laita silloin on.

Vaivaistalon tarkastaja kunnallisneuvos Degerholm on voimassa olevan vaivaishoito-ohjesäännön 30 §:n h) momentin nojalla antanut erityisen kertomuksen Helsingin kaupungin Työ- ja vaivaistalosta vuonna 1905, josta julaistaan seuraava ote:

Vaivaistaloon otettuja henkilöitä.

Vuoden kuluessa vaivaistaloon otetut ovat olleet iäkkäitä, kivuloisia, raihnaisia taikka mielenvikaisia henkilöitä, sekä turvattomia tai huonosti hoidettuja lapsia, jotka laitoksessa on pidetty jonkun aikaa, sitten annettavaksi elätteelle yksityisille, hyväksitunnetuille perheille, osittain kaupunkiin, osittain maaseuduille, hoidettaviksi ja kasvatettaviksi.

Laitokseen otettuja hoidokkaita on kykynsä mukaan käytetty työhön. Osa vaatetuksesta, halonhakkuu, huoneiden puhtaanapito, pesu y. m. on teetetty hoidokkailla.

Muonanpito Työ- ja vaivaistalossa.

Muonanpitoa työ- ja vaivaistalossa on hoitanut johtajan ja emännän lähimmän silmälläpidon alaisena yksi taloudenhoitajatar tarpeellisen palvelusväen avulla ja on sen tuloksena ollut, että kustannus jokaisen täysiikäisen henkilön ylläpidosta päivässä on ollut vaivaistalossa 31,11 penniä ja työlaitoksessa, jossa täytyy antaa runsaampia annoksia, koska sinne otetut ovat terveempiä ja työkykyisempiä, 39 penniä, sekä mielenvikaisten hoitolaitoksessa 33 penniä.

Järjestys Työ- ja vaivaistalossa.

Vuosi 1905 on työ- ja vaivaistalossa mennyt suurempia muutoksia missään suhteessa sattumatta taikka järjestyksen ja työn häiriötä laitoksessa tapahtumatta. Hoidokasten käytöskään ei ole antanut aihetta vakavampiin muistutuksiin ja rangaistustoimenpiteihin on ainoastaan varsin harvoin tarvittu ryhtyä.

Laitoksen 1905 vuoden toiminnan lähempäin erikoisseikkain selville saamiseksi viitataan tilastollisiin taululiitteihin.

Puhdas tulo toimitetuista töistä.

Puhdas rahatulo vaivaistalon töistä vuonna 1905 oli *Smk 222: 51.* Paitsi että laitoksen vanhempia alusvaatteita ja pukuja on tarpeenmukaisesti kunnossapidetty, on vaivaistalossa tehty seuraavat työt laitoksen tarpeeksi: *Neulomista:* 250 lakanaa, 354 paitaa, 172 naisten paitaa, 92 pyyheliinaa, 154 matrassinpäällystä, 45 tyynynpäällystä, 91 leninkiä, 30 röijyä, 89 alushametta, 35 alusliiviä, 25 esiliinaa, 84 päähuivia pallistettu, 180 nenäliinaa pallistettu, 6 topattua päällysnuttua, 10 lasten lakanaa, 26 pojan paitaa, 20 tytön paitaa, 10 paria lasten alushousuja; *Sukankudontaa:* 70 paria villasukkia, 72 paria puuvillasukkia, 320 paria pellavasukkia, 25 paria vanttuita; *Tilkkumattoja kudottu* vuoden kuluessa: 75 metriä; Ruumisasemalle on *kuletettu* 257 ruumista kuolleita varattomia henkilöitä; Sekalaisia pienempiä *puusepäntöitä* laitoksen tarpeiksi; sekä *erinäisiä muita sattuvia töitä* viljelysmaan hoidossa ja on korjattu: 550 metristä leiv. heiniä, 155 hl perunia, 55 hl. lanttuja, 25 hl. porkkanoita sekä 2,000 kpl. kaalinpäätä ja sekalaisia vihanneksia.

IV. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan Rahatoimikamarille antama kertomus vuodelta 1905 on näinkuuluva:

»Joulukuun 13 p:nä 1904 Kaupunginvaltuuston toimittamassa vaalissa valittiin Lautakunnan puheenjohtajaksi Överstiluutnantti Gustaf Eckard Maximilian af Enehjelm, jäseneksi Turkkuri Anton Lundqvist sekä varajäseniksi Pankinjohtaja Wilhelm Cederholm ja Suomen Pankin rahastonhoitaja Krister Ludvig Edvard Jägerskiöld, jota paitsi edellisestä vuodesta oli Lautakunnassa jälellä jäsenenä kapteeni Oscar Wasastjerna. Pankinjohtaja Cederholmin kuoltua valitsi Valtuusto 11 päivänä huhtikuuta 1905 varajäseneksi hänen tilalleen alikapteeni Max Tamelander'in. Lautakunnan jäsenet ja virkailijat.

Lautakunnan sihteerin tointa on vuoden kuluessa hoitanut Varatuomari Anton Åkerros, majoitusmestarina on edelleen ollut sotakamreeri Emil af Forselles ja venäjänkielen kääntäjänä on toiminut Överstiluutnantti Arvid Werner Sirelius.

Vuonna 1905 on Lautakunnalle tullut 492 kirjelmää ja lähetettä Komentajalta, 6 Maistraatilta, 1 Valtuustolta, 5 Rahatoimikamarilta, 7 erinäisiltä virastoilta ja 2 yksityisiltä henkilöiltä eli siten yhteensä 513 kirjelmää. Näiden ynnä muiden Lautakunnalle kuuluvain toimenpiteiden käsittelemistä varten ovat Lautakunnan puheenjohtaja, sihteeri ja majoitusmestari olleet tunnin joka arkipäivä Lautakunnan virkahuoneistossa, minkä ohessa Lautakunta on kaksitoista kertaa vuoden kuluessa kokoontunut varsinaisiin kokouksiin, joissa pöytäkirjanpykäläin luku on noussut yhteensä 561 eli keskimäärin 47 asiaan kokouksessa, sekä kerran ylimääräiseen kokoukseen. Asiain luku.

Lautakunnan lähettämiä toimituskirjoja, paitsi tilauksia ja maksumääräyksiä, on vuoden kuluessa ollut 193.

Seuraavat taulut osottavat sekä niiden henkilöiden ja sotilaslaitosten luvun, jotka v. 1905 ovat saaneet majoitusta kaupungissa että myöskin kaikki tästä johtuvat kustannukset. Tässä on kuitenkin huomattava, että vuokrasopimuksia tarpeellisista huoneustoista tosin on

tehty vuokravuodeksi, mutta kun Lautakunnan vuosirahansääntö on vahvistettu kalenterivuodeksi, ja tilit päätetty tämän mukaisesti, on luonnossa suoritetun majoituksen kustannuksista alempana otettu niin suuri osa, joka viimeksikuluneen joulukuun lopussa oli suoritettu.

Maksettaviksi määrätyt vuokrarahat.

A. Vuokrarahat. Majoituslautakunta on tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluville sotilashenkilöille ja sotilaslaitoksille vuonna 1905 määrännyt maksettavaksi vuokrarahoja vahvistetun tariffin mukaan seuraavat määrät:

Olomajoitus.	Majoitettuja							Smk.			
	Kenraaleja		Esikunta- ja yliupseereja		Alipäällystöä ja miehistöä		Virastoja				
	naimattomia.	naimattomia.	naimattomia.	naimattomia.	naimattomia.	naimattomia.					
1. Helsingin linnueväki.											
Tammikuu	2	—	60	39	13	5	4	10,630	79		
Helmikuu	2	1	59	37	14	6	5	10,779	02		
Maaliskuu	2	1	56	34	12	7	5	13,666	49		
Huhtikuu	2	1	55	32	12	7	5	13,617	90		
Toukokuu	2	1	55	35	7	6	5	13,238	49		
Kesäkuu	1	1	61	37	7	9	5	14,315	82		
Heinäkuu	1	1	63	58	7	7	5	16,495	30		
Elokuu	2	1	62	54	5	8	5	15,774	45		
Syyskuu	2	1	67	68	10	11	5	20,094	43		
Lokakuu	2	1	61	48	8	10	5	14,405	77		
Marraskuu	—	1	53	57	10	12	5	13,689	97		
Joulukuu	—	1	61	57	10	12	5	14,944	15		
Lisävuokrarahoja 1 päivästä kesäk. 1904—1 p:ään maalisk. 1905	—	—	—	—	—	—	—	35,537	28	207,189	86
2. Erotettu santarmiosasto.											
Tammikuu	—	—	4	3	24	2	5	2,006	07		
Helmikuu	—	—	5	3	13	2	5	1,719	99		
Maaliskuu	—	—	3	4	12	2	5	1,827	82		
Huhtikuu	—	—	5	3	11	2	5	1,474	54		
Toukokuu	—	—	4	3	7	2	5	1,447	17		
Kesäkuu	—	—	3	3	8	2	5	1,947	30		
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	10,422	89	207,189	86

	Majoitettuja							Smk.			
	Kenraaleja		Esikunta- ja yliupseereja		Alipäällystöä ja miehistöä		Virastoja				
	naineita.	naimattomia.	naineita.	naimattomia.	naineita.	naimattomia.					
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	10,422	89	207,189	86
Heinäkuu	—	—	3	3	8	2	5	1,537	30		
Elokuu	—	—	3	3	11	2	5	1,655	56		
Syyskuu	—	—	3	3	11	2	5	1,618	53		
Lokakuu	—	—	3	3	10	2	5	1,557	83		
Marraskuu	—	—	7	3	43	2	5	3,021	22		
Joulukuu	—	—	8	3	51	2	5	3,764	59		
Lisävuokrarahoja 1 p:stä kesäk. 1904—1 p:ään maalisk. 1905	—	—	—	—	—	—	—	2,385	99	25,963	91
Tilapäisesti komennettuja.											
a) Upseereja ja virkamiehiä:											
Tammikuu 3 päivää	—	—	—	1	—	—	—	12	—		
Helmikuu 99 »	—	3	—	11	—	—	—	420	—		
Maaliskuu 3 »	—	—	—	1	—	—	—	12	—		
Huhtikuu 99 »	—	1	—	6	—	—	—	408	—		
Toukokuu 31 »	—	1	—	9	—	—	—	140	—		
Kesäkuu 34 »	—	—	—	10	—	—	—	136	—		
Heinäkuu 29 »	—	—	—	4	—	—	—	116	—		
Elokuu 140 »	—	—	—	17	—	—	—	560	—		
Syyskuu 190 »	—	2	—	17	—	—	—	824	—		
Lokakuu 140 »	—	3	—	22	—	—	—	600	—		
Marraskuu 106 »	—	1	—	13	—	—	—	464	—		
Joulukuu 109 »	—	3	—	12	—	—	—	560	—	4,252	—
Muist. Satunnaisesti komennettuihin kenraaleihin on myös luettu rykmentinkomentajat ja heidän vertaisensa, jotka ovat oikeutetut saamaan samallaisia vuokrarahoja.											
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	237,405	77

	Majoitettuja							Smk.			
	Kenraaleja		Esikunta- ja yliupseereja		Alipäällystöä ja miehistöä		Virastoja				
	naimattomia.	naimattomia.	naimattomia.	naimattomia.	naimattomia.	naimattomia.					
Siirto	—	—	—	—	—	—	—			237,407	77
b) Erotettuun santarmiosastoon kuuluvia henkilöitä:											
Tammikuu 4 päivää	—	—	—	—	—	1	—	4	68		
Helmikuu 1 »	—	—	—	—	—	1	—	1	17		
Maaliskuu 31 »	—	—	—	—	—	6	—	36	27		
Huhtikuu 68 »	—	—	—	—	—	21	—	79	56		
Toukokuu 76 »	—	—	—	1	—	23	—	94	58		
Kesäkuu 78 »	—	—	—	—	—	27	—	91	26		
Heinäkuu 41 »	—	—	—	—	—	10	—	47	97		
Elokuu 26 »	—	—	—	3	—	4	—	75	70		
Syyskuu 39 »	—	—	—	1	—	6	—	62	61		
Lokakuu 15 »	—	—	—	—	—	8	—	17	55		
Marraskuu 15 »	—	—	—	—	—	1	—	17	55		
Joulukuu 8 »	—	—	—	—	—	2	—	9	36	538	26
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	237,944	03

Olomajoituksesta, joka on Keisarikunnan valtakunnanrahaston korvattava, on siis maksettu:

Helsingin linnueväelle	207,189: 86	
Erotetulle santarmiosastolle	25,963: 91	233,153: 77

satunnaisesta komennuksesta, joka 1 §:n mukaan heinäkuun 22 p:nä 1897 annetussa asetuksessa, erinäisten §§:n muuttamisesta 18 p:nä tammikuuta 1882 annetussa asetuksessa sotilasmajoituksen suorittamisen perusteista Suomen Suuriruhtinaanmaassa, on korvattava Suomen yleisistä varoista,

upseereille ja virkamiehille sotaväessä erotettuun santarmiosastoon kuuluville henkilöille	4,252: —	
	538: 26	4,790: 26
eli yhteensä Smk		237,944: 26

Tästä on kuitenkin vähennettävä ne määrät, jotka Komentajan kautta on vaadittu takaisin ja Rahatoimikonttoriin suoritettu, nimittäin:

olomajoituksesta	1,183: 19	
joten vuoden kuluessa maksetut vuokrarahat oikeastaan nousevat	Smk	236,760: 84

B. Majoitusta vuokrarahain sijasta. Seuraavalle sotilashenkilömäärälle ja sotilaslaitoksille on Lautakunta vuonna 1905 osottanut asunnon voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan: Majoitus luonnossa.

	Ylipäällystöä		Alapäällystöä		Sotilasrukoushuoneita	Asunto- ja virkahuoneita	Huoneita palvelijoille ja keittiöitä
	nain.	naimatt.	nain.	naimatt.			
Olomajotusta tammik. 1 p.—heinäk. 1 p.	11	—	7	19	1	47	17
S:n s:n santarmeille	—	—	12	—	—	12	12
S:n s:n heinäk. 1 p.—jouluk. 31 p.	5	1	5	16	—	27	10
S:n s:n santarmeille	—	—	11	—	—	11	11

Sitä paitsi on Lautakunta vuonna 1905 osottanut asuntoja seuraaville tilapäisissä virkatoimissa lyhemmäksi ajaksi Helsinkiin komennetuille sotilashenkilöille:

	Kenraaleja	Yli-upseereja	Ali-upseereja
Täkäläisellä Seurahuoneella ja Kleinehn hotellissa	9	15	—

Luonnossa suoritetun majoituksen kustannukset olivat vuodelta 1905:

a) linnueväestä:

Huoneistojen vuokraa	Smk 17,606: —
Tilapäisen majoituksen s:n	476: 50

Koivuhalkoja asuinhuoneiden lämmittämiseen	Smk 834: —	
Havupuuhalkoja leipomiseen ja ruuankeittoon	457: 63	
Valaistus	248: 93	
Olkia alipäällystön ja miehistön vuoteisiin	265: 18	19,879: 24

b) santarmeista:

Huoneistojen vuokraa	Smk 6,620: —	
Koivuhalkoja asuinhuoneiden lämmittämiseen	400: 95	
Havupuuhalkoja leipomiseen ja ruuankeittoon	103: 37	
Valaistus	39: 28	
Vuoteihin käytettäviä olkia	30: 70	7,194: 30
	Yhteensä Smk	27,073: 54

Kun tästä vähennetään se korvaus, joka on tilattu:

a) linnueväestä:

Venäjän Valtakunnanrahastolta olomajoituksesta	Smk 22,038: 27	
Suomen Valtiolaitokselta tilapäisestä majoituksesta	508: —	22,546: 27

b) santarmistosta:

Olomajotuksesta	4,413: 14
eli yhteensä Smk	26,959: 41

jää *114 markan 13 pennin* suuruinen erotus, joka niin muodoin on kaupungin tappio luonnossa suoritetusta majoituksesta vuodelta 1905. Tämä kaupungille edullinen tulos on johtunut siitä, että vuokratariffi on Majoituslautakunnan useasti tekemän huomautuksen johdosta korotettu 1 päivästä 1904, joten kaupungin hyväksi on tullut lisäkorvaus vuodelta 1904 4,737 markkaa 24 penniä.

Lautakunnan kustannukset.

C. Sekalaisia kustannuksia.

Palkkiota Majoituslautakunnan virkamiehille ja palveluskunnalle	Smk 7,400: —
Kansliatarverahoja	600: 70
	Smk 8,000: 70

Yhteenveto sotaväen majoituksen kustannuksista Helsingissä vuonna 1905. Yhteenveto kustannuksista.

A. Maksettu vuokrarahoja olomajotuksesta.

Helsingin linnueväelle ..	207,189: 86			
mistä on saatu takasin	1,148: 08	206,041: 78		
Erotetulle santarmikunnalle	25,963: 91			
mistä on saatu takasin	35: 11	25,928: 80	231,970: 58	

satunnaisesta komennuksesta.

Linnueväen upseereille ja virkamiehille	4,252: —			
Erotetulle santarmikunnalle	538: 26		4,790: 26	236,760: 84

B. Kustannuksia luonnossa osotetusta majotuksesta.

Olomajotuksesta	26,606: 04	
Tilapäisestä komennuksesta	467: 50	27,073: 54

C. Sekalaisia kustannuksia.

Palkkioita ja tarverahoja	8,000: 70
Yhteensä Smk	271,835: 08

Tästä on vähennettävä seuraavat korvaukset:

Venäjän Valtakunnanrahastosta:

vuokrarahoista	231,970: 58		
luonnossa suoritetusta majotuksesta	26,451: 41	258,421: 99	

Suomen Valtiolaitokselta:

vuokrarahoista.....	4,790: 26		
luonnossa suoritetusta majotuksesta	508: —	5,298: 26	263,720: 25

joten kaupungin vuoden kuluessa majotuksesta suorittamat kustannukset nousevat ..... Smk 8,114: 83»

V. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan vuodelta 1905 antama kertomus on sisällykseltään seuraava:

Lautakunnan jäsenet.

»Holhouslautakunnan jäseninä vuonna 1905 olivat samat henkilöt, kuin edellisenä vuonna 1904 eli puheenjohtajana Esittelijäsihteeri J. A. Nordman sekä jäseninä Kamreeri Axel Rikberg, Ylitirehtööri Alexis Gripenberg ja Esittelijäsihteeri Fredrik Stjernvall. Viimemainittu oli vuoden 1904 lopussa eroamisvuorossa Lautakunnasta, mutta valitsi Valtuusto hänet 13 p. joulukuuta viimemainittuna vuotena Lautakunnan jäseneksi vuosiksi 1905—1908. Lautakunnan sihteerin tointa on edelleen hoitanut varatuomari Anton Åkerros.

Lautakunnan kokoukset.

Samaten kuin edellisinä vuosina on Holhouslautakunta vuonna 1905 kokoontunut kerran viikossa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuulla, jolloin kokouksia on pidetty kaksi kertaa kuukaudessa, joten kokousten luku nousi 43:een.

Holhouksia ja uskotunmiehentoimia.

Lautakunnan kappale holhouskirjaa sisälsi 1905 vuoden alussa yhteensä 436 holhousta, joista 212 perustui määräykseen ja 134 oli lain määräämää holhousta sekä 42 uskotunmiehen tointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden kuluessa Lautakunnan kappaleeseen merkitty 1904 vuoden jälkimäisellä ja 1905 vuoden edellisellä puoliskolla lisäksi tulleina yhteensä 78 holhousta ja uskotunmiehen tointa. Niistä 466 holhouksesta ja uskotunmiehen toimesta, jotka siten ovat olleet holhouskirjaan merkittyinä, on kuitenkin erinäisistä syistä vuoden kuluessa poistettu 40. Tämän johdosta oli Lautakunnan holhouskirjan kappaleessa 1905 vuoden lopussa kaikkiaan 426 holhousta ja uskotunmiehen tointa, jakaantuen 378 holhoukseen, joista 223 perustui määräykseen ja 155 oli lakimääräisiä holhouksia, sekä 48 uskotunmiehentointa.

Kuolinpesiä ja holhottavia lapsia.

1905 vuoden kuluessa on Lautakunta kaupungin ruotsalais-suomalaiselta ja saksalaiselta luterilaiselta seurakunnalta saanut vastaanottaa säädetyt luettelot niistä 1904 vuoden jälkimäisellä puoliskolla kuolleista näiden seurakuntain jäsenistä, joiden jälkeen jääneille alaikäisille lapsille mahdollisesti oli määrättävä holhooja; ja on Lautakunta katsonut 16:lla

mainituista kuolinpesistä olevan niin paljon varallisuutta, että alaikäisten omaisuuden hallinnosta olisi tehtävä tili. Kaartin, metodisti-episkopaalisesta ja roomalais-katolisesta seurakunnasta ei Lautakunta sitä vastoin ole saanut näitä luetteloita ja kaupungin kreikkalais-venäläinen seurakunta on samaten kuin edellisiltäkin vuosilta ollut antamatta sellaista luetteloa.

Lautakunnan toiminta.

Vuoden kuluessa on Lautakunta hankkinut holhoojan määräyksen taikka on sitä kuultu tässä asiassa 47:ssä tapauksessa ja uskottujen miesten määräyksestä 29:ssä tapauksessa sekä kuultu 9 alaikäisen henkilön asettamisesta holhoojan valvonnan alaiseksi ja 1:ssä tapauksessa pidennetystä holhouksenalaisuudesta holhouslain 17 §:n perustuksella 20 vuotta täyttäneelle holhottavalle, sekä 3:ssa kysymyksessä, jotka koskivat vanhempain erottamista alaikäisten lastensa kasvattamis-oikeudesta.

Niinikään on Lautakunta, holhouslain 39 ja 40 §§:n mukaan, antanut lausuntoja 20:n holhottavan kiinteimistön myymistä ja 7:n alaikäisen omistaman kiinteimistön kiinnittämistä koskevasta asiasta, joista viimemainituista 1 on sisältänyt myös yhtiöön liittymistä sekä käsitellyt 2 kysymystä kiinteän omaisuuden hankkimisesta vastiketta vastaan ja 3 kysymystä lainan ottamisesta vajavaltaisen puolesta.

Holhouslain 48 § säännöksen nojalla on Lautakunta 1:ssä tärkeämmässä hallintoasiassa avustanut holhoojaa neuvoilla, jota paitsi Lautakunta on antanut asianomaisille holhoojille neuvoja useissa vähemmän tärkeissä asioissa.

Ilmotuksia tilinteon laiminlyömisestä.

Niistä holhoojista ja uskotuista miehistä, jotka holhouslain 51 ja 70 §§:n mukaan ovat olleet velvolliset Lautakunnalle antamaan tilit holhottavainsa omaisuuden hallinnosta, on 31 määrättyä ja 26 lakimääräistä holhoojaa sekä 6 uskottua miestä laiminlyönyt säädetyssä ajassa täyttää tämän velvollisuutensa. Lautakunta on sentähden, holhouslain 53 §:n säännöksen nojalla, ilmottanut heidän laiminlyöntinsä Raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, joissa Lautakunta on velvoittanut asianomaiset holhoojat oikaisemaan heidän antamansa tilit taikka heiltä vaatinut tietoja ja todistuksia, on Lautakunnan osotuksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 1:ssä tapauksessa, josta Lautakunnan sentähden on ollut pakko tehdä ilmotus Raastuvanoikeudelle.

35:stä holhouksesta on Raastuvanoikeus, Lautakunnan esityksestä, määrännyt, että seuraavat tilit hallinnosta saavat käsittää yhtä vuotta pitemmän ajan.»

VI. Terveyshoitolautakunta.

Kun sekä Terveyshoitolautakunnan antama vuosikertomus vuodelta 1905 että myöskin Marian sairaalan johtajan laatima kertomus sanotusta sairaalasta samalta ajalta on erikseen painettu, viitataan tässä näihin julkaisuihin.

VII. Kansakoulujohtokunta.

Kansakoulujen toiminnasta lukuvuotena 1904—1905 viitataan painosta julaistuun, kansakoulujentarkastajan antamaan kertomukseen sanotulta ajalta.

VIII. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus Helsingin palosammutustoimen tilasta ja hallinnosta vuonna 1905 on paitsi tauluja, jotka pääasiallisesti julaistaan liitteissä, seuraava: Hälyytyksiä ja todellisia tulipaloja.

»Palokuntaa on vuoden kuluessa hälyytetty 162 kertaa, niistä 82 kertaa todellisen tulipalon tai sen alun johdosta, 45 kertaa nokivalkeain ja 13 kertaa palosavun takia, kerran haljenneen vesijohtotorven vuoksi, kerran palotelegraafin vian tähden sekä 20 kertaa ilkivaltaisuudesta. Verrattuna edelliseen vuoteen on hälyytyksiä yhtä vähemmän (163) ja tulipaloja 5 enemmän (77). Todelliset tulipalot ja tulipalon alut, joista 71 on tapahtunut kaupungissa tai sen paloalueella ja 11 sen ulkopuolella, jakaantuvat eri kaupunginosiin seuraavasti: 16 II:ssa, 16 IV:ssä, 7 X:ssä, 6 XI:ssä, 6 I:ssä, 4 III:ssa, 3 XII:ssa, 3VII:ssä, 2 V:ssä, 2 VI:ssa, 2 VIII:ssa ja 2 IX:ssä kaupunginosassa, 1 Lapinlahdessa ja 1 Kampinvuorilla. Kaupungin tai sen paloaluen ulkopuolella on 6 tulipaloa tapahtunut eri paikoilla Töölössä, 2 Sörnäisissä, 1 Hietaniemellä, 1 Sumparnin saarella sekä 1 Helsingin pitäjässä.

Jos tulipalot jaetaan kuukausille ja viikonpäiville, niin on 5 tulipaloa sattunut tammikuussa, 4 helmikuussa, 4 maaliskuussa, 5 huhtikuussa, 7 toukokuussa, 7 kesäkuussa, 11 heinäkuussa, 4 elokuussa, 7 syyskuussa, 10 lokakuussa, 3 marraskuussa, ja 15 joulukuussa sekä 12 sunnuntaina 11 maanantaina, 13 tiistaina, 11 keskiviikkona, 10 torstaina, 12 perjantaina ja 13 lauantaina. Vuorokauden aikaan nähden on 44 tulipaloa sattunut yöllä, k:lo 6:sta i. p. k:lo 6:een a. p. sekä 38 päivällä laskettuna klo 6:sta a. p. k:lo 6:een i. p.

Ensimäinen tieto tulen irtipääsystä on 38 tapauksessa saapunut telefonilla, 32 tapauksessa palotelegraafilla, 10 tapauksessa suullisella tiedonannolla, jonka ohessa tulen on yhdessä tapauksessa ensin huomannut tähystysvahti palotornista, ja yhdessä tapauksessa paloaseman miehistö.

Paikkaan nähden on 34 tulipaloa ja alkua sattunut kivitalossa, — niistä 19 asuinhuoneissa, 8 tehtaissa tai käsityöhuoneissa, 5 liikehuoneus-

toissa ja 2 ulkohuonerakennuksissa tai varastohuoneissa, — 33 puurakennuksissa — joista 20 asuinhuoneissa, 3 tehtaissa, 6 ulkohuoneissa, 3 tarjoilukojussa ja 1 sisustuksenalaisessa asuinhuoneessa, — 6 metsämaalla, 3 pihalla olevissa rikkalaatikoissa, 2 pihalla olevissa tavara- tai puuvarastoissa, 1 hiekka-aluksessa, 1 kaatopaikkalla, 1 tavaravaunussa ja 1 raitiotievaunussa.

Syyt tulen irtipääsemiseen.

Syynä tulen irtipääsemiseen on 10 tapauksessa ollut puutteelliset tai huonosti eristetyt tulisijat ja savujohdot, 9 tapauksessa varomaton kynttilän, lampun tai tulitikkujen käytteleminen, 7 tapauksessa lampun tai priimuskeittiön räjähtäminen, 7 tapauksessa tulisijasta pudonneet kekäleet tai kipinät, 3 tapauksessa väärään säilytyspaikkaan pantu tulensekainen tuhka, 3 tapauksessa liian lähelle kattoa ripustettu lamppu, 3 tapauksessa sähkövoima- tai valojohtojen lyhytsulku, 1 tapauksessa huolimattomuus tupakkaa poltettaissa, 1 tapauksessa kinematograafin varomaton käsittelemineen, 1 tapauksessa itsesytytys, 1 tapauksessa liian lähelle kamiinia ripustetut vaatteet, 1 tapauksessa varomaton vahankeittäminen ja 1 tapauksessa veturin kipunat. 34 tapauksessa ei tulen irtipääsemisen syytä ole voitu varmuudella saada selville.

Vahingoittuneen omaisuuden arvo tahi vakuutusmäärä.

Palovahinkotilasto vuodelta 1905 on seuraava:

A. Kaupungissa ja sen paloalueella.

Suuremmassa tai vähemmässä määrässä tulen vahingoittaman omaisuuden palovakuutusmäärä oli:

kiinteästä omaisuudesta	Smk	5,841,563: —	
irtaimistosta	»	1,172,850: —	7,014,413: —

Vahingon suuruus tai palovahingon korvausmäärä oli:

kiinteimistöjen	Smk	138,969: 07	
irtaimistojen	»	43,381: 26	182,350: 33

Vahinko teki siis 2,60 % omaisuuden arvosta.

B. Vuoden kuluessa kaupungille kuuluvalla maalla paloalueen ulkopuolella sattuneiden tulipalojen tilasto on seuraava:

Omaisuuden arvo tai palovakuutusmäärä oli:

kiinteistöjen	Smk	69,700: —	
irtaimistojen	»	101,000: —	170,700: —

vahinko taas oli:

kiinteistöjen	Smk	8,215: 50	
irtaimistojen	»	56,318: 17	64,533: 67

siis 37,81 % omaisuuden arvosta.

Kaikista vuoden kuluessa sattuneista palovahingoista, jotka nousevat Smk:aan 246,884: — ovat kotimaiset paloapuyhtiöt maksaneet korvauksia Smk 123,600: 56, ulkomaiset paloapuyhtiöt Smk 121,382: 74, jonka ohessa vakuuttamatonta omaisuutta, mikäli on voitu saada selville, on hävitetty 1,900 markan 70 pennin arvosta.

Tulipalojen laajuus.

Suuruuteensa nähden on vuoden tulipaloista 10 ollut suurta, siis senluontoista että tulen tukahuttamiseen on vaadittu vähintäin kaksi letkujohtoa paloposteista, höyryruisku tai suuri käsiruisku, 22 keskikokoista tai senlaatuista että yksi letkujohto äskenmainitusta kalustosta on riittänyt tulen sammuttamiseen, sekä 50 pientä, siis sellaisia että ne on tukahutettu käsiruiskulla tai olleet palokunnan saapuessa sammutettuja. Kahdesti on vapaaehtoinen palokunta avustanut sammutustyössä, nim. Helsingin Puuseppä O. Y:n tehtaan palossa Eerikinkadun n:o 54:ssä 7 päivänä syyskuuta ja Svenssonin konepajan palossa Sörnäisissä 13 päivänä syyskuuta.

Tulipaloihin nähden viitataan muuten tauluihin, jotka liitetään tähän kertomukseen ja joissa myös on merkittyinä 39 tulipalonalkua, joiden tukahuttamiseen ei ole vaadittu palokunnan apua, mutta jotka kumminkin ovat olleet senluontoisia että palovahingon korvaus on tullut kysymykseen.

Tapaturma.

Tulipaloon lähdettäessä on sattunut yksi tapaturma siten että pohjoisen paloaseman letkukärry Pitkällä sillalla 13 päivänä syyskuuta tulipaloon mentäessä Sörnäisiin törmäsi yhteen erään maalaisen kanssa, jonka hevonen oli pelästynyt palokunnan varotusmerkeistä. Yhteentörmäyksessä syöksi palokorpraali M. Suomi kadulle ja sai siinä niin suuria vammoja, että hän oli kolmen kuukauden ajan kykenemätön palvelukseen ja hoidettiin kotona kasarmissa. Mies on nyt kumminkin täydellisesti parantunut.

Palomiehistön terveydentila.

Sisällisen sairauden takia on palolaitoksen miehistöstä yksi mies ollut sairashuoneessa 34 päivää ja nyrjähdyksen takia on yksi mies saanut hoitoa kotona kuukauden ajan. Muuten on miehistön terveydentila ollut hyvä.

Palomiehistön vaihdos.

Miehistön vaihdos on vuoden kuluessa ollut sangen suuri, kun 67 miehen lukumäärässä on tapahtunut 50 vaihdosta. Sittenkun palomiehistön palkkaetuja nyttemmin on melkoisesti korotettu, voidaan toivoa ettei tällaista häiriötä vastaisuudessa enää satu.

Palomiehistön toiminta.

Palomiehistön toiminta on tapahtunut samalla tavoin ja saman ohjelman mukaan kuin edellisinäkin vuosina. Kaupungin kaikissa teattereissa ja Siltasaaren sirkuksessa on päivystänyt 2 tai 3 miehinen vartijajoukko näytäntöjen aikana. Kahdessa tilaisuudessa ovat nämä vahdit osottautuneet olevan suureksi hyödyksi, nim. 28 päivänä tammikuuta kun tulipalonalku sattui Ruotsalaisessa Teatterissa näyttämölattian alaisessa korjauspajassa sekä 16 päivänä helmikuuta, kun Folkteatern'issa näytännön aikana kaatui palava väkiviinakattila näyttämölle. Kummassakin tapauksessa tukahutettiin tuli palosotamiesten toimesta.

Palokunnan sairasvaunu ja rullapaarit.

Tänä vuonna palokunnalle hankittua sairasvaunua on yleisö käyttänyt paljon. Vaunu on ollut käytännössä 10 päivästä maaliskuuta ja on se lähtenyt ulos: maaliskuussa 8 kertaa, huhtikuussa 12 kertaa, toukokuussa 9 kertaa, kesäkuussa 21 kertaa, heinäkuussa 19 kertaa, elokuussa 17 kertaa, syyskuussa 13 kertaa, lokakuussa 18 kertaa, marraskuussa 36 kertaa ja joulukuussa 32 kertaa eli yhteensä 185 kertaa 9 ½ kuukauden kuluessa. Palokunnan hallussa olevat sairaiden ja vahingoittuneiden kulettamista varten aiotut rullapaarit ovat olleet käytännössä 18 kertaa ja 10 tapauksessa, kun erityinen varovaisuus on ollut tarpeen, on sairaita kannettu sairashuoneesen erityisillä sitä tarkotusta varten palokunnan hallussa olevilla paareilla.

Palolaitoksen liikkuvan kaluston lisäys.

Paitsi yllämainitulla sairasvaunulla ja kahdella rullapaarilla on palolaitoksen liikkuvaa kalustoa vuoden kuluessa lisätty pääasiallisesi hankkimalla neljäs höyryruisku tai höyrypumppu, aiottu pääasiallisesti tyhjennyspumpuksi sekä jäätyneiden likaviemärijohtojen sulattamiseen, jossa viimemainitussa työssä palokunta viime vuosina on avustanut kaupungin Rakennuskonttoria. Kysymyksenalainen höyrypumppu on varustettu alustalla ja on sen asettanut paikoilleen palolaitoksen henkilökunta.

Palolaitoksen kaluston arvon poistoa.

Palolaitoksen hallussa olevan kaluston arvoa on vuoden kuluessa kuoletettu Smk 17,895: 10 ja on sen nykyinen arvo kirjoissa Smk 92,769: —.

Kaupungin vakinaisen palolaitoksen kustannukset.

Kaupungin vakinaisen palolaitoksen kustannukset olivat vuoden kuluessa seuraavat:

I.	Palkkoja ja muita etuja	Smk	80,699: 39	
II.	Palotalli	»	9,597: 59	
III.	Lämpö ja valo	»	10,313: 07	
IV.	Kalustoa ja irtaimistoa	»	8,854: 41	
V.	Sekalaista	»	3,591: 53	113,055: 99

Ainoastaan II:sen kohdan Palotallin määräraha on noussut Smk 137:59 yli määrän, jota vastoin muissa kohdissa on tehty seuraavat säästöt, nim.:

I	kohdassa	Smk	30: 61	
III	»	»	46: 93	
IV	»	»	145: 59	
V	»	»	88: 47	311: 60

IX. Kansankirjaston ja Lukusalin hallitus.

Kansankirjaston ja lukusalin hallituksen Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodelta 1905 on, lukuunottamatta jälempänä esitettäviä tauluja, sisällykseltään seuraava:

Kirjastojen aukipitäminen.

»*Päälaitoksessa,* Rikhardinkadun n:o 3:ssa on kirjasto 1905 vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä, paitsi pitkäperjantaina (21 p. huhtik.) jouluaattona ja joulupäivänä, kesäkuun 11 p:stä—elokuun 31 p:ään, jolloin kirjastoa, kuten tavallisesti kesäsin, pidettiin avoinna ainoastaan maanantaisin, keskiviikkosin ja lauantaisin, (juhannuksena, joka sattui lauantaiksi, oli kirjasto sulettu) sekä 31 p:stä lokakuuta i. p. 6:een päivään seuraavaa marraskuuta, jolloin kirjasto oli sulettu valtiollisen lakon johdosta. Jokapäiväinen lainausaika on ollut sama kuin edellisinä vuosina: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisella osastolla k:lo 1—3 sekä 5—8 i. p., suomalaisella osastolla k:lo 5—8 i. p., sunnuntaisin ja pyhäpäivinä k:lo 4—7 i. p. Kaikkiaan pidettiin kirjastoa vuoden kuluessa avoinna 308 päivää, vastaten v. 1904 308 päivää.

Sörnäisten haaraosastossa on kirjasto tammik.—toukok. sekä syysk. —jouluk. ollut yleisön käytettävänä k:lo 6—9 i. p. kaikkina arkipäivinä paitsi keskiviikkosin, sekä sunnuntaisin ja pyhäpäivinä k:lo 4—7 i. p.; kesäkuun—elokuun aikana sitävastoin ainoastaan tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin k:lo 6—9 i. p. Suljettuna oli kirjasto myös pitkäperjantaina, juhanusaattona (lauantaina), jouluaattona ja joulupäivänä. Lainauspäiviä oli vuoden kuluessa 269 (edellisenä vuonna 265).

Töölön haaraosastossa on kirjastoa pidetty auki samoina päivinä kuin päälaitoksessa, kesäaikaan (kesäk.—elok.) kuitenkin ainoastaan keskiviikkosin ja lauantaisin. Lainausaika oli koko vuoden sama: k:lo 5—7 i. p. Lainauspäiviä vuoden kuluessa oli 288 (edellisena vuonna 296).

Lainausliike.

Kirjalainojen lukumäärässä havaitaan vuonna 1905 sekä päälaitoksessa että haaraosastoissa melkoinen lisäys edelliseen vuoteen verrattuna. Pääkirjastosta annettiin vuoden kuluessa 123,484 lainaa 111,275 vastaan

v. 1904, Sörnäisten osastosta 21,366 lainaa 18,817 vastaan v. 1904, Töölön osastosta 3,917 lainaa 3,017 vastan v. 1904. Lainojen luku nousi kaikissa laitoksissa yhteensä 148,767, v. 1904 113,109. Keskimääräinen lainaus päivää kohden oli pääkirjastossa 401, Sörnäisten osastossa 79, Töölön osastossa 14, yhteensä 494; vastavaat luvut vuodelta 1904 ovat: 336, 71, 10, 447. —. Lainoista maksettiin pääkirjastossa 80,443 (1904: 72,342) kerralta, kun taas 38,788 (1904: 36,012) annettiin puolen vuoden tilauksesta ja 4,253 (1904: 2,921) kuukausitilauksesta; Sörnäisten osastosta annettiin 14,599 (1904: 13,286) kerralta maksettua lainaa, 6,286 (1904: 4,940) puolen vuoden tilauksesta ja 481 (1904: 591) kuukausitilauksesta; Töölön osastossa 3,047 (1904: 2,472) kerralta maksettua lainaa, 775 (1904: 419) puolen vuoden ja 95 (1904: 126) kuukausitilausta; kaikkiaan maksettiin kaikissa kolmessa laitoksessa 98,089 (1904: 88,100) lainaa kerralta, kun taas 45,849 (1904: 41,371) lainaa annettiin puolen vuoden tilauksesta ja 4,829 (1904: 3,638) kuukaustilauksesta. — Lainatuista kirjoista oli pääkirjastossa 77,427 (62,70 %) ruotsinkielisiä ja 46,057 (37,30 %) suomenkielisiä; Sörnäisten osastossa 6,622 (30,99 %) ruotsinkielisiä ja 14,744 (69,01 %) suomenkielisiä, Töölön osastosta 1,669 (42,61 %) ruotsinkielisiä ja 2,248 (57,69 %) suomenkielisiä; yhteensä 85,718 (57,69 %) ruotsinkielisiä ja 63,049 (42,31 %) suomenkielisiä. Vastaavat luvut vuodelta 1904 ovat: pääkirjastossa 69,614 (62,56 %) ruotsinkielisiä ja 41,661 (37,44 %) suomenkielisiä kirjoja; Sörnäisten osastossa 5,863 (31,16 %) ruotsinkielisiä ja 12,954 (68,84 %) suomenkielisiä; Töölön osastossa 1,541 (51,08 %) ruotsinkielisiä ja 1,476 (48,92 %) suomenkielisiä; yhteensä 77,018 (57,86 %) ruotsinkielisiä ja 56,091 (42,14 %) suomenkielisiä kirjoja. Yksityiskohtaiset tilastolliset taulut lainauksesta seuraavat tätä kertomusta.

Laitoksesta v. 1905 annetuista lainoista ei 163 ole vielä palautettu, nim. pääkirjastossa 149, Sörnäisten osastossa 12 ja Töölön osastossa 2.

Kirjavaraston muutokset vuonna 1905 näkyvät seuraavasta taulusta: Kirjavaraston muutokset.

Osasto	Nidoksia				
	Tammik. 1 p:nä 1905	Poistettuja 1905	Saatuja 1905	Lisäys 1905	Tammik. 1 p:nä 1906
Ruotsalainen	21,006	268	1,549	1,281	22,287
Suomalainen	12,454	187	1,394	1,207	14,661
Yhteensä	34,460	455	2,943	2,488	36,948

Lahjoja. Lahjoja on laitos saanut lääkintöneuvoksetar L. Florinilta, rouva E. Blommerilta ja Valtion kirjallisten palkintojen jakotoimikunnalta.

Luettelot. Painosta on vuonna 1905 julaistu ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo, käsittävä vuonna 1904 päälaitokseen hankitut kirjat, sekä ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo Sörnäisten haaraosaston kirjavarastoon vuosina 1897—1904 hankituista kirjoista.

Tulot. Tulot kirjaston lainausliikkeestä olivat seuraavat:

Kuukausi	Pääkirjastossa		Sörnäisten haaraosastossa.		Töölön haaraosastossa		Yhteensä	
	Smk	p.	Smk	p.	Smk	p.	Smk	p.
Tammikuu	751	55	105	25	23	45	880	25
Helmikuu	677	70	93	25	20	—	790	95
Maaliskuu	680	25	114	30	18	50	813	05
Huhtikuu	615	—	112	90	18	95	746	85
Toukokuu	496	15	82	85	15	05	594	05
Kesäkuu	304	30	54	65	8	50	367	45
Heinäkuu	397	75	73	05	9	50	480	30
Elokuu	428	—	77	75	9	60	515	35
Syyskuu	648	20	91	75	13	15	753	10
Lokakuu	674	05	109	35	21	05	804	45
Marraskuu	607	65	117	90	15	85	741	40
Joulukuu	623	15	112	50	24	25	759	90
Yhteensä	6,903	75	1,145	50	197	85	8,247	10

Nämä määrät jakautuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjastossa			Sörnäisten haaraosastossa			Töölön haaraosastossa			Yhteensä		
	Luku	Smk	p.	Luku	Smk	p.	Luku	Smk	p.	Luku	Smk	p.
Kertalainoja à 5 p. . . .	80,443	4,022	15	14,599	729	95	3,047	152	35	98,089	4,904	45
Puolenvuoden tilaukset à 1 mk	1,211	1,211	—	186	186	—	19	19	—	1,416	1,416	—
Kuukausitilaukset à 25 p.	447	111	75	61	15	25	13	3	25	521	130	25
Sakot à 50 p.	2,172	1,086	—	240	120	—	26	13	—	2,438	1,219	—
Ruots. luettelot à 5 p.	11	1	55	1	—	05	—	—	—	32	1	60
» » à 10 p.	296	29	60	15	1	50	10	1	—	321	32	10
» » à 15 p.	17	2	55	68	10	20	—	—	—	85	12	75
» » à 25 p.	54	13	50	—	—	—	—	—	—	54	13	50
» » à 60 p.	115	69	—	—	—	—	—	—	—	115	69	—
Suom. luettelot à 5 p.	375	18	75	1	—	05	—	—	—	376	18	80
» » à 10 p.	—	—	—	33	3	30	9	—	90	42	4	20
» » à 15 p.	—	—	—	145	21	75	—	—	—	145	21	75
» » à 25 p.	152	38	—	7	1	75	—	—	—	159	39	75
Sekal. tuloja	—	299	90	—	55	70	—	8	35	—	363	95
Yhteensä	—	6,903	75	—	1,145	50	—	197	85	—	8,247	10

Vuonna 1904 olivat tulot pääkirjaston lainausliikkeestä Smk 6,379: 95, Sörnäisten haaraosastossa Smk 1,006: 60, Töölön haaraosastossa Smk 171: 95, yhteensä Smk 7,558: 50.

Lukusalien aukipitäminen.

Lukusaleja on *päälaitoksessa* vuonna 1905 pidetty yleisön käytettävänä auki joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuksena, jouluaattona ja joulupäivänä; kuitenkin olivat lukusalit yläkerrassa suljettuna valtiollisen lakon aikana (31 p. lokak.—6 p. marrask). Kuten edellisinä vuosina on alakerran lukusaleja pidetty avoinna k:lo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sekä pyhäaattoina k:lo 8:aan i. p.), yläkerran saleja taas k:lo 5—9 i. p. (sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sekä pyhäaattoina k:lo 4—8 i. p.; kesäkuun 11 p:stä elokuun 31 p:ään k:lo 5—8. i p.). Sanomalehtisalissa oli vuoden kuluessa 20 ruotsalaista ja 23 suomalaista sanomalehteä, kumpiakin 41 ja 37 eli yhteensä 78 kpl. ollut yleisön käytettävänä; muissa lukusaleissa taas 54 ruotsalaista ja 42 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 78 ja 73 kappeletta, 2 saksalaista, 1 englantilainen ja

1 norjalainen kuvallinen sanomalehti (1 kpl. kutakin) sekä 5 aikakauskirjaa, joissa on sekaisin suomalaista ja ruotsalaista tekstiä (samoin 1 kpl. kutakin). Yhden kappaleen Hufvudstadsbladet-lehteä on sen julkaisija antanut lukusaliin ilmaiseksi.

Lukusaleissa käyntien luku on vuonna 1905 ollut noin 226,449, josta alakerran huoneistojen osalle tulee noin 125,410 ja yläkerran osalle 101,039 käyntiä. Käyntien keskimäärä päivää kohden oli 347 ja 285, yhteensä 632. Vastaavat luvut vuodelta 1904 ovat: noin 203,705 käyntiä, joista noin 99,500 alakerran ja 104,205 yläkerran lukusaleissa. Keskimäärä päivää kohden 275 ja 300, yhteensä 575. Taulu lukusaleissa käynneistä on tämän kertomuksen mukana.

Sörnäisten haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä (paitsi pitkänäperjantaina, pääsiäispäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä) k:lo 10 a. p.—9 i. p. sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä k:lo 10 a. p. k:lo 8 i. p. Siellä on ollut esillepantuna yhteensä 32 sanomalehteä, joista 14 ruotsalaista yhteensä 20 kappaletta ja 18 suomalaista yhteensä 26 kappaletta. Sen ohessa on 44 aikakauskirjaa, kuvalehteä, (lastenlehteä) ollut käytettävänä kirjastohuoneessa, niistä 21 ruotsalaista, 23 suomalaista, 25 ja 30 kappaletta.

Sörnäisten haaraosaston *juhlasalia* ovat vuoden kuluessa seuraavat yhdistykset ja yhdyskunnat saaneet maksutta käytettäväkseen, nimittäin: Lasten pyhäkoulu, (ruotsalainen ja 2 suomalaista osastoa), Lasten raittiusliitto »Toivon Liitto», raittiusyhdistykset Liitto ja Walo, Hermanninkaupungin nuorisoseuran laulukunta, Naisasianliitto Unioonin Sörnäisten ompeluyhdistys, Konetyömiesten ammattiyhdistyksen 4:äs ja 5:es osasto sekä Sörnäisten isäntäyhdistys. Helsingin kaupungin ylemmät työväenopetuskurssit, sekä suomalainen että ruotsalainen, ovat myös kuluneena vuotena olleet siellä. Kaikkina arkipäivinä on sali ollut maksuttomasti Sörnäisten kansanlastentarhan käytettävänä aina klo 2:een i. p. Sunnuntai-iltoina ovat iltamia ja juhlatilaisuuksia maksua vastaan tai maksutta toimeenpanneet: Sörnäisten »Arbetets Vänner» yhdistys, Hermanninkaupungin Nuorisoseura, N. M. K. Y. ja sen osasto Valkea Risti, raittiusseurat Koitto, Liitto, Toimela ja Valo sekä Sörnäisten ompeluseura.

Sitä paitsi on vuoden kuluessa juhlasalissa pidetty hartaushetkiä, yksityisiä esitelmiä ja yleisiä kokouksia. Mainittava on myös, että Kansankodissa kolmen kuukauden aikana on luovutettu huoneusto maksuttoman rokotuksen toimeenpanemiseksi.

Töölön haaraosastossa ja *Tehtaankadun N:o 36:n haaraosastossa* ovat lukuhuoneistot olleet yleisön käytettävinä kaikkina päivinä paitsi juhannusaattona ja -päivänä, jouluaattona ja joulupäivänä sekä lakkopäivinä 31 p. lokak.—6 p. marrask., sanomalehtihuoneet k:lo 10—2 sekä 4—9, aikakauskirjahuoneet k:lo 5—7 i. p.; kesäk.—elok. on Töölön haaraosastossa aikakauskirjahuonetta kuitenkin pidetty avoinna ainoastaan samoina päivinä kuin kirjastoa, s. o. keskiviikkosin ja lauantaisin. Töölön haaraosastossa on sanomalehtihuoneissa ollut 6 ruotsalaista ja 7 suomalaista sanomalehteä (8 ruots., 9 suom. kpl., yhteensä 17 kappaletta) ollut esillepantuna, aikakauskirjahuoneessa taas 8 ruotsalaista ja 8 suomalaista lastenlehteä ja aikakauskirjaa, 1 kappale kutakin. Tehtaankadun N:o 36:n haaraosastossa ovat vastaavat luvut: 8 ruotsalaista ja 8 suomalaista sanomalehteä, yhteensä 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.); 12 ruotsalaista ja 12 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 1 kappale kutakin.

Laitoksen *Hallitukseen* ovat vuonna 1905 kuuluneet dosentti T:ri Richard Sievers, puheenjohtajana, Professori Fredr. Elfving ja Dosentti T:ri Julio Reuter (vakinaisia jäseniä) sekä Hovineuvos W. Westzynthius, (kuollut vuoden kuluessa), Rehtori Albin Lönnbeck ja Professori Kustavi Grotenfelt (varajäseninä). Laitoksen hallitus.

Laitoksen *henkilökunnassa* on vuoden kuluessa sattunut ainoastaan se muutos että Sörnäisten osaston vahtimestariksi on otettu, vahtimestari Aug. Kollanus'en erottua toimestaan 1 p:nä lokakuuta, entinen tilanhoitaja G. A. Franstman.» Henkilökunta.

X. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunta.

Johtokunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodelta 1905 on näinkuuluva:

»Koulujen työ alkoi 16 päivänä tammikuuta, päättyi kesäksi 9 päivänä kesäkuuta, alkoi taas 1 päivänä syyskuuta ja päättyi 17—19 päivänä joulukuuta.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulu,
(vanhempi koulu)

oli kevätlukukaudella vanhassa paikassaan talossa N:o 24 Mariankadun varrella, mutta muutettiin syyslukukaudeksi uuteen huoneistoonsa N:o 7 Oikokadun varrelle. Kaksiluokkaisessa koulussa, jossa oli ylempi ja alempi luokka, oli kevätlukukaudella 60 lasta, joista toinen puoli, 16 tyttöä ja 14 poikaa oli korkeammalla, toinen puoli, 17 tyttöä ja 13 poikaa alemmalla luokalla. Alemman luokan oppilaiden ikä oli 4—6 vuotta ja ylemmän 6—7 vuotta. Koulusta poissaoloja oli kevätlukukaudella noin 9 % opetusajasta, sangen korkea luku, joka aiheutui tuhkarokosta ja hinkuyskästä, jotka vaivasivat suurta osaa lapsista. Kevätlukukauden lopussa päästettiin koulusta 37 oppilasta, 20 poikaa ja 17 tyttöä, joista yksi poika ja yksi tyttö menivät yksityisiin, valtionkouluihin valmistaviin kouluihin ja muut 35 alempiin kansakouluihin. Koulumaksun, markan kuukaudelta, oli suorittanut 21 oppilasta, 11 tyttöä ja 10 poikaa; muut 39 olivat vapaaoppilaita. Syyslukukauden alussa otti koulu vastaan uudessa paikassaan, Oikokadun N:ossa 7, 37 uutta oppilasta, 20 poikaa ja 17 tyttöä ja nousi oppilasluku taas 60, eli 30 kummallakin luokalla. Korkeamman luokan oppilaista oli nyt 18 tyttöä ja 12 poikaa; alemmalla luokalla oli poikien ja tyttöjen luku yhtä suuri, 15. Koulumaksun maksoi nyt 12 poikaa ja 10 tyttöä; vapaaoppilaita oli siis 38. Koulusta poissaoloja oli nyt 5 % opetusajasta. Syyskuun 4 päivänä oli koulussa

järjestetty pieni juhlatilaisuus sen johdosta että 50 vuotta oli kulunut koulun perustajan, nimineuvos Frans Fredrik Sedmigradskyn kuolemasta. Lokakuun 15 päivänä vihittiin koulun uusi talo Oikokadun varrella, johon koulu oli muuttanut syyslukukauden alkaessa, pienellä juhlatilaisuudella jossa oli läsnä Kaupunginvaltuuston ja muiden kaupungin viranomaisten edustajia sekä koulun johtokunnan entisiä ja nykyisiä jäseniä. Samassa tilaisuudessa lahjotti maalari neiti Sigrid Ruin koululle oivallisen jäljennöksen Albert Edelfeltin maalaamasta, koulun johtokunnan entisen puheenjohtajan valtioneuvos C. G. Estlanderin muotokuvasta. Koulun johtajattarena oli kevätlukukaudella pastorinrouva Anni Hofström ja syyslukukaudella neiti Elin Skogman. Apulaisopettajattarina olivat laitoksessa: kevätlukukaudella neiti Elin Skogman ja syyslukukaudella neiti Blonny Hannén. Opettajattarien avustajina toimivat neidit Gerda Holmström ja Alma Schultz.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun haaraosastossa

Kallion etukaupungissa oli kevätlukukaudella 36 oppilasta, 19 poikaa ja 17 tyttöä, joita kaikkia opetettiin samalla luokalla, ja syyslukukaudella samoin 36 oppilasta, 21 tyttöä ja 15 poikaa. Koulumaksun — täälläkin kuten muissa kouluissa markka kuukaudelta — suorittivat kevätlukukaudella 30 ja syyslukukaudella 27 oppilasta. Poissaolot tekivät sekä kevät- että syyslukukaudella noin 5 % opetusajasta. Kevätlukukauden lopussa erosi 26 oppilasta päästäkseen alempiin kansakouluihin. Johtajattarena ja opettajattarena oli vuoden aikana neiti Nanny Lagerblad.

Marian turvakodissa:

talossa N:o 5 Annankadun varrella, oli kevätlukukaudella 70 oppilasta, 35 tyttöä ja 35 poikaa, sekä syyslukukaudella 60 oppilasta, 33 tyttöä ja 27 poikaa. Johtokunta oli apuopettajattaren erottua myöntänyt että kouluun saisi ottaa syyslukukauden alkaessa ainoastaan 60 oppilasta. Kevätlukukauden lopussa erosi 47 lasta, 24 poikaa ja 23 tyttöä, jotka vuoden varrella olivat täyttäneet 7 vuotta ja voivat siten päästä alempaan kansakouluun. Koulusta poissaoloja oli Marian turvakodissa kevätlukukaudella 10,5 % ja syyslukukaudella 7,7 % opetusajasta. Syynä lukuisiin poissaolohin oli täälläkin lasten sairaaloisuus. Kevätlukukaudella hoiti koulua sen monivuotinen johtajatar neiti Maria Hertz apu-

opettajatar neiti Hilja Lagermanin kanssa, joka myöskin oli palvellut sangen pitkän ajan koulussa. Kumpikin erosi toimestaan koulusta 1 päivänä syyskuuta, neiti Hertz saaden eläkkeen ja neiti Lagerman lahjapalkkion. Koulu jätettiin sen jälkeen sen nykyisen johtajattaren pastorinlesken Anni Hofströmin hoitoon, joka on kahden nuoremman n. k. monitöörin Elsa Henrikssonin ja Irene Grenin kanssa hoitanut koulua syyslukukauden ajan.

Opetus on kaikissa kolmessa koulussa ollut järjestetty Fröbel'in lastentarhajärjestelmän mukaan ja on siihen kuulunut: opettajattarien kertomuksia uskonnollisten ja moralisten tunteiden herättämiseksi lapsissa, keskustelua lasten kanssa heidän ymmärryksensä kehittämiseksi, sopivien pikku runo- ja suorasanaisten kappaleiden ulkolukua sekä lasku-, piirustus-, kirjoitus, käsityö-, laulu-, voimisteluharjoituksia ja liikeleikkejä. 25:lle köyhimmälle lapselle joka koulussa annettiin opetusajan lopussa joka lukupäivänä ateria lämmintä ruokaa ja lusiajuhlassa syyslukukauden lopussa jaettiin varattomimmille oppilaille muutamia kymmeniä pareja jalkineita. Johtajattaret, opettajattaret ja apulaiset ovat kaikissa kouluissa, kuten aina ennenkin, hoitaneet suurimmalla huolellisuudella ja parhaimman kykynsä mukaan tehtävänsä lasten kehitykseksi ja vanhempain tyydytykseksi.»

XI. Sovintolautakunta.

Tämä lautakunta ei ole antanut erityistä selontekoa, jota vastoin köyhäinasianajaja toiminnastaan vuoden aikana on antanut näin kuuluvan kertomuksen:

»Vuonna 1905 on oikeudenhakijain käyntien luku köyhäinasianajajan luona noussut kaikkiaan 3,894, vastaten v. 1904 3,783 — siis 111 lisäys vuoden kuluessa. Oikeudenhakijoita.

Tämä jakaantuu eri kuukausille seuraavasti:

tammikuussa	(25 päivää)	295
helmikuussa	(24 »)	306
maaliskuussa	(26 »)	367
huhtikuussa	(23 »)	330
toukokuussa	(27 »)	414
kesäkuussa	(22 »)	269
heinäkuussa	(26 »)	326
elokuussa	(27 »)	330
syyskuussa	(26 »)	336
lokakuussa	(26 »)	324
marraskuussa	(26 »)	280
joulukuussa	(24 »)	317

Köyhäinasianajajan konttori on vuoden kuluessa ollut avoinna 302 päivää, joten siis käyntejä on ollut keskimäärin päivää kohti 12,89.

Suurin luku käyntejä yhtenä päivänä oli 25 ja pienin 1 — suurlakon viimeisenä päivänä.

Eri viikonpäiville jakaantuvat käynnit keskimäärin seuraavasti:

maanantaisin	14,14
tiistaisin	14,12
keskiviikkosin	12,0

torstaisin	12,83
perjantaisin	11,63
lauantaisin	12,64

Diaroihin merkittyjä asioita.

Diariin merkittyjä asioita oli 181, 148 vastaan v. 1904. Edellisestä vuodesta käsittelyn varassa olevia asioita oli 30, joten diariin merkittyjen asiain koko luku oli 211. Näiden asiain laatu ja niiden käsittely näkyy taululiitteestä N:o 144.

Miten vuoden kuluessa diariin merkityt asiat jakaantuvat vuoden eri kuukausille, näkyy taululiitteestä N:o 143.

Ratkaistuja asioita.

106:sta oikeudenkäynnin kautta ratkaistusta asiasta on 90 voitettu ja 16 menetetty.

Kävijöistä, joiden asiat merkittiin diariin, oli:

naituja vaimoja	25
leskiä	10
erotettuja	2
kauppaapulaisia	5
sairaanhoitajatar	1
ompelijattaria	12
pesijättäriä ja silittäjättäriä	7
palvelijoita (mies- 1, nais- 44)	45
ulkotyöntekijättäriä	12
tehtaalaisia (mies- 2, nais- 20)	22
kuorma- ja pikaajureita	3
kalastajia	2
talonmiehiä	2
merimiehiä	3
työmiehiä	12
kauppiaita, käsityöläisiä ja vähempiä elinkeinonharjottajia	17
rautateiden palveluskuntaa	1
Yhteensä	181»

XII. Työväenasiain lautakunta.

Työväenasiain lautakunnan kertomus toiminnastaan v. 1905 on seuraavasisältöinen:

»Työväenasiain lautakunnan jäseninä oli v. 1905 tehtailija V. von Wright (puheenjohtaja), filosofianmaisteri Ernst Nordström (varaduheenjohtaja), ratatirehtööri August Granfelt, levyseppä K. A. Genral, professori C. E. Holmberg, tehtailija K. V. Bergman ja muurarimestari A. Ärt. Varajäseniä olivat insinööri Jonatan Reuter, tehtailija G. W. Sohlberg, kirvesmies M. Hälleberg, Yliopiston lehtori H. Bergroth, lakitiedetten kandidaatti Leo Ehrnrooth, puutarhuri V. F. Sagulin ja kultaseppä Hj. Fagerroos. Lautakunnan jäsenet.

Sittekun Lautakunnan sihteeri saamansa tehtävän mukaisesti 1904 vuoden kuluessa oli laatinut selonteon työriitojen sovintoja ja välitystuomioita koskevasta kysymyksestä ja tämä selonteko oli painosta julkaistu, ruotsinkielellä Suomen Taloudellisen Seuran »Esitelmien ja keskustelujen» IV nidoksen 2:sena vihkona, ja suomenkielellä Helsingin Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen myöntämällä 450 markan suuruisella käännös- ja painatusavulla N:o 23:na kustannusosakeyhtiö Otavan julkaisemaa »Yhteiskunnallisia kysymyksiä» nimistä sarjaa, on Lautakunta asiaa lopullisesti käsitellessään toukokuun 5 p:nä päättänyt tehdä Kaupunginvaltuustolle esityksen, että Valtuusto, oheenliittäen Lautakunnan toimesta hankitun selvityksen asiassa, anoisi Keisarilliselta Senaatilta valtiopäiväesityksen jättämistä, joka esitys sisältäisi ehdotuksen säännöksiksi sovinnoista ja välitystuomioista työriidoissa, mikäli mahdollista uuden täydellisen elinkeinolain ehdotuksen yhteydessä, minkä ohella Lautakunta on lähettänyt kirjelmiä Helsingin Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen Valtuutetuille, Suomen Teollisuusdelegatsionin keskuskomitealle sekä ammatintarkastajalle ja paikallisille työnantaja- ja työläisjärjestöille kehottamalla heitä edistämään sovinnontekoja ja välitystuomioita työriitaisuuksissa. Tämän esityksen lykkäsi Kaupunginvaltuusto erityiseen valiokuntaan, joka sai toimekseen laatia Valtuustolle lausunnon asiassa. Kysymys sovinnoista ja välitystuomioista työriidoissa.

Yksityisen paikanvälityksen järjestäminen.

Sen johdosta että Helsingin kaupungin kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunta toukokuun 19 p:nä 1904 oli tehnyt esityksen toimenpiteistä erinäisten epäkohtain poistamiseksi yksityisten paikanvälitystoimistojen toiminnassa, on Lautakunta saatuan lausuntoja täkäläisiltä työläisjärjestöilta ja senjälkeen kun eräs Lautakunnan asiaa käsittelemään asettama komitea, johon kuuluivat lakitiedetten kandidaatti Leo Ehrnrooth puheenjohtajana, sekä neiti Vera Hjelt, opettaja A. H. Karvonen, toimittaja Edvard Valpas ja kirvesmies G. A. Wistbacka jäseninä, oli Lautakunnalle antanut laajahkon mietinnön, jonka painatukseen erityinen määräraha oli Valtuustolta hankittu, kokouksessaan toukokuun 11 p:nä, hyväksyen komiteanmietinnössä esitetyt näkökohdat, päättänyt esittää, että Kaupunginvaltuusto anoisi Keisarilliselta Senaatilta ehdotuksen laatimista komiteanmietinnössä lausuttujen perusteiden mukaisesti asetukseksi yksityisestä paikanvälityksestä, sekä valtiopäiväesityksen jättämistä sellaisesta säätylain muutoksesta, joka tarvitaan tätä koskevan hallinnollisen asetuksen julkaisemiseksi. Samalla on Lautakunta kirjelmissä täkäläisille työläisjärjestöille kehottanut näitä vaikuttamaan siihen suuntaan, että mahdollisimman laajasti käytettäisiin kunnan ja yhdistysten johtamaa työnvälitystä, ja sattuvia väärinkäyttöjä yksityisten työnvälityslaitosten puolelta saatettaisiin asianomaisten viranomaisten tietoon. Kaupunginvaltuusto on jättänyt tämänkin esityksen saman valiokunnan käsiteltäväksi, joka asetettiin edellistä asiaa varten.

Arkkitehdin palkkaaminen työläisasuntojen tarkastusta varten.

Kaupunginvaltuuston lähetepäätöksellä helmikuun 22 p:ltä 1905 kehotettuna antamaan Valtuustolle lausunnon Terveyshoitolautakunnan nostaman kysymyksen johdosta arkkitehdin ottamisesta Terveyshoitolautakunnan palvelukseen toimittamaan työväenasuntojen tarkastuksia, on Lautakunta neuvoteltuaan ensimäisen kaupunginlääkärin, professori Vilh. Sucksdorffin kanssa, kirjelmässä Valtuustolle lokakuun 12 p:ltä tehnyt esityksen 3,000 markan suuruisen arviomäärärahan ottamisesta 1906 vuoden menosääntöön käytettäväksi Terveyshoitolautakunnan harkinnan mukaan työvoimain lisäämiseksi täkäläisten työväenasuntojen tarkastuksen toimittamista varten.

Kysymys halvoista ja tarkotuksenmukaisista työväen asunnoista.

Senjälkeen kun Rahatoimikamari helmikuun 2 p. 1905 oli antanut Kaupunginvaltuustolle seikkaperäisen ehdotuksen halpojen ja tarkotuksenmukaisten työväenasuntojen hankkimista koskevassa kysymyksessä ja Valtuusto helmikuun 22 p. oli antanut Lautakunnan toimeksi an-

taa asiasta lausuntonsa täkäläisiltä työväenyhdistyksiltä ja rakennusteollisuuden ammattiyhdistyksiltä vaadittujen lausuntojen ohessa, on Lautakunta, hankittuaan lausunnot yhdistyksiltä »Arbetets Vänner», »Svenska Arbetareföreningen», Helsingin työväenyhdistys, Helsingin ulkotyöväenyhdistys, Töölön työväenyhdistys sekä Kirvesmiesten ammattiosasto ja Rapparien ammattiosasto, ja Lautakunnan sihteerin laadittua seikkaperäisen ja perustellun ehdotuksen asiassa, kokouksessaan syyskuun 29 p. päättänyt antaa kysymyksessä lausunnon mainitun ehdotuksen mukaisesti.

Talon rakentaminen erinäisille raittius-, kansanvalistus- y. m. yhdistyksille.

Rahatoimikamarin lähetepäätöksellä toukokuun 4 p:ltä on Lautakunnalta vaadittu lausuntoa kysymyksessä talon rakentamisesta erinäisille raittius-, kansanvalistus- y. m. yhdistyksille, ja on Lautakunta kirjelmässä Rahatoimikamarille saman kuun 11 p:ltä ehdottanut että kaupunki kortteliin N:o 325 Helsingintorin laitaan rakennuttaisi rakennuksen ylempää työväenopetusta ja kansankirjaston ja lukusalin Sörnäisten haaraosastoa varten, sekä että Kansakoulukadun tontti N:o 3 erinäisillä lähemmin määrätyillä ehdoilla luovutettaisiin talon rakentamiseksi yleishyödyllisille yhdistyksille. Tämän yhteydessä on Lautakunta katsonut olevan lausuttava suotavaksi, että ylläesitetyistä ehdotuksista riipumatta, Helsingin ruotsalais-suomalaisen seurakunnan kanssa ryhdyttäisiin neuvotteluihin siitä että kaupungin kirkot luovutettaisiin työväen opetuksessa pidettäviä julkisia esitelmiä varten.

Työväen opetus.

Sen tehtävän mukaisesti, joka jätettiin Työväenasiain lautakunnalle kunnan järjestämää ylempää työväenopetusta koskevassa kysymyksessä, on Lautakunta tarkastanut mainitun opetuksen johtokuntain antamat kertomukset toimintavuodelta 1904—1905 sekä syyskuun 29 p:nä lähettänyt ne Kaupunginvaltuustolle. Samalla on Lautakunta, lähemmin perustellen ehdotusta, Valtuustolle esittänyt että ylempää työväenopetusta varten toimintavuodeksi 1905—1906 myönnetty 12,000 markan määräraha jaettaisiin siten, että 7,200 markkaa käytettäisiin suomalaista ja 4,800 markkaa ruotsalaista opetusta varten, ja että samaan tarkotukseen Kaupunginvaltuuston käyttövaroista myönnettäisiin lisäksi 3,200 markkaa suomalaiseen ja 550 markkaa ruotsalaiseen opetukseen eli yhteensä 3,750 markkaa. Tämän Lautakunnan ehdotuksen onkin Valtuusto hyväksynyt.

Esitys kaupunginvaltuuston painetuista asiakirjoista työväenkysymyksissä.

Katsoen että olisi tähdellistä että erinäiset työväestöä koskevat kysymykset maan muissakin kaupungeissa tulisivat kunnan toimenpiteiden alaisiksi ja että julkaisuja vaihdettaissa maan kunnallisten virastojen ja

erinäisten Ruotsinmaalaisten laitosten kanssa tarpeellinen määrä Kaupunginvaltuuston painettuja asiakirjoja olisi saatavissa, on Lautakunta maaliskuun 8 p:nä päättänyt esittää Kaupunginvaltuustolle, että näitä asiakirjoja painettaissa painos määrättäisiin vastedes niin suuri, että voitaisiin tyydyttää mainittu tarve. Tämänkin esityksen on Kaupunginvaltuusto ottanut varteen.

Haettuja määrärahoja.

Seuraavat määrärahan hakemukset anniskelu- ja vähittäinmyyntiyhtiöiden voittovaroista on Lautakunnan puoltolauseella lähetetty osittain Kaupunginvaltuustolle, osittain Valtuuston mainittujen varojen jakoa varten asettamalle valiokunnalle, nimittäin:

huhtikuun 13 p:nä naisasianliitto Unionin ja Martta-yhdistyksen yhteisesti jättämä anomus 1,000 markan suuruisen määrärahan myöntämisestä käytöllisten ruuanlaittokurssien järjestämiseksi työväenluokan naisille, ja täkäläisten ruotsinkielisten kansanopistokurssien johtajain jättämä anomus 1,500 markan määrärahan myöntämisestä mainittujen kurssien ylläpitämiseksi lukuvuotena 1905—1906; sekä

toukokuun 5 p:nä naisasianliitto Unionin jättämä anomus 1,500 markan apurahan myöntämisestä työn jakamisen järjestämiseksi kansannaisille Sörnäisten ja Hermannin esikaupungeissa.

Avustusta nauttivain yhdistysten ja laitosten valvonta.

Selontekovuonna on Lautakunta tarkastanut ja Kaupunginvaltuustolle lähettänyt niiden yhdistysten ja laitosten antamat kertomukset, jotka ovat saaneet apurahoja anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista sekä tämän lisäksi sihteerinsä kautta asianmukaisesti valvonut näiden yhdistysten ja laitosten toimintaa.

XIII. Kunnan työnvälitystoimiston Johtokunta.

Johtokunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodelta 1905 on seuraavansisältöinen:

Toimiston johto- ja henkilökunta.

Toimiston johtokunnan jäseniä vuonna 1905 olivat:

Filosofiantohtori Santeri Ingman, puheenjohtaja. Tehtailija K. V. Bergman, varapuheenjohtaja sekä tehtailija A. A. Nyman, rakennusmestari Aug. Pettersson, toimittaja Kaarlo Luoto, kirvesmies G. A. Wistbacka, jäseniä ja uunitehtailija Aug. Malm, rakennusmestari J. Johansson, maalari Anton Caselius ja muurari K. Saxberg, varajäseniä.

Toimiston henkilökuntaa oli:

A. H. Karvonen, johtaja, Ina Petelius, naisosaston hoitaja, J. E. Kumenius, apulainen.

Toimiston liikenne.

Toimiston liikenne kasvoi melkoisesti toimiston toisena toimivuotena. Niinpä oli työhakemusten luku v. 1904 21 %, tarjottujen paikkojen 46,8 % ja täytettyjen paikkojen luku 35,5 % suurempi kuin edellisenä vuotena. Kuluneena toimivuotena on toimiston liikenne yleisesti katsottuna pysynyt melkein edellisen vuoden tasalla, osottaen kuitenkin hiukan alenemista, joka on johtunut erinäisistä, alempana esitetyistä asianhaaroista.

Toimiston liikenne kolmena toimivuotena näkyy lähemmin seuraavasta:

	V. 1903			V. 1904			V. 1905		
	Miesosasto	Naisosasto	Yhteensä	Miesosasto	Naisosasto	Yhteensä	Miesosasto	Naisosasto	Yhteensä
Työhakemuksia . . .	5,493	1,184	6,677	6,399	1,676	8,075	5,200	2,413	7,613
Tarjottuja paikkoja . .	2,615	430	3,045	3,630	839	4,469	2,733	1,561	4,294
Täytettyjä paikkoja . .	2,461	287	2,748	3,232	602	3,834	2,547	1,210	3,757

Kuten tästä näkyy, on toimistossa kuluneena vuotena tehtyjen työhakemusten kokonaisluku 462, tarjottujen paikkojen 175 ja täytettyjen paikkojen luku 77 pienempi kuin edellisenä vuotena. Liikenteen vähene-

minen koskee yksinomaan miesosastoa. Tällä osastolla on liikenteen vähentyminen edelliseen vuoteen verraten huomattavampi. Erotus näet tekee työhakemusten määrässä 1,199, tarjottujen paikkojen luvussa 897 ja täytettyjen paikkojen eli välitysten lukumäärässä 685.

Tämä miesosaston liikenteen väheneminen johtuu miltei yksinomaan siitä, että työnpuute kaupungissa 1905 oli paljon pienempi kuin edellisenä vuotena, jonka vuoksi työhakemusten luku on melkoisesti alempi. Samasta seikasta johtuu myöskin tarjottujen paikkojen ja välitysten luvun aleneminen. V. 1904 lähetti näet toimisto varsinaiseen hätä-aputyöhön eli kivenmurskaukseen 1,068 miestä, v. 1905 ainoastaan 557 miestä. Tämä ero, 511 lähetystä, vastaa lähimain erotusta täytettyjen paikkojen lukumäärässä.

Liikenne naisosastolla sitä vastoin on säännöllisesti vuosi vuodelta kasvanut. Työhakemusten lukumäärä oli v. 1903 vaan 1,184, seuraavana vuotena teki se 1,676 ja kuluneena vuotena 2,413. Samoin täytettyjen paikkain luku oli toimiston ensimäisenä toimivuotena 287, seuraavana vuonna 602 ja v. 1905 1,210. Työhakemusten luku osoittaa siten edelliseen vuoteen verraten lisääntyneen 44 % ja täytettyjen paikkojen luku ummelleen 100 % eli 602:sta 1,210:een. Tämä naisosaston liikenteen lisääntyminen on seurauksena siitä, kun naisosaston, joka ensimäisen ja puolet toisestakin toimiston toimivuodesta oli yhdessä miesosaston kanssa, nyt koko kuluneen vuoden on ollut eri osastona ja naishenkilön hoidettavana. Mutta samalla on se myöskin osotus siitä, että naispaikkain välitys tulee tekemään tärkeän osan toimiston työalasta. Naispaikkain välitys onkin monissa ulkomaitten toimistoissa, kuten Kööpenhaminassa, Göteporissa ja Kristiaaniassa kasvanut miltei miesosaston liikenteen tasalle. Meillä se vasta tekee lähes puolet miesosaston liikenteestä. Kehitys viittaa kuitenkin siihen, että jahka toimiston järjestämisessä edelleen saadaan parannuksia aikaan, tulee liike tällä osastolla vielä melkoisesti kasvamaan.

Yleensäkään toimiston järjestämisessä ei ole vielä voitu päästä tyydyttävälle kannalle. Tämä riippuu osaksi siitä, että on tahdottu päästä mahdollisen vähillä kustannuksilla huoneustoon, sanomalehti-ilmoituksiin y. m. seikkoihin nähden. Ei myöskään ole ollut mahdollista hyväksi käyttää ulkomailla saavutettua kokemusta toimiston järjestämisessä. Erittäinkin näyttää tarpeelliselta toimenpiteet paikkain välityksen helpottamiseksi maaseuduille, jota ulkomailla on edistetty myöntämällä

rautatiepilettiä ja määrärahoja toimistojen käytettäviksi. Niinikään näyttää käyvän välttämättömäksi ryhtyä erityisiin toimiin toimiston työtä vaikeuttavan huonon väen suhteen. Tässä emme kuitenkaan voi ottaa näitä seikkoja lähemmin puheeksi.

V. 1905 haki toimiston välityksellä työtä 4,219 eri henkilöä, 2,660 miestä ja 1,559 naista. Näistä on 154 miestä ja 549 naista kirjoilla muilla paikkakunnilla. Työhakemuksia uudistettiin vuoden kuluessa 2,540 miesosastolla, 854 naisosastolla, joten työhakemusten yhteenlaskettu luku teki 7,613. Suurin hakemusten määrä, 1,036, oli tammikuussa, alin, 388, heinäkuussa. Työpaikkoja tarjottiin 4,294 hengelle, 1,561 naisosastolla ja 2,733 miesosastolla. Tarjotuista paikoista täytettiin 1,210 naisosastolla ja 2,547 miesosastolla joten, toimiston välityksellä täytettiin kaikkiaan 3,757 paikkaa. Täytetyistä paikoista oli 1,132 vakinaisia, loput tilapäisiä. Maaseuduille välitti toimisto paikkoja 153 miehelle ja 279 naiselle eli yhteensä 422 hengelle. Täyttämättä jäi 537 tarjottua paikkaa. Näistä oli suurin osa naispalvelijain ja renkien sekä maanviljelystyöväen toimia maaseuduilla, jonne ei tarjotuilla ehdoilla ollut lähtijöitä.

100 tarjottua työpaikkaa kohden tuli keskimäärin 177 työnhakijaa (190 hakijaa mies- ja 154 naisosastolla). 100:sta työnhakemuksesta tyydytettiin 49 ja 100:sta tarjotusta paikasta täytettiin 87 (92 mies- ja 77 naisosastolla).

Työnhakijoista annettakoon seuraavat tiedot:

Työnhakijat.

Syntymäpaikka. Kun tarkastaa työnhakijain ryhmitystä syntymäpaikan perusteella, niin huomaa, kuinka pieni määrä niistä on Helsingin lapsia. Työväki täällä on suurimmaksi osaksi muilta paikkakunnilta siirtynyttä. Miespuolisista työnhakijoista on Helsingissä syntyneitä ainoastaan 15,3 %, muualla Suomessa 83,6 % ja Venäjällä 1 %. Naisista on vieläkin vähemmän Helsingissä syntyneitä, nimittäin ainoastaan 4,5 %, loput 95,5 % muilla paikkakunnillla päivänvalon nähneitä. Kaupunkiin siirtyminen tapahtuu etupäässä naapurilääneistä. Ensi sijassa on Uudenmaan lääni, sitte tulee Hämeen, Mikkelin, Kuopion ja Vaasan läänit. Turun ja Porin sekä Viipurin ja Oulun lääneistä siirtyy tänne verrattain vähän työnhakijoita. [1])

[1]) Tämän vuoden vuosikertomukseen ei ole laadittu erityistä taulua, joka osoittaisi, miltä paikkakunnilta työnhakijat tänne etupäässä siirtyvät, koska lienee tarpeeksi, että sellainen tilasto julaistaan aina joittenkuitten vuosien kuluttua. V. 1903 vuosikertomuksessa on sellainen taulu julaistu.

Kotipaikka. Suurin osa työnhakijoista, joskin he ovat tänne muilta paikkakunnilta siirtyneet, ovat kuitenkin täällä hengillekirjoitettuina. Miespuolisista työnhakijoista on täällä kirjoilla olevia 93,6 %, muilla paikkakunnilla ainoastaan 6,4 %. Naispuoliset työnhakijat, varsinkaan palvelijattaret, eivät muuta kirjojaan heti vakinaisemmin aseututtuaan, vaan tavallisesti vasta muutamien vuosien kuluttua. Näistä onkin verrattain suuri osa, 34 %, kirjoilla muilla paikkakunnilla. Niilläkään työnhakijoilla, jotka ovat täällä kirjoilla, ei kaikilla kuitenkaan ole *kotipaikkaoikeutta* täällä, jonka, kuten tiettyä, voi saavuttaa vasta oltuaan kaksi vuotta hengille kirjoitettuna. Kun kuitenkin on verrattain pieni luku täällä kirjoissa olevia työnhakijoita, joilla kotipaikka-oikeus on toisilla paikkakunnilla ja kun hekin sen, mikä lyhyemmän, mikä pitemmän ajan kuluttua saavuttavat, ei tilastossa ole tehty tässä suhteessa eri ryhmityksiä. Kuitenkin kaupungin hätäaputöihin lähetettäessä on otettu huomioon ainoastaan ne työnhakijat, joilla on täällä kotipaikkaoikeus.

Äidinkieli. Suurin osa työnhakijoista on suomenkielistä. Näitä on 83,7 %. Ruotsinkielisiä ainoastaan 15,5 %. Venäjää tai muuta kieltä puhuvia 1 %. Kuitenkin hyvin useat pitemmän aikaa täällä oleskelleet ja täällä syntyneet melkein säännöllisesti puhuvat myöskin toista kotimaista kieltä. Useat tehdas- ja kivityömiehistä puhuvat myöskin auttavasti venäjää, mitä ovat Venäjällä töissä ollessaan oppineet.

Perhesuhteet. Työnhakijoista on naimattomia: miehistä 49,6 %, naisista 95,3 %.

Sivistysmäärä. Tätä koskeva tilasto osoittaa, että suurin osa työväestöstä ei vielä ole ollut tilaisuudessa saamaan koulusivistystä. Vanhempi sukupolvi ymmärrettävästi ei ole voinut koulua käydä, mutta vielä nuoremmastakin polvesta suuri osa jääpi kaikkia alkeistietoja vaille. Koulua käyttämättömiä työnhakijoita on 51,7 %, kansakoulua käyneitä on 43,7 % (läpikäyneitä vaan 27,9 %), alempaa käsityöläiskoulua 2,8 %, lyseota tai tyttökoulua käyneitä 1,3 % ja ammattikouluissa, kuten teollisuus-, maanviljelys-, kauppa- ja talouskouluissa opiskelleita 1,3 %. Naispuoliset työnhakijat ovat koalunkäynnin suhteen jonkin verran edellä miehistä. Näistä on näet 47 % käynyt kansakoulua, 32 % on suorittanut koko oppimäärän. Miespuolisten kansakoulunkäyntiä koskevat luvut ovat 41 % ja 25,5 %.

Työsuhteet Helsingissä.

Lukuunottaen v. 1905 vielä vallitseva epävarma valtiollinen asema ja työväestössä vallitseva rauhaton mieliala, joka vaikuttaa ehkäisevästi

työoloihin, oli mainittu vuosi työsuhteisiin nähden keskinkertaista parempi. Työvoiman kysyntä toimistosta ei tosin ollut vilkkaampi kuin edellisinä vuosina, eikä työväestön palkkasuhteet juuri muuttuneet, mutta työnpuute ei talviaikaankaan tullut niin huutavaksi kuin v. 1903 eikä niinkään laajaksi kuin 1904. Luonnollisesti talvikuukausina kärsivät työttömyydestä ulko- ja rakennustyöväki, niin myöskin eräillä käsityöammattilaisilla on säännölliset työttömyys-aikansa, mutta työttömäin lukumäärä ei kasvanut niin suureksi, että se olisi erityisempää huomiota herättänyt. Työttömät kylläkin ryhtyivät pitämään kokouksia tammikuussa, ja näihin kokouksiin kertyi aluksi noin 400 henkeä, mutta myöhemmin pidettyihin kokouksiin ei enää osanottajia sanottavasti saapunut. Työttömät jättivät kuitenkin kaupungin hallinnolle anomuksen hätä-aputöitten järjestämisestä, mutta kun suurempaa työnpuutetta ei voitu osoittaa vallitsevan, eivät kaupungin valtuusmiehet katsoneet olevan syytä erikoisempiin toimiin ryhtyä. Kuitenkin järjesti kaupungin rakennuskonttoori, kuten muinakin vuosina on ollut tavallista, talvikuukausiksi katujen aukasemistöitä, jonka ohessa tellikkakiven hakkuuta ja kivenmurskausta (sepelinhakkuuta) oli työttömillä rajattomasti saatavissa.

Kaupungin töihin lähetti toimisto eri kuukausina seuraavat määrät:

	Maankaivu- y. m. töihin:	Tellikkakiven hakkuuseen:	Kivenmurskaus-työhön:	Yhteensä
Tammikuussa	229	18	83	338
Helmikuussa	55	6	68	121
Maaliskuussa	11	3	114	128
Huhtikuussa	14	—	68	82
Toukokuussa	54	—	1	55
Kesäkuussa	31	—	—	31
Heinäkuussa	18	—	—	18
Elokuussa	1	7	1	9
Syyskuussa	13	12	4	29
Lokakuussa	—	62	102	164
Marraskuussa	57	54	57	168
Joulukuussa	—	24	67	91
Yhteensä	483	186	557	1,226

Työttömyyden määrää valaisemaan kelpaa pääasiallisesti vaan lähetykset varsinaiseen hätä-aputyöhön, kivenmurskaukseen. Tähän työhön

lähtijöitä oli v. 1903 1,068, mutta v. 1905 vaan 557, mikä seikka osoittaa, että työväki kärsi työttömyydestä kuluneena vuotena paljon vähemmän kuin useina muina vuosina. Mutta se osoittaa myöskin, että osan työväkeä pitää parhainakin työvuosina turvautua hätä-aputyöhön seitsemänä kuukautena vuodessa ja että se tulee toimeen ilman niitä vaan viitenä kesäkuukautena. Suuri osa noista kivenmurskaajista on tosin vanhuksia, joitten on vaikea saada työtä muulloin kuin kiireellisimipina työaikoina, mutta kykenevääkin työväkeä saa siihen turvautua monena kuukautena. — Maankaivutyöt olivat kaupungin säännölliseen menosääntöön otettuja töitä. Tellikkakiven hakkuuta voi suorittaa ainoastaan kivenhakkuuseen tottuneet, ja tekevät sitä tavallisesti rakennuskivien hakkaajat syystalvella ja tavallisen työn väliaikoina.

Työttömyydestä kärsi etupäässä apuri työväestö ja kirvesmiehet. Edellisistä haki työtä tammikuussa 321, helmikuussa 216, mutta hakijain luku väheni sitte kuukausi kuukaudelta. Vähin hakijain määrä, 65, oli heinäkuussa. Syyskuukausina kohosi se 150. Kirvesmiehiä oli vuoden ensimäisenä kuukautena työttömänä 151, toisena 90, kolmantena 67, mutta keväällä ja kesällä saivat kelvolliset ammattimiehet työtä, vaikka työnhakijoita oli toimistossa kesäkuukausinakin. Muurareista haki toimistosta työtä tammikuussa 73, helmikuussa 68, maaliskuussa 34; kevätkuukausina vähenivät hakijat ja kesäkuukausina oli niistä puutos. Uunintekijöistä oli puutos koko kesän. Tehdastyömiehistä oli joutilaina viilareita keväällä ja levyseppiä kesällä. Lämmittäjän paikan hakijoita oli ympäri vuoden, vaikka useimmat niistä olivat muissa toimissa. Kivenhakkaajia ja kivityömiehiä oli työttöminä syystalvella; kuitenkin suurin osa meni joko tellikkakiven hakkuuseen tai kivenmurskaustyöhön. Maanviljelystyöväestä oli puutos kesällä ja rengeistä syksyllä. Toimisto ei voinut täyttää puoliakaan tarjottuja rengin paikkoja.

Naispuolisista työnhakijoista on runsaimmin edustettuna tavalliset palvelijat. Niitä oli ympäri vuoden runsaasti tarjolla, talvikuukausina 110—120, huhtikuussa 175, kesäkuukausina 86—140, syksyllä lähes 200. Paikkoja sai toimiston välityksellä puolet hakijoista. (1,558 hakemusta; 715 täytettyä paikkaa). Keittäjät saivat paikkoja jotenkin säännöllisesti. Apurityöläiset ja siivousta ja pesoa hakevat vaimot kärsivät työnpuutteesta talvisin. Kauppa-alalle pyrkijöitä oli runsaasti, vuoden kuluessa 119, paikkoja sai vaan 15. Naisleipojia haettiin enemmän kuin oli tarjokkaita; 45 tarjotusta paikasta täytettiin vaan 28. Niinikään karjan-

hoitopalvelijoista maaseuduille oli puutos. 128 tarjotusta paikasta täytettiin 70.

Erityistä huomiota ansaitsee sellaisten naisten kohtalo, joilla on yksinäisiä lapsia. Niitten on vaikea saada palvelusta ja muutakaan työtä, jolla voisivat lapsensa elättää. Sen lisäksi tuottaa lapsenhoito vaikeuksia. Itse he eivät työtä tehden voi lastaan hoitaa ja sen vieraan hoitoon kokonaan jättäminen tulee niin kalliiksi, ettei palkka useinkaan siihen riitä. Monessa tapauksessa täytyy tarjottu työpaikka jättää, kun ei saa lapselle hoitoa työpaikan seutuvilla. Näyttää välttämättömältä, että yhteiskunta entistä enemmän ryhtyy hankkimaan hoitoa sellaisten äitien lapsille, jotka elatuksensa hankkimisen vuoksi ovat estetyt lapsiaan hoitamasta.»

XIV. Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunta.

Kaupunginvaltuustolle on Valmistavan paikain ammattikoulun johtokunta jättänyt seuraavan kertomuksen lukuvuodelta 1904—1905:

Opetusta Helsingin Valmistavassa poikain ammattikoulussa ovat lukuvuonna 1904—1905 hoitaneet seuraavat opettajat: M. Ahola kirjanpidossa suomen- ja ruotsinkielellä, taiteilija A. Federley käsivaraispiirustuksessa suomen ja ruotsinkielellä, insinööri A. Olsoni, luonnonopissa sekä teknologiassa ja ainesopissa suomeksi, kansakouluopettajatar H. Pettersson suomessa, kamreeri V. Pettersson luentoja keksijöistä, keksinnöistä ja ammattiasetuksista suomeksi ja ruotsiksi, kansakouluopettajatar F. Rosqvist ruotsinkielessä, arkkitehti E. A. Törnvall geometriassa ja ammattipiirustuksissa puuveistotöihin suomen- ja ruotsinkielellä, sekä luvunlaskussa suomeksi, sekä insinööri E. Stråhlman, koulun johtaja, luvunlaskussa, luonnonopissa sekä teknologiassa ja ainesopissa ruotsinkielellä, ynnä projektsioniopissa ja ammattipiirustuksessa metallitöitä varten suomeksi ja ruotsiksi aina maaliskuun alkuun, jolloin insinööri Stråhlman sairaaloisuuden takia sai virkavapautta ja opetusta niissä aineissa, jotka hänellä oli ollut, ryhtyivät hoitamaan osittain neiti H. Pettersson ja herrat M. Ahola, A. Olsoni ja E. A. Törnvall, osittain sijaiset, insinööri O. W. Palmroth ja arkkitehti, rouva I. Törnvall. Virkaatekeväksi johtajaksi otti koulun johtokunta allekirjottaneen (A. Federley).

Työpajassa ovat työharjotuksia johtaneet työmestari F. F. Jokela puunmuovailussa ja työmestari J. E. Sandberg metallitöissä, jonka ohessa alityönjohtajina ovat toimineet työmestari E. E. Rehn puutöissä ja työmestari K. J. Lindqvist metallitöissä.

Eri aineissa on seuraavat kurssit läpikäyty:

Luentoja keksijöistä, keksinnöistä ja ammattiasetuksista.

II Luokka (2 tuntia viikossa). Mainioiden keksijäin ja miesten elämänkertoja, suurempia keksintöjä sekä ammattiasetuksia, kuten laki työväestä, elinkeinolaki y. m.

Äidinkieli.

I Luokka (4 tuntia viikossa). Harjotuksia oiko- ja kaunokirjotuksessa, helpompain kirjoitelmain laatimista, kirjallisuuden lukua, harjotuksia pyöreäkirjotuksessa ja tekstauksessa.

II Luokka (2 tuntia viikossa). Hakemuksien, todistusten, ilmotusten ja työselitysten laatimista.

Luvunlasku.

I Luokka (5 tuntia viikossa). Kansakoulukurssin kertomista, lukujen korottamista korkeampaan asteeseen ja neliöjuuren ottoa, algebraisten lukujen ja kaavojen selittämistä.

II Luokka (3 tuntia viikossa). Prosentti-, yhtiö- ja vaihtolaskua, algebraallisten lukujen yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskua, yksinkertaisia ensimäisen asteen ekvationeja ja probleemeja yhdellä tuntemattomalla, käsityötuotteiden itsekustannus- ja myyntihintain laskemista.

Geometria.

I Luokka (4 tuntia viikossa). Geometrian tärkeimmät opit, pinta- ja kuutiolaskuja.

II Luokka (2 tuntia viikossa). Geometristen laskujen sovittamista ammatteihin, kuten aineskulutuksen laskeminen käsityötuotteiden valmistukseen.

Luonnonoppi.

I Luokka (3 tuntia viikossa). Kemian alkeiskäsitteet, kappalten yleiset ominaisuudet, ääni-, valo-, lämpö- ja sähköoppi; mekaniikan pääkohdat.

II Luokka (3 tuntia viikossa). Selitys kestävyysopin alkeista, höyry- ja liikekoneista sekä muista koneista.

Teknologia ja aineoppi.

I Luokka (2 tuntia viikossa). Raaka-aineiden löytöpaikat, valmistaminen ja ominaisuudet sekä näiden aineiden valmistuksessa käytettävät työkalut ja työtavat.

II Luokka (2 tuntia viikossa). Edellisen jatkoa.

Kirjanpito.

II Luokka (4 tuntia viikossa). Käsityöliikkeen kirjanpito 8 kuukautena, asioimiskirjeiden y. m. laatimista.

Käsivaraispiirustus.

I Luokka (6 tuntia viikossa). Mittausopillisten koristeiden, luonnollisten lehtien ja kukkien piirustamista, mallitsemista ja värittämistä.

II Luokka (4 tuntia viikossa). Edellisen jatkoa, piirustusta kipsimallien mukaan sekä varjostamista, perspektiivipiirustusta.

Projektioniopp i.

I Luokka (6 tuntia viikossa). Mittausopillista piirustusta, kappalten projektioneja, tasojen leikkausta pintakehitystä, kappalten läpitunkeumista, varjoja.

Ammattipiirustus.

II Luokka (8 tuntia viikossa). Ammattipiirustusta mallien, luonnosten ja kuvien mukaan.

Työpaja-työ.

I Luokka (12 tuntia viikossa). Puutyöt: sahaus-, kaivaus-, talttaus-, höyläys-, keilaus-, veisto-, viilaus-, sorvaus- ja leikkausharjotuksia, modelleerausta, kirvesmiehentöitä sekä sovituksia näistä. Metallityöt: harjotuksia viilalla, vasaralla ja taltalla, kuten neli- ja kahdeksansivuinen särmiö, annettujen mittojen mukaan, kuutio, pyramiidi, mutterikulma, kiilamaisia ja lohenpyrstonmuotoisia uria, pyöreitä tappeja ja erilaisia yhteensovituksia, talttojen takomista, naulaimen sorvaus, raudan kiertäminen, niittaus, juotus sekä erilaiset läkkisepäntyöt.

II Luokka (12 tuntia viikossa ja 24 tuntia viikossa kesän aikana).

1) Puutyön-osasto: saumaus-, taite-, pontti-, nuutti-, naula-, pinna-, valssi-, risti-, lohenpyrstö-, pykälä-, pyöreätappi-, litsitappi-, litsi- ja sinkkausliitoksia. Käytöllisiä sovituksia näistä, kuten oven ja ikkunan kehyksiä ja -kaaria, huonekaluja, sorvaustöitä, malleja, kirvesmiehentöitä y. m.

2) Metallityö-osasto: vaikeampia yhteensovituksia, erilaatuisten kärkien, talttojen ja kairojen taontaa, pyöreän ja levyraudan taivuttamista, erilaisten naulaimien, kartion, pallon y. m. sorvaamista. Käytöllisiä sovituksia näistä: erinäisten työkalujen valmistusta, kuten kulmio, vääntökara, merkinlyöntirauta, käyrä- ja jalkaharppi, ritsauspiikki, kaariharppi, ritsausjalka y. m.

Opetusta on vuoden kuluessa anne

Opetusaineita	Maanantai				Tiistai				Kes	
	I Luokka		II Luokka		I Luokka		II Luokka		I Luokk	
	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S
Esitelmiä keksijöistä, keksinnöistä ja ammattiasetuksista	—	—	—	—	—	—	2—3	—	—	-
Äidinkieli	9—10	10—11	—	—	—	3—4	9—10	—	9—10	-
Laskento	8—9	—	9—10	12—1	8—9	4—5	—	—	8-9	9-
Mittausoppi	4—5	9—10	—	—	—	12—1	—	9—10	12—1	-
Luonnonoppi	—	8—9	4—5	5—6	9—10	—	-	—	—	4-
Teknologia ja aineoppi	—	—	—	—	12—1	—	3—4	8—9	—	8-
Kirjanpito	—	—	8—9	4—5	—	—	—	4-5	—	-
Käsivaraispiirustus	2—4	—	—	—	3—5	10—12	—	—	—	-
Projektsionioppi	—	2—4	—	—	—	—	—	—	10—12	2-
Ammattipiirustus	—	—	10—12	10—12	—	—	10—12	10—12	—	-
Työpajatyö	10—12	4—6	2—4	8—10	10—12	8—10	4—6	2—4	4—6	10-

raavan lukujärjestyksen mukaan.

kko		Torstai				Perjantai				Lauantai			
Luokka		I Luokka		II Luokka		I Luokka		II Luokka		I Luokka		II Luokka	
R.	S	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
-	2—3	—	—	2—3	—	—	—	—	2—3	—	—	—	—
-	10—11	10—11	9—10	11—12	—	9—10	—	—	3—4	—	10—11	—	—
-	11—12	8—9	12—1	—	9—10	—	12—1	9—10	—	8—9	5—6	9—10	—
-5	—	—	—	—	8—9	4—5	9—10	5—6	—	9—10	4—5	—	—
-10	—	9—10	8—9	—	—	—	—	—	4—5	12—1	—	3—4	9—10
-	—	—	—	10—11	—	8—9	8—9	—	—	—	—	—	6—9
-9	—	—	—	—	4—5	—	—	4—5	—	—	—	8—9	4—5
-12	3—5	—	—	3—5	10—12	—	10—12	—	—	3—5	11—1	—	—
-	—	11—1	3—5	—	—	2—4	—	—	—	—	—	—	—
-	—	—	—	—	—	—	—	10—12	10—12	—	—	10—12	10—12
-4	8—10	4—6	10—12	8—10	2—4	10—12	4—6	2—4	8—10	10—12	8—10	4—6	2—4

Syyslukukauden alussa kirjoittautui 95 oppilasta, joista 42 ruotsin- ja 53 suomenkielistä. Näistä oli 23 ruotsalaisella ja 37 suomalaisella ensimäisellä luokalla sekä 19 ruotsalaisella ja 16 suomalaisella toisella luokalla.

Oppilaiden ikä (syyskuun 1 p. 1904), syntymäpaikka ja edellinen koulu, näkyvät seuraavista tauluista:

Oppilaiden ikä			Syntymäpaikka		Edellinen koulu	
13	vuotta	31	Helsinki	73	Ylempi kansakoulu	91
14	»	39	Uusimaa paitsi Helsinki	9	Lyseo	3
15	»	18	Muu Suomi	11	Seminarin valm. koulu	1
16	»	4	Ulkomaat	2		
17	»	1				
18	»	2				
Yhteensä		95	Yhteensä	95	Yhteensä	95

Keski-ikä: 14,06 vuotta.

Kevätlukukauden lopussa oli jälellä 86 oppilasta.

Päästötodistuksen ruotsalaiselta osastolta saivat seuraavat oppilaat:

Puutyö-osastolta: Albert Johan Backa, Karl Robert Dahlberg, Emil Mauritz Engberg ja Rudolf Fredrik Knekt, sekä päätettyään kurssin työpajan työssä Georg Vilhelm Kuhlberg ja Gunnar Ferdinand Olenius.

Metallityöosastolta: Berndt Valdemar Bergholm, Frans Oskar Bäckström, Bernhard Napoleon Antimus Davidsson, Henrik Valfrid Ekman, Gottfrid Aleksander Leonard Ekström, Georg Arthur Edvard Hjort, Alfred Frithiof Järnström, Hjalmar Fredrik Larsson, Emil Arvid Pettersson ja Ernst Enok Vefvar.

Päästötodistuksen suomalaiselta osastolta saivat seuraavat oppilaat:

Puutyö-osastolta: Bernhard Hjalmari Häkli, Väinö August Lukander ja Paavo Vilhelm Svanbäck.

Metallityö-osastolta: Johannes Robert Henriksson, Arthur Villiam Jansson, Vilhelm Kasurinen, Kaarle Knapp, Oskar Hjalmar Lindholm, Yrjö Jeremias Maunula, Johannes Aleksander Väänänen ja Aksel Åvall, sekä työpajakurssin suoritettua Kaarlo Richard Helin ja Lauri Johan Mast.

Palkintoja, työkaluja, saivat seuraavat eroavat oppilaat: Albert Johan Backa, Karl Robert Dahlberg, Bernhard Napoleon Antimus Davids-

son, Henrik Valfrid Ekman, Emil Mauritz Engberg, Johannes Robert Henriksson, Georg Arthur Edvard Hjort, Bernhard Hjalmari Häkli, Vilhelm Kasurinen, Kaarle Knapp, Rudolf Fredrik Knekt, Väinö August Lukander, Paavo Vilhelm Svanbäck, Ernst Enok Vefvar ja Johannes Aleksander Väänänen.

Toiselle luokalle siirrettiin 20 ruotsin- ja 28 suomenkielistä oppilasta.

Näistä annettiin seuraaville oppilaille 55 markan suuruisia avustuksia, jaettavaksi 5 markkaa kuussa seuraavan lukuvuoden aikana: Eino Johannes Amnell, Evert Armas Henriksson, Johan Henrik Korhonen, Toivo Petter Lind, Martin William Malmelin, Erik Joel Pettersson, Arvo Hjalmar Rannanpää, Gustaf Armas Toivonen, Lauri Uponen, Anton Bernhard Vickfors ja August Bertil Vilén.

Palkinnon, harppilaatikon, viivottimia ja piirustuslaudan, saivat seuraavat oppilaat: Etrid Albinus Degerholm, Evert Vilhelm Fahlström, Uljas Hakkarainen, Paul Erland Lehtonen, Uno Aleksander Limnell, Hjalmar Gabriel Lind, Karl Aleksander Lindroos, Valter Viktor Nordström, Joel Anatonius Nyman, Gunnar Ferdinand Salin ja Kaarlo Eemil Stolt.»

XV. Tyttöjen ammattikoulun Johtokunta.

Kaupunginvaltuustolle on Tyttöjen ammattikoulun Johtokunta antanut seuraavan kertomuksen lukuvuodelta 1904—1905:

»Ammattikoulussa tyttöjä varten, joka Helsingin kaupungin valtuusmiesten päätöksen johdosta alkoi toimintansa 1 p. elokuuta 1904 *yhdellä* luokalla, ovat opetusta käytännöllisissä aineissa lukuvuoden 1904—1905 ajalla antaneet seuraavat opettajattaret: johtajatar neiti Mathilda Blomqvist liinaompelussa ja kaavapiirustuksessa, neiti Anna Gros leninkiompelussa ja kaavapiirustuksessa, neiti Hilja Rikala ruuanlaitossa ja talousopissa sekä neiti Ilma Hirn kankaan kutomisessa.

Tietopuolisissa aineissa ovat opetusta antaneet seuraavat opettajattaret: kansakoulunopettajatar Fanny Rosqvist ruotsinkielessä ja kirjallisuudessa, kansakoulunopettajatar Helmi Petterson suomenkielessä, kansakoulunopettajatar A. A. Ingman kirjallisuudessa suomen kielellä, filos. kand. Alice Hallonblad laskennossa ja kirjanpidossa ruotsinkielellä ja suomenkielellä syyslukukaudella 1904 sekä suomenkielellä kevätlukukaudella 1905, neiti W. Grönholm laskennossa ja kirjanpidossa ruotsinkielellä kevätlukukaudella 1905, kansakoulunopettajatar Aina Sonné historiassa ruotsin- ja suomenkielellä sekä neiti Ilma Hirn piirustuksessa ruotsalaisella ja suomalaisella osastolla.

Eri aineissa ovat seuraavat oppimäärät läpikäydyt:

Liinaompeluosasto.

Liinaompelu.

(20 tuntia viikossa).

Käsi- ja koneompeluharjoituksia. Valmistettu työsarja sisälsi vaatteita pienille lapsille, niinkuin 2 paitaa, röijy, kapaloriepu, mantteli, kapalovyö, rintalappu, housut, myssy, lakanat ja tyynyn päällinen; suurem-

mille lapsille: 2 paitaa, 2 paria housuja, 1 alushame, 1 liivit, 2 esiliinaa, 1 pojanpaita, 1 pari pojanhousuja; lakanoita reikäompelulla ja korkoompelumerkkauksella.

Sitäpaitsi neulottiin ja merkattiin koulun tarpeeksi pyyhinliinoja, salvettia, pöytäliinoja, lakanoita, tyynynpäällisiä j. n. e.

Kaavapiirustuksessa piirrettiin mallia muutamiin yllä mainittuihin töihin.

Leninkiompeluosasto.

Leninkiompelu.

(20 tuntia viikossa).

Työsarja käsitti lastenvaatteita, niinkuin 4 alushametta, 1 lastenleninki pumpulikankaasta, 1 lastenleninki villakankaasta, 2 alusliiviä, 2 leninkiä aikaihmisille.

Sitä paitse valmistettiin tällä osatolla suurin osa esiliinoja ja hihoja keittiöön oppilaita varten.

Kaavapiirustuksessa piirrettiin mallia muutamiin yllämainittuihin töihin.

Liina- ja leninkiompeluosaston oppilaille, jotka työjärjestyksen mukaan saavat kumpikin osasto 6 tuntia viikossa opetusta *ruuanlaitossa* ja *talousopissa*, järjestettiin työ samalla tavalla kuin oppilaille talousosastolla.

Talousosasto.

(20 tuntia viikossa).

Käytännöllinen työ on sisältänyt: ostoksia, hintojen laskemista, yksinkertaista ruuanlaittoa, tavallisempain leivosten leipomista, hillojen, mehujen ja säilytteiden valmistamista, pöydän kattamista, tarjoilua, huoneitten puhdistamista ja siistimistä, pesua, mankeloimista, silitystä.

Talousopissa on läpikäyty yleiset säännöt yksinkertaisessa ruuanlaitossa, hella ja sen hoito, polttoaineet, keitto, ihmisruumiin kokoonpano, aineenvaihto, ruuansulatus, verenkierto, eri ruokaaineiden yhteen sovittaminen ja käyttäminen keittiössä.

Käytännöllisissä töissä ovat oppilaat olleet jaetut 3 »perheeseen» 5 oppilasta kussakin, kukin perhe on valmistanut täydellisen päivällisen määrätyille oppilaille ja opettajattarille samojen listojen mukaan. Jokaisella perheellä on oma työpöytänsä ,keittiökaappinsa täydellisine keitto- ja työkalustoineen. Parin tahi useamman perheen jäsenen valmistaessa ruokaa

ovat toiset leiponeet, pesseet pyykkiä tai toimittaneet muita taloustöitä. Yksi oppilaista on hoitanut kirjanpidon toriostoksista ja tehnyt kustannusarvion päivällisestä.

Talousosaston oppilaat ovat työjärjestyksen mukaan 3 tuntia viikossa saaneet opetusta liinaompelussa sekä 3 tuntia viikossa leninkiompelussa. Liinaompelussa ovat valmistaneet 1 tyynynpäällisen, 1 paidan, 1 parin housuja sekä patalappuja keittiöön.

Leninkiompelussa ovat valmistaneet 1 esiliinan, 1 alushameen, 1 pumpulileningin, 1 keittiöesiliinan ja keittiöhihat.

Kutomakurssi.

(4 tuntia viikossa joka osastolla).

1. *Kaksiniitisiä kankaita:* Pölyliinoja ja pyyhinliinoja.
2. *Neliniitisiä kankaita:* Pyyhinliinoja ja sänkymattoja.
3. *Kuviokankaita neljällä niidellä:* Teesalvettia.
4. *Yksinkertaista ruusunpujotusta neljällä niidellä:* esiliinoja.

Äidinkieli.

(2 tuntia viikossa).

Oikeinkirjoitusharjoituksia, yksinkertaista ainekirjoitusta ja ilmoituksien laatimista.

Kirjallisuus.

(1 tunti viikossa).

Luettu kirjallisuutta aina vanhimmista nykyisiin aikoihin, kirjailijain ja runoilijain elämäkertoja.

Laskento ja Kirjanpito.

(4 tuntia viikossa).

Kansakoulun oppimäärän kertaus. Erityisesti on harjoitettu päässälaskua.

Yksinkertaista kirjanpitoa. Laskujen laatimista.

Historia.

(1 tunti viikossa).

Luonne- ja aikakuvauksia sivistyshistoriasta, joissa erityistä painoa pantiin Suomen historiaan vaikuttaneihin sivistysvirtauksiin.

Käsivarapiirustus.

(4 tuntia viikossa).

Lehtien piirustamista ja värittämistä, penselipiirustusta, mittausopillisten kuvioiden piirustamista sekä kirjainten suurentamista ja pienentämistä ja näitten yhdistämistä monogrammeiksi.

Opetusta on annettu allaolevar

Maanantai			Tiistai			Keskiviikko		
Suomalainen osasto	Ruotsalainen osasto		Suomalainen osasto	Ruotsalainen osasto		Suomalainen osasto	Ruotsalainen osasto	
8—9 Piirustusta 9—10 Laskentoa	8—9 Kirjanpitoa 9—10 Ruotsia		8—10 Piirustusta	8—9 Kirjallisuutta 9—10 Laskentoa		8—9 Piirustusta 9—10 Suomea	8—9 Laskentoa 9—10 Piirustusta	
Liina-omp. osasto	Leninki-omp. osasto	Keitto-osasto	Liina-omp. osasto	Leninki-omp. osasto	Keitto-osasto	Liina-omp. osasto	Leninki-omp. osasto	Keitto-osasto
Kaava-piirustusta 10—11 Liina-ompelua 10—2	Ruuan laittoa 10—4	Leninki-ompelua 10—1 Kuto-mista 1—3	Liina-ompelua 10—1 Kuto-mista 1—3	Leninki-ompelua 10—3	Ruuan-laittoa 10—3	Liina-ompelua 10—1 Kuto-mista 1—3	Leninki-ompelua 10—3	Ruuan-laittoa 10—3

[1] Syyslukukaudella annettiin käytännöllinen opetus k:lo 8—1 a. p., tieto-

työ- ja lukujärjestyksen mukaan. [1]

Torstai			Perjantai			Lauantai		
Suomalainen osasto		Ruotsalainen osasto	Suomalainen osasto		Ruotsalainen osasto	Suomalainen osasto		Ruotsalainen osasto
8—9 Laskentoa 9—10 Kirjanpitoa		8—9 Piirustusta 9—10 Laskentoa	8—9 Historiaa 9—10 Kirjallisuutta		8—9 Ruotsia 9—10 Historiaa	8—9 Laskentoa 9—10 Suomea		8—10 Piirustusta
Liina-omp. osasto	Leninki-omp. osasto	Keitto-osasto	Liina-omp. osasto	Leninki-omp. osasto	Keitto-osasto	Liina-omp. osasto	Leninki-omp. osasto	Keitto-osasto
Liina-ompelua 10—3	Kuto-mista 10—12 Leninki-ompelua 12—3	Ruuan-laittoa 10—3	Liina-ompelua 10—3	Leninki-ompelua 10—1 Kuto-mista 1—3	Ruuan-laittoa 10—4	Ruuan-laittoa 10—4	Kaava-piirus-tusta 10—11 Leninki-ompelua 11—3	Liina-ompelua 10—1 Kuto-mista 1—3

puolinen k:lo 4—6 j. pp.

Syyslukukauden alussa sisäänkirjoitettiin 50 oppilasta, joista 16 liinaompeluosastolle, 18 leninkiompeluosastolle ja 16 talousosastolle. Näillä oppilailla, jotka kaikki olivat Helsingissä asuvia, oli 15:lla ruotsi ja 35:llä suomi äidinkielenä.

Oppilaitten ikä sisäänkirjoitettaessa, syntymäpaikka ja entinen koulu ilmenee seuraavista tauluista:

Oppilaitten ikä		Syntymäpaikka		Entinen koulu	
12 vuotta	4	Helsinki	34	Ylempi kansakoulu	44
13 »	27	Uusimaa paitsi Helsinkiä	2	Jatkoluokka	4
14 »	10	Muu Suomi	13	Yhteiskoulu	1
15 »	4	Ulkomaa	1	Yhteiskoulu ja Ruotsalainen Jatkoopisto	1
16 »	2				
19 »	2				
22 »	1				
Summa	50	Summa	50	Summa	50

Keski-ikä 13,74.

Kevätlukukauden loputtua oli koulussa 41 oppilasta; liinaompeluosastolla 15; leninkiompeluosastolla 12; talousosastolla 14, joilla 12:lla oli ruotsi ja 29:llä suomi äidinkielenä.

Toiselle luokalle siirrettiin 10 ruotsalaista ja 28 suomalaista oppilasta.

Näistä oppilaista saivat seuraavat 50 mk apurahan jaettuna siten että saavat 25 mk syyslukukauden ja 25 mk kevätlukukauden alussa:

Hilma Sofia Bergman, Agneta Josefina Fijalkoffsky, Anna Maria Forsström, Aina Aleksandra Henriksson, Signe Maria Hämäläinen, Edith Elvira Johansson, Saida Cecilia Johansson, Agnes Maria Lönnberg, Selma Wilhelmina Mattila».

XVI. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus Lautakunnan toiminnasta v. 1905 on seuraavansisältöinen:

»Lautakunnan toiminta on v. 1905 jatkunut pääasiallisesti saman ohjelman mukaan, kuin edellisinäkin vuosina, mutta on tullut entistä laajemmaksi sen kautta että Sammattiin elätteille annettujen pikkupoikain kasvatusta varten on palkattu erityinen pikkukouluopettajatar. Tähän pikkukouluun on myös siirretty sellaisia kansakouluijässä olevia poikia, joita, katsoen heidän myöhästyneeseen kehitykseen ja huonoon sisäluvun taitoon ei ole voitu ottaa Lautakunnan muihin kouluihin kasvatettaviksi. Opetusta pikkukoulussa on mikäli mahdollista annettu kaupungin alemmille kansakouluille vahvistetun opetusohjelman mukaisesti ja sen ylläpitokustannukset on suoritettu varoista, jotka on myönnetty yksityisille elätteille antamiseen. Muidenkin turvalaitosten ulkopuolella kasvatettujen turvattiensa opetusta on Lautakunta parhaan kykynsä mukaan koettanut edistää, ja kolmelle pojalle sekä kahdelle tytölle on kansakoulukurssin suoritettua tarjottu tilaisuus päästä täkäläisiin valmistaviin ammattikouluihin, jonka ohessa 2 tyttöä on käynyt kansakoulujen jatkoluokilla. Niitä, jotka ovat olleet rippikouluijässä, on asianomainen papisto valmistanut ensimäistä ehtoolliselle käyntiä varten.

Lautakunnan toiminta.

Lohjan kasvatuslaitoksessa on vuoden varrella sattunut lyhempi koulutyön keskeytys sen johdosta että johtaja sairauden takia oli noin kuukauden ajan estetty hoitamasta virkaansa ja sijaista ei voitu koko ajaksi saada. Etteivät oppilaat kumminkaan kärsisi mitään vahinkoa, ulotettiin kevätlukukausi kesäkuun 10 päivään.

Lohjan kasvatuslaitos.

Koska oli käynyt yhä vaikeammaksi pitää huolta niiden tyttöjen kasvatuksesta, joita tilan puutteen takia ei voitu lähettää Vanajan kasvatuslaitokseen, teki Kasvatuslautakunta jättäessään ehdotuksensa 1906 vuoden menoarvioksi Kaupunginvaltuustolle esityksen uuden, ruotsinkielisiä tyttöjä varten aijotun kasvatuslaitoksen perustamisesta, jonka kautta Vanajan kasvatuslaitos voitaisiin varata yksinomaan suomenkielisille,

Uusi kasvatuslaitos ruotsinkielisiä tyttöjä varten ja erityinen pikkukoulu ruotsinkielisille pojille.

ja onkin Valtuusto suostunut sekä tähän esitykseen että ehdotukseen erityisen pikkukoulun perustamisesta ruotsinkielisiä poikia varten.

Sihteerin matkaapuraha.

Syystä että yhä kipeämmin oli alettu kaivata kasvatus-asumalaitosta suuremmassa määrin pahantapaisia poikia varten, ja Lautakunnalta oli tuntunut suotavalta että seikkaperäistä ehdotusta laadittaissa voitaisiin käyttää hyväkseen muissa maissa tällä alalla saavutettua kokemusta, hankki Kasvatuslautakunta Kaupunginvaltuuston käyttövaroista 700 markan suuruisen matkaapurahan, tarjotakseen sihteerilleen tilaisuutta Skandinavian maissa tutustumaan mainitunlaatuisten kasvatuslaitosten järjestelyyn, ulkonaisin laitteisiin y. m.; ja on tämä Kasvatuslautakunnalle jättänyt lyhyen matkakertomuksen.

Hoidettuja lapsia.

Kalenterivuoden alussa hoidettiin 142 lasta, joista 93 poikaa ja 49 tyttöä, Kasvatuslautakunnan toimesta. Tämä luku on vuoden kuluessa lisääntynyt 36 pojalla ja 12 tytöllä eli yhteensä 48 lapsella, jota vastoin samassa ajassa 30 lasta, 27 poikaa ja 3 tyttöä, ovat lakanneet nauttimasta Lautakunnan hoitoa. 1905 vuoden lopussa oli siis 160 lasta, joista 102 poikaa ja 58 tyttöä, joita elätettiin Lautakunnan varoilla. Pojista kuului silloin 13 Sipoon kasvatuslaitokseen, 25 Nummen, 14 Lohjan, 13 Laversin kasvatuslaitokseen ja 17 Sammatin pikkukouluun; 6 oli elätteille annettu Tuusulaan, 5 Sipooseen, 4 Helsinkin, 2 Espooseen, 2 Vihtiin, 1 Sammattiin ja 1 Lopelle. Tytöistä elätettiin 21 Vanajan turvakodissa ja 16 Seimelän yksityisessä kasvatuslaitoksessa, jota vastoin 8 oli annettu elätteille Helsinkiin, 5 Espooseen, 4 Sipooseen, ja 1 Emsalön saareen Porvoon pitäjään, 2 oli otettu Vuorelan kasvatuslaitokseen ja 1 Katavallin sairaskotiin.

Laitoksista laskettuja oppilaita.

Kevätlukukauden lopussa v. 1905 sai 15 poikaa ja 4 tyttöä päästötodistuksen Lautakunnan tai muista kansakouluista eri kunnissa. Pojista on osa saanut palata vanhempainsa luo kaupunkiin, näiden onnistuttua hankkia heille sopivaa tehtävää. Muille on hankittu palveluspaikka maaseudulla. Lautakunnan luvalla ovat 2 tyttöä ja 1 poika koulukurssin päätettyään saaneet palata kaupunkiin käymään täkäläisessä kansakoulussa.

Lasten terveydentila.

Terveydentila on ylimalkaan ollut hyvä sekä kasvatuslaitoksessa että yksityistä elätettä nauttivain lasten kesken. Niissä tapauksissa, jolloin sairashuonehoito on ollut tarpeen, on sitä saatu Helsingin sairaaloissa ja klinikoissa.

Oppilaiden käytös.

Suurin osa kasvatuslaitoksiin otettuja oppilaita on käyttäytynyt verrattain hyvin; karkausyrityksiä on kumminkin sattunut ja monessa tapauksessa ei Lautakunta vastoin vanhempain tahtoa ole kyennyt saamaan takai-

sin hoitoonsa karanneita lapsia. Eräs poika, joka viime kesänä sai luvan käydä tervehtimässä täällä asuvia vanhempiaan, teki toisena päivänä kotiinpalattuaan itsensä syypääksi törkeään varkauteen, ja määräsi Raastuvanoikeus hänet pantavaksi yleiseen kasvatuslaitokseen.

Aikasemmin laitoksista laskettujen oppilaiden käytös.

Mikäli Kasvatuslautakunnan tietoon on tullut, ei aikasemmin laskettujen oppilasten, yhtä lukuunottamatta (kts edell. vuosik.), käytöstä vastaan ole tehty mitään painavampia muistutuksia. Yhdessä tapauksessa oli Lautakunnan pakko siirtää eräs tyttö, joka oli päässyt käymään tyttöjen ammattikoulua Helsingissä, äidin vaikutusvallan ulkopuolelle, syystä että tämä koetti vaikuttaa turmiollisesti häneen. Yleensä voidaan sanoa, että suurimpia vaikeuksia Lautakunnan kasvatustyössä eivät ole aiheuttaneet hoidettavat lapset, vaan heidän vanhempansa. Eräs äiti on viime keväänä, samoin kuin eräs toinen menetteli viime vuonna, valittanut kenraalikuvernööri Obolenskylle Lautakunnan toimenpiteiden johdosta hänen poikaansa nähden, mutta valitus ei ole aihettanut muuta kuin että kuvernöörinviraston kautta on vaadittu selitystä Lautakunnan sihteeriltä.

Sihteerille uskottuja holhouksia.

Viimeksikin kuluneena vuonna on Kasvatuslautakunnan ollut pakko turvautua Holhouslautakunnan ja Raastuvanoikeuden apuun saadakseen hoitoonsa lapsia, joiden on katsottu olevan erityisesti sen tarpeessa. Sihteerille uskottujen holhousten luku on siten lisääntynyt 2:lla, joten niitä nyt on 47, koskien yhteensä 73 lasta.

Kasvatuslautakunnan toiminnan menot.

Kaikki Kasvatuslautakunnan ja sen toiminnan menot nousivat Smk:kaan 51,864: 53; laskettu määrä oli Smk. 50,845: 17. Lisäys kuuluu menoerään yksityisestä elätteelleantamisesta, joka nousi Smk:kaan 16,244: 45, eli kokonaista Smk 8,244: 45 yli määrärahan, etupäässä siitä syystä että osottautui edullisemmaksi yhä edelleen yksityisten luona elätteillä kasvattava muutamia poikia, joille Laversin laitos oli tarkotettu, koska Lautakunnan muutoin olisi ollut pakko maksaa suhdattomia hoitokustannuksia. Kun siten ainoastaan vähäinen luku poikia on ollut Laversin laitokseen otettuina, on tämän menosäännössä syntynyt lähes 4,000 markan säästö. Kun muidenkin kasvatuslaitosten, paitsi Nummen, missä melkein koko vuoden on ollut 25 oppilasta, menosäännöissä on voitu tehdä pienempiä säästöja ja kun myös todelliset, koroista ja lasten elatusavuista kertyvät tulot ovat olleet Smk 1,154: 90 laskettuja suuremmat, on huolimatta suuresta menoerästä yksityisestä elätteille antamisesta seuraukseksi kuitenkin tullut että Lautakunnan tarkotuksiin myönnetystä määrärahasta Smk 134: 79 on jäänyt käyttämättä.

Ylläpitopäiväin luku.

Laskettaessa yhteen päivät, jolloin kasvatuslaitosten oppilaat ovat saaneet kasvatusta ja elatusta Lautakunnan kustannuksella, saadaan Sipoon laitokselle 8,039 ylläpitopäivää, Nummen 8,430, Lohjan 5,699, Vanajan 6,306 ja Laversin 3,187. Menot Sipoon turvalaitoksesta olivat Smk 7,530: 23, Nummen Smk. 7,518: —, Lohjan Smk 6,509: 45, Vanajan Smk 6,260: 68 ja Laversin Smk 4,936: 88.

Esitys valtioavun pyytämisestä kasvatuslaitoksille.

K. Senaatin kirjeen mukaan maaliskuun 13 p:ltä 1895 Koulutoimen Ylihallitukselle on valtioapu kaupunkien kansakoulujen ylläpitoon suoritettava 25 %:lla siitä määrästä, mihin kaupunkikuntain todelliset menot rahapalkkoihin, polttopuihin ja valaistukseen, opetusvälineisiin ja kouluhuonekaluihin sekä määrärahat kirjoihin varattomille oppilaille ja koulujen omain huoneustojen vuokra-arvo nousevat. Koska ei liene epäiltävää, että Kasvatuslautakunnankin koulut ovat luettavat niihin, joiden ylläpitoon voidaan saada nauttia valtioapua ylläolevan laskuperusteen mukaan, pyytää Lautakunta ilmottaa että puheenalaisten menojen yhteenlaskettu määrä on vuodelta 1900, jolloin Sipoon ja Nummen kasvatuslaitokset perustettiin, Smk 7,230: 32, vuodelta 1901 Smk 5,304: 86, vuodelta 1902, jolloin Lohjan kasvatuslaitos tuli lisäksi, Smk 9,020: 21, vuodelta 1903, jolloin Vanajan laitos perustettiin, Smk 10,064: 65, vuodelta 1904, kun Laversin kasvatuslaitos perustettiin, Smk 11,877: 92 ja vuodelta 1905, kun Sammatin pikkukoulu avattiin, Smk 13,139: 34 eli kaikilta näiltä vuosilta yhteensä Smk 56,637: 30.

Lautakunnan jäsenet.

Kasvatuslautakuntaan ovat vuoden lukuessa kuuluneet: rehtori V. T. Rosenqvist, puheenjohtaja, ja översti I. Gordie, varapuheenjohtaja, sekä senaatin kamreeri R. Erenius, tohtorinrouva H. Nordmann, tohtori K. E. Holm ja kamreeri O. G. Westling sekä tämän maaliskuussa kuoltua, pastori A. Wallenius, jäseniä. Vuoden lopussa olivat tohtorinrouva H. Nordmann ja tohtori K. E. Holm eroamisvuorossa. Näistä valittiin uudestaan tohtorinrouva H. Nordmann ja tohtori Holmin sijasta, joka ei halunnut tulla uudestaan valituksi, tohtori A. de la Chapelle.»

XVII. Puutarhalautakunta.

Puutarhalautakunnan vuodelta 1905 Rahatoimikamarille antama kertomus on seuraavansisältöinen:

»Lautakunnan jäseninä vuonna 1905 olivat seuraavat henkilöt: Vapaaherra R. v. Willebrand, puheenjohtaja, Arkkitehti M. Scherfbeck, varapuheenjohtaja, Arkkitehti H. Neovius ja Kaupungininsinööri G. Idström, viimemainittu itsemäärättynä jäsenenä. Varajäseninä olivat Puutarhuri H. Wasastjerna ja filosofianmaisteri R. E. Westerlund. Lautakunnan jäsenet.

Kaupunginistutuksia koskevasta toiminnasta nyt puheenalaisena työvuotena saa Lautakunta viitata myötäliitettyyn kaupunginpuutarhuri Olssonin antamaan kertomukseen. Siitä näkyy, että kustannukset kaupungin istutusten, kasvihuoneiden ja taimikoulujen korjauksista ja kunnossapidosta vuonna 1905, huolimatta siitä että mahdollisinta säästäväisyyttä on noudatettu, ovat nousseet Smk:kkaan 59,731: 64 eli Smk 5,731: 64 mainitun vuoden menosäännössä laskettua määrää korkeammaksi. Kirjelmässä syyskuun 29 p:ltä on Puutarhalautakunta Kaupunginvaltuustolle tehnyt selkoa niistä syistä, jotka ovat aiheuttaneet, että menoja ei ole voitu pitää Valtuuston myöntämässä määrässä, Smk 54,000: —, samalla kun Lautakunta on anonut arviolta 4,300 markan lisämäärärahan myöntämistä tämän menoerän korvaamiseksi. Tämän esityksen hyväksyikin Valtuusto kokouksessaan 17 p. lokakuuta. Nyt puheenaolevat kustannukset ovat siis nousseet ainoastaan noin 1,400 markkaa Kaupunginvaltuuston myöntämää yhteenlaskettua määrää suuremmaksi. Kustannukset istutusten ylläpidosta.

Kaupunginpuutarhurin jätettyä tarkastettavaksi tavanmukaisen ehdotuksen ylläpitomäärärahan jakamiseksi, on Lautakunta kokouksessaan maaliskuun 14 päivänä hyväksynyt tämän ehdotuksen,

Samana päivänä on Puutarhalautakunta hylännyt erään herra J. Jusslinin Lautakunnalle jättämän anomuksen saada asettaa virvoitusjuomapaviljongin Runebergin esplanaadiin ja vaihtoehtoisesti Tähtitornimäelle Länsirannan läheisyyteen. Herra Jusslinin myöhemmin tekemän Virvoitusjuomapaviljonki Runebergin-esplanaadiin.

anomuksen saada siirtää Tähtitorninmäellä pitämänsä kioski toiseen paikkaan hylkäsi Lautakunta niinikään.

Kaisaniemen keilarata.

Saatuaan Rahatoimikamarilta tehtäväksi antaa lausunto sen johdosta että Kaisaniemen keilarata-osakeyhtiö Kamarille jättämässä anomuksessa oli ehdottanut erään Eläintarhan järjestelyä koskevassa suunnitelmassa merkityn Kaisaniemen puiston läpi kulkevan ajotien toisin suuntaamista, on Lautakunta maaliskuun 14 p:nä antanut tämän lausunnon.

Puistikko Polyteknikon edustalle.

Kirjelmällä maaliskuun 15 p:ltä on Kaupunginvaltuusto ilmottanut Puutarhalautakunnalle päättäneensä K. Senaatin myöntämää 19,100 markan korvausta vastaan kaupungille kerta kaikkiaan kunnan kustannuksella perustaa ja vastedes kunnossapitää puistikkoa Polyteknillisen opiston edustalla.

Istutukset Kirurgisen sairaalan luona.

Helsingin Kirurgisen sairaalan toimitsijamiehen tehtyä Puutarhalautakunnalle esityksen siitä että kaupungin puutarhahallinto kokonansa ottaisi huostaansa sairashuoneen alueesen kuuluvat istutukset, ruohokentät ja hiekkakäytävät, on Lautakunta kirjelmässä huhtikuun 19 p:ltä lykännyt asian Rahatoimikamarin käsiteltäväksi samalla ilmoittaen ne ehdot, joilla kaupungin, Lautakunnan käsityksen mukaan, olisi tehtävä sellainen sitoumus. Tämän Lautakunnan ehdotuksen hyväksyi Kaupunginvaltuusto toukokuun 9 p:nä.

Sisäänpääsy Hakasalmen huvilaan.

Kaupunginvaltuuston vaadittua lähetepäätöksellä huhtikuun 18 p:ltä Puutarhalautakunnan lausuntoa Rahatoimikamarin Valtuustolle tekemän esityksen johdosta, joka koski suoranaisen ajotien laittamista Länti-seltä viertotieltä museotarkotukseen luovutettuun Hakasalmen huvilaan, on Lautakunta huhtikuun 27 p:nä antanut tämän lausunnon.

Urheilukenttä Laivurinkadun varrella.

Kirjelmässä kesäkuun 15 p:ltä on Rahatoimikamari pyytänyt Puutarhalautakunnan lausuntoa eräästä Rakennuskonttorissa tehdystä ehdotuksesta urheilukentän järjestämiseksi Laivurinkadun länsipuolella olevalle, huviloita varten aijotulle alueelle. Heinäkuun 15 p:nä antoi Lautakunta pyydetyn lausunnon.

Z. Topeliuksen ja J. G. Wilckmanin hautojen kunnossapito.

Kokouksessaan toukokuun 9 p:nä on Valtuusto päättänyt antaa Puutarhalautakunnan tehtäväksi pitää huolta runoilija Z. Topeliuksen vanhalla luterilaisella hautuumaalla olevasta haudasta. Samanlaatuisen tehtävän on Rahatoimikamari pöytäkirjanotteella kesäkuun 22 p:ltä antanut Lautakunnalle kauppias J. G. Wilckmanin hautaan nähden.

Menoarvioehdotus.

Kirjelmän ohella syyskuun 28 p:ltä jätti Lautakunta Rahatoimikamarille menoarvioehdotuksen vuodelle 1906 siihen kuuluvine asiakirjoineen.»

Kaupunginpuutarhurin kertomus, johon edellä viitattiin, on sisällykseltään seuraava:

»Kolmen edellisen vuoden kylmiä säitä, jotka vahingollisesti vaikuttivat kasvullisuuteen, seurasi lämmin kesä 1905. Kevättöihin voitiin senvuoksi käydä käsiksi jo toukokuun ensi päivinä ja jatkaa niitä keskeymättä, niin että kaikki istutukset oli kuntoon saatu mainitun kuukauden lopussa. Suurempia korjaustöitä ei ollut, lukuunottamatta suurta lukua kasveja, joita oli pakko täydentää talven kuluessa kuolleiden sijaan. Nyt ei ollut sattunut kuten tavallisesti aikasemmin, että viimeksi istutetut kasvit olivat menneet hukkaan, vaan nyt oli jopa kaksikymmenvuotisiakin sekä puita että pensaita, jotka olivat paleltuneet maata myöden. Näin ei ollut käynyt ainoastaan meidän arempain kasvilajien, vaan kestävimpäinkin, kuten kuusen, koivun y. m. Mikäli minulle on kerrottu, on sama ilmiö havaittu muillakin seuduin maata. Sen ohessa oli kaikessa kasvullisuudessa tavaton määrä kuivia oksia.

Kukkasistutuksissa tehtiin se muutos että Runebergin-patsaan ympärillä käytettiin kaktus-y. m. möyheitä kasveja, ja nousi näiden kasvien luku 22,055 kappaleesen, arviolta Smk 25,934 arvosta. Muut kukkaslaitteet eri istutuksissa olivat ylimalkaan samanlaatuisia kuin edellisinä vuosina. Käytäntöön oli otettu eräs uusi tupakkakasvin muunnos, Nicotiana Sanderæ, ja herätti se huomiota runsaan kukoistuksensa ja rehevän kasvullisuutensa kautta.

Kukkakasvien luku, jotka sijotettiin kaupunginistutuksiin kesällä, oli 107,345 kpl., paitsi yllämainittuja Runebergin-patsaan ympärille asetettuja.

Puita ja pensaita istutettiin kaikkiaan 1,788 sekä monivuotisia kasveja 227 kpl.

Keskikesällä pitemmän aikaa vallitseva kuivuus lisäsi suuresti lyhyeksi leikattujen ruohonurmikkojen kunnossapitokustannuksia. Siten esim. vaadittiin Tähtitorninmäen pitämiseksi vihantana kastelua vuorokauden umpeensa. Tähän myötävaikutti se seikka, että se vesimäärä, joka tarvittiin kaupungin eri tarpeisiin päivän kuluessa oli niin suuri, että vasta puoliyön jälkeen, jolloin kulutus muilla tahoilla oli melkein lakannut, korkeammalla sijaitsevissa vesiposteissa oli kasteluun tarvittava vedenpaine. Niissä istutuksissa, joita niin muodoin voitiin kastella, kehittyi täydellinen väriloiste, jota vastoin muut, joita oli pakko jättää sään varaan, olivat surkean näköiset. Puutkin ja pensaat kärsivät suu-

resti tästä kuivasta ilmanalasta. Loppukesä oli sitä vastoin harvinaisen edullinen kasvullisuudelle, niin että jo lakastuneet kasvit jälleen elpyivät. Sen lisäksi tuli pitkä kaunis syksy, jota kesti vielä marraskuuhun asti, niin että puiden ja pensaiden vuosivesat kasvoivat melkein tavallisen pitkiksi ja kypsiksi. Esimerkkinä tästä harvinaisen kauniista syksystä mainittakoon, että Runeberginesplanadin kukkaslavoissa vielä marraskuun 15 p:nä oli kokonaisia kimppuja täysin kehittyneitä ruusuja. Siten voidaan kuitenkin vuotta 1905 merkitä varsin hyväksi, varsinkin niille istutuksille, joita oli tilaisuus kastella.

Kustannukset kaupungin istutusten korjauksesta ja kunnossapidosta nousivat, huolimatta siitä että mitä suurinta säästäväisyyttä noudatettiin kastelussa, Smk 5,731: 64 myönnettyä Smk:n 54,000: — määrärahaa suuremmiksi.

Kustannukset allamainituista istutuksista y. m. nousivat seuraaviin määriin:

Aleksanteri II:n patsas	Smk	600: 80
Ateneum	»	200: —
Kaivopuisto	»	6,849: 29
Eläintarha	»	1,183: 66
Elisabetintori	»	402: 30
Esplanadit	»	8,731: 65
Suomen pankki	»	411: 95
Fredrikintori	»	266: —
Vanhan kirkon istutukset	»	1,867: 57
Haudat kirkkomaalla	»	358: 65
Hakasalmi-Hesperia	»	734: 82
Kaisaniemi	»	4,805: 94
Lapinlahden puistikko	»	425: 80
Lönnrotin patsas	»	456: 50
Marian sairaala	»	670: 80
Ainespiha	»	1,118: 60
Tähtitorninmäki	»	7,029: 37
Ritarinhuone	»	505: 20
Katajanokan puistikot	»	1,162: 65
Erottajan puistikko	»	539: 35
Säätytalon puistikko	»	1,022: 40
Sohvat	»	1,859: —

Taimikoulut	Smk	910: 52
Kasvihuoneet	»	13,639: 21
Sekalaista	»	3,979: 61
	Yhteensä Smk	59,731: 64

Aitausten ylläpitoon myönnetty summa, Smk 2,000, osottautui samoin kuin edellisinä vuosina riittämättömäksi, ja käytettiin siitä yli Smk 393: 32, mikä määrä meni lisääntyneihin korjaustöihin.

Uutislaitteita.

Vuoden kuluessa tuli lisää kaksi uutta istutusta, nimittäin puistikko Polyteknillisen opiston edustalle ja toinen Kanavakadun sekä Uspenskin kirkon penkereen välisellä alueella. Ensinmainitulla paikalla alotettiin tasotustöitä jo edellisenä vuonna ja jatkettiin keväällä, kunnes istutus oli kokonaan kuntoon pantu. Istutukseen, jonka muodostaa kaksi ruohonurmikkoa, asetettiin sekä puita että pensaita ja istutettiin pitkin länsireunaa Cratægus-pensaita. Kustannusarvio puistikon perustamisesta päättyi Smk:kaan 7,964: 55 ja ovat kustannukset kokonaisuudessaan vuoden kuluessa nousset Smk:kaan 8,431: 01, josta puistikon järjestämisen osalle tulee Smk 7,900: —, ja sen hoidon Smk 531: 01.

Istutus Kanavakadun varrella, jonka muodosti vanhempia puita ja pensaita kasvava alue, joka useampia vuosia oli ollut vähemmän tyydyttävässä kunnossa, varustettiin kevään kuluessa suuremmaksi osaksi uudella kasvullisuudella, jonka ohessa erään istutuksen halki laitetun käytävän varrelle asetettiin istumapaikka. Määrärahasta, Smk 600: —, käytettiin ainoastaan Smk 320: —.

Tasotustyöt Katajanokantorilla suoritettiin kevään kuluessa ja alueelle kylvettiin kauraa. Muut istutustyöt täytyi lykätä ensi kevääseen, jotta maanpinta sillaikaa ehtisi saavuttaa ruohonurmikoille vaadittavan lujuuden. Määräraha oli Smk 7,300 :—, kustannukset nousivat Smk:kaan 7,521: 14.

Tasotustöitä Kaivopuistossa suoritettiin keväällä lehtotien itäpuolisella alueella, Oluthallin ja Kylpylaitoksen edustalla olevain hiekkakenttäin välillä. Käytäviä laitettiin ja multaa ajettiin vastaisille ruohokentille. Kun sinne ajettu multa havaittiin olevan laadultaan huononpuoleista, oli pakko sitä kesäaikaan muokata ja parannella soveltuakseen ensi keväänä paikalle aijottua kasvullisuutta varten. Määrärahan Smk

1,000: — yli käytettiin Smk 295: 40, joka kului erinäisiin pienempiin tarpeellisiksi havaittuihin töihin.

Tokantorilla toimitettiin pääasiallisesti vuorenlouhimista torin tasottamiseksi sen keskelle aijottua leikkikenttää varten. Määrärahasta, joka oli Smk 2,500: —, käytettiin yli Smk 4: 16.

Haapaniemen puistikossa kuljetettiin kaikki leikkikentäksi aijotulla alueella oleva ruokamulta eteläpuoliselle istutukseksi aijotulle osalle. Paikka, joka suurimmaksi osaksi on syvää notkomaata, on pohjaveden johtamiseksi pois, täytettävä noin 70 cm:n kivikerroksella. Koska kuitenkaan vuoden kuluessa mitään kiveä ei ollut paikalta saatavissa, voitiin määrärahasta Smk 3,500: —, käyttää ainoastaan Smk 2,447: 13. Muu osa siirrettiin vuoteen 1906, jolloin tasotustöitä jatketaan.

Alasmenopaikalle Unioninkadulta Kaisaniemeen rakennettiin kiviportaat, jonka työn Rakennuskonttori suoritti Smk:n 865: 66 kustannuksella. Tarkotukseen oli myönnetty Smk:n 950: — määräraha.

Kelkkaratoja laitettiin ja ylläpidettiin samoilla paikoilla ja yhtä monta kuin edellisenä vuonna, nimittäin neljä Kaisaniemessä, yksi Tähtitorninmäellä sekä yksi Rahapajankadun eteläpuolella Katajanokalla. Kustannukset nousivat vähän laskettuja suuremmiksi, syystä että Tähtitorninmäen radalle oli Puutarhalautakunnan määräyksen mukaan pantava yksi vartija lisää ylläpitämään siellä järjestystä. Määrärahasta, joka oli Smk 1,100: —, käytettiin niin muodoin yli Smk 137: 90.

Ruokamullan valmistusta kaupunginistutusten tarpeiksi toimitettiin Kampilla sikäläisen katurikkojen varaston luona. Multa, jota tuotiin n. s. Janssonin istutuksista Sörnäisissä, sekotettiin katurikkojen kanssa 750 m^3 suuruiseksi varastoksi. Kustannukset näistä töistä sekä sikäläisten vanhojen lantavarastojen muokkailusta nousivat Smk:kaan, 2,502: 30. Määräraha oli Smk 2,500: —.

Kesän kuluessa otti kaupunki hoitoonsa Kirurgisen sairaalan istutukset vuotuista Smk:n 700: — korvaussummaa vastaan. Istutusten huonon kunnon takia pantiin kaupungin puolelta ehdoksi, että ne ensin olisi asetettava parempaan kuntoon. Laaditun kustannusarvion mukaan vaadittiin tähän Smk:n 1,200 suuruinen määräraha. — Kuluneena kesänä ei ole voitu toimittaa mitään muita parannuksia kuin rikkaruohojen perkausta, niiden estämiseksi leviämästä Tähtitorninmäen ruohonurmikoille.»

XVIII. Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen hallitus.

Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen hallituksen kertomus vuodelta 1905 on seuraavansisältöinen:

Selontekovuonna ovat Hallitukseen kuuluneet allekirjottaneet Schildt, puheenjohtaja, sekä Bergroth ja Öhman jäseniä. Varajäseniä olivat konsuli G. Paulig sekä insinöörit G. Zitting ja Fr. Rosberg.

Hallituksessa on käytön ja liikkeen valvontatyö ollut jaettuna samalla tapaa kuin edellisinä vuosina.

Kaasulaitoksen virkailijakunnassa ei ole sattunut mitään muutoksia.

Kaasunhinta on ollut sama kuin edellisenä vuonna.

Arvonlisäykset kaasulaitoksen vakinaisiin tileihin.

Pääputkiverkko.

Seuraavat uudet pääputket on laskettu allamainittujen katujen alle:

Katajanokan kanava	33	m	200	mm	putkea	*Smk*	1,444: 87
Päävahdintori	55	»	150	»	»	»	922: 73
Tehtaankatu	340	»	150	»	»	»	5,757: 59
Unioninkatu	85	»	125	»	»	»	910: 28
Antinkatu	691	»	125	»	»	»	7,491: 32
Hietalahden länsiranta	296	»	125	»	»	»	4,074: 08
Läntinen Viertotie	195	»	125	»	»	»	2,019: 89
Puutarhakatu	80	»	100	»	»	»	784: 71
Nikolainkatu	274	»	100	»	»	»	3,141: 33
Mariankatu	137	»	100	»	»	»	1,740: 13
Merikatu	47	»	100	»	»	»	565: 24
Punavuorenkatu	99	»	100	»	»	»	1,025: 45
Perämiehenkatu	211	»	100	»	»	»	2,183: 32

Laivurinkatu	165	m	75	mm	putkea	*Smk*	844: 27
Huvilakatu	318	»	75	»	»	»	2,237: 42
Tokankatu	33	»	75	»	»	»	327: 75
Pietarinkatu	192	»	75	»	»	»	1,330: 80
Rahapajanranta	192	»	75	»	»	»	1,256: 30
Kanavakatu	450	»	75	»	»	»	3,982: 55
Sipulisaarenkatu	162	»	75	»	»	»	1,366: 20
Ankkurinkatu	99	»	75	»	»	»	844: 21
I. Satamakatu	118	»	75	»	»	»	1,021: 62
Kruunuvuorenranta	55	»	75	»	»	»	448: 31
Kruunuvuorenkatu	148	»	75	»	»	»	1,134: 26
Kammionkatu	129	»	75	»	»	»	832: 25
Yhteensä	4,604	m				*Smk*	47,686: 88

Tästä vähenee kaduista otettujen putkien arvo *Smk* 260: —

Yhteensä *Smk* 47,426: 88

Rahapajanrannan ja Unioninkadun alaisia putkijohtoja varten myönnetyistä varoista, joita töitä 1905 vuoden kuluessa ainoastaan osittain on voitu suorittaa, siirrettiin vuoteen 1906 *Smk* 4,133: 42.

Lyhtyjä, pylväitä ja haarajohtoja.

Päävahdintori	(haaralyhty	1 kpl.
Säätytalon puistikko		2 »
Ritarihuoneen puistikko		1 »
Nikolainkatu		1 »
Laivurinkatu		3 »
Tehtaankatu		3 »
Huvilakatu		5 »
Merikatu		3 »
Pietarinkatu		6 »
Kapteeninkatu		2 »
Tokankatu		7 »
Hietalahden E. Ranta		5 »
Hernesaarenkatu		6 »
Rahapajanranta		4 »
Sipulisaarenkatu		5 »

Ankkurikatu	3 kpl.
Itä Satamakatu	3 »
Kruunuvuorenranta	2 »
Kruunuvuorenkatu	5 »
Kanavakatu	9 »
Linnakatu	1 »
Mariinikatu	1 »
Erinäisiä käymälöitä	12 »
Yhteensä	90 kpl.

Kustannus vuoden lyhtyjen sijotustöistä nousi Smk 14,446: 41.

Yksityiset haarajohdot.

Yksityiset haarajohdot.

57 kpl. uutta haarajohtoa on vuoden kuluessa asetettu. Tähän on kulunut seuraava määrä putkia:

50 mm valurautaputkia	437,0 m
63 » » »	11,0 m
Yhteensä	448,0 m

Kustannukset haarajohdoista nousivat Smk 5,656: 99.

Kalusto.

Kalusto.

Kalusto katuvalaistusta varten	*Smk* 22: —
» putkien laskua varten	» 741: 36
Yhteensä	*Smk* 763: 36

Kaasumittarit.

Kaasumittarit.

Vuoden kuluessa kaupungille asetetut kasumittarit maksoivat *Smk* 30,051: 24.

Yhteenveto arvonlisäyksistä:

Kaasulaitoksen vakinaisten tilien arvonlisäykset.

Pääputkiverkko	*Smk* 47,426: 88
Lyhdyt pylväineen ja haarajohtoineen	» 14,446: 41
Yksityiset haarajohdot	» 5,656: 99
Kalusto	» 763: 36
Kaasumittarit	» 30,051: 24
Yhteensä	*Smk* 98,344: 88

Poistot:

kaasulaitoksen kiinteistä tileistä ja kalustosta:

Poistot.

Pääputkiverkko	2	%	*Smk*	6,832: 17
Lyhdyt, lyhtypylväät ja haarajohdot	2	»	»	2,888: 73
Yksityiset haarajohdot	2	»	»	763: 85
Kaasutehtaan rakennukset	7 1/2	»	»	30,514: 85
Arkadiantontin rakennukset	50	»	»	628: 88
Uunit varustuksineen	7 1/2	»	»	7,768: 82
Koneet ja putkijohdot	7 1/2	»	»	3,753: 98
Kaasukellot	7 1/2	»	»	1,279: 78
Kalusto kaasunvalmistusta varten	10	»	»	261: 40
» katuvalaistusta varten	10	»	»	69: 50
» putkijohtoja varten	10	»	»	870: 19
Konttorikalusto	10	»	»	341 : 23
Sekalainen kalusto	10	»	»	172: 53
Kaasumittarit	5	»	»	3,628: 28
			Yhteensä *Smk*	59,774: 19

Öljykaasulaitos.

Öljykaasulaitos.

Tätä laitosta, joka Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan maaliskuun 15 p:ltä 1905 on perustettu korttelin N:o 178 lounaisosaan Hernesaarenkadun varrelle, alettiin rakentaa toukokuun puolivälissä 1905, ja oli laitos valmiina koetettavaksi joulukuun alussa samana vuonna.

Rakennuspiirustukset on tehnyt arkkitehti W. Aspelin, joka myös on tarkastanut rakennustyötä, minkä urakalla suoritti Rakennusmestari Wilh. Ekman. Kaikki koneet — tuotanto 9,000 m^3 24 tunnissa — öljykarburoidun vesikaasun valmistusta ja kaasun puhdistamista varten ammoniakista ja tervasta sekä kaasukellon, jonka käytettävä tilavuus on 1,000 m^3, on toimittanut Berlin Anhaltische Maschinenbau Actien Gesellschaft — (= Bamag) Berlinissä, puhdistuskirstut — 4 kpl à 16 m^3 pintaa, jaettu kaasuvirta, on tehnyt Hietalahden Laivatokka, asemakaasumittarin, Duplex järjestelmää, 600 m^3 tunnissa, sekä asemaregulaattorin on hankkinut Compagnie pour la Fabrication Compteurs & Materiel d'Usines à Gaz Pariisissa. Putkihöyrypannun, jonka lämmityspinta on 60 m^3, on valmistanut Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö Helsingissä, savupiipun Insinööritoiminimi Gustaf Zitting & C:o, ja muutamat höyry-, vesi- sekä

lämpöjohdot on valmistanut G. E. Berggrenin Konepaja. Kaasulaitos on suorittanut kaikki tasotustyöt, valmistuskaasujohdot, asettanut puhdistuskirstut ja niiden jalustat, asemamittarin ja regulaattorin, toimittanut höyrypannumuurauksen, kaasu- ja lasku- y. m. johdot.

Kuten yllä mainittiin ei uusi laitos valmistunut koetettavaksi ennen joulukuun alkua, vaikka hankinta-aika, sopimuksen mukaan, oli määrätty lokakuun 15 p:ksi.

Syynä myöhästymiseen voidaan pääasiallisesti pitää »Bamag»in hankinnan viivystystä, jonka aiheutti rahtausolojen tuntemattomuus.

Koko viime kesänä Ruotsissa vallitsevan työpajojen työnsulun johdosta syntyi »Bamag»'ille vaikeuksia sopimuksen mukaisesti suorittaa se osa hankinnasta, joka koski kaasuvalmistukseen tarvittavan puristusilman synnyttämistä. Tähän tarvittavan 22 hv:n de Laval'in höyryturbinin suoranaisesti yhdistetyllä puhalluskoneella oli »Bamag» tilannut Tukholmasta, mutta sai toiminimi niin myöhään ilmotuksen että Tukholman tehdas työnsulun takia oli pakotettu peruuttamaan tilauksen, että muut tehtaat, joiden puoleen toiminimi kääntyi, eivät voineet ottaa hankkiakseen koneistoa sen ajan sisällä, että laitos voitaisiin panna liikkeeseen ennen viime vuoden loppua.

»Bamag»in onnistui kuitenkin hankkia Tukholmasta 22 hvn varastossa oleva höyryturbiini hihnaliikettä varten ja Englannista puhalluskone samaa käyttöä varten. Sillä tapaa valmistui laitos yllämainituksi ajaksi ja oli toivoa että se tälläkin tapaa järjestettynä koneiston puolesta olisi käyttökelpoinen.

Kokeita tehtäessä havaittiin kuitenkin, ettei voitu saada mitään hihnaa kestämään niin suurta nopeutta, joka vaadittiin puristusilmalle tarpeellisen paineen aikaansaamiseksi. Sittekun öljyjohdoissa syntynyt vika, joka oli vaikeuttanut näiden kunnollista toimintaa, oli korjattu, oli vielä autettava viallisuus puristusilmakoneistossa. Syystä että tämä vika melkoisessa määrin vaikeutti laitoksen käyttökelpoisuutta, katsoi se insinööri, jonka »Bamag» oli lähettänyt tänne valvomaan laitoksen kuntoonpanoa, olevansa pakotettu tekemään Hallitukselle esityksen, että laitoksen luovuttaminen saataisiin lykätä tämän vuoden kesään tai syksyyn, jolloin sopimuksenmukainen puristusilmakoneisto olisi hankittu ja asetettu sekä muutoinkin loppuhankinta suoritettaisiin.

Jotta voitaisiin käyttää öljykaasulaitosta varten rakennettua kaasukelloa hiilikaasulaitoksesta tulevan kaasun säilyttämiseksi niinä aikoina,

jolloin koko sikäläistä valmistusta ei tarvittu kulutukseen, oli alusta sellaiset laitteet järjestetty, että kello höyryvirtahausterilla suorastaan voitiin täyttää putkiverkosta. Tämän järjestelmän kautta kävi myös mahdolliseksi yöaikaan ja päiväkulutuksen ollessa pienempi täyttää puheenalainen kello, ja sitten laskea ulos kaasu sinä vuorokauden osana, jolloin kulutus oli suurempi, kaupungin eteläosissa oleviin putkiin, jonka kautta sielläkin saatiin korkeampi kaasupaine. Joskaan siis ei öljykaasulaitos kokonaisuudessaan tullut käytäntöön, lisääntyi kuitenkin mainitun kellotilan käytäntöönottamisen kautta hiilikaasutehtaan tuotantokyky aina siihen määrin, että kävi mahdolliseksi, kuitenkin sillä uhalla jonka aiheutti vararetorttien puute, kuluvan talven suurimpana kaasunkulutusaikana tarjota kaupungille kaasua. Tähän onnelliseen tulokseen on myötävaikuttanut se seikka, että viimekuluneen Joulun edelliset päivät, jolloin kulutus oli suurin, olivat tavattoman kirkkaat.

Öljykaasulaitoksen kustannusten suorittamiseksi on Kaupunginvaltuusto myöntänyt osaksi ne 113,483 markkaa, minkä verran käytettävänä oleva säästö vuodelta 1904 oli meno- ja tuloarviossa laskettua suurempi, sekä osaksi 96,517 markkaa, mikä summa oli otettava 1906 vuoden menosääntöön, mutta tarvetta myöten etukäteen Rahatoimikamarin maksettavaksi määrättävä 1905 vuoden kuluessa. Tarkotukseen on vuoden kuluessa käytetty Smk 164,681: 77.

Kaasunvalmistus.

Valmistettua kaasua.

Valmistettua kaasua.

Asemakaasumittarien mukaan on valmistettu 2,387,700 m^3 hiilikaasua ja 2,400 m^3 öljykaasua eli yhteensä 2,390,100 m^3 kaasua. Lisäys vuodesta 1904 vastaa 11,12 %.

Kaasunsaanti y. m.

Kaasun saanti.

Näiden 2,387,700 m^3 kaasua valmistukseen on kulunut:

tavallisia kaasuhiiliä (noin $^2/_3$ englantilaisia, loput saksalaisia hiiliä)	7,887,130 kg.
Cannelhiiliä	727,952 »
Yhteensä	8,615,082 kg.

Kaasunsaanti m. tonnista hiiliä oli siis 277,2 m^3.

Cannelhiililisä on ollut 8,45 paino %

Valovoima kaupungin tarkastushuoneessa ..... 13,52 H. k.[1])

» kaasulaitoksella ..... 13,58 »

Hiilien hinnat: Kaasutehtaalle varastoon pantuina ovat vuoden kuluessa otetut hiilet tulleet maksamaan:

Tavalliset kaasuhiilet ..... *Smk* 19,04 m. tonni

Cannelhiilet, Niddrie ..... » 36,80 » »

Sivutuotteet.

Koksia.

Sen lisäksi, mitä on mennyt retorttiuunien lämmitykseen, on kaasunvalmistuksesta saatu 79,091 hl. koksia. Sivutuotteet.

Koska kaasuksi muutettujen hiilien tilavuus on 107,688 hl., on tilavuuskoksiprosentti 73,45 [1]).

M. tonnista kaasuksi muutettuja hiiliä on saatu 9,18 hl. koksia, eli kun niiden paino on 40 kg, hl. kohti 367,20 kg.

Kivihiiliterva.

Kaasunvalmistuksesta on saatu tervaa:

Priima, eristettyä	919	tynnyriä
Sekunda, sakeaa ainetta	459	»
Yhteensä	1,378	tynnyriä

Kun tynnyri tervaa painaa 230 kg, vastaa 1,378 tynnyriä 316,940 kg. Tervansaanti on siis 37,95 kg m. tonnilta kaasuksi muutettuja hiiliä [2]).

Kaasunkulutus.

Kaasunkulutus.

Yksityistä kaasua valaistukseen	34,93 %	834,568 m³	
Yksityistä kaasua lämmitykseen y. m.	39,35 »	940,004 »	1,774,572 m³
Kaupungin katuvalaistus	16,87 »		403,002 »
Kaasutehtaan valaistus	2,23 »		53,183 »
Vuotoa, tiivistystä y. m.	6,62 »		158,113 »
Yhteensä	100,00 %		2,388,870 m³

[1]) Kaasun valovoiman mittaus toimitetaan tavallisella avonaisella kaasuliekillä, joka käyttää 5 engl. kuut.j. kaasua tunnissa.

[2]) Verrattain alhaiset tulokset ovat aiheutuneet pääasiallisesti saksalaisista kaasuhiilistä, joita on käytetty kaasun alemman rikkipitoisuuden ja helpommin juoksevan tervan saamiseksi.

Koska koko kulutus v. 1904 oli 2,150,640 m³, vastaa lisäys v:lta 1905, 238,230 m³, 11,08 %.

Suurin kaasunkulutus oli torstaina joulukuun 7 p., jolloin kaasua käytettiin 12,200 m³. Vastaava luku v:lta 1904 oli 11,570 m³.

Pienin oli kaasunkulutus lauantaina kesäkuun 24 p., jolloin käytettiin 1,430 m³ kaasua. Vastaava luku v:lta 1904 oli 1,250 m³.

Tulot kaasusta ja sivutuotteista.

Yksityinen kaasunkulutus.

Tulot yksityisestä kaasunkulutuksesta.

Kaasua à 30 p. m³:lta....	834,568 m³	*Smk* 250,370: 40	
Vähenee alennuksia (kaupungin kulutuksessa 10 %)	» 7,362: 77	*Smk* 243,007: 63	
Kaasua à 15 p. m³:lta	940,004 m³	» 141,000: 60	
Yhteensä	1,774,572 m³	*Smk* 384,008: 23	

Katuvalaistuksen kaasu.

Tulot katuvalaistuksen kaasusta.

Katuvalaistuksen kaasunkulutuksesta, 403,002 m³ à 30 p:iä, on kaupunkia velotettu *Smk* 120,900: 60 —; meno- ja tuloarviossa laskettu summa oli Smk 126,300: —.

Sivutuotteet.

Koksi.

Tulot sivutuotteista.

Myyty ja kaasutehtaan tarpeiksi — paitsi uuninlämmitykseen — käytetty:

	%	hl.	*Smk*
Musertamatonta koksia	94,15	83,541	109,757: 59
Muserrettua koksia	5,85	5,190	9,729: 90
Yhteensä	100,00	88,731	119,487: 49

Keskimääräinen myyntihinta musertamattomista koksista *Smk* 1: 31 hl:lta
» » muserretuista koksista ..... » 1: 87 »

Kivihiiliterva.

Vuoden valmistuksesta on myyty:

Eristettyä tervaa	873 tynnyriä	*Smk* 11,922: —
Sakeata ainetta	457 »	» 3,062: —
Yhteensä	1,330 tynnyriä	*Smk* 14,984: —

Yksityisen kaasunkulutuksen erikoisseikat.

Yksityinen kaasunkulutus.

1905 vuoden meno- ja tuloarviossa lasketun ja todellisuudessa saavutetun yksityisen kaasunkulutuksen suhde näkyy seuraavasta:

	Todellisuudessa.	Arvion muk.
Kaasua valaistukseen	834,568 m³	870,000 m³
Kaasua lämmitykseen y. m.	940,004 m³	930,000 m³
Yhteensä	1,774,572 m³ [1])	1,800,000 m³

Yksityisen kaasunkulutuksen lisääntyminen vuodesta 1901 näkyy seuraavasta:

	Valokaasua.	Lämmityskaasua.	Yhteensä.
V. 1901	636,379 m³	184,292 m³	820,671 m³
» 1902	644,366 »	321,286 »	965,652 »
» 1903	719,842 »	523,607 »	1,243,449 »
» 1904	796,996 »	720,083 »	1,517,079 »
» 1905	834,568 »	940,004 »	1,774,572 »

Lisäys v:sta 1901—1905: valokaasusta 4,7 % sekä lämmityskaasusta 30,5 %.

Kaasutehtaan varastosta on seuraavat lämmityskaasu-koneet vuoden kuluessa myyty:

1-liekin kaasukeittäjiä	244 kpl.
2-liekin »	648 »
3- ja useamman liekin kaasukeittäjiä	10 »
Paistinuuneja	4 »
Kylpyuuneja	34 »
Vedenlämmittäjiä	5 »
Kaasukamineja	7 »
Erinäisiä koneita	15 »
Yhteensä	967 kpl.

Lokakuun 1 p:stä v. 1900 on 3,084 kpl. sekalaisia lämmityskaasukoneita myyty kaasutehtaasta.

Kaasumoottoreja oli vuoden lopussa 19 kpl. yhteensä 85 hevosvoimalla.

[1]) Vähentynyt kulutus »lakkoviikolla»; yksityistä kaasua valaistukseen noin 31,500 m³ sekä kaasua lämmitykseen y. m. n. 30,000 m³. Myymäläin aikasempi sulkeminen ja rajotukset erinäisten ravintolain sulkuajoissa y. m. ovat myötävaikuttaneet kaasunkulutukseen.

Kuluttajilla käytännössä olevia kaasumittareita.

Kuluttajilla käytännössä olevia kaasumittareita.

	Valokaasu	Lämmityskaasu	Yhteensä
Käytännössä Jouluk. 31 p. 1905	1,109 kpl.	2,870 kpl.	3,979 kpl.
Käytännössä Tammik. 1 p. 1905	970 »	1,922 »	2,892 »
Lisäys vuoden kuluessa	139 kpl.	948 kpl.	1,087 kpl.

Lisäys vastaa 37,5 %.

Kaikista kuluttajilla käytännössä olevista kaasumittareista 31 p. jouluk. 1905 oli 72,2 % lämmityskaasumittareita, vastaten 66,4 % v. 1904.

Koska kuluttajilla olevia kaasumittareita lokakuun 1 p. 1900 oli 564 kpl. valokaasu- ja 55 kpl. lämmityskaasumittaria, eli yhteensä 619 kpl., on mittarien luku 5 $^1/_4$ vuodessa lisääntynyt 545 valokaasu- ja 2,815 lämmityskaasumittarilla eli yhteensä 3,360 kpl.

Katuvalaistus.

Katuvalaistus.

	Kokoyön liekkejä		Puolenyön liekkejä		Yhteensä
	kpl.	kpl.	kpl.	kpl.	kpl.
Liekkejä vuoden alussa:					
Auerliekkejä 105 l. tuntikulutuksella	622		942		
Lukasliekkejä 500 l. tuntikulutuksella	—		2		
Avoimia liekkejä 141 l. tuntikulutuksella	6	628 [1]	—	944	1,572 [2]
Liekkejä vuoden lopussa:					
Auerliekkejä 105 l. tuntikulutuksella	677		999		
Lukasliekkejä 500 l. tuntikulutuksella	—		2		
Avoimia liekkejä 141 l. tuntikulutuksella	6	683 [1]	—	1,001	1,684 [2]
Lisäys	—	35	—	57	112

[1]) 46 kpl. auer- ja 6 kpl. avoimia liekkejä ovat aikakautisia satamissa. — [2]) Tähän ei ole luettu sellaisia liekkejä, jotka rakennustöiden y. m. takia ovat sammuksissa.

Kaasun valmistuskustannukset.

Menot.

Valmistuskustannus.

Tavallisia kaasuhiiliä	*Smk*	148,849: 44		
Cannelhiiliä	»	25,113: 05		
Hiilien kuljetus ja sovelluttaminen	»	3,655: 56	177,618: 05	
Sekalaisia aineksia	»		4,935: 71	
Kaasumestarin palkkaus	»		6,125: —	
Lämmittäjäin palkkaus	»		21,359: 35	
Höyrypannu- ja tyhjennyskustannus	»		10,511: 21	
Kaasunpuhdistus	»		3,133: 10	
Rakennusten kunnossapito ..	»	849: 81		
Uunien »	»	12,872: 16		
Koneiden »	»	2,162: 95		
Kaasukellojen »	»	631: 38		
Pääputkiverkon »	»	1,940: 33		
Kaluston »	»	2,012: 46	20,469: 09	
Koksityö	»		10,845: 26	
Tervatyö	»		3,062: 37	
Hallinto:				
Hallituksen palkkio	»	8,000: —		
Osa toimitusjohtajan palkkaa, osapalkka ja vuokraapu ..	»	7,500: —		
Kamreerin ja rahastonhoitajan palkka	»	6,300: —		
Osa kirjanpitäjän palkkaa	»	1,500: —		
Osa konttoriapulaisten palkkaa	»	500: —	23,800: —	
Sekalaisia kustannuksia, kuten polttoaineet, valaistus, vesimaksu, palovakuutus- ja tapaturmavakuutusmaksuja, puhtaanapito ja vartioiminen sekä arvaamattomia menoja	»	19,979: 63		
Kaasua kelloissa Tammik. 1 p. 1905	»	102: —	20,081: 63	301,940:77

Tulot:

Koksista	*Smk* 110,158: 84		
Kivihiilitervasta	» 16,012: —	126,170: 84	
Kaasua kelloissa 31 p. jouluk. 1905	»	348: —	126,518: 84
Valmistuskustannus	*Smk*		175,421: 93

Tämän mukaan tulee maksettavaksi määrätyn kaasumäärän, 2,177,574 m^3, valmistushinta olemaan 8,15 penniä m^3:lta, vastaten 7,29 penniä vuonna 1904.

Syynä kaasunvalmistushinnan lisääntymiseen on pidettävä: menot lakkoviikolla, jotka nousivat Smk 5,027: 29, mikä menoerä on merkitty valmistuskustannusten sekalaisiin menoihin, tuntuvasti kohonneet palkat retorttiuunilämmittäjille, koneenkäyttäjille y. m., koksin hinnan aleneminen sekä pienempi kaasunsaanti, jonka ovat pääasiallisesti aiheuttaneet saksalaiset kaasuhiilet.

Taloudelliset tulokset.

Yksityinen kaasunkulutus.

Tulot:

Yksityisen kaasunkulutuksen taloudelliset tulokset.

Maksettavaksi pantu kaasu, alennukset vähennettyinä..	*Smk*	384,008: 23	

Menot:

1,774,572 m^3 kaasua à 80,5584 1,000 m^3:lta	*Smk*	142,956: 72	
Mittarien lukeminen ja maksujen kanto..	»	5,117: 85	
Osa konttoriapulaisen palkkaa	»	1,000: —	
Ylimääräisiä kirjoitusapulaisia	»	2,500: —	
Konttoritarverahoja	»	3,074: 40	
Kaasumittarien kunnossapito	»	1,449: 69	
Yksityisjohtojen kunnossapito	»	38: 14	
Sekalaisia kustannuksia	»	5,571: 87	161,708: 67
		Voitto *Smk*	222,299: 56

Katuvalaistus.

Tulot:

Katuvalaistuksen taloudelliset tulokset.

Maksettavaksi pantu kaasu	*Smk*	120,900: 60

Menot:

403,002 m³ kaasua à 80,5584 1,000 m³:lta	*Smk*	32,465: 21	
Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat	»	28,034: 35	
Lamppujen kunnossapito	»	2,397: 01	
Lyhtyjen, pylväiden ja haarajohtojen kunnossapito	»	3,557: 56	
Sekalaisia kustannuksia	»	1,224: 24	67,678: 37
		Voitto *Smk*	53,222: 23

Yksityistyöt:

Tulot:

Toimitettuja töitä ja tarveaineiden myynti ..... *Smk* 149,491: 67 Yksityistöiden taloudelliset tulokset.

Menot:

Osa toimitusjohtajan palkkaa	*Smk*	6,000: —	
Osa kirjanpitäjän palkkaa	»	1,500: —	
Putkenlaskijain esimiehen palkka	»	3,000: —	
Aineskirjanpitäjän palkka	»	2,100: —	
Ylimääräisiä kirjoitusapulaisia	»	1,208: —	
Tarveaineita ja työkustannuksia	»	103,745: 41	117,553: 41
		Voitto *Smk*	31,938: 26

Nettovoitto:

Kun allaolevilta tileiltä on saatu seuraavat voitot: Nettovoitto.

Yksityisen kaasunkulutuksen	*Smk*	222,299: 56	
Katuvalaistuksen	»	53,222: 23	
Yksityisten töiden	»	31,938: 26	307,460: 05
ja tästä vähennetään:			
poistoa vakinaisista tileistä, kalustosta ja kaasumittareista	»	59,774: 19	
korkoa liikepääomasta	»	4,907: 22	64,681: 41
saadaan puhdas voitto		*Smk*	242,778: 64

Puhdas voitto vuodelta 1904, jolloin poistoprosentit olivat samat kuin v. 1905, oli *Smk* 232,745: 99.

Käytettävissä oleva säästö.

Käytettävissä oleva säästö.

Tämä säästö, joka vastaa 1905 vuoden vuosirahansäännössä laskettua, missä arvonlisäyksiä ei ole merkitty varoiksi eikä mitään vakinaisten tilien poistoja ole tehty, saadaan

kun puhtaasta voitosta			*Smk* 242,778: 64
vähennetään			
arvonlisäysten	*Smk*	98,344: 88	
ja poistojen	»	59,774: 14	
erotus	»	38,570: 69	
sekä siirretty määräraha pääkaasuverkon laajentamiseen	»	4,133: 42	42,704: 11
Käytettävissä oleva säästö			*Smk* 200,074: 53

Mainittu säästö sekä voittovaroilla toimitetut arvonlisäykset y. m. ovat, kaupungin v. 1900 otettua kaasulaitoksen huostaansa, nousseet seuraaviin määrin:

	Käytettävä säästö *Smk*	Voittovaroilla toimitettuja arvonlisäyksiä *Smk*
V. 1900	2,869: 86	45,709: 57
» 1901	94,693: 15	27,778: 65
» 1902	111,242: 22	85,268: 82
» 1903	198,232: 84	63,816: 06
» 1904	199,773: —	94,164: 11
» 1905	200,074: 53	98,344: 88
Yhteensä	806,885: 60	415,082: 09

Kaasulaitoksen asema kaupunginrahastoon nähden.

Velka tammikuun 1 p. 1905.

Kaasulaitoksen asema kaupunginrahastoon nähden.

Saldo edelliseltä vuodelta....	*Smk*	117,572: 01		
Budgettivoitto vuodelta				
1904	»	86,290: —	203,862: 01	
Vuoden kuluessa nostettu ..	»	374,000: —		
Korkohyvitystä	»	4,907: 22	378,907: 22	582,769: 23
Siirto *Smk*				582,769: 23

Siirto *Smk*			582,769: 23
Rahastoon suoritettu rahassa	»	236,000: —	
Katuvalaistuksen kaasu	»	120,900: 60	
Sisävalaistuksen kaasu	»	15,531: 24	
Luovutettu koksia ja suoritettu töitä	»	13,762: 91	
Kustannus petroleumivalaistuksesta	»	10,908: 37	397,103: 12
Velkaa kaupunginrahastoon Jouluk. 31 p. 1905 ..... *Smk*			185,666: 11

Teknilliset tulokset y. m.

Teknilliset tulokset.

		1905	1904	1903	1902	1901
Kaasuvalmistus	m³	2,390,100	2,149,900	1,811,330	1,496,690	1,335,000
Kaasunkulutus yksityiseen valaistukseen	»	834,568	796,996	719,842	644,366	636,379
Kaasunkulutus keittämiseen y. m.	»	940,004	720.083	523 607	321,286	184,292
Kaasunkulutus katuvalaistukseen	»	403,002	394,610	375,455	349,868	323,089
Kaasunkulutus kaasulehtaan tarpeisiin	»	53,183	55.759	42.539	31,765	31,298
Kaasunvuoto ja tiivistys ..	»	158,113	183,192	149,957	149,985	159,802
Kaasunvuoto % koko kulutuksesta.....	%	6,62	8,52	8,28	10,01	11,97
Suurin kulutus vuorokaudessa	m³	12,200	11,570	10,470	8,080	7,170
Pienin kulutus vuorokaudessa	»	1,430	1,250	1,180	1,120	900
Katuliekkejä vuoden lopussa	kpl.	1,684	1,572	1,474	1,424	1,282
Käytännössä olevia kaasumittareita vuoden lopussa	»	3,979	2,273	2,135	1,483	970
Kaasumoottoreja vuoden lopussa	»	19	19	19	19	21
S:n	h.voim.	85	85	82	82	90
Retorttivuorokausia vuodessa	kpl.	16,971	15,714	13,138	11,396	10,496
Retorttilatinkeja vuodessa	»	77 994	66,884	52,992	45,518	43,661
Kaasuntuotanto retorttivuorokautta kohti.....	m³	140,7	136,8	137,9	131,4	127,2
Kaasuntuotanto retorttilatinkia kohti	»	30,6	32,1	34,2	32,9	30,6

		1905	1904	1903	1902	1901
Retorttilatinkien keskipaino	kg	110,5	114,4	118,98	118,4	108,9
Korkein luku ladattuja retortteja vuorokaudessa..	kl.p	83	81	71	58	55
Alin luku ladattuja retortteja vuorokaudessa	»	12	10	10	11	11
Kaasutettuja tavallisia kaasuhiiliä	kg	7,887,130	6,940,380	5,605,000	4,900,000	4,334,970
Kaasutettuja cannelhiiliä .	»	727,952	708,910	700,200	487,200	421 170
Cannelhiililisä.....	%	8,45	9,27	11,15	9,02	8,86
Kaasunsaanti m^3 tonnista hiiliä	m^3	227,15	281,06	287,3	277,82	280,69
Koksinsaanti	hl	9 18	9,68	10,43	11,33	10,62
Tervansaanti	kg	37,95	44,5	43,50	42,10	44,05
Keskim. valovoima kaup. tarkastushuoneessa	n.k.	13,56	13,53	13,56	13,56	13,74
Keskim. valovoima kaasutehtaalla	»	13,58	13,56	13,62	13,58	13,84

Petroleumi-katuvalaistus.

Petroleumi-katuvalaistus.

Sen lyhdynsytyttäjäin lakon johdosta, joka viimekuluneen Joulukuun alussa puhkesi silloisen petroleumikatuvalaistuksen urakoitsijan, T:ri A. af Forselles'in lyhdynsytyttäjäin kesken, josta oli seurauksena että tämä osa kaupungin valaistusta voi toimia ainoastaan vähässä määrin, katsoi urakoitsija, koska hän periatteellisista syistä ei voinut suostua niihin vaatimuksiin, jotka työmiehet olivat asettaneet työn alkamisen ehdoksi, olevansa pakotettu tekemään kaupungin viranomaisille sen tarjouksen, että kaupunki heti, vaikkei voimassaoleva välipuhe päättynyt ennenkuin keväällä 1906, ottaisi huostaansa puheenalaisen valaistuksen samoilla ehdoilla, jotka olivat alkuperäisesti säädetyt. Viimekuluneen joulukuun 12 p. päätti Kaupunginvaltuusto hyväksyä tämän tarjouksen ja annettiin hallituksen toimeksi viimestään saman kuun 15 p. ottaa huostaansa ja panna käytäntöön petroleumi-katuvalaistus kaupungin laskuun.

Hallituksen onnistuttua tehdä hyväksyttävä sopimus lakontehneiden sytyttäjäin kanssa alkoi valaistus hallituksen toimesta 16 p. joulukuuta.

Vuoden menot tämän valaistuksen käyttöön, ainesten ja kaluston ostoon ja työpajan rakentamiseen kaasutehtaalle polttajain korjausta y. m. varten nousevat *Smk:kaan* 10,908: 37, seuraavan jaotelman mukaan:

Petroleumia		*Smk*	2,621: —
Sytyttäjäin ja esimiesten palkat		»	1,922: 50
Kalusto		»	2,903: 23
Kunnossapito; palkkauksia	*Smk* 146: 30		
» ; tarveaineet	» 3,262: 98		3,409: 28
Sekalaisia menoja		»	52: 36
		Yhteensä *Smk*	10,908: 37

Valaistus käsittää 458 kpl. puolenyön ja 277 kpl. kokoyön liekkiä. Sytyttäjäin luku on 25, paitsi 3 esimiestä.

Asiarekisteri.

	Siv.
Adressi, alamainen, koskeva läänin kuvernöörinvirkaa	I. 134
S:n, Kenraalikuvernöörille, koskeva polisikunnan päällystöä	I. 132
Ajuriyhdistyksen anomus katujen hiekottamisesta	II. 15
Albrecht, O. R. F., kaupunginviskaali, korvaus tutkimuskustannuksista	I. 95
Alueen laajennus, O. Y:n »Sandvikens Skeppsdocka» anomus	I. 27
Alueitten luovuttaminen Valtionrautateille	I. 27
Anniskelu Sääty- ja Ritarihuoneilla	I. 160
Anniskelu- ja vähittäismyyntiyhtiöiden voittovarain jako	I. 113
Anniskeluoikeus, »Perustuslaillisen klubin»	I. 160
Anniskeluosakeyhtiön tilien tarkastus v:lta 1904	I. 70
Apteekki, uusi	I. 161
Arkkitehdin ottaminen Terveyshoitolautakuntaan	I. 72
Asemakaava, korttelin N:o 299, vahvistettu muutos	I. 1
S:n, tehdaskorttelin N:o 292, vahvistettu muutos	I. 2
S:n, Tokantorin, vahvistettu muutos	I. 1
S:n, 10—12 kaupunginosain, vahvistettu muutos	I. 1
S:n, muutosanomus koskeva tonttia N:o 22 Huvilatien varrella	I. 2
Asevelvollisuuskutsunnat, tiedustelu koskeva huoneustoja	II. 49
Avustus, F. M. Lindqvistin	I. 114
S:n, naisten sekä miesten ja nuorukaisten työlaitosten	I. 119
S:n, protokollasihteeri E. Furuhjelmin vaimon	I. 114
Bergman, K. V., muistopuhe	I. 153
Biljardinpitooikeudet	I. 161
Elinkautiseläke, E. K. Hjeltin	I. 118
S:n, K. Ch. Sundmarkin	I. 118
S:n, Karolina Rönnebergin	I. 128
S:n, Maria Hertzin	I. 119
S:n, Maria Nyholmin	I. 118
Elinkeino- y. m. anomuksia	I. 160
Eläke, kunnallispormestari E. Öhmanin	I. 103
Eläkkeet	I. 128
Erityskaivojen säilyttäminen, anomus	I. 62

Siv.

Erotusluokkain järjestäminen kansakouluihin ..... I. 88
Esikaupunki työväen asuntoja varten ja kunnalliset työväenasunnot .. I. 7
Esplanaatikappelin korotettu maksu ..... I. 105

Geodeetin toiminta ..... II. 24
Gumtähden päärakennus, vuokraamislupa ..... I. 57
S:n y. m. tilusten yhdistäminen kaupunkiin ..... I. 2

Hakasalmen huvila, uusi sisäänkäytävä ..... I.54. XVII. 2
Hautapatsas, J. G. Wilckmanin ..... II. 14
Hautausapu, leski U. G. Brandtin ..... I. 119
Hedelmävaunut Ateneumin ympärillä ..... II. 14
Helsingin yökoti- ja yömajayhdistys, lainat ..... I. 110
Hesperian kansakoulutalon luovuttaminen kansansivistystarkotuksiin I. 61
Hiilivarastopaikaksi käytetty laiva ..... II. 17
Holhouksia ja uskotunmiehen toimia ..... V. 1
Holhouslautakunta, ilmotuksia tilinteon laiminlyönnistä..... V. 2
S:n , jäsenet ..... V. 1
S:n , kokoukset ..... V. 1
S:n , toiminta ..... V. 2
Huoneusto, Helsingin yleisen sairas- ja hautausapukassan ..... I. 62
Huutokaupantoimittajan ammatti, lausunto lupahakemuksen johdosta I. 160
Huutokauppalaitos, Suomen, lausunto johtajan ottamisesta ..... I. 160
Hälyytyksiä ja todellisi tulipaloja ..... VIII. 1
Hätäapulainat ..... I. 111
Hätäaputyöt ..... I. 104, 153

Ikkunain laittaminen Oikokadun tonttia N:o 4 vastaan ..... II. 17
Irtain kalusto, kaupungin ..... II. 40
Istutukset, kaupungin, korjaus, kunnossapito ja uutislaitteet ..... I. 67
S:n , s:n , ylläpitokustannukset ..... XVII. 1
S:n , Kirurgisen sairaalan, hoito ..... I. 55, XVII. 2

Julistuskirja, armollinen, ynnä valtiopäiväkutsumus ..... I. 140
Juovutusjuomain anniskelun ja vähittäismyynnin rajoittaminen ..... I. 158
Juovutusjuomakaupan väliaikainen kielto ..... I. 159
Jääntutkimuksia ..... II. 14

Kaartinpataljonan kirjasto, hyljätty myyntitarjous ..... I. 105
S:n normaalikello, osto ..... II. 46
Kaasu, saanti ..... XVIII. 6
S:n , sivutuotteet ..... XVIII. 7

Siv.
Kaasu, sivutuotteet, tulot ..... XVIII. 8
S:n , valmistettu määrä, ... XVIII. 6
S:n , valmistuskustannus ..... XVIII. 11
Kaasulaitos, asema kaupungin rahastoon nähden ..... XVIII. 14
S:n , kalusto ..... XVIII. 3
S:n , käytettävissä oleva säästö ..... XVIII. 14
S:n , lyhdynsytyttäjäin palkankorotus ..... I. 96
S:n , lyhdyt, pylväät ja haarajohdot ..... XVIII. 2
S:n , nettovoitto ..... XVIII. 13
S:n , poistot ..... XVIII. 4
S:n , pääputkiverkko ..... XVIII. 1
S:n , teknilliset tulokset ..... XVIII. 15
S:n , vakinaisten tilien arvonlisäykset ..... XVIII. 3
S:n , yksityiset haarajohdot ..... XVIII. 3
S:n , yksityistöiden taloudelliset tulokset ..... XVIII. 13
Kaasumittarit ..... XVIII. 3, 10
Kaasunkulutus ..... XVIII. 7
S:n , katuvalaistuksen, tulot ..... XVIII. 8
S:n , yksityinen ..... XVIII. 9
S:n , s:n taloudelliset tulokset ..... XVIII. 12
S:n , s:n tulot ..... XVIII. 8
Kadut ja yleiset paikat, korjaukset y. m. ..... I. 66, II. 21
Kaisaniemen keilarata ..... XVII. 2
Kaivohuone, Ulrikaporin, pitennetty vuokraaika ..... I. 61
Kalahuutokauppojen järjestäminen ..... I. 98
Kalakauppa Hietalahdentorin kauppahallissa ..... II. 11
Kanavat ja viemäriojat, korjaukset y. m. ..... I. 67, II. 23
Kansakoulu, Töölön, pihamaan laajentaminen ..... I. 54
Kansakoulujohtokunta ..... VII. 1
Kansakoulujen taloudenhoitajan toimi ..... I. 149
Kansakoulut, pidätetty osa valtioavustuksesta ..... I. 90
S:n , määräraha raittiusopetuksen järjestämiseen ..... I. 93
Kansakoulutalo, Kallion ..... I. 59
S:n , Tehtaankadun tonteille, N:oille 15 ja 17 ..... I. 37
S:n , Tehtaankadun, palkintolautakunnan palkkio ..... I. 94
S:n , Töölön, kaasuvalaistuksen johtaminen ..... I. 101
Kansanhuveja y. m., ulkoilmassa pidettäviä ..... II. 12
Kansankirjasto, aukipitäminen ..... IX. 1
S:n , hallitus ja henkilökunta ..... IX. 6
S:n , kirjavaraston muutokset ..... IX. 2
S:n , lahjat ..... IX. 3
S:n , lainausliike ..... IX. 1

Siv.

Kansankirjasto, luettelot ..... IX. 3
S:n , lukusalien aukipitäminen ..... IX. 4
S:n , tulot ..... IX. 3
Kansanlastentarha, Hermannin, lisämääräraha ..... I. 119
Kanto, Liikennekonttorin ..... II. 43
S:n , s:n , menot ..... II. 44
Karjakaupan järjestäminen ..... II. 13
Kasarmintorin kauppahalli ..... I. 39
Kasvatuslaitokset, aikasemmin laskettujen oppilasten käytös ..... XVI. 3
S:n , esitys valtioavun pyynnöstä ..... XVI. 4
S:n , laskettuja oppilaita ..... XVI. 2
S:n , s:n s:n , käytös ..... XVI. 2
S:n , s:n s:n , terveydentila ..... XVI. 2
S:n , ylläpitopäiväin luku ..... XVI. 4
Kasvatuslaitos, Lohjan ..... XVI. 1
S:n , uusi, ruotsinkielisiä tyttöjä varten ..... XVI. 1
Kasvatuslautakunta, hoidettuja lapsia ..... XVI. 2
S:n , jäsenet ..... XVI. 4
S:n , sihteerille uskottuja holhouksia ..... XVI. 3
S:n , sihteerin matkaapuraha .....I. 119, XVI. 2
S:n , toiminta ..... XVI. 1
S:n , s:n , menot ..... XVI. 3
Katselmuksia, toimitettuja ..... II. 50
Katsojalavoja Eläintarhan suksimäelle ..... II. 14
Katurauhattomuudet, tammikuun 24 ja 25 p. ..... I. 131
Katuvalaistus ..... I. 68, XVIII. 10
S:n , taloudelliset tulokset ..... XVIII. 12
Kauppahallit ..... I. 127, II. 11
Kauppakojut, Tokantorin ..... II. 12
Kauppapaikkoja Eläintarhassa, kirjelmä polisikamarille ..... II. 14
Kaupungin etujen valvominen oikeudenkäynneissä y. m. ..... II. 47
S:n kiinteä omaisuus ..... I. 128
S:n suoritettavat yleiset rasitukset ..... I. 127
S:n tilinpäätöksen julkaiseminen ..... II. 45
S:n velat ..... I. 121
S:n virastot ..... I. 121
Kaupunginlääkäri, toinen, viran uudestaanjärjestely ..... I. 73
Kaupunginrahaston katsastukset ..... II. 41
Kaupunginvaltuuston sihteeri, korotettu palkka ..... I. 89
Keuhkotautispaviljonki, luovutettu vaivaishoidon mielisairaita varten I. 47
S:n , uuden perustaminen ..... I. 47
Keuhkotautissairaala, väliaikainen ..... I. 47

Siv.
Kestikievari- ja kyydinpitooikeudet ..... II. 48
Kiinnityksiä, hankittuja ja uusittuja ..... II. 47
Kiinnitys, Gumtähden säteritilaan, hakemuslupa ..... II. 45
S:n , jälemmäksi siirtäminen ..... II. 45
S:n , Kone- ja sillanrakennus- O. Y.n tontteihin ..... II. 45
Kiinnityslaituri Ruoholahden rannassa ..... I. 54
Kiinteistökirjan täydennys ..... II. 47
Kilpaajorata P. Satamassa ..... II. 14
Koeäänestys, koskeva juomakaupan järjestelyä ..... I. 133
Komiteanmietintö koskeva maanjakamista hallinnollisessa y. m. suhteissa I. 144
Korkeasaaren ja Seurasaaren ylläpito, määräraha ..... I. 64
Korot ..... I. 128
Korvaus kaupungin työssä saadusta ruumiinvammasta .... I. 107, II. 47
Koti äpärälapsia varten ..... I. 102
Kulkutautisairaala, perustettava uusi ..... I. 49
Kulkutie Erottajalta Tehtaanpuistoon ..... I. 5
Kunnallinen sähkölaitos, uusi ..... I. 41
Kunnalliset lainat ..... III. 24
S:n työväen asunnot, rakennustoimikunta ..... I. 18
Kunnallishallinto ..... I. 122
Kunnallisneuvosmiehenvirka, sijaispalkkio ..... I. 89
Kunnallistaksotus, lausuntoja ..... I. 160
Kunnallisverojen paluutus ..... I. 160
Kuolinpesiä ja holhottavia lapsia ..... V. 1
Kuormaajuriasema, uusi ..... II. 14
Kuormaajurien uusi taksa ..... I. 160
Käyttöoikeus, vapaampi ..... II. 11

Lahjoitus, J. G. Wilckmanin ..... I. 112
Lahjoitusrahastot ..... I. 71
Laidunmaat ja ruohikot, heinän- ja kaislankorjuuoikeus ..... II. 9
Lainat, kaupungin ..... I. 130
Laittomain olojen poistaminen ..... I. 132
Liikennekonttori, työt ..... II. 43
Lisäalueen myynti Näkinkujan tehdastonttiin N:o 7 ..... I. 29
Lokaveden puhdistuskokeita ..... I. 152
Luistinradan paikka ..... II. 9

Maistraatti, toiminnan lakkaaminen ..... I. 130
Majoitus, luonnossa suoritettu ..... IV. 5
Majoituslautakunta, asiain luku, jäsenet y. m. ..... IV. 1
S:n , korotettu korvaus siivoamisesta y. m. ..... I. 94

Siv.

Majoituslautakunta, kustannukset ..... IV. 6
S:n , s:n yhteenveto ..... IV. 7
Makasiinikorttelin N:o 187 käyttö ..... I. 34
Mallasjuomain kauppa, anomuksia ..... I. 158
S:n vähittäismyynti ..... I. 156
Manttaalikirjuri, määräraha huoneuston siivoamiseen ..... II. 46
S:n , pidätetty palkkio ..... II. 46
Marian sairaala, määräraha sijaisen palkkaamiseen sisätautien osaston alilääkärille ..... I. 100
Matkaapuraha, insinööri A. Skogin ..... II. 46
Meno- ja tuloarvio v:lle 1906 ..... I. 65, I. 119
Menot ja tulot, kaupungin ..... II. 40
Meriläinen, P., tarkastusmies, sijaispalkkio ..... I. 100
Meripelastusasema, paikan luovuttaminen ..... I. 60
Merisataman uimahuone ..... I. 61
Metsänhoito, kaupungin ..... II. 24
Metsänpalot ..... II. 25
Metsänviljelys, apuharvennukset ja kustannukset ..... II. 25
Mielenvikaisten hoitolaitos ..... III. 4
S:n s:n , ehdotettua laajennusta koskeva lausunto III. 6
Monumentaalisen veistoteoksen tilaaminen ..... I. 102
Myrskylän turvakoti ..... III. 20
Myötäjäiskirjeitä Demidoffin rahastosta ..... II. 46
Määräraha »häviävän Helsingin» kuvaamiseen ..... I. 102
S:n lavantaudin tukahuttamiseen ..... I. 99
S:n Uudenmaan raittiuspiirille ..... I. 119

Obligatsionien arvonta ..... II. 41
S:n lunastuspaikka ..... II. 45
Olanderin rahasto, korkojen käyttö ..... I. 112
Opetuslaitos ..... I. 125
Opintomatka, kunnallisneuvos C. E. Degerholmin ..... I. 94

Paikanvälitys, yksityinen, järjestäminen ..... XII. 2
S:n s:n , määräraha komitean mietinnön painattamiseen ..... I. 109
Paikanvälistystoimisto, päästettyjen kansakouluoppilasten, määräraha I. 101
Pakkahuone, kaupungin, lisätilan hankkiminen ..... I. 59
Palkankorotus, Marian sairaalan hoitohenkilökunnan ..... I. 95
Palkanmaksu lakkoajalta ..... I. 104
Palkat kaupungin töissä, anomus korottamisesta ..... I. 95
Paloasema, Kallion 4:nnen linjan, siirto ..... I. 53

Siv.
Palojärjestys, 4 ja 6 §§:n muutettu sananmuoto ..... I. 146
Palolaitos, ... I. 123
S:n , kaluston arvo ..... VIII. 4
S:n , liikkuva kalusto ..... VIII. 4
S:n , tapaturma ..... VIII. 3
S:n , vakinainen, kaupungin kustannukset ..... VIII. 4
Palomiehistö, terveydentila ..... VIII. 3
S:n , toiminta ..... VIII. 4
S:n , vaihdokset ..... VIII. 4
Palotoimikunta ..... VIII. 1
Palo- ja väkiviinan paljottaismyyntioikeudet ..... I. 156
Palvelusväki, nuhteeton, palkitseminen ..... I. 113
Parmaajat, pakkaajat ja runsimiehet ..... II. 44
Parmaanmittaritaksa, muutos ..... I. 106
Pikkukoulu, ruotsinkielisten poikain ..... XVI. 1
Poikain valmistava ammattikoulu, johtajan sijaispalkkio y. m. ..... I. 95
Polisijärjestys, rangaistusmääräysten muutos ..... I. 145
Polisikamari, huoneuston laajentaminen ..... II. 13
Polisikunta, väliaikainen, lisääminen ..... I. 141
S:n , s:n s:n , määräraha ..... I. 92
S:n , s:n s:n , vastalause ..... I. 143
Polisilaitos ..... I. 123
S:n , kysymys kaluston korvauksesta ..... I. 108
S:n , uudestaanjärjestelyä varten asetettu komitea ..... I. 141
Polisimiehet, venäläiset, määräraha niiden maasta matkustamiseen .. I. 92
Polisivahtikonttorit, säilytyshuoneiden korjaus ..... I. 101
Polisivirkamiehet, palkanmaksu marraskuulta ..... I. 93
Puhtaanapitolaitos ..... I. 67, II. 24
Puistikko Polyteknillisen opiston edustalla ..... I. 55, XVII. 2
Puistot, kaupungin, lisämääräraha ylläpitokustannuksiin ..... I. 55
Purkauslaituri Sörnäisten Rantatien varrella ..... II. 17
Puunvarastopaikka, Marian sairaalan ..... I. 55
Puutarhalautakunta, jäsenet ..... XVII. 1
S:n , menoarvioehdotus ..... XVII. 2
Puuveiston ammattikorkeakoulu, avustusanomus ..... I. 97
Päätös, Kihlakunnanoikeuden, K. A. Liljebergin jutussa ..... II. 49
Pörssihuutokauppaprovisiooni ..... I. 110

Raastuvanoikeus, muutetut säädökset kokoonpanosta ja työjärjestyksestä ..... I. 145
S:n määräraha ylimääräisten vahtimestarien palkkaamiseen y. m. ..... I. 100

Siv.

Raastuvanoikeuden neljännen osaston ottaminen vakinaiseen menosääntöön ..... I. 71
Rahatoimikamari, jäsenet, asiain luku y. m. ..... II. 50
Raitiotieraiteet Hietalahden rantaan ..... II. 17
Raittius- y. m. yhdistykset, huoneustojen hankkiminen, ... XII. 3
Rajasaari, järjestelykysymys ..... I. 36
Rakennukset ja tilukset ..... I. 66, II. 20
Rakennuksia Humaliston huvilapalstalla N:o 3 ..... II. 18
S:n Malmin tilalla N:o 43 ..... II. 18
Rakennusjärjestys, Itä-Kaivopuiston, uusi ..... I. 20
S:n , korttelien N:ojen 180 y. m. muutosesitys ..... I. 21
Rakennuskonttori ..... II. 20
Rakennuslautakunta, esitys ..... I. 147
Rakennuspiirustuksia, hyväksyttyjä ..... II. 48
Rakennusvelvollisuus, lykkäys ..... II. 16
Rakennusyritys Hernesaarella ..... II. 19
Ravintolat, 2:sen ja 3:n luokan ..... I. 159
Rohdoskauppaoikeudet ..... I. 161
Rokotus, huoneustoja ..... I. 59
Rullapaarit ja sairasvaunu, palolaitoksen ..... I. 109 VIII. 4

Salli, Kaavi ja Savila, vuokraasioita ..... I. 19
Satamakapteenin ja satamakirjurin kantoprosentit ..... II. 44
Satamat, korjaukset y. m. ..... I. 67, II. 24
Savenmyyntilupa ..... II. 49
Savuteknikko ..... I. 85
Sedmigradskyn pikkulastenkoulu ja Marian turvakoti ..... X 1—3
S:n , s:n , tilientarkastus v:lta 1904 .. I. 71
Sekalaiset menot, kaupungin ..... I. 128
Seurahuoneen lisävakuutus ..... II. 15
Sijaispalkkio, hallintarkastusmies J. A. Björkholmin ..... II. 46
Sirpalekarin silta ..... II. 17
»Sokeain Ystävät», avustusanomus ..... I. 102
Sovinnot ja välitystuomiot työriidoissa ..... I. 151, XII. 1
Sovintolautakunta, diarioihin merkittyjä asioita ..... XI. 2
S:n , oikeudenhakijoita ..... XI. 1
S:n , ratkaistuja asioita ..... XI. 2
Stipendirahasto, Laurellin ..... II. 47
Sumparn-saaren käyttö ..... I. 34
Suomen Naisyhdistyksen kesäsiirtolat ..... I. 102
Suomen vapauttaminen sorrosta, muisto ..... I. 144
Suurlakko, ehdotus uutisten julkaisemisesta ..... I. 139

Siv.

Suurlakko, järjestyksen ylläpitäminen ..... I. 92, 135
S:n , lausunto kansalaisille ja järjestysvallalle ..... I. 141
S:n , lopettamisjulistus ..... I. 140
Syyt tulen irtipääsemiseen ..... VIII. 2
Sähköjohdot, myönnetty ja kielletty lupa ..... I. 63
S:n , Rahatoimikamarille annettu valtuus ..... I. 62
Sähkölennätinjohtopylväitä ..... II. 19
Sähkövalaistusjohtoja ..... II. 19

Taideteollisuusyhdistyksen keskuskoulu, lisämääräraha ..... I. 97
Takaussitoumuksia, hyväksyttyjä ..... II. 48
Taksa, vesijohtotöiden ..... II. 45
Taksotus ..... I. 130
Talletushuone eksyneille koirille ..... II. 15
Tarkastuslääkäri, ehdotus viran haettavaksi julistamisen lykkäämisestä I. 86
Tavaravaja, kaupungin, tavaransäilytyslupa ..... II. 49
Telefoniyhdistyksen kaapelirummut ..... II. 14
Tervehdyspuhe herra Th. Homénille ..... I. 132
Terveydellisiä epäkohtia Fredriksbergin huvilakaupungissa ..... II. 48
Terveyshoitojärjestys Fredriksbergin y. m. huvila-alueita varten ..... I. 148
Terveyshoitolautakunta ..... VI. 1
S:n , myönnetty lisämääräraha ..... I. 99
S:n , ohjesäännön muutos ..... I. 74, 147
Terveys- ja sairashoito ..... I. 123
Terveystoimisto, johtajan ohjesääntö ..... I. 84
S:n , lääkärin ja apulaisen ohjesääntö ..... I. 82
S:n , ohjesääntö ..... I. 81
Testamentti, K. W. Bergmanin ..... I. 112
Tie Sörnäisten vankilaalueen poikki ..... I. 22
Tiet ja viertotiet, korjaukset y. m. ..... I. 67, II. 23
Tilientarkastus vuodelta 1904, kaupungin ..... I. 69
Tilinpäätös vuodelta 1904, kaupunginrahaston ..... I. 68
Tilusvaihto valtionrautateiden kanssa ..... I. 2
Todistajapalkkioita, esitys suorittamisesta ..... I. 94
Tontin halkaseminen, Lapinlahdenkadun N:o 17, anomus ..... I. 22
S:n , ilmaisen luovutus konserttisalia y. m. varten ..... I. 31
S:n s:n s:n Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle .... I. 31
S:n s:n s:n »Suomen Liikemiesten kauppaopistolle» .... I. 32
S:n , luovuttaminen venäläiselle kansakoululle, hylätty anomus.... I. 32
S:n , Ruoholahdenkadun N:o 25 osto kaupungille, hylätty esitys .... I. 27
S:n , Vaasankadun N:o 11 myynti ..... I. 30
S:n , s:n N:o 12 s:n ..... I. 30

Siv.

Tontin, Vaasankadun N:o 18 myynti ..... I. 29
Tontinlunastukset ..... I. 128
Tontti L. Satamakadun N:o 11, peruutettu kauppa..... II. 18
Tonttien luovuttaminen Yliopiston sairaaloita varten ..... I. 23
S:n myynti ..... II. 1
S:n s:n , määräys ..... II. 16
S:n Tehtaankadun N:ojen 5 ja 7 myynti, ehtoja ..... I. 30
S:n yhteenrakentaminen, lausuntoja ..... I. 22
Tonttiverot ..... I. 129
Topeliuksen ja J. G. Wilckmanin hautain hoito ..... I. 56, XVII. 2
Torit ja kauppahallit, muutetut myyntiajat..... I. 150
Tulensammutusvene, esitys ostamisesta ..... I. 94
Tulipalojen laajuus ..... VIII. 3
Tullilaitoksen tähystyspaviljonki, paikka ..... I. 60
Tuloa tuottavat oikeudet ..... I. 129
Tulot, kaupungin ..... I. 128
S:n , Liikennekonttorin ..... II. 43
S:n , sekalaiset ..... I. 129
Tuulaaki ylämaan kaupunkeihin menneistä tavaroista ..... II. 44
Tuulaakimaksun määrääminen ..... I. 112
Tyttöjen ammattikoulu ..... XV. 1—7
S:n s:n , ohjesäännön muutos ..... I. 86
Työajan lyhentäminen, anomus ..... II. 49
Työ- ja vaivaistalo ..... III. 3
S:n , ehdotettu siirto ..... III. 6
S:n , järjestys ..... III. 25
S:n , muonanpito ..... III. 25
S:n , puhdas tulo ..... III. 26
Työkalujen ja tarveaineiden myynti ..... II. 46
Työkalusto ..... II. 24
Työkalusto ja sekalaista ..... I. 67
Työnvälitys, yksityinen, järjestelykysymys ..... I. 151
Työnvälitystoimisto, johto- ja henkilökunta ..... XIII. 1
S:n , liikenne ..... XIII. 1
S:n , työnhakijat ..... XIII. 3
Työpaja, vesijohtolaitoksen ..... II. 35
Työsuhteet Helsingissä ..... XIII. 4
Työt, sekalaiset ..... II. 24
Työväenasiain lautakunta, avustusta nauttivain yhdistysten ja laitosten valvonta ..... XII. 4
Työväenasiain lautakunta, haettuja määrärahoja ..... XII. 4
S:n s:n , jäsenet ..... XII. 1

Siv.

Työväenasunnot ..... XII. 2
Työväenasuntojen tarkastus, arkkitehdin palkkaaminen ..... XII. 2
Työväen opetus, ylempi ..... I. 86, XII. 3
Työväen-pursiseuran lupa laivatelakan rakentamiseen Skällarn-saarelle I. 61
Täydentävä vuosikurssi työläisille ..... I. 87
Töölönlahden ratapenkereen laajentaminen ..... II. 16

Uimahuoneet, kaupungin, vuokralle antaminen ..... II. 12
Ulrikaporin kylpylaitoksen vuokraoikeus ..... II. 15
Urheilukenttä Laivurinkadun varrelle ..... XVII. 2
Uutisrakennukset ..... I. 66

Vaalipiirit, kaupungin, muutos ..... I. 144
Vahingoittuneen omaisuuden arvo tahi palovakuutusmäärä ..... VIII. 2
Vaivaishoidolle lahjotetut rahastot, korkojen käyttö..... III. 19
Vaivaishoito ..... I. 124
S:n , elätteelle annettuja ..... III. 16
S:n , s:n , siirtolat ..... III. 5
S:n , erinäisiä apuja ..... III. 19
S:n , erityisissä laitoksissa hoidettuja henkilöitä..... III. 18
S:n , sairaalain lääkärin virka ..... I. 85
S:n , sairaalalaitokset ..... III. 4
S:n , sairaskoti ..... III. 6
S:n , suoranaisia apuja ..... III. 18
S:n , tulot ja menot..... III. 20
Vaivaishoitohallitus, asiain luku, laatu y. m. ..... III. 2
S:n , avunsaajat ..... III. 2
S:n , jäsenet ja virkailijat ..... III. 1
S:n , uusi huoneusto ..... I. 56
Vaivaistalo, määräraha hoitohenkilökunnan lisäämiseksi ..... I. 100
Vaivaistalon siirto ..... I. 49
Vaivaistaloon otetut henkilöt ..... III. 25
Vaja, poistettava Sirkuskadun tontilta N:o 2 ..... II. 17
Vakanssisäästö kunnallispormestarin ja- neuvosmiehen viroista ..... I. 89
Vakuusasiakirjain tarkastus ..... II. 47
Valaistuslaitos, hallitus ..... XVIII. 1
S:n , meno- ja tuloarvio ..... I. 67
S:n , tulot ..... I. 130
Valiokunnat, toimenpiteitä asiain käsittelyn jouduttamiseksi ..... I. 149
Valituksia, Helsingin Sähkövalaistus O. Y:n ..... II. 19
Valmistava poikain ammattikoulu ..... XIV 1—8
Valtioavunhakemuksia, lausunto ..... I. 105

Siv.
Valtioavut ..... I. 129
Valtuusmiehet, vuoden 1905 ..... I. 161
Valtuusto, istuntosalin korjaus ..... I. 56
S:n , kokoukset, pöytäkirjat y. m. ..... I. 162
S:n , painetut asiakirjat työväenkysymyksissä ..... XII. 3
S:n , puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali..... I. 130
Vanhankaupungin tullijauhomyllyn vuokralle antaminen ..... I. 62
Vankilayhdistyksen huoneusto ..... II. 16
Varastomakasiini, yleinen ..... II. 43
Vastalause omantunnonpakon harjottamista vastaan ..... I. 144
Vastuuvapaus kaupungin lautakunnille ja hallituksille ..... I. 70
Veden siivilöiminen ..... II. 32
Vedenkorkeus Vantaanjoessa ..... II. 39
Vedenkäyttäjät ja vedenkulutus ..... II. 37
Vedennosto ..... II. 31
Veistooppilaitos, O. W. Coranderin ..... I. 97
Veneriset taudit, määräraha opetusta varten niiden vastustamiseksi .. I. 93
S:n s:n , vastustamistoimenpiteitä ..... I. 73
Vesi, kustannus m^3: ltä ..... II. 37
S:n tulo s:n ..... II. 37
Vesialue, korttelin N:o 292 viereinen, myynti ..... I. 27
Vesijohto ..... I. 127
S:n , bruttosäästö ..... II. 38
S:n , hallinto ja käyttö ..... II. 29
S:n , kunnossapito ja korjaukset ..... I. 65
S:n , laajentaminen ja arvo ..... II. 26
S:n , putkiverkko ..... II. 34
S:n , putkiverkon laajentaminen ..... I. 65
S:n , s:n pituus ..... II. 29
S:n , s:n uudestaanlaskeminen ..... II. 27
S:n , pääomaarvon poistot ..... II. 28
S:n , Pääskylänkadun tontille N:o 3 ..... II. 18
S:n , sekalaisia töitä ..... I. 65
S:n , tulot ..... I. 130
S:n , uusi pääputki Katajanokkaan ..... I. 57
S:n , uusia sulkuventtiileja ja paloposteja ..... II. 27
S:n , yksityisten johtojen sulkeminen ..... II. 38
Vesijohtokonttori ..... II. 31
S:n , lisähuoneen vuokraaminen ..... II. 15
Vesijohtolaitos, työväestö ja työpalkat..... II. 36
Vesijohtoputkia, laskettuja ja nostettuja ..... II. 28
Vesijohtotyöt, suorittamislupa ..... II. 48

Siv.
Vesijohtoveden puhdistus ja pohjavesitutkimuksia ..... II. 39
Vesijohtoverkon ulottaminen Humalistonkadun alitse ..... I. 57
Vesimaksut ..... II. 38
Vesimittarit ..... II. 35
Vesisäiliö ..... II. 35
Viaporin kansakoulun lakkauttaminen ..... I. 108
Viemärijohto I. Viertotien tonteille N:oille 59 ja 61 ..... II. 16
Viemäri- ja vesijohdon laajentaminen Töölön alueelle ..... I. 58
Viertotiet ja kadut ..... II. 12
Viinien y. m. miedompain juovutusjuomain vähittäismyynti ..... I. 156
Virvoitusjuoma- ja hedelmävaunuja ja -kojuja ..... II. 9
Virvoitusjuomapaviljonki Runeberginesplanaadiin ..... XVII. 1
Vuokralle annettuja tiloja ..... II. 4
Vuokraoikeuden pitennys ..... II. 5
S:n siirto ..... II. 9
Vuokrarahat, Majoituslautakunnan maksettavaksi määräämät ..... IV. 2
Vuokrasopimuksia, tilapäisiä ..... II. 5
Vähittäismyyntiosakeyhtiön tilien tarkastus vuodelta 1904 ..... I. 70
Väkijuomain anniskeluoikeudet ..... I. 156
S:n vähittäismyyntioikeudet ..... I. 156
Väkijuomakauppa, järjestely jälkeen kesäkuun 1 p. 1905 ..... I. 153
Välikirjoja, uusia Hermanninkaupungin ja Toukolan vuokramiesten kanssa ..... II. 11
Värien ja väriaineiden kauppaoikeudet ..... I. 161

Yleiset työt ..... II. 20
Ylimakuupäivämaksu, vapautus suorittamisesta ..... I. 104

Öljykaasutehdas ..... I. 45, XVIII. 4
Öljykatuvalaistussopimuksen kumoaminen ..... I. 59, XVIII. 16